

ספר הזוהר

שהחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקודש

לש"ס דף היומי

— מסכת שבת —

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי
כרך ראשון - למסכת שבת

זוהר ספר בראשית חלק א'

[מפרשת בראשית דף כג. עד פרשת נח דף עד:]

לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) חלק א' צמודים כזו-תלח

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס
ללמוד דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויאמין כי
כל דברי חז"ל הקדושים הם סודות נוראים (הקדמת המהר"ח לעץ
חיים), ובזה יזכה להכניס לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי
כלי למוד הזוהר חוזר בגלגול וזוהר, הרמ"ק, והאר"ל), וכך יוכל לשמוע
תורה מפי הקב"ה בשיבת כל מסכתות הש"ס בעולם הבא
(כמבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שדי חמד,
ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרומה), וכל ישראל ילמדו ש"ס עם
זוהר ובזה יכנסו בתבת נוח להציל מדור המבול ומפצצת אטום.
זוהי חובה על כל מגידי השיעורים בדרף היומי, לצרף את
הלמוד הקדוש הזה דף היומי זוהר ביחוד עם למוד הש"ס, ובזה
יקראו מצדיקי הרבים פבוכבים לעולם ועד (תקוני זוהר הקדמה, זוהר
נשא קב"ד).

יו"ל ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב

רח"ו נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א - טל: 054-8436784

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחקמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מאררים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יביא את הגאולה במהרה, והוא שהיות והתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים כל כך להכחידנו עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית הוא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי עוד שתיים שלוש דקות זוהר הקדוש, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, וזה מה שיעשה נחת רוח לה' מאוד מאוד, ובזכות זה יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה.

כל עם ישראל שמחים מאוד בהופעת הרעיון הגדול הזה, שהגה יושב ראש ומחולל מפעל הזוהר העולמי, היושב ומצפה לרעיונות, איך להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, ושכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, ועתה חדר לו רעיון במוחו, והוא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לעשות סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, ואז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרושון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה.

ואז נעשה כולנו סיום גדול על הגמרא והזוהר ביחד, כולנו כאחד יחד נשמח, ואז נוכל לומר בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות

מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שהרבה יראו אותו לומד הגמרא והזוהר, וישאלו אותו מה זה, והוא יענה להם אני הולך לעשות סיום הש"ס עם סיום הזוהר, וכך הם יקנאו בו קנאת סופרים תרבה חכמה, ועל ידי זה הם בעצמם גם כן יתחילו לעשות כמותו, וירבו לומדי הזוהר בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמפריע כל כך לשטן, שזהו לימוד הזוהר, שהוא מנסה בכל כוחו למעט, כמו שכולם יודעים, והוא מלביש את זה באיצטלא דרבנן, ומביא דוגמאות ממקומות שאסור למי שלא נתמלא ארבעים, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא מביא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק וכולנו נחזק אחד את השני והשני את השלישי וכן הלאה וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם המבצע הגדול והנורא הזה אשר ראיתם עם כל התכניות הכלולות בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם סדר מיוחד לחזור על לימודם הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות שעושים, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו שלא ישכחו גם כן את כל קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיזכרו את זה הם יוכלו לזכור תמיד ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, כי חבל על דאבדין, אם מתעוררים מקטע מיוחד בזוהר ואחר כן שוכחים זה מאוד חבל, כי למה לא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יעשה לעצמו את החשבונות שלו על ידי זמנו הפנוי שיש לו, וכן על זה הדרך כל אחד ישתדל לעשות את המקסימום שביכולתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים לעולמים לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ויקויים בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ויקויים בנו בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים ויקויים בנו מקרא שכתוב וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציזון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף כמו מסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם בחינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר ביחד עם ש"ס בחינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק איפה ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים הרבה כסף, לכן כל תורם, וכל אחד שיש לו קצת שכל, יעשה חשבון לעצמו, כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב

המוציאים לאור

פירוּדָא כָּלל וְכָלל בַּה עֶשֶׂר סְפִירָן וְכָל שְׁמֵהֶן וְכַנּוּיֵיהֶן וְהַנּוּיִן וְעַלְתָּ עַל כָּל אֵלֵהָ בְּרַ מְנִיָּה וְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּכָל עֲלָאִין וְתַפְאִין פְּחוֹת מְנִיָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ קָשֶׁר דְּכֻלְהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְהוּ לְקַיִמָא בִּיה וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח עַלְתָּ עַל כָּל עֲלָאִין וְתַפְאִין פְּחוֹת מְנִיָּה אֲפִילוּ בְּחַד מְנִיָּהוּ (אֲתַקְרִיבָת) אֲתַקְרִיבָת אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמְסַטְרָא דְעַלְתָּ עַל כָּל עֲלָאִין וְתַמְרָא בַּה (דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מְסַטְרָא דְשָׂאֵר עֲמִין אֲתַמְרָא בַּהוּ (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוּנַת י"י זְבִיט.

בְּגִילָה שְׁהוּא קָשֶׁר שֶׁל כָּלִם וְהַשְׁלָמוֹת שֶׁל כָּלִם, לְקַיִם בּוּ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִלָּל שְׁלֹא נִמְצָא עַלְתָּ עַל הַכָּל בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים פְּחוֹת מְנִיָּה אֲפִילוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, הִיא (נְקִרָת) הַתְּקַרְבָּה אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמְצַד שֶׁל עַלְתָּ עַל הַכָּל נֶאֱמַר בַּה (דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מְצַד שֶׁל שָׂאֵר הַעֲמִים נֶאֱמַר בְּהֶם (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוּנַת ה' יְבִיט.

בַּא הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים וְהַשְׁתַּחֲוִי לִפְנֵי וְאֲמָרוּ, כְּעַתָּה אֵין מִי שְׂיִכּוֹל לְטַל מְנִיָּה אֶת חֲלָקוֹ, שְׁלֹא נִתֵּן לוֹ אֶחָד מִהַעוֹלָם, אֲלֹא בּוּרָא הַעוֹלָמוֹת עַלְתָּ עַל הַכָּל, וּבּוּ תְלוּי עֲנָשׁוּ אוֹ שְׁכָרוּ, וְלֹא בְּמִלְאָף וְשִׁרְף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה מִהַעוֹלָם, וּבְגִלָּל כִּף פְּרֻשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמְּשָׁנָה, הַמְּשַׁתַּף שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן הַעוֹלָם: ע"כ.

דְּבָר אַחֵר נֶעְשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוּתֵנוּ - הָרִי פְּרֻשׁוּהָ הַחֲבָרִים עַל מְלֻאכֵי הַשְּׁרָת שְׁהֵם אוֹמְרִים אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אַחֵר שְׁהִיּוּ יוֹדְעִים מַה שְּׁהִיָּה וּמַה שְּׁעֵתִיד לְהִיּוֹת וְהֵם הִיּוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד לְחֻטָּא, לְמַה רְצוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ? וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁעֵזָא וְעוֹזָל הִיּוּ מְקַטְרְגִים עָלָיו בְּזַמְן שְׁאֲמָרָה שְׂכִינָה לְקְדוּשָׁתֵּי-בְרוּךְ הוּא נֶעְשָׂה אָדָם. אָמַרוּ, מַה אָדָם וְתַדְעוּהוּ? מַה אַתָּה רוֹצֵה לְבָרָא אָדָם, וְתַדְעוּהוּ שְׁעֵתִיד לְחֻטָּא לְפָנֶיךָ בְּאֲשֶׁתוֹ שְׁהִיא חֲשֵׁךְ? שְׁאֹר הוּא זָכָר, וְחֲשֵׁךְ נִקְבָּה, שְׁמַאל חֲשֵׁךְ שֶׁל בְּרִיָּה. בְּאוֹתוֹ זַמְן

פִּירוּדָא כָּלל וְכָלל בַּה עֶשֶׂר סְפִירָן וְכָל שְׁמֵהֶן וְכַנּוּיֵיהֶן וְהַנּוּיִן וְעַלְתָּ עַל כָּל אֵלֵהָ בְּרַ מְנִיָּה וְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּכָל עֲלָאִין וְתַפְאִין פְּחוֹת מְנִיָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ קָשֶׁר דְּכֻלְהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְהוּ לְקַיִמָא בִּיה וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח עַלְתָּ עַל כָּל עֲלָאִין וְתַפְאִין פְּחוֹת מְנִיָּה אֲפִילוּ בְּחַד מְנִיָּהוּ (אֲתַקְרִיבָת) אֲתַקְרִיבָת אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמְסַטְרָא דְעַלְתָּ עַל כָּל עֲלָאִין וְתַמְרָא בַּה (דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אֲבָל מְסַטְרָא דְשָׂאֵר עֲמִין אֲתַמְרָא בַּהוּ (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוּנַת י"י זְבִיט.

אַתָּה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְשָׂאֵר חֲבָרֵיָא וְאֲשַׁתְּטַחוּ קַמֵּיהּ וְאֲמָרוּ כְּעַן לִית מָאן דִּיכִיל לְמִיטַל מְנִיָּה חוּלְקֵיהּ דְּלֹא יְהִיב לִיה חַד מִעֲלָמָא אֲלֹא בּוּרָא עֲלָמִין עַלְתָּ עַל כָּל עֲלָאִין וְכִי תִלְיָא עוֹנְשִׁיהּ אוֹ אַגְרִיָּה וְלֹא בְּמִלְאָף וְשִׁרְף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה דְעֲלָמָא וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבְּנָן דְּמַתְּנִיתִין הַמְּשַׁתַּף שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן הַעוֹלָם. ע"כ: (עַד כָּאן מִהַחֲשַׁמּוֹת).

דְּבָר אַחֵר נֶעְשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוּתֵנוּ, הִיא אוֹקְמוּהָ חֲבָרֵיָא עַל מְלֻאכֵי הַשְּׁרָת דְּאֲנוּן אָמְרֵי הָאֵי קָרָא. אָמַר לָהּ בְּתַר דְּהוּי יְדַעִין מַה דְּהוּי וּמַה דְּעֵתִיד לְמַהוּי וְאֲנוּן הוּי יְדַעִין דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי אֲמָאֵי כְּעוֹ לְמַעַבְדָּ לִיה. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְעֵזָא וְעוֹזָל הוּי מְקַטְרְגִי עַלֵּיהּ בְּזַמְנָא דְּאֲמַר שְׂכִינְתָּא לְקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא נֶעְשָׂה אָדָם, אָמַרוּ מַה אָדָם וְתַדְעוּהוּ. מַה אַתָּ בְּעֵי לְמַבְרֵי אָדָם, וְתַדְעוּהוּ דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי קַמָּךְ בְּאַתְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי חֲשֵׁךְ. דְּאֹר אִיהוּ דְּכּוּרָא וְחֲשֵׁךְ נּוֹקְבָא שְׁמַאלָא חֲשֵׁךְ דְּבְרִיָּה. בְּהִיּוֹא זַמְנָא שְׂכִינְתָּא אֲמַרְתָּ לּוֹן בְּהִיא דְּאַתּוֹן מְקַטְרְגִין אַתּוֹן עֵתִידִים לְמַנְפֵּל. כְּדַכְתִּיב וַיְרָאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת לְפָנֶיךָ בְּאֲשֶׁתוֹ שְׁהִיא חֲשֵׁךְ? שְׁאֹר הוּא זָכָר, וְחֲשֵׁךְ נִקְבָּה, שְׁמַאל חֲשֵׁךְ שֶׁל בְּרִיָּה. בְּאוֹתוֹ זַמְן

אמרה להם השכינה: בזה שאתם מקטרגים, אתם עתידים לנפל, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה וגו'. [חשקו בהם] וטעו בהם, והפילה אותם השכינה מקדשתם.

אמרו החברים, רבי רבי, בין כף [גיא אם קרו], עזא ועזאל לא היו משקרים בדבריהם, שודאי בנקבה עתיד אדם לחטא. אמר להם, כף אמרה השכינה: אתם הזדמנתם לקטרג לפני יותר מצבא המרום. אם אתם הייתם יפים מאדם במעשיכם, נאה לכם לקטרג עליו, אבל הוא עתיד לחטא באשה אחת, ואתם בנשים רבות. החכה שלכם יותר מבני אדם, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם. את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד, אלא אם אדם חוטא, הרי מקדים לו תשובה לחזור לרבונו לתקן במה שחטא.

אמרו לו החברים, [רבי רבי], אם כף, למה כל זה? אמר רבי שמעון לחברים, אם לא היה כף שברא הקדוש ברוך הוא יצר טוב ורע, שהם אור וחשך, לא היתה זכות וחובה לאדם של בריאה, אלא [בגלל] שנברא משניהם, ולכן [דברים ל] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו לו, כל זה למה? ולא היה יפה שלא נברא ושלא לחטא ולגרם כל מה שגרם למעלה, ולא היה לו לא ענש ולא שכר? אמר להם, מן הדין היה לו לבראו כף, בגלל שהתורה בגללו נבראה, שכתוב בה ענש לרשעים ושכר לצדיקים, ולא

הנה וגו' [חשקו בהו] וטעו בהוץ ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהוץ.

אמרו חברי רבי רבי, אדהכי (ג"א א' ה'כ) עזא ועזאל לא הוו משקרין במלווליהו. דודאי בניקבא עתיד אדם למחטי. אמר להו הכי אמרה שכינתא אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחילא דמרומא, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדייכו יאות לכו לקטרגא עליה. אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין. חבתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד אלא אם אדם חב הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה לאתקנא במה דחב.

אמרו ליה חברי רבי רבי) אי הכי אמאי כולי האי. אמר רבי שמעון לחברי רבי רבי לא דהוה הכי דברא קדשא בריך הוא יצרא טבא ובישא דאנון אור וחשך לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה. אלא [בגין] דאתברי מתרווייהו, ובגין דא [דברים ל] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו ליה כולי האי אמאי. ולא הוה שפיר דלא אתברי דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא ולא הוה ליה לא עונש ולא שכר.

אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה כף. בגין דאורייתא בגיניה אתבריאת דכתיב בה עונשא לרשיעיא ואגרא לצדיקיא ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונשא לרשיעיא אלא בגין אדם דבריאה [ישעיה מה] לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו ודאי כען

היה שכר לצדיקים וענש לרשעים אלא בגלל אדם של בריאה, [ישעיה מה] לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו, ודאי כעת שמענו מה שלא שמענו עד עכשו, שודאי לא ברא הקדוש ברוך הוא

דָּבַר שְׁלֹא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא לְבוֹשׁ הַשְּׂכִינָה, וְאִם אָדָם לֹא הָיָה עֵתִיד לְהִבְרֹאת [לְחַטָּא], הָיְתָה הַשְּׂכִינָה בְּלִי כְסוּי כְמוֹ עֵנִי, וְלִכְּנֹן כָּל מִי שֶׁחָטָא, כְּאֵלוֹ הַפְּשִׁיט לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ, וְזֶהוּ עֲנֵשׁ הָאָדָם.

וְכֵן מִי שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ הַלְּבִישׁ לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ. וְלִכְּנֹן פְּרֻשׁוּהָ בְּכִסּוּי הַצִּיצִית [וּתְפִלִּין] (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שֶׁמְלֵתוֹ לְעֵרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב, בְּגָלוֹת? וְהָרִי פְּרֻשׁוּהָ. בֹּא רְאֵה, חֲשׂוֹף הוּא שְׁחֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אֹר הַלְּכֵן שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻמוֹת (סִימָן ה)
לְכֵן שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְשֵׁאוֹתוֹ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף, נֹאֲמַר בַּתּוֹרָה שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאֲוָה. וּכְשֶׁמְתַעֲלָה מִשֶּׁם אֹר שֶׁהוּא לְכֵן, אֹמְרָת אֵל תְּרַאֲנִי שְׂאֲנִי שְׁחֹרְחֶרֶת, וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֶת עֵין, שֶׁהִיא שְׁחֹרָה וְיָפָה בְּאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ, וְלִכְּנֹן בֵּת עֵין וְהָאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ אֲמָרָה ה' אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא. אֹרִי - אֹר י', שֶׁהִיא בֵּת עֵין, וְשִׁנֵּי גִוָּנִים יֵשׁ לָהּ - אֹר מִבְּפָנִים וְחֲשׂוֹף מִבְּחוּץ, לְהִיּוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלוּסִים [קְלִפּוֹת]. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ap) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרֻבּוֹשׁ שֶׁל אֹר הִיא שׁוֹלֵטָה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֹּאֲמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת י) וְלִכְּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבָתָם, וּבְלְבוֹשׁ שְׁחֹר שׁוֹלֵטָה עַל הַרְשָׁעִים שֶׁנֹּאֲמַר בָּהֶם (שְׁמוּאֵל א-ב) וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד, אֹר הוּא מִצַּד הַיָּמִין (חֲסֵד), שֶׁהוּא אֹר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁנֹּאֲמַר

יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבְלְבוֹשָׁא אוֹכְמָא שְׁלִיטָה עַל חֵיבָא דַּאֲתָמָר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד אֹר הוּא מִסְטָרָא דִּימִינָא דַּאִיהוּ אֹר יוֹם קַדְמָאָה דַּאֲתָמָר בֵּיהּ

שְׁמֵעָנָא מַה דְּלֹא שְׁמֵעָנָא עַד הַשְּׁתָּא, דִּוְדֵיא לֹא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלִתָּא דְּלֹא אִיהוּ צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֲלֹא אֹרִייתָא דְּבְרִיאָה (ד' ט' כג ע"ב) אִיהוּ לְבוֹשָׁא דְּשְׂכִינָתָא. וְאִי אָדָם לֹא הָיָה עֵתִיד לְמַבְרִי (לְמַחְשִׁי) הָיָה שְׂכִינָתָא בְּלֹא כְסוּיָא כְּגוֹוֹנָא דְּעֵנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאֵלוֹ אֲפֻשִׁיט לְשְׂכִינָתָא מְלַבּוֹשָׁהָ. וְהִיא אִיהוּ עוֹנָשָׁא דְּאָדָם.

וְכֵן מָאן דְּמְקַיֵּים פְּקוּדֵין דְּאֹרִייתָא כְּאֵלוֹ הוּא לְבִישׁ לְשְׂכִינָתָא בְּלְבוֹשָׁהָ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּכִסּוּיָא דְּצִיצִית [וּתְפִלִּין] (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבִדָּה הִיא שֶׁמְלֵתוֹ לְעוֹרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב בְּגָלוֹתָא וְהִיא אוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, חֲשׂוֹף אִיהוּ אוֹכְמוֹ דְּאֹרִייתָא אֹר חִירוֹ דְּאֹרִייתָא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻמוֹת (סִימָן ה)

חֲוֹרוֹ דְּאֹרִייתָא וְכַד אִיהוּ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף אֲתָמָר בְּאֹרִייתָא (שִׁיר הַשִּׁירִים א)
שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאֲוָה וְכַד אֲסִתְּלַק מִתְּמָן אֹר דַּאִיהוּ חֲוֹרוֹ אֲמָרָה אֵל תְּרַאֲוֵנִי שְׂאֲנִי שְׁחֹרְחֹרֶת וְאֹרִייתָא כְּגוֹוֹנָא דְּבֵת עֵינָא דַּאִיהִי אוֹכְמָא וְשִׁפְרָא בְּאֹר דְּנִהִיר בָּהּ וּבְגִין דָּא בֵּת עֵינָא וְאֹר דְּנִהִיר בָּהּ אֲמָרָה (תְּהִלִּים כז) יי אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא אֹרִי אֹר יי דַּאִיהִי בֵּת עֵין וְתִרִין גִּוָּנִין אִית לִיה אֹר מְלַגָּאוֹ וְחֲשׂוֹף מְלַבֵּר לְמַהוּי שְׁלֵטָאָה בְּהוֹ עַל כָּל קְלוּסִין [קְלִיפּוֹת] הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (תְּהִלִּים ק"ג) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרֻבּוֹשָׁא דַּאֹר אִיהִי שְׁלִיטָה עַל כָּל אֵינוֹן דַּאֲתָמָר בְּהוֹן (שְׁמוֹת י) וְלִכְּל בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבְלְבוֹשָׁא אוֹכְמָא שְׁלִיטָה עַל חֵיבָא דַּאֲתָמָר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד אֹר הוּא מִסְטָרָא דִּימִינָא דַּאִיהוּ אֹר יוֹם קַדְמָאָה דַּאֲתָמָר בֵּיהּ

בו יהי אור, זה אברהם, ויקרא
אלהים לאור יום. חשף מצד
השמאל, שנאמר בו ביצחק (שם
כ) ותכהין עיניו מראות, ולחשף
קרא לילה. יעקב שהיה לבוש
משניהם באור של זמן ובחשף
של שמאל, ובשניהם עמוד
האמצעי הוא עמוד.

עמוד הענן יומם ועמוד האש
לילה לפני העם. הענן מצד שלו
מים. החשף מצד שלו אש. עמוד
הוא שלום ביניהם. זהו שכתוב
(איוב כח) עושה שלום במרומי.
וכשהוא באמצע - ולא קרב זה
אל זה כל הלילה. לא קרב המים
לאש, ולא אש למים, שהוא
מפריד ביניהם. וזהו מחלקת
בית הלל ובית שמאי שהיא לשם
שמים, וכנגדם שני אמוראים של
הרקיע, מיכאל וגבריאל, ושר
שלום מכריע ביניהם, שהוא
נוריאל. אוריאל נקרא מצד
הימין, נוריאל מצד השמאל,
והוא אדם שלמטה, מטטרוין
שמו, שולט על כל בעלי
המשנה. זהו שכתוב (בראשית א)
וירדו בדגת הים, אלו תלמידי
חכמים שמתרבים במי התורה,
שיורשים משם נפש חיה.

ובעוף השמים - אלו בעלי
זכיות, שבזכותם פורחים
למעלה, ויורשים משם רוח
שהוא עוף יעופף בפנפים
במצוות עשה. ובבהמה - אלו
עמי הארץ שנאמר בהם (במדבר יד)
אל תיראו את עם הארץ כי
לחמנו הם. ע"כ.

וואם תפלה אינה שלמה, פמה
מלאכי חבלה רודפים אחריה,
כמו שנאמר (איכה א) כל רדפיה
השיגוה בין המצרים, ולכן
מתפללים (תהלים עח) והוא רחום
יכפר עון - זה סמאל שהוא

(בראשית א) יהי אור דא אברהם ויקרא אלהים
לאור יום. חשף מסטרא דשמאלא דאתמר
ביה ביצחק (בראשית כ"ז) ותכהין עיניו מראות
ולחשף קרא לילה יעקב דאתלבש מתרויהו
באור דימינא ובחשף דשמאלא ובתרויהו
עמודא דאמצעיתא איהו עמוד.

עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני
העם (שמות י"ג). ענן מסטרא דיליה מיא,
חשף מסטרא דיליה אשא עמוד איהו שלום
ביניהו. הדא הוא דכתיב (איוב כ"ה) עושה
שלום במרומי וכד איהו באמצעיתא (שמות יד)
ולא קרב זה אל זה כל הלילה, לא קריב מיא
לאשא ולא אשא למיא דאיהו אפריש
ביניהו. ודא איהו מחלוקת בית הלל ובית
שמאי שהיא לשם שמים ולקבלייהו תרין
אמוראי דרקיעא מיכאל וגבריאל ושר שלום
מכריע ביניהם דאיהו נוריא"ל, אוריא"ל
אתקרי מסטרא דימינא נוריא"ל מסטרא
דשמאלא ואיהו אדם דלתתא מטטרוין
שמיה שליט על כל מארי מתניתין הדא הוא
דכתיב (בראשית א) וירדו בדגת הים אלין
תלמידי חכמים דמתרפין בימא דאורייתא
דירתי מתפן נפש חיה.

ובעוף השמים אלין מארי דזכוון
דבזכותהון פרחין לעילא וירתיין
מתפן רוחא דאיהו עוף יעופף בגדפין
בפקודין דעשה. ובבהמה אלין עמי הארץ
דאתמר בהון (במדבר י"ד) אל תיראו את עם
הארץ פי לחמנו הם. (עד כאן מההשמות)

(ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כמה דאת
אמר, איכה א) כל רודפיה השיגוה וגו'. ובגין דא מצלין (תהלים עח)
והוא רחום יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית. והרבה
להשיב אפו דא את. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. בגין דלא ירדפון בתר

נחש. ולא ישחית - זה המשחית.
 והרבה להשיב אפו - זה אף.
 ולא יעיר כל חמתו - זו חמה,
 כדי שלא ירדפו אחר התפלה.
 וכמה מלאכי חבלה תלויים
 מהם. שבעה ממנים הם,
 ותלויים מהם שבעים, ובכל
 רקיע ורקיע הם מקטרגים,
 ותלויים מהם עשרת אלפים
 רבוא. ואם תפלה עולה שלמה
 בעטוף של מצנה ותפלין על
 הראש והזרוע, נאמר בהם (דברים
 כח) וראו כל עמי הארץ כי שם
 יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך.
 שם ה' פרשוק שהיא תפלין של
 ראש. ומי שרואה שם יהו"ה על
 הראש בתפלה שהיא אדנ"י
 (יהו"ה), מיד פלם בורחים. זהו
 שכתוב (תהלים צא) פול מצדך
 אלף וגו'.

בשהאור הוא, רננו צדיקים
 בה', וזו דרגה של צדיק חי
 העולמים, ומשם רנה ובו
 הגאולה. זהו שכתוב (ירמיה כג)
 צמח צדיק, ודאי שהוא עשירי,
 וצדיק נוסע משמאל, ועמוד
 האמצע מימין. זהו שכתוב
 מימינו אש דת למו.

בא ראה, כל האותיות הן מצד
 אותיות התורה שכלולות
 בשכינה, וצדיק נוסע משמאל,
 קץ חי שהוא יצחק בהפוך. חי
 העולמים קשור בשמאל,
 ושכינה תחתונה מצד שמאל
 נאמר בה והארץ היתה. מצד
 הימין תהו ובהו, בו הוא מצד
 עמוד האמצעי. וחשף על פני
 תהום - זו שכינה התחתונה. ומי
 גרם לה את זה? אלא הקב"ה
 קדם שבא את העולם הנה

נסתר יהו"ה, אחר כך התפשטה ה' למטה, ונאמר בה והארץ היתה תהו ובהו, וסוד הדבר - אלה
 תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. הרי לך שהיה לבושה תהו.

ובג"ל זה כי לא המטיר ה' אלהים, עדין לא היה יורד השפע שלה בגלל שאדם אין, שהיה
 בעלה נסתר באין. עד שהתפשט ה' מן יהו"ו, שהוא בינה, שהוא מקור השפע, שהיא נקדה

צלותא. וכמה מלאכי חבלה תלוי מנייהו. שבעה ממנו אנו ותלוי מנייהו
 שבעין. ובכל רקיע ורקיע אנו מקטרגין ותלוי מנייהו עשרה אלף רבוא.
 ואי צלותא שלקא שלקא בעטופא דמצנה ותפלין על רישא ודרועא, אתמר
 בהו (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך.
 שם יי אוקמוה דאיהי תפלין דרישא. ומאן דחזו שם יהו"ה על רישא,
 בצלותא דאיהי (יהו"ה) אדנ"י, מיד בלהו ברחין. תדא הוא דכתיב, (תהלים
 צא) יפול מצדך אלף וגו'.

השלמה מההשמות (המשך)

כד נהורא איהו (תהלים ל"ג) רננו צדיקים ביי
 ודא דרגא דצדיק חי עלמין ומתמן רנה
 וביה פורקנא דדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) צמח
 צדיק ודאי דאיהו עשיראה וצדיק נטיל
 משמאל ועמודא דאמצעייתא מימינא דדא
 הוא דכתיב (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו.

תא חזי, כל אתון אינון מסטרא דאתון
 דאורייתא דכלילן בשכינתא וצדיק
 איהו נטיל לשמאלא קץ חי דאיהו יצחק
 בהפוך חי עלמין קשיר בשמאלא ושכינתא
 תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ
 היתה מסטרא דימינא תהו ובהו בו הוא
 מסטרא דעמודא דאמצעייתא וחשף על פני
 תהום דא שכינתא תתאה ומאן גרים ליה (ל"ה)
 האי אלא קדשא ברין הוא קודם דברא
 עלמא הוה סתים יהו"ה לבתר אתפשטת ה'
 לתתא ואתמר בה והארץ היתה תהו ובהו
 ורזא דמלה אלה "תולדות השמים
 והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דתהו
 לבושה תהו.

ובגין דא כי לא המטיר יי אלהים עד לא
 הוה נחית נביעו עליה בגין דאדם אין

נסתרת, ומשם השקה את כל פני האדמה. וקדם שיורה היה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגלל זה היה השפע יורד באותו זמן היא ראשית מחסד, זהו שכתוב (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. ובגלל זה לא תהו בראה לשבת יצרה, ונאמר בה לא טוב היות האדם לבדו, שלא תהו בראה.

ובזמן שהיה תהו, אמר אלהים לנח, קץ כל בשר בא לפני וגו', קץ של יצחק שנאמר בו כי אתך ראיתי צדיק לפני, שאם אתה היית מבקש רחמים עליהם, לא נחרבו. והוא היה אומר לו ברמז פדי שיבקש רחמים עליהם, ולא ימות משיח שהוא מצד השמאל.

אמר לו, והרי היה בונה עולמות ומחריבן קדם שנברא העולם? אלא מגיד מראשית אחרית, שהקדוש ברוך הוא היה במחשבתו כל הדורות שהיה בונה, ונחרבו קדם שנבראו. ראה שהיו עושים מעשים שיחרבו, וכיון שברא, חשב כאלו חריבם, וזה מדבר עד סוף הימים שאלה תולדות רעות, והיו גורמים דנהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. הנביעה שלו בשני עולמות, שכינה עליונה ושכינה תחתונה. ולנח התגלה מה שהיה ומה שעתידי להיות, ולא בקש עליהם רחמים, עד שבא משה ובקש רחמים, שעתידים היו ישראל שלא יצאו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה, מצד הגבורה שהיו דנים, והחזר העולם לתהו.

דהו בעלה לעילא סתים באין עד דאתפשט ה' מן יה"ו דאיהו בינה □ דאיהו מקורא דנביעו דאיהי נקודה סתימא ומתמן והשקה את כל פני האדמה וקודם דנחתת הוה קדשא ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגין דא הוה נביעו נחית בהווא זמנא הוא שירותא מחסד הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ט) אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא לא תהו בראה לשבת יצרה ואתמר בה לא טוב היות האדם לבדו דלא תהו בראה.

ובזמנא דהוה תהו אמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו' קץ דיצחק דאתמר ביה כי אתך ראיתי צדיק לפני דאי אנת הוית פעי רחמי עליהו לא אתחרבו ואיהו הוה אמר ליה ברמז בגין דיבעי רחמי עליהו ולא ימות משיח דאיהו מסטרא דשמאלא.

אמר ליה והא בונה עולמות ומחריבן קודם דאתברי עלמא הוה אלא מגיד מראשית אחרית דקודשא ברוך הוא הוה במחשבתיה כל דרין דהוה בונה ואתחריבו קודם דאתבריאו חזא דהו עבדין עובדין דיתחריבו וכיון דברא חשב כאילו חריב לון ודא ממלל עד סוף יומין דאלין תולדין בישינ והו גרמין דנהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני נביעו דיליה בתרין עלמין שכינתא עלאה ושכינתא תתאה ולנח אתגלייא מה דהוה ומה דעתידי למהוי ולא בעא רחמי עליהו עד דאתא משה ובעא רחמי דעתידין הו ישראל דלא

יפקון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה מסטרא דגבורה דהוי דינין ויתחזר עלמא לתהו.

וּבְגִין דְּבַעַא מִשֶּׁה רַחֲמִין עָלֵיהּוּ שְׂמַאל
 דְּוֹחָה וְלֹא יִפְקֹון בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיִמִּין
 מְקַרְבָּא דְּאִיהִי יִמִּינָא מְטִי כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמִשֶּׁה
 בְּגִין דְּיִהֵב גְּרַמִּיהַ עָלֵיהּוּ יִהֵב תּוֹקְפָא לְדַרְגִּיהַ
 דְּאִיהּוּ עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא דְּאִיהִי אֹרִייתָא
 דְּאַתִּייהִיבַת בִּימִינָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג)
 מִימִינוֹ אֵשׁ דֶּת לָמוֹ וּבְגִין דָּא פּוֹרְקָנָא בֵּיהּ
 תְּלִיָּא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ט) לֹא יִסּוּר
 שְׁבֵט מִיְהוּדָה עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה דְּאִיהּוּ מִשֶּׁה
 בְּחוֹשְׁבָנָא.

ובגין דבעא משה רחמין עליהו שמאל
 דוחה ולא יפקון ביה ישראל וימין
 מקרבא דאיהי ימינא מטי כלפי חסד ומשה
 בגין דיהב גרמיה עליהו יהב תוקפא לדרגיה
 דאיהו עמודא דאמצעיתא דאיהי אורייתא
 דאתייהיבת בימינא הדא הוא דכתיב (דברים ל"ג)
 מימינו אש דת למו ובגין דא פורקנא ביה
 תליא הדא הוא דכתיב (בראשית מ"ט) לא יסור
 שבט מיהודה עד כי יבא שילה דאיהו משה
 בחושבנא.

יְסוּר צְדִיק בֵּיהּ סוּ"ד תְּהָא שְׂמַאל דְּוֹחָה אָף
 עַל גַּב דְּאוּקִימָנָא בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית מו) כָּל
 הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ
 בְּגִין דְּאַתְקָשֶׁר בְּשְׂמַאלָא וְיִמִּין מְקַרְבַת בְּגִין
 דְּתְלִיא מְנִיהַ עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא דְּשְׂשִׁים
 וְשֵׁשׁ אֵינוֹן שְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי
 מְשֻׁנָּה דְּאַתִּייהִיבוּ מַגְבוּרָה דְּאִיהִי שְׂמַאלָא
 שְׂשִׁים גְּבוּרִים אַתְקָרִיאוּ דְּנִטְלָן מַגְבוּרָה
 דְּתַמָּן אֹרִייתָא דְּבַעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא
 תַּתָּאָה כְּלָלָא דְּשְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי
 מְשֻׁנָּה דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב לְפוּמָא לָא גְּלִי בְּגִין
 דְּעִתִּידָהּ שְׂמַאל דְּאִיהִי פּוּמָא לְאַדְחִיָּא.

יסור צדיק ביה סו"ד תהא שמאל דוחה אף
 על גב דאוקימנא ביה (בראשית מו) כל
 הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש
 בגין דאתקשר בשמאלא וימין מקרבת בגין
 דתליא מניה עמודא דאמצעיתא דששים
 ושש אינון ששים מסכתות ושיתא סדרי
 משונה דאתייהיבו מגבורה דאיהי שמאלא
 ששים גבורים אתקריאו דנטלן מגבורה
 דתמן אורייתא דבעל פה דאיהי שכינתא
 תתאה כללא דששים מסכתות ושיתא סדרי
 משונה דתורה שבכתב לפומא לא גלי בגין
 דעתידה שמאל דאיהי פומא לאדחיא.

וּבְגִין כִּף אִיהּוּ סְתִים הָכִי פּוֹרְקָנָא בְּלַבָּא
 וּפּוּמָא דְּאִיהּוּ גְּלִיָּא לֹא אַתְגְּלִי
 פּוֹרְקָנָא וּבְגִין דְּכָלָא תְּלִיָּא בִּימִינָא אָמַר
 הַנְּבִיא (ישעיה ב') וּזְרוּעֵי יְיָ עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי
 וּדְאִי דְּאַתְמַר בֵּיהּ (אִיכָה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא
 הוּא דְּכְתִיב (אִיכָה ב) מִ"ה אֲעִידֶךָ מִ"ה אֲדַמָּה
 לָךְ (שְׁמוֹת ג) וְאָמְרוּ לִי מָה שְׂמוֹ בְּמִ"ה יִיתִי זְמַנָּא
 וּבְמִ"ה אֲסוּוֹתָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (אִיכָה ב) מָה
 אֲשׁוּהַ לָךְ וְאַנְחִמְךָ וְגו' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶּׁה
 אִיהּוּ מָה שְׂמוֹ וּבִיהַ תְּהָא נְחֻמְתָּךְ וּבְגִין דָּא
 כְּפַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂמִיהַ מִשֶּׁה מִשֶּׁה חַד

ובגין כף איהו סתים הכי פורקנא בלבא
 ופומא דאיהו גליא לא אתגלי
 פורקנא ובגין דכלא תליא בימינא אמר
 הנביא (ישעיה ב') וזרועי יי על מי נגלתה על מי
 ודאי דאתמר ביה (איכה ב) מי ירפא לך הדא
 הוא דכתיב (איכה ב) מ"ה אעידך מ"ה אדמה
 לך (שמות ג) ואמרו לי מה שמו במ"ה ייתי זמנא
 ובמ"ה אסוותא הדא הוא דכתיב (איכה ב) מה
 אשוה לך ואנחמך וגו' מי ירפא לך, דמשה
 איהו מה שמו וביה תהא נחמתך ובגין דא
 כפל קדשא בריך הוא שמיה משה משה חד

ואחד על האחרונה, ובגלל זה אז
ישיר משה. אז שר לא נאמר,
אלא אז ישיר.

עשירי בתפלה, וזו שכינה,
ועליה נאמר (תהלים ז) תפלה לדוד
שמעה ה' צדק. ודוד ברוח
הקדש אמר באחרית הימים של
הגלות, אמר על ישראל (שם)
בחנת לפי פקדת לילה, ואין
לילה אלא גלות, ומה שאמר
איוב הפל היה משל על ישראל
שאמר פלה ענן וילך, והשטן
רצה לקטרג לו, ואמר הקדוש
ברוך הוא, איוב לא בדעת ידבר.
אף ביצקב פה, בגלל שראה
ברוח קדשו את דחק הגלות:
ע"כ.

ויצקב, בגלל שראה ברוח
הקדש דחק של הגלות האחרונה
בסוף הימים, ואמר (בראשית כח) ויפגע
במקום וילן שם כי בא השמש ובא הלילה של
הגלות, ואמר (שם לב) ויירא יצקב מאד
ויצר לו. וחלק את העם הקדוש
בגלות לשלושה צדדים, כמו
שנאמר (שם לג) וישם את
השפחות ואת ילדיהן ראשנה,
בראש בגלות אדום. ואת לאה
וילדיה אחרנים ואת רחל ואת
יוסף אחרנים. ובגלל שראה אחר
כה עניות וצער שלהם, אמר (שם
כח) ושכתי בשלום אל בית אבי.
ואמר, ונתן לי לחם לאכול ובגד
ללבוש.

ודוד, בגלל הגלות אמר (שמואל ב-
ז) רעב ועיף וצמא במדבר. בגלל
שראה שכינה חרבה יבשה, היה
נוטל צער בגללה. אחר שראה
שישראל חוזרים [בתשובה] בחדוה,
תקן עשרה מיני נגונים, ובסוף
כלם אמר (תהלים קב) תפלה לעני
כי יצטף [נ"א תקן עשרה מיני תלים, ובסוף
כלם תפלה לדוד תפוח ה' אונד עני. אחת שקל
התפלות שבגלל מתעטפים לפני המלך, ולא היו
נכנסות עד שתכנס תפלת העני, אמר תפלה לעני

על פורקנא קדמא וחד על בתרייתא ובגין
דא (שמות יד) אז ישיר משה אז שר לא נאמר
אלא אז ישיר.

עשיראה בתפלה ודא שכינתא עלה אתמר
(תהלים י"ז) תפלה לדוד שמעה יי צדק
ודוד ברוח קדשא אמר באחרית יומין
דגלותא, אמר על ישראל (תהלים י"ז) בחנת לפי
פקדת לילה. ולית לילה אלא גלות ואיוב מה
דאמר כלא הוא משל על ישראל דאמר (איוב
ז) כלה ענן וילך, ושטן בעא לקטרגא ליה
ואמר קדשא בריך הוא (איוב לד) איוב לא בדעת
ידבר אוף ביצקב בגין דחזא ברוחא דקודשא
דוחקא דגלותא (ער כאן מהשמטות)

ויצקב בגין דחמא ברוחא דקודשא דוחקא
דגלותא בתראה בסוף יומייה (אמר
(בראשית כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ובא הלילה דגלותא
ואמר (בראשית לב) ויירא יצקב מאד ויצר לו. ופליג
עמא קדישא בגלותא לג' סטריין. כמא דאת
אמר, (בראשית לג) וישם את השפחות ואת ילדיהן
ראשונה ברישא בגלותא דאדום, ואת לאה
וילדיה אחרונים. ואת רחל ואת יוסף
אחרונים. ובגין דחמא בתר כן עניותא
וצערא דלהון אמר (בראשית כח) ושכתי בשלום
אל בית אבי ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד
ללבוש.

ודוד בגין גלותא אמר (שמואל ב ז) רעב ועיף
וצמא במדבר, בגין דחמא שכינתא
חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינהא. לבתר
דחמא דהדרין ישראל (בתשובה) בחדוה, תקין
עשר מיני נגונים. ובסוף פלהו אמר (תהלים קב)
תפלה לעני כי יצטוף (נ"א תקן י מיני תלים, ובסוף פלהו
תפלה לדוד תפוח ה' אונד עני. חמא דפלהו צלותין דבגנייהו מתעטפין קדם
מלכא. ולא הוו עאלין עד דועול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יצטוף)

כי יצא, והיא תפלה שעוֹטֶפֶת כל התפלות לפניך עד שתפנס תפלתו, לכן הקדים עני לכלם.

מהי תפלת העני? זו תפלת ערבית שהיא רשות בפני עצמה בלי בעלה, ומשום שהיא בלי בעלה, היא עניה ויבשה, וצדיק עני יבש זה זרע יעקב, שהוא ברשות כל אמות העולם, ודומה לתפלת ערבית שהיא לילה של הגלות.

ותפלת שבת היא צדקה לעני, כמו שבארנו בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים [שעניים מתנחמים בדרך של שמש של שבת]. ולכן צריך אדם להיות כמו עני לשער המלך בתפלת עמידה בכל ששת ימי החל בשביל השכינה, ומתעטף לה בעטוף של מצוה של ציצית כמו עני, ויהיה בתפלין כמו אביון אצל השער שהוא אדני. שפך עולה לחשבון היכ"ל. וזהו אדני שפתי תפתח.

ובשפוח פיו בתפלת ערבית, נוחת גשר בימי החל לקבל בכנפיו תפלת הלילה. וזה נוריא"ל נקרא אוריא"ל מצד של חס"ד, ונוריא"ל מצד של גבורה, שהוא נר דולק, שנאמר בו (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובתפלת שחרית אריה נוחת לקבל תפלה בזרועותיו וכנפיו, שארבע כנפים [יש] לכל חיה, זה מיכאל. ובתפלת מנחה שור נוחת לקבל [נ"א תפלה] בקרניו וכנפיו, וזה גבריאל. ובשבת נוחת הקדוש ברוך הוא בשלישת האבות לקבל הבת יחידה שלו בהם, וזה סוד של שבת, ש' בת יחידה שלו. באותו זמן החיות העליונות שנקראו בשם של יי, פותחים ואמרים, (תהלים כד) שאו שערים

והיא צלֹתָא דְעֵטִיף כַּל צְלוֹתִין קְדָמָהּ עַד דְיִיעוּל צְלוֹתָא דִילִיָּהּ. בְּגִין דָּא אַקְדִים עָנִי לְכַלְהוּ.

מֵאַן צְלוֹתָא דְעָנִי. דָּא צְלוֹתָא דְעֵרְבִית דְאִיהִי רְשׁוּת בְּפָנֵי עֲצָמָה בְּלֵא בְעֵלָה. וּבְגִין דְאִיהִי בְּלֵא בְעֵלָה אִיהִי עָנִיָּה יִבְשָׁה (ברשות כל איש) וְצָדִיק עָנִי יִבֵּשׁ דָּא זֵרְעָא דְיַעֲקֹב דְאִיהוּ בְרִשׁוּת כַּל אוֹמִין דְעֵלְמָא וְדַמְיָא לְצְלוֹתָא דְעֵרְבִית דְאִיהִי לִילְיָא דְגְלוֹתָא.

וְצְלוֹתָא דְשַׁבַּת אִיהִי צְדָקָה לְעָנִי כְמָה דְאוֹקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין שְׁמֵשׁ

בְּשַׁבַּת צְדָקָה לְעָנִים (דעניים מתנחמי בארץ דשמשא

בשבתא) דשבתא. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בְּרֵשׁ לְמַהוּי אִיהוּ כְעָנִי לְתַרְעָא דְמִלְכָא בְּצְלוֹתָא דְעֵמִידָה בְּכָל שֵׁית יוֹמִין דְחוּל בְּגִין שְׁכִינְתָּא.

וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעֵטוּפָא דְמַצְוָה דְצִיצִית כְּעָנִי. וְיֵהָא בְתַפְלִיין כְּאַבְיוֹן לְגַבֵּי תַרְעָא דְאִיהוּ אַדְנִי. דְהִכֵּי סְלִיק לְחוּשְׁבִין הִיכ"ל. וְדָא אִיהוּ אַדְנִי שְׁפִתֵי תַפְתַּח.

וְכַד אַפְתַּח פּוּמִיָּה בְּצְלוֹתָא דְעֵרְבִית נִשְׂרָא קָא נְחִית בְּיוֹמִין דְחוּלָא לְקַבְּלָא

בְּגִדְפָּהּ צְלוֹתָא דְלִילְיָא. וְדָא נּוֹרִיא"ל אַתְקֵרִי אוֹרִיא"ל מְסֻטָּרָא דְחֶס"ד, וְנּוֹרִיא"ל

מְסֻטָּרָא דְגְבוּרָה דְאִיהוּ נוֹר דְדִלִיק, דְאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

וּבְצְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית אַרְיָה נְחִית לְקַבְּלָא צְלוֹתָא בְּדְרוּעוּי וּגְדָפוּי דְאַרְבַּע

גְדָפוּי (כ"א אית) לְכָל חֵיָּה דָּא מִיכָאֵל. וּבְצְלוֹתָא דְמִנְחָה שׁוֹר נְחִית לְקַבְּלָא (נ"א צְלוֹתָא) בְּקִרְנוּי

וּגְדָפוּי וְדָא גְבִרְיָאֵל. וּבְשַׁבַּת נְחִית קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּג' אַבְהֵן לְקַבְּלָא בַת יְחִידָא

דִילִיָּהּ בְּהוּן. וְדָא רְזָא דְשַׁבַּת ש' ב"ת יְחִידָא דִילִיָּהּ. בְּהֵהוּא זְמַנָּא חִיוּן עֲלָאִין דְאִתְקֵרִיאוּ

בְּשֵׁמָא דְיִי פְתַחִין וְאַמְרִין

שָׁאוּ שְׁעָרִים רְאֵיכֶם וְהִנְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. (תהלים כד)

ראשיכם והנשאו פתחי עולם. באותו זמן נפתחים שבעה היכלות. היכל הראשון - היכל האהבה. שני - היכל היראה. שלישי - היכל הרחמים. רביעי - היכל הנבואה באספקלריה המאירה. חמישי - היכל הנבואה באספקלריה שאינה מאירה. ששי - היכל הצדק. שביעי - היכל הדין.

ועליהם נאמר בראשית - ברא שי"ת. אלהים היכל שביעי. וכך הם שבעה היכלות למטה, וכנגדם שבעה קולות של הבו לה, ושמונה עשרה אנפרות שבהן משוטט הקדוש ברוך הוא בשמונה עשר עולמות (תהלים סח) ברכב אלהים רבתיים אלפי שנאן, שהם שמונה עשר רבוא עולמות, וכמה שומרי שערים יש להיכלות שמקבלים תפלות, וכל תפלה לא תכנס אלא במדה במשקל, ואין מי שעומד לפני שער התפלה, ועליו נאמר (שם קכו) לא יבשו פי ידברו את אויבים בשער, שהיא שער המלך. בגלל שתפלה היא מצוה, וזו שכנינה, והתורה זה הקדוש ברוך הוא - לא צריך ביניהם הפסקה. וצריך להעלות תורה ומצוה באהבה ויראה.

שכר מצוות עשה ולא תעשה כלן תלויות משם יהו"ה. כמו שבארנו סוד זה שמי עם י"ה - שס"ה מצוות לא תעשה. וזה זכרי עם ו"ה - רמ"ח מצוות עשה. והרי כאן שס"ה ורמ"ח, והם רמ"ח תבות שבקריאת שמע, ונתנו מאהבה [של אות י'] ויראה של אות ה'. ולכן תקנו

ישראל באהבה ואנון

בה הוא זמנא מתפתחין שבעה היכלין. היכל קדמאה היכלא דאהבה. תנינא היכלא דיראה. תליתאה היכלא דרחמי. רביעאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דנהרא. (דף כד ע"א) חמישאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דלא נהרא. שתיתאה היכלא דצדק. שביעאה היכלא דדין.

ועליהו אתמר בראשית ברא שי"ת. אלהים היכלא שביעאה. והכי אנון ז' היכלין לתתא ולקבליהו שבעה קלין דהבו ליי'. ותמניסר אנפרות דביה, דבהון שט קדשא ברוך הוא בתמניסר עלמין (תהלים סח) ברכב אלהים רבותים אלפי שנאן דאנון תמניסר רבוון עלמין וכמה נטורי תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל. ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא. ועליה אתמר (תהלים קכו) לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. דאיהי תרעא דמלפא. בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא. ואורייתא דא קדשא ברוך הוא. לא צריך הפסקה ביניהו. וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו.

דבר פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם יהו"ה. כמה דאוקימנא רזא דא שמי עם י"ה שלש מאות וחמשה וששים מצוות לא תעשה. וזה זכרי עם ו"ה מאתים ושמונה וארבעים מצוות עשה. והא הקא שס"ה ורמ"ח. ואנון רמ"ח תיבין בקריאת שמע ואתיהיבו מרחימו (דאת י) ודחילו דאת ה'. ובגין דא תקינו הבוחר בעמו

הבוחר בעמו ישראל באהבה, והם כלולים באברהם, שנאמר בו זרע אברהם אוהבי.

השלמה מההשמות (סימן ו)

זרע אברהם אוהבי. אין מי שעומד לפני שער התפלה, ועליו נאמר (שם קכו) לא יבשו פי ודברו את איכים בשער, שהוא שער המלך, בגלל שתפלה היא מצוה, וזו שכניה, ותורה זה הקדוש ברוך הוא, לא צריך ביניהם הפסקה, וצריך להעלות תורה ומצוה ביראה ואהבה, שכל מצוות עשה ולא תעשה תלויות משם יהו"ה, כמו שבארנו סוד זה שמי עם י"ה - שם"ה מצוות לא תעשה, וזה זכרי עם ו"ה - רמ"ח מצוות עשה, והרי פאן מאתים ושמונה וארבעים, ושלוש מאות וחמשה ושלשים, והן מאתים ושמונה וארבעים תבות שבקריאת שמע, ונתנו מאהבה ויראה של אות ה', ומשום כך תקנו הבוחר בעמו ישראל באהבה, והם כלולים באברהם שנאמר בו (ישעיה מא) זרע אברהם אוהבי.

תפלין הן עז שנתנו מיראה שהיא לשמאל, וזה פחד יצחק, ששם כל המקטרגים עולים לתבוע כל הדינים, ולכן ובזרוע עזו - זה תפלין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה. זהו שכתוב (תהלים לא) אהבו את ה' כל חסידיו. בא ראה, יהו"ה כולל הפל, ולכן נאמר ביצקב והנה יהו"ה נצב עליו, שהוא עמוד האמצעי לאחר שהוקם. (כתוב ברפוס, עד פרמות של רבנו רדאי) שפאשר תפלתו עולה למעלה, הפרוז יוצא מן הרקיעים ויאמר הבו כבוד לדיוקן המלך, ואין שער שעומד לפני התפלה הזו. אדני שפתי תפתח - להוציא מזון לבנים הקדושים, שבהיכל הזה שם המזון.

כלילן באברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי.

השלמה מההשמות (סימן ו)

זרע אברהם אוהבי. לית מאן דקאים קמיה תרעא דצלותא ועליה אתמר (תהלים קכ"ז) לא יבשו פי ודברו את איכים בשער דאיהו תרעא דמלפא בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא ואורייתא דא קדשא בריך הוא ולא צריך הפסקה ביניהו וצריך לסלקא תורה ומצוה בדחילו ורחימו דכל פקודין דעשה ולא תעשה פלהו תליין מן שם יהו"ה כמה דאוקימנא רזא דא שמ"י עם י"ה שלש מאות וחמשה ושלשים מצוות לא תעשה וזה זכ"רי עם ו"ה מאתים ושמונה וארבעים מצוות עשה והא הכא רמ"ח ושם"ה ואינון רמ"ח תיבין בקרית שמע ואתייהבו מרחימו ודחילו דאות ה' ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואינון כלילן באברהם דאתמר ביה (ישעיה מא) זרע אברהם אוהבי.

תפלין אינון עוז דאתייהבו מיראה דאיהו לשמאלא ודא פחד יצחק דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע כל דינין ובגין דא (ישעיה סב) ובזרוע עוזו, דא תפלין י"ה ביראה ו"ה באהבה דדא הוא דכתיב (תהלים ל"א) אהבו את יי כל חסידיו. תא חזי (כ"א ת"ת) יהו"ה כליל פלא ובגין דא אתמר ביצקב (בראשית כט) והנה יהו"ה נצב עליו דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקם. (כתוב ברפוס עד בדיוקנא דמאריה ודאי) דכד צלותא דיליה סלקא לעילא פרוזא נפיק מרקיעין ויימא הבו יקרא לדיוקנא דמלפא ולית תרעא דקאים קמיה האי צלותא, (תהלים נ"א) אדני שפתי תפתח לאפקא מזונא לבגין קדישין דבהאי היכלא תמן מזונא.

בְּנֵי חַיִּים וּמְזוּנֵי דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא
 דְּאִיהוּ (שמות ה) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ
 עֵץ הַחַיִּים דְּנִפְיָק מִחַיִּים דְּלְעִילָא וְאִיהוּ
 אֵילָנָא דְּמְזוּן לְכוּלָא בֵּיהּ וּבְנֵין דְּשְׂכִינָה אֵינוּן
 יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִּילָהּ אֹרִייתָא, מְזוּנָא
 דִּילָהּ צְלוּתָא דְּחֻשְׁבָּא לְקַרְבְּנָא. וּבְגֵלוּתָא
 אֲתָמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בְּנִים
 וּשְׂכִינְתָא אִיהִי קַרְבְּנָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דְּמַקְבֵּל לָהּ בְּיַמֵּינָא וּשְׂמָאלָא וְגוֹפָא וַיְחַוְּדָא
 דִּילֵיהּ עֲמָה בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְשַׁבַּת
 יְמִים טוֹבִים.

וַיֵּשׁ לְשֹׂאֵל, לְמָה מִתְּפַלְלִים אָל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת?
 לְפַעְמִים מִתְּפַלְלִים אֵלָיו בְּסִפְרָה
 יְדוּעָה וּבְכַמָּה יְדוּעָה, לְפַעְמִים
 תְּפִלָּה לְיַמִּין - זֶהוּ שְׁנֵאֲמַר
 הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, לְפַעְמִים
 לְשְׂמָאל - זֶהוּ שְׁנֵאֲמַר הַרוּצָה
 לְהַעֲשִׂיר יְצִפִּין, לְפַעְמִים שֶׁל אָב
 וְאִם הֵם לְיַמִּין וְלְשְׂמָאל,
 וְלְפַעְמִים לְעַמּוּד הָאֲמַצְעִי,
 לְפַעְמִים לְצַדִּיק, כָּל תְּפִלָּה עוֹלָה
 לְדִרְגָּה יְדוּעָה. אֲלָא וַדַּאי יְהוּ"ה
 הוּא בְּכָל סִפְרָה וּסִפְרָה, וְתְּפִלָּה
 הִיא שְׂכִינָה.

בְּזִמְנָא שְׂמַבְקֵשׁ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם
 עוֹלָה בְּיַמִּין, וּבְזִמְנָא שְׂמַבְקֵשׁ
 לְעֲשׂוֹת דִּין בְּעוֹלָם עוֹלָה
 בְּשְׂמָאל, וְהַפֵּל אֵל יְהוּ"ה שֶׁהוּא
 בְּכָל מְקוֹם, וְלִכְּן זֹאת תּוֹרַת
 הָעֹלָה, עוֹלָה לַה', וְזוֹ תְּפִלָּה
 שְׂהִיא שְׂכִינָה קַרְבָּן לַה', וְזוֹ
 תְּפִלָּה שְׂהִיא קַרְבְּנוֹ, וּכְשֶׁעוֹלָה
 אֵלָיו, צְרִיךְ לְהַכְלִיל עֲמָה אֶת כָּל
 הַסְּפִירוֹת, שְׂאִין קֻדְשָׁה פְּחוֹת
 מִעֲשָׂרָה: ע"כ.

יִשְׂרָאֵל שְׂעוֹלָה בְּיוֹ"ד ה"א וְאִ"ו
 ה"א, וְסוּד הַדְּבָר - יִשְׂרָאֵל עֲלָה
 בְּמַחְשְׁבָהּ לְהַבְּרָאָת. מַחְשְׁבָהּ -
 חֲשׁ"ב מ"ה, וְכוּ תַמְצָא אֶת הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ. וּמִשׁוּם שְׂעֻקָב שֶׁהוּא

בְּנֵי חַיִּים וּמְזוּנֵי מַסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא
 דְּאִיהוּ (שמות ה) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ
 עֵץ הַחַיִּים דְּנִפְיָק מִחַיִּים דְּלְעִילָא וְאִיהוּ
 אֵילָנָא דְּמְזוּן לְכוּלָא בֵּיהּ וּבְנֵין דְּשְׂכִינָה אֵינוּן
 יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִּילָהּ אֹרִייתָא, מְזוּנָא
 דִּילָהּ צְלוּתָא דְּחֻשְׁבָּא לְקַרְבְּנָא. וּבְגֵלוּתָא
 אֲתָמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בְּנִים
 וּשְׂכִינְתָא אִיהִי קַרְבְּנָא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דְּמַקְבֵּל לָהּ בְּיַמֵּינָא וּשְׂמָאלָא וְגוֹפָא וַיְחַוְּדָא
 דִּילֵיהּ עֲמָה בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְשַׁבַּת
 יְמִים טוֹבִים.

וְאִית לְמַשְׂאֵל לְמָה מְצַלָּן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּכַמָּה דְּרָגִין, זְמַנִּין מְצַלִּין לֵיהּ
 בְּסִפְרָה יְדִיעָא וּבְכַמָּה יְדִיעָא לְזַמְנִין צְלוּתָא
 לְיַמֵּינָא הָדָא הוּא דְּאֲתָמַר הַרוּצָה לְהַחֲכִים
 יְדָרִים. לְזַמְנִין לְשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דְּאֲתָמַר
 הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצִפִּין, לְזַמְנִין דְּאֲבָא וְאִמָּא
 לְיַמֵּינָא וְלְשְׂמָאלָא אֵינוּן לְזַמְנִין לְעַמּוּדָא
 דְּאַמְצְעִיתָא לְזַמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוּתָא סְלֻקָּא
 לְדִרְגָּא יְדִיעָא אֲלָא וַדַּאי יְהוּ"ה אִיהוּ בְּכָל
 סִפְרָה וּסִפְרָה וְצְלוּתָא אִיהִי שְׂכִינְתָּא.

בְּזִמְנָא דְּבַעֵי לְרַחֲמָא עַל עַלְמָא סְלִיקַת
 בְּיַמֵּינָא וּבְזִמְנָא דְּבַעֵי לְמַעְבַּד דִּינָא
 בְּעַלְמָא סְלִיקַת בְּשְׂמָאלָא וְכוּלָא לְגַבֵּי יְהוּ"ה
 דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה
 עוֹלָה לְיֵי וְדָא צְלוּתָא דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא קַרְבָּן
 לְיֵי וְדָא צְלוּתָא דְּאִיהִי קַרְבְּנָא דִּילֵיהּ וְכַד
 סְלֻקָּא לְגַבֵּיהּ צְרִיךְ לְאַכְלָלָא עֲמָה כָּל סְפִירָן
 דְּלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה. (עד כאן מִחַהֲשַׁמּוֹת)

יִשְׂרָאֵל דְּסְלִיק בְּיוֹ"ד ה"א וְאִ"ו ה"א. וְרִזָּא
 דְּמִלָּהּ יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחְשְׁבָהּ
 לְהַבְּרָאוֹת. מַחְשְׁבָהּ חֲשׁ"ב מ"ה, וּבֵיהּ תְּשַׁבַּח
 שְׂמָא קְדִישָׁא. וּבְגִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל

ישראל, נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדמות רבונו.

בנים חיים ומזונות מצד עמוד האמצעי, שהוא בניי בכורי ישראל. והוא עץ החיים, והוא עץ שמזון בו לכל. ולכן ישראל הם המזון שלו תפלה שנוחשבת לקרבן. ובגלות נאמר (בראשית ל) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ושכינה היא קרבן של הקדוש ברוך הוא ממנו בימין ושמאל וגוף. וכשעולה אליו, צריך להכליל עמה כל עשר הספירות, שאין קדשה פחות מעשר, שהוא קדשתו. ולכן כשפן אדם רוצה להעלות תפלה בכל תנועתו, [כא] נחש רוצה לקטרג לתפלה, צריך לעשות לו מקלע, וסוד הדבר - ורקא מקף שופר הולך סגולתא. פתח רבי שמעון ואמר, עליונים שמעו, תחתונים התכנסו, אלה מורי הישיבה שלמעלה ושלמטה. אליהו, בשבועה עליך, קח רשות ורד לכאן, שהרי קרב גדול הודמן. חנוף הממנה, רד לכאן אפה וכל מורי הישיבה שפתח ידך, שלא לכבודי עשיתי, אלא לכבוד השכינה.

פתח כמקדם ואמר, ורקא ודאי. בבואך להעלות תפלה לאותו מקום ידוע. כמו שאותה אבן הקלע שנוקדה למקום ידוע, כך צריך להעלות מחשבתו בתפלה באותו כתר אבן מכללת ומעטרות, שנאמר בה כל הזוקף זוקף בשם, שצריך להעלותה לשם.

ובאותו מקום שמעלה אותה לבעלה, אפלו נחש כרוף על עקבו לא יפסיק, אף על גב שנאמר בו ואתה תשופנו עקב. אותה האבן שהיא י של יעקב, שנאמר בה (בראשית מט) משם רעה אבן ישראל,

אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה.

בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעייתא. דאיהו בניי בכורי ישראל. ואיהו עץ החיים, ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה. ובגין דא אנון ישראל מזונא דיליה צלותא דחשיבא לקרבנא. ובגלותא אתמר (בראשית ל) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ושכינתא איהי קרבנא דקדשא בריך הוא מיניה בימינא ושמאלא וגופא. וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן. דלית קדושה פחות מעשרה דאיהו קדושה דיליה. ובגין דא כד בר נש בעי לסלקא צלותיה בכל תנועיה. (א) חיויא בעי לקטרנא לצלותא, צריך למעבד ליה קירטא, ורזא דמלה זרקא מקף שופר הולך סגולתא:

פתח רבי שמעון ואמר עלאין שמעו. תפאין אתפנשו. אלין מארי מתיבתא דלעילא ותתא. אליהו באומאה עלך טול רשו ונחית הכא, דהא קרבא סגיאה אזדמן. חנוף ממנא נחית הכא, אנת וכל מארי מתיבתא דתחות ידך. דלא ליקרא דילי עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא.

פתח כמלקדמין ואמר. זרקא ודאי במיתך לסלקא צלותא לההוא אתר ידיע, כמה דהיא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא מחשבתיה בצלותיה בההיא תגא אבן מוכללת ומעוטרת. דאתמר בה כל הזוקף זוקף בשם דצריך לסלקא לה תמן.

ובההוא (אתר דפליק) לה לגבי בעלה אפילו

נחש כרוף על עקבו לא יפסיק. אף על גב דאתמר ביה ואתה

תְּשׁוּפְנוּ עָקֹב. הִהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דִּיעֶקֶב
 דְּאֶתְמַר בֵּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רוּעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל
 לֹא יִפְסִיק. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא (נ"א ל"ה) עַד אֵין סוּף.
 וְכַד נַחִית לָהּ אֶתְמַר בֵּיהּ כָּל הַפּוֹרֵעַ פּוֹרֵעַ
 בְּבִרוּף, דְּצָרִיךְ לְנַחֲתָא (נ"א ל"ה) עַד אֵין תַּכְלִית,
 וְלֹא יִפְסִיק (נ"א ל"ה) מִנִּיהּ לֹא לְעִילָא לֹא לְתַתָּא.
 לְזַמְנִין אִיהוּ בַעֲלָה ו' בְּצַדִּיק בְּשִׂית פְּרָקִין
 דְּתֵרִין שׁוֹקִין נַחַת לְגַבְהָ בְּתֵרִין
 שׁוֹקִין. לְזַמְנָא אִיהוּ בַעֲלָה ו' בְּתֵרִין (נ"א דרועין)
 שִׂית פְּרָקִין דְּסְלִיקַת לְגַבְהָ בְּתֵרִין דְּרוּעִין.
 לְזַמְנִין אִיהוּ בֵּן אָבָא וְאִמָּא בֵּן י"ה צָרִיךְ
 לְסַלְקָא. (ס"א ל"ה לְעִילָא וְכַד) לְעִילָא לְה'. וְכַד סְלִיקַת
 תַּמָּן לְזַמְנִין אִיהִי בְּהַפּוּכָא ו' וּבֵין י' י' פְּגוּוֹנָא
 דָּא א צָרִיךְ לְסַלְקָא לְגַבְהִיהּ דְּאֶתְמַר בֵּהּ (תהלים
 קיח) אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים הֵיִתָּה לְרֹאשׁ פְּנֵה.
 וְכַד אִיהִי סְלִיקַת לְעִילָא, בְּרִישָׁא דְכָל רִישֵׁין
 סְלִיקָא. וּבְגִינָה מְלֶאכְיָא אֲמַרִין (דף כד ע"ב)
 אִי"ה מְקוּם כְּבוֹדוֹ. וְכַד סְלִיקַת לֹא' (לְעִילָא)
 פְּגוּוֹנָא דָּא א, אִיהִי תַגָּא בְּרִישָׁא דָּא' עֲטָרָה
 עַל רִישִׁיהּ פְּתָ"ר. וְכַד נַחֲתָא נְקוּדָא לְתַתָּא
 וְאֶתְעֲטַרַת נַחִיתַת בֵּיהּ פְּגוּוֹנָא דָּא (נ"א קמ"ז). וְכַד
 סְלִיקַת אֶתְקַרִי תַגָּא בְּרֹזָא דְטַעֲמִי. וְכַד נַחִיתַת
 אֶתְקַרִיַּאת נְקוּדָה. וְכַד מַתִּיחַד עֲמָה אִיהִי
 (אֶתְקַרִיַּאת אוֹת) ז' כְּלִילָא מִנִּיהּ אוֹת בְּרִי"ת דְּאִיהוּ
 שְׁבִיעָאָה דְכֻלָּא.

לֹא יִפְסִיק. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ (נ"א
 אוֹתָהּ) עַד אֵין סוּף. וְכִשְׁמֹרִיד
 אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַפּוֹרֵעַ פּוֹרֵעַ
 בְּבִרוּף, שְׁצָרִיךְ לְהוֹרִידָהּ עַד אֵין
 תַּכְלִית, וְלֹא יִפְסִיק (נ"א אוֹתָהּ) מִמֶּנּוּ
 לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

לְפַעֲמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בְּצַדִּיק
 בְּשִׂישָׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקִים
 יוֹרֵד אֵלֶיהָ בְּשְׁתֵּי שׁוֹקִים.
 לְפַעֲמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בְּשְׁתֵּי (נ"א
 דְּרוּעוֹת), שִׂישָׁה פְּרָקִים שְׁעוֹלָה אֵלֶיו
 בְּשְׁתֵּי דְרוּעוֹת. לְפַעֲמִים הוּא בֵּן
 אָבָא וְאִמָּא, בֵּן י"ה, צָרִיךְ
 לְהַעֲלוֹת [לָהּ לְמַעְלָה וְכֹאשֶׁר] לְמַעְלָה
 לְה'. וְכִשְׁעוֹלָה שָׁם, לְפַעֲמִים
 הִיא בְּהַפּוּף ו' וּבֵין י' י' כְּמוֹ זֶה
 א צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵלֶיו, שְׁנֶאֱמַר
 בֵּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים
 הֵיִתָּה לְרֹאשׁ פְּנֵה.

וּבְשִׁישָׁה עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּרֹאשׁ
 כָּל הָרְאשִׁים הִיא עוֹלָה, וּבְגִלְלָה
 הַמְּלֶאכִים אוֹמְרִים אִי"ה מְקוּם
 כְּבוֹדוֹ. וְכִשְׁעוֹלָה לֹא' [לְמַעְלָה] כְּמוֹ
 זֶה א, הִיא כְּתוּב בְּרֹאשׁ שֶׁל א'
 עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ פְּתָ"ר.
 וְכִשְׁיּוֹרְדַת נְקֻדָּה לְמַטָּה
 וּמַתְעַטְרַת, יוֹרְדַת בֵּהּ כְּמוֹ זֶה [א
 קמ"ז]. וְכִשְׁעוֹלָה נְקֻרָאֵת כְּתוּב בְּסוּד
 הַטַּעֲמִים, וְכִשְׁיּוֹרְדַת נְקֻרָאֵת
 נְקֻדָּה. וְכִשְׁמַתִּיחַד עֲמָה הִיא
 [נְקֻרָאֵת אוֹת] ז', הִיא כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ
 אוֹת בְּרִי"ת, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי שֶׁל
 הַכָּל.

וּבְנֻדָּא שְׁאֶבֶן זוּ הִיא בְּנִין כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, וְלִכְּן (דְּבָרִים כ"ה) אֶבֶן
 שְׁלֵמָה וְצַדִּיק יִהְיֶה לָּהּ. הִיא מְדָה
 בֵּין כָּל סְפִירָה, וְסְפִירָה שֶׁל כָּל
 סְפִירָה, (נ"א וְכָל סְפִירָה) בֵּהּ עוֹלָה
 לְעֶשֶׂר, הַשְּׁעוֹר שְׁלָהּ. וּבֵהּ נַעֲשִׂית
 אִמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי בֵּין כָּל
 סְפִירָה וְסְפִירָה. וְסוּד הַדְּבָר -
 עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי הַקָּרֶשׁ, וּבֵין
 הַכָּל מֵאָה. י' הִיא בֵּין פְּרָק וּפְרָק
 עֶשֶׂר פַּעֲמִים עוֹלָה לְמַדָּה [בַּעַל]

וּבְנֻדָּא הִיא אֶבֶן הִיא בְּנִיָּא דְכָל עַלְמִין.
 וּבְנִין דָּא (דְּבָרִים כ"ה) אֶבֶן שְׁלִימָה וְצַדִּיק
 יִהְיֶה לָּהּ. אִיהִי מְדָה בֵּין כָּל סְפִירָה.
 וְסְפִירָה דְכָל סְפִירָה. (נ"א וְכָל סְפִירָה) בֵּהּ סְלִיקַת
 לְעֶשֶׂר. שִׁיעוֹר דִּילָהּ וּבֵהּ (נ"א ו' ב"ה) אֶתְעֲבִידַת
 אִמָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי בֵּין כָּל סְפִירָה
 וְסְפִירָה. וְרֹזָא דְמִלָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי הַקָּרֶשׁ
 וּבֵין כָּל מֵאָה. אִיהוּ י' בֵּין פְּרָק וּפְרָק

שָׁל מֵאָה אִמָּה.
כָּל מִדָּה וּמִדָּה נִקְרָאת עוֹלָם,
וְיָוִי הֵם שְׁעוֹר וּמִדָּה. וְשֶׁקֶל, י'
מִדָּה שְׁלֵה. וְשְׁעוֹר הַמִּדָּה חֲמֵשׁ
אֲמוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אֲמוֹת רַחֲב.
וְהֵם כִּנְגֵד שְׁעוֹר שֶׁל כָּל רִקִיעַ
שֶׁמִּהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲרָפוּ וְחֲמֵשׁ
מֵאוֹת רַחֲבוֹ, וְהֵם ה"ה. הָרִי לֵךְ
שְׁעוֹר קוֹמָה בְּאוֹתֵיזוֹת יְהו"ה.
שְׁאוֹת ו' הוּא רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם.
חֲמִשָּׁה רִקִיעִים שְׁלוֹ ה' אֱלֹהֵי
נִקְרְאוּ ה' שָׁמַיִם. ה' חֲמִשָּׁה
רִקִיעִים שְׁפִלוּלִים בְּשָׁמַיִם,
חֲמִשָּׁה עֲלִיוֹנִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם.
וְהֵם ה"ה חֲמֵשׁ עִם חֲמֵשׁ. ו'
רִקִיעַ שְׁשֵׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעֵי לָהֶם.
י' שְׁבַעַה בְּשַׁבְעָה וְעוֹלָיִם י"ד.
וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שְׁבַעַה עַל גְּבִי
שְׁבַעַה כְּמוֹ גְּלָדֵי בְצָלִים, וְכֻלָּם
רְמוּזִים בְּשֵׁפְטֵי עֵינַיִם.

י' נִקְרָא עוֹלָם קֶטֶן, ו' עוֹלָם אַרְבֵּי.
וְכָל מִי שְׁרוּצָה לְשָׂאֵל שְׂאֵלוֹת
לְעוֹלָם אַרְבֵּי, צָרִיף לְהָאֲרִיף בּוֹ.
וְכָל מִי שְׁשׂוֹאֵל בְּעוֹלָם קֶצֶר,
צָרִיף לְקֶצֶר. וְעַל זֶה בְּאֵרוֹ,
בְּמִקוֹם שְׂאֲמָרוֹ לְקֶצֶר - אֵין אָדָם
רִשְׁאֵי לְהָאֲרִיף.

לְקֶצֶר בְּתַפְלוּת - (במדבר יב) אֵל נָא
רְפָא נָא לָהּ. בְּנִקְדָּה שֶׁל י'
לְהָאֲרִיף (מצד של אות ו'). וְלִהְתַּנְפֵּל -
(דברים ט) [באות פ'. והכל פ"ו] וְאֶתְנַפֵּל
לְפָנֵי ה' כְּרָאשׁוֹנָה אַרְבַּעִים יוֹם
וְאַרְבַּעִים לַיְלָה. הַכֹּל [אחר]. מ"ם,
י' נִקְדָּה בְּאֶמְצַע נַעֲשִׂית מִי"ם
מִצַּד הַחֶסֶד צָרִיף לְהָאֲרִיף
בְּתַפְלָה וּבִשְׁם הַקְּדוּשׁ, וְעוֹלָה
יְהו"ה בְּרִבִיעַ [וצריך] לְהָאֲרִיף
בְּתַנוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוּד הַתְּקִיעָה.
לְקֶצֶר מִצַּד הַשְּׁבָרִים. בֵּינוֹנִי - לֹא
בְּקֶצֶר וְלֹא בְּאֲרִיכוּת, בְּתַרוּעָה
שֶׁל הַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהִיא
שְׁלִשְׁלֹת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקְּדוּשׁ.
כִּנְגֵד רִבִיעַ שֶׁהוּא עוֹלָה חֲלָם.
שְׁבָרִים כִּנְגֵד שְׂבָא. זֶה צָרִיף

עֶשֶׂר זְמַנִּין סִלְקָא לְמִדָּה. (מארי) דְּמֵאָה אִמָּה.
כָּל מִדָּה וּמִדָּה אֲתִקְרִי עוֹלָם. וְאֲנוּן י"ו
שְׁעוֹר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל י' מִדָּה דִּילִיָּה.
וְשְׁעוֹרָא דְּמִדָּה חֲמֵשׁ אֲמוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אֲמוֹת
רַחֲב. וְאֲנוּן לְקַבֵּל שְׁעוֹרָא דְּכָל רִקִיעַ דְּמִהֲלֵךְ
חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲוִרְפִיָּה וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת פּוֹתִיָּה.
וְאֲנוּן ה"ה. הָרִי לֵךְ שְׁעוֹר קוֹמָה בְּאֲתוּוֹן
יְהו"ה. דָּאת ו' אִיהוּ רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. חֲמֵשׁ
רִקִיעִין דִּילִיָּה ה' אֵלִין אֲתִקְרִיאוּ ה' שָׁמַיִם ה'
חֲמֵשׁ רִקִיעִין דְּכִלְיָן בְּשָׁמַיִם. חֲמֵשׁ עֲלֵאִין
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאֲנוּן ה"ה חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ. ו'
רִקִיעַ שְׁתִּיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לוֹן י' שְׁבַעַה
בְּשַׁבְעָה וְסִלְקִין י"ד. וְהִכִּי אֲנוּן אַרְעִין שְׁבַעַה
עַל גְּבִי שְׁבַעַה כְּגִלְדֵי בְצָלִים. וְכֻלָּהוּ רְמִיזוֹן
בְּתַרִּין עֵינַיִן.

י' אֲתִקְרִי עוֹלָם קֶטֶן. ו' עוֹלָם אַרְבֵּי, וְכָל
מָאן דְּבַעֵי לְמִשְׂאֵל שְׂאֵלְתִין לְגְבִי עוֹלָם
אַרְבֵּי צָרִיף לְאֲרַפָּא בִּיָּה. וְכָל מָאן דְּשְׂאֵיל
בְּעוֹלָם קֶצֶר צָרִיף לְקֶצֶרָא. וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ
בְּמִקוֹם שְׂאֲמָרוֹ לְקֶצֶר אֵין אָדָם רִשְׁאֵי
לְהָאֲרִיף.

לְקֶצֶר בְּצִלוּתִין (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ.
בְּנִקְדָּה דִּי'. לְהָאֲרִיף (מסטרָא דְאוֹת ו').
וְלִהְתַּנְפֵּל (דברים ט) (בְּאֵת פ' וְכוּלָּא פ"ו). וְאֶתְנַפֵּל לְפָנֵי
י' כְּרָאשׁוֹנָה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה כֻּלָּא
(תד). מ"ם י' נִקְוֹדָה בְּאֶמְצַע אֲתַעְבִּיד מִי"ם
מִסְטָרָא דְּחֶסֶד צָרִיף לְאֲרַפָּא בְּצִלוּתָא
וּבְשִׂמָא קְדִישָׁא וְסִלִּיק יְהו"ה בְּרִבִיעַ [וצריך]
לְאֲרַפָּא בְּתַנוּעָה דָּא דְאִיהוּ רְזָא דְתַקִּיעָה.
לְקֶצֶר מִסְטָרָא דְשְׁבָרִים. בֵּינוֹנִי, לָא בְּקֶצֶירוֹ
וְלֹא בְּאֲרִיכוֹ. בְּתַרוּעָה דְעֲמוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא
דְאִיָּהִי שְׁלִשְׁלֹת דְתַרוּוִיָּהוּ שֶׁקֶל הַקְּדוּשׁ.
לְקַבֵּיל רִבִיעַ דְּסִלִּיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים

להעלות קול, וזה צריך להוריד אותו. ולכן אותם שברים בחשאי שכינה תחתונה, וקול לא ישמע, כמו שנאמר (שמואל א-א) וקולה לא ישמע. תרועה זו שלשלת אחוז בשניהם. ויש כמו הרקיע המאריך בו תבה, והיא נקודה חיריק כמו חלם. אין נקדה שאין כמותה בטעמים. סגול אל סגולתא. שבא אל זקף גדול. כלם תמצא להם נקדות אצל הטעמים למי שיודע סודות טמירים. פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. (פתח נקודת ימין ה' מלך. נקדת סגול שמאל ה' מלך. באמצע ה' ימלוך נקדת ימין ה' מלך. רבי אחא אמר, ה' מלך זה עולם עליון, ה' מלך זה תפארת, ה' ימלוך זה ארון הכרית).

לקביל שבא. דא בעא לסלקא קלא ודא בעא לנחתא לה. ובגין דא אנון שברים בחשאי שכינתא תתאה וקלא לא ישתמע כמה דאתאמר, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. תרועה דא שלשלת אחיד בתרווייהו. ואית פגוונא דרקיע המאריך ביה תיבה ואיהי נקודה חיריק פגוונא דחלם. לית נקודה דלית פגוונא דילה בטעמי. סגול לגבי סגולתא. שבא לגבי זקף גדול. פלהו תשפח לון נקודי לגבי טעמי למאן דיידע רזין טמירין. פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא. (פתח נקודת ימין ה' מלך. נקודת סגול שמאל ה' מלך. באמצעיתא ה' ימלוך לתתא. רבי אחא אמר ה' מלך דא עלמא עלאה. ה' מלך דא תפארת. ה' ימלוך דא ארון הכרית):

השלמה מההשמטות (סימן מא)

השלמה מההשמטות (סימן מא) שנינו, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשישראל מתחלש והוא סובל כל העולם, ואתה תברך צדיק, לא יוכל להתקיים העולם: ע"כ.

תאנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשישראל מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם. (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ז)

השלמה מההשמטות (סימן ז) הצדיק אבד - כל זמן שלא יבא השפע אבד, ועליו נאמר (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש. ובעת הברכה - (תהלים ה) כי אתה תברך צדיק, ברכות לראש צדיק: ע"כ.

מדרש רות: הצדיק אבד כל זמן שלא יבא השפע אבד ועליו נאמר (ישעיה י"ט) ונהר יחרב ויבש ובעת הברכה נאמר (תהלים ה) כי אתה תברך צדיק ברכות לראש צדיק: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ח)

השלמה מההשמטות (סימן ח) רמנו, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשיש צדיקים - מתגבר, ואם לאו - מתחלש, והוא סובל כל העולם, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ואם חלש, לא יוכל להתקיים העולם: ע"כ.

ספר הבהיר: תנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשיש צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם: (עד כאן מההשמטות)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 (ר"ת תה"ו), הרי פְּרֻשׁוֹהָ, כָּל מְקוֹם
 שְׁפָתוֹב אֵלֶּה - פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֶׁל
 תְּהוֹ שְׁנַרְמִזוֹ בַּפְּסוּק הַשְּׁנִי
 וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ, וְאֵלֶּה הֵם
 שְׁנַתְּבָאָר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן. וְלִכְּן
 הָאָרֶץ הִיְתָה תּוֹהָה וּבוֹהָה, אִיף
 בּוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹת
 לְהַחְרִיבֵם? יִפָּה הִיָּה שְׁלֵא לְבִרָא
 אוֹתָם! אֵלֶּה וְדֵאִי כַּאֲן יֵשׁ סוּד.
 מַה זֶה וּמַחְרִיבֵן? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא יִשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו,
 וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה זֶה הַשָּׁמַיִם
 שְׁנַאֲמַר בָּהֶם (שַׁעֲיָה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 וּמַכָּה!?

אֵלֶּה סוּד הַדְּבָר, כִּף הוּא
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
 הָעוֹלָם וּבְרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
 שְׁבַאֲרוּהָ בְּרֵאשִׁית, שְׁנַאֲמַר בָּה
 (מַשְׁלִי ח) ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ.
 וּבְרֵאשִׁית הַזֶּה בְּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סִמְךָ אוֹתָם בָּה,
 בְּגַלְל שְׁבָרִית כְּתוּבָה בּו
 בְּכִי'רֵאשִׁית, וְנַאֲמַר בָּה (יִרְמִיָּה לג)
 אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלֶּה הֵם שְׁנַאֲמַר בָּהֶם (תְּהִלִּים קטו)
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְה' וְגו'. וְאָרֶץ
 הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשְׁבַּע
 אֲרָצוֹת, שְׁעֲלִיָּהֶם אִמַר דְּוֹד הַמְּלָךְ
 (שֵׁם קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֲרָצוֹת
 הַחַיִּים.

וּבְרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ אַחַר כִּף עַל
 תְּהוֹ, וְאִין שֵׁם יְסוּד שֶׁהוּא בְּרִית
 שְׁסוּמְךָ אוֹתָם, לְכֵן רָצָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְאֵמוֹת
 הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲפוּ"ם, שֶׁהוּא
 בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ, וְלֹא רָצוּ
 לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאַרָה הָאָרֶץ חֲרָבָה
 וַיִּבְשָׂה.

וְהוּא יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא
 אוֹקְמוּהָ כָּל אֶתֶר דְּכַתִּיב אֵלֶּה פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים וְאֵלִין תּוֹלְדִין דִּתְהוֹ דְּאֶתְרִמִּזוֹ
 בְּקִרָא תְּנַיִנָא וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ. וְאֵלִין אֲנוּן
 דְּאֶתְמַר דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלָמִין
 וּמַחְרִיבֵן. וּבְגִין דָּא אֲרַעָא הָוָה תּוֹהָה וּבוֹהָה.
 אִיף בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמִין לְחֲרָבָא
 לוּן. שְׁפִיר הָוָה דְּלֹא לְבִרֵי לוּן. אֵלֶּה וְדֵאִי
 הָכָא אִיכָא רְזָא. מָאִי אִיְהוּ וּמַחְרִיבֵן. דְּקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי. וְלֹא עוֹד
 אֵלֶּה דָּא שְׁמִיָּא אֶתְמַר בְּהוֹ (שַׁעֲיָה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 עֲבִיד וּמַחֵי.

אֵלֶּה רְזָא דְּמַלְהָ כְּדִין הוּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּרָא עֲלָמָא וּבְרִיָּה בְּאוּרִיָּתָא
 כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְּאֶתְמַר בָּה (מַשְׁלִי ח)
 יי קָנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ. וּבְהֵאִי רֵאשִׁית בְּרָא יֵת
 שְׁמִיָּא וְיֵת אֲרַעָא וְאִיְהִי סִמְךָ לוּן בִּיָּה. בְּגִין
 דְּבְרִית כְּתִיב בִּיָּה בְּכִי'רֵאשִׁית. וְאֶתְמַר בִּיָּה
 (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלִין אֲנוּן דְּאֶתְמַר בְּהוּן (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם
 שָׁמַיִם לִי וְגו'. וְאִיְהִי אָרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא
 מִשְׁבַּע אֲרָעִין דְּעֲלִיָּהוּ אִמַר דְּוֹד מְלָכָא (תְּהִלִּים
 קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמִיָּא וְאֲרַעָא (דף כה ע"א) בַּתְּרִיָּה עַל
 תְּהוֹ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא דְּאִיְהוּ בְּרִית
 דְּסִמְךָ לוּן. בְּגִין דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּעָא
 לְמִיתָן אוּרִיָּתָא לְאוּמִין דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּאִיְהוּ בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ,
 וְלֹא כְּעוֹ לְקַבְּלָא לִיָּה, וְאֶשְׁתְּאַרְת אֲרַעָא
 חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה.

וְדָא אִיְהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
 מְקוֹם אַחַד וְתִרְאָה הַיִּבְשָׂה. יְקוּוֹ הַמַּיִם

אל מקום אחד ותראה היבשה.
 יקוו המים - זו התורה. אל מקום
 אחד - אלו ישראל, משום
 שנשמותיהם תלויות מאותו
 מקום שנאמר בו ברוך כבוד ה'
 ממקומו. כבוד ה' - שכינה
 תחתונה. ממקומו - שכינה
 עליונה. וכיון שאותם
 נשמותיהם משם, שורה עליהם
 בודאי יהו"ה, ונאמר בהם (דברים
 לב) כי חלק ה' עמו. וזהו יקוו
 המים אל מקום אחד.

והתורה היא ישוב העולם.
 ואמות העולם, שהם עובדי
 עפ"ם, שלא קבלו אותה,
 נשארו חרבים ויבשים, וזהו
 שהקדוש ברוך הוא בורא
 עולמות ומחריבן, אלה שלא
 שומרים מצוות התורה. לא
 שישמיד הוא מעשיו כמו
 שחושבים בני אדם. ולמה
 ישמיד אותם את בניו, שנאמר
 בהם בהפראם, בה' בראם?
 ואלה אותם שמתגזרים מאמות
 העולם, בגללם נפלה ה' קטנה
 של אברהם באלף החמישי
 שהוא ה', שהוא חרב ויבש. חרב
 בבית ראשון, ויבש בבית שני.

וביבשה, משום שרצה להכניס
 גרים פחת בנפי השכינה, וחשב
 שהיו מאלה שנבראו בה' ונתן
 בהם אות ה' של אברהם, גרמו
 לו ירידה, כמו שנאמר (שמות לב)
 לך רד כי שחת עמך. משום שלא
 קבלו את האות ה' ביראה של
 יו"ד ובאהבה של ה', הוא ירד
 מדרגתו שהוא ו'.

ואות ו' ירדה עמו כדי שלא
 יאבד ביניהם, שעתידי הוא בסוד
 הגלגול להתערב ביניהם בגלות
 בין ערב רב, שהם נשמותיהם
 מצד אלה שנאמר בהם (ישעיה נא)

כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלה אותם שלא בקש נח רחמים עליהם, ונאמר בהם וימחו מן
 הארץ, בגלל שהיו מאלה שנאמר בהם (דברים כח) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא נשמר מהם,

דא אורייתא. אל מקום אחד אלין ישראל.
 בגין דנשמתיהו תליין מההוא אתר דאתמר
 ביה ברוך כבוד יי ממקומו. כבוד יי שכינתא
 תתאה. ממקומו שכינתא עלאה. וכיון דאנון
 נשמתיהו מתמן, שריא עלייהו ודאי יהו"ה
 ואתמר בהון (דברים לב) כי חלק יי עמו. ודא
 איהו יקוו המים אל מקום אחד.

ואורייתא איהי ישובא דעלמא. ואומין
 דעלמא עובדי פוכבים ומזלות

דלא קבילו לה אשתארו חריבין ויבשין. ודא
 איהו דקדשא בריך הוא ברא עלמין ומחריבן
 אלין דלא נטרי פקודי אורייתא, לא דישעי
 איהו עובדי כמה דחשבין בני נשא. ולמה
 ישעי לון לבנוי דאתמר בהון בהפראם בה'
 בראם. ואלין אנון דמתגזירין מאומין
 דעלמא. בגינייהו נפלת ה' זעירא דאברהם
 באלף חמישאה דהוא ה'. דאיהו חרב ויבש.

חרב בבית ראשון ויבש בבית שני.

וביבשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות
 גדפוי דשכינתא וחשיב דהו מאלין
 דאתבריאו בה' ייב בהון את ה' דאברהם,
 גרמו ליה ירידה כמה דאת אמר, (שמות לב) לך
 רד כי שחת עמך. בגין דלא קבילו לאת ה'
 בדחילו דיו"ד וברחימו דה'. נחית איהי
 מדרגיה דאיהו ו'.

ואת ו' נחתת עמיה בגין דלא יתאביד
 בינייהו דעתיד איהו ברזא דגלגולא
 לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב דאנון
 נשמתיהו מסטרא דאלין דאתמר בהון (ישעיה
 נא) כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלין אנון

כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלה אותם שלא בקש נח רחמים עליהם, ונאמר בהם וימחו מן
 הארץ, בגלל שהיו מאלה שנאמר בהם (דברים כח) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא נשמר מהם,

והפיל ה' ביניהם, ולכן הוא לא יכנס לארץ ישראל עד שתשוב ה' למקומה. ולכן ירד הוא מדרגתו, וירד בו ו'. ולכן ה' נפלה, ו' יקים אותה, ו' של משה.

וכשום ש"א קטנה, ה' של אברהם, שהיא של הבראם, נקטן הוא בגללה, ונאמר בו (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו'. והוציא אותה משם בכח של ו' והביא אותה עמו. מיד שרתה עליו י"ה ונשלמה השבועה, [שנאמר] (שמות יז) כי יד על פס יה מלחמה לה' וגו'. מה זה מדר דר? זה משה, שנאמר בו (קהלת א) דור הלך ודור בא. והרי פרשה שאין דור פחות מששים רבוא, וזה משה, שנאמר בו שאשה אחת ילדה ששים רבוא בכרס אחת.

וחמשה מינים הם בערב רב, והם: נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים. ובגללם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בכל, (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם (שם ז) וימח את כל היקום. ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקינים רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר (שם ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם. אלה אותם עמלקים.

הנפילים, עליהם נאמר (שם) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה. ואלה הם מין שני מהנפילים האלה מלמעלה. שכשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות אדם, שאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה לעשות אותו ראש לכל העליונים להיות

דלא בעא נח רחמי עלייהו. ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהווי מאלין דאתמר בהון (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא אסתמר מפניהו ואפיל ה' ביניהו. ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה. ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו'. ובגין דא ה' נפלת, ו' יקים לה, ו' דמשה.

ובגין דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהו דהבראם אתעזר איהו בגינה, ואתמר ביה (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו' ואפיק לה מתמן פחילא דו' ואייתי לה עמיה. מיד שריא עליה י"ה ואשתלים אומאה (דאתמר) (שמות יז) כי יד על פס יה מלחמה ליי וגו'. מאי

מדר דר. דא משה דאתמר ביה (קהלת א) דר הולך ודור בא. והא אוקמוה דלית דר פחות משתיין רבוא. ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה שתיין רבוא בכרס אחת.

וחמש מינין אנון בערב רב ואנון נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים.

ובגיניהו נפלת ה' זעירא מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו. טול ע"ם מן בלעם ל"ק מן בלק אשתאר בכל (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (בראשית ז) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אנון רישין בקיומא סגי. ואנון קיימין על ישראל כלי חמס. ועלייהו אתמר (בראשית ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

נפילים עלייהו אתמר (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות

הנה. ואלין אנון מינא תניינא מאלין נפילים

ממנה על כלם ושיהיו מתמנים על ידו, כמו שיוסף שנאמר בו (שם מא) ויפקד פקדים על הארץ, הם רצו לקטרגו ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו', שעתיד לחטא לפניך. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם הייתם למטה כמותו, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד - ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהם, והקדוש ברוך הוא הפילם למטה בשלשלאות.

והם עז"א ועז"ל, שמהם הנשמות של הערב רב, שהם הנפילים, שהפילו עצמם לזנות אחר נשים שהן טובות, ולכן הפילם הקדוש ברוך הוא מהעולם הבא שלא יהיה להם חלק שם, ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמו שנאמר (דברים ז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

הגבורים - מין שלישי, עליהם נאמר (בראשית ז) המה הגבורים וגו' אנשי השם, והם מצד אלה שנאמר בהם (שם יא) הבה נבנה לנו עיר וגו' ונעשה לנו שם. ובונים בתי פנסיות ומדרשות, ושמים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו, ולא לשם ה', אלא לעשות להם שם. זהו שפתיב ונעשה לנו שם. וצד אחר מתגברים על ישראל שהם כעפר הארץ, וגוזלים אותם ומתבטלת העבודה, ועליהם נאמר (שם ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

הרפאים - מין רביעי, אם יראו את ישראל בדחק, מתרפים מהם, ויש להם רשות להצילם ולא רוצים. ומתרפים מהתורה ומאלה שמשתדלים בה לעשות טוב עם עובדי כוכבים ומזלות. עליהם נאמר (ישעיה כו) רפאים כל יקמו.

ברוך הוא למעבד אדם דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו'. בעא למעבד ליה רישא על עלאין למהוי איהו פקיד על פלהו. ולמהוי אנון פקידין על ידוי. כגוונא דיוסף דאתמר ביה (בראשית מא) ויפקד פקידים על הארץ. אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמך. אמר לון קדשא ברוך הוא אי אתון הויתון לתתא כוותיה, יתיר הויתון חבין מגיה. מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' חשקו בהון וקדשא ברוך הוא אפיל לון לתתא בשלשלאן.

ואנון (דף כה ע"ב) עז"א ועז"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב דאנון נפילים דאפילו גרמיהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן. ובגין דא אפיל לון קדשא ברוך הוא מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן ויהיב לון אגרייהו כהאי עלמא כמה דאת אמר, (דברים ז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

גבורים מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם. ואנון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ובנין בתי כנסיות ומדרשות ושוין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי, ולא לשמא דיי, אלא למעבד לון שם. הדא הוא דכתיב ונעשה לנו שם, וסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא. וגזלין לון ואתפרת עבידתא ועלייהו אתמר (בראשית ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

רפאים מינא רביעאה. אם יחזון לישראל

בדוחקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן.

בזמן שתבא פקידה לישראל, נאמר בהם (שם) ותאבד כל זכר למו.

הענקים - מין חמישי, שהם מזלזלים לאותם שנאמר בהם (משלי א) וענקים לגרורתך, ועליהם נאמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים. שקולים זה לזה. אלה אותם שמחזירים את העולם לתהו ובהו. וסוד הדבר, (שכנוללם) נחרב בית המקדש והארץ היתה תהו ובהו, שהיא עקר וישוב העולם. מיד כשביא האור, שהוא הקדוש ברוך הוא, ימחו מן העולם ויאבדו. אבל הגאולה אינה תלויה אלא בעמלק עד שימחה, שבו השבו, והרי פרשוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו', אלה אותם שנאמר בהם (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביום שימחו אלה, כאלו אותו יום עשה הקדוש ברוך הוא שמים וארץ. זהו שכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. באותו זמן יהיה הקדוש ברוך הוא עם שכינתו ויתחדש העולם, זהו שכתוב (ישעיה טו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. זהו ביום עשות.

באותו זמן, ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בהתחלה, עד שימחו אלה, לא יורד גשם של התורה, וישראל שדומים לעשבים ולאילנות לא יצמחו, וסוד הדבר - וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו'. בגלל שאדם אין לעבד את האדמה, שהם ישראל בבית המקדש לעבד את האדמה בקרבנות.

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין דאנון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים כל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר למו.

ענקים מינא חמישאה דאנון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרורתך. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים שקולין דא לדא. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגניייהו) תרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישובא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קדשא בריך הוא יתמחון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי דביה אומא והא אוקמוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו' אלין אנון דאתמר בהון (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביומא דיתמחין אלין כאלו ההוא יומא עביד קדשא בריך הוא שמיא וארעא הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. בההוא זמנא יהא קדשא בריך הוא עם שכינתיה ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות.

בההוא זמנא ויצמח יי אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא. וישראל דדמיין לעשבים ולאילנין לא יצמחון. ורזא דמלה וכל שיח

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין דאנון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

דְּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁיחַ
 רַאשׁוֹן טָרְם יְהִיָּה בְּאַרְעָא. וְכָל עֵשֶׁב
 הַשְּׂדֵה טָרְם יִצְמַח דָּא מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין
 דְּלִית תַּמָּן מִשָּׁה לְמַפְלַח לְשְׁכִינְתָּא דְעֵלְיָה
 אֲתַמָּר וְאַדָּם אֵין לְעֵבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְרַזָּא
 דְּמִלָּה (בראשית מט) לֹא יִסּוּר שְׁבֹט מִיְהוּדָה דָּא
 מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֻקָּק מִבֵּין רַגְלֵיו דָּא מְשִׁיחַ
 בֶּן יוֹסֵף. עַד פִּי יָבֹוא שִׁיל"ה דָּא מִשָּׁה חֲשַׁבֵּן
 דָּא כְּדָא. וְל"ו יְקָה"ת עַמִּים, אֲתוּוֹן וְלו"י
 קָה"ת.

דְּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה אֵלִין צְדִיקָיָא
 דְּאֲנוּן מִסְטָרָא דְצְדִיק ח"י עֲלָמִין. שֵׁיחַ
 ש' ח'י. ש תִּלְת עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא וְאֲנוּן ג' אֲבָהֵן
 וּמִן ח"י עֲלָמִין. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֵשֶׁב הַשְּׂדֵה
 ע"ב שִׁי"ן. תִּלְת עֲלִין דְּאֲנוּן ש יֵאֵהֲדוּנָה"י.
 וְאֲנוּן ע"ב עֲנַפִּין דְּתַלְיִין בְּהוֹן בְּחוּשְׁבֵּן ע"ב.
 כְּלָהוּ לֹא אֲתַאֲחֲדִין בְּאַתְרָא דְּאֵיהִי שְׁכִינְתָּא
 עַד דְּיִיתִי הֵהוּא דְּאֶקְרִי אֲד"ם דְּאֵיהוּ יו"ד
 ה"א וְא"ו ה"א. וְדָא אֵיהוּ וְאֲד"ם אֵין לְעֵבֹד
 אֶת הָאֲדָמָה.

דְּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה -
 אֵלוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל
 צְדִיק ח"י הָעוֹלָמִים. שֵׁיחַ - ש'
 ח'י. ש שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְהֵם
 שְׁלֹשֶׁה אֲבוֹת וּמִן ח"י עוֹלָמִים.
 לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֵשֶׁב הַשְּׂדֵה -
 ע"ב שִׁי"ן. שְׁלֹשָׁה עֲלִים שֶׁהֵם ש
 יֵאֵהֲדוּנָה"י, וְהֵם ע"ב עֲנַפִּים
 שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחוּשְׁבוֹן ע"ב.
 כָּלֶם לֹא נֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁהִיא
 שְׁכִינָה עַד שִׁבְא אוֹתוֹ שְׁנֻקְרָא
 אֲד"ם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א.
 וְזֵהוּ וְאֲד"ם אֵין לְעֵבֹד אֶת
 הָאֲדָמָה.

וּבְגִין דָּא אֲתַמָּר בֵּיהּ וְכָל עֵשֶׁב הַשְּׂדֵה טָרְם
 יִצְמַח עַד דְּיִצְמַח צְדִיקָא. וּמְנִיָּה (תהלים
 פה) אָמַת מֵאָרֶץ תִּצְמַח דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (דניאל ח)
 וּתְשַׁלַּךְ אָמַת אֶרְצָה. וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאֲנוּן
 דְּשָׂאִין לֹא צְמַחִין בְּגִלוּתָא עַד דְּאָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, וְדָא מִשָּׁה דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (מלאכי ב) תּוֹרַת
 אָמַת הֵייתָה בְּפִיהוּ דְּלֹא יְהֵא מָאן דְּדָרִישׁ
 לְשְׁכִינְתָּא כּוֹתִיָּה. וּבְגִין דָּא וְאַדָּם אֵין לְעֵבֹד.
 וּמִיד דְּאֵיהוּ יִיתִי, מִיד וְא"ד יַעֲלֶה מִן (דף טו
 ע"א) הָאָרֶץ א"ד מִן אֲדֻנִּי סָלִיק לִיהּ ו'
 וְאֲתַעֲבִיד בֵּיהּ אֲדוּן כָּל הָאָרֶץ. מִיד וְהִשְׁקָה
 אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה מְנִיָּה אֲתַשְׁקִיין יִשְׂרָאֵל
 לְתַתָּא כְּע' אֲנַפִּין דְּאוֹרִייתָא. דְּבַר אַחַר וְאֲד

וְכָן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֵשֶׁב הַשְּׂדֵה
 טָרְם יִצְמַח, עַד שִׁיִּצְמַח צְדִיקָא.
 וּמְנִיָּה (תהלים פה) אָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, שְׁנֹאמַר בּוֹ (דניאל ח)
 וְתִשְׁלַךְ אָמַת אֶרְצָה. וְתִלְמִידֵי
 חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׂאִים, לֹא
 צוֹמְחִים בְּגִלוּת עַד שְׁאָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, וְזֵה מִשָּׁה שְׁנֹאמַר בּוֹ
 (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמַת הֵייתָה בְּפִיהוּ,
 שְׁלֹא יְהִיָּה מִי שְׁדוֹרֵשׁ אֶת
 הַשְּׁכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלָּל זֶה וְאַדָּם
 אֵין לְעֵבֹד. וּמִיד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיד
 - וְא"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. א"ד מִן
 אֲדֻנִּי עוֹלָה לוֹ ו' וְנִעֲשֶׂה בֵּיהּ
 אֲדוּן כָּל הָאָרֶץ. מִיד - וְהִשְׁקָה
 אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מְנִיָּה
 מְשָׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה בְּשִׁבְעִים

וְכָן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֵשֶׁב הַשְּׂדֵה
 טָרְם יִצְמַח, עַד שִׁיִּצְמַח צְדִיקָא.
 וּמְנִיָּה (תהלים פה) אָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, שְׁנֹאמַר בּוֹ (דניאל ח)
 וְתִשְׁלַךְ אָמַת אֶרְצָה. וְתִלְמִידֵי
 חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׂאִים, לֹא
 צוֹמְחִים בְּגִלוּת עַד שְׁאָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, וְזֵה מִשָּׁה שְׁנֹאמַר בּוֹ
 (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמַת הֵייתָה בְּפִיהוּ,
 שְׁלֹא יְהִיָּה מִי שְׁדוֹרֵשׁ אֶת
 הַשְּׁכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלָּל זֶה וְאַדָּם
 אֵין לְעֵבֹד. וּמִיד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיד
 - וְא"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. א"ד מִן
 אֲדֻנִּי עוֹלָה לוֹ ו' וְנִעֲשֶׂה בֵּיהּ
 אֲדוּן כָּל הָאָרֶץ. מִיד - וְהִשְׁקָה
 אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מְנִיָּה
 מְשָׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה בְּשִׁבְעִים

פנים של התורה. דבר אחר ואד
יעלה מן הארץ, תרגומו ענן
יעלה מן הארץ. אותה שנאמר
בה (שמות מ) כי ענן ה' על המשכן
וגו', ובו משקים תלמידי חכמים
בארץ באותו זמן.

וייצר ה' אלהים את האדם -
אלו ישראל. באותו זמן הקדוש
ברוך הוא ציר אותם בצירים
של העולם הזה והעולם הבא.
וייצר, באותו זמן הקדוש ברוך
הוא הכניסם בשמו בציר של
שני יודין "י", ו' ביניהם, שהם
עולים לחשבון יהו"ה. ויהיו
מצירים בפניו בפנים שלהם
בשני יודין בחטם שלהם באות
ו'. ולכן אמר הכתוב (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אלה אותם
צירים של השם הקדוש, ויהיו
מצירים בפניהם בשני לוחות
נכבדים, שהם "י", שו' הוא
חרות עליהם. ועוד ציר אותם
לכל דור בבת זוגו העליונה, זו
י"ה, ור' הם היחוד של שניהם.
וציר אותם באותם של ציר
שלמעלה, שהוא ישראל עמוד
האמצעי, כולל שכינה עליונה
ותחתונה, שהם קריאת שמע
ערבית וקריאת שמע שחרית,
ועליהם נאמר עצם מעצמי וכשר
מבשרי.

ומיד באותו זמן נטע את ישראל
בגן העדן הקדוש. זהו שכתוב
ויטע ה' אלהים, אב"א ואמ"א.
ג"ן - זו השכינה התחתונה.
עד"ן - זו האם העליונה. את
האדם - זה העמוד האמצעי.
היא תהיה נטע שלו בת זוגו,
ולא תזוז ממנו לעולם, ותהיה
העדון שלו. וישראל נטע אותם
הקדוש ברוך הוא באותו זמן
נטע קדוש בעולם, כמו שנאמר
(ישעיה ט) נצר מטעי מעשה ידי
להתפאר.

יעלה מן הארץ תרגומו ועננא יסתלק מן
ארעא. ההיא דאתמר בה (שמות מ) כי ענן יי על
המשכן וגו' וביה מתשקין תלמידי חכמים
בארעא בההוא זמנא:

וייצר יי אלהים את האדם אליו ישראל.
בההוא זמנא קדשא בריך הוא ציר
לון בצירין דעלמא דין ועלמא דאתי. וייצר
בההוא זמנא קדשא בריך הוא עייל לון
בשמייה בצירא דב' יודין "י" ו' ביניהו
דאנון סלקין לחשבון יהו"ה. ויהון מצוירין
באנפוי באנפין דילהון בתרין יודין בחוטמא
דילהון באת ו'. ובגין דא אמר קרא (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אליו אנון צירין דשמא
קדישא. ויהון מצוירין באנפיהו בתרין
לוחין וקירין דאנון "י" דאיהו ו' חרות
עלייהו. ועוד ציר לון לכל דור בבת זוגיה
עלאה דא י"ה ואנון ו' יחודא דתרווייהו.
וציר לון באנון דצירא דלעילא דאיהו
ישראל עמודא דאמצעיתא כליל שכינתא
עלאה ותתאה דאנון קריאת שמע ערבית
וקריאת שמע שחרית ועלייהו אתמר עצם
מעצמי ובשר מבשרי.

ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא
דעדן קדישא דא הוא דכתיב ויטע יי
אלהים אב"א ואמ"א. ג"ן דא שכינתא
תתאה. עד"ן דא אמא עלאה. את האדם דא
עמודא דאמצעיתא. איהי תהא נטע דיליה,
בת זוגיה ולא תזוז מניה לעולם. ותהא עדונו
דיליה. וישראל קדשא בריך הוא נטע לון
בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא כמה
דאת אמר, (ישעיה ט) נצר מטעי מעשי ידי
להתפאר:

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים - אָבָא וְאָמָא. כָּל עֵץ נִחְמַד - זֶה צַדִּיק. וְטוֹב לְמַאֲכָל - זֶה הָעֵמוּד הָאֲמִצְעִי, שְׂבוּ הוּא מְזִמִּין מְזוּן לְכָל, שֶׁהֶפֶל בּוֹ. וְלֹא מִתְפָּרֵס הַצַּדִּיק אֲלֵא מִמֶּנּוּ וּשְׂכִינָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא צְרִיכִים אֶת הַתְּחִתּוֹנִים [שְׁלֵחַם], אֲלֵא כָּלֵם נְזוּנִים לְמִטָּה עַל יָדוֹ. שֶׁבְּגִלוֹת לֹא הָיָה לְשְׂכִינָה וְלִחַ"י הָעוֹלָמִים מְזוּן אֲלֵא בַח"י בְּרִכּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יִהְיֶה מְזוּן לְכָל.

וְעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, יִהְיֶה נְטוּעַ בְּתוֹךְ הַגֶּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית א) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם. וְעַל הַשְּׂכִינָה לֹא שׁוֹלֵט הָעֵץ שֶׁל צַד הָאֲחֵר, שֶׁהֵם עָרֵב רַב שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ עוֹד טָמֵא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים לב) ה' בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְר. וְלִכְּן לֹא מִקְבָּלִים גָּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ גֶפֶן שֶׁלֹּא מִקְבָּלַת נְטֵעַ מִמֶּיךָ אֲחֵר.

וַיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה כָּל עֵץ נִחְמַד לְמַרְאֵה, וְיִחְזֹר עֲלֵיהֶם יָפִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (איכה ב) הַשְּׁלִיף מַשְׁמִים אֶרֶץ תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע נִדְחִים מֵהֶם, וְלֹא מִתְדַבְּקִים וְלֹא מִתְעַרְבִים בָּהֶם, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם עָרֵב רַב. וְגַלְיָ לֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְבִיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ גִרְמוּ דְאֶבְדּוּ ב' אֲבָדִין דְאֲנוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. דָּא אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעָמִים. וְאֲנוּן גְּרִימוּ דְצַדִּיק יִחְרַב וְיִבֵּשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן דְאִיהִי שְׂכִינְתָא עֲלָאָה, וּבְבֵית שְׁנִי דְאִיהִי שְׂכִינְתָא תְּתָאָה. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנִהָר יִחְרַב וְיִבֵּשׁ. וְנִהָר דָּא (ג"א 1) יִחְרַב בְּה' תְּתָאָה

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים. אָבָא וְאָמָא. כָּל עֵץ נִחְמַד דָּא צַדִּיק. וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא עֵמוּדָא דְאֲמִצְעִיתָא דְבֵיהּ הוּא זְמִין (ג"א וּמִינָא) מְזוּן לְכָלֵא דְכָלֵא בֵיהּ. וְלֹא אֲתִפְרַנְס צַדִּיק אֲלֵא מִנִּיהּ וּשְׂכִינְתָא מִנִּיהּ, וְלֹא צְרִיכִין לְתִתְּאִין (דִּילְהוּן). אֲלֵא כּוֹלְהוּ נְזוּנִין לְתִתְּא עַל יָדִיהּ. דְּבְגִלוֹתָא לֹא הוּא לְשְׂכִינְתָא וְלִחַ"י עֲלִמִין מְזוּנָא אֲלֵא בַח"י בְּרִכְאֵן דְּצִלוֹתָא. אֲבָל בְּהֵוּא זְמַנָּא אִיהוּ יִהָא מְזוּנָא לְכָלֵא. וְעֵץ הַחַיִּים דְּהוּא אִילָנָא דְחַיִּי יִהָא נְטִיעַ בְּגוּ גִנְתָּא דְאֲתָמַר בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית ג) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם. וּשְׂכִינְתָּא לֹא שְׁלֵטָא עֲלָהּ אִילָנָא דְסִטְרָא אֲחֵרָא דְאֲנוּן עָרֵב רַב דְאֲנוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ עוֹד טָמֵא דָּא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) יי בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְר. וּבְגִין דָּא לֹא מִקְבָּלִין גָּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְתִהָא שְׂכִינְתָּא כְּגִפְנָא דְלֹא מִקְבָּלָא נְטֵעָא מִמִּינָא אֲחֵרָא.

וַיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה כָּל עֵץ נִחְמַד לְמַרְאֵה. וְיִתְחַזֵּר עֲלֵיהֶוּ שׁוֹפְרָא דְאֲתָמַר בֵּיהּ (איכה ב) הַשְּׁלִיף מַשְׁמִים אֶרֶץ תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע אֲדַחֲיִין מִנִּיהֶוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוּן. דְּהָא אֲתָמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ דְאֲנוּן עָרֵב רַב. וְגַלְיָ לֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְבִיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ גִרְמוּ דְאֶבְדּוּ ב' אֲבָדִין דְאֲנוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. דָּא אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעָמִים. וְאֲנוּן גְּרִימוּ דְצַדִּיק יִחְרַב וְיִבֵּשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן דְאִיהִי שְׂכִינְתָא עֲלָאָה, וּבְבֵית שְׁנִי דְאִיהִי שְׂכִינְתָא תְּתָאָה. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנִהָר יִחְרַב וְיִבֵּשׁ. וְנִהָר דָּא (ג"א 1) יִחְרַב בְּה' תְּתָאָה

שְׁהִיא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זָהוּ (ישעיה
ט) וְנָהָר יַחְרַב וַיִּבֶשׁ. וְנָהָר זֶה
יַחְרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה, בְּגִלְגַּל
שֶׁתַּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שִׁפְעַה הִי לְאִין
סוּף.

וּמִיָּד כְּשִׁיבָאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת,
הַעַם הַקְּדוֹשׁ לַחֹדֶד, מִיָּד נָהָר
שֶׁהָיָה חָרַב וַיִּבֶשׁ נֹאמַר בּוֹ וְנָהָר
יֵצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּן. וְנָהָר - זֶה הַעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.
יֵצֵא מֵעֵדֶן - זוֹ אִמָּא הַעֲלִיּוֹנָה.
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן - זוֹ שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן נֹאמַר
בְּמִשְׁה וּבִישְׂרָאֵל (שם נח) אֲזַי
תַּתְעַנֵּג עַל ה'. בְּעַנְג, שֶׁהוּא ע'
עֵדֶן, נ' נָהָר, ג' גֶּן. וַיִּתְקַּים
הַפְּתוּב (שמות טו) אֲזַי יִשְׂרָאֵל מִשְׁה
וְגו'. שֶׁר לֹא נֹאמַר, אֲלֵא יִשְׂרָאֵל.
וַיִּתְהַפֵּף לְעַרְב רַב עַנְיָג לְנִגְנָע,
וּלְאִמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹתָם,
כְּמוֹ שֶׁפָּרְעָה וְהַמִּצְרִים שֶׁפָּרַח
בָּהֶם שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת, אֲבָל
לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְיָג.

וְזָהוּ וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן. וּמִשְׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים, שֶׁהֵם חֶסֶד
זְרוּעַ יְמִין. וּבָאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַחֲפִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִכָּא"ל
מִקְבַּל מִמֶּנּוּ, וְעָמוּ מִטָּה יְהוּדָה
וּשְׁנֵי שְׂבָטִים. גְּבוּרָה זְרוּעַ
שְׂמָאל. וּבָאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרָא"ל
מִקְבַּל מִמֶּנּוּ, וְעָמוּ מִטָּה דָן וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים. נְצִ"ח שׁוֹק יְמִין, וּמִמֶּנּוּ
מִקְבַּל מַחְנָה שֶׁל נוּרִיא"ל, וְעָמוּ
מִטָּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׂבָטִים עָמוּ.
הוּ"ד שׁוֹק שְׂמָאל, שֶׁעֲלֶיהָ נֹאמַר
לְיַעֲקֹב (בראשית לב) הוּא צֹלַע עַל
יְרֻכּוֹ, וּמִמֶּנּוּ מִקְבַּל מַחְנָה
רְפָא"ל, שֶׁהוּא מִמֶּנּוּ עַל רְפוּאֵת
הַגְּלוּת, וְעָמוּ מִטָּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים.

דְּבַר אַחַר וּמִשְׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנֹכְסוֹ לְפָרְדֵס. אֶחָד נְכֹס בְּפִישׁוּן, שֶׁהוּא פִי שׁוֹנָה

בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנִּיָּה נְבִיעוֹ דִּי לְאִין סוּף.
וּמִיָּד דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עִמָּא קְדִישָׁא
לְחוּד, מִיָּד נָהָר דִּהוּהוּ חָרַב וַיִּבֶשׁ אֶתְמַר
בִּיה וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.
וְנָהָר דָּא עִמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא
אִמָּא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן דָּא שְׂכִינָתָא
תַּתָּאָה. דְּבַהּהוּא זְמַנָּא אֶתְמַר בְּמִשְׁה
וּבִישְׂרָאֵל (ישעיה נח) אֲזַי תַּתְעַנֵּג עַל יי בְּעַנְג דְּאִיהוּ
ע' עֵדֶן נ' נָהָר ג' גֶּן. וַאֲתַקְיִים קָרָא (שמות טו) אֲזַי
יִשְׂרָאֵל מִשְׁה וְגו' (דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא נֹאמַר אֲלֵא
יִשְׂרָאֵל. וַאֲתַהֲפֵף לְעַרְב רַב עַנְיָג לְנִגְנָע
וּלְאִוּמִין דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
כְּגוֹנוּנָא דְּפָרְעָה וּמִצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוּן שְׁחִין
אֲבַעְבוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְיָג.

וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּן. וּמִשְׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים. דְּאִנּוּן חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. וּבַהּהוּא
זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים. וּמַחְנָה
מִכָּא"ל אֶתְשַׁקְיִין מִנִּיָּה וְעָמִיָּה מִטָּה יְהוּדָה
וּתְרִין שְׂבָטִין. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא.
וּבַהּהוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין. וּמַחְנָה
גְּבוּרָא"ל אֶתְשַׁקְיִין מִנִּיָּה וְעָמִיָּה מִטָּה דָן
וּתְרִין שְׂבָטִין. נְצִ"ח שׁוֹקָא יְמִינָא וּמִנָּה
אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיא דְּנוּרִיא"ל וְעָמִיָּה מִטָּה
רְאוּבֵן וּתְרִין שְׂבָטִין עָמִיָּה. הוּ"ד שׁוֹקָא
שְׂמָאלָא דְּעֲלָה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא
צוֹלַע עַל יְרֻכּוֹ וּמִנִּיָּה אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיא
דְּרְפָאֵל דְּאִיהוּ מִמֶּנּוּ עַל אֶסּוּוֹתָא דְּגְלוּתָא
וְעָמִיָּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּב' שְׂבָטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשְׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים אֲלִין אִנּוּן אַרְבָּעָה דְּנְכֹסוֹ
לְפָרְדֵס. חַד עָאל בְּפִישׁוּן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנֹכְסוֹ לְפָרְדֵס. אֶחָד נְכֹס בְּפִישׁוּן, שֶׁהוּא פִי שׁוֹנָה

הַלְכוֹת. תְּנִינָא עֲאֵל בְּגִיחוּן. וְתַמְן הוּא קְבוּרָה הוּא דְאִתְמַר בֵּיה (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן, גְּבַרְיָא לְגַבְרָא אֵל עֲלִיָּה אִתְמַר (איוב ג) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהַּ בַּעֲדוּ. וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא הַדִּין דְּאִתְגַּלְיָא תַּמְן. וְדָא אִיהוּ רִמְזוּ וְלַחֲפִימָא בְּרַמְיָא. תְּלִיתָאָה עֲאֵל בַּחֲדָקָא לְחַד קַל וְדָא לִישְׁנָא חֲדִידָא קְלָא לְדַרְשָׁא. רַבִּיעָאָה עֲאֵל בַּפְּרָת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְּבִיָּה פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה. בֶּן זֹמָא וּבֶן עֲזַאי דְּעֲאֵלוּ בְּקַלִּיפִין דְּאוּרִיָּתָא הוּוּ לְקָאן בְּהוּן. רַבִּי עֲקִיבָא דְּעֲאֵל בְּמוֹחָא אִתְמַר בֵּיה דְּעֲאֵל בְּשָׁלָם וְנַפְק בְּשָׁלָם.

(אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד תנינא כבי מדרשא, ושאליו חבריאי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכננו גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדחכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, כמאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו', אמר לון ודאי רוא עלאה אית הכא. והא אוקמוה בכתובתא עלאה. ובגין דלא תסעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רוא דא בנייכו דאיהי רוא עלאה טמירא מבני דרא.

בְּוֹדָא אֲבַי שִׁישׁ טְהוֹר אֲנִי דְּמִנְהוּן מִיָּן דְּכִיָּין נִפְקִין. וְאֲנִי רַמְיָין בְּאֵת אֲרִישָׁא וְסוּפָא. ו' דְּאִיהוּ נְטוּי בִּינְיָהוּ אִיהוּ עֵץ חַיִּים. מֵאן דְּאֵכִיל מִנֶּיהּ וְחֵי לְעָלַם. וְאֵלִין ב' וַיִּדְרִיִן אֲנִי רַמְיָין בְּוִיָּצֵר. וְאֲנִי תְרִין וְיִצְרֹת. יִצְרָה דְּעֲלָאִין וַיִּצְרָה דְּתַמְאִין. וְאֲנִי חֲכָמָה בְּרִישׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תַּעֲלוּמוֹת חֲכָמָה. וְדָאִי אֲנִי תַּעֲלוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלָאָה דְּתַחוּת בְּתַר עֲלָאָה.

וְאֲנִי לְקַבֵּל ב' עֵינִין דְּכַהוּן תְּרִין דְּמַעִין נְחִתוּ בְּרַפָּא. וְאִמְאִי נְחִתוּ. בְּגִין דְּאוּרִיָּתָא מִתְרִין לִחְסִין אֵלִין הוּא מִשָּׁה נְחִית לִישְׁרָאֵל. וְלֹא יָכוּ בְּהוּן וְאִתְכַּרְוּ וּנְפָלוּ. וְדָא גְרַם אֲבוּדָא דְּבֵית רֵאשׁוּן וְשֵׁנִי. וְאִמְאִי נְפָלוּ בְּגִין דְּפִרְחַ ו' מִנִּיָּהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוִיָּצֵר. וְהִיב לֹן אַחֲרֵינִי מִסְטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת מִיּוֹב וְרַע דְּמִתְמַן

הַלְכוֹת. הַשְּׁנִי נִכְנַס בְּגִיחוּן, וְשֵׁם הוּא קְבוּרָה, אוֹתוּ שְׁנֵאמַר בּוּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן. גְּבַרְיָא לְגַבְרָא - גְּבַר אֵל, עֲלִיו נֵאמַר (איוב א) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהַּ בַּעֲדוּ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְזֶהוּ רִמְזוּ, וְדִי לְחֲכִימָא בְּרַמְיָא. שְׁלִישִׁי נִכְנַס בַּחֲדָקָא - חַד קַל, וְזוּ לְשׁוֹן מַחֲדָדַת קְלָה לְדַרְשָׁה. רַבִּיעִי נִכְנַס בַּפְּרָת, שֶׁהוּא הַמַּחַ, שְׁבוּ פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה. בֶּן זֹמָא וּבֶן עֲזַאי שְׁנֵכְסוּ לְקַלְפוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ לוֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנֵכְסוּ בַּמַּח, נֵאמַר בּוּ שְׁנֵכְסוּ בְּשָׁלוֹם וַיִּצֵּא בְּשָׁלוֹם.

וְאִמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, וְשָׁאֵלוּ הַחֲבָרִים, מַהוּ שְׁאֵמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאֲבַי שִׁישׁ טְהוֹר אֵל תֵּאמְרוּ מִים מִים שְׁמָא תִּסְתַּכְּנוּ בַּעֲצָמְכֶם, שְׁכָתוּב (תהלים קא) דְּבֹרֵ שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינַי? בֵּין כֶּף הִנֵּה זְקָן הַזְּקֵנִים. יָרַד וְאִמַר לָהֶם, רַבְּנָן, בְּמָה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ, וְדָאִי בְּזַה שְׁאֵמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאֲבַי שִׁישׁ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם, וְדָאִי סוּד עֲלִיּוֹן יֵשׁ כְּאֵן, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְכַדִּי שְׁלֹא תִטְעוּ יָרַדְתִּי לָכֶם, וְכַדִּי לְגַלּוֹת סוּד זֶה בִּינְיָכֶם, שֶׁהוּא סוּד עֲלִיּוֹן טְמִיר מִבְּנֵי הַדּוֹר.]

[בְּוֹדָא אֲבַי שִׁישׁ טְהוֹר הֵם שְׁמֵהֶם יוֹצְאִים מִים זָפִים, וְהֵם רְמוּזִים בְּאוֹת א' בְּרִישׁוֹ וּבְסוּפוֹ. ו' שֶׁהוּא נְטוּי בִּינְיָהֶם הוּא עֵץ חַיִּים. מִי שְׁאוּכַל מִמֶּנּוּ - וְחֵי לְעוֹלָם. וְשֵׁנִי הַיּוֹדִיִּים הָאֵלֶּה רְמוּזִים בְּוִיָּצֵר, וְהֵם שְׁתֵּי יִצְרֹת, יִצְרָה שֶׁל הַעֲלִיּוֹנִים וְיִצְרָה שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם חֲכָמָה בְּרִישׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תַּעֲלוּמוֹת חֲכָמָה. וְדָאִי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁתַּחַת בְּתַר עֲלִיּוֹן.]

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שְׁבָהֶם שְׁתֵּי דְּמַעוֹת יוֹרְדוֹת לִים הַגְּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בְּגַלְל שֶׁהִתּוֹרָה מִשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הִלְלוּ הָיָה מִשָּׁה מוֹרִיד לִישְׁרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָּהֶם, וְנִשְׁכַּרְוּ וְנִפְלוּ, וְזֶה גְרַם אֲבָדֵן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְלָמָּה נְפָלוּ? בְּגַלְל שֶׁפִּרְחַ ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וַיִּצְרַר, וְנִתַּן לָהֶם אַחֲרֵים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת

טוב ורע, שמשם נתנה תורה באסור והתר. מימין חיים, ומשמאל מות].

ולכן אמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. לא תהיו שוקלים אבני שיש טהור ונ"א שהם שני יוד"ן של ויצר, חכמה עליונה וחכמה תחתונה] לאבנים אחרות שהן חיים ומות, שמשם (קהלת י) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד, אלא אתון תסתכנון גרמיכו. בגין דאלין דעין הדעת טוב ורע אנון בפרודא. ואבני שיש טהור אנון ביחודא בלא פירודא כלל. ואי תימרונ דהא אסתלק עין החיים מנייהו ונפלו ואת פירודא בינייהו. דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פירודא לעילא. דאלין דאתברו מאנון חיו. אתו לנשקא (דף כו ע"א) ליה פרח ואסתלק מנייהו).

דבר אחר ונהר יצא מעדן - בודאי למעלה בעץ החיים שם אין קלפות נכריות. זהו שכתוב (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ שלמטה יש בודאי קלפות נכריות, והוא נטוע בגן עדן של זעיר אנפין, שהוא חנוף, מטטרו"ן, שגן העדן העליון של הקדוש ברוך הוא אין שם ערבוב של קלפות להיות שם נפתל ועקש. ובגלל זה ונהר יצא מעדן וגו', ויכלנו לומר במטטרו"ן יצא מעדן - מעדון שלו. להשקות את הגן - הגן שלו, הפרדס שלו שנכנסו לשם בן עזאי וכן זומא ואלישע. וקלפות שלו מצד זה טו"ב ומצד זה רע. וזה אסור והתר, פשר ופסול, טמאה וטהרה.

עמד זמן אחד ואמר, רבי רבי, כף זה ודאי! אבל עץ החיים הוא לא נקרא. אלא כף הוא סוד הדבר, וייצר - יצירה אחת לטוב ויצירה אחת לרע. זה עץ הדעת טוב ורע. עץ זה אדם קטן,

ואתהיבת אוריינתא באסור ותתר כמינתא חיי ומשמאלא מותא. ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. לא תהיו שקולין אבני שיש טהור (נ"א דאנון ב' יודין דוייצר חכמה עלאה וחכמה תתאה) לאבני אחרנין דאנון חיי ומותא דמתמן (קהלת י) לב חכם לימינו. ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד, אלא אתון תסתכנון גרמיכו. בגין דאלין דעין הדעת טוב ורע אנון בפרודא. ואבני שיש טהור אנון ביחודא בלא פירודא כלל. ואי תימרונ דהא אסתלק עין החיים מנייהו ונפלו ואת פירודא בינייהו. דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פירודא לעילא. דאלין דאתברו מאנון חיו. אתו לנשקא (דף כו ע"א) ליה פרח ואסתלק מנייהו).

דבר אחר ונהר יצא מעדן. בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין הדא הוא דכתיב, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי. ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אפין. דאיהו חנוף מטטרו"ן דגן עדן דלעילא. דקדשא בריך הוא לית תמן ערטומא, למייהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא ונהר יצא וגו' ויכילנא למימר במטטרו"ן יצא מעדן מעדון דיליה. להשקות את הגן גן דיליה פרדס דיליה דתמן עאלו בן עזאי וכן זומא ואלישע. וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר פשר ופסול טומאה וטהרה.

קם חד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי. אבל עץ חיים לא אתקרי איהו. אלא הכי הוא רזא דמלה וייצר חד יצירה דטוב וחד יצירה דרע. דא איהו עץ הדעת טוב ורע. עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מגיה ומסטרא דמותא מגיה. תמן תרין יצירות דיליה דאנון אסור והתר, ועליה אתמר וייצר

מצד החיים ממנו ומצד המות ממנו. שם שתי יצירות שלו שהם אסור והתר, ועליו נאמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - זו שכינה עליונה. ערן - תשובה. ועליה נאמר ועץ החיים בתוף הגן. זה העמוד האמצעי. הגן שכינה תחתונה. שלשה קשרים הם, נשמה רוח ונפש אצלו, ובהם ויהי האדם לנפש חיה, שהוא ממש מפיו נקרא לשכינה שהיא נשמת חיים. מיד שאמר דברים אלו, עלה למעלה. אמר רבי שמעון, חברים, בודאי זה היה מלאך, ובודאי תומך יש לנו מכל מקום.

פתח הפסוק אחריו: ויקח ה' אלהים את האדם וינחהו בגן ערן וגו'. ויקח - מאין לקח אותו? אלא לקח אותו מארבעה יסודות שנאמר בהם ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הפרידו מהם, ושם אותו בגן ערן.

כמו זה יעשה הקדוש ברוך הוא לבן אדם שנברא מארבעה יסודות. בזמן ששבת בתשובה ומתעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטלו משם, ועליהם נאמר ומשם יפרד. הפריד נפשו מתאונתם, ושם אותו בגן שלו שהיא שכינה, לעבדה - במצוות עשה, ולשמרה - במצוות לא תעשה. אם זכה לשמר אותה, הוא יהיה ראש על ארבעה יסודות, ויעשה נהר שמשקים על ידו ולא על ידי אחר, ומפירים בו שהוא רבון ושולט עליהם.

ואם עבר על התורה, הם משקים ממרירות העץ של רע שהוא יצר הרע. וכל האיברים שהם מארבעה יסודות, נאמר

י' אלהים את האדם עפר מן האדמה. ויפח באפיו נשמת חיים. דא שכינתא עלאה. ערן תיובתא. ועלה אתמר ועץ

החיים בתוף הגן דא עמודא דאמצעיתא. הגן שכינתא תתאה. תלת קטירין אנון נשמתא רוחא נפשא לגביה. ובהון ויהי האדם לנפש חיה. דאיהו מפיו ממש אתקרי לשכינתא דאיהי נשמת חיים. מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא. אמר רבי שמעון חברייא בודאי מלאכא הוה. ובודאי סמך אית לנא מפל אתר.

פתח קרא אבתריה: ויקח י' אלהים את האדם ויניחהו בגן ערן וגו'. ויקח מאן נטיל ליה. אלא נטיל ליה מארבעה יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אפריש ליה מנהון ושוי ליה בגנתא דערן.

בגוונא דא יעבד קדשא בריך הוא לבר נש דאתברי מארבעה יסודין. בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא. קדשא בריך הוא נטיל ליה מתמן. ועליהו אתמר ומשם יפרד. אפריש נפשיה מתאוה דילהון ושוי ליה בגנתא דיליה דאיהי שכינתא. לעבדה בפקודין דעשה. ולשמרה בפקודין דלא תעשה. אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ארבעה יסודין. ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה ולא על ידא אחרא ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עליהו.

ואי עבר על אורייתא אתשקיין ממרירי דאילנא דרע דאיהו יצר הרע. וכל אברין דאנון מארבעה יסודין אתמר בהון (שמות א) וימררו את חיהם וגו' וימררו במרירי

בָּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִיהֶם וַיִּמְרְרוּ - בַּמְרִירוֹת שֶׁל מֶרֶה. וּלְגַבֵּי אֵיבָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַגּוֹף שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם טו) וַיִּבְאוּ מֶרְתָּה וְלֹא יָכֹלוּ לְשַׁתֵּת מִים מִמֶּרֶה וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִיהֶם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, - בְּקִשְׂיָא. בְּחֹמֶר - בְּקָל וְחֹמֶר. וּבְלִבְנִים - בְּלַבּוֹן הַלֶּכֶה. וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה - זוּ בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם וַיִּמְרְרוּ - זוּ מִשְׁנָה.

אִם שָׂבִים בַּתְּשׁוּבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, וְכוּ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וְזֶה מִשְׁה מְשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּו (שם יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה זֶה מִטְטְרוֹן, מִצְדוֹ חַיִּים וּמִצְדוֹ מִיתָה. כְּשֶׁמְתַהַפֵּף לְמִטָּה הוּא עֹזֵר מִצַּד הַטּוֹב. כְּשֶׁמְתַהַפֵּף לְנֶחֱשׁ הוּא כְּנֹגְדוֹ. מִיָּד (שם יח) וַיִּנָּס מִשְׁה מִפְּנֵיו.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסֻרָּ בְּיַד מִשְׁה, וְהִיא תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, שְׂבָה אֲסוּר וְהֵתֵר. מִיָּד שֶׁהִכָּה בּוּ בְּסַלְעַ, לְקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּידוֹ, וְנֶאֱמַר בּו (שמואל ב-ב) וַיִּרַד אֵלָיו בְּשֹׁבֵט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ בּו. וְשֹׁבֵט הוּא יֵצֵר הַרְע נְחֹשׁ, וְהַכֵּל הוּא בְּגָלוֹת מְחֻמָּתוֹ. וְעוֹד, וּמִשָּׁם יִפְרֹד. אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה, שֶׁבְזִמְן שִׁיקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַגּוֹף הַזֶּה מֵאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת, נִפְרָד מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לְהִיּוֹת רֹאשׁ בְּאֲרַבְעַ חַיּוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ וַיִּמְרְרוּ.

וַיִּצֵּו ה' אֱלֹהִים וַיִּצְוֵה הַרֵי פְרִשׁוּהָ אֵין צו אֵלָא עֲבֹדָה זָרָה, שְׁמִשָּׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְהִיא בְּכַבֵּד, שְׁמִמְנָה תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה, שֶׁהִיא עֲבֹדָה זָרָה לוֹ, וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס. וְהַרֵי פְרִשׁוּהָ, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה. זֶהוּ וַיִּצֵּו. עַל

דְּמֶרֶה. וּלְגַבֵּי אֵבָרִין קְדִישִׁין דְּגוּפָא דְאַנוּן מְסֻטְרָא דְטוֹב עֲלֵיהֶו אַתְמָר (שמות טו) וַיִּבְאוּ מֶרְתָּה וְלֹא יָכֹלוּ לְשַׁתֵּת מִים מִמֶּרֶה וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִיהֶם בַּעֲבֹדָה קְשָׁה בְּקוּשְׂיָא. בְּחֹמֶר בְּקָל וְחֹמֶר. וּבְלִבְנִים בְּלַבּוֹן הַלֶּכְתָּא. וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה דָּא בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם וַיִּמְרְרוּ דָּא מִשְׁנָה.

אִם תֵּיבִין בְּתִיבְתָא אַתְמָר בְּהוּן (שמות טו) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וְכִיָּה וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וְדָא מִשְׁה מְשִׁיחַ דְאַתְמָר בִּיה (שמות יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה דָּא מִטְטְרוֹן מְסֻטְרָה חַיִּים וּמְסֻטְרָה מִיתָה. כִּד אַתְהַפֵּף לְמִטָּה אִיהוּ עֹזֵר מְסֻטְרָא דְטוֹב. כִּד אַתְהַפֵּף לְחֹיָא אִיהוּ כְּנֹגְדוֹ. מִיָּד (שמות יח) וַיִּנָּס מִשְׁה מִפְּנֵיו.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְסֻר לִיה בִּידָא דְמִשְׁה וְאִיהוּ אֲוִרִיתָא דְבַעַל פֶּה דְכִיָּה אֲסוּר וְהֵתֵר. מִיָּד דְמַחָא בִּיה בְּטִינְרָא נָטִיל לִיה קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא בִּידֵיה. וְאַתְמָר בִּיה (שמואל ב כג) וַיִּרַד אֵלָיו בְּשֹׁבֵט לְמַחָא לִיה בִּיה. וְשֹׁבֵט אִיהוּ יֵצֵר הַרְע חֹיָא. וְכֹלָא אִיהוּ בְּגָלוֹתָא מְחֻמַּת דִּילִיה. וְעוֹד וּמִשָּׁם יִפְרֹד. זְכָאָה אִיהוּ בַר נֶשׁ דְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוִרִיתָא. דְבְזִמְנָא דְנָטִיל לִיה קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא מֵהֵאִי גוּפָא מֵאֲרַבְעָה יְסוּדִין, אַתְפָּרֵשׁ מִתְמָן וְאַזִּיל לְמַהוּי רִישָׁא בְד' (דף כו ע"ב) חִיוּוֹן וְאַתְמָר בְּהוּן עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ וַיִּמְרְרוּ:

וַיִּצֵּו יי אֱלֹהִים וַיִּצְוֵה הָא אוּקְמוּהָ לִית צו אֵלָא עֲבֹדָה זָרָה דְמִתְמָן אֱלֹהִים אַחֲרִים וְאִיהִי בְּכַבֵּד. דְמִינָה תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה דְאִיהִי עֲבֹדָה זָרָה לִיה וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס. וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה דָּא אִיהוּ

האדם - זו שפיכות דמים, כמו שנאמר (בראשית ט) באדם דמו ישפך. וזו מרה, החרב של מלאך המות, כמו שנאמר (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. לאמר - זה גלוי עריות, וזה טחול, עליו נאמר (שם) אכלה ומחתה פיה וגו', שלטחול אין פה וערקים, ומשקה מעכירות הדם השחר של הכבד, ולא מצאנו לו פה. וזהו אכלה ומחתה פיה וגו'. כל שופכי דמים הם ממרה, שערקי הדם של הלב, מיד כשרואים מרה, כלם בורחים מלפניה. וכך העריות מתפסים בחשך בדם שחר של הטחול. מי שעובר על שפיכות דמים ועבודה זרה וגלוי עריות, גולה נשמתו בכבד מרה טחול, ודנים אותו בגיהנם. ושלשה ממנים עליהם - משחית אף וחמה. ט"ו עריות הם כחשבון י"ה, וששה אחרים כחשבון ו'. לפני שגלו ישראל בגלות ושכינתא עמהון. מני קדשא בריה הוא לישראל (ויקרא יח) ערות אמו לא תגלה. ודא גלוי עריות גלוי ערותה דשכינתא הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) ובפשעיהם שלחה אמכם. ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלות, וזהו ערות השכינה. וערוה זו היא לילית, אמם של ערב רב. וערב רב הם עריות של עריות של ישראל שלמעלה, שעליו נאמר (ויקרא יח) ערות אביה וגו' לא תגלה. והם הפרידו בין ה' ה' שלא תקרב ו' ביניהם. זהו שכתוב (שם) ערות אשה ובתה לא תגלה. והם שכינה עליונה ותחתונה. שבזמן שהערב רב, שהם: ג'פילים ג'בורים ע'מלקים ר'פאים ע'נקים ר'פאים ע'נקים, בין ה' לה', אין

ויעזו. על האדם דא שפיכות דמים כמה דאת אמר, (בראשית ט) באדם דמו ישפך. ודא מרה חרבא דמלאך המות כמה דאת אמר, (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. לאמר דא גלוי עריות ודא טחול עליה אתמר (משלי ל) אכלה ומחתה פיה וגו' דטחול לית ליה פומא וערקין ואתשקיא מעכירו דדמא אוכמא דכבד ולא אשפחנא ליה פומא. ודא איהו אכלה ומחתה פיה וגו'. כל שופכי דמים ממרה אנון. דערקין דדמא דלפא מיד דחזאן מרה בלהון ברחין קדמה. ועריין בלהו אתפסיין בחשוכא בדם אוכמא דטחול. מאן דעבר על שפיכת דמא ועבודה זרה וגלוי עריות גליא נשמתיה בכבד מרה טחול ודיינין ליה בגיהנם ותלת ממנן עליהו משחית אף וחימה. חמש עשרה עריין אנון כחשבון י"ה. ושית אחרנין כחשבון ו'. קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון. מני קדשא בריה הוא לישראל (ויקרא יח) ערות אמו לא תגלה. ודא גלוי עריות גלוי ערותה דשכינתא הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) ובפשעיהם שלחה אמכם. ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלותא. ודא איהו ערוה דשכינתא. והאי ערוה איהו לילית אמא דערב רב. וערב רב אנון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח) ערות אביה לא תגלה. ואנון אפרישין בין ה' ה' דלא אתקריב ו' ביניהו הדא הוא דכתיב, ערות אשה ובתה לא תגלה. ואנון שכינתא עלאה ותתאה. דבזמנא דערב רב דאנון (סי' גנ"ע ר"ע) ג'פילים ג'בורים ע'מלקים ר'פאים ע'נקים בין ה' ה', לית רשו לקדשא בריה הוא

רְשׁוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהִתְקַרֵּב בִּינֵיהֶם, וְסוּד הַדָּבָר -
(ישעיה טז) וְנָהָר יִחַרֵּב וְיִבֶשׁ. יִחַרֵּב
בְּה' עֲלִיּוֹנָה, וְיִבֶשׁ בְּה' תַּחְתּוֹנָה.
כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפַּרְנְסוּ עַרְב רֵב מִן ו'
שְׁהִיָּא עֵץ הַחַיִּים. וְלִכְּן אֵין
הַתְּקַרְבוֹת לִו' בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָן
שְׁעַרְב רֵב בִּינֵיהֶם.

וְאֵין רְשׁוֹת לְאוֹת י' לְהִתְקַרֵּב לַה'
הַשְּׁנֵיָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת כְּלָתָךְ
לֹא תִגְלֶה. וְהֵם הַפְּרִירוֹ בֵּין ו'
לַה' הַעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת
אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. שִׁי' הִיא
אַב, ה' אִם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלִכְּן
צִוָּה אֱלֹוֹ ה' עֲלִיּוֹנָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת
אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. עֲרוֹת אַחֻתְךָ
בַּת אַבִּיךָ - זוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת
בַּת בְּנֵה וְאֵת בַּת בַּתָּה - הֵם ה"א
ה"א, שְׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל ה'. עֲרוֹת
אַחִי אַבִּיךָ - זוֹ יו"ד, שְׁהוּא
תּוֹלְדָה שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אָח
לְוָאוֹ.

סוּף סוּף בְּזִמְנָן שְׁעַרְב רֵב
מְעַרְבִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֵין קִרְבָּה
וְיַחַד בְּאוֹתִיּוֹת שֵׁם יְהו"ה. וּמִיָּד
שְׁיִמְחוּ מֵהַעוֹלָם, נֶאֱמַר בְּאוֹתִיּוֹת
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (זכריה יד)
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד
וְשִׁמוֹ אֶחָד. וְלִכְּן אָדָם, שְׁהֵם
יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם יַחַד בַּתּוֹרָה,
שְׁנֶאֱמַר בְּה' (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַגְּבִירָה
מִלְכוּת, שְׁמַצְדָּה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל
בְּנֵי מְלָכִים. וְלִכְּן אָמַר הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם
לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנַגְדּוֹ. זוֹ
מִשְׁנֵה, אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַר,
וְהוּא (יהיא) שְׁפַחַת הַשְּׂכִינָה. אִם
זָכוּ יִשְׂרָאֵל - הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם
בְּגָלוּת מִצַּד שֶׁל הַתֵּר טְהוֹר כְּשֶׁר.
וְאִם לֹא - הִיא כְּנַגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל
טְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר
וְכֶשֶׁר הוּא יֵצֵר הַטּוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר הוּא יֵצֵר הַרְע.

לְקַרְבָּא בִּינֵיהוּ. וְרָזָא דְמַלְאָה (ישעיה טז) וְנָהָר
יִחַרֵּב וְיִבֶשׁ יִחַרֵּב בְּה' עֲלִיּוֹנָה וְיִבֶשׁ בְּה'
תַּחְתּוֹנָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְפַּרְנְסוּן עַרְב רֵב מִן ו'
דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין דָּא לִית קְרִיבוֹ לִו'
בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָא דְעַרְב רֵב בִּינֵיהוּ.

וְלִית רְשׁוֹ לְאֵת י' לְקַרְבָּא בְּה' תַּחְתּוֹנָא הַדָּא
הוּא דְכְּתִיב עֲרוֹת כְּלָתָךְ לֹא תִגְלֶה.
וְאֲנוּן אֲפִרִישׁוּ בֵּין ו' לַה' עֲלִיּוֹנָה הַדָּא הוּא
דְכְּתִיב עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. דִּי' אִיהוּ
אַב. ה' אִם. ו' בֵּן. ה' בַּת. וּבְגִין דָּא מְנִי
לְגַבִּיָּה ה' עֲלִיּוֹנָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה.
עֲרוֹת אַחֻתְךָ בַּת אַבִּיךָ דָּא ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת בַּת
בְּנֵה וְאֵת בַּת בַּתָּה אֲנוּן ה"א ה"א דְאֲנוּן
תּוֹלְדִין דְּה'. עֲרוֹת אַחִי אַבִּיךָ דָּא יו"ד דְאִיהוּ
תּוֹלְדָה דְאֵת י' וְאִיהוּ אָח לְוָאוֹ.

סוּף סוּף בְּזִמְנָא דְעַרְב רֵב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל
לִית קְרִיבוֹ וְיַחַדָּא בְּאַתּוּן שֵׁם יְהו"ה,
וּמִיָּד דִּיתְמַחוּן מֵעֲלָמָא אַתְמַר בְּאַתּוּן
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהו"ה אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. וּבְגִין דָּא אָדָם דְאֲנוּן
יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן יַחַדָּא בְּאוֹרִייתָא דְאַתְמַר בְּה'
(משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי
מְטְרוֹנִיתָא מִלְכוּת. דְּמַסְטְרָהָ אַתְקַרִּיאַו
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה
לוֹ עֵזֶר כְּנַגְדּוֹ דָּא מִשְׁנֵה אַתְתָּא דְהַהוּא נֶעַר
וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהוּ) שְׁפַחַה דְשְׂכִינְתָּא. וְאִי זָכוּ
יִשְׂרָאֵל אִיהִי עֵזֶר לוֹן בְּגָלוּתָא מַסְטְרָא דְהַתֵּר
טְהוֹר כְּשֶׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנַגְדּוֹ מַסְטְרָא
דְטְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר כְּשֶׁר אִיהוּ יֵצֵר
הַטּוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר אִיהוּ יֵצֵר הַרְע.

וְאִשָּׁה שֵׁישׁ לָהּ דָם טוהר וְדָם
נְדָה מִצַּד שֶׁל הַמְשָׁנָה הִיא שְׂמָה
אוֹתוֹ וְאִינָה בַת זוּגוֹ, הַיְחוד שְׁלוֹ,
שְׂאִין יְחוד עַד שְׁעָרֵי רֵב יִמְחוּ
מִהַעוֹלָם. וְלִכֵּן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ
לְאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה, וְקְבוּרָתוֹ הִיא
מְשָׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ
עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מְשָׁנָה
שְׁשׁוּלְטַת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא
קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלֵּךְ. וְגְבִירָה
מִתְפַּרְדֵּת מִבְּעֻלָּה. וְלִכֵּן (מִשְׁלִי ל)
פָּתַח שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פָּתַח
עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ - זֶהוּ עֶבֶד הַיְדוּעַ.
וְשִׁפְחָה - זוֹ מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי
יִשְׁבַּע לְחָם - זֶה עָרַב רֵב. עִם נִבֵּל
וְלֹא חָכָם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים
מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת
כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם
שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְסִתוּמֵי עֵינַיִם
שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה
וְלֹא יוֹדְעִים. שְׂוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה
וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עֲמֵי הָאֶרֶץ,
וְאִפְלוּ בְּאֵלוֹ, שֶׁהֵם נִפְשׁ חַיָּה, לֹא
נִמְצָא בָּהֶם עֶזֶר [בְּגִלוֹת] לְשִׁכְנָה
בְּגִלוֹת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עֲמָה,
שֶׁכָּל זְמַן שֶׁגִּלְתָּה שְׁכִינָה לֹא זָז
מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי מִי נִתָּן
מַעֲשֵׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל
וּבְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאֵתָּה
אֲמַרְתָּ כִּי? וְכִי לֹא לְמַדְתָּ (יִשְׁעִיָּה מו)
מִגִּיד מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית! אָמַר
לוֹ, כִּי הוּא וְדָאֵי. וְלִכֵּן מֹשֶׁה לֹא
מָת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבְגִלּוֹ
נִאֲמַר בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה וְלֹא אָדָם
לֹא מִצָּא עֶזֶר, אֲלֵא כָּלֵם כְּנַגְדּוֹ.
וְכֵן נִאֲמַר בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי
וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר שְׁיֹצִיא
שְׁכִינָה מִהַגְּלוֹת. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב
(שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין
אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בְּדַמּוֹתוֹ מִמָּשׁ,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

וְאֵתָּתָּה דְאִית לָהּ דָם טוהר וְדָם נְדָה
מִסְטָרָא דְמְשָׁנָה אִיהִי שְׂוִיא לִיָּה
וְלֹאוּ אִיהִי בַת זוּגִיָּה יְחודָא דִּילִיָּה. דִּלִּית
יְחודָא עַד דְּעָרַב רֵב יְתַמְחוּן מִעֲלָמָא. וּבְגִין
דָּא אֲתַקְבַּר מֹשֶׁה לְבַר מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא.
וְקְבוּרָתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה אִיהִי וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת
קְבוּרָתִיָּה עַד יוֹמָא הַדִּין. קְבוּרָתָא דִּילִיָּה
מְשָׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מִטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי קְבֻלָּה
לְמֹשֶׁה וּמִלְכָּא. וּמִטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א)
מִתְפַּרְשָׂא מִבְּעֻלָּה. בְּגִין דָּא (מִשְׁלִי ל) פָּתַח שְׁלֹשׁ
רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פָּתַח עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ
עֶבֶדָא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי
יִשְׁבַּע לְחָם דָּא עָרַב רֵב, עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר. וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה
כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי
לְעֲלָמָא דְאֲנוּן אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין
דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזִּי דְאֹרִייתָא וְלֹא יְדִיעִין.
דְּוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנוּן עֲמֵי
הָאֶרֶץ. וְאִפְלוּ בְּאֵלִין דְּאֲנוּן נִפְשׁ חַיָּה לֹא
אֲשַׁתְּכַח עֶזֶר בְּהוּן (בְּגִלוֹתָא) לְשִׁכְנָתָא בְּגִלוֹתָא
וְלֹא לְמֹשֶׁה דְאִיהוּ עֲמָה. דְּבִכָּל זְמַנָּא דְגִלְתָּ
שְׁכִינָתָא לֹא זָז מִנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יְהִיב עוֹבְדָא
דְּאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה בְּרִי
וְאֵנְתָּ אֲמַרְתָּ הָכִי וְכִי לֹא אוֹלִיפֵת (יִשְׁעִיָּה מו) מִגִּיד
מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאֵי.
וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לֹא מִית וְאָדָם אֲתַקְרִי אִיהוּ.
וּבְגִינִיָּה אֲתַמָּר בְּגִלוֹתָא בְּתַרְאָה וְלֹא אָדָם לֹא
מִצָּא עֶזֶר אֲלֵא כְּלָהוּ כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן עֲמוּדָא
דְּאֲמֻצְעִיתָא אֲתַמָּר בִּיָּה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר
דְּאִפִּיק שְׁכִינָתִיָּה מִן גְּלוֹתָא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב
(שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה
אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנִיָּה מִמָּשׁ דְּאֲתַמָּר בִּיָּה לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאֵמָא. תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא דְאַתְמָר בִּיהַ (בראשית טו) וַתְּרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. הִפִּילוּ עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. אֵין שְׁנָה אֶלָּא גְלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו - מִצְלָעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה נָטְלוּ אָבָא וְאֵמָא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צַד לְכֹן, יָפָה כְּלַבְנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשׂוֹר תַּחְתְּנָה - זֶה בְּשׂוֹר שְׁנָאֵמֶר בּוֹ (שסו) בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוֹר. בְּשׂוֹר שֶׁל מֹשֶׁה אָדָם, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חֲמָה, וְלָכֵן (שיר ו) יָפָה כְּלַבְנָה בְּרָה כַחֲמָה.

דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בְּשׂוֹר - רְצוֹ לְהַגֵּן עָלָיו בְּהַ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעֵדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר - כְּמוֹ שְׁנָאֵמֶר (שמות כח) לְעֻמַּת הַמִּסְגָּרַת, מִסְגָּרַת מִתְקִימַת, שְׁבִיהַ הַגְּבִירָה (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוּר שְׁשֵׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. כָּאֵן נִרְמָז סוּד הַיְבוּס, שְׁאֵמְרוּ בּוֹ, כִּיּוֹן שְׁלֵא בְנָה, שׁוּב לֹא יִבְנֶה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים כח) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בַּיִת אַחִיו. אָבָל לְגַבֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אָבָא וְאֵמָא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שְׁהוּא כֵּן י"ה, אָבָא וְאֵמָא, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם - זֶה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם - הִבִּיא אוֹתוֹ אֶל הַצֶּלַע שֶׁלָּקַח מֵה', הַעֲלָמָה שְׁלָה.

וְעָרָה נֶאֱמַר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בְּהַר זֶה יִבְנֶה בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ עַל יְדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, יִהְיֶה קַיָּם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (חגי ב) גְּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאֵמָא.

תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא דְאַתְמָר בִּיהַ (בראשית טו) וַתְּרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. אֲרַמִּי לִיְהָ עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. לִית שְׁנָה אֶלָּא גְלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מִצְלָעוֹתָיו דְמָאֵן. אֶלָּא מֵאֵלִין עוֹלָמִין דְמִטְרוֹנִיתָא נָטְלוּ אָבָא וְאֵמָא חַד מִנֵּיהוּ וְאִיהוּ סְטָרָא חוּוֹרָא. יָפָה כְּלַבְנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשׂוֹר תַּחְתְּנָה, דָּא בְּשׂוֹר דְאַתְמָר בִּיהַ בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוֹר בְּשׂוֹר דְמֹשֶׁה סוּמְקָ. וְעָלִיהַ אַתְמָר פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חֲמָה. וּבְגִין דָּא (שיר השריים ו) יָפָה כְּלַבְנָה בְּרָה כַחֲמָה.

דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בְּשׂוֹר בְּעָאֵן לְאַגְנָא בְּהַ עֲלֵיהַ הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעֵדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות כח) לְעֻמַּת הַמִּסְגָּרַת, מִסְגָּרַת מִתְקִימַת, דְּבַה מִטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוּר שְׁשֵׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה :

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע, הֵכָא אַתְרַמִּיז רְזָא דְיְבוּס דְאַמְרוּ בִּיהַ כִּיּוֹן שְׁלֵא בְנָה שׁוּב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים כח) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בַּיִת אַחִיו. אָבָל לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַתְמָר בִּיהַ וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאֵמָא בְנֵי לָהּ לְגַבֵּיהַ הָדָא הוּא דְכָתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. ו' דְאִיהוּ כֵּן י"ה אָבָא וְאֵמָא. עֲלֵיהוּ אַתְמָר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא. וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם אִיִּתִּי לִיְהָ לְגַבֵּי צֶלַע דְנִטִּיל מִן ה' עוֹלִימָא דִּילָהּ.

וְעָרָה אַתְמָר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּבְגִין דָּא בְטוֹרָא דָּא אַתְבְּנֵי בֵי מְקוּדָשָׁא. עַל יְדָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִהְיֶה קַיָּמָא (מ"ד דף ק"ט) לְדַרְי דְרִין. וְעָלִיהַ

אַתְמָר (חגי ב) גְּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה

האחרון מן הראשון. שהראשון נבנה על ידי אדם - וזה על ידי הקדוש ברוך הוא. ולכן (תהלים קכז) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

וכן נאמר במשה ויבן ה' אלהים את הצלע, כמו שנאמר (שמות כו) ולצלע הצלע המשכן השנית. צלע ודאי מצד של חסד לבן, משם נקראת לבנה. ויסגור בשר תחתנה - בשר שהוא אדם מצד הגבורה ונכלל בשניהם. באותו זמן (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי - זו שכניה נערה המאורסה לעמוד האמצעי, נאמר בה זאת הפעם וגו' אני ידעתי שיהא עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ודאי יקרא אשה - מצד עליון שהיא אפ"א (בינה). כי מאיש לקחה זאת - מצד של אפ"א (חכמה) שהוא י'. וכן משה בדמותו למטה.

באותו זמן יזכו ישראל כל אחד ואחד לבת זוגו, וזהו שכתוב (יחזקאל לו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, וכתוב (יואל א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו', ואלו הם נשמות חדשות שעתידים להיות על ישראל, כמו שפרשה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו.

באותו זמן יעברו ערב רב מהעולם, ונאמר בישראל ובמשה, כל אחד בבת זוגו, ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. שתעבר ערוה מהעולם, שאלה הם שגרמו גלות, ערב רב ודאי.

ועליהם נאמר והנחש היה ערום מכל חית השדה וגו'. ערום לרע מכל החיות של אמות העולם

הבית הזה האחרון מן הראשון. דקדמא אתבני על ידא דבר נש והאי על ידא דקדשא בריך הוא. ובגין דא (תהלים קכז) אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

וכן אתמר במשה ויבן יי אלהים את הצלע. פמה דאת אמר, (שמות כו) ולצלע הצלע המשכן השנית. צלע ודאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריאת סיהרא. ויסגור בשר תחתנה בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתכליל בתרווייהו. בההוא זמנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכנתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ודאי יקרא אשה מסטרא עלאה דאיהי אפ"א. כי מאיש לקחה זאת, מסטרא דאפ"א דאיהו י'. וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא.

בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה. ודא איהו דכתיב, (יחזקאל לו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב, (יואל א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ואלין (דף כח ע"ב) אנון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל. פמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ואז החדשות יבואו.

בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא, ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגיהו ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אנון דגרמו גלותא, ערב רב ודאי.

ועלייהו אתמר. והנחש היו ערום מכל חית השדה וגו' ערום לרע מכל חיון

עובדי עכו"ם, והם בני הנחש
הקדמוני שפתה את חוה. וערב
רב ודאי הם היו זהמא שהטיל
נחש בחוה, ומאותה זהמא יצא
קין והרג את הבל רועה צאן,
שנאמר בו בשגם הוא בשר.
בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי הוא
משה. והרג אותו, והוא היה בן
בכור של אדם.

ועם כל זה, משה, כדי לכסות על
ערות אביו, לקח את בת יתרו
שנאמר בה (שופטים א) ובני קיני חתן
משה. והרי פרשה, למה נקרא
קיני? שנפרד מקין, כמו שנאמר
(שם ד) וחבר הקיני נפרד מקין. אחר
כך רצה להחזיר ערב רב בתשובה
לכסות את ערות אביו, שהקדוש
ברוך הוא מצרף מחשבה טובה
למעשה, ואמר לו הקדוש ברוך
הוא: הם מגזע רע, תשמר מהם.
אלה הם חטא של אדם שאמר לו
ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלה הם חטא של משה
וישראל.

ובגדרם גלו ישראל בגלות
וגרשו משם. זהו שכתוב ויגרש
את האדם. ואדם ישראל בודאי.
ומשה בגללם גרש ממקומו ולא
זכה להפגס לארץ ישראל,
שבגללם עבר על מאמר הקדוש
ברוך הוא וחטא בסלע שהכה בו,
ולא אמר לו אלא רק (במדבר כ)
ודברתם אל הסלע, והם גרמו.
ועם כל זה, מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה, שהוא
לא קבל אותם, ונתן בהם אות
ברית אלא לכסות ערות אביו.
והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם יד)
ואעשה אתך לגוי גדול ועצום
ממנו, ובגללם אמר (שמות לב) מי
אשר חטא לי אמחננו מספרי, שהם
מזרע עמלק שנאמר בו (דברים כה)

דאומין דעלמא עובדי פוכבים ומזלות.
ואנון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחוה.
וערב רב ודאי אנון הוּוּ זהמא דאטיל נחש
בחוה. ומההיא זהמא נפק קין וקטל להבל
רועה צאן דאתמר ביה בשגם הוא בשר
בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי איהו מש"ה
וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם.

ועם כל דא משה בגין לכסאה על ערייתא
דאבוהי נטל בת יתרו דאתמר ביה
(שופטים א) ובני קיני חותן משה, והא אוקמוה
אמאי אתקרי קיני שנפרד מקין. כמה דאת
אמר, (שופטים ד) וחבר הקיני נפרד מקין.
ולכתר פעא לאהדרא ערב רב בתיובתא
לכסאה ערייתא דאבוהי. דקדשא בריך הוא
מחשבה טובה מצרפה למעשה, ואמר ליה
קדשא בריך הוא מגזעא בישא אנון,
תסתמר מנייהו. אלין אנון חובה דאדם
דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלין אנון חובה דמשה וישראל.

ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו
מתמן הדא הוא דכתיב ויגרש את
האדם. ואדם ישראל ודאי. ומשה בגינייהו
אתתרף מאתריה ולא זכה למיעל בארעא
דישראל. דבגינייהו עבר מאמר דקודשא
ברוך הוא וחב בסלע דמחא ביה דלא אמר
ליה אלא (במדבר כ) ודברתם אל הסלע ואנון
גרמו. ועם כל דא מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה דאיהו לא קביל
לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה
ערייתא דאבוה. וקדשא בריך הוא אמר ליה
(במדבר יד) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום
ממנו. ובגינייהו אמר (שמות לב) מי אשר חטא

לי אמחננו מספרי, דאנון מזרעא דעמלק דאתמר ביה (דברים כה) תמחה את

תמחה את זכר עמלק, והם גרמו לשבר את שני הלוחות של התורה.

ומיד - ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי עירמם הם. בשעבוד של מצרים שהיו בלי תורה, ונאמר בהם (יחזקאל טו) ואת ערום ועריו. ואיוב בגלל זה אמר פעמים (איוב א) ערם יצתי מבטן אמי וערם אשוב שמה. מה שהיה מש"ה אתהפך לערב ולשנינה. אשוב שמה. אשוב שמה - כאן רמז שעתיד לחזר ביניהם בגלות האחרונה, והולך ביניהם לשמ"ה, והוא אמר (שם) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך.

ובזמן שנשברו שני הלוחות התורה, ותורה שבעל פה, נאמר בהם ויתפרו עלה תאנה. התפסו בכמה קלפות מערב רב משום כי עירמם הם, שלא תתגלה ערוותם. וכסויה שלהם כפני ציצית ויצועות התפלין, עליהם נאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. אבל לגבי ציצית - ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת. זהו (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור, וזו קריאת שמע שנאמר בה (שם קמט) רוממות אל בגרונם וגו'. זהו ויעשו להם חגרות.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו', כשקרבו להר סיני. זהו שכתוב (דברים ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש וגו'. וערב רב מתו. והם היו שאמרו למשה (שמות ט) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות, ומצאו את התורה. ואלה הם עמי הארץ שנאמר בהם (דברים כז) ארוור שוכב עם כל בהמה, בגלל שהם מצד אותו שנאמר בו ארוור אתה מכל הבהמה.

זכר עמלק ואנון גרמו לתברא תרין לוחין דאורייתא.

ומיד ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי ערומים הם בטונא דמצרים דהווי בלא אורייתא ואתמר בהו (יחזקאל טו) ואת ערום ועריו. ואיוב בגין דא אמר תרין זמני (איוב א) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. מה דהווי מש"ה אתהפך לערב רב לשמ"ה ולשנינה. אשוב שמה הכא רמזו דעתיד לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל בינייהו לשמ"ה ואיהו אמר (איוב א) יי' נתן ויי' לקח יהי שם יי' מבורך.

ובזמנא דאתפרו תרין לוחין דאורייתא. ואורייתא דעל פה אתמר בהון ויתפרו עלה תאנה. אתפסו בכמה קליפין מערב רב בגין פי ערומים הם דלא יתגלי עריותיהו. וכסוייא דילהון כפני ציצית ורצועין דתפלין. עלייהו אתמר. ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. אבל לגבי ציציות ויתפרו עלה תאנה. ויעשו להם חגורות דא איהו (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור. ודא קריאת שמע דאתמר ביה (תהלים קמט) רוממות אל בגרונם וגו'. דא הוא ויעשו להם חגורות:

וישמעו את קול יי' אלהים וגו' פד קריבו לטורא דסיני. הדא הוא דכתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש וגו' וערב רב מיתו. ואנון הווי דאמרו למשה (שמות ט) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות ואשפחו אורייתא. ואלין אנון עמי הארץ דאתמר בהון (דברים כז) ארוור שוכב עם כל בהמה בגין דאנון מסטרא דההוא חויא דאתמר ביה ארוור אתה מכל הבהמה.

וְהָא כַּמָּה עַרְבוּבִין אֲנוּן בִּישׁוּן בַּעֲרִין וְחִיוּן.
 אָבֵל אֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְנַחֲשׁ.
 וְאֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת דְדָמוּ לְחִיוּן וּבַעֲרִין דְחַקְלָא. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְמַזִּיקִין דְנִשְׁמַתָּן (דף כט ע"א)
 דְחַיִּיבִיא אֲנוּן מַזִּיקִין דְעֲלָמָא מִמֶּשׁ. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא דְשָׂדִים וְרוֹחִין וְלִילִין וְכֹלָא
 מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא אֵית בְּכֻלְהוּ לְטִיָּא
 כְּעַמְלָק דְאִיהוּ חִיוּיא בִישָׂא אֵל אַחַר. אִיהוּ
 גְלוּי לְכָל עַרְיִין דְעֲלָמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת
 זוּגִיָּה סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה. וְכֹלָא סַמָּא"ל.
 וְאֵית סַמָּא"ל וְאֵית סַמָּא"ל, וְלֹאוּ כֻלְהוּ
 שְׁוִיִּין. אָבֵל הַהוּא סְטָרָא דְחִיוּיא אִיהוּ לְטִיָּא
 עַל כֻּלָּא.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם
 וַיֹּאמֶר לוֹ אַיְכָּה. כַּאֲן רַמְזוּ לוֹ
 שְׁעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְלִכְבוֹת בּוֹ אֵיכָה. זְהוּ שְׁכָתוּב
 (איוב א) אֵיכָה יִשְׁבָּה בְדָד. אִי
 כָּה. וְלַעֲתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְבַעַר כָּל הַמִּינִים
 הָרְעִים מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִז
 שָׁב הַפֶּל לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד
 וּשְׁמוֹ אֶחָד.

שְׁנֵינוּ, כָּל שְׁלֵמָה שְׁנֹאמַר בְּשִׁיר
 הַשִּׁירִים, בְּמִלְךָ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ,
 בְּמִלְךָ [ס"א בְּנֻקְבוֹת הַמִּלְךָ] סֵתָם בְּנֻקְבָה
 מְלָה [מִלְךָ] תַּחְתּוֹנָה בְּעֲלִיוֹנָה.
 וְסוּד הַדְּבָר - דִּירָה תַּחְתּוֹנָה
 לְעֲלִיוֹנָה שְׁתִּיחֵן כְּאַחַת. וְהֵינוּ
 בִּי"ת, שְׁכָתוּב (משלי כד) בְּחֻכְמָה
 יִבְנֶה בַּיִת. כְּתוּב (שיר ג) אַפְרִיזוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי
 הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיזוֹן זֶה תַּקְוִין שֶׁל
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִהָעוֹלָם
 הָעֲלִיוֹן.

שְׁעַר שְׁלֵא כְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עֲמַד דְּבָר, (וְהוּא

וְהָא כַּמָּה עַרְבוּבִין אֲנוּן בִּישׁוּן וְחִיוּן.
 אָבֵל אֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְנַחֲשׁ.
 וְאֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת דְדָמוּ לְחִיוּן וּבַעֲרִין דְחַקְלָא. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְמַזִּיקִין דְנִשְׁמַתָּן (דף כט ע"א)
 דְחַיִּיבִיא אֲנוּן מַזִּיקִין דְעֲלָמָא מִמֶּשׁ. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא דְשָׂדִים וְרוֹחִין וְלִילִין וְכֹלָא
 מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא אֵית בְּכֻלְהוּ לְטִיָּא
 כְּעַמְלָק דְאִיהוּ חִיוּיא בִישָׂא אֵל אַחַר. אִיהוּ
 גְלוּי לְכָל עַרְיִין דְעֲלָמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת
 זוּגִיָּה סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה. וְכֹלָא סַמָּא"ל.
 וְאֵית סַמָּא"ל וְאֵית סַמָּא"ל, וְלֹאוּ כֻלְהוּ
 שְׁוִיִּין. אָבֵל הַהוּא סְטָרָא דְחִיוּיא אִיהוּ לְטִיָּא
 עַל כֻּלָּא.

וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיְכָּה.
 הָכָא רַמְזוּ לִיה דְעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּי
 מִקְדָּשָׁא וּלְמַכְפִּי בַּה אֵיכָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
 (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבָּה בְדָד אִי כָּה. וְלְזַמְנָא
 דְאַתִּי עֲתִיד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְבַעַרָא כָּל זִינִין
 בִּישׁוּן מִעֲלָמָא כְּדְכְּתִיב, (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת
 לְנִצָּחַת. כְּדִין תָּב כֻּלָּא לְאַתְרֵיהּ כְּדְכְּתִיב, (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

תַּנִּינן כָּל שְׁלֵמָה דְאַתְמָר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים
 בְּמִלְכָּא דְשְׁלָמָא דִּילִיָּה. בְּמִלְךָ (ס"א בְּנֻקְבֵי
 מִלְכָּא) סֵתָם בְּנוּקְבָא. מְלָה (נ"א מִלְךָ) תַּתָּא
 בְּעֲלָאָה. וְרָזָא דְמְלָה דִּירְתָא תַּתָּא לְעֲלָאָה
 תְּרוּוִיָּהּ כְּחַד. וְהֵינוּ בִּי"ת דְכְּתִיב, (משלי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְכְּתִיב (שיר ה) אַפְרִיזוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיזוֹן
 דָּא תַּקּוּנָא דְעֲלָמָא תַּתָּא מִעֲלָמָא עֲלָאָה.

רַעַד לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא הָוָה
 סֵתִים שְׁמִיָּה בֵּיה וְלֹא (נ"א הָוָה) הוּא

הוּא אֵת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא (הָיָה) הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר

שְׁמִיָּה סְתִים בְּגִיָּה חָד וְלֹא קִיָּמָא מְלָה
 (וְהוּא הֵנָּה בְּלַחְדוּרֵי) עַד דְּסָלִיק בְּרַעוּתָא (דְּמַחְשְׁבָה לְקִיָּמָא
 בְּלֵא כְּמַטְוִן דְּסִמְיָרָא) לְמַבְרֵי עֲלָמָא וְהָוָה רְשִׁים
 וּבְנֵי וְלֹא קִיָּמָא, עַד דְּאַתְעַטֵּף בְּעַטּוּפָא חַד
 דְּזִיְהֵרָא (עֲלָמָה דְּמַחְשְׁבָה) וּבְרָא עֲלָמָא (נ"א יִמְיָא
 דְּעֲלָמָא קְרִמָּאָה) (נ"א שְׁמִים). וְאַפִּיק (אֵילָנוּ) אֲרִזִין
 עֲלָאִין רַבְרַבִּין מִהֵוּא נְהוּרָא (נ"א וְוִוָא רַבָּא)
 זִיְהֵרָא עֲלָאָה (נ"א חַד דְּזִהֵר וְיִמְיָא עֲלָמָה), וְשׁוּי
 רְתִיכּוּי עַל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתּוּוּן רְשִׁימִין
 אַתְגְּלִיפוּ בְּעֶשֶׂר אַמִּירִין וְאַתִּישְׁבוּ. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב מַעְצֵי הַלְבָנוֹן. וְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע (דְּהָא מֵאֵלִין עֵבִיד הֵוּא אִפְרַיִן).
 עֲשֵׂה לּוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לּוֹ לְגִרְמִיָּה, לּוֹ
 לְתַקּוּנִיָּה, לּוֹ לְאַחַזְאָה יִקְרָא עֲלָאָה. לּוֹ
 לְאוֹדְעָא דְאִיְהוּ חַד וְשְׁמִיָּה חַד כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (זְכַרְיָה יד) וְיִהְיֶה יְהוָה אִתְּךָ וְשָׁמוֹ אִתְּךָ וְכְּתִיב) (תְּהִלִּים פג)
 וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדְּךָ.
 בְּמַטְוִן דְּקִלְפוּי. קִסְטוּרִין יְדִיעָא. נָטִיף
 לְסִטְרָא דָּא לְעֵילָא. נָטִיף לְיִמְיָנָא.
 סְטָא לְשִׁמְאָלָא. נְחִית לְתַתָּא. וְכֵן לְאַרְבַּע
 זְוִיָּין. מְלָכוּ אַתְפָּרֵשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלְאַרְבַּע
 זְוִיָּין לְמִהוּי חַד. נְהֵרָא עֲלָאָה נְחִית לְתַתָּא.
 וְעֵבִיד לִיָּה יִמָּא רַבָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קִהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ
 מְלָא. דְּהָא הוּא כְּנִישׁ כְּלָא וְשְׂאִיב לִיָּה בְּגִיָּה.
 כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשְּׂרוּן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֲמֻקִּים. וְאִין שְׂרוּן אֲלָא אַתְּ יִמָּא
 רַבָּא דְשְׂאִיב כָּל מִימִין דְּעֲלָמָא דְאַפִּיק וְשְׂאִיב
 וְנְהִיר (וְעֵאֵלִין בֵּיה. בְּגִיָּי כִּף דָּא אִפִּיק וְדָא שְׂאִיב, נְהִיר) דָּא בְּדָא
 בְּאוּרְחִין יְדִיעֵן (נְחֻלְיָא כְּפִן עֲלוּתִי). וְכִדִּין עֲלִיָּיהוּ
 כְּתִיב, (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בַּיִת
 בְּרֵאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בַּיִת דְּעֲלָמָא מְלָךְ סְתִים) (בַּיִת עֲלָמָה אַתְּבְּנִי
 בְּחֻכְמָה. וְכֵן תַּתָּא אוּף חֲבִי). אַבְל בַּיִתָּא עֲלָאָה רַבְרַבָּא

הֵנָּה בְּלַחְדוּרֵי) עַד שְׁעָלָה כְּרָצוֹן] שָׁל
 הַמַּחְשְׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֵּל בְּשִׁבְלֵי סִמְנָנִים] לְבְרָא
 עוֹלָם, וְהָיָה רְשׁוּם וּבְנֵי וְלֹא
 עוֹמֵד, עַד שֶׁהִתְעַטֵּף בְּעַטּוּף אֶחָד
 שָׁל זֶהר [עֲלִיּוֹן שֶׁל מַחְשְׁבָה] וּבְרָא עוֹלָם
 [נ"א יִמִּין שֶׁל הָעוֹלָם הַקְּרִמִּין], וְהוֹצִיא
 [אֵילָנוֹת] אֲרִזִּים עֲלִיּוֹנִים גְּדוֹלִים
 מֵאוֹתוֹ הָאוּר [חֲזוּ גְדוֹל] זֶהר עֲלִיּוֹן
 [נ"א אֶחָד שֶׁל זֶהר יִמִּין הָעֲלִיּוֹן], וְשָׁם
 מְרַכְּבֵתוּ עַל עֶשְׂרִים וּשְׁתֵּים
 אוֹתוֹת רְשׁוּמוֹת, שְׁנַחֲקִיקוּ בְּעֶשֶׂר
 אַמִּירוֹת וְהִתְיַשְׁבוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 מַעְצֵי הַלְבָנוֹן, וְכַתּוֹב (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. [שְׁתֵּי מֵאֵלִין
 עֲשֵׂה אֵת הָאִפְרַיִן הַחַוָּא].

עֲשֵׂה לּוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. לּוֹ -
 לְעֶצְמוֹ, לּוֹ - לְתַקּוּנוֹ, לּוֹ -
 לְהִרְאוֹת כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, לּוֹ -
 לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה יד) וְיִהְיֶה יְהוָה אִתְּךָ
 וְשָׁמוֹ אִתְּךָ, וְכַתּוֹב (תְּהִלִּים פג) וַיִּדְעוּ כִּי
 אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדְּךָ.

בְּהִגֵּעַ הַהִפְכָּא, הֵיכָלֹת
 יְדוּעִים, נוֹטָה לְצַד זֶה לְמַעְלָה.
 נוֹטָה לְיָמִין. סוֹטָה לְשִׁמְאָל. יוֹרֵד
 לְמַטָּה. וְכֵן לְאַרְבַּע קְצוּוֹת.
 מְלָכוּת נִפְרְדָּה לְמַעְלָה וְלְמַטָּה
 וְלְאַרְבַּע קְצוּוֹת לְהִיּוֹת נְהַר
 עֲלִיּוֹן אֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְעוֹשֶׂהוּ
 לַיָּם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קִהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
 אֵינְנוּ מְלָא. שְׁתֵּי הוּא כּוֹנֵס הַכֵּל
 וְשׂוֹאֵב אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שִׁיר ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשְּׂרוּן שׁוֹשְׁנַת
 הָעֲמֻקִּים. וְאִין שְׂרוּן אֲלָא מְקוֹם
 הַיָּם הַגְּדוֹל שֶׁשׂוֹאֵב כָּל מִימֵי
 הָעוֹלָם, שְׁמוֹצִיא וְשׂוֹאֵב וּמְאִיר
 [וְנִכְנְסִים בּוֹ. כְּשׁוֹם קִף זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׂוֹאֵב, מְאִיר]
 זֶה בְּזֶה בְּדַרְכֵים יְדוּעוֹת [נְחָלִים רַעֲב
 עֲלִיּוֹן], וְאֵז כְּתוֹב עֲלֵיהֶם (מִשְׁלֵי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, וְעַל זֶה בַּיִת
 בְּרֵאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מְלָךְ
 סְתִים] [בַּיִת עֲלִיּוֹן נִבְנֶה בְּחֻכְמָה, וְכֵן אוּף קִף
 הַמַּחְתָּוִן]. אַבְל בַּיִת עֲלִיּוֹן הַגְּדוֹל -

ישובא דעלמא. מלך סתם ביתא תתא. והמלך ישמח באלהים, (תהלים סג) (כד אתער גבורה) עלאה לאחדא ביה תחות רישיה ולקרבא ליה בחדה למהוי פלא חד. והמלך ישמח באלהים חדו נהורא דאפיק (נ"א בנהורא) (דנהרא) דנפיק בחד שבילא טמיר וגניז ועייל ביה בתרין דאנון חד ועל דא עלמא אשתכלל בקיומא שלים.

והמלך ישמח באלהים עלמא (נ"א נהרא עלאה) תתא חדי בעלמא עלאה (נ"א סתימא תהוא דשרד) עמיקא (חדו דגניז נפיק באן אתר חדי. באלהים. ביה חדי. ביה שרד) חיים לכלא. חיי מלפא אקרונ. דא עקרא (דף כט ע"ב) דביתא. ביתא דא בני ביתא דעלמא. ובני עלמא. ודא הוא בראשית ברא אלהים ב' ראשית. ראשית חכמה כד פניש פלא לגויה ואתעביד ימא רבא לשאבא כלא. ימא דקאפו מימוי. שאיב פל מימין דעלמא. וכניש לון לגויה. ומיין אזלין ושאטין ואשתאבן ביה. ודא נפיק מגו עלאה. וסימניה דרזא דא (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח דמימוי גלידין ביה לשאבא אחרנין.

האי קרח ימא דקפא לא נגדין מימוי. אלא בשעתא דתוקפא דדרום מטי לגביה ומקריב ליה בהדיה. כדין מנא דהו גלידין בסטרא דצפון משתרון ונגדין. דהא מסטרא דצפון גלידי מנא ומסטרא דדרום משתרון. ונגדין לאשקאה כל אנון חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי וגו' ואלין אקרונ הרי בתר טורין דפירוודא. דכלהו משתקין כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה. וכדין מנא נגדין. ובחילא

ישוב העולם. מלך סתם - בית תחתון.
(תהלים סג) והמלך ישמח באלהים, (כשמתעוררת גבורה) עליונה לאחו בו תחת ראשו ולקרבו בחדוה להיות הפל אחד. והמלך ישמח באלהים - שמחה, אור [באור] [שמאיר] שהוציא בשביל אחד טמיר וגניז ונכנס בו בשנים שהם אחד, ועל זה העולם נתקן בקיום שלם.

והמלך ישמח באלהים - עולם [אור עליון] התחתון שמח בעולם העליון [נ"א נהרא אותו ששלח] עמק [שמחה ששופעת ויוצאת אותו מקום שמים? באלהים. בו שמה, בו שולח] חיים לכל. נקראים חיי המלך. זה עקר הבית. בית זה בונה בית של העולם ובונה העולם. וזהו בראשית ברא אלהים, ב' ראשית. ראשית חכמה כשפונס הפל לתוכו ונעשה ים גדול לשאב הכל.

ים שקפאו מימיו שואב פל מימות העולם וכונס אותם לתוכו, והמים הולכים ושטים ונשאבים בו, וזה יוצא מתוף העליון. וסימן של הסוד הזה - (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח, שמימיו גלודים (קפואים) בו לשאב אחרים.

הקרח הזה ים שקופא, לא שופעים מימיו אלא בשעה שחזק הדרום מגיע אליו ומקרב אותו אצלו, ואז המים שהיו גלודים בצד הצפון מפשירים ושופעים, שהרי מצד הצפון המים מגלודים, ומצד הדרום הם מפשירים ושופעים להשקות כל אותן חיות השדה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי וגו', ואלו נקראים הרי בתר, הרי הפרוד. שכלם משקים כשצד

דרום מתחיל לקרב אליו, ואז המים שופעים. ובכח עליון זה ששופע, הפל הם בגדלה ובשמחה.

בשמחשבה עולה ברצון [של הרוח] מטמיר של כל הטמירים, מגיע [שופע] מתוכו נהר אחד [כח המור], וכשמתקרבים זה בזה בשביל אחד שלא ידוע למעלה ולמטה, וכאן הוא ראשית הפל. ובי' מלך סתם, מהראשית הזאת נתקן ודומה זה לזה.

[ובכח זה] ברא אלהים את השמים [סתם נקדה נסמרת ששופעים ממיה יוצאים החוצה] [נ"א אחר שיוצאים בנה] [נ"א נהר שיוצא בה"א עליונה] [אור ששופע יוצא בנה] ומוציא קול מתוכו, וזה נקרא קול השופר. והיגו ברא אלהים את השמים [והוא] שהוא קול השופר [נ"א והוא השופר]. ושמם שולטים בחיי המלך העליון על הארץ. וסימן לדבר - בן ישי ח"י על האדמה. שהחיים תלויים בבן ישי [ובנ"א משפיעים לו]. ובהם שולט בכל, והארץ נזונית ממנו. וזה שכתוב ואת הארץ. ונ"א התוספה לשלט במזונות על הארץ.

א"ת למעלה, והוא כח של כל עשרים ושנים אותיות שהוציא א"ת א' ת' אלהים זה, ונתן לשמים, כמו שנאמר (שיר א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והיגו את השמים - להכליל זה בזה ולחבר אותם זה בזה להתקים כאחד באותם חיי המלך, מלך סתם, להזין ממנו שמים. ואת הארץ - חבור של זכר ונקבה שנתקו באותיות ושומות, וחי המלך שגשפעו מהשמים, שהשמים משפיעים להם לקים את הארץ וכל אוכלוסייה.

וסוד של אלהים עליון עשה שמים וארץ לקיום. והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה הראשית

דא עלאה דנגיד פלא הוו ברבו בחדו. בר מחשבה סליק ברעו (דחוד) מטמירא דכל טמירין. מטי (ואהנגיד) מגייה חד נהר. (כתרא טמירא) וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע לעילא ותתא והכא הוא ראשיתא דכלא. ובי' מלך סתם מהאי ראשיתא אשתכלל ודמי דא לדא.

(ובחילא דא) ברא אלהים את השמים, (סתמא נקודה סתימא דנגידן מימיו ונקסין ברא) (נ"א כתר דנקסין ברא) (ונ"א

נקרא דנפיק בה"א עלאה) (ונ"א נהורא דנגיד ואפיק ברא) ואפיק קול מגייה. ודא אקרי קול השופר. והייגו ברא אלהים את השמים (ואיהו) דאיהו קול השופר (נ"א ואיהו השופר). ושמים שליטין בחיי המלך עלאה על ארעא. וסימניה בן ישי ח"י על האדמה. דחיים תליין בבן ישי. (ובנ"א נגידן ליה). ובהו שליט בכלא. וארעא מיניה אתזנת. הדא הוא דכתיב ואת הארץ. ונ"א דאתוסף לשלטאה במזוני על ארעא.

א"ת לעילא והוא חילא דכללא דעשרין ותריין אתווון דאפיק א"ת א' ת' אלהים

דא ויהיב לשמים כמא דאת אמר, (שיר השירים א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והייגו את השמים לאכללא דא בדא ולחברא לון דא בדא לאתקיימא כחדא באנון חיי מלכא מלך סתם לאתזנא מיניה שמים. ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא דאתגליפו באתון רשימין. וחי מלכא דאתנגידו מן שמיא דשמים נגדין לון לקיימא ארעא וכל אוכלוסיין דילה.

ורזא דאלהים עלאה עבד שמים וארץ

שֶׁל הַכֹּל. כְּמוֹ זֶה סוּד עֲלִיּוֹן יוֹרֵד לְמִטָּה. וְהֶאֱחָרֹן הַזֶּה עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְמִטָּה.

וְסוּד שֶׁל הַכֹּל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם וּבְרָאוּ עוֹלָמוֹת, זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶה כְּמוֹ זֶה. זֶה בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְזֶה בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם. זֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְזֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּכַח שֶׁל הָרֵאשִׁית הָעֲלִיּוֹנָה.

יוֹרֵד הָעֲלִיּוֹן בַּתַּחְתּוֹן וּמִתְמַלֵּא בְּדֶרֶךְ שֶׁל דְּרָגָה אַחַת שְׁשׂוּרָה עָלֶיהָ. כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ שְׁבִיל נֹסֵת וְטָמִיר וּגְנוּז לְמַעְלָה, פָּרֵט לְשְׁבִיל אֶחָד דְּקִיק. וְדֶרֶךְ אַחַת. אוֹתוֹ שֶׁלְמִטָּה דֶרֶךְ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (מְשַׁלֵּי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ. וְאוֹתוֹ שֶׁלְמַעְלָה שְׁבִיל דְּקִיק, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט. וְסוּד שֶׁל הַכֹּל - (ישעיה מ) הַנּוֹתֵן בֵּינֵם דֶּרֶךְ וּבְמִים עֲזִים נְתִיבָה. וְכַתוּב (תְּהִלִּים עז) בֵּינֵם דֶּרֶךְ וּשְׁבִילָךְ בְּמִים רַבִּים. הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, כְּשִׁמְתַמְלֵא וּמִתְעַבֵּר כְּמוֹ נִקְבָּה שְׁמִתְעַבֵּר מִן הַזְכָּר, מוֹצִיאָה שְׁנֵי בָנִים כְּאֶחָד, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

כְּמִיּוֹי הַשָּׁמַיִם נִזְוֵנִית הָאָרֶץ וּמִיּוֹי נִשְׁפָּכִים לְתוֹכָהּ, אֲלֵא שְׁעֲלִיּוֹנִים זָכָר וּתַחְתּוֹנִים נִקְבָּה. וְהַתַּחְתּוֹנִים נִזְוֵנִים מִן הַזְכָּר. וּמִים תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לְעֲלִיּוֹנִים כְּנִקְבָּה שְׁפָתוּחָה לְזָכָר וּשְׁפֹכֶת מִים כְּנִגְדֵּ מִים שֶׁל הַזְכָּר לַעֲשׂוֹת זָרַע. וְהַנְּקֵבָה נִזְוֵנִית מִן הַזְכָּר. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֵת הָאָרֶץ, בְּתוֹסֶפֶת וַיְיָ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר.

כְּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְּרָא אֵלֶּה וְגו'. הָאוֹתוֹתִית נַחֲקִקוּ בַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל, בַּמַּעֲשֵׂה שֶׁל הָעֲלִיּוֹן

לְקִיּוּמָא. וְאַפִּיק לֹון פְּחָדָא בְּחִילָא דְלְעִילָא רֵאשִׁיתָא דְכָלָא. כְּגוֹוֵנָא דָא רְזָא עֲלָאָה נְחִית לְתַתָּא. וְהֵאֵי בְתַרְאָה עֶבִיד שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְתַתָּא.

וְרְזָא דְכָלָא ב' תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ וּבְרָאוּ עֲלָמִין. דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה וְדָא עֲלָמָא תַתָּאָה. דָּא כְּגוֹוֵנָא דְדָא. דָּא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְדָא בְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעַל דָּא ב' תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ. דָּא אַפִּיק תְּרִין עֲלָמִין. וְדָא אַפִּיק תְּרִין עֲלָמִין, וְכָלָא בְּחִילָא דְרֵאשִׁיתָא עֲלָאָה.

נְחִית עֲלָאָה בְּתַתָּאָה וְאַתְמַלִּיא בְּאַרְח דְּחַד דְּרָגָא דְשָׂרֵי עֲלָה. כְּגוֹוֵנָא דֶּהֱהוּא שְׁבִיל סְתִים וְטָמִיר וּגְנוּז לְעִילָא. בַּר דְּחַד שְׁבִיל דְּקִיק. וְחַד אַרְח. הֵהוּא דְלְתַתָּא אַרְח כְּמָה דְאַתְ אָמֵר, (מְשַׁלֵּי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ. וְהֵהוּא דְלְעִילָא שְׁבִיל דְּקִיק כְּדִכְתִּיב, (אִיּוֹב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט. וְרְזָא דְכָלָא (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בֵּינֵם דֶּרֶךְ וּבְמִים עֲזִים נְתִיבָה. וְכַתִּיב, (תְּהִלִּים עז) בֵּינֵם דֶּרֶךְ וּשְׁבִילָךְ בְּמִים רַבִּים. עֲלָמָא עֲלָאָה כַּד אַתְמַלִּיא וְאַתְעַבְרָא כְּנוֹקְבָא דְמִתְעַבְרָא מִן דְּכוּרָא אַפִּיקַת תְּרִין בָּנִין כְּחַד, דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְאַנּוּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּגוֹוֵנָא עֲלָאָה.

כְּמִיּוֹי דְשָׁמַיָא אַתְזֵן אַרְעָא וּמִיּוֹי אַשְׁתַּדֵּן בְּגוּוּהָ, אֲלֵא דְעֲלָי דְכַר וּתַתָּאי נוֹקְבָא. וּתַתָּאי מִן דְּכוּרָא אַתְזֵנָן. וּמִיּוֹן תַּתָּאִין קָרְאֵן לְעֲלָאִין כְּנוֹקְבָא דְפִתִּיחָא לְדְכוּרָא וְשִׁדַת מִיָּא לְקַבֵּל מִיָּא דְדְכוּרָא לְמַעַבְד זָרַעָא. וְנוֹקְבָא מִן דְּכוּרָא אַתְזֵנַת. הָדָא הוּא דְכִתִּיב וְאֵת הָאָרֶץ בְּתוֹסֶפֶת וַיְיָ כְּמָה דְאַתְמֵר.

כְּתִיב, (ישעיה מ) שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְּרָא אֵלֶּה וְגו'. אַתְוֹן אַתְחַקֵּקוּ (ד' ט' 2

ובמעשה של הפתחות. אחר כך נרשמו האותיות ונחקקו בכתוב. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי, כמו שנאמר בי"ת ברא, ודאי בכח עליון. ב' נקבה. א' זכר. כמו שב' ברא ודאי בכח שלמעלה, כך א' הוציא אותיות השמים כללות של עשרים ושנים אותיות. ה' הוציא שמים לתת להם חיים [ולחשקות] ולהשריש אותם.

ואת הארץ - ו' הוציאה הארץ לתת לה מזון ולהתקינה ולתת לה ספוק שראוי לה. ואת הארץ - שלקח וא"ו א"ת כללות של עשרים ושנים אותיות, והארץ נזונית. והארץ כוללת אותם לתוכה, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים את הים. והינו סוד ואת הארץ. שפונקט הכל לתוכה ומקבלת אותם הארץ, לקחה הארץ. וא"ת - זה שמים וארץ כאחד. א"ת השמים - סוד של שמים וארץ כאחד.

ומקבלת אותם להזין. הגעת הדבר בהפאתו מצויים. היכל הקטרת מצוי בארץ. כשאש לוחטת, שופעת ומתעוררת משמאל שאוחז בה ועולה עשן, כמו שנאמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. זו אש וזה עשן. וכתוב (שם) ואת ההר עשן. מתוך שאש כשיורדת, אחוזים זה בזה עשן באש, ואז הכל עומד בצד השמאל, והינו סוד (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים, בכח של הימין למעלה. כמו כן נעשו שמים שהם זכר. וזכר בא מצד הימין, ונקבה מצד השמאל.

(כ"ו) בעובדא דכלא. בעובדא דעלאה ובעובדא דתפאה. לבתר אתרשימו אתון ואתחקו בקרא. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי. כמה דאתמר בי"ת ברא ודאי בחילא עלאה. ב' נוקבא. א' דכר. כמה דב' ברא ודאי בחילא דלעילא. הכי א' אפיק אתון השמים כללא דעשרין ותרתין אתון. ה' אפיק שמים למיהב ליה חיים (נ"א) ולאשרשא ליה.

ואת הארץ. ו' אפיק הארץ למיהב לה מזונא ולא תקנא לה ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה. ואת הארץ, הנטיל וא"ו א"ת כללא דעשרין ותרתין אתון ומתזן ארעא. וארעא כליל לון לגווה כמה דאת אמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים. והיינו רזא ואת הארץ. דכניש פלא לגווה וקבלית לון הארץ נטלא הארץ. וא"ת דא שמים וארץ פחדא. א"ת השמים רזא דשמים וארץ פחדא.

וקבירת לון לאתזנא. מטון מלה בקולפוי שכיחי. קוסטרא דקוטרא בארעא שכיח. פד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אחיד בה וסלקא תננא כמה דאת אמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו יי' באש. דא אשא ודא תננא. וכתוב, (שמות יט) ואת ההר עשן. מגו דאשא כד נחית אחידן דא בדא תננא באשא. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא. והיינו רזא (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים. בחילא דימינא לעילא. פי האי גוונא אתעבידו שמיא דאיהו דכר. ודכר מסטרא דימינא קא אתי ונוקבא מסטרא דשמאלא.

שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ מִי בָרָא אֱלֹהֵי. (ישעיה
 מ) עַד הֵכָא אֶסְתַּלְקוּ מַלְיָן דְּלָא לְשַׁאֲלָא
 כְּדִלְעִילָא. דְּחֻכְמָה אֶשְׁתַּכְּלִיל מֵאַיִן וְלֹא
 קִיַּימָא לְשַׁאֲלָא דְסִתִּים וְעַמִּיק לִית דִּיקוּם
 בִּיה. כִּיּוֹן דְּאֶתְפֹּשֵׁט נְהוּרָא עֲמִיקָא נְהוּרִיָּה
 קִיַּימָא בְּשַׁאֲלֵתָא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סִתִּים
 מִכְּלָא דְלִתְתָא. וְקִרְאֵן לִיה עַל פּוּם שַׁאֲלֵתָא
 מ"י. מִי בָרָא אֱלֹהֵי.

(ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ
 מִי בָרָא אֱלֹהֵי. עַד כָּאֵן עָלוּ
 הַדְּבָרִים שְׂלָא לְשַׁאֲלַל כְּשִׁלְמַעְלָה.
 שְׁחֻכְמָה נִתְקַנָּה מֵאַיִן וְלֹא
 עוֹמְדָת לְשַׁאֲלָה שְׁנוֹסְתָרַת וְעַמְקָה
 אִין שִׁיעַמַד בַּה. כִּיּוֹן שְׁהִתְפֹּשֵׁט
 אוֹר עַמְק, אַז אוֹרוֹ עוֹמַד לְשַׁאֲלָה
 אַף עַל גַּב שְׁהוּא נִסְתָר מֵהַכֹּל
 שְׁלִמְטָה, וְקוֹרְאִים לוֹ עַל פִּי
 שַׁאֲלָה מִי. מִי בָרָא אֱלֹהֵי.

וְהִינּוּ רְזָא דְקִאֲמָרֵן (איוב לח) מִבְּטָן מִי יֵצֵא
 הַקֶּרֶחַ. מִבְּטָן מִי וְדָאִי (יֵצֵא הַקֶּרֶחַ) הֵהוּא
 דְקִיַּימָא לְשַׁאֲלֵתָא. וְלִית לְשַׁאֲלָא מַה לְעִילָא
 מַה לְתַתָּא. אֱלֹא לְשַׁאֲלָא אֲתֵר דְנִפְקָן לְמַנְדַּע.
 וְלֹא לְמַנְדַּע לִיה. דְּהָא לֹא יְכַלִּין. אֱלֹא קִיַּימָא
 לְשַׁאֲלֵתָא וְלֹא לְמַנְדַּע בִּיה.

וְהִינּוּ סוּד שַׁאֲמַרְנוּ (איוב לח) מִבְּטָן
 מִי יֵצֵא הַקֶּרֶחַ. מִבְּטָן מִי וְדָאִי (יֵצֵא
 הַקֶּרֶחַ), אוֹתוֹ שְׁעוֹמַד לְשַׁאֲלָה. וְאַיִן
 לְשַׁאֲלַל מַה לְמַעְלָה וּמַה לְמַטָּה,
 אֱלֹא לְשַׁאֲלַל מְקוּם שְׁיִוְצָאִים
 לְדַעַת, וְלֹא לְדַעַת אוֹתוֹ, שְׁהִרִי
 לֹא יְכוּלִים. אֱלֹא עוֹמַד לְשַׁאֲלָה
 וְלֹא לְדַעַת בּוּ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית מֵאֲמַר הוּא.
 אוֹ נִימָא דְבְרֵאשִׁית אִיהוּ מֵאֲמַר.
 אֱלֹא עַד לָא נִפִּיק וְאֶתְפֹּשֵׁט חִילִיָּה וְכֹלָא
 סִתִּים בִּיה. בְּרֵאשִׁית אִיהוּ וּמֵאֲמַר אִיהוּ.
 כִּיּוֹן דְנִפִּיק וְאֶתְפֹּשֵׁט מִנִּיָּה חִילִין, רֵאשִׁית
 אֶקְרִי וְהוּא מֵאֲמַר בְּלַחֲדוּי. מ"י שַׁאֲלֵת
 הֵהוּא דְבְרֵא אֱלֹהֵי. לְבִתָּר כַּד אֶתְפֹּשֵׁט
 וְאֶשְׁתַּכְּלִיל אֶתְעַבִּיד י"ם וּבְרֵא לְתַתָּא. וְכֹלָא
 עַבִּיד כְּהוּא גְּוֹנָא מִמֶּשׁ דְּלְעִילָא. דָּא
 לְקַבֵּל דָּא וְדָא כְּגוֹנָא דְדָא. וְתֵרוּוִיָּהוּ ב'.
 בְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוּ.
 בְּמִסְבוּ לְאֶתְיִישְׁבָא בְּמִלְכוּ תַתָּא.
 בְּרִזָּא דְהוּא חֲבֵרוּתָא וְתַפְנוּקָא דְהוּא
 חֲבִיבוּתָא דְכַעֲדָן עֲלָאָה בְּהוּא שְׁבִיל דְסִתִּים
 וְגַנְיָו וְלֹא אֶתְיַדַּע וְאֶתְמַלְיָא מִנִּיָּה וְנִפְקָא
 בְּנַחֲלִין יְדִיעָן. נְרַדִּי נְתַן רִיחוֹ דָּא מִלְכָּא
 תַתָּא. דְבְרֵא עֲלָמָא לְתַתָּא כְּגוֹנָא דְלְעִילָא
 וְסִלִּיק רִיחָא טְבָא עֲלָאָה לְשַׁלְטָאָה וְלְמַעַבַּד
 וְיַכִּיל וְשִׁלִּיט וְנַהִיר בְּנְהוּרָא עֲלָאָה.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, רֵאשִׁית
 מֵאֲמַר הוּא. אוֹ נִימָא דְבְרֵאשִׁית
 הוּא מֵאֲמַר. אֱלֹא עַד שְׂלָא יֵצֵא
 וְהִתְפֹּשֵׁט כַּחוֹ וְהַכֹּל נִסְתָר בּוּ,
 בְּרֵאשִׁית הוּא וּמֵאֲמַר הוּא. כִּיּוֹן
 שְׁיֵצֵא וְהִתְפֹּשֵׁטוּ מִמֶּנּוּ צְבָאוֹת,
 נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהוּא מֵאֲמַר
 בְּלַבְדּוּ. מ"י שַׁאֲלָה אוֹתוֹ שְׁבְרָא
 אֱלֹהֵי. אַחַר כְּשִׁהִתְפֹּשֵׁט
 וְהִשְׁתַּכְּלִיל, נַעֲשֵׂה י"ם וּבְרֵא
 לְמַטָּה. וְהַכֹּל עֲשֵׂה כְּמוֹ אוֹתוֹ
 מִמֶּשׁ שְׁלִמְעֵלָה. זֶה כְּנִגְדַּ זֶה וְזֶה
 כְּמוֹ זֶה, וְשִׁנְיָהֶם ב'.

בְּתוּב (שִׁיר א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוּ.
 בְּמִסְבוּ - לְהִתְיַשֵּׁב בְּמִלְכוּת
 תַּחְתּוֹנָה. בְּסוּד שְׁל אוֹתָהּ חֲבֵרוּת
 וְתַפְנוּק שְׁל אוֹתָהּ חֲבִיבוּת
 שְׁבַעֲדָן הַעֲלִיּוֹן בְּאוֹתוֹ שְׁבִיל
 שְׁנוֹסְתָר וְגַנְיָו וְלֹא נוֹדַע, וּמִתְמַלָּא
 מִמֶּנּוּ וְיוֹצֵא בְּנַחֲלִים יְדִיעִים.
 נְרַדִּי נְתַן רִיחוֹ - זֶה מְלִיךְ תַּחְתּוֹן.
 שְׁבְרָא עוֹלָם שְׁלִמְטָה כְּמוֹ
 שְׁלִמְעֵלָה, וּמַעְלָה רִיחַ טוֹב
 עֲלִיּוֹן לְשַׁלְטַת וְלַעֲשׂוֹת, וְיַכִּיל
 וְשִׁלִּיט וּמֵאִיר בְּאוֹר עֲלִיּוֹן.

בשני גונים נבְּרָא העולם, בימי
 ובשְׂמַאל, בְּשֵׁשׁ ימים עליונים.
 ששה ימים נֶעְשׂוּ לְהַאִיר, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
 עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
 וְאֵלֶּה הַפְּרִי דְרָכַיִם וְעָשׂוּ שְׁשִׁים
 נְקֻבִים לְתַהוֹם רַבָּה, וְאוֹתָם שְׁשִׁים
 נְקֻבִים לְהַעֲלוֹת מִי הַנְּחָלִים לְתוֹךְ
 הַתַּהוֹם. וְעַל זֶה (הר שני) הַשִּׁיתִין
 מְשַׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נְבָרְאוּ, וְהֵם
 הֵיוּ שְׁלוֹם הָעוֹלָם.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוּ וְבָהּ, הַפְּסֻלַת
 הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ קְלִיטָתוֹ שֶׁהֵיטָה
 בְּהַתְּחִלָּה וְלֹא הַתְּקִימָה. הֵיטָה
 כְּכֹר וְאַחַר כֶּף הַתְּקִימָה. בְּאַרְבָּעִים
 וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת נַחֲקַק הָעוֹלָם
 וְהַתְּקִיִּם, וְכֻלָּם עֲטוּר שֶׁל הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ. כְּשִׁמְצֻטְרוֹת, עוֹלוֹת
 בְּאוֹתוֹת אוֹתוֹת לְמַעַלָּה וְיִוְרְדוֹת
 לְמַטָּה, מִתְּעַטְרוֹת בְּעֲטָרוֹת
 בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם וְיִכּוֹל
 הָעוֹלָם לְהַתְּקִיִּם. וְאֵלֶּה מִתְּקִימֵי
 בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם [נ"א הַמְּלָךְ]. הַדְּפוּס
 שֶׁל הַקְּלִיטָה בְּאֵלֶּה מְצוּיִים
 כְּחוֹתֵם הַחוֹתְמָת. נִכְנְסוּ וְיִצְאוּ אֶת
 וְאֶת וְנִבְרָא הָעוֹלָם. נִכְנְסוּ לְתוֹךְ
 הַחוֹתֵם וְהַצְּטָרוּ וְהַתְּקִיִּם הָעוֹלָם.
 בְּמִקְרָא שֶׁל הַנְּחָשׁ הַגְּדוֹל הַכּוֹ
 וְנִכְנְסוּ תַּחַת נִקְבֵי הָעֶפְרָא אֶלֶף
 וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמּוֹת. אַחַר כֶּף
 תַּהוֹם רַבָּה הָיָה עוֹלָה בַּחֲשָׁף,
 וְהַחֲשָׁף פָּסָה הַכֹּל, עַד שֶׁיִּצְא אֹר
 וְיִבְקַע בַּחֲשָׁף וְיִצְא וְהַאִיר, שְׁכַתוֹב
 (איוב יב) מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֲשָׁף
 וְיִצְא לְאוֹר צִלְמוֹת.

מִיָּם נִשְׁקָלוּ בְּמִשְׁקַל אֶלֶף וְחֲמֵשׁ
 מֵאוֹת בְּאַצְבָּעוֹת. שֶׁלֹּשׁ נְטָפוֹ
 לְתוֹךְ הַמִּשְׁקָל. חֲצִי מֵהֶם לְקִיּוֹם,
 וְחֲצִי שֶׁנִּכְנְסוּ לְמַטָּה. אֵלֶּה עוֹלִים
 וְאֵלֶּה יוֹרְדִים. כִּיּוֹן שֶׁעָלוּ בְּעֵלִית
 הַיָּד, עָמַד הַמִּשְׁקָל בְּדֶרֶךְ יֶשֶׁר וְלֹא

בְּאַצְבָּעָאן. תֵּלַת נְטִיפוֹ גוֹ תִּיקְלָא. פִּלְגוּ מִנִּיּוּהוּ לְקִיּוּמָא וּפְלָגוּ
 דְּעָאֵלוּ לְתַתָּא. אֵלֶיִן סְלִקִין וְאֵלֶיִן נַחְתִּין. כִּיּוֹן דְּסִלִּיקוּ בְּסִלִּיקוּ דִּידָא.

בְּתַרִין גְּוֹנִין אַתְבְּרִי עֲלֵמָא, בְּיִמִינָא
 וּבְשִׂמְאֵלָא בְּשִׁיתָא יוֹמִין עֲלֵאִין.

שִׁיתָא יוֹמִין אַתְעֲבִידוּ לְאַנְהָרָא כְּמָה דְאַתְ
 אָמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֵלֶיִן פְּרוּן אַרְחִין
 וְעָבְדוּ שִׁיתִין נוֹקְבִין לְתַהוּמָא רַבָּא. וְאַנּוּן
 שִׁיתִין נוֹקְבִין לְאַעֲלָא מִיָּא דְנַחֲלֵי גו
 תַּהוּמָא. וְעַל דָּא (הא בנין) הַשִּׁיתִין מְשַׁשֶּׁת
 יְמֵי בְּרֵאשִׁית נְבָרְאוּ וְאַנּוּן הוּוּ שְׁלֵמָא
 דְּעֵלְמָא:

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוּ וְבָהּ סוּסְפִיתָא דְקַמְרִי
 גוֹ קוֹלְטוּי דְהוּה בְּקַדְמִיתָא וְלֹא
 אַתְקִיִּמַת. הֵיטָה כְּכֹר וְלִבְתָר אַתְקִיִּמַת.
 בְּאַרְבָּעִין וְתַרִין אַתְוּוֹן אַתְגְּלִיף עֲלֵמָא
 וְאַתְקִיִּמַת. וְכֻלָּהוּ עֲטוּרָא דְשִׂמְא קְדִישָׁא.

פַּד מְצֻטְרִין סְלִקִין בְּאַתְוּוֹן (דף ז ע"ב)
 אַתְוּוֹן לְעֵילָא וְנַחְתִין לְתַתָּא מִתְּעַטְרוּן
 בְּעֲטָרִין בְּאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלֵמָא וְיִכּוֹל עֲלֵמָא
 לְאַתְקִיִּמָא. וְאֵלֶיִן אַתְקִיִּמִין בְּעוֹבְדוּי
 דְּעֵלְמָא (נ"א דְּמִלְכָא). טוּפְסָרָא דְקִילְטָא בְּהַנִּי
 שְׁכִיחֵי כְּחוֹתְמָא דְגוּשְׁפִּנְקָא. עָאֵלוּ וְנִפְקוּ
 אֶת וְאֶת וְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא. עָאֵלוּ גוֹ חוֹתְמָא
 וְאַצְטָרוּפוּ וְאַתְקִיִּים עֲלֵמָא.

בְּקוֹלְפוּי דְחוּיָא רַבְרָבָא מְחוּ וְעָאֵלוּ
 תַּחוֹת נוֹקְבֵי דְעֶפְרָא אֶלֶף וְחֲמֵשׁ
 מָאָה אַמּוּן. לִבְתָר תַּהוּמָא רַבָּא הוּה
 סְלִיק בְּחֲשׂוּכָא וְחֲשׂוּכָא חֲפִי כֵּלָא. עַד
 דְּנִפְק נְהוּרָא וְיִבְקַע בְּחֲשׂוּכָא וְנִפְק
 וְאַתְנַהִיר דְכְּתִיב, (איוב יב) מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת
 מִנִּי חֲשָׁף וְיִצְא לְאוֹר צִלְמוֹת.

מִיָּא אַתְקֵלוּ בְּתִיקְלָא אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מָאָה

סָטָה לְיָמִין וְלֹא לְשִׁמְאֵל. זָהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

הַבַּר הָיָה בְּאַרְץ נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכַח וְתַקְּף וּמִים קְפוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהָאִיר עָלֶיהָ הָאוֹר שְׁלֹמַעְלָה, וְהָאוֹר הִכָּה בְּקָרִישָׁה וְהִפְשִׁירוּ צְבָאוֹתֶיהָ. זָהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זָהוּ אוֹר רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁהֵיחָה מִקֶּדֶם לְכֹן.

וּמִכַּאן יֵצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַכַּחוֹת, וְהָאָרֶץ הִתְבַּשְּׂמָה וְהוֹצִיאָה צְבָאוֹתֶיהָ אַחֵר כֶּף. כִּיּוֹן שֶׁהָאִיר [וַיִּרְא], הָיָה עוֹלָה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּפֵּל בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נִגְזַז וְנִטְמָן, וְלֹא יֵצֵא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵיו הַנִּסְתָּרִים שְׁלֹא הִתְגַּלּוּ.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. שְׁנִינּוּ, כָּל חֲלוּם שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוּם שֶׁל כִּי טוֹב, שְׁלוֹם הוּא לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. רָאָה אוֹתוֹת, כְּפִי דְרָכּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רָאָה ט' - טוֹב לוֹ, טוֹב לְחֲלוּמוֹ, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה פְּתָחָה בּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. ט' טוֹב. טוֹב הוּא טוֹב אוֹר בְּשִׁלְמוֹת.

ט' תְּשִׁיעֵי שֶׁל הַכֹּל. אוֹת שְׁמֵאִיר מְעַלְיוֹן רֵאשִׁית וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשֶׂה בְּסִתָּר שֶׁל נִקְדָּה סוֹד שֶׁל י' שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת. ו' מִכַּחוּ יֵצֵא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם. כְּשֶׁהִסְתַּיִם בְּנִקְדָּה אַחַת וְנִגְזַז פְּנִימָה, הָאִירָה ב'. מִמְּנָה יֵצְאוּ עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן. עֲלִיּוֹן טְמִיר. הַתַּחְתּוֹן גְּלוּי בְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בִּפְנֵי שְׁלֹמַעְלָה.

וְזָהוּ טו"ב. שְׁלֹשׁ הָאוֹתוֹת הֵלְלוּ טו"ב נִכְלָלוּ אַחֵר כֶּף לְצַדִּיק הָעוֹלָם שְׁפוּלָל הַכֹּל לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם א) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִלְל שְׁאוֹר עֲלִיּוֹן

קָאִים תִּיקְלָא בְּאוֹרָה מִיִּשְׂר וְלֹא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׁמֵאֵלָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

בְּרָא הוּהוּ בֵּיה בְּאַרְעָא סְתִימָה וְלֹא אִתְגַּלְיָא. וְחִילָא וְתַקְפָּא וּמִיָּא גְּלִידִין בְּגִוּוּהָ וְלֹא נִגִּידוּ וְלֹא אִתְפַּשְׁטוּ. עַד דְּאִנְהִיר עֲלָהּ נְהוּרָא דְלְעִילָא וְנְהוּרָא מְחַתָּת בְּקוֹלְטוּי וְאִשְׁתַּרְיָאוּ חִילָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קְדַמָּה עֲלָהּ דְהוּהוּ מִקְדַּמַּת דְנָא.

וּמִהֲבָא נְפָקוּ כָּל חִילִין וְתוֹקְפִין. וְאַרְעָא אִתְבַּסְמַת וְאַפִּיקַת חִילָהּ לְבִתְרָ. כִּיּוֹן דְנְהִיר (וְנִחִית) הוּהוּ אִסְתַּלַּק נְהוּרִיָּה מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. כִּד אִסְתַּפֵּל בְּחִיבֵי עֲלָמָא אִתְגַּנִּיז וְאִתְטְמִיר וְלֹא נְפִיק אֶלָּא בְּשִׁבְלֵי סְתִימִין דְלֹא אִתְגַּלְיִין:

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תַּנֵּן כָּל חֲלָמָא דְקִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא דְכִי טוֹב שְׁלָמָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲמִי אִתּוּוֹן כְּפוּם אֲרַחוּי כָּל חַד וְחַד. חֲמָא ט' טב לִיָּה טב לְחֲלָמִיָּה דְהָא אוֹרִיָּתָא פְּתַח בֵּיה כִּי טוֹב. נְהִיר מִסִּיפֵי עֲלָמָא לְסִיפֵי עֲלָמָא. ט' טב. טוֹב הוּא, טב נְהִירוֹ בְּאַשְׁלָמוֹתָא.

ט' תְּשִׁיעָה דְכָלָא. אֶת דְּאִתְנְהִיר מְעַלָּה רֵאשִׁיתָא וְאִתְכַּלִּיל בֵּיה וְאִתְעַבִּיד בְּסִתִּימוֹ דְנִקְוֵה רְזָא דִי דְהִיא נִקְוֵה חֲדָא. ו' מְחִילִיָּה נְפִיק. בֵּיה אִתְעַבִּיד שְׁמַיִם. כִּד אִסְתַּיִם בְּנִקְוֵה חַד וְאִתְגַּנִּיז גּוֹ, אִתְנְהִירָא ב'. מִנִּיָּה נְפָקוּ עֲלָהּ וְתַתָּהּ. עֲלָהּ טְמִירָא. תַתָּהּ אִתְגַּלְיָא בְּרְזָא דְתַרִּין. וְקִיּוּמָא בְּחִילָא דְלְעִילָא.

וְדָא הוּא טו"ב. אֵלִין תַּלְתָּ אִתּוּוֹן טו"ב אִתְכַּלִּילוּ לְבִתְרָ לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִּיל כְּמָא

אִתְכַּלִּילוּ לְבִתְרָ לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִּיל כְּמָא

כלול בו, שכתוב (תהלים קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתוב, זה סתם של הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל, עליון על הכל. עד כאן סתם הדברים.

השלמה מההשמטות (סימן דף)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה, שסתום מכל צד ופתוח מלפניו, והאל"ף פתוחה מאחוריו. רוצה לומר, כי היא פתוחה לקבל מן הפתח, ויש לה פתח להשפיע לאחרים: ע"כ.

בראשית ברא אלהים - סוד של ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם להיות משקה מאותו נהר שנוכנס בו, סוד הפתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ונהר - שנוכנס את הכל מהעמק העליון ולא פוסקים מימיו לעולמים להשקות את הגן. ואותו עמק עליון בית ראשון, בראשית, הסתימו בו האותיות בשביל דקיק אחד שגנוז בתוכו. ומתוך אותו העמק יצאו שני פחות, שכתוב את השמים. לא כתוב שמים אלא השמים, מתוך אותו עמק הנסתר מהכל. ואת הארץ - סתר זה הוציא את הארץ הזאת.

אבר בכלל של השמים היתה. ויצאו פאחד דבוקה בצדו זה בזה. פשהאיר ראשית הכל, שמים לקחו אותה והושיבו אותה במקומה, שכתוב ואת הארץ ואת כלל האותיות שהם א"ת. פשחורה הארץ לשבת במקומה ונפרדה מצד השמים, היתה תורה ובוקה לדבק בשמים פאחד כמו [בכתחלה] בהתחלה, משום שראתה את השמים מאירים והיא חשוכה.

דף לא ע"א) מסטרוי דשמים, הות תוהה ובוהה לאתדבקה בשמים

דאת אמר, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. בגין דנהירו עלאה כלילא ביה דכתיב, (תהלים קמה) טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא. עלאה על כלא. עד כאן סתמא דמלין.

השלמה מההשמטות (סימן ו"ד)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה שסתום מכל צד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מאחוריו רוצה לומר כי היא פתוחה לקבל מן הפתח ויש לה פתח להשפיע לאחרים. (עד כאן מההשמטות)

בראשית ברא אלהים. רזא דראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. דא חכמה עלאה דאיהי ראשית. ב' ביתא דעלמא לאתשקאה מההוא נהר דעיל ביה. רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונהר דאכניש כלא מעומקא עלאה ולא פסיקו מימיו לעלמין לאשקאה לגנתא.

וההוא עומקא עלאה בית ראשון בראשית אסתיימו ביה אתון בחד שביל דקיק דגניז בגויה. ומגו ההוא עומקא נפקו תרין חילין דכתיב את השמים. שמים לא פתיב אלא השמים. מגו ההוא עומקא דסתיים מכלא. ואת הארץ סתימא דא אפיק להאי ארץ.

אבר בכלל דשמים הוה. ונפקו כחדא מתדבקה בסטרוי דא בדא. פד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה, דכתיב ואת הארץ. ואת מכלל דאתון דאנון א"ת. פד אתהדרת ארעא למיתב באתרה ואתפרש

עד שאור עליון יצא עליה והאיר לה, ושבה במקומה להסתכל בשמים פנים בפנים. ואז התתקנה הארץ והתבשמה.

יצא אור בצד ימין וחשך בצד שמאל, והפרידים אחר כף פדי להפלל זה בזה. זהו שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואם תאמר שהיתה ממש הבדלה - לא! אלא היום בא מצד האור שהוא ימין, ולילה מצד החשך שהוא שמאל, וכשיצאו כאחד, הפריד אותם. והבדלה היתה מצדו להסתכל פנים בפנים ולהדבק זה בזה להיות הכל אחד. והוא נקרא יום וקורא לו יום, והיא נקראת לילה, כמו שנאמר ויקרא אלהים לאור יום וגו'. מה זה ולחשך? זהו החשך שאוחז את הלילה שאין לה אור מעצמה

[והיא נקראת לילה, שכתוב ולחשך קרא לילה, בגלל שאוחז בה החשך ואין לה אור מעצמה]. ואף על גב שבאה מצד של האש שהיא חשך. אבל חשך, עד שמואר מצד היום, יום מאיר ללילה, ולילה לא מאיר עד זמן שכתוב (תהלים קלט) ולילה פיום יאיר כחשכה כאורה. רבי אלעזר קפץ בתחלה ודרש, (שם כט) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים. קול ה' - זה קול עליון שממנה על המים ששופעים מדרגה לדרגה עד שמתכנסים למקום אחד בכנוס אחד. אותו קול עליון שולח את אותם המים בדרגם, כל אחד ואחד כפי דרכו. כמו בעל הגן הזה שממנה על מים לשלחם לכל מקום ומקום כראוי לו, כף קול ה' ממנה על המים.

בְּקִדְמִיתָא. בְּגִין דְּחִמַת לְשָׁמַיִם נְהִירִין וְהִיא אֲתַחֲשַׁכַת. עַד דְּנְהוּרָא עֲלָא נִפְק עֲלָה וְאֲנְהִיר לָהּ וְתַבַת בְּאַתְרָהּ לְאַסְתַּפְלָא בְּשִׁמְיָא אֲפִין בְּאַפִין. וְכִדִין אֲתַתְקַנַת אֲרַעָא וְאַתְבַּסְמַת. נִפְק נְהוּרָא בְּסִטְר יִמִינָא וְחֲשׂוּכָא בְּסִטְר שְׁמָאלָא. וְאַפְרִישׁ לֹוֹן לְבִתְר בְּגִין לְאַתְפַּלְלָא דָּא בְּדָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תִימָא הָוּה הַבְּדֵלָה מִמֶּשׁ. לָא. אֲלָא יוֹם אֲתִי מִסְטָרָא דְנְהוּרָא דְאִיהוּ יִמִינָא. וְלִילָה מִסְטָרָא דְחֲשׂוּכָא דְאִיהוּ שְׁמָאלָא. וְכַד נִפְקוּ כְּחֵדָא אֲפְרִישׁ לֹוֹן. וְהַבְּדֵלָה הָוּה מִסְטְרוֹי לְאַסְתַּפְלָא אֲפִין בְּאַפִין וְלֹאֲתַדְבַּקָא דָּא כְּדָא לְמַהוּי כֻלָּא חֵד.

וְאִיהוּ אֲקָרִי יוֹם וְקָרִי לִיהּ יוֹם. וְאִיהּ קָרִי לִילָה כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְגו'. מַהוּ וְלַחֲשָׁךְ. דָּא חֲשָׁךְ דְּאֲחִיד לְלִילָה דְלִית לָהּ נְהוּרָא מִגְרָמָה (כ"א) וְהִיא אֲתַקְרִי לִילָה דְכְּתִיב וְלַחֲשָׁךְ קָרָא לִילָה בְּגִין דְּאֲחִיד בַּחֲשָׁךְ וְלִית לָהּ נְהוּרָא מִגְרָמָה) וְאַף עַל גַּב דְּאַתָּא מִסְטָרָא דְאַשָּׁא דְאִיהּ חֲשָׁךְ. אֲבָל חֲשָׁךְ עַד דְּאַתְנַהִיר מִסְטָרָא דִיוֹם, יוֹם נְהִיר לְלִילָה, וְלִילָה לָא נְהִיר עַד זְמַנָּא דְכְּתִיב, (תהלים קלט) וְלִילָה כִיוֹם יִאִיר כְּחֲשַׁכָּה כְּאוּרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר קַפֵּץ בְּקִדְמִיתָא וְדַרְשׁ קוּל יִי עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים יִי עַל מַיִם רַבִּים. קוּל יִי דָּא קוּל עֲלָא דְמִמְנָא עַל הַמַּיִם דְּנִגְדִין מִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַד דְּמִתְפַּנְשִׁי לְאַתְר חֵד בְּכַנּוּפִיָּא חֵדָּא. הַהוּא קוּל עֲלָא מְשַׁדֵּר לְאַנוּן מִיַּין בְּאַרְחִייהוּ

כַּל חֵד וְחֵד כְּפּוּם אֲרַחִיָּה. כְּהִיא גִנְנָא דְמִמְנָא עַל מִיָּא לְשַׁדֵּר לֹוֹן לְכָל אֲתַר וְאַתְר כְּדַחֲזִי לִיהּ. כְּף קוּל יִי מִמְנָא עַל מִיָּא.

אַל הַכְּבוֹד הִרְעִים כְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְּבוֹנֵן. זֶה צַד שֶׁבָּא מִגְּבוּרָה וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ. דְּבַר אַחַר אֶל הַכְּבוֹד הִרְעִים - זֶה הַיָּמִין שִׁיּוּצָאת מִמֶּנּוּ שְׂמָאל. ה' עַל מִים רַבִּים - ה' זֶה חֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת יו"ד. עַל מִים רַבִּים - עַל אוֹתוֹ עִמָּךְ נִסְתָּר שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּרַשׁ אֵת הַמַּחֲלָקֶת וְאָמַר, פֶּתַח הַפְּסוּקִים וְאָמַר כְּתוּב (שמות כה) לְעַמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָּה הַטְּבַעַת [לְכַתִּים לְבָדִים. מִי אוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת? זֶהוּ מְקוֹם סְגוּר שֶׁלֹּא פְתוּחַ חוּץ מֵאֲשֶׁר בְּשִׁבִיל דְּקִיק אַחַד שֶׁנוֹדַע בְּגִיזוֹת אֲצִלוֹ, וּבִגְלוֹת הַתְּמָלָא וְרִשְׁם שְׁעָרִים לְהַדְלִיק גְּרוֹת. וּבִגְלוֹל שֶׁהוּא מְקוֹם גְּנוּז וְנִסְתָּר, נִקְרָא מִסְגֶּרֶת, וְזֶהוּ הָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא מִסְגֶּרֶת.

תִּהְיֶינָּה הַטְּבַעַת - אֵלּוּ טְבַעוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוּ זוֹ בְּזוֹ, מִים מְרוּחַ, וְרוּחַ מֵאֵשׁ, וְאֵשׁ מִמִּים. כָּלֵם נֶאֱחָזוּ זוֹ בְּזוֹ וְיוֹצְאִים זוֹ מִזוֹ בְּטְבַעוֹת הַלּוֹי, וְכֵלֵם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת, שְׂבֵה נֶאֱחָזוּ לְאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן לְהַשְׁקוֹתָם וְנֶאֱחָזִים בּוֹ. בְּתִים לְבָדִים - הַטְּבַעוֹת הַלּוֹי הֵם עֲלִיּוֹנִים, בְּתִים וּמְקוֹמוֹת לְבָדִים שֶׁהֵם מְרַכְּבוֹת שְׁלֵמֻטָּה, בְּגִלְל שְׂגָה בָּא מֵצַד הָאֵשׁ, וְזֶה מֵצַד הַמִּים, וְזֶה מֵצַד הַרוּחַ, וְכֵן כָּלֵם, כְּדִי לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה לְאֶרוֹן. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמִּתְקַרֵּב, מִתְקַרֵּב בְּבָדִים הַלּוֹי וְלֹא בְּמָה שֶׁלְּפָנָיו. לֶךְ לֶךְ אוֹמְרִים לְנֹזֵר סָבִיב סָבִיב, לְכָרֵם אֵל תִּתְקַרֵּב. פָּרַט לְאֵלּוּ הָרְאוּיִים לְשִׁמְשׁ בְּפָנָיו, לְהֵם נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת, לְשִׁמְשׁ

דְּלִגְו. לֶךְ לֶךְ אִמְרִין נְזִירָא, סְחֹר סְחֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב. בַּר אַנּוּן דְּאַתְחַזוּן לְשִׁמְשָׁא לְגו. לֹן אַתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְאַעֲלָא לְשִׁמְשָׁא וּלְקַרְבָּא.

אַל הַכְּבוֹד הִרְעִים כְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְּבוֹנֵן. דָּא סְטָרָא דְאַתְיָא מִן גְּבוּרָה וְנִפְקָא מִיַּיְהוּדָה. דְּבַר אַחַר אֶ"ל הַכְּבוֹד הִרְעִים דָּא יְמִינָא דִּנְפִיקָא מִיַּיְהוּדָה שְׂמָאלָא. ה' עַל מִים רַבִּים. ה' דָּא חֻכְמָ"ה עֲלָאָה דְאַקְרִי יו"ד (עזר דְּקוּרְיָא) עַל מִים רַבִּים עַל הַהוּא עוֹמְקָא סְתִימָאָה דְנִפְיָא מִיַּיְהוּדָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּרִישׁ פְּלוּגְתָא וְאָמַר. פֶּתַח קָרָא וְאָמַר פְּתִיב, (שמות כה) לְעַמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָּה הַטְּבַעוֹת [לְכַתִּים לְבָדִים. מִי אוֹתָהּ מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֶתְר סְגוּר דְּלֹא פְתִיחָא בַר בְּשִׁבִיל חַד דְּקִיק דְאַתְיִידַע בְּגִיזוֹ לְגַבִּיָּה. וּבְגִינִיָּה אֶתְמַלִּי וְרִשְׁים תִּרְעִין לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶתְר גְּנִיז וְסְתִים אִקְרִי מִסְגֶּרֶת וְדָא הוּא עֲלֵמָא דְאַתִּי. וְהַהוּא עֲלֵמָא דְאַתִּי אַתְקִרִי מִסְגֶּרֶת.

תִּהְיֶינָּה הַטְּבַעוֹת אֵלִין עֲזָקָן עֲלָאִין דְאַתְאַחְדֵן דָּא בְּדָא מִיָּא מְרוּחָא וְרוּחָא מֵאֵשָׁא וְאֵשָׁא מִמִּיָּא. כְּלֵהוּן אֶתְאַחְדֵן דָּא בְּדָא וְנִפְקֵן דָּא מִן דָּא בְּהַי (כ"א כהני) עֲזָקָן, וְכְלֵהוּן מִסְתַּכְּלֵן לְגַבִּי הַהוּא מִסְגֶּרֶת. דְּבִיָּה מִתְאַחַד לְהַהוּא נִהְרָא עֲלָאָה לְאַשְׁקָאָה לֹן וְאַתְאַחְדֵן בִּיָּה.

בְּתִים לְבָדִים. הַיְנִי עֲזָקָן עֲלָאִין אַנּוּן בְּתִים וְאַתְרִין לְבָדִים דְאַנּוּן רְתִיכִין דְלִתְתָּא. בְּגִין דְדָא אֶתִי מִסְטָרָא דְאַשָׁא. וְדָא מִסְטָרָא דְמִיָּא. וְדָא מִסְטָרָא דְרוּחָא וְכֵן כְּלֵהוּ בְּגִין לְמַהוּי רְתִיכָא לְאַרוּנָא. וְעַל דָּא מִן דְּמִקְרַב יִקְרַב בְּאֵלִין בְּדִים וְלֹא בְּמָה דְלִגְו. לֶךְ לֶךְ אִמְרִין נְזִירָא, סְחֹר סְחֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב. בַּר אַנּוּן דְּאַתְחַזוּן לְשִׁמְשָׁא לְגו. לֹן אַתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְאַעֲלָא לְשִׁמְשָׁא וּלְקַרְבָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת.
וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת.

ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית הִיא גְדוּלָה. ר' יוֹסִי שָׁאֵל אוֹתוֹ וְאָמַר, שְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית הִלְלוּ שְׁשֵׁנֵינוּ מֵהֶם? אָמַר לוֹ, הֵינּוּ מֵה שְׁכָתוּב (תהלים קד) אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמוֹ שְׁהָאֲרֻזִים הִלְלוּ יוֹצְאִים מִן לְבָנוֹן, כִּף גַּם אוֹתָם שְׁשֵׁה יָמִים יוֹצְאִים מִן בְּרֵאשִׁית.

וְשֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ, הַפְּסוּק פָּרַשׁ אוֹתָם, שְׁכָתוּב (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל - זֶה צְדִיק. בְּשָׁמַיִם - זֶה תְּפָאֶרֶת. וּבְאָרֶץ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ תַרְגוּמוֹ: שְׁאוּחֻז בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ. כְּלוֹמַר, שְׁיִסוּד הָעוֹלָם שְׁנִקְרָא כ"ל, הוּא אוּחֻז בַּתְּפָאֶרֶת שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם, וּבְאָרֶץ שְׁנִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית. ב' רֵאשִׁית הִיא (תְּרַגְמָה, כְּמוֹ שְׁתַּרְגְּמֵ יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית - בְּחֻמְתָּה) בְּגִלְלָה שְׁהִיא שְׁנִיָּה לְחֻשְׁבּוֹן, וְנִקְרָאת רֵאשִׁית בְּגִלְלָה שְׁכָתוּר עֲלִיּוֹן זֶה טְמִיר הוּא רֵאשׁוֹן. וְעַל שְׁלֹא נִכְנַס בְּחֻשְׁבּוֹן, הָרֵאשִׁית הוּא שְׁנִי. בְּגִלְלָה זֶה ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד, כְּמוֹ שְׁחֻמְתָּה עֲלִיּוֹנָה הִיא רֵאשִׁית, גַּם כִּף חֻמְתָּה תַחְתּוֹנָה גַּם הִיא רֵאשִׁית, וְלִכְּן אֵין לְהַפְרִיד ב' מִן רֵאשִׁית.

לְבְּרֵאשִׁית קוֹרְאִים לוֹ מֵאֲמַר וְכִף זֶה. וְשֵׁשֶׁה יָמִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בוֹ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּמוֹ שְׁאֵלֶּה הָאֲחֵרִים. בְּרֵא אֱלֹהִים - זֶהוּ שְׁכָתוּב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מֵה זֶה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן? לְהַשְׁקוֹתוֹ וְלִקְיָם אוֹתוֹ וְלְהַסְתַּפֵּל בוֹ בְּכָל מֵה שְׁצָרִיף.

אֱלֹהִים - אֱלֹהִים חַיִּים, שְׁמִשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים וְדַאי עַל יְדֵי אוֹתוֹ נִהַר כְּדֵי לְהוֹצִיא הַכֹּל וְלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל. אֶת הַשָּׁמַיִם -

וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת. בֵּית דְּבְרֵאשִׁית רַבְרָבָא. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵיל לִיה. וְאָמַר הֵאֵי שִׁיתָא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָא תְּנִינָן מֵאֵן אֲנוּן. אָמַר לִיה הֵינּוּ דְכְּתִיב (תהלים קד) אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמֵה דְאֵלִין אֲרֻזִין נְפָקִין מִן לְבָנוֹן. הֵכִי נָמִי אֲנוּן שִׁיתָא יוֹמֵין נְפָקִין מִן בְּרֵאשִׁית.

וְאֵלִין שִׁיתָא יוֹמֵין עֲלֵאִין קָרָא פְּרִישׁ לוֹן דְּכְּתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יי הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל דָּא צְדִיק. בְּשָׁמַיִם דָּא תְּפָאֶרֶת. וּבְאָרֶץ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּתַרְגוּמוֹ דִּי אַחִיד בְּשָׁמַיָא וּבְאָרְעָא. כְּלוֹמַר דִּיסוּדָא דְעֲלָמָא דְאֶקְרִי כָל, אִיהוּ אַחִיד בַּתְּפָאֶרֶת דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, וּבְאָרֶץ (דף לא ע"ב) דְּאֶקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית הִיא (תְּרַגְמָה, כְּמוֹ שְׁתַּרְגְּמֵ יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית בְּחֻמְתָּה) לְחֻשְׁבּוֹנָא וְאֶקְרִי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהֵאֵי כְּתָרָא עֲלָאָה טְמִירָא הִיא קְדָמָאָה. וְעַל דְּלֹא עֲיִיל בְּחֻשְׁבּוֹנָא, תְּנִינָא הוּי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד כְּמֵה דְּחֻמְתָּה עֲלָאָה אִיהִי רֵאשִׁית. חֻמְתָּה תַתָּאָה רֵאשִׁית נָמִי הוּיָא. וְעַל דָּא לִית לְאֶפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית מֵאֲמַר קְרִינָן לִיה וְהֵכִי הוּא. וְשִׁיתָא יוֹמֵין נְפָקִין מִינָה וְאֶתְפְּלִילָן בֵּיה. וְאֵלִין אֶקְרוּן כְּגוּוֹנָא דְאֵלִין אַתְרֵינִין. בְּרֵא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מֵאֵי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן לְאֶשְׁקָאָה וְלִקְיָמָא לִיה וְלְאֶסְתַּפְּלָא בֵּיה בְּכָל מֵה דְאֶצְטְרִיף.

אֱלֹהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמִשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים וְדַאי עַל יְדֵא דְהוּא נִהַרָא בְּגִין לְאֶפְקָא כָּלָא וְלְאֶשְׁקָאָה כָּלָא. אֶת

חבור זכר ונקבה פראוי. אחר כך
בו נברא העולם למטה, בו נתן כח
לכל.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

ומנין לנו ששמים הם הקדוש
ברוך הוא? שכתוב (מלכים-א ח)
ואתה תשמע השמים. האם שלמה
מתפלל אל השמים שישמעו
תפלתו? אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים? אלא
שהוא עגל כמו ראש, ומלמד,
המים מימינו ואש משמאלו והוא
באמצע, שא מים, מאש וממים,
ומכניס ביניהם שלום. בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים
ומצא מצדו מדת המים, והינינו (איוב
כה) עשה שלום במרומי. מהם
השמים? מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה
בזה, ועשה מהן ראש לדבריו,
שנאמר (תהלים קיט) ראש דברך
אמת: ע"כ.

א"ת השמים, שמשמע שהשמים
הוציאו את, בפח של סוד אלהים
חיים אחר שראשית הוציא אותו.
בין שנה הוציא הפל, והפל
התישב במקומו פאחד, טבעת זו
האחרונה נעשתה ראשית,
וכראשית הזו הוציא אורות
עליונים, והשנה אור והתחילו
מים להשפיע כנגד למטה. ועל זה
בראשית ודאי ברא אלהים. בו
ברא עולם הפתחון, בו הוציא
מאורות, בו נתן כח לכל.

רבי יהודה אמר, על זה כתוב
(ישעיה י) היתפאר הגרון על החצב
בו. השבח של מי - לא של האמן
הוא? כך בראשית הזאת ברא
אלהים עליון את השמים - השבח
של מי? של אלהים הוא! אמר
רבי יוסי, זה שכתוב (דברים ד) אשר
לו אלהים קרבים אליו. קרבים?

דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב, אשר לו אלהים

השמים חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי.
לכתר האי. ביה אתברי עלמא לתתא. ביה
יהיב חילא לכלא.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

ומנא לן דשמים הוי קדשא בריך הוא,
דכתיב (מלכים א' ח) ואתה תשמע
השמים. אטו שלמה מתפלל אל השמים
שישמעו תפלתו, אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול
כמו ראש ומלמד שמים מימינו ואש
משמאלו והוא באמצע שא מים, מאש
וממים ומכניס ביניהם שלום, בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים ומצא
מצדו מדת המים והינינו (איוב כ"ה) עושה שלום
במרומי, מאי שמים מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה בזה ועשה
מהן ראש לדבריו שנאמר (תהלים קי"ט)
דברך אמת. (עד כאן מההשמטות)

א"ת השמים דמשמע דשמים אפיקו את
בחילא דרזא דאלהים חיים בתר דראשית
אפיק ליה.

בין דהאי אפיק פלא וכלא אתיישב
בדוכתיה פחד. עזקא דא בתרייתא
אתעבדת ראשית. ובהאי ראשית אפיק
נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מיא לנגדא
לקבלא לתתא. ועל דא בראשית ודאי ברא
אלהים. ביה ברא עלמא תתאה. ביה אפיק
נהורין. ביה יהיב חילא לכלא.

רבי יהודה אמר על דא כתיב, (ישעיה י)
היתפאר הגרון על החוצב בו. שבחא
דמאן, לאו דאומנא הוא. כך בהאי ראשית
ברא אלהים עלאה את השמים. שבחא
דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב,

ובארתו זמן שמתפשט הקדוש ברוך הוא מן הקלפות הללו, נאמר (ישעיה ל) ולא יפגף עור מוריך והיו עיניך ראות את מוריך. ומה שהיתה בשעה, נאמר בה (שם ו) מלא כל הארץ כבודו, ונקראת הברכה שלו, הקרבן שלו, עולה שלו ששורף כל הקלפות הללו. ועולה אל הקטרת הקשור שלו, העולה שלו, שכתוב (ויקרא ו) זאת תורת העולה. היא העלה - בתפלת שחרית, היא העלה - אליו בתפלת מנחה בכמה ריחות ובשמים של גן עדן, שהיא גן התורה. זהו שכתוב (שיר ד) גן נעול אחתי כלה. סתומה שלא נפתחת אלא רק לבעלה.

ובשיבא בעלה, (תהלים נא) אדני שפתי תפתח, שהוא דלת עליונה נפתחת אליו פתרים [בשני] עמודי אמת (נצח וחד) ומקבלת אותו בשתי זרועות. זהו שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. יהו"ה יורד אליה, וזהו סוד אמ"ן גימטריא יאהדונה"י, שהוא חבור שני שמות באותיות, ולכן גדול העונה אמן יותר מהמברך, בזמן שהם שנים בראש הצדיקים.

אבר פשהם בראש הרשעים, כנסת ישראל אומרת להם, (שם א) אל תראני שאני שחרחרת, מאלה ששורים לפתות לבני אדם, כמו שהיו מפתים את ישראל בעגל בשש השעות. זהו שכתוב (שמות לב) וירא העם פי בשש משה לרדת מן ההר, ובארוה, מה זה בשש? אלא בשש שעות עשו את העגל, כדי להפרידם משבע. זה שכתוב אף ביום הראשון תשביתו שאר. אף - חלק בין שש לשבע.

ורבן אמרה כנסת ישראל,

ובהוא זמנא דקדשא בריך הוא אתפשט מאלין קליפין אתמר (ישעיה ל) ולא יפגף עוד מוריך והיו עיניך ראות את מוריך. ומה דהיה בשעה אתמר בה, מלא כל הארץ כבודו. ואתקריאת ברכה דיליה, קרבנא דיליה, עולה דיליה, דאוקיד כל אלין קליפין. וסליקת לגביה קטרת. קשורא דיליה, עולה דיליה, דכתיב (ויקרא ו) זאת תורת העולה, היא העולה בשחרית, היא העולה לגביה בצלותא דמנחה בכמה ריחין ובוסמין דגן עדן דאיהי גן דאורייתא. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ד) גן נעול אחתי כלה, סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה.

וכר ייתי בעלה (תהלים נ"א) אדני שפתי תפתח דאיהי כבא עלאה אתפתחת לגביה פתרין (בתריין) סמכין קשוט וקבילת ליה בתריין דרועין, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. יהו"ה נחית לגבה ודא הוא רזא אמ"ן (דאמ"ן) גימטריא יאהדונה"י דאיהו חבורא דתריין שמהן באתוון. ובגין דא גדול העונה אמן יותר מן המברך בזמנא דאינון תריין ברישא דצדיקיא. אבר פד אינון ברישא דחייבייא כנסת ישראל אמרת לגבייהו (שיר השירים א) אל

תראוני שאני שחרחרת מאלין דשריין לפתאה לבני נשא כמה דהוו מפתין לישראל בעגלא בשית שעתין, הדא הוא דכתיב (שמות ל"ב) וירא העם פי בשש משה לרדת מן ההר. ואוקמוה מאי כי בשש, אלא בשית שעתין עבדו ית עגלא בגין לאפרשא לון משבע. הדא הוא דכתיב (שמות י"ב) אף ביום הראשון תשביתו שאר, אף חלק בין שש לשבע.

ובגין דא אמרה כנסת ישראל ששזפתני

ששמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהו השש ואור השש דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין דאינון (דברים ו') שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, בני אמי נחרו בי, נחר גרונם דבטילו קרית שמע דאתמר ביה (תהלים קמ"ט) רוממות אל בגרונם, ובגין דא שמוני נוטרה את הפרמים, דאינון שאר אומין ערב רב. ובגין דא כרמי שלי לא נטרתי ובגין דא אינון ערב רב מצליחין בכלא.

בתנות עור חשוכין דעיינין דאתמר בהון (בראשית כ"ו) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא לאלין דאתמר בהון (יחזקאל א') נפתחו השמים ואראה מראות אלהים, שהם חמש פעמים אור שבמעשה בראשית, פתנות אור הם. והארץ היתה תהו. והארץ - הרי אחד, תהו - שנים, בהו - שלשה. חשך - ארבעה. תהום - חמשה. וארבעה הם שכלולים בגוף, והם ארבעה יסודות שהם קלפות האגוז, ולכן והארץ היתה תהו. ובארוה היתה - מקדם לכן, שפך דרוך הקלפות שקודמות למת.

ורוח אלהים - זו רוחו של משיח, מיד שתהא מרחפת על פני מי התורה, מיד תהיה גאלה. זהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור. וישלחהו ה' אלהים, מיד (ולמשיח) את המשיח שהיה בגן עדן, כמו שנאמר בו (בראשית א) וישלחהו [וגו'] מגן עדן, מעדונו, ולמה? לעבד את האדמה, שהיא שכניה. בגלל זה וישלחהו, מיד שיצא משם.

וישבן מקדם - לגן - את הפרובים, משיח בן דוד ומשיח בן יוסף שמושף רוח המשיח, שנאמר בו ורוח אלהים, זה שיל"ה, אותו שנאמר בו (במדבר

השמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהו השש ואור השש דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין דאינון (דברים ו') שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, בני אמי נחרו בי, נחר גרונם דבטילו קרית שמע דאתמר ביה (תהלים קמ"ט) רוממות אל בגרונם, ובגין דא שמוני נוטרה את הפרמים, דאינון שאר אומין ערב רב. ובגין דא כרמי שלי לא נטרתי ובגין דא אינון ערב רב מצליחין בכלא.

בתנות עור חשוכין דעיינין דאתמר בהון (בראשית כ"ו) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא לאלין דאתמר בהון (יחזקאל א') נפתחו השמים ואראה מראות אלהים דאינון חמש אור דעובדא דבראשית פתנות אור אינון. והארץ היתה תהו. והארץ היא חד. תהו תרין. בהו תלת. חשך ארבע. תהום חמש. וארבע אינון דכלילן בגופא ואינון ארבע יסודין דאינון קליפין דאגוזא, ובגין דא והארץ היתה תהו. ואוקמוה היתה מקדמת דנא, דהכי ארחא דקליפין דמקדמין למוחא.

ורוח אלהים דא רוחא דמשיחא, דמיד דיהא מרחפת על אנפי מיא דאורייתא מיד יהא פורקנא, הדא הוא דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור. וישלחהו יי אלהים, מיד (למשיחא) משיחא דהוה בגנתא דעדן במה דאתמר ביה וישלחהו מגן עדן מעדון דיליה. ואמאי לעבוד את האדמה דאיהי שכינתא בגין דא וישלחהו מיד, דיפוק מתמן.

וישבן מקדם לגן עדן את הפרובים דאינון משיח בן דוד ומשיח בן יוסף דמשכא רוחא דמשיחא דאתמר ביה, ורוח אלהים דא שיל"ה ההוא דאתמר ביה (במדבר יא)

(יא) ואצלתי מן הרוח, שפך עולה שילה כחשבון משה. וישפן מקדם, שמקדים שילה לשניהם, כדי שתהיה מרחפת על פני התורה, והגאלה תלויה בו, והרי פרושה.

ואת להט החרב המתהפכת, מיד יהיה בידו, ומהו? המטה. מטטרו"ן מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד, מטה זו שכינה תחונה, ואם זכו ישראל - כלפי חסד, לימין, ויצאו ברחמים. ואם לאו - מטה כלפי חובה, לצד הגבורה, ששם הנחש אל אחר שמבקש לשפך דם, ונהרג משיח ורבים מישראל, ולכן נאמר (רות א) שכבי עד הבקר, שהוא בקר של אברהם שיהיה מטה כלפי חסד. ובגל"ל זה ואת להט החרב המתהפכת, והכל כדי לשמר את דרך עץ החיים, שהיא תורה, שנאמר בה (משלי א) עץ חיים היא, והיא תורה שבעל פה. אם זכה אדם - היא סם חיים שלו, ואם לאו - היא מתהפכת לו לסם המות. והרי פרושה בעלי המשנה כף, כמו שהמטה שהתהפך לנחש ומנחש למטה. ובאותו זמן ימחו מן העולם כל אותם שנאמר בהם (שמות ו) ויעשו כן חרטמי מצרים בלטיהם:

תוספתא

בראשית ברא, רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדלה וגבורה. השמ"ם זהו תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכות: עד כאן התוספתא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים, למה הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. וזהו האור שבא הקדוש

ואצלתי מן הרוח, דהכי סליק שיל"ה משה בחושבנא. וישפן מקדם, דאקדים שיל"ה לתרוויהו בגין דיהא מרחפת על אנפוי דאורייתא ופורקנא ביה תלייא והא אוקמוה. ואת להט החרב המתהפכת מיד יהא בידיה. ומאי ניהו, מטה מטט"רון דאתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד מטה דא שכינתא תתאה ואם זכו ישראל כלפי חסד לימינא ויפקון ברחמי. ואם לאו מטה כלפי חובה לסטרא דגבור"ה דתמן נחש, אל אחר. דתבע לשפוך דמא ואתקטיל משיח וסגיאין מישראל. ובגין דא אתמר (רות ג) שכבי עד הבקר דאיהו בקר דאברהם דיהא מטה כלפי חסד.

ובגין דא ואת להט החרב המתהפכת וכלא לשמור את דרך עץ החיים דאיהי אורייתא דאתמר בה עץ חיים היא ואיהי אורייתא דבעל פה. אם זכה בר נש, איהי סם חיים דיליה. ואם לאו, היא מתהפכת ליה לסם המות. והא אוקמוה מארי מתניתין הכי, כגוונא דמטה דאתהפך לנחש ומנחש למטה. ובזמנא ההוא יתמחון מן עלמא כל אינון דאתמר בהון (שמות ד) ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם: (עד כאן מההשמיות).

תוספתא

בראשית ברא רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדולה וגבורה. השמ"ם דא הוא תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכות: (עד כאן תוספתא).

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים, למה הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. ודא איהו נהורא דברא קדשא בריה דא בקדמיתא. והוא נהורא דעינא. והוא נהורא

ברוך הוא בתחלה, והוא אור העין, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון והיה רואה בו מסוף העולם ועד סוף העולם, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לדוד, והיה משבח ואומר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא האור שהראה הקדוש ברוך הוא למשה וראה בו מגלעד ועד דן. ובשעה שראה הקדוש ברוך הוא שיעמדו שלשה דורות של רשעים, והם, דור אנוש, ודור המבול, ודור הפלגה - גנז אותו כדי שלא ישתמשו בו, ונתן אותו הקדוש ברוך הוא למשה והשתמש בו שלשה חדשים שנשארו לו מיום עבודו, כמו שנאמר (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ואחר שלשה ירחים נכנס לפני פרעה, לקח אותו הקדוש ברוך הוא ממנו, עד שעמד על הר סיני לקבל את התורה, והחזיר לו אותו האור והשתמש בו כל ימיו. ולא יכלו בני ישראל לקרב אליו, עד שנתן מסוה על פניו, כמו שנאמר (שם לד) וייראו מגשת אליו. והתעטף בו כטלית. זהו שכתוב (תהלים קד) עטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמר רבי יצחק אור דברא קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז. מאי טעמא אתגניז. בגין דלא יתהנון מגיה חייבי עלמא. ועלמין לא יתהנון בגיניהון. והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, אור זרוע לצדיק

דאחזי קדשא בריך הוא לאדם קדמא ויהי חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא לדוד והוה משבח ואמר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא למשה וחקמא ביה מגלעד ועד דן. ובשעתא דחקמא קדשא בריך הוא דיקומון תלתא דרין חייבין. ואנון דרא דאנוש ודרא דטופנא ודרא דפלגה (נ"א גניז ליה) בגין דלא ישתמשון ביה, ויהב יתיה קדשא בריך הוא למשה ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארון ליה מיומי עבודא דיליה. כמה דאת אמר, (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה נטיל ליה קדשא בריך הוא מגיה. עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא והדר ליה ההוא נהורא ואשתמש ביה כל יומיו. ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה עד דיהב מסוה על אנפוי כמה דאת אמר, (שמות לד) וייראו מגשת אליו. ואתעטף ביה כטלית. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) עוטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמר רבי יצחק אור דברא קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז. מאי טעמא אתגניז. בגין דלא יתהנון מגיה חייבי עלמא. ועלמין לא יתהנון בגיניהון. והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, אור זרוע לצדיק

מה הטעם שנגנזו? כדי שלא יתנו ממנו רשעי העולם, והעולמות לא יתנו בגללם. והוא שמור לצדיקים, לצדיק דוקא, שכתוב (תהלים צו) אור זרע לצדיק ועד היום שיהיה העולם הבא, הוא

ולישרי לב שמחה. ואז תבשמו העולמות ויהיו כלם אחד.

וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה וּכְדִין יִתְבַּסְּמוּן עַלְמִין וַיְהוּן כְּלָא חַד. וְעַד יוֹמָא דִּיהָא עַלְמָא דְאֵתִי הוּא טְמִיר וְגַנְיָז.

הַהוּא נְהוּרָא נְפֵק מְגוּ חֲשׂוּכָא דְאֵתְגַלְפָּא בְּקִלְפוּי דְטְמִירָא דְכְלָא. עַד דִּמְהֵהוּא נְהוּרָא דְאֵתְגַנְיָז אֵתְגַלְיָף בְּשִׁבִיל חַד טְמִירָא לְחֲשׂוּכָא דְלִתְתָא וְנְהוּרָא שְׂאֲרֵי בֵיה. מְאֵן חֲשׂוּכָא דְלִתְתָא. הַהוּא דְאֶקְרִי לִילָה דְכֻתִּיב בֵּיה וְלַחֲשֵׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל דָּא תְנִינָן מְאִי דְכֻתִּיב, (איוב יב) מְגַלְהָ עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשֵׁף. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אִי תִימָא מַחֲשֵׁף סִתִּים אֵתְגַלְיָין. הָא חֲזִינָן דְטְמִירִין אַנּוּן כָּל אַנּוּן כְּתָרִין עַלְאִין וְקָרִינָן עֲמוּקוֹת. מְהוּ מְגַלְהָ. אֶלָּא כָּל אַנּוּן טְמִירִין עַלְאִין לָא אֵתְגַלְיָין אֶלָּא מְגוּ הַהוּא חֲשׂוּכָא דְאִיהוּ בְרִזָּא דְלִילָא. (וַיְהִי כֹלֹא חַד בְּרִזָּא דְהִתְהִי אֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֶמְסָה בְּרִזָּנָה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שְׂבָא הוּא גַנּוּ וְטָמוּן).

תָּא חֲזִי, כָּל אַנּוּן עֲמִיקִין סְתִימִין דְנִפְקִי מְגוּ מַחֲשֶׁבָה וְקָלָא נְטִיל לֹזֵן לָא אֵתְגַלְיָין עַד דְמִלָּה מְגַלְהָ לֹזֵן. מְאֵן מִלָּה הֵינּוּ דְבוּר.

וְהָאִי דְבוּר אֶקְרִי שֶׁבֶת. וּבְגִין דְשֶׁבֶת אֶקְרִי דְבוּר, דְבוּר דְחוּל אָסוּר בְּשֶׁבֶת. (גְּלִיין מַחֲרָשׁ"ב וְכֵף הָיָה עֶבֶד רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּד חָמִי לְאִמִּיהָ דְהוּת מְשִׁתְּעִנָּא הָיָה אָמֵר לָהּ, אִמָּא, שְׁתוּקִי, שֶׁבֶת הוּא וְאָסִיר). בְּגִין דְדְבוּר דָּא בְּעִנָּא לְשִׁלְטָאָה וְלָא אַחְרָא. וְהָאִי דְבוּר דְאִיהוּ אֵתִי מְסֻטְרָא דְחֲשֵׁף מְגַלְהָ עֲמוּקוֹת מְגַנְיָה. וּמְשַׁמַּע מְנֵי חֲשֵׁף. הַהוּא דְאֵתִי מְסֻטְרָא דְחֲשֵׁף דְכֻתִּיב מְנֵי דִיִּקָּא.

השלמה מההשממות (סימן ל"א)

יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרֵשׁ מְהוּ דְכֻתִּיב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹר וּבוֹרָא חֲשֵׁף? אֶלָּא אֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ יִצְרָה, חֲשֵׁף שְׂאִין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבִרָא רִוּחַ. אִם תְּרַצָּה אִמֵר, אֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ

נְסֻתָר וְגַנְיָז. אֹתוּ אֹר יִצָּא מִתּוֹף הַחֲשֵׁף שְׁנַחֲקֵק בְּמִטָּה שְׁנִסְתָּר מְכַל, עַד שְׁמֵאוֹתוּ אֹר שְׁנַגְנֵז, נַחֲקֵק בְּשִׁבִיל אֶחָד טְמִיר לַחֲשֵׁף שְׁלִמְטָה. וְהָאֹר שְׂרוּי בּוּ. מִיְהוּ הַחֲשֵׁף שְׁלִמְטָה? אֹתוּ שְׁנַקְרָא לִילָה, שְׁכְּתוּב בּוּ וְלַחֲשֵׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, מַה זֶה שְׁכְּתוּב (איוב יב) מְגַלְהָ עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשֵׁף? רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מַחֲשֵׁף נְסֻתָר הַתְּגַלּוּ, הֲרִי רְאִינוּ שְׁנִסְתָּרִים הֵם כָּל אֹתָם כְּתָרִים עַלְיוֹנִים וְקוֹרְאִים עֲמוּקוֹת. מְהוּ מְגַלְהָ? אֶלָּא כָּל אֹתָם נְסֻתָרִים עַלְיוֹנִים לָא הַתְּגַלּוּ אֶלָּא מִתּוֹף אֹתוּ חֲשֵׁף שְׁהוּא כְּסוּד הַלִּילָה [וְהַכֵּל יִהְיֶה אֶחָד כְּסוּד שֶׁל יִהְיֶה אֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֶמְסָה בְּרִזָּנָה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שְׂבָא הוּא גַנּוּ וְטָמוּן].

בָּא רְאָה, כָּל אֹתָם עֲמוּקִים נְסֻתָרִים שְׂיוּצְאִים מִתּוֹף מַחֲשֶׁבָה וְקוֹל לֹקַח אֹתָם, לָא מְתַגַּלִּים עַד שְׁדְבוּר מְגַלְהָ אֹתָם. מַה הַדְּבָר? הֵינּוּ דְבוּר.

זֶה הַדְּבוּר נְקָרָא שֶׁבֶת, וּבְגַלְל שְׁשֶׁבֶת נְקָרָא דְבוּר, דְבוּר שֶׁל חַל אָסוּר בְּשֶׁבֶת. [כֵּף הָיָה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּשֶׁהָיָה רֹאֵה אֵת אִמּוֹ שְׁתִּיקָה מְדַבְּרַת, הָיָה אוֹמֵר לָהּ: אִמָּא, שְׁתִּיקִי. שֶׁבֶת הַיּוֹם וְאִסוּר.] בְּגַלְל שְׁדְבוּר זֶה צְרִיף לְשִׁלְטָן וְלָא אַחַר. וְדְבוּר זֶה שְׁהוּא בָּא מִצַּד הַחֲשֵׁף, מְגַלְהָ עֲמוּקוֹת מִתּוּכּוּ. וּמְשַׁמַּע מְנֵי חֲשֵׁף, אֹתוּ שְׂבָא מִצַּד הַחֲשֵׁף, שְׁכְּתוּב מְנֵי דוֹקָא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סימן ל"א) יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרֵשׁ, מְהוּ שְׁכְּתוּב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹר וּבוֹרָא חֲשֵׁף? אֶלָּא אֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ יִצְרָה, חֲשֵׁף שְׂאִין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבִרָא רִוּחַ. אִם תְּרַצָּה אִמֵר, אֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ

בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ יִצְרָה.

עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה, וְקוּרָא בּוּ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף שְׁלֵא הָיָה בּוּ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה, קוּרָא בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁאִתָּה אֹמֵר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נְאֻה וְהַקְּצָהוּ, עַד שְׁזִימָן לוֹ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף? אָמַר לוֹ, אֹר הוֹצִיא יוֹם וְחֲשֵׁף הוֹצִיא לַיְלָה, אַחַר כֶּף חֶבֶר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שְׁכַתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שְׁלִילָה יוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף, [וְהַפְּרָשָׁה מְחַלְקֵת] זֶה בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת שְׁנִמְצָא פְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר בְּאֹר וּנְקָבָה בַּחֲשֵׁף. אַחַר כֶּף מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִיוֹת אֶחָד. בְּמָה נִפְרָדִים לְהַפְּרִי בֵּין אֹר וּבֵין חֲשֵׁף? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הֵם כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין אֹר אֶלָּא בַּחֲשֵׁף, וְאֵין חֲשֵׁף אֶלָּא בְּאֹר. וְאֵף עַל גַּב שְׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוֹנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכַתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְּקִים, שְׁכַתוּב (ירמיה ל) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל זְכוּר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּאֶחָד, שְׁכַתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא

יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם

חֲשֵׁף שְׁאֵין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוּ בְרִיאָה כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרָא רוּחַ. אֵי בְעִית אֵימָא אֹר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ, כְּתִיב בּוּ עֲשֵׂה. דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה וְקָרִי בִיהַ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף דְלֹא הָיָה בִיהַ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִיהַ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתָּ אָמַר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מֵהוּ דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נְאֻה וְהַקְּצָהוּ עַד שְׁזִימָן לוֹ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם הָדָא הוּא דְכְתִיב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר שְׁכַבְר הָיָה. (עַד כָּאֵן מִהַהֲשַׁמּוֹת)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הָכִי מְאִי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לֵיהַ, אֹר אֶפִּיק יוֹם וְחֲשֵׁף אֶפִּיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חֶבֶר לוֹן כְּחֻדָּא וְהָיוּ חַד דְכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְלַיְלָה יוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהָאֵי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דְאֶפְרַיִם מְחַלְקֵת) דָּא בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא דְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאֹר וּנוֹקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבַתֵּר מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמֵאִי אַתְפְּרָשָׁן לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְפָּרְשָׁן דְרֵגִין וְתְרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לִית נְהוּרָא אֶלָּא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֶלָּא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְאַנּוּן חַד אַתְפְּרָשָׁן בְּגוֹנוּן וְעַם כָּל דָּא אַנּוּן חַד דְכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְבְּרִי וְאַתְקִיִּים דְכְתִיב, (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי

שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם שֶׁשׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הַעֲלִיּוֹן. פֶּתַח וְאֹמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מְשֻׁאָבִים שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים - זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א יז) אִישׁ הַבְּיָנִים. בֵּין מְשֻׁאָבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שֶׁשׁוֹאָבִים מִים מְלַמְעֵלָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשֵׁנֵי צְדָדִים וְכוּלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם הוּא מְקוֹם הַאֲמוּנָה לְהַתְדַבֵּק. שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה' וְשׁוֹאָבִים. צְדָקַת פְּרוּזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל - זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֶּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמְפַזֵּר לֵים הַגְּדוּל אוֹתָם מִים עֲלִיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל - שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֵיוּ מְלִים וְלֹא פוֹרְעִים, מַה כְּתוּב? (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם ה'. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים - אוֹתָם שַׁעְרֵי צְדָקָה הֵיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלֹא נִכְנְסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְהַכְרִיחָה אוֹתָם בְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - זֶהוּ פְּרוּזוֹנוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - בְּרִית הַקֶּדֶשׁ שֶׁלֹּא פְּרַעוֹ. (שִׁם) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אִם? אֵלֶּא אֲנִי הוֹרְדֹתִי מִים עֲלִיוֹנִים מְלַמְעֵלָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל - סֵתֵם לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קַיֵּים קַדִּישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֻתִית מִיֵּין עֲלֵאִין מַעֲלֵלָא לְקַיֵּימָא

וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מָאֵן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא דְעֲלֵמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזְכוּר. וְעַל דָּא עֲלֵמָא קַיֵּימָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כִּחְדָּא דְכְּתִיב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם דְנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן עֲלֵאָה.

פֶּתַח וְאֹמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מְשֻׁאָבִים שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָה דְאֵתְ אֹמֶר, (שְׁמוּאֵל א יז) אִישׁ הַבְּיָנִים. בֵּין מְשֻׁאָבִים דְאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אֲנוּן דְשֻׁאָבִין מִיָּא מְלַעֲיֵלָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרְיִן סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגִייה.

שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתֵר מְהֵימְנוּתָא לְאֲתַדְבַּקָא. שֵׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן יִנְקִין צְדָקוֹת יי וְשֻׁאָבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנוֹ (בְּיִשְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְעֲלֵמָא דְאִיהוּ קַיֵּים וְקַדִּישׁ, וְאִיהוּ שֻׁאִיב וְנְטִיל כֹּלָא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יִמָּא רַבָּא אֲנוּן מִיֵּין עֲלֵאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל יִרְתּוּ קַיֵּים דָּא. וַיְהִיבִיה לֹוֹן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת עֲלֵמִין.

בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל שֻׁבְקוּ לִיה דְהוּו גְזָרִין וְלֹא פְּרַעֲיִן. מַה כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שַׁעְרֵי צְדָקָה הוּו יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלֹא עֲאֵלִין לְגוֹ. וּבְהֵוּא זְמַנָּא (דף גב ע"ב) כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְאֵתַת דְבוּרָה וְנִדְיַבַת לֹוֹן בְּהֵאִי כְמָה דְכְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קַיֵּים קַדִּישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֻתִית מִיֵּין עֲלֵאִין מַעֲלֵלָא לְקַיֵּימָא

שְׁהֵעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל
בְּרִית זֶה. וְסוּד הַכֹּל - (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.
תּוֹסֵפֶת

שְׁנֵינוּ, מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּלָּה,
כְּאֵלוֹ לֹא מֵל. בְּגִלְל שְׁשֵׁתֵי דְרָגוֹת
הֵן: מִלָּה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר.
צַדִּיק וְצַדִּיק. זְכָר וְנִקְבָּה. אוֹת בְּרִית
זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זֶה רַחֵל, וְצַרְפָּה
לְחֶבְרֹן. וּבִמָּה מְחַבֵּר אוֹתָם?
כִּשְׁהוּא גּוֹזֵר וּפּוֹרֵעַ. וּמִי שֶׁגּוֹזֵר
וְלֹא פּוֹרֵעַ, כְּאֵלוֹ עָשׂוּ בִּינֵיהֶם
פְּרוּר. (עד כאן התוספתא).

שֶׁרָשָׁה יוֹצֵאִים מֵאֶחָד. אֶחָד
בְּשִׁלְשָׁה עוֹמֵד נִכְנָס בֵּין שְׁנַיִם.
שְׁנַיִם מִיִּנְיָקִים לְאֶחָד. אֶחָד מִיִּנְיָק
לְכַמָּה צְדָדִים, וְאִזּוּ הַכֹּל אֶחָד. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֶקֶר יוֹם
אֶחָד. יוֹם שֶׁל עָרֵב וּבֶקֶר פּוֹלֵל
כְּאֶחָד, הֵינּוּ סוּד שֶׁל בְּרִית יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְבוֹ הַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁבַעַה רְקִיעִים
הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים
בְּקִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, וְהַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ
נִתְקַן בָּהֶם. וְרְקִיעַ זֶה הוּא בְּאִמְצַע
הַמַּיִם.

רְקִיעַ זֶה עוֹמֵד עַל גְּבֵי חַיּוֹת
אֲחֵרוֹת, וְהוּא מְפָרֵד בֵּין מַיִם
עֲלִיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם
תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לְעֲלִיוֹנִים.
וּמִהֲרִקִיעַ הַזֶּה שׁוֹתִים אוֹתָם. זֶהוּ
שְׁמִפְרִיד בִּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל
הַמַּיִם פְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כֵּן מוֹרִיד
אוֹתָם לְחַיּוֹת הַלָּלוּ וְשׁוֹאֲבִים
מֵשֶׁם.

כְּתוּב (שיר ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעַן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל -
שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ.
גֵּל נְעוּל - שְׁאוֹתוֹ נִהָר שׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא
וְנִכְנָס בּוֹ וְכוּלָּל וְלֹא מוֹצֵיא,
וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מֵה
הַטַּעַם? בְּגִלְל שְׁרוּחַ צְפוֹן נוֹשֶׁבֶת

עֲלֵמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סֶתֶם לְעֵילָא וְתַתָּא,
לְאַחְזָא דְעֵלְמָא לֹא אֶתְקַיֵּים אֲלֵא עַל
קַיִמָא דָּא. וְרָזָא דְכֻלָּא (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.

תּוֹסֵפֶת

תְּנִינָן מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּלָּה כְּאֵלוֹ לֹא מֵל. בְּגִין
דְּתַרִּין דְּרַגִּין אֲנוּן מִלָּה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר. צַדִּיק
וְצַדִּיק. דְּכָר וְנוֹקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא
רַחֵל. וְאַצְטְרִיף לְחֶבְרָא לּוֹן. וּבִמָּה מְחַבֵּר לּוֹן. כַּד
אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמֵאֵן דְּגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאֵלוֹ עָבְדוּ
בִּינֵיהוּ פְּרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

תַּלְתָּת נְפָקֵי מִחַד. חַד בְּתַלְתָּת קַיִמָא עֵאל
בֵּין תַּרִּין. תַּרִּין יִנְקִין לְחַד, חַד יִנְקִין
לְכַמָּה סְטָרִין. כַּדִּין פְּלֵא חַד. הַדָּא הוּא
דְכְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֶקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם
דְּעָרֵב וּבֶקֶר פְּלִיל כְּחַדָּא. הֵינּוּ רָזָא דְבְּרִית
יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיהַ פְּלֵא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי
מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר שְׁבַעַה רְקִיעִים אֲנוּן לְעֵילָא. וְכֻלָּהוּ
קַיִמָא בְּקִדְוִשְׁתָּא עֲלָאָה. וְשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ
אֲשִׁתְּכֻלָּל. וְדָא רְקִיעָא הוּא בְּאִמְצַעוֹת מַיָּא.
דָּא רְקִיעַ קַיִמָא עַל גְּבֵי חַיּוֹתָא אַתְרַנִּין.
וְאִיהוּ אֶפְרִישׁ בֵּין מַיִין עֲלֵאִין לְמַיִין
תַּתָּאִין. וּמַיִין תַּתָּאִין קִרְאִין לְעֵלָאִין. וּמֵהֵאִי
רְקִיעַ שְׁתָּאֵן לּוֹן. דָּא הוּא דְמִפְרִישׁ בִּינֵיהוּ.
בְּגִין דְּכֻלָּהוּ מַיָּא בִּיהַ פְּלִילָן. וְלִבְתַּר נַחֲת
לוֹן לְהַגִּי חַיּוֹתָא וְשׁוֹאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתוּב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעַן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל,
דְּכֻלָּא אֶסְתִּים בִּיהַ. דְּכֻלָּא אֶתְכֻלִּיל בִּיהַ.
גֵּל נְעוּל, דְּהֵהוּא נִהָר נְגִיד וְנִפְיָק וְעֵייל
בִּיהַ וְכֻלִּיל וְלֹא אֶפְיָק וְקַרְשֵׁי מַיָּא בִּיהַ

באותם המים וקופאים, ולא יוצאים החוצה עד שנעשה קרח, ואלמלא צד הדרום שמשבר פחו של הקרח הזה, לא יצאו ממנו מים לעולמים.

ומראה אותו רקיע עליון כמראה הקרח הזה שקופא ומכניס בתוכו כל אותם המים, כך אותו עליון שעליו פוגס כל אותם מים, ומפריד בין מים עליונים למים תחתונים. וזה שאמרנו יהי רקיע בתוך המים. באמצע. לא כך, אלא כתוב יהי אותו שהיה ממנו, באמצע המים היה, והוא למעלה שעומד על ראש החיות.

אמר רבי יצחק, יש קרום באמצע מעיו של בן אדם שפסיק מלמטה למעלה, ושואב מלמעלה ונותן למטה. כך פנה הרקיע הוא באמצע, ועומד על אותן החיות שלמטה, והוא מפריד בין מים עליונים לתחתונים. בא ראה, אותם מים הרו והולידו חשף, ועל סוד זה כתוב (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

רבי אבא פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. במים - אלו מים עליונים של הפל שבהם תקן בית, כמו שנאמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו - רבי ייסא הזקן חלק עבים ע"ב י"ם. עב שהוא חשף, שמאל שעומד על ים זה. המהלך על פנפי רוח - זו רוח של המקדש העליון, וזה סוד (שמות כה) שנים פרכים זהב. פרוב (תהלים יח) וירפב על פרוב ויעף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרוב אחר, אחר כך נגלה על פנפי רוח. ועד שנה מתעורר, לא מתגלה בזה.

וקיימי. מאי טעמא בגין דרוח צפון נשיב באנון מיא ואתקרישו ולא נפקי לבר עד דאתעביד קרח ואלמלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרח לא נפקי מניה מיא לעלמין.

וחיוזו דההוא רקיעא עלאה כחיוזו דהאי קרח דמתקראשא ומכניס בגויה כל אנון מיין. כך ההוא עלאה דעליה פניש כל אנון מיין ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים. במציעות. לאו הכי. אלא יהי כתיב. ההוא דהוי מניה במציעות מיא הוי. ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דחיותא.

אמר רבי יצחק אית קרומא במציעות מעוי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא. כך גוונא דא רקיע איהו באמצעיתא וקיימא על אנון חיותא דלתתא. ואיהו פריש בין מיין עלאין לתתאין. תא חזי, אנון מין אעדו ואולידו חשוכא. ועל רזא דא כתיב, (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

רבי אבא פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו' במים אליון מיין עלאין דכלא דבהו תקין ביתא כמא דאתאמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו. רבי ייסא סבא פליג עבים ע"ב י"ם. עב דאיהו חשף שמאלא דקיימא על ים דא. המהלך על פנפי רוח דא רוחא דמקדשא עלאה. ורזא דא (שמות כה) שנים פרוכים זהב. פתיב (תהלים יח) וירפב על פרוב ויעוף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרוב חד לבתר איגלי על פנפי רוח ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי.

רבי יוסי אָמר, כְּתוּב (איוב כח) וּמִיָּם תִּפְן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמַּשׁ הַתְּקִין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּף הָיָה הָרֵאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְמָקוֹם הַזֶּה, מְרַחְשׁוֹת שִׁפְתֵי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שְׁלֹא יַעֲנֹשׁוּ.

רבי אלעזר אָמר, אוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיְתָה מְשׁוֹטְטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר יוֹד, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיורֶדֶת, וּמִיָּם נִחְקָקִים בְּחֻקֵּיהֶם וּמִתְיַשְׁבֵּים בְּמָקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאֶחָד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלֹת זוּ בְּזוּ, וּמִתְעַטְרוֹת זוּ בְּזוּ, עַד שֶׁנִּבְנְהָ עֲלֵיהֶן בְּנֵן וְיִסוּד.

וּכְשֶׁנִּבְנְנוּ כָּלֶם וְהִתְעַטְרוּ, הָיָה מִיָּם עֲלִיּוֹנִים מִתְעַרְבִים בְּמִיָּם תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם [ועל זה הוציאו שני אורות, אחד שנקרא ארץ, ומאור שנקרא שמים], וְעַל זֶה בִּי נִרְאִית בְּרֵאשׁוּ, וּמִיָּם עוֹלִים וְיורֶדִים עַד שֶׁהָיָה הִרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמִחֲלֻקַּת הַיְתָה בְּשָׁנֵי, שְׁבוּ נִבְרָא גִיהֶנֶם, שֶׁהוּא אֵשׁ שְׂדוּלֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְעַתִּיד לִשְׂרוֹת עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מִחֲלֻקַּת שֶׁהָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. שֶׁהָיָה כָּאֵן מִחֲלֻקַּת שֶׁהָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם הַיְתָה, וְהַשָּׁמַיִם בְּזֶה הִתְקַיְּמוּ. לְאַחַר זֶה שִׁפְתוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם וְגו'. בַּהֲבַדְלוֹת שֶׁבְּמַעֲלוֹת, בְּמִדְתָּם מְצוּיִים וְהִתְקַיְּמוּ, שֶׁהָיָה שְׁנֵינֵנוּ, כְּתוּב (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרוֹכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא, דְּהָא בְּתוֹךְ הָאֲמָצַע.

בֹּא רֵאָה, כְּתוּב אַחַר כִּף יְקוּוּ

רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּתוּב, (איוב כח) וּמִיָּם תִּפְן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמַּשׁ אֲתִקִּין לְהוּ כַּד מְטוּן לְגוּוָה. וְאַנּוּן תִּקּוּנָא דְעֲלָמָא כַּד מְטוּ מְסֻטָּרָא דְגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא כִּף הָוּוּ קְדָמָי אָמְרֵי כַּד הָוּוּ מְטָאן לְהָאֵי אֲתַר מְרַחְשָׁן שְׁפוּוֹן דְּחַפְיָמִין וְלֹא אָמְרִין מְדֵי בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנְשׁוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֵת קְדָמָא דְאַתּוּוֹן הָוָה שְׁטָא עַל אֲנָפוּי דְקִיטְרָא דְכִיָּא וְאַתְעֵטֶר מְלָרַע מְלַעֲיָלָא וְסָלִיק (דף ג' ע"א) וְנַחֲתִית וּמִיָּא מִתְגַּלְפֵי בְּגִלוּפֵייהוּ וּמִתְיַשְׁבֵּן בְּדוּכְתֵייהוּ וְאַתְפְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אֲתוּוֹן כְּלָהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְרָן דָּא בְּדָא עַד דְאַתְבְּנִי עֲלֵייהוּ בְּנִינָא וְיִסוּדָא.

וְכַד אֲתַבְּנִיאוּ כְּלָהוּ וְאַתְעֵטְרוּ. הָוּוּ מִיָּין עֲלָאִין מִתְעַרְבִין בְּמִיָּין תַּתְּאִין וְאַפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֲלָמָא (ועל דא אפיקו תרין גהורין חד דאקברי ארץ ונהורא דאקברי שמים) וְעַל דָּא בִּי אֲתַחֲזִי בְּרִישָׁא וּמִיָּין סָלְקִין וְנַחֲתִין עַד דְהָאֵי רְקִיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמִחֲלוֹקַת הָוָה בְּשָׁנֵי דְבִיָּה אֲתַבְּרִי גִיְהֶנֶם דְּאִיְהוּ נוֹרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל רִישֵׁייהוּ דְחַיִּיבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲכָא כָּל מִחֲלוֹקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. דְּהָא הֲכָא מִחֲלוֹקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם הָוָה וְשָׁמַיִם בְּהָאֵי אֲתַקְיִים. לְבִתְרָ דָּא דְכְּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם וְגו'. בְּקִטְפִירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטִייהוּ שְׁכִיחֵי וְאַתְקִימוּ. דְּהָא תְּנִינָן כְּתוּב, (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרוֹכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא, דְּהָא אִיְהוּ רְקִיעַ דְּמִפְרָשׁ בְּגוּ בְּאֲמָצַעִיתָא.

תָּא חֲזִי, כְּתוּב לְבִתְרָ יְקוּוּ הַמִּיָּם מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם שְׁנֵי קָרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהָרִי הוּא מִשְׁלִים לְאֶחָד, וּבִלְעֲדוּי לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב יָקוּוּ, שְׁבוּ כָּל הַיָּמִים מִתְּכַנְסִים, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֶל מְקוֹם אֶחָד - זֶהוּ מְקוֹם שְׁכַתוּב בּוּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. שֶׁהָרִי הוּא נוֹטֵל הַכָּל זוֹרֵק בַּיָּם, וְבוּ מִתְּקַנְתְּ הָאָרֶץ, שְׁכַתוּב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. זֹהֵי אָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

לָמָּה נִקְרָאת יִבְשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ מָה שְׁכַתוּב (דברים טו) לָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי כְּתוּב. וּבִגְלָל שֶׁהוּא לָחֶם עֲנִי נִקְרָא יִבְשָׁה, וְשׂוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מִימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הֵיטָה יִבְשָׁה, עַד שֶׁמְקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאִזּוּ שׁוֹפְעִים מִיָּם דְּרָף אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַיָּמִים קָרָא יָמִים - זֶהוּ בֵּית כְּנוּס הַיָּמִים שְׁלֹמְעֵלָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַיָּמִים מִתְּכַנְסִים וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים וַיּוֹצֵאִים.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן ל"ב) שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם בָּא זִרְעֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה מְשׁוּף מִן הַמַּח שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה, וּמִשָּׁם הוּא הַזֵּרַע, שְׁכַתוּב (ישעיה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זִרְעָךְ. כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים - מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זִרְעָךְ, יִתְחַדֵּשׁ לְךָ זֵרַע חֲדָשׁ. וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים - מִן הַזֵּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם, שְׁכַתוּב (קהלת א) דוֹר הַלֵּף וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמֵהוּ מִמְעַרֵב אֶקְבָּצְךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תָּמִיד לְמַעְרָב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעְרָב? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעַרֵב כָּל הַזֵּרַע. מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר

הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד. לְאֶתֶר דְּאֶקְרִי אֶחָד. וְאִיהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא אִיהוּ אֲשָׁלִים לְאֶחָד. וּבִלְא אִיהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד. וּמִשְׁמַע דְּכְתִיב יָקוּוּ דְבִיָּה מִתְּכַנְשִׁין כְּלָהוּ מִיָּא כְּמָה דְאֵת אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מְקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתֶר דְּכְתִיב בִּיָּה (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. דְּהָא אִיהוּ נוֹטֵל כְּלָא וְשְׂדֵי בְּיָמָא וּבִיָּה אֶתְתַּקְנַת אֶרְעָא דְכְתִיב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה דָּא הוּא אָרֶץ. כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

אֲמַאי אֶקְרִי יִבְשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִינּוּ דְכְתִיב (דברים טו) לָחֶם עֲוֹנִי לָחֶם עֲנִי כְּתִיב. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ לָחֶם עֲנִי אֶקְרִי יִבְשָׁה. וְשָׂאִיב בְּגוֹוָה כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ יִבְשָׁה הָיִי. עַד דְּאֵתֶר דָּא אֲמַלִּי לָהּ וּכְדִין נִגְדִין מִיָּא אוֹרַח דְּאֲנוּן מְקוֹרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַיָּמִים קָרָא יָמִים דָּא הוּא בֵּית כְּנוּס הַיָּמִים מִיָּין דְּלְעִילָא דְתַמְן מִתְּכַנְשִׁין כָּל מִיָּא וּמִתַּמְן נִגְדִין וְנִפְקִין.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיִי בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זִרְעֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה מְשׁוּף מִן הַמּוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה וּמִשָּׁם הוּא הַזֵּרַע דְכְתִיב (ישעיה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זִרְעָךְ, כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זִרְעָךְ וַיִּתְחַדֵּשׁ לְךָ זֵרַע חֲדָשׁ, וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֵּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם דְכְתִיב (קהלת א) דוֹר הַלֵּף וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמֵאִי מִמְעַרֵב אֶקְבָּצְךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תָּמִיד לְמַעְרָב. וְלָמָּה אֶקְרִי מַעְרָב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעַרֵב כָּל הַזֵּרַע.

דומה? לכן מלך שהיתה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ. הינו שפתוב (ישעיה ג) וממערב אקבצך. ומה הוא בית אביו? שפתוב ממזרח אביא ורעה. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע.

(עד כאן מההשמטות.)

משל למה הדבר דומה, לכן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ הינו דכתיב וממערב אקבצך. ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח אביא ורעה. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע.

אמר רבי חייא מקנה המים דא צדיק. דכד מטא למקנה המים פתיב וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. (וכן אור קדמאה טוב אקרי. וכן בלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תנינא דלא כתיב ביה פי טוב). רבי יוסי אמר ישראל מקנה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקנה ישראל יי.

אמר רבי חייא מקנה המים דא צדיק. דכד מטא למקנה המים פתיב וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. (וכן אור קדמאה טוב אקרי. וכן בלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תנינא דלא כתיב ביה פי טוב). רבי יוסי אמר ישראל מקנה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקנה ישראל יי.

רבי חייא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין וננהרין בלהו נטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו נטיל כלא בגיני כך ימים. ועל דא וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב.

רבי חייא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין וננהרין בלהו נטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו נטיל כלא בגיני כך ימים. ועל דא וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב.

ומשום שהוא נרשם, הפריד בין יום ראשון לשלישי ולא נאמר פי טוב ביניהם, שהרי ביום השלישי עשתה הארץ פרות מפת הצדיק הזה, שפתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מה זה עץ פרי? זה עץ הדעת טוב ורע, שהוא עושה אבים ופרות. עשה פרי - זה צדיק יסוד עולם.

ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתלתאה ולא אתמר פי טוב בגייהו. דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופריין. עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא.

רמינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא. דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ומאי איהו, ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

רמינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא. דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ומאי איהו, ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

למינו, למינו נכנסים ולא נפדדים ממנו, וצדיק עושה פרי הוא, ואותו אילן מתעבר ומוציא אותו פרי למינו, למינו של אותו עושה פרי שיהיה כמותו.

אשרי חלקו של מי שדומה לאמו ולאביו, ועל פן רשם הקדוש ביום השמיני פדי שידמה לאמו ובגלל שהיא רגה שמנית, ואותה נפש שפרחה ממנה צריכה לתראות לפניו לשמונה ימים. וכשנפרע ומתגלה רשם הקדוש פדי שידמה לאביו. ועל זה עץ פרי - זו אם. עשה פרי - זו פריית קדש אביו. למינו - שידמה לו וירשם בו.

אשר זרעו בו על הארץ - זרעו בו? זרע בו צריך להיות! מה זה זרעו בו? אלא זרע וא"ו בו. על הארץ - כף הוא ודאי, שהרי אותו זרע זרק על הארץ. אשרי חלקם של ישראל שהם קדושים ודומים לקדושים, ועל זה ודאי כתוב (ישעיה סח) ועמך כלם צדיקים. כלם צדיקים ודאי, שהרי מאלה יצאו ולאֵלה דומים. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי חייא, כתוב (ירמיה י ונא) עשה ארץ בכחו. מה זה עשה ארץ? (בכחו? עשה ארץ צריך להיות! אלא עושה ודאי תמיד, ומתקן הקדוש ברוף הוא את הארץ הזו) זה הקדוש ברוף הוא למעלה. בכחו - זה צדיק. מכין תבל ברחמיו. תבל - זה ארץ שלמטה. ברחמיו - זה צדיק, שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. עשה ארץ - זה הקדוש ברוף הוא שמתקן ארץ ומתקן דרכיה, ובמה? בכח, כפי שאמרנו.

רבי יהודה אמר, באותיות חקיקות של רבי אלעזר יש קשרי האותיות עשרים ושנים קשורים באחד. שתי אותיות, זו עולה זו

ולא מתפרשן מניה. וצדיק עושה פרי הוא. והוא אילן אתעברת ואפיקת ההוא פרי למינו. למינו דההוא עושה פרי דיהוי כמותיה.

זבאה חולקיה מאן דדמי לאמיה ולאבוי. ועל פן רשימא קדישא ביומא תמינאה בגין דידמי לאמיה. (בגין דהיא רגה תמינאה וההיא נפשא דפרח מנה אצטרבת לאתחואה קמה לתמינא יומין) וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא בגין דידמי לאבוי. ועל דא עץ פרי דא אמא. עושה פרי דא פריית קדש אבוי. למינו דידמי ליה ואתרשים ביה.

אשר זרעו בו על הארץ. זרעו בו. זרע בו מיבעי ליה. מאי זרעו בו. אלא זרע וא"ו בו. על הארץ הכי הוא ודאי. דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא. זבאה חולקיהון דישראל דאנון קדישין ודמיין לקדישין. ועל דא ודאי כתיב, (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים. כלם צדיקים ודאי. דהא מהני נפקו ולהני דמיין. זכאין אנון בעלמא דין ובעלמא דאתי. (דף לג ע"ב).

אמר רבי חייא כתיב, (ירמיה י ונא) עושה ארץ בכחו. מאי עושה ארץ (בכחו. עשה ארץ מיבעי ליה. אלא עושה ודאי תמיד ומתקן קדוש ברוף הוא להאי ארץ) דא קדשא ברין הוא לעילא. בכחו דא צדייק. מכין תבל ברחמיו. תבל דא ארץ דלתתא. ברחמיו דא צדיק דכתיב והוא (תהלים ט) ישפוט תבל בצדק. עושה ארץ דא קדשא ברין הוא, דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי. ובמה. בכחו ברחמיו.

רבי יהודה אמר באתון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרי דאתון תרין ועשרין קטירין פחדא. תרין אתון דא סליק ודא נחית

יורדת, ושעולה יורדת ושיוורת
עולה. וסימן זה - (ישעיה מה) א"ף
ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר, הלשון של
משקל עומד באמצע, וסימן -
(ויקרא יט) במדה במשקל וגו'.
משקל - לשון שעומד באמצע.
וזה סוד (שמות ל) שקל הקדש
כתוב, ומאזנים עומדים בו
ונשקלו. איזה מאזנים? כמו
שנאמר (ויקרא יט) מאזני צדק,
וכלם עומדים במשקל בשקל
הקדש. רבי יהודה אמר, בשקל
הקדש - זו רוח הקדש.

אמר רבי יצחק, כתוב (תהלים לב)
בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו
כל צבאם. בדבר ה' שמים נעשו
- אלו שמים שלמטה שנעשו
בדבר שמים שלמעלה. ברוח -
שהוציא קול עד שהגיע לאותו
נהר ששופע ויוצא ולא פוסקים
מימיו לעולמים. וברוח פיו כל
צבאם - כל התחתונים עומדים
ברוח שהוא זכר.

(שם קד) משקה הרים מעליותיו
מפרי מעשיך תשבע הארץ.
משקה הרים מעליותיו, מה זה
עליותיו? כמו שאמרנו, שכתוב
(שם) המקרה במים עליותיו.
מפרי מעשיך תשבע הארץ - סוד
של אותו נהר ששופע ויוצא
למטה. זהו שכתוב עשה פרי
אשר זרעו בו וגו', והרי נתבאר.
יהי מארת ברקיע השמים להאיר
על הארץ. יהי מארת, חסר. רבי
חזקיה אומר, מארת ששורים בו
תקרן הדין, קלוטת הדין. רבי
יוסי אמר, יהי מארת - למטה.
היא הלבנה שבה תלויה אספרה
לתינוקות העולם, ובה תלוי
מארת, בגלל שהיא מאור קטן
מכל המאורות, ולפעמים
שנחשכת ולא מקבלת אור.

ודסליק נחית ודנחית סליק. וסימן דא (ישעיה
מה) א"ף ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא באמצעיתא
קיימא. וסימן (ויקרא יט) במדה במשקל
וגו'. משקל לישן דקיימא באמצעיתא. ורזא
דא (שמות ל) שקל הקדש כתיב. ומאזנים ביה
קיימן ואתקלו. מאן מאזנים כמה דאת אמר,
(ויקרא יט) מאזני צדק. וכלהו קיימין במשקל
בשקל הקדש. רבי יהודה אמר בשקל הקדש
דא רוח הקדש.

אמר רבי יצחק כתיב, (תהלים לג) בדבר יי
שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם.
בדבר יי שמים נעשו. אלין שמיא דלתתא
דאתעבירו בדבר שמים דלעילא. ברוח.
דאפיק קלא עד דמטי לההוא נהר דנגיד
ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. וברוח פיו
כל צבאם. פלהו תתאי קיימין ברוח דאיהו
דכר.

משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע
הארץ. משקה הרים מעליותיו. (תהלים
קד) מאן עליותיו פדקאמרן. דכתיב, (תהלים
קד) המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע
הארץ. רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא
הדא הוא דכתיב עושה פרי אשר זרעו בו
וגו' והא אתמר:

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על
הארץ. יהי מארת חסר. רבי חזקיה
אומר מארת דשריא ביה תקפא דדינא.
קילטא דדינא. רבי יוסי אמר יהי מארת
לתתא איהי סיהרא דבה תליא אספרה
לרביי עלמא. ובה תליא מארת. בגין
דאיהי נהרא זוטרא מפל נהורין. וזמנין
דאתחשכא ולא מקבלא נהורא.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם - זֶהוּ רַקִּיעַ שֶׁהוּא כְּלֵלוֹת שֶׁל כָּלָם, בְּגַלְל שְׁנוּטֵל כֹּל הַמְּאֻרֹת, וְהוּא מְאִיר לְמֵאוֹר הַזֶּה שְׁאִינוּ מְאִיר (וְהוּא תְּלוּיָה בּוּ בְּגַלְל שְׁנִדְבָקָה בָּהּ אוֹתָהּ מְאִיר, וְבוּ תְּלוּיִים לְמִטָּה כָּל אוֹתָם מֵינִים אַחֲרֵים בְּגַלְל הַקְּטֻנַּת הָאוֹר).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא (וְאִפְלוּ) אֶת הַרַקִּיעַ הַזֶּה שֶׁלֹּא מְאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ מְלֻכוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם הוּא [שְׁמַאִיר] הַרַקִּיעַ הַזֶּה, מְשׁוּם כִּף יְהִי מְאֻרֶת חֶסֶד ו'. מַה הַטַּעַם? שֶׁזֶה בְּלִי וְאִ"ו מוֹתָא הוּא בְּעוֹלָם.

יְהִי מְאֻרֶת כָּלָא בִּיהַ תְּלִיָא לְאִכְלָלָא לִילִית בְּעוֹלָמָא. כְּתוּב (אִיּוֹב א) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכְתוּב (יִשְׁעִיָּה ל) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר ה' לְנוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (שִׁם ל) אִךְ שָׁם הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָהּ לָהּ מְנוּחָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֻרֶת - אֶסְפַּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה מְעַצְמָהּ, אֶלָּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁמַאִירִים לָהּ כְּמוֹ עֲשׂוּשִׁית שְׁמַקְבֵּלֶת אוֹר שְׁמַאִיר. כְּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן - זוֹ אֶסְפַּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה. הַבְּרִית - אֶסְפַּקְלָרְיָה הַמְאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן - זוֹהִי מְאֻרֶת. אֲרוֹן - תְּבָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תוֹרָה שְׁבַכְתִּב. הַבְּרִית - זוֹ הַשְּׁמֵשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם אֲרוֹן הַבְּרִית דּוֹקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ - הַבְּרִית שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּמְשׁוּם שֶׁהָאֲרוֹן הַזֶּה הוּא אֲדוֹן, בְּגַלְל הַשְּׁמֵשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כִּף נִקְרָאת, וּמְמַנּוּ לְקַחָה אֶת הַשֵּׁם. וְנִקְרָא הָאֲרוֹן הַזֶּה אֲדוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶל"ף דְּל"ת נו"ן צד"ק. כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ צְדִיק וְצָדִק, כִּף אֲדו"ן אֲדַנ"י זֶה בְּזֶה תְּלוּיִים.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רַקִּיעָא דְאִיהוּ כָּלָלָא דְכָלְהוּ. בְּגִין דְנִטִּיל כָּל נְהוּרִין וְהוּא נְהִיר לְהֵאִי נְהוּרָא דְלָא נְהִירָא (וְהִיא תְּלִיָא בִּיהַ בְּגִין דְאִתְדַבֵּק בָּהּ הַהוּא מְאִירָה וּבִיהַ תְּלִיָּו לְתַתָּא כָּל אֲנָן וְיִינָן אַחֲרֵינוּ בְּגִין זְעִירוֹ דְנְהוּרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאִפִּיק (נ"א וְאִפִּילוּ) הֵאִי רַקִּיעָא דְלָא נְהִיר. וְקָרִינָן לִיהַ מְלֻכוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְנְהִיר) הֵאִי רַקִּיעַ. בְּגִינֵי כִף יְהִי מְאֻרֶת חֶסֶד ו'. מְאִי טַעְמָא דְהָא כָּלָא וְאִ"ו מוֹתָא הוּא בְּעוֹלָמָא.

יְהִי מְאֻרֶת כָּלָא בִּיהַ תְּלִיָא לְאִכְלָלָא לִילִית בְּעוֹלָמָא. כְּתוּב, (אִיּוֹב ב) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכְתוּב, (יִשְׁעִיָּה לג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר יי לְנוּ. וְעַל דָּא כְּתוּב, (יִשְׁעִיָּה לד) אִךְ שָׁם הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָהּ לָהּ מְנוּחָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֻרֶת. אֶסְפַּקְלָרְיָה דְלָא נְהִירָא מְגַרְמָה. אֶלָּא עַל יְדֵי דְנְהוּרִין עֲלִיָּין דְנְהוּרִין לָהּ בְּעֲשֻׁשִׁיתָא דְלִקְטָא נְהוּרָא דְנְהִיר. כְּתוּב, (יְהוֹשֻׁעַ ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אֶסְפַּקְלָרְיָה דְלָא נְהִירָא. הַבְּרִית אֶסְפַּקְלָרְיָה דְנְהִירָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֻרֶת. אֲרוֹן תִּיבוֹתָא לְאֶעְלָאָה בְּגוּיָה תוֹרָה שְׁבַכְתִּב. הַבְּרִית דָּא שְׁמֵשׁא דְנְהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בְּהִדְיָה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּיִּיקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְאִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְהֵאִי אֲרוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׁמֵשׁא דְנְהִיר לָהּ וְנְהִיר לְכָל עוֹלָמָא. הָכִי אֲתִקְרִי (דף לד ע"א) וּמְנִיָּה נִקְטָא שְׁמָא. וְאֲתִקְרִי הֵאִי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרִזָּא דְאֶל"ף דְּל"ת נו"ן יו"ד. כְּמוֹ דְאִמְרִינָן צְדִיק וְצָדִק כִּף אֲדו"ן אֲדַנ"י דָּא בְּדָא תְּלִיָּין.

בא ראה, כוכבים ומזלות
 עומדים בברית, שהוא ושמש שאמרנו
 (וה) רקיע השמים, שרשומים
 וחקוקים בו כוכבים ומזלות ובו
 תלויים להאיר. רבי ייסא הנקן
 היה אומר כף, יהי מארת
 שתלויים ברקיע השמים, וזו
 הלכנה שתלויה בו. כיון שכתוב
 והיו למאורת - הרי השמש.
 ולמוצדים - שהרי זמנים וחסים
 חדשים ושבתות תלויים בהם
 והווים.

והב"ר במעשה ראשון עליון
 ששמו הקדוש נאחז בו, והוא
 הוא הפל. שבעה כוכבים הם
 כנגד שבעה רקיעים, וכלם
 מנהיגי העולם, והעולם עליון
 עליהם, ושני עולמות הם - עולם
 עליון ועולם תחתון. תחתון כמו
 שלמעלה, שכתוב (דברי הימים א טו)
 מן העולם ועד העולם. מלך
 עליון ומלך תחתון.

[שנינו] כתוב ה' מלך ה' מלך ה'
 ימלוך לעולם ועד. ה' מלך -
 למעלה. ה' מלך - באמצע. ה'
 ימלוך - למטה. רבי אחא אמר,
 ה' [נ"א ו] החכמה העליונה מלך - זה
 עולם העליון שהוא העולם
 הבא. ה' מלך - זו תפארת
 ישראל. ה' ימלוך - זה ארון
 הברית [נ"א ר] אחא אמר, ה' מלך - זו חכמה
 עליונה. ה' מלך - זה עולם העליון שהוא עולם
 הבא. ה' ימלוך - זו תפארת ישראל].

בא זמן אחר דוד והחזיר אותם
 מלמטה למעלה, ואמר (תהלים ט)
 ה' מלך עולם ועד. ה' מלך -
 למטה. עולם - באמצע. ועד -
 למעלה. ששם התועדות וקיום
 ושלמות הפל. מלך - למעלה.
 ימלוך - למטה.

רבי אבא אמר, פל המאורות
 הללו, פלם מתחברים ברקיע
 השמים. להאיר על הארץ -
 להאיר על הארץ. מיהו הרקיע

תא חזי, ככבים ומזלות בברית קיימין
 דאיהו (שמשא דקאמרן ודא) רקיע השמים
 דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות
 וביה תליין לאנהרא. רבי ייסא סבא הוה אמר
 הכי יהי מארת דתלייא ברקיע השמים ודא
 סיהרא דתלייא ביה. כיון דכתיב והיו
 למאורות הא שמשא (כאן חסר) ולמוצדים דהא
 זמנייא וחסין ירחין ושבתיהו תליאן והו.
 וברא בעבידתא קדמאה עלאה. דשמייה
 קדישא אתאחיד ביה. ואיהו הוא
 כלא. שבעה ככבי אנון לקבל שבעה רקיעין
 וכלהו מדברי עלמא. ועלמא עלאה עלייהו.
 ותריין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא
 תתאה. תתאה כגוונא דלעילא דכתיב, (דברי
 הימים א טו) מן העולם ועד העולם. מלך עלאה.
 ומלך תתאה.

(תנינו) כתיב יי מלך יי מלך יי ימלוך לעולם
 ועד. יי מלך לעילא. יי מלך
 באמצעיתא. יי ימלוך לתתא. רבי אחא אמר
 יי (נ"א דא חכמה עלאה) מלך דא עלמא עלאה
 דאיהו עלמא דאתי. יי מלך דא תפארת
 ישראל. יי ימלוך דא ארון הברית (נ"א רבי אחא
 אמר יי מלך דא חכמה עלאה. יי מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי.
 יי ימלוך דא תפארת ישראל).

אתא זמנא אחרא דוד ואהדר לון מתתא
 לעילא. ואמר (תהלים ט) יי מלך עולם
 ועד. יי מלך לתתא. עולם באמצעיתא. ועד
 לעילא. דתמן ויעודא וקיומא ואשלימותא
 דכלא. מלך לעילא ימלוך לתתא.

רבי אבא אמר פל הני מאורות פלהו
 מתחברין ברקיע השמים. להאיר על
 הארץ לאנהרא על ארעא. מאן הוא רקיעא
 דנהיר על ארעא. הוי אימא דא נהר דנגיד

שְׁמַאִיר עַל הָאֲרֶץ? הוּא אֹמֵר,
זֶה נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן,
שְׁפָתוֹב וְנִהַר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

בֹּא רֵא, פִּיּוֹן שֶׁהִלְבְּנָה
שׁוֹלְטֵת וּמוֹאֲרֵת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, כָּל אוֹתָם
הַשָּׁמַיִם שְׁלֵמֶטָה וְצִבְאוֹתֵיהֶם,
כָּלֶם נוֹסְפִים בְּאוֹר. וְכוֹכְבִים
הַמְּמַנִּים עַל הָאֲרֶץ, כָּלֶם שׁוֹלְטִים
וּמַגְדִּילִים צְמָחִים וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם
מִתְגַּדֵּל בְּכֻלָּם, וְאֶפְלוּ מִיָּם
וְדָגֵי הַיָּם כָּלֶם בְּגִדְלוֹת יִתְרָה.
וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין מְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם, בְּגִלְל שְׁפָלָם בְּחֻדוֹה
וּבְגִדְלוֹת יִתְרָה. כְּשֶׁהִחְדוּה
הִיא בְּבֵית הַמְּלָךְ, אֶפְלוּ
אוֹתָם מִמְּנֵי הַשְּׁעָרִים, וְאֶפְלוּ
אוֹתָם מִבֵּית מְמַנֵּי הַנְּשִׁים [נ"א
מוֹקוֹם], כָּלֶם שְׁמָחִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם. וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם צָרִיכִים
לְהִשְׁמֵר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֱתָם
אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכִשְׁכֹּלֶם
עוֹמְדִים בּוֹ, אִזְ חֻדוּה זֶה עִם זֶה,
וְאִזְ הִלְבְּנָה מִקְטִינָה אוֹרָה מִלְּפָנֵי
הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל מַה שְׁנוֹטֵל כְּדִי
לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְהָאִיר
עַל הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (ישעיה
ל) וְהָיָה אוֹר הִלְבְּנָה כְּאוֹר
הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה שְׁבַעֲתִים
כְּאוֹר שְׁבַעֲתֵי הַיָּמִים. מַה זֶה
שְׁבַעֲתֵי הַיָּמִים? אֵלֶּה אוֹתָם
שְׁבַעֲתֵי יְמֵי בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, אֵלֶּה אוֹתָם שְׁבַעֲתֵי יְמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאִי. מִשׁוּם
שְׁאוֹתוֹ זְמַן הַתְּבַשֵּׁם הָעוֹלָם
וְחֻזְרוֹ בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְלֹא נִפְגְּמַת
הִלְבְּנָה בְּגִלְל הַנְּחֹשׁ הַרְעַ שְׁפָתוֹב
בּוֹ (משלי טו) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֶלּוּף.
וּמַתִּי יְהִיָּה זֶה? בְּזְמַן שְׁפָתוֹב
הָיָה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.
(ישעיה כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנִצְחָה. וְאִזְ כְּתוּב (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

וְנִפְיָק מֵעֵדֶן דְּכֹתִיב וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

תָּא חַזִּי, פִּיּוֹן דְּסִיְהָרָא שְׁלֵטָא וְאִתְנַהֵר
מֵהָהוּא נִהָרָא דְנִגְיָד וְנִפְיָק. כָּל אֲנוּן
שְׁמִיָּא דְלִתְתָּא וְחִילִיְהוּן כְּלָהוּן אִתּוּסְפָן
נִהוּרָא. וְכִכְבִּיָּא דְמִמְנָן עַל אֶרְעָא כְּלָהוּ
שְׁלֵטִין וּמַגְדִּילִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעֵלְמָא
אִתְרַבִּי בְּכָלָהוּ. וְאֶפְילוּ מִיָּא וְנוּנֵי יִמָּא כְּלָהוּ
בְּרַבּוֹ יִתִּיר. וְכַמָּה גְרִדִּינֵי נִימוּסִין שְׁאֵטִין
בְּעֵלְמָא. בְּגִין דְּכָלָהוּ בְּחֻדוֹה בְּרַבּוֹ חִילָא. כְּד
חֻדוֹה הוּא בְּבִי מְלָפָא אֶפְילוּ אֲנוּן מִבֵּי תְרַעֵי.
וְאֶפְילוּ אֲנוּן מִדְּבֵי טְרַנְשִׁי (נ"א טְרַנְשִׁי). כְּלָהוּ חֻדִין
וְשְׁטָאן בְּעֵלְמָא. וְרַבִּי דְעֵלְמָא בְּעֵיִן
לְאִסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם. וְכִד כְּלָהוּן קְיִימִין בֵּיה כְּדִין
חֻדוֹתָא דָּא עִם דָּא, כְּדִין סִיְהָרָא אִזְעִירַת
נִהוּרָא מִקְמֵי שְׁמֶשׁא. כָּל מַה דְנִטִּיל בְּגִין
לְאִנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכֹתִיב לְהָאִיר עַל
הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר
הִלְבְּנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יְהִיָּה
שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲתֵי הַיָּמִים. מָאן שְׁבַעֲתֵי
הַיָּמִים. אֵלִין אֲנוּן שְׁבַעֲתֵי יוֹמִין דְּבְרֵאשִׁית.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֵלִין אֲנוּן שְׁבַעֲתֵי יְמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאִי. בְּגִין דְּהָהוּא זְמַנָּא
אִתְבַּסֵּם עֵלְמָא וְאִתְהִדֵּר בְּאִשְׁלֵמוֹתֵיהּ וְלֹא
אִתְפְּגִים סִיְהָרָא בְּגִין חוּיָא בִישָׂא דְכֹתִיב בֵּיה
(משלי טו) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֶלּוּף. וְאִימַתִּי יְהִיָּה דָּא
בְּזְמַנָּא דְכֹתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנִצְחָה.
וְכִדִּין כְּתִיב, (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יי אֶחָד
וְשְׁמוֹ אֶחָד:

(ישעיה כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנִצְחָה. וְאִזְ כְּתוּב (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגוֹנוּא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמֵאֵי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׂלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחִזּוּן לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִזּוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכַתִּיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אַתְרֵינָן דְּלֹא אֵתְחִזּוּן אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

לָכֵן לֹא כְּתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינָהּ כְּמוֹ אֲוֹתָם אַחֲרֵים שְׂכָתוּב בְּהֵם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּ. הֵיכֵן שְׂאֵלוּ לֹא מִשְׁנֵים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים כְּאַחֲרֵים הִלְלוּ שְׂלֵא כְּתוּב בְּהֵם לְמִינָהּ. וְאֵם תֹּאמַר, יֵשׁ בְּהֵם שְׂמֻשָּׁנִים זֶה מִזֶּה - כִּף זֶה בּוֹדֵאֵי! שְׁהָרִי יֵשׁ בְּהֵם שְׂמֻשָּׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב וּמִשְׁם יִפְרֹד.

וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּיִנִּים הַגְּדֹלִים - אֵלּוּ לוֹיִתָן וּבַת זוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת - זוּ נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שְׁהִיא רוֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. וְיֵמִי הִיא הַחַיָּה שְׁהִיא רוֹמֶשֶׁת? הָרִי אוֹמַר זוּ לִילִית. אֲשֶׁר שְׂרָצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם - שְׁהַמַּיִם מְגַדְלִים אוֹתָם. שְׂכַשְׂבָּא צַד הַדְּרוֹם, מִפְּשִׁירֵים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְאַנְיוֹת הַיָּם הוֹלְכִים וְעוֹכְרִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים קד) שֵׁם אַנְיוֹת יִהְלֹכוּן לוֹיִתָן זֶה יִצְרָת לְשַׁחַק בּוּ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּ - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּלָם מִשְׁשׁ כְּנָפָיִם וְלֹא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים,

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגוֹנוּא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמֵאֵי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׂלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחִזּוּן לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִזּוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכַתִּיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אַתְרֵינָן דְּלֹא אֵתְחִזּוּן אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

בְּגִינֵי כִף לֹא כְּתִיב בְּאֵלֶיךָ לְמִינָהּ כְּאֲנוּן אַתְרֵינָן דְּכַתִּיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּ, בְּגִין דְּאֵלֶיךָ לֹא מִשְׁנֵינִין מִמִּינֵיהוּ לְעוֹלָמִין כְּהֵנִי אַתְרֵינָן דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ לְמִינָהּ. וְאֵי תִימָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין דָּא מִן דָּא. הַכִּי הוּא וְדָאֵי דְהָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין אֵלֶיךָ מֵאֵלֶיךָ בְּגִינֵי כִף כְּתִיב וּמִשְׁם יִפְרֹד:

וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּיִנִּים הַגְּדֹלִים. אֵלֶיךָ לוֹיִתָן וּבַת זוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהִיא חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת לְדִ' סְטָרֵי עֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵיהִי חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת. הָרִי אֵימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שְׂרָצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמִיִּין מְגַדְלִין לוּן. דְּכַד אֲתִי סְטָרָא דְּדְרוֹם שְׂרָאן מִיִּין וְנִגְדִין לְכָל סְטָרִין וְאַרְבֵּי יָמָא אֲזִלִּין וְעַבְרִין כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים קד) שֵׁם אַנְיוֹת יִהְלֹכוּן לוֹיִתָן זֶה יִצְרָת לְשַׁחַק בּוּ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלָהוּן מִשִּׁית גְּדַפִּין וְלֹא מִשְׁנֵינִין לְעוֹלָמִין. וּבְגִינֵי כִף כְּתִיב לְמִינָהּ. מֵאֵי לְמִינָהּ. לְזַיִינָא דְלַעֲיָלָא.

ומשום כף כתוב למינהו. מה זה למינהו? למין שלמעלה, ואלה טסים ומשוטטים בעולם בשש, ורואים מעשי בני אדם ומעלים אותם למעלה, ועל זה כתוב (שם) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'. רבי חזקיה אמר, הרמשת? השורצת צריך להיות! אלא כמו שאמרנו, רומש לילה. ועל זה (תהלים קד) בו תרמש כל חיתו יער. שכלם שולטים בשעה שהיא שולטת, ופוחתים שירה בשלשה צדדים של חצות הלילה, וקומרים שירה ולא שוקטים. ועל אלו כתוב המזכירים את ה' אל דמי לכם.

עמד רבי שמעון ואמר, מסתכל הייתי, שפשרצה הקדוש ברוך הוא לכרא אדם, הודעונו כל העליונים והתחתונים, ויום הששי היה עולה בדרגותיו, עד שעלה רצון עליון והאיר תחלה כל האורות. ופתח שער המזרח, שהרי משם יוצא האור. והדרום הראה חזקי האור שירש מראש והתחזק במזרח. מזרח חזק את הצפון, והצפון התעורר והתפשט, וקרא בחיל גדול למערב להתקרב ולהשתתף עמו. אז מערב עלה בצפון ונקשר בו. אחר כך בא הדרום ואחז במערב, וסובבו אותו דרום וצפון, שהם גדרי הגן. אז המזרח קרב למערב, ומערב שרה בחדוה ובקש מפלם, ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. שיהיה כמו זה בארבעת הצדדים ומעלה ומטה. ומזרח נדבק במערב והוציא אותו. ועל זה שנינו, שאדם יצא ממקום בית המקדש.

עוד נעשה אדם, הקדוש ברוך הוא אמר לתחתונים הללו שבאו מצד שלמעלה. סוד השם הזה שהרי האדם כלול למעלה וכלול

ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית וחקמאן עובדין דבני נשא וסלקין לון לעילא. ועל דא כתיב, (קהלת י) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.

רבי חזקיה אמר הרומשת, השורצת מיבעי ליה. אלא פדאמרינן רמש ליליא. ועל

דא (תהלים קד) בו תרמוש כל חיתו יער. דכלהו שלטאן בשעתא דאיהי שלטא. ופתחין שירתא בתלת סטרין דפלגו ליליא. וזמרי שירתא ולא משתפכי. ועל אלין כתיב, (ישעיה

סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם. רבי שמעון קם ואמר מסתפל הוינא, דכד בעא קדשא בריך הוא למברי אדם,

אודעזעו כל עלאין ותתאין. ויומא שתיתאה הוה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה ונהיר שירותא דכל נהורין. ופתח תרעא דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק. ודרום אחמי תוקפי דנהורא דרית מרישא ואתתקף במזרח. מזרח אתקיף לצפון וצפון אתער ואתפשט וקרי בחיל סגי למערב למקרב ולאשתתפא בהדיה. פדין מערב סלקא בצפון ואתקשר ביה. לבתר דרום אתיא ואחיד במערב. וסחרין ליה דרום וצפון דאלין גדרי גנתא. פדין מזרח קריב במערב ומערב שריא בחדוה ובקעאת מפלהו ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. דלהוי כגוונא דא בארבע סטרין ועילא ותתא. ומזרח אתדבק במערב ואפיק ליה. ועל דא תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק.

הו נעשה אדם. קדשא בריך הוא אמר לאלין תתאי דאתו מסטרא דלעילא. רזא

דשמא דא דסליק אדם. אדם מרזא סתימא עלאה. אדם רזא דאתון. דהא אדם כליל

שעולה אדם. אדם מסוד נסתר עליון. אדם סוד האותיות.

למטה. אדם אחד למעלה למעלה.
 ם נסתר שהיא ם מלם רבה
 המשרה. ד' תחתון שנסתר
 במערב. וזה כללות שלמעלה
 ושלמטה. נתקן למעלה ונתקן
 למטה.

בשירדו האותיות הללו למטה
 כלם כאחד בשלמותו, נמצא זכר
 ונקבה, ונקבה נדבקה באחוריו,
 עד שהפיל עליו תרדמה וישן,
 והיה מטל במקום בית המקדש
 למטה.

ונסר אותו הקדוש ברוך הוא
 ונתקן אותה כמו שמתקנים את
 הפלה והכניסה אליו. זהו שכתוב
 ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר
 תחתונה. ויקח אחת דוקא. בספרי
 הראשונים מצאנו, זו לילית
 ראשונה שהיתה עמו והתעברה ממנו,
 ולא היה כנגדו עור, כמו שכתוב ולאדם
 לא מצא עור כנגדו. מה זה עור? סמך. עד
 אותה שעה שכתוב לא טוב היות האדם
 לבדו אעשה לו עור כנגדו. בא ראה, אדם
 אחרון הכל היה, שפך ראוי להביא שלום
 על העולם.

עוד אמר רבי שמעון, כתוב וכל
 שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל
 עשב השדה טרם יצמח פי לא
 המטיר ה' אלהים על הארץ וגו'.
 וכל שיח השדה - אלו עצים
 גדולים שנגטעו אחר כך והיו
 קטנים.

בא ראה, אדם וחוה זה בצד זה
 נבראו. מה הטעם לא נבראו פנים
 בפנים? בגלל שכתוב פי לא
 המטיר ה' אלהים על הארץ,
 והזווג לא נמצא בתקונו פראוי.
 וכשנתקנה זו שלמטה וחרו
 להיות פנים בפנים, כן נמצא
 למעלה.

לעילא וכליל לתתא. אדם אחד לעילא
 לעילא. ם סתימא דאיהי ם מלם רבה
 המשרה. ד' תתאה דסתימא במערב. ודא
 כללא דלעילא ותתא. אתתקן לעילא אתתקן
 לתתא.

אלין אתוון פד נחתא לתתא כלהו כחדא
 באשלמותיה אשתכח דכר ונוקבא.
 ונוקבא בסטרוי אתדבקות. עד דאפיל עלויה
 שנתא ודמוך. והוה רמי באתר דבי מקדשא
 לתתא.

ונסר ליה קדשא בריך הוא ותקין לה פמה
 דמתקנין לכלה ואעלא ליה. הדא
 הוא דכתיב ויקח אחת מצלעותיו ויסגור
 בשר תחתונה. ויקח אחת דייקא. בספרי
 קדמאי אשפחנא דא לילית קדמיתא דהות
 עמיה ואתעברת מניה ולא הות לקיבליה
 עזר פמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר
 כנגדו. מאי עזר סמך. עד ההיא שענתא
 דכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה
 לו עזר כנגדו. תא חזי אדם בתראה
 דכלא הוה. דהכי אתחזי למיתי על עלמא
 שלים.

הו אמר רבי שמעון פתיב וכל שיח השדה
 טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה
 טרם יצמח פי לא המטיר ה' אלהים
 על הארץ וגו'. וכל שיח השדה אלין
 (דף לז ע"א) אילנין רברבין דנטיעו לבתר
 והו זעירין.

תא חזי, אדם וחוה דא בסטרא דדא
 אתבריאוו. מאי טעמא לא אתבריאוו

אנפין באנפין. בגין דכתיב פי לא המטיר

ה' אלהים על הארץ וזווגא לא אשתכח בתקוניה פדקא יאות. וכד
 אתתקן האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין כדין אשתכח לעילא.

בְּנֵי לְנוּ? מִן הַמְשָׁפָן, שְׁפָתוֹב
(שמות מ) הוֹקֵם הַמְשָׁפָן, הַיּוֹת
שְׁמֵשָׁפָן אַחַר הוֹקֵם עִמוֹ. וְעַד
שֶׁלֹּא הוֹקֵם לְמִטָּה, לֹא הוֹקֵם
לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן כְּשֶׁהוֹקֵם לְמִטָּה,
הוֹקֵם לְמַעְלָה. וּמִשׁוֹם שְׁעַד עֲכָשׁוּ
לֹא הִתְתַּמְקֵן לְמַעְלָה, לֹא נִבְרָאוּ
פָּנִים בְּפָנִים, וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ,
שְׁפָתוֹב פִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים
עַל הָאָרֶץ. וּמִשׁוֹם כִּף וְאָדָם אֵין,
שֶׁלֹּא הִיָּה בְּתַקּוּנָו.

וּבְשִׁנְשִׁלְמָה חוּה, נִשְׁלַם אָדָם,
וְקָדָם לְכֵן לֹא נִשְׁלַם. וְזֶה הַסּוּד
שְׁעַד עֲכָשׁוּ אֵין אוֹת סִמּוֹ בְּפִרְשָׁה,
וְאִף עַל גַּב שְׁהַחֲבָרִים אֲמָרוּ, אֲכַל
סִמּוֹף זֶה עֶזֶר, וְזֶה עֶזֶר שְׁלִמְעֵלָה
שְׁחִזֵר לְמַעְלָה פָּנִים בְּפָנִים זָכָר
וְנִקְבָּה, נִסְמָךְ זֶה כְּנֻגַד זֶה בְּוִדְאִי,
(תהלים קיא) סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם
עֲשׂוּיִים בְּאַמֶּת וַיִּשֶׁר. סְמוּכִים - זֶה
זָכָר וְנִקְבָּה שֶׁהֵם סְמוּכִים כְּאַחַד
[נ"א שֶׁהֵם סְמוּכִים עוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם עֲלִיוֹן, שְׁעַד
שֶׁלֹּא נִתְקַן הָעוֹלָם שְׁלִמְטָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ הָעוֹלָם
שְׁאִמְרָנוּ] [הָעוֹלָם הוּא שְׁאִמְרָנוּ תְּלוּי בְּעוֹלָם שְׁלִמְטָה,
וּבְשִׁלֹּא נִתְקַן עוֹלָם שְׁלִמְטָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ עוֹלָם
שְׁאִמְרָנוּ].

כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ, שֶׁהָרִי זֶה בְּזֶה סִמּוֹף. וְעוֹלָם
זֶה הַתְּחִתּוֹן, כְּשִׁנְתְּקָנוּ וְחִזְרוּ
לְהַיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְנִתְקָנוּ, נִמְצָא
סִמּוֹף לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי מִקְדָּם לְכֵן לֹא
הִיָּה הַמַּעֲשֵׂה בְּתַקּוּן [נ"א עוֹלָם בְּתַקּוּנוֹ],
מִשׁוֹם שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ, וְזֶה בְּזֶה תְּלוּיִים.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאֵד יַעֲלֶה מִן
הָאָרֶץ, זֶה תַּקּוּן שְׁלִמְטָה. אַחַר כֵּן,
וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ - זוֹ הַשְׁתַּוְקָקוּת
הַנִּקְבָּה לְזָכָר. דְּבָר אַחַר, מַה
הִטְעַם לֹא הִמְטִיר? בְּגִלְל שֶׁלֹּא
נִמְצָא תַּקּוּן שִׁיעֲלָה מִן הָאָרֶץ. וְעַל
זֶה מִן הָאָרֶץ הַתְּחִתּוֹנָה הַתְּעוֹרֵר
מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה.

בְּנֵי לְנוּ מִן הַמְשָׁפָן דְּכְתִיב, (שמות מ) הוֹקֵם
הַמְשָׁפָן בְּגִין דְּמְשָׁפָן אַחֲרָא אַתְקָם
עֲמִיָּה. וְעַד לֹא אַתְקָם לְתַתָּא לֹא אַתְקָם
לְעִילָא. אוּף הָכָא כַּד אַתְתְּקָם לְתַתָּא אַתְתְּקָם
לְעִילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעֵן לֹא אַתְתְּקָן לְעִילָא
לֹא אַתְבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְקָרָא אוֹכַח
דְּכְתִיב פִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.
וּבְגִינֵי כֵף וְאָדָם אֵין דְּלֹא הוּא בְּתַקּוּנָהּ.

וְכַד אַשְׁתְּלִימַת חוּה אַשְׁתְּלִים אָדָם. וְקָדָם
לְכֵן לֹא אַשְׁתְּלִים. וְרוּזָא דָא דְּעַד כְּעֵן
לֹא אִית אֶת סִמּוֹ בְּפִרְשָׁתָא. וְאִף עַל גַּב
דְּחִבְרִיָּא אֲמָרוּ. אֲכַל סִמּוֹף דָא עֶזֶר. וְדָא עֶזֶר
דְּלְעִילָא דְּאַתְהִדֵּר לְעִילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין דְּכַר
וְנוֹקְבָא. אַסְתַּמַּךְ דָא לְקַבֵּל דָא וְדָאִי. (תהלים קיא)
סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאַמֶּת וַיִּשֶׁר.
סְמוּכִים, דָא דְּכַר וְנוֹקְבָא דְּאַנּוּן סְמוּכִים
כְּחֻדָא (נ"א דְּאַנּוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתָּאָה בְּעוֹלָם עֲלָאָה דְּעַד לֹא אַתְתְּקָן
עוֹלָם תַּתָּאָה לֹא אַתְתְּקָן הַחוּז עוֹלָם דְּקְאֲמָרוּ) (הָאִי עוֹלָם דְּקָא אֲמָרוּ
תְּלוּי בְּעוֹלָם דְּלַתְתָּא וְכַד לֹא אַתְתְּקָן עוֹלָם דְּלַתְתָּא לֹא אַתְתְּקָן הַחוּז
עוֹלָם דְּקָא אֲמָרוּ).

כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא
דָא בְּדָא סִמּוֹף. וְעוֹלָם דָא תַּתָּאָה כַּד
אַתְתְּקָן וְאַתְהִדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאַתְתְּקָנוּ
אַשְׁתַּכַּח סִמּוֹף לְעִילָא. דְּהָא מִקְדָּמַת דְּנָא לֹא
הוּא עוֹבְדָא בְּתַקּוּנָא (נ"א עוֹלָם בְּתַקּוּנָהּ) בְּגִין דְּלֹא
הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא כְּדָא תְּלוּיָא.
מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָא
תַּקּוּנָא דְּלַתְתָּא לְבַתֵּר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל
פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָא
תִּיאוּבְתָא דְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. דְּבָר אַחַר
מֵאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אַשְׁתַּכַּח
תַּקּוּנָא דְּיַעֲלָה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָא מִן אֲרַעָא
תַּתָּאָה אַתְעַר עוֹבְדָא לְעִילָא.

בא ראה, עשן עולה מן הארץ בהתחלה וענן מתעורר, והכל מתחבר אחר כך זה בזה. כמו זה עשן הקרבן מתעורר מלמטה ועושה שלמות למעלה, ומתחבר הכל זה בזה, ונשלמים כמו זה למעלה. התעוררות מתחילה מלמטה, ואחר כך הכל נשלם. ואלמלא שכנסת ישדאל מתחילה בהתעוררות בהתחלה, לא יתעורר כנגדה אותו שלמעלה. ובהשתוקקות שלמטה נשלם למעלה.

רבי אבא אמר, למה כתוב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע? עץ החיים הרי שנינו שמהלך חמש מאה שנים היה, וכל מימי בראשית נחלקים תחתיו. עץ החיים ממש באמצע הגן, והוא לוקח כל מימי בראשית ונחלקים תחתיו.

שדרי אותו נהר (בינה) ששופע ויוצא, הוא שורה על אותו הגן ונכנס בו, ומשם נחלקים המים לכמה צדדים. ואותו הגן לוקח הכל, ואחר כך יוצאים ממנה ונחלקים לכמה נחלים למטה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. כמו שיוצאים מאותו עולם עליון ומשקה את אותם הרים עליונים של אפרסמון וכו'. אחר כך פשמייעים לעץ החיים, נחלקים תחתיו בכל צד כפי דרכו.

ועץ הדעת טוב ורע - למה נקרא כך, שדרי עץ זה אינו באמצע? אבל עץ הדעת טוב ורע מהו? אלא בגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם כמי שיונק מתוך ומר, ובגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם ושורה בתוכם נקרא כך טוב ורע. וכל אותם נטיעות שורים עליהם.

ובו אחוזים נטיעות אחרות

תא חזי, תננא סליק מן ארעא בקדמיתא. ועננא אתער. וכלא אתחבר לבתר דא בדא. כגוונא דא תננא דקרבנא אתער מתתא ועביד שלימו לעילא ואתחבר פלא דא בדא ואתלימו כגוונא דא לעילא. אתערותא שרי מתתא ולבתר אשתלים פלא. ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא. ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא.

רבי אבא אמר אמאי כתיב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע. עץ החיים תא תנינן דמהלך חמש מאה שנים היה. וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותיו. עץ החיים במציעות דגנתא ממש והוא נטיל כל מימיו דבראשית ומתפלגין תחותיו.

דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא גנתא ועייל ביה ומתמן מתפלגין מיא לכמה סטריין. ונטיל פלא ההיא גנתא. ולבתר נפקי מינה ומתפלגין לכמה נחלין לתתא כמה דאת אמר, ישקו כל חיתו שדי. כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה ואשקי לאנון טורין עלאין דאפרסמונא דכנא. לבתר פד מטאן לעץ החיים מתפלגין תחותיו בכל סטר כפום ארחוי.

ועץ הדעת טוב ורע אמאי אקרי הכי. דהא עץ דא לאו איהו באמצעיתא. אבל עץ הדעת טוב ורע מאי הוא. אלא בגין דינקא מתרין סטריין וידע לון כמאן דיניק מתקא ומריא. ובגין דינקא מתרין סטריין וידע לון ושריא כגווייהו אקרי הכי טוב ורע. וכל אנון נטיעין שריין עלייהו.

וביה אחידן נטיעין אתרנין עלאין ואנון אקרון ארזי לבנון. מאן אנון ארזי

לְבַנוֹן. אֲנוּן שִׁית יוֹמִין עֲלָאִין שֵׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית דְּקָאֲמַרְן. אַרְזֵי לְבַנוֹן אֲשֶׁר נָטַע.
 נְטִיעוֹת וַדָּאֵי דְאַתְקִימוּ לְבִתְרָא. מִכָּאֵן
 וְלִהְלָאָה סַמָּךְ מָאִי הִיא וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה.
 בְּסִטְרוֹי הָהּ. וְהוּהֵּ דָא בְּסִטְרוֹי דְדָא. וַדָּאֵי
 עֲקָרָן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל (דף לח ע"ב) לֹון
 בְּאַתְרַּ אַחְרָא וְאַתְהִדְרוּ אֲנַפִּין בְּאַנַּפִּין
 לְקִיּוּמָא. כְּגוּוֹנָא דָא סְמִיכָן עֲלִמִין. עֲקָרָן
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל לֹון בְּאַתְרַּ אַחְרָא
 וְאַתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא מְנַלָּן דְּאָדָם וַחֲוָה נְטִיעִין
 הוּו. דְּכַתִּיב, (ישעיה ס) נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה
 יָדַי לְהַתְּפָאֵר. מַעֲשֵׂה יָדַי דִּיּיקָא. דְּלֹא
 אֲשַׁתְּדְלוּ בַּהוּן בְּרִיּוּן אַחְרַנִּין. וְכַתִּיב, (ישעיה יז)
 בְּיוֹם נְטִיעָךְ תִּשְׁגְּשְׁגִי דְכַהֲוָא יוּמָא דְאַתְנַטְעוּ
 בְּעֲלָמָא סְרַחוּ. תַּנּוּן הַנְטִיעוֹת פְּקַרְנֵי חַגְבִּים
 הוּו וְנַהוּרָא דְלַהוּן דְקִיק וְלֹא הוּו נַהֲרִין. כִּיּוֹן
 דְאַתְנַטְעוּ וְאַתְתְּקִנוּ. אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא
 וְאַקְרוּן אַרְזֵי לְבַנוֹן. וְאָדָם וַחֲוָה עַד דְאַתְנַטְעוּ
 לֹא אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא וְלֹא סְלִיקוּ רִיחָא וַדָּאֵי.
 אַתְעַקְרוּ וְאַשְׁתִּילוּ וְאַתְתְּקִנוּ כְּדָקָא יְאוּת:

וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים. הָא תַנְיִנָן לִית צו אָלֹא עֲבוּדָה
 זָרָה. יְיָ זו בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים אֱלוֹ
 הַדְיָיִנִין. עַל הָאָדָם זו שְׁפִיכוֹת דְמִים. לֹאמַר
 זו גְלוּי עֲרִיוֹת. מִכָּל עֵץ הַגֵּן וְלֹא גֹזַל. אָכַל
 תֹאכַל וְלֹא אָכַר מִן הַחַי וְשִׁפִיר.

מִכָּר עֵץ הַגֵּן אָכַל תֹאכַל. דְשִׁרְיָא לִיה פְּלֹא
 דְלִיכְלִינְהוּ בִיחודָא. דְהָא חֲזִינָן
 אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אָכְלוּ
 וַחֲוִי. אָכַל אֵילָנָא דָא אֵילָנָא דְמוֹתָא אִיהוּ (כְּמָה
 דְכַתִּיב וּמַעַן הִדְעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ) מֵאֵן דְנִטְיִיל לִיה
 בְּלַחודוֹי מִיִּית. דְהָא סְמָא דְמוֹתָא נְטִיל (בְּגִין

עֲלִיוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים אַרְזֵי
 הַלְבַנוֹן. מִי הֵם אַרְזֵי לְבַנוֹן?
 אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים עֲלִיוֹנִים, שֵׁשֶׁת
 יָמֵי בְרֵאשִׁית שְׁאֲמַרְנָה. אַרְזֵי
 לְבַנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, נְטִיעוֹת וַדָּאֵי
 שְׁהַתְקִימוּ אַחַר כָּף. מִכָּאֵן
 וְלִהְלָאָה סַמָּךְ. מַהֵי וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר
 תַּחְתְּנָה? בְּצִדּוֹ הִיתָה, וְהִיזָה זֶה
 בְּצִד זֶה. וַדָּאֵי עֲקָר אוֹתָם הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתִּיל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
 אַחַר, וַחֲזוּרֵי לְהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים
 לְקִיּוּם. כְּמוֹ זֶה סְמוּכִים
 הַעוֹלָמוֹת. עֲקָר אוֹתָם הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתִּיל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
 אַחַר וְהַתְקִימוּ בְּקִיּוּם שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, מַנִּין לָנוּ שְׁאָדָם
 וַחֲוָה הֵיוּ נְטוּעִים? שְׁכַתוּב (ישעיה
 ס) נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי
 לְהַתְּפָאֵר. דְּוָקָא מַעֲשֵׂה יָדַי, שְׁלֹא
 הַשְׁתַּדְלוּ בְּהֵם בְּרִיוֹת אַחְרוֹת,
 וְכַתוּב (שם יז) בְּיוֹם נְטִיעָךְ
 תִּשְׁגְּשְׁגִי. שְׁבִאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַנְטְעוּ
 בְּעוֹלָם, סְרַחוּ. שְׁנִינוּ, הַנְטִיעוֹת
 הֵיוּ פְקַרְנֵי חַגְבִּים וְאוֹרָם דְקִיק
 וְלֹא הֵיוּ מְאִירִים. כִּיּוֹן שְׁנַנְטְעוּ
 וְנַתְקִנוּ, הַתְרַבּוּ בְּאוֹר וְנִקְרָאוּ
 אַרְזֵי לְבַנוֹן. וְאָדָם וַחֲוָה עַד
 שְׁנַנְטְעוּ, לֹא הַתְרַבּוּ בְּאוֹר וְלֹא
 הֶעֱלוּ רִיחַ בְּוַדָּאֵי. נְעַקְרוּ וְנִשְׁתַּלוּ
 וְנַתְקִנוּ כְּרָאוּי.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים. הָרִי שְׁנִינוּ, אֵין
 צו אָלֹא עֲבוּדָה זָרָה. ה' - זו
 בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - אֱלוֹ
 הַדְיָיִנִים. עַל הָאָדָם - זו שְׁפִיכַת
 דְמִים. לֹאמַר - זו גְלוּי עֲרִיוֹת.
 מִכָּל עֵץ הַגֵּן - וְלֹא גֹזַל. אָכַל
 תֹאכַל - וְלֹא אָכַר מִן הַחַי, וְיָפָה.
 מִכָּר עֵץ הַגֵּן אָכַל תֹאכַל -
 שְׁהַתִּיר לוֹ הַפַּל לְאָכְלָם יַחַד.
 שְׁהִירֵי רִאינוּ אַבְרָהָם אָכַל, יִצְחָק
 וַיַּעֲקֹב וְכָל הַנְבִיאִים אָכְלוּ וַחֲוִי.
 אָכַל עֵץ זֶה, עֵץ הַמּוֹת הוּא (כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב וּמַעַן הִדְעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ).

וְעַל זֶה כִּי בְיוֹם אָכַלְךָ מִמֶּנּוּ

מות תמות, בגלל שפפריד הנטיעות.

רבי יהודה שאל את רבי שמעון, זה ששנינו, אדם הראשון היה מושף בערלתו, מה זה? אמר לו, שהפריד ברית קדש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושף בערלה. ועוב ברית קדש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. ומפרי העץ - זו אשה. לא תאכל ממנו - בגלל שפכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. וכזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי. פי כיום אכלה ממנו מות תמות - בגלל שעץ המות היה, כמו שאמרנו שפכתוב רגליה ירדות מות.

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר, האילן הזה שאמרנו היה משקה מלמעלה, והתגדל והיה שמח, כמו שנאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. הגן זה אשה. ונהר זה היה נכנס בה ומשקה אותה והיה הפל אחד [ואוה/ אחד ושמו אחד]. שהרי משם ולמטה הוא פרוה, שפכתוב ומשם יפרד.

והנחש, רבי יצחק אמר זה יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. באו לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי הכל אחד, וסמא"ל היה, ונראה על נחש וצלמו. שנחש זה הוא שטן, והפל אחד.

שנינו, באותה שעה ירד סמא"ל מהשמים רכוב על נחש זה, וצלמו היו רואים כל הבריות ובורחים ממנו. והגיעו לאשה בדברים וגרמו מות לעולם. ודאי בחכמה הביא סמא"ל קלות על העולם, וחבל את האילן הקדמון שברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ודבר זה היה תלוי על סמא"ל,

דאיהו ספריש ליה מן חיון). ועל דא כי ביום אכלה ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיעין.

רבי יהודה שאל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושף בערלתו הוה, מאי הוא. אמר ליה דפריש ברית קדש מאתריה ומחולקיה. ודאי מושף בערלה הוה. ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש. ומפרי העץ דא אתתא. לא תאכל ממנו בגין דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי. פי כיום אכלה ממנו מות תמות. בגין דא דאילנא דמותא הוי כדקאמרן. דכתיב רגליה ירדות מות:

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חדי כמא דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן דא אתתא. ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד [וכדן יי אחד ושמו אחד]. דהא מתמן ולתתא איהו פירוהא דכתיב ומשם יפרד.

והנחש. רבי יצחק אמר דא יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. אתו לקמיה דרבי שמעון. אמר לון ודאי כלא חד. וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש וצולמיה. דנחש דא איהו שטן וכלא חד.

תנינא בההיא שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא וצולמיה הוו חמאן פל ברין וערקן מגייה. ומטו לגבי אתתא במלין וגרימו מותא לעלמא. ודאי בחכמה אייתי סמא"ל לווטין על עלמא וחבל אילנא קדמא דברא קדשא בריך הוא בעלמא. ומלה דא הוי תלי על סמא"ל עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מגייה

בְּרַכָּאן דְּלֵא יתְבַרַךְ סמא"ל לְעֵילָא וְעֵשׂו
 לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דְּוַגְמָא דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן הָוָה
 (וְשׁוֹפְרִיָּה) דְּיַעֲקֹב שׁוֹפְרִיָּה דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן הָוָה.
 וְעַל דָּא כְּמָה דְּמִנְע סמא"ל בְּרַכָּאן מְאִילָנָא
 קְדָמָא. הָכִי נָמִי מִנְע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא
 דְּוַגְמָא דְּאָדָם מְסמא"ל בְּרַכָּאן מְלֵעִילָא
 וּמְתַתָּא. וְיַעֲקֹב דִּידִיהּ נָטִיל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא
 (בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

עד שבא אילן אחר קדוש, שהוא
 יַעֲקֹב, ונטל ממנו ברכות שלא
 יתברך סמא"ל למעלה ועשו
 למטה. שהרי יַעֲקֹב דגמת אדם
 הראשון היה (ויצ'ו), שיַעֲקֹב יפיו
 של אדם הראשון היה. ועל זה,
 כמו שמונע סמא"ל ברכות
 מהאילן הראשון, כך גם מנע
 יַעֲקֹב שהוא אילן, דגמת אדם
 מסמא"ל, ברכות מלמעלה
 ומלמטה. ויַעֲקֹב לקח את שלו
 בכל, ועל זה (בראשית לב) וַיֹּאבֶק
 אִישׁ עִמּוֹ.

בְּתוֹב וְהַנְּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם, זֶה יַצָּר
 הָרַע, זֶה מְלֵאף הַמְּוֹת. וּמְשׁוֹם
 שֶׁהַנְּחֵשׁ הוּא מְלֵאף הַמְּוֹת, גָּרַם
 מְוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ סוּד
 שְׁכִתוּב (שם ו) קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא
 לְפָנָי. זֶהוּ קָץ שֶׁל כָּל בֶּשֶׂר
 שֶׁנוֹטֵל הַנְּשֵׁמָה לְכָל בֶּשֶׂר, וְנִקְרָא
 כָּף.

השלמה מההשמטות (סימן לד')

ספר הבקיר
 נְשִׁמַת הַזְּכָר מִן הַזְּכָר, וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן
 הַנְּקֵבָה. וְהֵינּוּ דְקָא אֲזִיל נַחֵשׁ בְּתַרְהּ
 דְחַוָּה. אָמַר, הוֹאִיל וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן
 אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמְאִי הַסְתָּה הָוָה, מְשׁוֹם דְּבָא
 עָלֶיהָ. שְׁאַלוּ תַלְמִידוֹי, עוֹבְדָא הֵיכִי הָוָה.
 אָמַר לָהֶם, סמ"אל הָרַשַׁע קָשֶׁר עִם כָּל
 צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מְשׁוֹם דְּאָמַר קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וִרְדוּ בְדַגַת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָף אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו.
 יֵרֵד עִם כָּל חַיִּילוֹתָיו וּבִיקֵשׁ לוֹ בְּאַרְצָא חִבְר
 כְּמוֹתוֹ וּמְנוּ נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוֹת גָּמֶל. רַכֵּב
 עָלָיו וּבָא לוֹ אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן. אָמַר
 אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדִי שְׁתַּגְרַע הִיא.
 אָמְרָה, לֹא מִנְעֵנּוּ אֵלָא מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר
 בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא
 תִּגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה בִּי דְבָרִים,
 אָמְרָה מְפָרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר

בְּתוֹב וְהַנְּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יַצָּר הָרַע דָּא
 מְלֵאף הַמְּוֹת. וּבְגִין דְּנַחֵשׁ אִיהוּ מְלֵאף
 הַמְּוֹת גָּרַם מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְדָא הוּא רְזָא
 דְכְּתִיב, (בראשית ו) קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנָי. דָּא הוּא
 קָצָא דְכָל בֶּשֶׂרָא דְנָטִיל נִשְׁמַתָּא לְכָל בֶּשֶׂרָא
 וְאִקְרִי הָכִי.

השלמה מההשמטות (סימן לד')

נְשִׁמַת הַזְּכָר, מִן הַזְּכָר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן
 הַנְּקֵבָה. וְהֵינּוּ דְקָא אֲזִיל נַחֵשׁ בְּתַרְהּ
 דְחַוָּה. אָמַר, הוֹאִיל וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן
 אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמְאִי הַסְתָּה הָוָה, מְשׁוֹם דְּבָא
 עָלֶיהָ. שְׁאַלוּ תַלְמִידוֹי, עוֹבְדָא הֵיכִי הָוָה.
 אָמַר לָהֶם, סמ"אל הָרַשַׁע קָשֶׁר עִם כָּל
 צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מְשׁוֹם דְּאָמַר קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וִרְדוּ בְדַגַת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָף אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו.
 יֵרֵד עִם כָּל חַיִּילוֹתָיו וּבִיקֵשׁ לוֹ בְּאַרְצָא חִבְר
 כְּמוֹתוֹ וּמְנוּ נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוֹת גָּמֶל. רַכֵּב
 עָלָיו וּבָא לוֹ אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן. אָמַר
 אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדִי שְׁתַּגְרַע הִיא.
 אָמְרָה, לֹא מִנְעֵנּוּ אֵלָא מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר
 בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא
 תִּגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה בִּי דְבָרִים,
 אָמְרָה מְפָרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר

בַּתּוֹךְ הִגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן. וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְבָרִים. אָמְרָה, מִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בַּתּוֹךְ הִגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֲלֵא מֵעַן הִדְעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן. מָה עָשָׂה סְמַא"ל הַרְשָׁע? הֲלֹךְ וְנִגַע בְּאֵילָן, וְהִיָּה הָאֵילָן צוּחַ וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אֵל תְּבוֹאֲנִי רָגַל גְּאוּה וְיַד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי, אֵל תִּגַע בִּי, שְׁנֹאמַר וְיַד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה: הִרִי נִגְעַתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מִתִּי, אִף אֶת תִּגְעִי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה וְנִגְעָה בְּאֵילָן, וְרָאֲתָה מִלֵּאֵךְ הַמָּוֶת בֶּאֱכָנְגָדָה, אוֹלֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֲרַת וְנוֹתְנָה לְאָדָם, אֲלֵא הִרִינִי גּוֹרְמַת לּוֹ שִׂיאֲכָל עָמִי. אִם נָמוֹת - נָמוֹת שְׁנִינּוּ, וְאִם נַחִיָּה - נַחִיָּה שְׁנִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִיָו וְנִתְנָה גַם לְבַעֲלָהּ. נִתְפַקְחוּ עֵינֵי שְׁנִינֵהֶם וְקָהוּ שְׁנִינּוּ. אָמַר לָהּ: מָה שֶׁהֶאֱכַלְתִּנִּי שְׁקָהוּ שְׁנִינּוּ? כִּף קָהוּ שְׁנֵי כָל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לּוֹ בְּדִין אֲמַת, שְׁנֹאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֶסֶף שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לּוֹ, לְמָה בְּרַחַת מִפְּנֵי אָמַר לּוֹ, אֶת קִלְךָ שְׁמַעַתִּי בְּגֹן וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי וְאִירָא כִי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאֶחָבָא. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִפְּעָלִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִצּוּוֵי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִמַּעֲשֵׂי, וְאֶחָבָא.

מָה הִיָּה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר שֶׁל צִפְרוֹן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מַעֲלִיו. רָאָה עֲצָמוֹ עָרֹם, שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירוֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּפְשֵׁהִי לְבִדִּי שְׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֲלֵא הָאִשָּׁה שֶׁהֶבֱאֵת לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ. שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי הִיא נִתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ לֹא דִיִּיךְ שְׁחַטָּאת אֲלֵא שֶׁהֶחַטָּאת לְאָדָם.

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֲלֵא מֵעַן הִדְעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ פֶּן תִּמְתּוּן.

מָה עָשָׂה סְמַא"ל הַרְשָׁע הֲלֹךְ וְנִגַע בְּאֵילָן וְהִיָּה הָאֵילָן צוּחַ וְאוֹמֵר (תהלים לו) אֵל תְּבוֹאֲנִי רָגַל גְּאוּה וְיַד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי, אֵל תִּגַע בִּי. שְׁנֹאמַר וְיַד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה, הִרִי נִגְעַתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מִתִּי, אִף אֶת תִּגְעִי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה וְנִגְעָה בְּאֵילָן וְרָאֲתָה מִלֵּאֵךְ הַמָּוֶת בֶּאֱכָנְגָדָה, אָמְרָה אוֹלֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֲרַת וְנוֹתְנָה לְאָדָם אֲלֵא הִרִינִי גּוֹרְמַת לּוֹ שִׂיאֲכָל עָמִי אִם נָמוֹת, נָמוֹת שְׁנִינּוּ. וְאִם נַחִיָּה, נַחִיָּה שְׁנִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִיָו וְנִתְנָה גַם לְבַעֲלָהּ, נִתְפַקְחוּ עֵינֵי שְׁנִינֵהֶם וְקָהוּ שְׁנִינּוּ. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתִּנִּי שְׁקָהוּ שְׁנִינּוּ, כִּף קָהוּ שְׁנֵי כָל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לּוֹ בְּדִין אֲמַת שְׁנֹאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֶסֶף שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לּוֹ, לְמָה בְּרַחַת מִפְּנֵי אָמַר לּוֹ, אֶת קִלְךָ שְׁמַעַתִּי בְּגֹן וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי וְאִירָא כִי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאֶחָבָא. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִפְּעָלִי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִצּוּוֵי. פִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִמַּעֲשֵׂי וְאֶחָבָא.

מָה הִיָּה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפְרוֹן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מַעֲלִיו. רָאָה עֲצָמוֹ עָרֹם, שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירוֹם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּפְשֵׁהִי לְבִדִּי שְׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֲלֵא הָאִשָּׁה שֶׁהֶבֱאֵת לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ. שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי הִיא נִתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא דִיִּיךְ שְׁחַטָּאת אֲלֵא שֶׁהֶחַטָּאת לְאָדָם.

לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נִתְנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא דִיִּיךְ שְׁחַטָּאת, אֲלֵא שֶׁהֶחַטָּאת לְאָדָם? אָמְרָה לְפָנֵינוּ: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,

אָמְרָה לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַנְּחָשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הַבֵּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלוֹ מִמְקוֹם קִדּוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחָשׁ וְאִירְרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים.

ע"כ: (ער כאן מהחשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אִף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאִף פִּתַּח וְאִף אֲטִיל בְּעֵלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאַתְתָּא בְּאִילְנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא וַדָּאי. אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְהֵייתֶם פְּאֵלָהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הַכִּי הוּי אֱלֹהִים שְׁמִיָּה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וְהֵייתֶם פְּאֵלָהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הַכִּי. דְּאֵלוּ אָמַר בְּאִילְנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, יְאוּת הָהּ. כִּי הוּא פְּגָרְזָן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לָא אָמַר אֱלָא מְאִילְנָא דָּא אֲכָל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדִין בְּרָא עֵלְמָא, וְכָל אוּמָן סָנִי לְחַבְרִיָּה, אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְאִתּוֹן תְּהוֹן בְּרָאן עֵלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וָגו' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא אִפְקִיד לְכוּ עֲלֵיהּ דְּלָא תִּיכְלוּ מִנֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּכֵלָא מְלִילוּ שְׁקֵרָא. בְּשִׁירוּתָא דְּאִמְרוּ שְׁקֵרָא הָהּ. דְּכִתִּיב אִף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לָא תֹאכַל מִכָּל עֵץ הַגֶּן. וְלֹא הָכִי. דְּהָא כְּתִיב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל וְכִלְהוּ שְׁרָא לִיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא תְּגִינָן דְּפְקִיד לִיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה דְּכִתִּיב וַיִּצְו. יְיָ עַל בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לְאִמּוֹר עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כִּמְהָ אֵינְשֵׁי הָווּ

הַנְּחָשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הַבֵּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלוֹ מִמְקוֹם קִדּוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחָשׁ, וְאִירְרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים: ע"כ.

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אִף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּאִף פִּתַּח וְאִף הַטִּיל בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לְאִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וַדָּאי אֵת הָעוֹלָם, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְהֵייתֶם פְּאֵלָהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׂהִירֵי הוּא כִּף הוּא אֱלֹהִים שְׁמוֹ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וְהֵייתֶם פְּאֵלָהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָא אָמַר כִּף, שְׂאֵלוּ אָמַר בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, נֶאֱדָה הִיא, כִּי הוּא פְּגָרְזָן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לָא אָמַר אֱלָא, מְאִילָן זֶה אֲכָל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאִזּוּ בְּרָא אֵת הָעוֹלָם, וְכָל אִמָּן שׁוֹנָא אֵת חַבְרוּ, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְאִתָּם תְּהִיּוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וָגו', וּמִשׁוּם שְׂהוּא יוֹדַע אֵת זֶה, צְנוּה אִתְּכֶם עָלָיו שְׂלֵא תֹאכְלוּ מִמְּנוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָל דְּבָרוּ שְׁקֵר. בְּתַחֲלָה שְׂאִמְרוּ שְׁקֵר הִיא - שְׂכַתוּב אִף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לָא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן, וְלֹא כִּף, שְׂהִירֵי כְּתוּב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל, וְכִלְהוּ תִּתִּיר לוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִירֵי שְׁגִינּוּ שְׂצוּהָ אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה, שְׂכַתוּב וַיִּצְו. ה' - עַל בְּרַכְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם - עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לְאִמּוֹר - עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כִּמְהָ אֵינְשֵׁי הָווּ

עֲרִיּוֹת. וְכִי כִּמְהָ אֵינְשֵׁי הָווּ

היו בעולם שהוא צריך זה? אלא ודאי הכל על האילן הזה היה. משום שבו אחוזים כל המצוות הללו. שכל מי שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוה. ונוטל אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים בו, ונטל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באותם גדולים ממנים. שפיכות דמים תלויים באילן הזה שהוא בצד גבורה. וסמא"ל ממנה על זה. גלוי עריות אשה היא, ואשה נקראת, ואסור לזמן את האשה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטוו באילן הזה. פיון שאכל ממנו, עבר בכלם, שהרי הכל אחוז בו.

רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כף הוא, שאסור להתיחד עם אשה בלבדה אלא אם פן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר, הרי הגעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את קרבי וגעתי בידו ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף לה מעצמו.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה ראתה? אמר רבי יצחק, אותו אילן [שדה] העלה ריחות, כמו שנאמר (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, והרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בשעור של האילן לקחה אותו [ג"א שעור הלב היתה], שכתוב ותרא האשה דוקא. ותרא האשה כי טוב - ראתה ולא ראתה. כי טוב - ראתה פי טוב ולא התישבה בו. מה כתוב אחר כך? ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח ממנו. והיא נדבקה במקום המות, וגרמה לכל

בעלמא דאיהו אצטריך דא. אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה.

בגין דביה אחידן כל אלין פקודין. דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו. ונטיל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה. ונטיל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באנון רברבי ממנן. שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר גבורה. וסמא"ל אתפקד על דא. גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי. ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודתא אלא עם בעלה דלא יהא חשוד בגלוי עריות. ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא. פיון דאכל מגיה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה.

רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא. דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודתא אלא אם פן בעלה עמה. מה עבד ההוא רשע. אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתי אוף את קרבי ומטי בידך ביה ולא תמות. ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה חמאת. אמר רבי יצחק ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין פמה דאת אמר, (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו יי. ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מגיה. רבי יוסי אמר ראיה הוה. אמר ליה רבי יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם. אמר ליה האי ראיה בשיעורא דאילנא נקטת ליה (ג"א שיעורא דלכא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא:

ותרא האשה כי טוב. חמאת ולא חמאת. פי טוב. חמאת פי טוב ולא אתיישבת ביה. מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ותקח ממנו. והיא אתדבקת באתר דמותא.

העולם מות. והפרידה חיים ממות, ובחטא זה גרם פרוץ להפריד אשה מבעלה, שהרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שמפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנטל ממנו דבור, נתן לעפר.

אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, כיון שהיא בגלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אתה. וישראל אומרים (שם טו) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לך, שיהא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שסתלק ממנה קול.

השרמה מההשממות (סימן ל"ה) וברא מחיר יין וחלב (ישעיה נ"ה). מהו יין וחלב? מה ענין זה אצל זה? אלא מלמד שהיין הוא פחד, וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחילה? מפני שהוא קרוב אלינו יותר. יין וחלב עולה על דעתך? אלא אמר, דמות יין וחלב: ע"כ.

ותקח מפריו הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליליא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאו לאתרייהו. ועל

וגרימת לכל עלמא מותא. ואפרישת חיי מן מותא. ובחובא דא גרים פרישותא לאפרשא אתתא מבעלה. דהא קו"ל מדבור לא מתפרשן לעלמין. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למלא. וכיון דאשתקל מניה מלולא אתיהיב לעפרא.

אמר רבי שמעון כתיב, (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה. האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור. כיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מניה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים טו) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לך. דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגינך איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול.

השלמה מההשממות (סימן ל"ה)

וברא מחיר יין וחלב, (ישעיה נ"ה) מאי יין וחלב, מה ענין זה אצל זה. אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחילה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב. ע"כ. (עד כאן מההשממות)

ותקח מפריו הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליליא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאו לאתרייהו. ועל

למקומם, ועל זה (תהלים צב) ואמונתך בלילות כתוב.

והתפקחה עיני שניהם. רבי חי' אמר, שהרי נפקחו לדעת רעות העולם מה שלא ידעו עד עכשו. כיון שידעו ונפקחו לדעת רע, אז ידעו כי עירמם הם, שאבדו זהר עליון שהיה מכסה עליהם והסתלק מהם, ונשארו ערמים ממנו. ויתפרו עלה תאנה - נדבקו להתכסות באותם צלמים של אותו אילן שאכלו ממנו שנקראים עלים של האילן. ויעשו להם חגרת - רבי יוסי אמר, כיון שידעו מהעולם הזה ונדבקו בו, ראו שהעולם הזה מנהג על ידי אותם עלים של האילן, ועשו להם חזק להתחזק בהם בעולם הזה. ואז ידעו כל מיני כשפים של העולם, ורצו לחגר כלי זין באותם עלים של האילן כדי להגן עליהם.

רבי יהודה אמר, אז נכנסו שלשה בדין ונדונו, והעולם הפתוח התקלל ולא עמד בקיומו בגלל זהמת הנפש, עד שעמדו ישראל בהר סיני. אחר כך הלביש אותם הקדוש ברוך הוא בלבושים שהעור נהנה מהם. זהו שכתוב פתנות עור. בתחלה היו פתנות אור שהיו משתמשים בהם בעליונים שלמעלה, משום שמלאכי השרת היו באים להנות מאותו האור. זהו שכתוב (שם ה) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. וכעת שחטאו - פתנות עור, שהעור נהנה מהם ולא הנפש.

אחר כך הולידו בן ראשון. בן של הזהמה היה. שנים באו על חוה והתעברה מהם והולידה שנים, זה יצא למינו וזה יצא למינו, ורוח שלהם נפרדו זה

דא (תהלים צב) ואמונתך בלילות, פתיב. והתפקחה עיני שניהם. רבי חי' אמר דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד השתא. כיון דיידעו ואתפקחו למנדע ביש. כדין ידעו כי ערומים הם. דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו ואסתלק מנייהו. ואשתארו ערומים מניה. ויתפרו עלה תאנה. אתדבקו לאתחפאה באנון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה דאקרון טרפי דאילנא. ויעשו להם חגורות. רבי יוסי אמר כיון דיידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה. חמו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאנון טרפין דאילנא. ועבדו להון תקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא. וכדין ידעו כל זייני חרשין דעלמא. ובעו למחגר זיינין באנון טרפי אילנא בגין לאגנא עלייהו.

רבי יהודה אמר כדין תלת עאלו בדינא ואתדנו. ועלמא תתאה אתלטייא. ולא קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש עד דקיימו ישראל בטורא דסיני. לבתר אלביש לון קדשא ברין הוא בלבושין דמשכא אתהני מנייהו דא הוא דכתיב פתנות עור. בקדמיתא הו פתנות אור דהו משתמשין בהו בעלאין דלעילא. בגין דמלאכי עלאין הו אתיין לאתהנא מההוא נהורא. דא הוא דכתיב, (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. והשתא דחבו כתנות עור. דעור אתהני מנייהו ולא נפשא.

לבתר אולידו ברא קדמאה ברא דזוהמא הוה. תרין אתו עלה דחוה ואתעברת מנייהו ואולידת תרין. דא נפק לזיניה ודא נפק לזיניה. ורוח דילהון אתפרשו, דא לסטרא דא ודא לסטרא דא. דא דמי לסטרוי

לצד זה וזה לצד זה. זה דומה לצד שלו, וזה דומה לצד שלו. מצד של קין כל המדורים של צד של המינים הרעים ורוחות וישיבים וכשפים באים, ומצד של הכל של רחמים יותר ולא בשלמות. יין טוב ביין רע. ולא נתקן עמו עד שבא שת והתייחסו ממנו כל אותם דורות של צדיקי עולם, וכו' נשאל העולם. ומקין באו כל אותם חצופים ורשעים ורשעי העולם.

אמר רבי אלעזר, בשעה שחטא קין, היה פוחד, בגלל שראה לפניו מיני מחנות מזינים וכאים להרג אותו. וכשחזר בתשובה, מה אמר? הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מה זה ומפניך אסתר? אלא אהיה נסתר מהבנין שלי. רבי אבא אמר, כמו שנאמר (תהלים כב) ולא הסתיר פניו ממנו. (שמות א) ויסתר משה פניו. ועל זה ומפניך אסתר, מאותם הפנים שלך אהיה נסתר שלא ישגיחו בי. ועל זה והיה כל מצאי יהרגני.

וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מה זה אות? אות אחת מעשרים ושנים אותיות התורה נתן עליו להגן עליו. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב ויהי בהיותם בשדה, מה זה בשדה? זו האשה. ועל זה קם והרג אותו. שהרי מצד זה ירש להרג מצד של סמא"ל שגורם מות לכל העולם. וקנא קין בהכל על הנקבה שלו. רבי חייא אמר, הרי ראינו שכתוב ויחר לקין מאד ויפלו פניו, על שלא התקבל קרבנו. אמר לו, כף הוא, והכל היה לנגדו.

ואמר רבי יהודה, מה זה שכתוב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ? אלא כף אמר, הלא אם

ודא דמי לסטרוי. מסטרא דקין כל מדורין דסטרא דזינין בישין ורוחין ושידין וחרשין אתיין. מסטרא דהכל סטרא דרחמי יתיר ולא בשלימו. חמר טב בחמר ביש. ולא אתתקן בהדיה עד דאתא שת ואתיחסו מגיה כל אנון דרין דזכאי עלמא וביה אשתיל עלמא. ומקין אתיין כל אנון חציפין ורשעים וחיבי עלמא.

אמר רבי אלעזר בשעתא דחב קין הוה מסתפי. בגין דחמא קמיה זיני משריין מזינין ואתיין לקטלא ליה. וכד אהדר בתשובה מאי קאמר הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מאי מפניך אסתר. אלא אהא סתיר מבניינא דילי. רבי אבא אמר כמה דאת אמר, (תהלים כב) ולא הסתיר פניו ממנו (שמות א) ויסתר משה פניו ועל דא ומפניך אסתר מאנון פנים דילך אהא נסתר דלא ישגחון בי. ועל דא והיה כל מוצאי יהרגני:

וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מאי אות. אות אחד מעשרין ותרין אתוון דאורייתא יחב עליה לאגנא עליה. אמר רבי יהודה מאי דכתיב ויהי בהיותם בשדה. מאי בשדה. דא אתתא. ועל דא קם וקטיל ליה. דהא מסטרא דא ירית לקטלא מסטרא דסמא"ל דגרים מותא לכל עלמא. וקני קין להכל על נוקביה. רבי חייא אמר הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו על דלא אתקביל קרבניה. אמר ליה הכי הוא וכלא הוה לקבליה.

ואמר רבי יהודה מאי דכתיב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. אלא הכי קאמר הלא אם תיטיב

תיטיב מעשיך, אז שאת. מה זה שאת? כמו שכתוב (בראשית מט) יתר שאת. שהרי לבכור יש שבח יתר בכל תמיד, ותלוי במעשיו. ועל זה אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

מה זה לפתח? זהו פתח שלמעלה שממנו יוצאים דינים על מעשים רעים של העולם. פתח, כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולאותו פתח - חטאת רובץ, זה מלאך המות, והוא עתיד להפרע ממך. בא ראה, בראש השנה נולד אדם. בראש השנה ודאי סוד למעלה ולמטה. ראש השנה למטה. בראש השנה נפקדות. מנין לנו שבראש השנה זה הדין? שכתוב (בראשית כא) וה' פקד את שרה. וה' דוקא זה ראש השנה ומשום שאדם יצא בראש השנה ויצא בדיון, והעולם עומד בדיון, ומשום כך לפתח ודאי. חטאת רובץ - כדי להפרע ממך. ואלו תשוקתו - עד שתשמד.

ואתה תמשל בו - סוד הוא, שכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו, לא שולט הקדוש ברוך הוא אלא בזמן שישמדו רשעי העולם. ועל זה, בין שמלאך המות ישמיד אותם, אז הקדוש ברוך הוא שולט עליו שלא יצא להרע לעולם, שכתוב ואתה תמשל בו (במשנה). ואתה דוקא. אמר רבי יצחק, בקשר של המחלקת המושל מצוי. רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו - בתשובה. רבי יוסי אמר, כשהיו אותם דורות של קין הולכים בעולם, היו מחלקים את הארץ, והיו דומים לעליונים ותחתונים. אמר רבי יצחק, עז"א ועז"ל,

עובדך שאת. מאי שאת. פדכתוב (בראשית מט) יתר שאת דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא תדיר. ותלייא בעובדוהי. ועל דא אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. מאי לפתח. דא פתחא (דף לו ע"א) דלעילא דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא. פתח כמה דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולההוא פתח, חטאת רובץ דא מלאך המות. והוא זמין לאתפרעא מינה. תא חזי, בראש השנה אתיליד אדם. בראש השנה ודאי רזא לעילא ותתא. ראש השנה לעילא. ראש השנה לתתא. בראש השנה עקרות נפקדות. מנלן דבראש השנה הוה. דכתיב, (בראשית כא) ויי פקד את שרה ויי דייקא דא ראש השנה. ובגין דנפיק אדם מראש השנה (ר"א ונפיק) נפיק בדינא ועלמא קיימא בדינא. ובגין כך לפתח ודאי. חטאת רובץ בגין לאתפרעא מינה. ואלו תשוקתו עד דתשתאי.

ואתה תמשול בו. רזא הוא דכתיב, (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו לא שליט קדשא ברוך הוא אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא. ועל דא כיון דמלאך המות ישצי לון. כדין קדשא ברוך הוא שליט עלוי דלא יפוק לאבאשא עלמא דכתיב ואתה תמשל בו (בתיובתא) ואתה דייקא. אמר רבי יצחק בקוטר דפלגא קפסירא (קפסירא) שכ"ח. רבי יהודה אמר ואתה תמשל בו בתיובתא. רבי יוסי אמר כד הוה אנון דרין דקין אזלין בעלמא הוה מטרטשי ארעא והוה דמין לעלאי ותתאי.

אמר רבי יצחק עז"א ועז"ל כד נפלו מאתר קדושתיהו מלעילא, חמו בנת

בְּנֵי נִשְׂא וְחֻטְאוֹ וְאוֹלֵידוֹ בְּנִין, וְאֵלִין הוּוּ נְפִילִים דְּכֹתִיב הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר בְּנוֹי דְקִינָן הוּוּ בְּנֵי אֱלֹהִים. דְּהָא כַּד אָתָּא סמא"ל עַל חוּה אֲטִיל בַּה זוּהִמָּא וְאַתְעַבְרַת וְאוֹלֵידַת לְקִינָן. וְחִיזוּ דִילִיָּה לָא הוּוּ דְמִי לְשָׂאָר בְּנֵי נִשְׂא. וְכָל אַנּוּן דְאַתְיִין מִסְטָרָא דִילִיָּה לָא הוּוּ אַקְרוּן אֱלָא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאִפִּילוּ אַנּוּן (בְּנֵי) נְפִילִים הָכִי אַקְרוּן. הִמָּה הַגְּבוּרִים. שְׁתִּין הוּוּ בְּאֶרְעָא כְּחוּשְׁבֵן דְלַעֲיָלָא. פְּתִיב הָכָא הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם וְכֹתִיב הָתָם (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם מִמָּש. מְעוֹלָם דִּיִּיקָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, מָאִי שָׁם דָּא הוּוּ עוֹלָם דְקֶאֱמָרָן. אַנְשֵׁי הַשָּׁם דִּיִּיקָא. פְּתִיב הָכָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם וְכֹתִיב הָתָם (וִיקָא כד) בְּנִקְבוּ שָׁם, וְכֹתִיב, (וִיקָא כד) וִיקוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשָּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלָם דָּא הוּוּ, וְגוּבְרִין גְּבָרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ, דְּכֹתִיב אַנְשֵׁי הַשָּׁם. אַנְשֵׁי שָׁם לָא פְּתִיב, אֱלָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם פְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב, זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה, מְעוֹלָם וְדָאִי נָטַל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, וְאִינוּן אֲבָהּוֹן קְדָמָי לְמַהוּי רְתִיבָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלָם דָּא אִיהוּ מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֵמָה דְכֹתִיב וְכוּ': (עד כאן

מההשממות)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלָם מִמָּש הוּוּ. וּמְעוֹלָם דְלַתְתָּא נָטַל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דָּא הוּוּ וְגוּבְרִין גְּבָרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ דְכֹתִיב אַנְשֵׁי שָׁם אַנְשֵׁי הַשָּׁם לָא כְּתִיב אֱלָא אַנְשֵׁי שָׁם פְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב) (תְּהִלִּים כה) זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה. מְעוֹלָם

כְּשִׁנְפִלוּ מִמְּקוֹם קְדָשְׁתָּם מְלַמְעָלָה, רָאוּ בְּנוֹת בְּנֵי אָדָם וְחֻטְאוֹ וְהוֹלִידוּ בְּנִים. וְאֵלָה הָיוּ נְפִילִים, שְׁכַתוּב וְהַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, בְּנֵי קִינָן הָיוּ בְּנֵי אֱלֹהִים, שְׁהָרִי כְּשָׂבָא סמא"ל עַל חוּה, הִטִּיל בַּה זְהִמָּה וְהַתְעַבְרָה וְהוֹלִידָה אֶת קִינָן, וְהַמְרָאָה שְׁלוֹ לָא הָיָה דוּמָה לְשָׂאָר בְּנֵי אָדָם, וְכָל אוֹתָם שְׂבָאוּ מִהֲצַד שְׁלוֹ, לָא הָיוּ נְקָרָאִים אֱלָא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְאִפִּילוּ אוֹתָם (בְּנֵי) נְפִילִים כְּףָּה נְקָרָאִים, הִמָּה הַגְּבוּרִים. שְׁשִׁים הָיוּ בְּאֶרֶץ כְּחֻשְׁבוֹן שְׁלַמְעֵלָה. פְּתוּב כְּאֵן הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם, וְכַתוּב שָׁם (שִׁיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר, הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם מִמָּש. מְעוֹלָם דְּוִיקָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, מַהוּ שָׁם זֶה? הוּוּ עוֹלָם שְׁאִמְרָנוּ. אַנְשֵׁי הַשָּׁם דְּוִיקָא. פְּתוּב כְּאֵן אַנְשֵׁי הַשָּׁם, וְכַתוּב שָׁם (וִיקָא כד) בְּנִקְבוּ שָׁם, וְכַתוּב (שם) וִיקָב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשָּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)
רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלָם זֶה הָיוּ, וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הִרְעָה הָיוּ, שְׁכַתוּב (בְּרַאשִׁית ו) אַנְשֵׁי הַשָּׁם. אַנְשֵׁי שָׁם לָא כְּתוּב, אֱלָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים כה) זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה. מְעוֹלָם וְדָאִי לְקַח אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּוּ, וְהֵם הָאֲבוֹת הַרְּאשׁוֹנִים לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְעוֹלָם - זֹהִי מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֵמָה, שְׁכַתוּב וְכוּ': ע"כ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלָם מִמָּש הָיוּ, וּמְעוֹלָם שְׁלַמְטָה לְקַח אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּוּ, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (זֶה הָיוּ וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הִרְעָה הָיוּ, שְׁכַתוּב אַנְשֵׁי שָׁם, וְלֹא כְּתוּב אַנְשֵׁי הַשָּׁם, אֱלָא אַנְשֵׁי שָׁם.

כמו זה כתוב [תהלים כה] זְכַר רַחֲמֶיךָ ה' וְחִסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה. מְעוֹלָם וְדָאֵי. וּמְעוֹלָם שְׁלֹמֹטָה לְקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵם אֲבוֹת רֵאשׁוּנִים לְהִיּוֹת מְרַכְבֵּה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן הִמָּה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאֵי לְקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מְעוֹלָם [ומהו?] זו מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה, שְׁכַתוֹב (שיר א) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר, כָּלֵם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים [שמרי עֲדוֹן לֹא תִחַשְׁבֶּה].

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּשִׁעָה שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָטָא וּגְרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאָכֵי שָׁמַיִם, עֲזָ"א וְעֲזָ"ל, אָמְרוּ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ הֵינּוּ אָנוּ בְּאֶרֶץ, הֵינּוּ צְדִיקִים. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוּלִים עַל יֵצֵר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוּלִים. מִדְּהַפִּיל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ, וְכַתּוּב הַגְּבֻרִים. וּבְשִׁעָה שֶׁיִּרְדּוּ לְאֶרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרוּ. חָטְאוּ וַנִּעְקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ התוספתא.

בֵּא רָאָה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים דְּקִיקִים בְּמִקּוֹם אֶחָד. אַחַר כֵּן עָקַר אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׂתַל אוֹתָם בְּמִקּוֹם אַחַר וְהִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאֵל, מַה זֶה שֶׁכַּתּוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֵתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחֵן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיָא מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סְפָר עֲלִיּוֹן שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִי כָּלְלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סְפָר שְׁהוּא כָּלְלוֹת שְׁלֹמֹעֲלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד (כו')].

וְדָאֵי. וּמְעוֹלָם דְּלִתְתָּא נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֲנוּן אֲבָהֵן קְדָמָי לְמַהְיִי רְתִיבָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אוּף הָכָא הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאֵי נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מְעוֹלָם (ומאי הוא) דָּא מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה דְּכְתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר פְּלָהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֲקָרוּן (ר"א ל"ג דְּהָא עַד לֹא אִתְבְּסַמַּת). (חסר כאן עיין

סוף הכפר):

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּשִׁעָתָא דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לִיה בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָב וְאִתְגַּרַשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וְתָרִי מַלְאָכֵי שְׁמַיָּא עֲזָא וְעֲזָאֵל אָמְרוּ קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלּוּ הוּיָנָא אָנָן בְּאֶרֶץ הוּיָנָא וְכָאִין. אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוֹן יְכַלִּין עַל יֵצֵרָא בִישָׂא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יְכַלִּין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ וְכַתִּיב הַגְּבוּרִים וְגו'. וּבְשִׁעָתָא דְּנַחְתּוֹ לְאֶרֶץ עָאֵל בְּהוּ יֵצֵרָא בִישָׂא שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרוּ, חָבּוּ וְאִתְעַקְרוּ מִקְּדוּשָׁתֵיהוּ, (עד כאן התוספתא) תָּא חֲזִי, כְּלָהוֹן נְטִיעֵן הָווּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא חַד. לְבִתְרָא עֲקָרֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתִּיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא וְאִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאֵל מָאֵי דְּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָאָם אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אוֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחֵן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיָא מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא

סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא [ג"א ונקרא] תורה] שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שפתיב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקיימו בדגמה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

משנה. פתיב (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. זהו ספר תולדות אדם שרץ באותו מגדל. המגדל הזה מה מעשהו? אלא זהו מגדל דוד, וזהו מגדל עז שם ה', והכל אחד. כאן ידוע לבני האמונה זהו ודאי ספר תולדות [יש שלא גורסים] אדם. לבני האמונה סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. יהיה צדיק אדם לבני האמונה. (ראה ציור למעלה).

ואמר רבי אבא, ספר ודאי ירד לו לאדם הראשון, ובו היה יודע חכמה עליונה. וספר זה הגיע לבני אלהים חכמי הדור, ומי שזכה להתבונן בו, ידע בו חכמה עליונה. ומתבוננים בו ויודעים בו. וספר זה הוריד אותו בעל הסודות ושלשה שליחים ממנים לפניו. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, אחז באותו ספר. כשיצא [ממנו] טס ממנו [לשר], התפלל ובכה לפני רבונו, והשיבו לו אותו כמו מקדם, כדי שלא תשכח חכמה מבני אדם וישתדלו לדעת את רבונו.

(ס"א ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סטרין רנא וכו') (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי חיד) (ואחיד לכל סטרין רנא דאדם קדמאה, ספר תליתאה דאקרי (ג"א ואקרי) תורה) דתורה שבכתב אדם קדמאה. ספר (ס"א תליתאה) דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים. הדא הוא דכתיב זה ספר תולדות אדם דא צדיק ודאי דעביד תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים. דהא ודאי כדין אתתקן פלא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא. זכר ונקבה בראם סתם חד אתכליל בחד.

מתניתין (ד"א וכו') פתיב, (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. דא הוא ספר תולדות אדם דרהיט ביהוהא מגדל

מבש	עוי	מיץ
גרג	וזה	יצד
דצב	זרו	היי
לקה	שוה	ונק

האי מגדל מאי עבידתיה. אלא דא הוא מגדל דוד. ודא הוא מגדל עז שם ה'. וכלא חד. הקא ידיעא לבני מהימנותא דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב יהו"ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא).

ואמר רבי אבא ספר ודאי (נחתו) (נחית) ליה לאדם הראשון. וביה הוה ידע חכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין חפמי דרא. ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמה עלאה. ומשגיחין ביה וידעין ביה. וספרא דא נחית ליה מארי דרזין. ותלת שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד ביהוה ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למדיעא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד ביהוה ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למדיעא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

וְכֵן תִּגְיֵן סֵפֶר הָוָה לִיּה לְחַנוּךְ. וְדָא סֵפֶר
מֵאַתֵּר דְּסִפְרָא דְתוֹלְדוֹת אָדָם הָוָה. וְדָא
הוּא רְזָא דְחֻכְמָתָא. דְּהָא מֵאַרְעָא אֲתַנְטִיל
הָדָא הוּא דְכְתִיב וְאִינְנוּ כִי לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.
וְהוּא הַנְּעַר. כְּדִכְתִּיב, (משלי כ"ב) חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דְרַכּוּ.

וְכָרְ גְּנָזִים עֲלִיּוֹנִים נִמְסְרוּ כִּדְו.
וְזֵה מְסַר וְנָתַן וְעָשָׂה שְׁלִיחוֹת,
וְאַלְף מִפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ כִּדְו.
וּמֵאַה בְּרֻכּוֹת לֹקַח בְּכָל יוֹם
וְקוֹשֵׁר קְשָׁרִים לְרַבּוֹנוּ. הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְקַח אֹתוֹ מֵהָעוֹלָם
לְשִׁמְשׁ אֹתוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי
לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִזֵּה נִמְסַר סֵפֶר שְׁנִקְרָא סֵפֶרו
שֶׁל חֲנוּךְ. בְּשַׁעָה שְׁאַחַז אֹתוֹ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִרְאָה לּוֹ כָּל
גְּנָזִים עֲלִיּוֹנִים. הִרְאָה לּוֹ עֵץ
הַחַיִּים בְּאַמְצַע הַגֵּן וְהָעֵלִים שְׁלוֹ
וְעִנְפָיו, וְהַכֵּל רְאִינוּ בְּסִפְרו.
אֲשֶׁרִי אֹתָם חֲסִידִים עֲלִיּוֹנִים
שְׁחַכְמָה עֲלִיּוֹנָה הַתְּגַלְתָּה לָּהֶם
וְלֹא נִשְׁפָּחָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (תהלים כה) סוֹד ה' לִירְאָיו
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם
לְעֵלָם בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשׂוֹר וְגו'. רַבִּי
אַחָא אָמַר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה אֹתוֹ
נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא רוּחַ
עֲלִיּוֹנָה מֵעֵץ הַחַיִּים וּמִוֹרִיק
בְּאֵילָן (שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמְּנוֹת) (מֵעֵץ הַמְּנוֹת),
וְנִמְשְׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם
יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים, עַד שְׁעָלוּ רַעוֹת
וְהַתִּיצְבוּ לְפָתַח. אַזְּ הַסְתַּלְקָה
רוּחַ עֲלִיּוֹנָה מֵאוֹתוֹ אֵילָן בְּשַׁעָה
שְׁפָרְחוּ נְשָׁמוֹת בְּבִנֵי [מִבְּנֵי] אָדָם.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם
לְעֵלָם. לְתַת לְעוֹלָם בְּשַׁעָה
שְׁפָרְחוּ נְשָׁמוֹת בְּבִנֵי אָדָם.

בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשׂוֹר, רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר, (בִּישִׁיבְתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר)
בְּשֶׁגֶם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי

וְכָרְ גְּנָזִי עֲלָאי אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיה. וְדָא מְסִיר
וְיִהִיב וְעֵבִיד שְׁלִיחוֹתָא. וְאַלְף מִפְתָּחַן
אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיה. וּמֵאַה בְּרַכָּאן נְטִיל בְּכָל
יוֹמָא וְקָשִׁיר קְשִׁירִין לְמֵאַרִיָּה. מְעֲלָמָא נְטִיל
לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמּוּשֵׁיה הָדָא הוּא
דְכְתִיב כִּי לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִן דָּא אֲתַמְסַר סִפְרָא דְאַקְרִי סִפְרָא דְחֲנוּךְ.
בְּשַׁעָתָא דְאַחִיד לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אַחְמִי לִיָּה כָּל גְּנָזִי עֲלָאי. אַחְמִי לִיָּה אֵילָנָא
דְחִיִּי בְּגוֹ מְצִיעוֹת גְּנָתָא וְטְרַפּוּי וְעִנְפּוּי. וְכֹלָא
חֲמִינָן בְּסִפְרִיָּה. זְכָאִין אֲנוּן חֲסִידֵי עֲלָאִין
דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה אֲתַגְּלִי לְהוּ וְלֹא אֲתַנְשִׁי
מִנִּיָּהוּ לְעֲלָמִין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כה) סוֹד
ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:

וַיֹּאמֶר יי לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעוֹלָם בְּשֶׁגֶם
הוּא בְּשׂוֹר וְגו'. (חסר) רַבִּי אַחָא אָמַר
בְּהָהוּא זְמַנָּא הָוָה הָהוּא נִהַרָא דְנִגִּיד וְנִפְיָק,
אַפִּיק רוּחָא עֲלָאָה מֵאֵילָנָא דְחִיִּי וְאַרִיק
בְּאֵילָנָא (דְּשִׁרְיָא בֵּיה מוֹתָא) (מֵאֵילָנָא דְמוֹתָא) וְאַתְמַשְׁכֵּן
רוּחִין בְּגוֹוִיָּיהוּ דְבְּנֵי נְשָׂא יוֹמִין (וּמִיָּין) סִגְיָאִין.
עַד דְּסִלְקוּ בִישִׁין וְאַתְעַתְדוּ לְפָתַח. כְּדִין
אַסְתַּלַּק רוּחָא עֲלָאָה מֵהָהוּא אֵילָנָא בְּשַׁעָתָא
דְּפָרַח נְשָׁמְתִין בְּבִנֵי (מִבְּנֵי) נְשָׂא הָדָא הוּא
דְכְתִיב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעוֹלָם. לְמִיָּהב
לְעוֹלָם בְּשַׁעָתָא דְפָרַחוּ נְשָׁמְתִין בְּבִנֵי נְשָׂא.

בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשׂוֹר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר (רַבִּי רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר) בְּשֶׁגֶם דָּא מִשָּׁה. דְּאִיָּהוּ נִהַר

לְסִיחָא. וּמְחִילָא דָא קַיִמִין בְּנֵי נָשָׂא
 בְּעֵלְמָא יוֹמִין (וּמִינֵי) סְגִיִּין. וְהֵיוּ יָמֵיו מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רַמְזוּ לְמִשָּׁה דְעַל יְדֵיהּ תּוֹרָה
 אֲתִיבָהּ. וּכְדִין יְרִיק (כ"א יריק) חֵיִין לְבַנְי נָשָׂא
 מֵהֵוּא אֵילָנָא דְחֵיִין. וְכֹף הָוָה. אֲלִמְלָא
 דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ב) חֲרוֹת
 עַל הַלְּחֹת, חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת. דְּהָא אֵילָנָא
 דְּחֵיִי הָוָה מְשִׁיךְ לְתַתָּא.

אָדָם בְּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים.
 וְהֵיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה -
 רַמְזוּ לְמִשָּׁה, שְׁעַל יְדוֹ נִתְּנָה
 תּוֹרָה. וְאָז מוֹרִיק (וּזְרִיק) חֵיִים לְבַנְי
 אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכֹף הָוָה.
 אֲלִמְלָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל. זְהוּ
 שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת ל"ב) חֲרוֹת עַל
 הַלְּחֹת. חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת.
 שְׁתַּרִי עֵץ הַחַיִּים הָוָה מוֹשֵׁךְ
 לְמִטָּה.

וְעַל דָּא בְּשַׁגְ"ם דְּאִיהוּ בְּשַׁר קַיִימָא מְלָה
 לְאַרְקָא (לְאַתְרַחְקָא) רוּחָא דְחֵיִי. בְּשַׁגְ"ם
 אַחִיד לְתַתָּא אַחִיד לְעֵילָא. וְעַל דָּא תַנִּינָן
 מִשָּׁה לָא מִית אֲלָא אֲתַכְנִישׁ (דף לח ע"א) מְעֵלְמָא
 וְהָוָה נְהִיר לְסִיחָא. דְּהָא שְׁמִשָּׂא אָף עַל גַּב
 דְּאֲתַכְנִישׁ מְעֵלְמָא לָא מִית אֲלָא עָאל וְאַנְהִיר
 לְסִיחָא. כֹּף מִשָּׁה. דְּכַר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא
 בְּשַׁר בְּמְשִׁיכוֹ דְרוּחָא בְּבַנְי נָשָׂא זְמַנָּא רַבָּה
 אֲתַהֲדַר לְמַהוּי בְּשַׁר לְאַתְמִשְׁכָּא בְּתַר גּוּפָא
 וְלְאַשְׁתַּדְלָא בְּעוֹבְדִין דְּהָאֵי עֵלְמָא.

וְעַל בְּשַׁגְ"ם שְׁהוּא בְּשַׁר עוֹמַד
 הַדְּכַר לְהַרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שְׁל
 חַיִּים. בְּשַׁגְ"ם אַחֲזוּ לְמִטָּה, אַחֲזוּ
 לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ מִשָּׁה לָא
 מִת, אֲלָא הִתְכַּנְּסוּ מִן הָעוֹלָם וְהָיָה
 מֵאִיר לְלִבְנָה, שְׁתַּרִי הַשְּׁמֶשׁ, אָף
 עַל גַּב שְׁמִתְכַּנְּסוּ מִן הָעוֹלָם, לָא
 מִת, אֲלָא נִכְנְסוּ וּמֵאִיר לְלִבְנָה, כֹּף
 מִשָּׁה. דְּכַר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא בְּשַׁר
 - בְּמְשִׁיכַת הַרוּחַ בְּבַנְי אָדָם זְמַן
 רַב, חוֹזֵר לְהִיּוֹת הַבְּשַׁר לְהַמְשִׁיךְ
 אַחַר הַגּוּף וְלְהַשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂי
 הָעוֹלָם הָזֶה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל (הַדּוֹרוֹת שְׁנַתְּנּוּ
 מִשָּׁת, כְּלָם צְדִיקִים וְחַסִּידִים. אַחַר כֹּף הַתְּפִשְׁטוּ
 וְהוֹלִידוּ וְלִמְדוּ אֲמֻנָתוֹ) הָעוֹלָם
 לְהַרְגַּ בְּרַמְחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד
 שְׁבָא נַח וְהִתְקִין לְהֵם תְּקוּן
 הָעוֹלָם וְלַעֲבֹד וְלִתְקַן אֶת הָאָרֶץ.
 שְׁתַּרִי בְּהַתְחַלָּה לָא הָיוּ זוֹרְעִים
 וְקוֹצְרִים, אַחַר כֹּף הַצְּטָרְכוּ אֶת
 זֶה, שְׁפָתוֹב עוֹד כָּל יָמֵי הָאָרֶץ
 וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל (הַדּוֹרוֹת שְׁנַתְּנּוּ
 מִשָּׁת, כְּלָם צְדִיקִים וְחַסִּידִים. אַחַר כֹּף הַתְּפִשְׁטוּ
 וְהוֹלִידוּ וְלִמְדוּ אֲמֻנָתוֹ) הָעוֹלָם
 לְהַרְגַּ בְּרַמְחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד
 שְׁבָא נַח וְהִתְקִין לְהֵם תְּקוּן
 הָעוֹלָם וְלַעֲבֹד וְלִתְקַן אֶת הָאָרֶץ.
 שְׁתַּרִי בְּהַתְחַלָּה לָא הָיוּ זוֹרְעִים
 וְקוֹצְרִים, אַחַר כֹּף הַצְּטָרְכוּ אֶת
 זֶה, שְׁפָתוֹב עוֹד כָּל יָמֵי הָאָרֶץ
 וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זְמַן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְתַקְנָא עֵלְמָא וְלְאַתְקַנָּא רוּחָא בְּבַנְי
 נָשָׂא בְּגִין דִּיּוֹרְכוֹן יוֹמִין לְעֵלְמִין הָדָא הוּא
 דְכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה ס"ה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי וְגו'
 וְכְתִיב, (שֵׁם כ"ה) בַּלְע הַמּוֹת לְנִצְחָה וּמְחָה יִי
 אֱלֹהִים דְּמַעָּה מְעַל כָּל פְּנִים וְחַרְפַּת עַמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר :

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַקְנָא עוֹלָם וְלְהַתְקִין
 רוּחַ בְּבַנְי אָדָם כְּדֵי שִׂיאֲרִיכוֹ
 יָמִים לְעוֹלָמִים. זְהוּ שְׁפָתוֹב
 (יִשְׁעִיָּה ס"ה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי
 וְגו'. וְכְתוּב (שֵׁם כ"ה) בַּלְע הַמּוֹת
 לְנִצְחָה וּמְחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה
 מְעַל כָּל פְּנִים וְחַרְפַּת עַמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר.
 עַד כַּאן נִתְּקַנוּ הַדְּבָרִים. מִכַּאן
 וְהִלָּא תְּקוּן הַפְּרָשָׁה.

עד כאן אשתכללו מילין מכאן ולהלאה תקונוא דפרשתא:

בראשית

בראשית

אמר רבי שמעון, הרי שנינו, שפשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, חקק בחקיקות של סוד האמונה תוך אורות בסודות עליונים וחקק למעלה וחקק למטה, והפל בסוד אחד. ועשה עולם תחתון כמו שעולם העליון. וזה עומד כנגד זה להיות הכל אחד ביחוד אחד. ולכן הקדוש ברוך הוא חקק חקיקות של אותיות למעלה ולמטה, ובהם ברא את העולמות.

ובא וראה, כמו שעשה הקדוש ברוך הוא את העולם, כך גם ברא את אדם הראשון. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית. שהרי הקדוש ברוך הוא עטר אותו בעטרות עליונות, וברא אותו בששה צדדים של העולם להיות שלם בכל, וכלם זעו ופחדו מלפניו. שהרי כשנברא אדם, נברא בדמות עליונה, והיו מסתכלים באותה דמות וזעים ופחדים מלפניו. ואחר כך הכניסו הקדוש ברוך הוא בגן עדן להתעדן שם בעדוניהם עליונים, והיו מלאכים עליונים משמשים לפניו וסוכבים אותו, וסודות רבונם היו מודיעים לו.

בא ראה, בשעה שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא לגן עדן, הנה רואה ומסתכל משם כל הסודות העליונים וכל החכמה כדי לדעת ולהסתכל בכבודו רבונו.

שבעה היכלות מדורים הם למעלה, שהם סוד האמונה העליונה. ושבעה היכלות הם למטה (כמו שהם אחר כנגד אחר. שבעה מדורים של היכלות הם למטה) כמו שלמעלה. והם ששה כדגמא עליונה, ואחד טמיר וגנוז הוא

אמר רבי שמעון, הא תנינן דכד ברא קדשא ברוך הוא עלמא גליף בגילופי דרזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין. וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא. ועביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה. ודא קאים לקביל דא. למהוי כלא חד ביחודא חדא. ובגין כך קדשא ברוך הוא גליף גליפי דאתוון עילא ותתא. ובהו ברא עלמין.

ותא חזי, כגוונא דעבד קדשא ברוך הוא עלמא הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית וגו'. דהא קדשא ברוך הוא אעטר ליה בעטרין עלאין. וברא ליה בשית סטרין דעלמא. למהוי שלים בכלא. וכלא זעאן ודחלן מקמיה. דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה. והווי מסתכלן בההוא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה. ולבתר אעיל ליה קדשא ברוך הוא בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדוניהן עלאין. והווי מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה. ורזין דמריהון הווי אודעיין ליה.

תא חזי, בשעתא דאעיל ליה קדשא ברוך הוא לגנתא דעדן, הוה חמי ואסתפל מתמן כל רזין עלאין וכל חכמתא. בגין למנדע ולאסתפל ביקרא דמריה.

שבעה היכלין מדורין אנון לעילא דאנון רזא דמהימנותא עלאה. ושבעה היכלין אנון לתתא (כגוונא דלחון חד לקביל חד. שבעה מדורין דסיכלין אנון למתא) כגוונא דלעילא. ואנון שית כגוונא עלאה וחד טמיר וגניז איהו לעילא. וכל אלין אנון ברזא עלאה. בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא. ואית בהו

כְּגוֹנוֹנָא דְלִתְתָא. לְמַהוּי כָּלִיל בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא
דְלַעִילָא וּבְדִיוקְנָא דְרִזָּא דְלִתְתָא, וּבְהוּ הָוָה
דִּינִירִיָּה דְאָדָם.

וּלְבַתֵּר דְאִתְתַּרְךָ מְגַנְתָּא דְעַדָן אֲתִקִּין לִוְן
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְנִשְׁמַתְהוֹן
דְצִדִיקְנָא לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ כְדָקָא חֲזִי מִזִּינָא
דִיקְרָא עֲלָאָה. וְכָל חַד וְחַד אֲתַתְקֵן כְּגוֹנוֹנָא
דְלַעִילָא וּכְגוֹנוֹנָא דְלִתְתָא כְּמָה דְאוּקִימָנָא.

הִיכְלָא קְדָמָאָה. אֲתֵר דְאִיְהוּ מִתְתַּקֵּן לְתַתָּא
לְמַהוּי כְּגוֹנוֹנָא דְלַעִילָא. וְהָא אֲתַעֲרוּ

חֲבֵרִיָּא נְמוּסֵי דְגַנְתָּא דְעַדָן כְּמָה דְאִיְהוּ בְרִזָּא
עֲלָאָה (דְאִיְהוּ מִתְקֵן לְגוּ, גוּ מְמִירָא דְרִזָּא דְלִתְתָא נְגִי וְסַתִּים מְכַל) (נ"א
וְאִיְהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוּ וְסַתִּים מְכַלָּא) וְלֹא שְׁלֻטָא בִּיהַ עֵינָא.

בַּר נִשְׁמַתְהוֹן דְצִדִיקְנָא. לְמַהוּי (דף לח ע"ב)
גְּלִיפֵן לְעִילָא וְתַתָּא. וְלֹא סִתְפְּלָא מִתְמֵן בְּרִזָּא
דְמִרְיֵהוֹן וּבְעֵנוּגָא דְלַעִילָא.

וְאֲרִיִן אֲנוּן צִדִיקְנָא דְלֹא אַחֲלָפוּ יְקָרָא
דְמִרְיֵהוֹן בְּגִין דְחֲלָא אַחְרָא. כְּתִיב,

(משלי יב) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, רִזָּא
דְמַהִימְנוּתָא לְאַתְדַּבְקָא בַר נִשְׁ
וּלְדַחֲלָא מְנִיָּה תְדִיר וְלֹא יִסְטִי לְיִמִּינָא
וּשְׁמָאֲלָא. וְהָא אוּקִימָנָא דְלֹא יִהְיֶה בַר נִשְׁ
בְּתֵר דְחֲלָא אַחְרָא דְאִקְרִי אִשׁ"ת זְנוּנִי"ם.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (משלי ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
מִנְכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה.

הִיכְלָא דָא קָאִים בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא עֲלָאָה. בְּגִין
דְכַד נִשְׁמַתִּין דְצִדִיקְנָא נִפְקִי מֵהַאי
עֲלָמָא, עָאֲלִין גּוּ אֲלִין הִיכְלִין דִּי בְּגַנְתָּא
דְעַדָן דְלִתְתָא. וְתַמֵּן (עֲלִיָּה) יִתְבִּין כָּל חַד וְחַד
כָּל הַהוּא זְמַנָּא דְאַצְטְרִיכָא נִשְׁמַתָּא לְמִיתַב
תַּמֵּן.

הִלְלוּ שְׁבַגְן עַדָן שְׁלֻמְטָה, וְשֵׁם [נְכוּסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל אוֹתוֹ זְמַן שְׁצַרִּיכָה הַנְּשֵׁמָה
לְשַׁבַּת שָׁם.

לְמַעֲלָה. וְכָל אֲלָה הֵם בְּסוּד
עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם שְׁפָל הַהִיכְלוֹת
הִלְלוּ יֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה,
וְיֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֻמְטָה, לְהִיּוֹת
כּוֹלָל בְּדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֻמְעֵלָה
וּבְדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֻמְטָה,
וּבְהֵם הִזָּה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וְרֵאָחֵר שְׁגֵרֵשׁ מִגֵּן עַדָן, הַתְקִין
אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמּוֹת
הַצִּדִיקִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהֵם כְּרֵאוּי
מִזִּיּוֹ שֶׁל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, וְכָל
אֶחָד וְאֶחָד הַתְתַּקֵּן כְּמוֹ
שְׁלֻמְעֵלָה וּכְמוֹ שְׁלֻמְטָה כְּמוֹ
שֶׁפָּרְשֵׁנוּ.

הִיכְלָ רֵאשׁוֹן - מְקוּם שֶׁהוּא
נִתְקַן לְמַטָּה לְהִיּוֹת כְּמוֹ
שְׁלֻמְעֵלָה. וְהָרִי הָעִירוּ הַחֲבֵרִים
הַנְּהַגוֹת גֵּן עַדָן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד
עֲלִיּוֹן [שֶׁהוּא נִתְקַן לְכַפְּנִים תוֹךְ סִתְרֵי שֶׁל הַסּוּד
שְׁלֻמְטָה נְגִי וְסַתִּים מְכַל] [נ"א וְהוּא נִתְקַן לְכַפְּנִים
וְסִתְרֵי מְכַל] וְלֹא שׁוֹלֵטַת בּוֹ הָעֵינִן,
כְּרֵט לְנִשְׁמּוֹת הַצִּדִיקִים, לְהִיּוֹת
חֲקוּקִים לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה
וּלְהַסְתַּפֵּל מִשֵּׁם בְּסוּד רְבוּנָם
וּבְעֵנוּג שְׁלֻמְעֵלָה.

וְאֲרָה אוֹתָם צִדִיקִים שְׁלֹא
הַחֲלִיפוּ כְּבוֹד רְבוּנָם בְּשִׁבִיל
יְרֵאָה אַחְרָת. כְּתוּב (משלי יב) אִשֶׁת
חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, סוּד הָאִמּוּנָה
לְהַדְבִּיק בֵּין אָדָם [כְּרַבּוּנֵי] וּלְפַחֵד
מִמֶּנּוּ תְמִיד וְלֹא יִסְטָה לְיָמִין
וּלְשִׁמְאֵל. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁלֹא יִלְךְ
בֵּין אָדָם אַחַר יְרֵאָה אַחְרַת
שְׁנִקְרֵאת אִשׁ"ת זְנוּנִי"ם. וְלִכֵּן
כְּתוּב (שם ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
מִנְכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה.

הִיכְלָ זֶה עוֹמֵד בְּדַמּוֹת שֶׁל סוּד
עֲלִיּוֹן, הִיּוֹת שְׁכַשְׁנִשְׁמּוֹת
הַצִּדִיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהִיכְלוֹת
שְׁצַרִּיכָה הַנְּשֵׁמָה

וּבְכֹל הַיְכָל וְהַיְכָל יֵשׁ דְּמִיּוֹת כְּמוֹ
(עליון) שְׁלֹמֶעֱלָה וְדְמִיּוֹת כְּמוֹ (למטה)
 שְׁלֹמֶטָה. וְשֵׁם מִתְּלַבֶּשֶׁת הַנְּשֻׁמָּה
 בְּלִבּוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמִתְעַדְנֶת שֵׁם כֹּל אוֹתוֹ זְמַן
 שְׁצִרְיָכָה, עַד שְׁמַגִּיעַ הַזְּמַן לְעֵלּוֹת
 לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁצִרְיָךְ. וּמִתּוֹךְ
 אוֹתוֹ בְּגַד שֶׁהַתְּלַבֶּשָׁה בּוֹ, רוֹאֵה
 דְּמִיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד
 רְבוּנִים.

בְּהִיכֹל הַזֶּה יֵשׁ מְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים
 לְהִסְתַּפֵּל, וְנִשְׁמוֹת אוֹתָם הַגְּרִים
 שֶׁהַתְּגִירוֹ עוֹמְדוֹת שֵׁם וּנְכַנְסוֹת
 שֵׁם לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד הָעֲלִיּוֹן,
 וּמִתְּלַבֶּשׁוֹת שֵׁם בְּלִבּוֹשׁ אֶחָד שֶׁל
 אוֹר שְׁמַאִיר וְלֹא מְאִיר. וְאוֹתוֹ
 הַיְכָל מְצַפֶּה מֵאֲבָן טוֹבָה וְזוֹהֵב.
 וְשֵׁם הוּא פֶתַח אֶחָד שִׁיּוֹרֵד בְּנֶגֶד
 פֶתַח הַגִּיהֶנֶם. מִשֵּׁם מִסְתַּפְּלִים
 בְּכֹל אוֹתָם רְשָׁעִים (שֶׁל יִשְׂרָאֵל) [שֶׁל עוֹבְדֵי
 עֲבוּדָה זָרָה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בְּבְרִית
 הַקְּדוּשָׁה וְגִרְשׁוּ בְּאוֹתָם מִלְּאֲכִי
 חֲבֵלָה שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ
 שְׁדוּלְקַת. וְהֵם רוֹאִים וּשְׂמַחִים עַל
 שֶׁהַתְּגִירוֹ.

וְשֵׁשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוֹאֲרִים
 מִתּוֹךְ אוֹר עֲלִיּוֹן וּמִשְׁתַּעֲשָׁעִים
 שֵׁם. וּמַעֲלִיָּהֶם עוֹבְדֵיָה וְאוֹנְקְלוֹס
 הַגֵּר וְשָׂר הַגְּרִים שֶׁהַתְּגִירוֹ. כְּמוֹ
 זֶה לְמַעַלָּה כְּשׁוֹזְכִים לְהַעֲלוֹת
 נִשְׁמָתָם לְהַתְּעַטֵּר שֵׁם.

הַיְכָל שְׁנֵי הַיְכָל זֶה עוֹמֵד לְפָנִים
 מִהַיְכָל הַרְּאשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה (הַפֶּתַח
 הוּא סְמוּךְ לְחוּץ הַמַּעְרָה) [נ"א הַיְכָל סְמוּךְ לְמַעְרָה]
 שֶׁל הָאֲבוֹת. וְהַיְכָל הַזֶּה מְאִיר
 יוֹתֵר מִהַרְּאשׁוֹן. כִּי יֵשׁ כֹּל אֲבָנִים
 יְקֻרוֹת שְׂמֻצְפוֹת אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַיְכָל הַזֶּה יֵשׁ אוֹר אֶחָד
 כְּלוּל מִכָּל הַגְּוִנִים, וְהוּא מְאִיר
 מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה. בְּהִיכָל הַזֶּה
 עוֹמְדִים [כָּל] אֵלּוֹ שְׂסָבְלוּ יְסוּרִים
 וְחִלָּאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַתְּתַקֵּן.

וּבְכֹל הַיְכָלָא וְהַיְכָלָא אֵית דִּיּוֹקְנִין כְּגוֹנוֹא

(עלמא) דלעילא ודיוקנין כגונוא (תתמא)

דלתתא. ותמן אתלבשת נשמתא בלבושין
 כגונוא דהאי עלמא. ואתעדנת תמן כל
 ההוא זמנא דאצטריכת עד דמטי זמנא
 לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך. ומגו
 ההוא מאנא דאתלבשת ביה חמאת דיוקנין
 עלאין לאסתפל לא דמריהון.

בהאי היכלא אית נהורין עלאין
 לאסתפל. בנשמתהון דאנון גיורין
 דאתגירי דקיימין תמן ועאלין תמן
 לאסתפל ביקרא עלאה ומתלבשין תמן
 בלבושא חדא דנהורא דנהיר ולא נהיר.
 וההוא היכלא מקפא מאבן טבא ודהבא.

ותמן איהו פתחא חדא דנחית לקבל פתחא
 דגיהנם. מתמן מסתכלן בכל אנון
 חייבי (ישראל) (נ"א דעובדי עבודה זרה) דלא עאלו
 בברית קיימא קדישא ואתתרכו באנון
 מלאכי חבלה דטרדי לון בנורא דדליק.
 ואנון חמאן וחדאן על דאתגירי.

ותרת זמנין ביומא נהרין מגו נהירו עלאה
 ומשתעשען תמן. ועילא מנהון
 עובדיה ואנקלוס גיורא ושאר גיורין
 דאתגירי. כגונוא דא לעילא כד זכאן
 לסלקא נשמתהון לאתעטרא תמן:

היכלא תניינא. היכלא דא קיימא לגו
 מהאי היכלא קדמאה, והאי (פתחא
 איהו סמוך לגו מערתא) (נ"א היכלא סמוך למערתא) דאבהן.
 והאי היכלא נהיר מקדמאה. הכא אית כל
 אבנין יקירין דמקפן ליה.

כגו דהאי היכלא, אית נהירו חד כליל מכל
 גונון ואיהו נהיר מעילא לתתא. בהאי
 היכלא קיימין (כל) אנון דסבלו יסורין

וְהָיוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְרַבּוֹנָם
בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִים
תְּפִלוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

רַבָּנִים מֵהַהִיכָל הָזֶה עוֹמְדִים כָּל
אֶלּוּ שְׁמֹקֶדְשִׁים (בְּכָל יוֹם) בְּכָל הַפֶּתַח
שֵׁם רַבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן? הֲאֵל
שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל הַפֶּתַח.
וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְפָנָי וּלְפָנֵי
בְּהִיכָל הָזֶה. וְאוֹתוֹ אֹר שְׁפוֹלֵל
כָּל הַגּוֹנִים מֵאִיר לָהֶם. מֵאוֹתוֹ
הָאוֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מֵאוֹרוֹת
אַחֲרֵים שְׁנֵאֲחֲזִים וְלֹא נֶאֱחָזִים
בְּתוֹכָם. וּמַעֲלֵיהֶם מִשִּׁית, שֶׁהוּא
נִכְנָס וְעוֹמֵד בִּינֵיהֶם וּמְנַחֵם
אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
בְּנֵי חֲלָאִים וּכְאֲבִים קָשִׁים, וְכָל
אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׁלֹא
הַשְּׁלִימוּ יְמֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם
הַעֲצוּבִים עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ
[וְשִׁפְחוּ] וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת. כָּלֵם
עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הִיכָל, וְהוּא
מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַרְבִּיעִי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם
שְׁנֵהֲרָגוּ עַל יְדֵי שְׂאֵר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲכוּ"ם. וְהוּא שׁוֹהֶה
וּבּוֹכָה. וְאֵז כָּל אוֹתָם נְשִׂאִים שֶׁל
זֶרַע דָּוִד, כָּלֵם אוֹחֲזִים בּוֹ
וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ.

מִתְחִיל פַּעַם שְׁנֵיָה וּבּוֹכָה, עַד
שִׁיּוּצָא קוֹל, וְנֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ קוֹל
וְעוֹלָה לְמַעְלָה וְשׁוֹהֶה שֵׁם עַד
רֵאשׁ חֲדָשׁ. וּכְשִׁיּוֹרֵד, יוֹרְדִים
עִמּוֹ כְּמֵה אוֹרוֹת וְזִיוִים מֵאִירִים
לְכָל אוֹתָם הִיכָלוֹת וּרְפוּאָה וְאוֹר
לְכָל אוֹתָם הַהֲרוּגִים וּבְנֵי חֲלָאִים
וּמְכֹאֲבִים שֶׁסָּבְלוּ עִם הַמִּשִּׁיחַ.
וְאֵז לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מְלָכוּת. וְשֵׁם
חֲקוּקִים וְרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם
הַרוּגִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲכוּ"ם בְּאוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה, וְעוֹלָה

לְאַתְתַּקְנָא. וְהוּוּ מוֹדֵן וּמְשַׁבְּחָן לְמַרְיָהוֹן כָּל
יוֹמָא. וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִין צְלוֹתֵיהֶו לְעֵלְמִין.

לְגוּ מֵהַאי הִיכָלָא קְיִימִין כָּל אַנּוּן דְּמְקֻדָּשִׁין
(בְּכָל יוֹמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמַרְיָהוֹן
וְאַתִּיבוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל
חֵילָא. וְאַלִין אַנּוּן קְיִימִין לְגוּ בְּגוּ הַאי
הִיכָלָא. וְהֵהוּא נְהוּרָא דְּכָלִיל כָּל גּוֹוֵנִין נְהִיר
לוֹן. מֵהֵהוּא נְהִירוּ קְיִימִין וְחֲמָאן נְהוּרִין
אַחֲרָנִין דְּאַתְאַחֲדוּן וְלֹא אַתְאַחֲדוּן בְּגוּוִיָּהוּ.
וְעִילָא מְנַהוֹן מְשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקָאִים
בִּינֵיהֶו וְנַחִים לוֹן.

אִיהוּ נְטִיל מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא
תְּלוּתָאָה וְתַמָּן כָּל אַנּוּן בְּנֵי מְרַעִין
וּכְאֲבִין יְתִיר וְכָל אַנּוּן דְּרַדְקֵי דְּבִי רַבֵּן דְּלָא
אַשְׁלִימוּ יוֹמִין. וְכָל אַנּוּן דְּעַצְבִין עַל חֲרוּב בֵּי
מְקֻדָּשָׁא (וְאוֹשִׁידוּ) וְהָיוּ אוֹשְׁדִין דְּמַעִין. כְּלֵהוֹן
קְיִימִין בְּהֵהוּא הִיכָלָא, וְאִיהוּ מְנַחֵם לוֹן.

וְנְטִיר מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא רְבִיעָאָה,
וְתַמָּן כָּל אַנּוּן אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם
וְכָל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וְאִיהוּ שְׂרִי וּבְכִי. (דף לט ע"א)
וְכַדִין כָּל אַנּוּן נְשִׂאִין דְּזֶרַעַא דְּדוֹד כְּלֵהוּ
אַחֲדָן בֵּיהּ וּמְנַחֲמִין לֵיהּ.

שְׂאֵרֵי תַנְיִינוֹת וּבְכִי עַד דְּקָלָא נְפִיק וּמִתְאַחַד
בְּהֵהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעִילָא וְאַשְׁתַּהִי
תַמָּן עַד רִישׁ יְרַחָא. וְכַד נְחִית נְחִיתִין עַמִּיָּה
כְּמֵה נְהוּרִין וְזִיוִין מְנַהֲרִין לְכָל אַנּוּן הִיכָלִין
וְאַסּוּוֹתָא וְנְהוּרָא לְכָל אַנּוּן קְטוּלִין וּבְנֵי
מְרַעִין וּמְכֹאֲבִין דְּסָבְלוּ עַמִּיָּה דְּמִשִּׁיחַ.

וּבְרִין פּוֹרְפִירָא לְבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקִין
וְרְשִׁימִין כָּל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאֵר עַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת בְּהֵהוּא
פּוֹרְפִירָא. וְסָלִיק הֵהוּא פּוֹרְפִירָא לְעִילָא

אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה לְמַעְלָה, וְנַחֲקַק שֵׁם תּוֹף הַפּוֹרְפִירָה הַעֲלִינָהּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה וְלָדוֹן עִמָּם, שְׁפָתוֹב (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גִוִּיּוֹת. עַד שֶׁבָּא וּמְנַחֵם אוֹתָם, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ (במח) מְאוֹרוֹת וְעִדוּנִים לְהַתְעַדֵּן, וְכַמָּה מְלֵאכִים וּמְרַכְבוֹת עִמּוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמַלְבוּשׁ [נ"א וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַלְבוּשׁ] לְהַתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַהַרְוֵגִים, וְשֵׁם מִתְעַדְנִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עוֹלָה וְיוֹרֵד. לְפָנִים מֵהַיֵּכָל הַזֶּה עוֹמְדִים תּוֹף דְּרָגָה עֲלִינָה אוֹתָם עֲשֵׂרָה גְדוּלִים מְמַנִּים (במח) רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻבְרִי. וְכֵלֶם עוֹלִים בְּעֲלִיָּה תּוֹף אֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁלֹמְעֵלָה וּמְאִירִים בְּזִיו כְּבוֹד עֲלִיּוֹן. עֲלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיה טד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ.

וְהַיְבִרָא חֲמִישָׁא קְיִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא דְּתַבּוּ מַחְטְאִיהוֹן וְאַתְנַחְמוּ בְּהוּ וְנִפְקַת נִשְׁמַתִּיּהוּ בְּדַכְיֵו (וְכָל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא) וְכָל אֲנוּן דְּקַדִּישׁוּ שְׁמָא דְּמְרִיּהוֹן וְקַבִּילוּ עֲלֵיהוּ מוֹתָא. וּבִתְרַעָא דְּהַאי הֵיכְלָא (פְּתִחָא) קָאִים מְנַשֶּׂה מְלַךְ יְהוּדָה דְּקַבִּיל לִיהַ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא וְחֹתֵר לִיהַ חֲתִירָא לְקַבְּלָא לִיהַ. וְלָגוּ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא. דְּנִשְׁמַתְהוֹן נִפְקַת בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְמַרְמוּרֵוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן. וְאַלִּין מִתְעַדְנִין בְּעִדּוּנָא עֲלָאָה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְתַלְתַּת זְמַנִּין בְּיוֹמָא נִהִירוּ עָאל בְּהַהוּא הֵיכְלָא דְּמִתְעַדְנִין בֵּיהַ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיהַ. וְכָל חַד נִכְוָה מְנַהִירוּ דְּחוּפָּה דְּחֻבְרִיָּה בֵּין לְתַתָּא בֵּין לְעִילָא. הַאי הֵיכְלָא קְיִימָא עַל אֲנוּן הֵיכְלֵי תַתָּאי. וְאַפִּילוּ צְדִיקִים גְּמוּרִין לֹא יְכַלִּין לְאַעְלָאָה בְּגוּ (הַהוּא) הַאי הֵיכְלָא וְלִמִּיקַם

וְאַתְחַקַּק תַּמָּן גּוּ פּוֹרְפִירָא עֲלָאָה דְּמַלְפָּא. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמַיִן לְאַלְבָּשָׁא הַהוּא פּוֹרְפִירָא וְלִמִּידָן עִמָּיִן דְּכְתִיב, (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גִוִּיּוֹת. עַד דֵּי אָתָּא וְנָחִים לֹוֹן וְנַחֲתִין עִמִּיהַ (במח) נְהוּרִין וְעִדוּנִין לְאַתְעַדְנָא וְכַמָּה מְלֵאכִין וְרִתִּיכִין עִמִּיהַ. כָּל חַד וְחַד בְּמַלְבוּשָׁא (נ"א וְכֵן כָּל חַד וְחַד מַלְבוּשָׁא) לְאַתְלַבֵּשָׁא בְּהוּ כָּל אֲנוּן נִשְׁמַתִּין דְּקַטּוּלִין וְתַמָּן מִתְעַדְנִין כָּל הַהוּא זְמַנָּא דְּאִיהוּ סָלִיק וְנַחֲתִית.

וְלָגוּ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִי גּוּ דְּרַגָּא עֲלָאָה אֲנוּן עֲשֵׂרָה רַבְרַבִּין מְמַנֵּן (בגין) רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻבְרִי. וְכֵלָהוּ סַלְקֵי בְּסָלִיקוּ. גּוּ אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה דְּלְעִילָא, וְנְהַרִין בְּזִיו יְקָרָא עֲלָאָה. עֲלֵיהוּ כְּתִיב (ישעיה טד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ:

וְלָגוּ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא דְּתַבּוּ מַחְטְאִיהוֹן וְאַתְנַחְמוּ בְּהוּ וְנִפְקַת נִשְׁמַתִּיּהוּ בְּדַכְיֵו (וְכָל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא) וְכָל אֲנוּן דְּקַדִּישׁוּ שְׁמָא דְּמְרִיּהוֹן וְקַבִּילוּ עֲלֵיהוּ מוֹתָא. וּבִתְרַעָא דְּהַאי הֵיכְלָא (פְּתִחָא) קָאִים מְנַשֶּׂה מְלַךְ יְהוּדָה דְּקַבִּיל לִיהַ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא וְחֹתֵר לִיהַ חֲתִירָא לְקַבְּלָא לִיהַ.

וְלָגוּ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא. דְּנִשְׁמַתְהוֹן נִפְקַת בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְמַרְמוּרֵוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן. וְאַלִּין מִתְעַדְנִין בְּעִדּוּנָא עֲלָאָה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְתַלְתַּת זְמַנִּין בְּיוֹמָא נִהִירוּ עָאל בְּהַהוּא הֵיכְלָא דְּמִתְעַדְנִין בֵּיהַ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיהַ. וְכָל חַד נִכְוָה מְנַהִירוּ דְּחוּפָּה דְּחֻבְרִיָּה בֵּין לְתַתָּא בֵּין לְעִילָא. הַאי הֵיכְלָא קְיִימָא עַל אֲנוּן הֵיכְלֵי תַתָּאי. וְאַפִּילוּ צְדִיקִים גְּמוּרִין לֹא יְכַלִּין לְאַעְלָאָה בְּגוּ (הַהוּא) הַאי הֵיכְלָא וְלִמִּיקַם

להפגס לתוף (החוא) ההיכל הזה ולעמד בו. וזוהי דרגה עליונה על הכל (ב), פרט לדרגת החסידים שהיא דרגה עליונה על הכל.

היכל ששי. היכל זה הוא היכל החסידים. היכל זה הוא עליון על הכל. וזהו היכל שעומד על הכל. היכל הימין אין מי שיעמד בו, אלא אותם חסידים קדושים וכל אותם שאוהבים את רבונם באהבה רבה. ולפתח ההיכל הזה עומדים כל אלו שמיוחדים יחד של רבונם בכל יום. ואלה נכנסים בהיכל הזה ועתידים לעלות בראשונה.

ומעל הפתח הזה אברהם, ימין הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר עומד יצחק שנצקד על גבי המזבח והיה קרבן שלם לפני הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר לבפנים עומד יעקב השלם, ושנים עשר שבטים סביבו, ושכינה על ראשיהם.

ובשישראל בצרה, מתעוררים שלשת האבות ומעוררים את השכינה להגן עליהם. ואז היא עולה ומתעטרת למעלה ומגנה על ישראל. וכמו שיש היכלות למטה בגן עדן, כך גם למעלה יש היכלות מתקנים שהם סוד האמונה. וכל [אוחם] ההיכלות הללו מתקשרים ומתעטרים בהיכל אחד שהוא:

היכל השביעי. והיכל זה גנוז ונסתר מפל שאר ההיכלות. באמצע ההיכל הזה עומד עמוד אחד שהוא בגונים רבים: ירק, לבן, אדם, שחר. וכשנשמות עולות, הן עולות לתוף ההיכל הזה. מי שראוי לגון הזה עולה בו, כל אחד ואחד פראוי לו. וששת ההיכלות הללו הם למדור כפי שאמרנו, והשביעי

ביה. והאי איהו דרגא עלאה על פלא (ביה) בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על פלא: היכלא שתיתאה היכלא דא היכלא דחסידי. היכלא דא היכלא עלאה על פלא.

והאי הוא היכלא דקיימא על פלא. היכלא דיימנא לית מאן דיקים ביה. אלא אנון חסידים קדישין וכל אנון דמרחמי למריהון ברחימו סגיי. ולפתחא דהאי היכלא קיימא כל אנון דמיתדי יחודא דמריהון בכל יומא. ואלין עאלין בהאי היכלא וזמינין לסלקא בקדמיתא.

ועילא מהאי פתחא אברהם ימינא דקדשא בריך הוא. ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא והיה קרבנא שלים קמיה דקדשא בריך הוא. ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין סחרניה ושכינתא על רישיהו.

וכד ישראל בעקו אתערו תלת אבהן ומתערי לה לשכינתא לאגנא עלייהו. וכדין איהי סלקא ואתעטרא לעילא ואגנא עלייהו דישראל. וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן דאנון רזא דמהימנותא. וכל (אנון) הני היכלין פלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו.

היכלא שביעאה והאי היכלא איהו גניז וסתים מפל שאר היכלין. באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא (דף לט ע"ב) דאיהו בגוונין סגיאין ירוק חפור סומק אוכם. וכד נשמתינ סלקין אנון עאלין גו האי היכלא. מאן דאתחזי להאי גיון סליק ביה. פל חד וחד פדקא חזי ליה. ואלין שית היכלין אנון למדורא כדאמרן.

אינו למדור. ושש הכל בסוד של שש. ועל זה כתוב בראשית. שש דרגות למעלה ושש דרגות למטה, והכל סוד אחד

בא ראה, בראשית. רבי יהודה אמר, שני בתים היו, בית ראשון ובית שני. זה עליון וזה תחתון. שני ההי"ן הם. זה עליון וזה תחתון, וכלם אחד. ב' העליון פותח שפירם לכל צד. שפך הוא - שכולל זה בזה. ראשית. אז הוא ראשית להכנס בחשבון הבגין.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר, בראשית זה פללות הדמות (של הדמות) שפל הדמיות פלילות בו. זהו סוד הכתוב (יחזקאל א) הוא מראה דמות פבור ה'. מראה שנראים בו ששה אחרים. וזהו בראשית בראשית.

בא ראה, כשנכנסים במראה הזה ששה גונים, היא מתקינה עצמה לגלותם ולפעל בהם אמנות העולם. ואם תאמר שהאמנות הזו של העולם היא מדרגה זו - כתוב בראשית. שבת של הששה הוא שעושים אמנות בזה.

רבי יוסי פתח, (שם ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) - זהו סוד של שש דרגות ועליה והיא שביעית. ואלו הם שש דרגות: דרגת אברהם, דרגת יצחק ודרגת יעקב, וכו' ובע"ז ויו"ס. כלן נראות בארץ, שכתוב נראו בארץ. בארץ - זוהי קרית קדושה של ארץ ישראל. נראו בארץ - משום שאותן דמיות להגלות בדרגה הזו. עת הזמיר הגיע - שהרי אז משבח וחוזר, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידם. ולכן נקרא מזמור, כמו ששנינו שכתוב מזמור לדוד, ששרתה עליו שכינה בראש. וזהו עת הזמיר הגיע. רבי

ושביעאה לאו איהו למדורא. ושית פלא ברזא דשית. ועל דא כתיב בראשית. שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רזא חדא.

תא חזי, בראשית. רבי יהודה אמר תרין בתין הוו, בית ראשון ובית שני. דא עלאה ודא תתאה. תרין ההי"ן אנון, דא עלאה ודא תתאה וכלהו חד. ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא. דהכי הוא דכליל דא בדא. ראשית. פדין הוא ראשית לאעלא בחושפנא דבנינא.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר בראשית דא כללא דיוקנא (ר"א דריוקנא) דכל דיוקנין פלילין ביה. דא רזא דכתיב, (יחזקאל א) הוא מראה דמות פבור י', חזיו דאתחזון ביה שית אחרנין. ודא הוא בראשית בראשית. תא חזי, פד עליון בהאי חזיו שית גוונין, היא אתקינת גרמא לאחזאה לון ולמפעל בהו אומנותא דעלמא. ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא. כתיב בראשית. שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי.

רבי יוסי פתח (שיר השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (גליון הרשב"י: עלה ואיהו שביעאה. ואלון אנון שית דרגין דנא דאברהם ודרנא דיצחק ודרנא דיעקב וכו' ובע"ז ויו"ס"ף בלהו אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ. בארץ דא היא קרית קדושה דארץ ישראל). נראו בארץ, בגין דאנון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא. עת הזמיר הגיע, דהא כדין משבח ומתהדר כמה דאת אמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום.

ובגין כף אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארית עליה

חייא אָמר, שְׁהָרִי אַז הַגִּיעַ זְמַן לְשַׁבַּח.

רבי אבא אָמר, עולם העליון נסתר וכל דבריו נסתרים, משום שעומד בסוד עליון יום של כל הימים (היום של כל הרימים). וכשברא והוציא, הוציא את הששה האלו. ובגלל שהוא נסתר, שכל דבריו נסתרים, אָמר בראשית, ברא ששה ימים עליונים. ולא אָמר מי ברא אותם, משום שהוא עולם עליון נסתר.

ואחר כך גלה ואָמר [להם] המעשה הפתוחות, ואָמר מי ברא אותו, משום שהוא עולם שעומד בהתגלות. ואָמר, ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ולא כתוב ברא נסתר [כדרך נסתר] ברא את השמים, משום שהוא עולם בהתגלות. ואָמר ברא אלהים, אלהים ודאי שם בהתגלות. הראשון בנסתר שהוא עליון. הפתוחות בהתגלות. להיות תמיד מעשה הקדוש ברופ הוא נסתר ונגלה. וסוד של השם הקדוש כִּף הוא נסתר ונגלה. את השמים - לרבות שמים פתוחים למטה. ואת הארץ - להכליל ארץ שלמטה ולרבות כל מעשיה כמו שלמעלה.

והארץ היתה תהו ובהו, כמו שאמרנו. והארץ - זו ארץ העליונה שאין לה אור משל עצמה. היתה - בהתחלה כבר היתה פראוי, ועכשו תהו ובהו וחשך. היתה דוקא. אחר כך הקטינה את עצמה והקטינה את אורה. תהו ובהו וחשך ורוח - ארבעה יסודות העולם שנתקנו בה.

דבר אחר ואת הארץ - כפי שאמרנו, לרבות ארץ שלמטה שהיא נעשתה בכמה מדורים [אורות] הכל כמו שלמעלה. וזהו

שְׁכִינְתָא בְּרִישָׁא. וְדָא הוּא עֵת הַזְמִיר הַגִּיעַ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר דְּהָא כְּדִין מְטָא זְמַנָּא לְשַׁבְּחָא.

רבי אבא אָמר עֲלָמָא עֲלָאָה סְתִים וְכָל מְלוֹי סְתִימִין. בְּגִין דְּקִיַּמָּא בְּרָזָא עֲלָאָה יוֹמָא דְכָל יוֹמִין (רומא דכל רומין). וְכַד בְּרָא וְאַפִּיק, אַפִּיק אֵלִין שִׁית. וּבְגִין דְּאִיהוּ סְתִים דְכָל מְלוֹי סְתִימִין, אָמַר בְּרָאשִׁית בְּרָא שִׁית יוֹמִין עֲלָאִין. וְלֹא אָמַר מָאן בְּרָא לְהוּן. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה סְתִימָא.

וּלְבַתָּר גְּלִי וְאָמַר (לוי) עֲבִידְתָּא תַּתָּאָה. וְאָמַר מָאן בְּרָא לִיה, בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְקִיַּמָּא בְּאַתְגְּלִיָּא. וְאָמַר בְּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְלֹא כְּתִיב בְּרָא סְתִים (ר"א בארץ סתים) בְּרָא אֵת הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא בְּאַתְגְּלִיָּא וְאָמַר בְּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאִי שְׁמָא בְּאַתְגְּלִיָּא. קַדְמָאָה בְּסְתִימָא דְּאִיהוּ עֲלָאָה. תַּתָּאָה בְּאַתְגְּלִיָּא. לְמַהוּי תְּדִיר עוֹבְדָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִים וְגִלְיָא. וְרָזָא דְשְׁמָא קַדִּישָׁא הִכִּי הוּא סְתִים וְגִלְיָא. אֵת הַשָּׁמַיִם לְאַסְגָּאָה שָׁמַיִם תַּתָּאִי לְתַתָּא. וְאֵת הָאָרֶץ לְאַכְלָלָא אָרֶץ דְלַתַּתָּא. וְלְאַסְגָּאָה (לח) כָּל עוֹבְדָהָא פְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוּ וּבְהוּ כְּדַקְאֲמַרְוּ. וְהָאָרֶץ דָּא אָרֶץ עֲלָאָה דְלִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה. הָיְתָה. בְּקַדְמִיתָא כְּבַר הוּת פְּדָקָא יָאוּת. וְהַשְׁתָּא תְהוּ וּבְהוּ וְחֻשְׁךָ. הָיְתָה דִיַּיקָא. לְבַתָּר אֲזַעֲרִית גְּרַמָּה וְאַזְעִירִית נְהוּרָא. תְהוּ וּבְהוּ וְחֻשְׁךָ וְרוּחַ אַרְבַּע יְסוּדֵי עֲלָמָא דְאַשְׁתְּכָלְלוּ בָהּ.

דבר אחר ואת הארץ פדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא דאיהי אתעבידת בכמה מדורין (נהורין) פלא פגוונא עלאה. ודא הוא

וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְּהוֹ וּבְהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלֶּיךָ מְדוֹרֵי הָאָרֶץ: אֶרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, אֶרְקָא, תַּבַּל. וְגָדוֹל שְׁבָכֻלָם תַּבַּל, שְׁכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצִדְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לֹו, זֶהוּ מְקוֹם הַגֵּיהֶנֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְסוּד זֶה כְּתוּב [שְׁכַתוּב] (בְּמַלְתָּ) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. זֶה סוּד מְקוֹם הַגֵּיהֶנֶם. זֶהוּ צִיָּה, הַמְּקוֹם שֶׁל מְלֶאֶךְ הַמְּנוֹת, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׁיף אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁל חֹשֶׁךְ עֲלִיוֹן.

תַּהֲוֹ דָא נְשִׂיָּה שְׁלֵא נִרְאָה בְּהַ מְרֵאָה כְּלָל עַד שֶׁנִּשְׁכַּח מֵהַפֶּל, וְעַל זֶה נִקְרָאת נְשִׂיָּה. וּבְהוּ זֹו אֶרְקָא, מְקוֹם שְׁלֵא נִשְׁכַּח. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶה גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת - זֶה כְּנֶגֶד תַּבַּל שֶׁנֶּזְוֵן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֵּל הוּא כְּאֶחָד. כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לְאָרֶץ הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁבַעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה דְרָגָה עַל דְרָגָה, וּבְכָל הַמְדוֹרִים מְלֶאכִים עֲלִיּוֹנִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כִּף גַּם לְמַטָּה. וְהַכֵּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד. שְׁבַעָה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, וְהָרִי אֶרֶץ הַעֲלִיּוֹנָה אוֹחֲזָת אוֹתָם וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּהַ, וּבְכֻלָּם נִמְצְאוּ תְּשׁוּבָת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת זֹו מִזֹּו, וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

מְדוֹר רֵאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מְקוֹם בֵּית חֹשֶׁךְ שְׁלֵא מְאִיר, וְהוּא מְתַקֵּן לְמְדוֹרֵי רוּחוֹת וּסְעָרוֹת חֲזָקוֹת שְׁלֵא נִרְאִים. וְאֵין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא דְמוּת כְּלָל. וְשֵׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יוֹדִיעָה כְּלָל, שְׁאֵין בּוֹ צוּרָה תּוֹךְ כְּלָל הַכֶּסֶף [הַרְשָׁם].

וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְּהוֹ וּבְהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלֶּיךָ אֲנֹן מְדוֹרֵי אֶרְעָא. אֶרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׂיָּה. צִיָּה. אֶרְקָא. תַּבַּל. וְגָדוֹל שְׁבָכֻלָם תַּבַּל דְכַתִּיב, (תהלים ט) וְהוּא (דף ט ע"א) יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצִדְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מֵאֵן הוּא צִיָּה. אָמַר לִיה דָּא הוּא אֲתֵר דְגֵיהֶנֶם כְּמָה דְאֵת אָמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְרִזָּא דָּא כְּתִיב, (ד"א דְכַתִּיב) (בְּמַלְתָּ) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דָּא רִזָּא אֲתֵר דְגֵיהֶנֶם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתֵר דְמְלֶאֶךְ הַמְּנוֹת כְּדִקְאֶמְרֵן דְאִיהוּ מַחְשִׁיף אֲנַפְיָיהוּ דְבְרִיָּיתָא. וְדָא הוּא אֲתֵר דְחֹשֶׁךְ עֲלֵאָה.

תַּהֲוֹ דָּא נְשִׂיָּה דְלֹא אֲתַחֲזִיָּא בְּהַ חִיזוּ כְּלָל עַד דְאֲתַנְשִׁי מִכְּלָא. וְעַל דָּא אֲתַקְרִי נְשִׂיָּה. וּבְהוּ דָּא אֶרְקָא אֲתֵר דְלֹא אֲתַנְשִׁי. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר דָּא גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לְקַבֵּל תַּבַּל דְאֲתַזֵּן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְכֻלָּא כְּחַד הוּא.

בְּגוֹזְנָא דָּא אֵית לְאָרֶץ עֲלֵאָה. שְׁבַעָה מְדוֹרִין אֲנֹן לְעִילָא דְרָגָא עַל דְרָגָא וּבְכֻלְהוּ מְדוֹרִין מְלֶאכִי עֲלֵאֵי אֵלֶּיךָ עַל אֵלֶּיךָ. הָכִי נִמְי לְתַתָּא. וְכֻלָּא אַחִיד דָּא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד. שְׁבַעָה מְדוֹרִין אֲנֹן לְעִילָא. וְהָאֵי אֶרֶץ עֲלֵאָה אַחִידָת לֹון וְכֻלְהוּ קִיָּיִמִין בְּהַ. וּבְכֻלְהוֹן קִיָּיִמָא תּוֹשְׁבֵי תַתָּא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְרָגִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא. וְאֲתֵרִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא:

מְדוֹרָא קַדְמָאָה לְתַתָּא הוּא אֲתֵר בֵּי חֹשֶׁךְ דְלֹא נִהִיר. וְהוּא מְתַתְּקֵן לְמְדוֹרֵי רוּחֵי וְקַסְטִירֵי וְעֲלֵעוּלֵי תַקִּיפִין דְלֹא אֲתַחֲזִיָּין. וְלֹא אֵית בֵּיה נְהוֹרָא וְלֹא חֲשׂוּכָא וְלֹא דִיּוּקְנָא כְּלָל. וְתַמֵּן לֹא יוֹדְעִין בֵּיה יוֹדִיעָא כְּלָל דְלֹא בֵּיה צוּרָה גוֹ כְּלָל כּוֹרְסִיָּא (כּוֹרְסָא).

וְעַל אוֹתוֹ מְקוֹם מְמַנָּה מְלֹאָךְ אֶחָד וְשָׁמוּ טְהוּרֵי־אֵל. וְעָמוּ שְׁבַעִים מְמַנִּים מְעוֹפְפִים. וְנִמְחִים מְזִיקֵי הַשְּׁלֵהבוֹת [וְשִׁלְהָם] וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נְרָאִים וְלֹא נִמְצָאִים. וְכִשְׁבָּא הַבְּקָר, כָּלֶם מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים. כְּשִׁמְגִיעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם, אוֹבְדִים וְלֹא נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים בְּנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַתְּהוֹם וְלֹא נְרָאִים. כְּשִׁנְחָשׁ הַלֵּילָה, נִמְחִים מֵאוֹתָן שְׁלֵהבוֹת עַד שִׁמְגִיעַ הַבְּקָר.

מְדוּרָה הַשְּׁנִי הוּא מְקוֹם שְׁמַאִיר יוֹתֵר וְהוּא חֲשׂוֹף, אֲבָל לֹא חֲשׂוֹף כְּמוֹ אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן. וְהוּא מִתְקַן לְמְדוּרִים שֶׁל מְלֹאָכִים עֲלִיּוֹנִים שְׁמַמְנִים עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וְלִהְיִסְטִים [לְהַסְטוּתָם] בְּאוֹתָהּ דְרָף רָעָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מְקוֹם נְרָאָה יוֹתֵר מִן הָרֵאשׁוֹן. וְלְמְלֹאָכִים הַלְלוּ יֵשׁ קָרֵב [קִרְבָּה] עִם בְּנֵי אָדָם וְזוֹנִיִּם [וְנִהְיִים] מְרִיחַ וּבִשְׁם שְׁלֵמֻטָּה לְעֵלוֹת בְּתוֹעֵלֶת וְלִהְיִיר יוֹתֵר.

וְעֲלִיָּהֶם מְמַנָּה אֶחָד שְׁשָׁמוּ קְדוּמֵי־אֵל. וְאַלֶּה פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים לָהֶם, וְלֹא נְרָאִים עַד שִׁישְׁרָאֵל לְמִטָּה פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאֵז עוֹמְדִים בְּמִקְוָמָם וְנְרָאִים מְאִירִים יוֹתֵר. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְקַדְּשִׁים קְדָשָׁה. וְכִשְׁשִׁירָאֵל עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, כָּלֶם טָסִים וּמְעִידִים [סִם] עֲדוֹת לְמַעֲלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׁלִישִׁי הוּא מְקוֹם שֶׁל לְהַבּוֹת וְתַמְרוֹת עֶשֶׂן, וְשֵׁם הַשְּׁפָעָה שֶׁל נֵהָר דִּינוּר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמוֹקֵד לְנִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים, שְׁמֵשׁ יוֹרְדָת אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְעַל הַהוּא אֶתֶר מְמַנָּה חֵד מְלֹאָכָא טְהוּרֵי־אֵל שְׁמִיָּה. וְעַמִּיָּה שְׁבַעִין מְמַנֵּן מְעוֹפְפִין.

וְאַתְמַחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (רַעֲלִיָּהוּ) וְלֹא קְיִימִין וְלֹא אֶתְחַזִּין וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִי. וְכַד אֶתִּי צַפְרָא כְּלָהוּ מִתְחַדְּשִׁין וְלֹא קְיִימִי. כַּד מְטָאן לְגַבֵּי הַהוּא (רַחֵם) אֶתֶר אֲבָדִין וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִין וְעֵאֱלִין בְּחֵד נּוֹקְבָא דְתְהוּמָא וְלֹא אֶתְחַזִּין. כַּד אֶתְרַמִּישׁ לִילְיָא אֶתְמַחוּן מְאֵנוּן שְׁבִיבִין עַד דְּמַטִּי צַפְרָא:

מְדוּרָא תְנַיִנָּא הוּא אֶתֶר דְּנִהִיר יִתִּיר וְאִיהוּ חֲשׂוֹף. אֲבָל לֹא חֲשׂוֹף כְּהוּא קְדַמָּא. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמְדוּרֵי מְלֹאָכִין עֲלֵאִין דִּי מְמַנֵּן עַל עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא וְלְמַסְטִי (רַחֵם) לְהוֹן כְּהוּא אֶרְחַ בִּישָׂא דְאֵנוּן אֶזְלִין. וְהוּא אֶתֶר אֶתְחַזִּי יִתִּיר מִן קְדַמָּא. וְאֶלִין מְלֹאָכִין אִית לְהוֹן קְרָבָא (קוֹרְבָא) עִם בְּנֵי נְשָׂא וּמִתְזַנֵּן (וּמִתְחַנֵּן) מְרִיחָא וּבְיוֹסְמָא דְלִתְתָא לְסִלְקָא בְּתוֹעֵלְתָא וְלֹאֲנִהְרָא יִתִּיר.

וְעֲלִיָּהוּ חֵד מְמַנָּא קְדוּמֵי־אֵל שְׁמִיָּה. וְאֶלִין פְּתַחִין שִׁירְתָא וּמִשְׁתַּפְּכִי וְאֶזְלִין לוֹן. וְלֹא אֶתְחַזִּין עַד דִּישְׁרָאֵל לִתְתָא פְּתַחִי וְאֶמְרֵי שִׁירְתָא. כַּדִּין קְיִימֵן בְּדוֹכְתִיָּהוּ וְאַתְחַזֵּן נְהִירִין יִתִּיר. תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא מְקַדְּשֵׁי קְדוּשָׁתָא. וְכַד יִשְׂרָאֵל עָסְקֵי בְּאוּרִיָּתָא כְּלָהוֹן טְאֶסִין וְסִהְדֵי (אֶנְיוּ) סִהְדוּתָא לְעִילָא. וְקְדָשָׂא בְּרִיךְ הוּא חֵיִים עֲלִיָּהוּ:

מְדוּרָא תְלִיתָאָה הוּא אֶתֶר דִּשְׁבִיבִין וְקְטוּרִין. וְתַמֵּן נְגִידוֹ דְנֵהָר דִּינוּר דְנִגִּיד וְנִפִּיק דְאִיהוּ בִּי מוֹקְדָא דְנִפְשִׁיָּהוּ דְרִשְׁיַעֲיָא. דְמִתְמַן נְחִית אֲשָׂא עַל רִישִׁיָּהוּ דְרִשְׁיַעֲיָא, וְתַמֵּן מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה דְטְרַדִי לָהּ.

אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְשֵׁם נִמְצְאָת לְשׁוֹן הַרְעָה עַל
יִשְׂרָאֵל לַפְעָמִים וּלְהַסְטוֹת
אוֹתָם, פָּרַט לְזִמְן שְׁלוֹקָחִים
רְפוּאָה לְדַחֹת אוֹתוֹ. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם מִצַּד הַשְּׂמָאל, כָּלֵם
מִצַּד הַחֲשׂוֹף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַחֲשׂוֹף
עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְסִמָּא"ל הַרְשַׁע
נִמְצָא שֵׁם.

מְדוּרָה רְבִיעִי הוּא מְקוּם שְׂמָאִיר,
וְשֵׁם הוּא אֹר לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
שֶׁבְצַד יָמִין, וּפּוֹתָחִים בְּשִׁירָה
וּמְסִימִים, וְלֹא הוֹלְכִים לְעִבּוֹר
כְּאֵלוֹ רֵאשׁוֹנִים שְׁפוֹתָחִים
בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ
דוֹלְקָת, וְשׁוֹבִים וּמִתְחַדְּשִׁים
כְּמִקְדָם. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּמִקְוֵם
וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה מְלָאָכִי
רְחִמִים שְׁלֵא מְשַׁתְּנִים לְעוֹלָמִים.
וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) עֲשֵׂה
מְלָאָכִי רִחוּת וְגו'. וְאֵלֶּה
עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָם בְּעוֹלָם וְלֹא
נִרְאִים לְבְנֵי אָדָם, פָּרַט לְמִרְאָה
אוֹ בְּצַד אַחֵר בְּשֶׁכֶל רַב. וּמְלָאָךְ
אֶחָד מְמַנָּה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְׂמוֹ
פְּדָא"ל. וְכוּ פּוֹתָחִים מִפְּתָחוֹת
הַרְחִמִים לְאוֹתָם שְׁשׁוֹבִים
לְרַבּוֹנָם, וּפּוֹתָחִים שְׁעָרִים
לְהַעֲבִיר וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם.

מְדוּרָה חֲמִישִׁי הוּא מְדוּרָה שְׂמָאִיר
בְּאֹר יוֹתֵר מִכָּל הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ
בּוֹ מְלָאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ וּמֵהֶם
מַיִם. לַפְעָמִים הֵם נִמְצְאִים
בְּרַחֲמִים, וְלַפְעָמִים נִמְצְאִים
בְּדִין. אֵלֶּה בְּצַד זֶה וְאֵלֶּה בְּצַד
זֶה. לַפְעָמִים אֵלֶּה מְאִירִים וְאֵלֶּה
חֲשׁוּכִים, וְאֵלֶּה מְמַנִּים לְזִמְרָה
לְרַבּוֹנָם. אֵלֶּה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה,
וְאֵלֶּה בְּשְׂעוֹלָה הָאֹר. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם שֶׁשְׂמוֹ קְדִישִׁא"ל.
בְּשִׁנְחֻלָּק הַלֵּילָה בְּחֻצוֹת
וּמִתְעוֹרֵר רִיחַ צְפוֹן וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן, אֲזִי רִיחַ צְפוֹן

וְתִמְן אֲשַׁתְּפַח דְּלִטוּרֵיָא עֲלֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל
לְזִמְנִין וּלְאַסְטָאָה לֹון. בַּר בְּזִמְנָא
דְּנִסְבֵי אֲסוּוֹתָא לְדַחֲיָא לֵיה. וְחַד מְמַנָּא
עֲלֵיהוּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא כְּלָהוּ מִסְטָרָא
דְחֲשׂוֹף כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַחֲשׂוֹף עַל פְּנֵי תְהוֹם.
וּסְמָאל חֲיִיבָא אֲשַׁתְּבַח תְּמָן :

מְדוּרָה רְבִיעִיָה הוּא אַתְר דְּנְהִיר. וְתִמְן הוּא
נְהִירוֹ לְמִלְאָכִי עֲלָאִי דִי בְּסִטְר
יָמִינָא. וּפְתָחִי שִׁירָתָא וְסִימִי וְלֹא אֲזִלִין
לְאַעֲבָרָא כְּהִנֵּי קְדָמָאִי (דף מ ע"ב) דְּפְתָחִין
שִׁירָתָא וּמִתּוֹקְדָן וּמִתְעַבְרָן בְּנוֹר דְּלִיק וְתִבִין
וּמִתְחַדְּשִׁין כְּמִלְקָדְמִין. וְהִנֵּי קְיִימִין
בְּדוּכְתֵיהוּ וְלֹא מִתְעַבְרָן. וְהִנֵּי מְלָאָכִי דְרַחֲמִי
דְלֹא מְשַׁנְיִין לְעִלְמִין.

וְעֲלֵיהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) עוֹשֵׂה מְלָאָכִי רִחוּת
וְגו'. וְאֵלִין עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתֵיהוּ
בְּעִלְמָא וְלֹא אֲתַחֲזוּן לְבְנֵי נְשָׂא בַר בְּחֻזּוּא אוֹ
בְּסִטְרָא אַחְרָא בְּסִכְלָתְנוּ סְגִי. וְחַד מְלָאָכָא
מְמַנָּא עֲלֵיהוּ פְּדָאֵל שְׂמִיָה. וּבִיָּה פְתִיחִין
מִפְתָּחִין דְּרַחֲמִי לְאַנּוֹן דְּתִיבִין לְגַבִּיָּה
דְּמִאֲרִיהוּן. וּפְתָחִין תְּרַעִין לְאַעֲבָרָא צְלוֹתְהוּן
וּבְעוֹתְהוּן :

מְדוּרָה חֲמִישִׁיָה הוּא מְדוּרָה דְּנְהִיר בְּנְהִירוֹ
יִתִיר מִכָּלֵהוּ קְדָמָאִי. וְאִית בִּיָּה
מְלָאָכִין מְנַהוּן אֲשָׂא וּמְנַהוּן מִיָּא. לְזִמְנִין
אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַחֲמִי וּלְזִמְנִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִינָא.
אֵלִין בְּסִטְרָא דָּא וְאֵלִין בְּסִטְרָא דָּא. לְזִמְנִין
נְהִרִין אֵלִין וְחֲשִׁכִין אֵלִין. וְאֵלִין מְמַנֵּן לְזִמְרָא
לְמִאֲרִיהוּן. אֵלִין בְּפִלְגוֹת לֵילִיָּא. וְאֵלִין כַּד
סְלִיק נְהוּרָא. וְחַד מְמַנָּא עֲלֵיהוּ קְדִישִׁאֵל
שְׂמִיָּה.

בַּר אֲתַפְּלַג לֵילִיָּא וְאַתְעַר רִיחַ צְפוֹן וְקְדִישָׁא
בְּרוּךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקָאִי

מקִישָׁה וּמְגִיעָה לְאוֹתָם הַמְּמַנִּים
בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְזִמְרָה, וְכֻלָּם
מְזַמְרִים וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה.
וּכְשֶׁמְגִיעַ הַבִּקְרָה וּמִתְחַבֵּרַת
קְדְרוֹת הַבִּקְרָה בְּאוֹר, אִזּוּ כָּל
הָאֲחָרִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכֻלָּם
כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ וְכֻלָּם שְׂאֵר
הַמְּלָאכִים [שְׁלֵמָה] מְסִיעִים לָהֶם,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד
כְּכִי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.
עַד שִׁישְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה
וּתְשַׁבְּחוּת אַחֲרֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׂשֵׁי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
קְרוֹב לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וּבֵין
אֲנִיּוֹת וְנִהְרוֹת וְנִחְלִים שְׁנַחֲלָקִים
מִן הַיָּם וְכֻמָּה דָּגִים הֵם
שְׁמֵרְחָשִׁים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי
הָעוֹלָם. וּמַעֲלִיָּהֶם שָׂרִים מְמַנִּים,
וּמְמַנֵּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וְשֵׁמוֹ
אוּרִיאֵ"ל, וְהוּא מְמַנֵּה עַל כָּל
אֵלֵה הַתְּחֻתּוֹנִים.

וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּשַׁעוֹת וּרְגָעִים
כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד
זֶה. כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד [דרום]
מְזַרְחָה, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ צַד הוּא מִיכָאֵ"ל שְׂבֵא
מִימִין. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
צָפוֹן, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן
לְאוֹתוֹ צַד הוּשׁ גְּבִרְיָאֵל שְׂבֵא
מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת
לְצַד [מזרח] דְּרוֹם, הָרִי שָׁם הוּא
הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ
צַד רְפָאֵ"ל [נ"א אוּרִיאֵ"ל] שְׂמוֹ, וְהוּא
לְיָמִין. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
מְעָרָב, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אוּרִיאֵ"ל [נ"א

רְפָאֵ"ל] וְהוּא לְאַחֲרוֹנָה.

מְדוּרָה שְׂבִיעִי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
עַל הַכֹּל, וְשָׁם לֹא נִמְצְאוּ, רַק
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׂשָׁם מִתְעַדְנִים
בְּאוֹתוֹ זֹהר עֲלִיּוֹן, וּמִתְעַדְנִים
בְּעֻדוֹנִים וּתְפִנוּקִים עֲלִיוֹנִים.
וְשָׁם לֹא נִמְצְאוּ, רַק אוֹתָם

בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. כְּדִין רוּחַ צְפוֹן אֶקִישׁ וּמְטָא
לְאַנּוּן דְּמִמְנָן בְּפִלְגוֹת לֵילִיא לְזִמְרָא. וְכֻלָּהוּ
מְזַמְרִין וּפְתַחֲחִין שִׁירְתָּא. וְכַד אֲתִי צַפְרָא
וּמִתְחַבֵּר קְדְרוֹתָא דְצַפְרָא בְּנִהוּרָא. כְּדִין
כְּלָהוּ אַחֲרֵינִין אֲמַרִין שִׁירְתָּא. וְכֻלָּם כְּכִי
רְקִיעָא וְכֻלָּם שְׂאֵר מְלָאכִין [דִּלְתָמָא] מְסִיעִין לוֹן
כְּמָה דְכְּתִיב, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בְקָר
וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד דִּישְׂרָאֵל נְטִילֵי
שִׁירְתָּא וְתוֹשְׁבֵיחָתָא אַבְתְּרִייהוּ:

מְדוּרָא שְׁתִּיתָאָה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה קְרִיב
לְמַלְכוּ שְׂמִיא. וּבִיה אַרְבִּין וְנִהְרִין
וְנִחְלִין דְּמִתְפְּלְגִין מִן יָמָא וְכֻמָּה נוֹנִין אֲנוּן
דְּמִרְחָשִׁין לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלִמָּא. וְעִילָא מְנַהוּן
סְרְכִין מְמַנָּן. וְחַד מְמַנָּא עֲלִייהוּ וְאוּרִיאֵל
שְׂמִיָּה. וְהוּא מְמַנָּא עַל כָּל אֲלִין תְּתַאֲיִן.

וְכֻלָּהוּ נְטִילֵי בְשַׁעֲתֵי וּרְגָעֵי כַד נְטִילֵי אַרְבֵי
לְסְטְרָא דָּא וּלְסְטְרָא דָּא. כַּד נְטִילֵי
אַרְבֵי לְסְטְרָא [דרום] מְזַרְחָה מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלִייהוּ
לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא מִיכָאֵ"ל דְּאֲתָא מִימִינָא.
וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא צְפוֹן מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא גְּבִרְיָאֵל דְּאֲתִי
מִסְטְרָא דְשְׂמָאלָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא
[מזרח] דְּרוֹם הָא תְּפִן אִיהוּ מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא רְפָאֵל [נ"א אוּרִיאֵ"ל] שְׂמִיָּה
וְהוּא לִימִינָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא מְעָרָב
מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא
אוּרִיאֵל [נ"א רְפָאֵל] וְאִיהוּ לְבִתְרָאָה:

מְדוּרָא שְׂבִיעִיאָה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה עַל
כָּלָא. וְתִמְן לֹא אֲשַׁתְּפָחוּ בַר
נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקִיא דְתִמְן מִתְעַדְנִין בְּהֵהוּא
זִיְהִרָא עֲלָאָה. וּמִתְעַדְנִין בְּעֻדוֹנִין וּתְפִנוּקִין
עֲלָאִין. וְתִמְן לֹא אֲשַׁתְּפָחוּ בַר אֲנוּן

זכאים, וגנזי שלום וברכה ונדבה. הכל הוא פגון עליון, והרי אמרו החברים.

או הוא בארץ שלמטה בשבעה מדורים, וכלם כמו שלמעלה. ובכלם יש מינים כמראה בני אדם, וכלם מודים ומשבחים לקדוש-ברוך-הוא, ואין מי שיודע את כבודו כאותם שהם במדור העליון. ואלה רואים את כבודו כראוי לעבדו ולשבחו ולהכיר את כבודו.

ועולם העליון הזה, שהוא תבל, לא עומד בקיומו, אלא רק בשביל הצדיקים שהם גופים קדושים כמו שלמעלה לא עומד אותו מדור שביעי אלא לנשמות הצדיקים. כך גם המדור השביעי הזה למטה לא עומד אלא לגופיהם של הצדיקים, להיות הכל אחד זה כמו זה.

בא ראה, אמר רבי שמעון, שבעה מדורים הם שאמרנו, ובתוכם יש שבעה היכלות מאותם סודות האמונה כנגד שבעה רקיעים עליונים. ובכל היכל והיכל יש רוחות עליונות. היכל ראשון, כאן יש רוח שהתמנה על נשמות הגרים שהתגירו ושמו רחמיאל, והוא נושא אותם ונהנים מזיו הכבוד שלמעלה.

היכל שני, יש רוח אחד ששמו אהינאל, וזה עומד על כל אותם נשמות התינוקות שלא זכו בעולם הזה לעסק בתורה, והוא עומד עליהם ומלמד אותם.

בחיכל השלישי יש רוח אחד בשם אדרהינאל, והוא עומד על נשמות אותם שחזרו בתשובה ולא חזרו. פגון שחשבו, ובטרם

זכאין. וגנזי שלום וברכה ונדבה. פלא הוא כגוונא עלאה והא אמרו חבריאי.

בדון הוא לארץ דלתתא בשבעה מדורין. וכלהו כגוונא דלעילא. ובכלהו אית זינין פחיזו בני נשא. וכלהו מודן ומשבחן לקדשא בריך הוא. ולית מאן דינדע יקריתא פאנון דאנון במדורא עלאה. ואלין חזאן יקריתא פדקא יאות למפלח ליה ולשבחא ליה ולאשתמודע יקריתא.

ועלמא דא עלאה דאיהו תבל לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון דצדיקייא דאנון גופין קדישין. (דף טא ע"א) כגוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקייא. הכי נמי האי מדורא שביעאה לתתא לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקייא. למהוי כלא חד דא כגוונא דדא.

תא חזי, אמר רבי שמעון שבעה מדורין אנון דקאמרן. ובגו אנון אית שבעה היכלין מאנון רזי מהימנותא לקבל שבעה רקיעין עלאין. ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין.

היכלא קדמאה הכא אית רוחא דאתמנא על נשמתהון דגריין דאתגגירו. ורחמיאל שמייה. ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא.

היכלא תניינא אית רוחא חדא אהינאל שמייה. ודא קיימא על פל אנון נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא. ואיהו קיימא עלייהו ואוליה לון.

היכלא תליתאה בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמייה. ואיהו קיימא

תָּזְרוּ בָהֶם מִתּוֹ. אֲלֵה טוֹרְדִים
 אוֹתָם בְּגִיחָם, וְאַחַר כֵּן מַעֲלִים
 אוֹתָם לְרוּחַ הַמְּמַנָּה הַזֶּה וְנוֹשֵׂא
 אוֹתָם. וְחוֹמְדִים לְהַנּוֹת מִזֵּיו כְּבוֹד
 רְבוּנָם וְלֹא נִהְיִים. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים
 בְּנֵי בֶשֶׂר, וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (ישעיה 10)
 וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת
 בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
 לִפְנֵי אֲמֵר ה'.

הַיְכָל רְבִיעִי, כָּאֵן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד
 וְשֵׁמוֹ גְּדַרְיָהּ"ל [נ"א גְּדַרְיָהּ"ל]. זֶה
 עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָן נְשֵׁמוֹת שֶׁל
 הַרוּגִי שְׁאֵר הַעַמִּים [עוֹבְדֵי עֲבוֹת]
 לְהַעֲלוֹתָם לְתוֹךְ לְבוֹשׁ מַלְכוּת שֶׁל
 הַמֶּלֶךְ, וְנִרְשָׁמִים שֵׁם עַד הַיּוֹם
 שֵׁיִנְקָם אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁכֵתוֹב (תהלים ק) יָדִין בְּגוֹיִם מְלֹא
 גִּוִּיּוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רְבֵה.
 הַיְכָל חֲמִישִׁי, כָּאֵן עוֹמֵד רוּחַ
 אֶחָד שְׁנִקְרָא אֲדִירִיא"ל, וְזֶה עוֹמֵד
 עַל כָּל הַנְּשֵׁמוֹת הַלְלוּ.

[נ"א שֶׁל חֲסִידִים שְׁאֵחָיו בְּתַשׁוּבָה] שְׁעֵמֶדוֹ
 בְּאוֹתוֹ הַצֵּד, וְאֵלֶּה הֵם מַעַל כָּלֶם
 שֶׁבְּמִדּוֹר הַזֶּה הָעֲלִיּוֹן עַל הַפֶּל,
 וּמִיכָא"ל [שְׁמוֹ] מְמַנָּה גְּדוֹל [עֲלֵיהֶם]
 עַל כָּלֶם עוֹמֵד [שְׁעוֹמְדִים] בּוֹ. וְכַמָּה
 אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת כָּלֶם עוֹמְדִים
 תַּחְתָּיו בְּאוֹתוֹ הַצֵּד. וְשֵׁם
 מִתְעַדְנּוֹת אוֹתָן נְשֵׁמוֹת הַחֲסִידִים
 בְּאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן שְׁשׁוּפָע
 מִהַעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רָאָה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִיֵּהוּ
 שְׂיֹדֵעַ לְסִדֵּר תְּפִלַּת רְבוּנוֹ כְּמוֹ
 מִשָּׁה? בְּשַׁעָה שֶׁהֲצִטְרַף לוֹ לְסִדֵּר
 תְּפִלָּתוֹ בְּאֲרִיכוּת - סִדֵּר. וּבְשַׁעָה
 שֶׁהֲצִטְרַף לוֹ לְקֹצֵר - גַּם כֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי מְצֹאנוּ
 בְּסִפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים סִדּוֹר שֶׁל סוּדֵי
 הַסּוּדוֹת בְּקֶשֶׁר אֶחָד. לְפַעַמִּים
 שְׁצִרִיף לְסִדֵּר תְּפִלָּתוֹ כְּרֹאוּי
 וְלִקְשֵׁר קְשָׁרִים לְבִשָּׁם אֶת רְבוּנוֹ
 כְּרֹאוּי, וְלִדְעַת לִיחַד יְחוּד שְׁלֵם

עַל נִשְׁמַתְהוֹן דְּאֲנוּן דְּאֵהֲדָרוּ בְּתִיּוּבְתָא וְלָא
 אֵהֲדָרוּ. כְּגוֹן דְּחִשְׁבִּינּוּ וְעַד לָא אֵהֲדָרוּ בְּהוּ
 מִיתוּ. אֲלִין טְרַדִּין לוֹן בְּגִיחָם. וְלִבְתָּר
 עֲאֲלִין לוֹן לְהֵאִי רוּחָא מְמַנָּא וְנָטִיל לוֹן.
 וְחִמְדָּן לְאַתְהִנָּא מִזֵּיו יְקָרָא דְמֵאֲרִיִּהוֹן וְלָא
 אֵתְהַנּוּן. וְאֲלִין אֶקְרוּן בְּנֵי בֶשֶׂר. וְעַלֵּיִיהוּ
 כְּתִיב, (ישעיה 10) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי
 שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
 אֲמֵר יי:

הַיְכָל רְבִיעִי הַכָּא קִיִּמָּא חַד רוּחָא
 גְּדַרְיָהּ"ל [נ"א גְּדַרְיָהּ"ל] שְׁמִיָּה. דָּא
 קִיִּמָּא עַל כָּל אֲנוּן נְשֵׁמַתִּין דְּקִטּוּלֵי דְשְׁאָר
 עַמִּין [עוֹבְדֵי בּוֹכְבִים וּמַלְכוּת] לְעֲאֲלָא לוֹן גּוֹ פּוֹרְפִירָא
 דְּמַלְפָּא. וְאַתְרִשִׁימוּ תַּמָּן עַד יוּמָא דִּינְקוּם
 לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ק) יָדִין
 בְּגוֹיִם מְלֹא גִוִּיּוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רְבֵה:
 הַיְכָל חֲמִישָׁא הַכָּא קִיִּמָּא חַד רוּחָא
 דְּאֶקְרִי אֲדִירִיא"ל וְדָא קִיִּמָּא עַל כָּל
 אֲלִין נְשֵׁמַתִּין (חֲסֵר)

[נ"א חֲסִידִי] [דְּאֶחָדוֹן בְּתִיּוּבְתָא] דְּאַתְקִיִּמוּ בְּהֵוּא
 סְטָרָא. וְאֲלִין אֲנוּן לְעִילָא מַכְלָהוּ דִּי
 בְּמִדּוֹרָא דָּא עֲלָאָה עַל כָּלֶא וּמִיכָא"ל [שְׁמִיָּה]
 רַב מְמַנָּא [עֲלִיִּיהוּ] עַל כָּלֵהוּ קִיִּמָּא [דְּקִיִּמּוּ] בֵּיה.
 וְכַמָּה אֲלָף וּרְבָבָן כָּלֵהוּ קִיִּמּוּן תַּחְתִּיָּה
 בְּהֵוּא סְטָרָא. וְתַמָּן מִתְעַדְנִין אֲנוּן נְשֵׁמַתִּין
 דְּחֲסִידֵי בְּהֵוּא נְהוּרָא עֲלָאָה דְּנִגְדָּא
 מַעֲלָמָא דְּאַתִּי.

תָּא חֲזִי, (חֲסֵר כָּאן הַיְכָל ו' 1) .. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 מָאן הוּא דִּידַע לְסִדְרָא צְלוֹתָא דְמֵרִיָּה
 כְּמִשָּׁה. בְּשַׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף לִיה לְסִדְרָא
 צְלוֹתִיָּה בְּאֲרִיכוּת סִדֵּר. וּבְשַׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף
 לִיה לְקֹצֵרָא הֲכִי נְמִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא אֲשַׁכְּחָנָא בְּסִפְרֵי קְדָמָי סִדּוֹרָא דְרַזִּי דְרַזִּין

לְקַרְעַת רְקִיעַיִם וּלְפַתַּח שַׁעֲרֵים
וּפְתַחַיִם שְׁלֵא יִהְיֶה מִי שְׁיִמְחָה
בְּיָדוֹ.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁיִוְדָעִים
לְפַתּוֹת אֶת רַבּוֹנָם וּלְבַטֵּל גְּזֵרוֹת
וּלְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָה בְּעוֹלָם וּלְהוֹרִיד
בְּרָכוֹת, וּלְהַסִּיר אֶת בְּעַלֵי הַדִּין
שֶׁלֹא יִשְׁלְטוּ בְּעוֹלָם. קָם רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים ק) מִי יִמְלֹל
גְבוּרוֹת ה' וְגו'. מִי יִגְלֶה עֶפְרַיִם
מֵעֵינֶיךָ אַבְרָהָם הַחֲסִיד, יְמִין
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁגִלָה לְךָ סוּד
הַסּוּדוֹת וְהַתְּחַלֵּת תְּפִלוֹת בְּעוֹלָם,
וְהַתְּגַלּוּ לְךָ הַיְכָלוֹת הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן.
שְׁבַעֲהָ הַיְכָלוֹת קְדוֹשִׁים הֵם, וְהֵם
עוֹמְדִים בְּשַׁעֲרֵים בְּקִיּוּם. וּבְכָל
אֶחָד וְאֶחָד נִכְנָסֵת תְּפִלַּת הַיְחוּד
[של רבנו] שֶׁל מִי שְׁיִוְדָע לְבַשֵּׁם
לְרַבּוֹנוֹ וּלְיַחַד יְחוּד בְּשַׁלְמוֹת,
שְׁיִוְדָע לְהַפְגִּס בְּכָל הַהֵיכָלוֹת
וּלְקַשֵּׁר קְשָׁרִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, רוּחַ
בְּרוּחַ, רוּחַ תְּחַתּוֹנָה בְּרוּחַ עֲלִיּוֹנָה.
כְּתוּב (ישעיה כו) ה' בִּצֵר פְּקֻדוֹךָ צָקוֹן
לְחַשׁ מוֹסְרָךְ לָמוֹ.

הַיְכָל הַרְאֵשׁוֹן. כְּתוּב (שמות כד)
וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת הַסְּפִיר
וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. סוּד
הַסּוּדוֹת רוּחַ שְׁנִקְרָאת סְפִיר.
כְּסִפִּיר שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה נּוֹצֵצֵת לְשֵׁנֵי
צְדָדִים. אוֹר אֶחָד עוֹלָה וְיִוָּרֵד.
וְאוֹתוֹ אוֹר לְבָן נּוֹצֵץ לְכָל צַד
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם. אוֹרוֹ תְּלוּי נִסְתָּר וְגִלּוּי.

מִתְּחִלָּה הָיָה נִפְרָדִים אַרְבָּעָה
אוֹרוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְכֵלֶם
מְאִירִים אוֹר אֶחָד כְּמַגֵּרֵת הַנֵּר
שֶׁדוֹלֵק וְנוֹצֵץ אוֹרוֹת לְמֵרָאָה עֵינֵי
בְּנֵי אָדָם. וְאוֹתָם אוֹרוֹת הַנֵּר
עוֹלִים וְיִוָּרֵדִים, הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים
מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֵשׁ שֶׁל אוֹר הַנֵּר
שֶׁדוֹלֵק, וְכֵלֶם אוֹר אֶחָד. כֶּף גַּם
אֵלָה. וְכָל הַמְּאוֹרוֹת נּוֹצֵצִים כְּמוֹ

נְהוֹרָא. כְּבוֹצִינָא דְשַׁרְגָּא

בְּקִשׁוּרָא חֲדָא. זְמַנִּין דְּאַצְטְרִיךְ לְסִדְרָא
צְלוֹתֵיהּ כְּדָקָא יְאוּת. וּלְקִשְׁרָא קְשָׁרִין
לְבִסּוּמֵי לְמֵאֲרִיָּה כְּדָקָא יְאוּת. וּלְמַנְדַּע
לְיַחַדָּא יְחוּדָא שְׁלִימְתָא לְמַקְרַע רְקִיעֵין
וּלְאַפְתָּחָא תְּרַעִין וּפְתַחִין דְּלֹא יְהֵא מָאן
דְּיִמְחֵי בְּיָדֵיהּ.

זְכָאִין אַנּוּן צְדִיקָא דְאַנּוּן יְדַעֵי לְמַפְתֵּי
לְמֵאֲרִיָּהוֹן וּלְבַטּוּלֵי גְזֵרִין וּלְאַשְׁרָאָה
שְׁכִינְתָּא בְּעֵלְמָא וּלְנַחְתָּא בְּרַכָּאִין וּלְמַעֲדֵי
מֵאֲרִיָּהוֹן דְּדִינִין דְּלֹא יִשְׁלְטוּן בְּעֵלְמָא. קָם
רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (תהלים ק) מִי יִמְלֹל גְבוּרוֹת יי
וְגו'. מָאן יִגְלֵי עֶפְרַא מְעִינָה אַבְרָהָם חֲסִידָא
יְמִינָא דְקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּגִלֵי לְךָ רְזָא
דְּרִזִּין. וְשְׁרִיאַת צְלוֹתִין בְּעֵלְמָא. וְאַתְּגַלִּיּוּן
לְךָ הַיְכָלֵי דְמַלְכָּא עֲלֵאָה.

שְׁבַעֲהָ הַיְכָלִין קְדִישִׁין אַנּוּן. וְאַנּוּן קְיִימִין
בְּתְרַעִין בְּקִיּוּמָא. וּבְכָל חַד וְחַד

עָאֵל (דף מא ע"ב) צְלוֹתָא דְיְחוּדָא (ד"א ל"ג דְּמֵרִית)
דְּמָאן דְּיִדְעַ לְבִסּוּמֵי לְמֵאֲרִיָּה וּלְיַחַדָּא יְחוּדָא
בְּשְׁלִימוֹ. דְּיִדְעַ לְאַעְלָא בְּכֵלְהוּ וּלְקִשְׁרָא
קְשָׁרִין אֵלִין בְּאֵלִין רוּחָא בְּרוּחָא. רוּחָא
תְּתָאָה בְּרוּחָא עֲלֵאָה כְּתִיב, (ישעיה כו) יי בִּצֵר
פְּקֻדוֹךָ צָקוֹן לְחַשׁ מוֹסְרָךְ לָמוֹ:

הַיְכָלָא קְדָמָאָה כְּתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו
כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת הַסְּפִיר וּכְעֶצֶם
הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. רְזָא דְרִזִּין (ד"א אית) רוּחַ
דְּאַקְרֵי סְפִירָא. כְּסִפִּירוֹ דְּאַבְּן טְבָא נְצִיץ
לְתַרְיִן סְטָרִין. נְהוֹרָא חַד סְלִיק וְנַחֲתִית.
וְהֵהוּא נְהוֹרָא חָוּוּר נְצִיץ לְכָל סְטָר עֵילָא
וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סְטָרֵי עֵלְמָא. נְהוֹרִיָּה תְּלִיּוּן
סְתִים וְגִלְיָא.

מְנַהוֹרָא דָּא מִתְּפָרְשִׁין אַרְבַּע נְהוֹרִין
לְאַרְבַּע סְטָרִין. וְכֵלְהוּ נְהוֹרִין חַד

מראה של נחשת מלִטְשֵׁת בְּאֵדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנִצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלֵל. זֶהוּ לְיָמִין.

וְרִשְׁמֵאֵל יֵשׁ רוּחַ שְׁנִקְרָא לְבָנָה, וְזֶה נִכְלָל בְּרוּחַ הָרֵאשׁוֹן וְנִכְנַס זֶה בְּזֶה. אוֹרוֹ אָדָם וְלִבָּן כְּאֶחָד, מִשׁוֹם שְׁיִוְצָא מֵאוֹתָם מְאוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים. כְּשֶׁבְּאִים הַמְּאוֹרוֹת שֶׁל זֶה, מְגִיעִים בְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים וְנִכְלָלִים בּוֹ וְהֵם אֶחָד. וְנִרְאִים הַמְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים לְבָדָם, וְלֹא מִתְגַּלִּים הָאֲחֵרִים הֵלְלוּ וְלֹא נִודְעוּ שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָם וְנִסְתַּתְּרוּ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְלֹא נִודַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה וְגו'. וְזֶהוּ רוּחַ בְּרוּחַ שֶׁהֵם אֶחָד. מְאוֹרוֹת בְּמְאוֹרוֹת שֶׁהֵם אֶחָד. וְכַאֵן הֵם שְׁנֵי שְׁעָרִים [רְקִיעִים] תְּחִתּוֹנִים מֵאוֹתָם רְקִיעִים שְׁנִקְרָאִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם [רְקִיעַ].

מִשְׁנֵי הַרוּחוֹת הַמְּנִצְצִים הֵלְלוּ וְנִרְאוּ אוֹתָם הַאוֹפְנִים שֶׁהֵם קְדוּשִׁים, שֶׁדְּמוּתָם כְּדְמוּת הַחַיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (יחזקאל א) מְרֵאָה הַאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְזֶהוּ שְׁכִתוּב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֵאִיהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ בַּעֲרוֹת כְּמְרֵאָה הַלְּפָדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מִי הִיא? זוֹ רוּחַ קְדוּשָׁה, מְקוּם שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא מְאִירָה לָהֶם, שְׁכִתוּב וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בְּרֶק.

כְּשֶׁנִּבְרָר רוּחַ בְּרוּחַ, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת רְמוּז (מַטְּל) עַל אַרְבָּעָה אוֹפְנִים. וְהָרֵי דְמוּתוֹ כְּאִרְיָה שׁוֹלֵט עַל אֶלְף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת רְבוּא שֶׁל אוֹפְנִים אֲחֵרִים. כְּנִפְי הַנֶּשֶׁר הַזֶּה הַתְּמַנָּה עַל כָּל אוֹתָם אוֹפְנִים. בְּאַרְבָּעָה גְּלִגְלִים נוֹסְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה. בְּכָל גְּלִגְל וְגְלִגְל שְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים. וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֲמוּדִים

דְּדָלִיק וְנִצְיָן נְהוֹרִין לְחִיזוֹ דְּעֵינִין דְּבִנְי נְשָׂא. וְאֲנוּן נְהוֹרִין דְּשִׁרְגָא סְלָקִין וְנִחְתִּין אֲזִלִּין וְתִיבִין מְגוּ הֵהוּא אֲשָׁא דְנְהוֹרָא דְשִׁרְגָא דְדָלִיק וְכִלְהוּ חֵד נְהוֹרָא. הָכִי נְמִי אֵלִין. וְנִצְיָן כְּלָהוּ נְהוֹרִין כְּחִיזוֹ דְנִחְשָׂא בְטִישָׂא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְאֶתְמַר (יחזקאל א) וְנוֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלֵל. דָּא הוּא לְיָמִינָא. לְרִשְׁמֵאֵל אִית רוּחָא דְאֶקְרִי לְבָנָה. וְדָא אֶתְפְּלִיל בְּרוּחָא קְדָמָאָה וְעָאֵל דָּא בְּדָא. נְהוֹרִיהַ סוּמְקָא וְחִוּוֹר כְּחֵדָא. בְּגִין דְנִפְקָא מֵאֲנוּן נְהוֹרִין קְדָמָאִין. כִּד אֶתּוּ נְהוֹרִין דְדָא מְטוּ בְנְהוֹרִין קְדָמָאִין וְאֶתְפְּלִילוּ בֵיהַ וְאֲנוּן חֵד. וְאֶתְחִיזוּן נְהוֹרֵי קְדָמָאִי בְלַחוּדֵיהוּ. וְלֹא אֶתְגַּלְיִין אֲנוּן אֲחֵרִין וְלֹא אֶתְיַדְעוּ דְעָאֵלוּ בְגוּוֹיֵיהוּ וְאֶתְטַמְרוּ בֵיהַ. כְּמָה דְאֶתְ אֶמַר (בראשית מא) וְלֹא נִודַע כִּי בָאוּ אֶל קַרְבְּנָה וְגו'. וְדָא הוּא רוּחָא בְּרוּחָא דְאֲנוּן חֵד. נְהוֹרִין בְּנְהוֹרִין דְאֲנוּן חֵד. וְהֵכָא אֲנוּן תְּרִין תְּרַעִין (רְקִיעִין) תְּתַאֲרִין מֵאֲנוּן רְקִיעִין דְאֶקְרוּן (ס"א שְׁמַיִם) שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רְקִיעַ).

מִתְרִין רוּחִין אֵלִין מְנִצְצִין אֶתְבְּרִיאוּ אֲנוּן אוֹפְנִין דְאֲנוּן קְדִישִׁין. דְדִיוקְנֵיהוּ כְדִיוקְנָא דְחַיּוֹת כְּדִכְתִּיב, (יחזקאל א) מְרֵאָה הַאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְדָא הוּא דְכְתִיב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֵאִיהֶן כְּגַחְלֵי אֵשׁ בּוֹעֵרוֹת כְּמְרֵאָה הַלְּפָדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מֵאֵן הִיא, דָּא רוּחָא קְדִישָׂא אֶתְר דְנִפְקוּ מִנֶּיהַ וְאִיהִי נְהִיר לוּז. דְכְתִיב וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בְרֶק.

כִּד אֶתְפְּלִיל רוּחָא בְּרוּחָא נְפִיק מִנֵּיהוּ נְהִירוֹ דְחֵד חִיּוֹתָא רְמִיז (נ"א רְמִיז) עַל אַרְבַּע אוֹפְנִין. וְהֵאֵי דִיוקְנָא דִילִיָּה כְּאִרְיָה שְׁלִיט עַל אֶלְף וְתִלְת מְאָה רְבוּא דְאוֹפְנִין אֲחֵרִין. גְּדַפְהָ דְנִשְׂרָא הִיא

בְּאַרְבַּעַה גִּלְגָּלִים. רוּחַ זֶה שׁוֹלֵטֶת
עַל הַכֹּל. מִכָּאן יֵצְאוּ. וְרוּחַ זֶה
עוֹמֶדֶת לְכֹלם, וְהָרִי מִמֶּנּוּ נִזְוָנִים.
אַרְבַּעַה ^[הַאוֹפָנִים] הֵלְלוּ, אַרְבַּע
פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אוֹתָם
פָּנִים מִסְתַּכְּלִים לְאַרְבַּעַה צְדָדִים
שֶׁל אוֹתָהּ הַחַיָּה שְׁעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ.
כְּשֶׁנוֹסְעִים הָאַרְבַּעַה הֵלְלוּ תַחַת
אוֹתָהּ הַחַיָּה, נִכְנָסִים זֶה בְּזֶה
וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
^(שְׁמוֹת כו וְלֹא) מִקְבִּילַת הַלְּלֹאת אִשָּׁה
אֶל אַחֲתָהּ, לְהִתְכַּלֵּל אִחַת בְּאֲחֵת
וּלְהִכְנָס זֶה בְּזֶה. כְּשֶׁנוֹסְעִים אוֹתָם
גִּלְגָּלִים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוֹת בְּכָל
אוֹתָם צְבָאוֹת שְׁלֹמֶטָה לְמִינֵיהֶם.
תַּחַת הַיֵּכָל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת
הַחוּצָה לְכֹמֶה צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים
שְׁלֹמֶטָה, עַד שְׁמַגִּיעִים לְכוֹכַב שֶׁל
שַׁבְּתָאִי. כֹּלֵם מִסְתַּכְּלִים לְהֵיכָל
זֶה. מִשָּׁם נִזְוָנִים. כֹּל אֵלֶּה שְׁבִהֵיכָל
זֶה כֹּלֵם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ רוּחַ,
שְׁכַתוֹב ^(יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה
שְׁמָה הָרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ
בְּלֶכְתָּן. וְזֶהוּ הַיֵּכָל שְׁנֹקְרָא לְבַנַּת
הַסְּפִיר.

רוּחַ זֶה הַכּוֹלֵלֶת רוּחַ אַחֲרַת שְׁנֵי
עוֹלָה וְיוֹרְדַת, אוֹרָה שְׁלֹא שׁוֹכֵף
^[עוֹב] לְעוֹלָמִים פְּאוֹר הַשְּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם. אֵין מִי שְׁעוֹמֵד עָלֶיהָ, פְּרִט
לְרִצּוֹן שֶׁל אִישׁ צְדִיק בְּאוֹתָהּ
תְּפִלָּה שְׁנֹכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הַיֵּכָל
וְעוֹלָה לְקֶשֶׁר קֶשְׁרִים בְּשִׁלְמוֹת
בְּתַחֲלָה שֶׁל הָרוּחַ ^[הַאוֹר] הַזֶּה כְּרֹאֵי.
אִז הָאוֹר מִתְעַשֵּׂף בְּהַ וְשִׁמַּח בְּהַ,
וְעוֹלָה עִמָּה לְהִתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר שֶׁל
הַהֵיכָל הַשְּׁנֵי, לְהִתְכַּלֵּל רוּחַ
שְׁכַלּוֹל בְּרוּחַ אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה
שְׁעָלָיו.

וְסִלְקָא לְקֶשְׁרָא קֶשְׁרִין בְּשְׁלִימוֹ בְּשִׁרְוֹתָא ^(דף מב ע"א) דְּרוּחַ ^(נ"א דְּנְהוּרָא) דָּא
כְּדָקָא חֲזִי. כְּדִין נְהוּרָא אֲתַעֲטַף בֵּיהּ וְחָדִי בְּהַ וְסִלְקָא עִמָּה לְאַתְקֶשְׁרָא
בְּקֶשְׁרָא דְּהֵיכָלָא תְּנִינָא. לְאַתְכַּלְלָא רוּחָא דְּכַלִּיל בְּרוּחָא אַחֲרָא עֲלָאָה
דְּעָלִיהָ.

אַתְמַנָּא עַל אַנוּן אוֹפָנִים. בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִים
נְטָלִין כָּל חַד וְחַד מֵאַנוּן אַרְבַּע. בְּכָל גִּלְגָּלָא
וְגִלְגָּלָא תְּלַת סְמְכִין. וְאַנוּן תְּרִיסַר סְמְכִין
בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִין. רוּחָא דָּא שְׁלֵטָא עַל כֹּלָא.
מְהִכָּא נְפִקוּ. וְדָא רוּחָא קִימָא לְכֹלְהוּ. ^{(ד"א}
^{וְהַ)} מִינָה אַתְזָנוּ.

אַלִּין אַרְבַּע ^(ד"א ל"ג אוֹפָנִים) אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל
חַד וְחַד. וְכָל אַנוּן אַנְפִּין אַסְתְּכִיין
לְאַרְבַּע סְטְרִין דִּיהוּא חֵיוֹתָא דְקִימָא
עָלֵיהּ. כְּד נְטָלִין אַלִּין אַרְבַּע תַּחוֹת הַהוּא
חֵיוֹתָא. עָאלוּ דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא בְּדָא
כְּמָה דְאַתְ אָמַר, ^(שְׁמוֹת כו וְלו) מִקְבִּילוֹת
הַלוּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֲוֹתָהּ. לְאַתְכַּלְלָא חֲדָא
בְּחֲדָא וּלְאַעֲלָא דָּא בְּדָא. כְּד נְטָלִין אַנוּן
גִּלְגָּלִין אֲשַׁתְּמַע קֶל נְעִימוֹתָא בְּכָל אַנוּן
חֵילִין דִּלְתַתָּא לְזִינֵייהוּ.

תַּחוֹת הַיֵּכָלָא דָּא מִתְפָּרְשִׁין חֵילִין לְבַר
לְכֹמֶה סְטְרִין דְרְקִיעִין דִּלְתַתָּא עַד
דְמָטוּ לְכַכְבָּא דְשַׁבְּתָאִי. כֹּלְהוּ אַסְתְּכִיין
לְהֵיכָלָא דָּא. מִתְמָן אַתְזָנוּ. כֹּל אַלִּין דִּי
בְּהֵיכָלָא דָּא כֹּלְהוּ אַסְתְּכוּ לְהַהוּא רוּחָא
דְכְּתִיב, ^(יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה הָרוּחַ
לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלֶכְתָּן. וְדָא הוּא
הַיֵּכָלָא דְאַקְרִי לְבַנַּת הַסְּפִיר.

רוּחָא דָּא דְכַלִּיל רוּחָא אַחֲרָא תְּנִינָא סִלְקָא
וְנִחַתָּא נְהוּרִיהַ דְלָא שְׁכִיף ^(שְׁכַפ)
לְעִלְמִין כְּנְהוּרָא דְשְׁמֶשׁא גּוּ מִיָּא. לִית מָאן
דְקָאִים עָלֶיהָ. כְּר רְעוּתָא דְבַר נֶשׁ זַפְאָה,
כְּהוּא צְלוֹתָא דְעָאלַת כְּהוּא הַיֵּכָלָא

ורוח זו שפוללת, פוללת בה
 אותה חיה וכל אותם אופנים
 ונגלגלים, ונאחזים בו כמו
 שנאחזים אש במים ומים באש,
 דרום בצפון, צפון בדרום, מזרח
 במערב, ומערב במזרח. כף
 נאחזים כלם זה בזה ונקשרים זה
 בזה. אותה רוח עולה להתקשר,
 ואותה חיה מסתפקת למעלה אל
 ההיכל השני, ומסתפלים זה בזה.
 באמצע ההיכל הזה נעוץ עמוד
 אחד שעולה עד אמצע ההיכל
 האחר, והוא נקוב ונעוץ וניא נתיב
 נעוץ מלמטה למעלה להדבק רוח
 ברוח, וכן עד למעלה מכלם
 להיות כלם רוח אחת, שנאמר
 (קהלת א) ורוח אחד לכל.

היכר שני. כתוב (שמות כד) וכעצם
 השמים לטהר. כאן הוא אותו רוח
 שנקרא זה, ועומד בלבן תמיד
 שלא יתערבו גונו באחר, והוא
 עצם שלא משתנה לעולמים. זה
 אינו בהתגלות כף להתנוצץ כמו
 האחר. זה קשה להתגלות. כמו
 סתר העין שפשמתגלגלת, זוהרת
 ונוצצת בגלגול. וגם זה כף. משום
 שפשאותו רוח ראשון עולה,
 מגלגל בגלגל ומגלה אותו,
 ונקשר יחד אתו בקשר של לבן
 העין תוף גון אחר שהוא דקיק
 ממנו שורה עליו.

רוח זו מתגלגלת מתוף רוח
 שלמטה. האור שלמטה סובב
 לגלגל (וגלגל) האור הזה ומאיר. ולא
 יכול להאיר עד שאוחז בו
 הפחתון ונקשר עמו ואז מאיר,
 ואוחז באור שלמטה (שהיה מאיר)
 שהוא כלול ולא משתנה בכלל,
 אלא מתגלה בגלגולו בגלגול שלו.
 וכשאור זה מתגלגל, נוטל אור
 אחר לצד שמאל ומתגלגל עמו
 ומסתובב עמו. וזה סוד הכתוב

ורוחא דא דכליל כליל ביה ההיא חיותא
 וכל אנון אופנין וגלגלין ואתאחדן
 ביה כגוונא דאתאחדא אשא במיא, ומיא
 באשא. דרום בצפון, צפון בדרום. מזרח
 במערב, ומערב במזרח. הכי אתאחדן כלהו
 דא בדא ואתקשרן דא בדא. ההוא רוחא
 סלקא לאתקשרא. וההיא חיותא אסתכייא
 לעילא לגבי היכלא תניינא ואסתכייין דא
 בדא.

באמצעיתא דהיכלא דא נעין חד עמודא
 דסלקא עד אמצעיתא דהיכלא
 אחרא. ואיהו נקיב ונעין (ניא נתיב נעין) מתתא
 לעילא לאתדבקא רוחא ברוחא וכן עד
 לעילא מפלהו. למהוי כלהו רוחא חדא
 כמה דאת אמר, (קהלת א) ורוח אחד לכל:

היכרא תניינא פתיב, (שמות כד) וכעצם
 השמים לטהר. הכא איהו ההוא
 רוחא דאקרי זהר. וקיימא בתוורתא תדיר.
 דלא אתערבו גונוני באחרא. ואיהו עצם
 דלא אשתני לעלמין. דא לאו איהו
 באתגליא הכי לאתנצצא כאחרא. דא קשי
 לאתגלייא. פסתימו דעינא דכד מתגלגלא
 אזדהר ונציץ בגלגולא. ודא אוף הכי. בגין
 דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא מגלגל
 בגלגולא וגלי ליה, ואתקשר בהדיה
 בקשורא דתוורתא דעינא גו גוון אחרא
 דאיהו דקיק מיניה דשארי עלוי.

מתגלגלא רוחא דא מגו רוחא דלתתא.
 נהורא דלתתא אסחר לגלגלא
 (נ"א וגלגל) נהורא דא ואתנהיר. ולא יכיל
 לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר
 בהדיה וכדין אנהיר. ואחיד בנהורא דלתתא

(ד"א ל"ג דמות נהיר) דהוא כליל ולא אשתני כלל. אלא אתגליא כגיניה בגלגולא

(שיר ז) חמוקי ירכיף כמו חלאים מעשה ידי אמן. אשרי מי שידע לגלות [לגל] מאורות. רוח אחרת נכללת עמו ומסתובב [מאיר] ומאיר סביבו בגון תכלת ולבן. אותו לבן נקשר בלבן הזה, ואותו תכלת נקשר באדם של האור הפחתון שלצד שמאל, ונקללים זה בזה ונהיים אחד, ונקראים עצם השמים. וכל מה שלמטה ואותו היכל שלמטה, הכל נכלל פאן. והיות שהכל נכלל פאן, נקרא עצם השמים.

מבלי שאורות הללו נבראו אותם שרפים של שש פנפים, כמו שנאמר (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו שש פנפים שש פנפים לאחד. כלם בשש, משום שכלם מעצם השמים. אלה הם ששרפים את אלה שלא חוששים על כבוד רבונם. וסוד שהמשפמש בכתר חולף. מי שקורא ושונה ששה סדרי משנה, זהו מי שידע לסדר ולקשר קשור של יחוד של רבונו כראוי. אלה אותם שמקדשים השם הקדוש של רבונם בכל יום תמיד.

בשמתנגדים האורות, יוצא מהם אור של חיה אחת, שהיא עומדת ומטלת על ארבע חיות השליטות על הראשונות שפוללות אותם בתוכם. ובאלה כשנוסעים, כופים השרפים תחתונים נחשים שיוצאים מתוף אותו נחש שרף שגורם מות לכל העולם.

אלה החיות פני נשר, מסתכלות אל אותה חיה הנשר עליון שעליהם, כמו שנאמר (משלי ל) דרף הנשר בשמים. רוח זו שולטת על הכל. אותו החיה שרוממת נ"א

דיליה. וכד נהורא דא מתגלגלא נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה. ורזא דא כתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיף כמו חלאים מעשה ידי אמן. זפאה איהו מאן דידע לגלאה (נ"א לגלאה) נהורין. רוחא אחרא אתפליל בהדיה ואסתחר (ואנהיר) ונהיר סחרניה בגוון תכלא ותוור. ההוא תוור אתקשר בתוור דא. וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא. ואתפלילו דא בדא והווי חד. ואקרוני עצם השמים. וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא כלא אתפליל הכא. ובגין דכלא אתפליל הכא אתקרי עצם השמים.

מבלי דנהורין אלין אתבריאנו אנון שרפים דשית גדפין כמה דאת אמר (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו שש פנפים שש פנפים לאחד. פלהו בשש. בגין דכלהו מעצם השמים. אלין אנון דאוקידו לאנון דלא חיישי על יקרא דמאריהון. ורזא דאשתמש בתגא חלף. מאן דקארי ותני שית סדרי משנה דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה פדקא יאות. אלין אנון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר.

כד מתגלגלן נהורין נפק מנייהו נהירו דחד חיוותא. דאיהי קיימא ורמא על ארבע חיוון שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו. ובאלין כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא לכל עלמא.

אלין חיוון אנפי נשר מסתפלן לגבי ההוא חיותא נשרא עלאה דעליהו, כמה דאת אמר, (משלי ל) דרף הנשר

בשמים. רוחא דא שלטא על פלא. ההיא חיותא דרמיז (נ"א דרמיו) על פלהו אסתכייא לעילא וכלהו לגביה (ר"א לגבה).

בלהו פד נטלין מזדעזעין כמה חיילין. מנהון נהירין. מנהון מתתברי (נ"א מסתברי מקמיהון) מקיומיהון (מימיהון) ואוקידון לון בנורא ואתיין ומתחדשן במלקדמין. פלהו עאלין תחות ההיא חיותא מסתרין תחות גדפהא לאכללא לון לעילא.

אנון ארבע חיוון (דף טב ע"ב) סלקין פד רוחא אזדהר בגו ההוא חיותא. ארבע גלגלין לכל חד וחד. גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח. תלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר דרום. ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא אחרא אסתכי לסטר צפון ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח. וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע בכלהו רקיעין.

אלין ארבע חיוון (ר"א דלעילא) פלהו (מתלבשן) (ס"א אשתלבן) דא בדא. ועאלין אנון אופנים דלתתא בגו אלין חיוון דלעילא כלילן אלין באלין, רוחא דא דאתפליל באנון רוחין מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא וקיימא לאתאחדא ולא תקשרא ברעותא דבר נש זפאה בההיא צלותא דצלי. דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיל פלא וכלהו נטלין בהדה ואתפלילו דא בדא עד דאתפלילו בההוא רוחא.

שמעלה] על כלם, מסתכלת למעלה, וכלם אליה [נ"א אלה]. בשבבם נוסעים, מזדעזעים כמה צבאות. מהם מאירים, מהם משתברים [נ"א מסתברים מלפניהם] מקיימם [מימיהם] ושורפים אותם באש, ובאים ומתחדשים כמקדם. כלם נכנסים תחת אותה חיה, ומסתתרים תחת פנפיה להכלילם למעלה.

אותן ארבע חיות עלות כשרוח זוהרת לתוף אותה החיה. ארבעה גלגלים לכל אחת ואחת. גלגל אחד מסתכל לצד מזרח, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחד מסתכל לצד מערב, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר מסתכל לצד דרום, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר מסתכל לצד צפון ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וכל שנים עשר העמודים נושאים מתוף האמצע, ואותו האמצע סגור ופתוח. וכל גלגל וגלגל כשנוסע, קול נשמע בכל הרקיעים.

אלו הארבע חיות [שמעלה] כלם מתלבשות [משתלבות] זו בזו, ונכנסים אותם אופנים שלמטה לתוף החיות הללו שלמעלה פלולים אלה באלה. רוח זו שנכללה באותן רוחות, ליהטת ועולה להאחז למעלה ועומדת להתאחדן ולהתקשר ברצון האיש הצדיק באותה תפלה שמתפלל. שפשעולה ונכנסת באותו היכל, לוקח הכל, וכלם נוטלים יחד עמה ונכללו זה בזה עד שנכללים באותה רוח.

וְהָיָה רֹחַ נְטֹלֶת בְּרָצוֹן שֶׁל קֶשֶׁר הַיַּחֲדָד שֶׁל הַתְּפִלָּה שְׁמִיחַדָּת הַכֹּל, עַד שְׁכֵלִים מְגִיעִים לַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ הַרְאֵשׁוֹנִים אֲשֶׁר בְּמִים, וּמִים בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעֶפֶר, וְעֶפֶר בְּרוּחַ. מְזַרְחַ בְּמַעְרֵב, מַעְרֵב בְּמְזָרְחַ, צְפוֹן בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצְפוֹן. וְכֵן כָּל הַלְלוֹ מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה, וְנֶאֱחָזִים זֶה בְּזֶה וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה. וְכֵן כִּמְהַ צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שְׁנֵאֲחָזוּ [נ"א שְׂרָר] לְמַטָּה וְהִתְעַרְבוּ בְּאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְכוֹכֵב צֶדֶק, וְשֵׁם כִּמְהַ מְמַנִּים עַל הָעוֹלָם.

וּבְשִׁרְיָה זֶה שְׁנִכְלָל מִכָּל מִכָּל כְּלוּלִים בּוֹ, עוֹלָה וְנֶאֱחָזוּ וְנִכְנָסוּ לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי עַד שְׁנֵאֲחָזוּ בְּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַעֲמוּד שְׁעוֹמֵד בְּאֲמָצֵעַ, וְאִזּוּ הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת עַד כָּאֵן כְּרָאוּי. וְכֵלִים רוּחַ אֶחָד כְּלוּל מִהַכֹּל וְשֵׁלֶם מִהַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר רוּחַ אֶחָד לְהִנָּה [כ"ב]. כָּאֵן הַכְרִיעָה לְהַדְבִּיק בְּרַבּוֹנוּ.

הַיִּכְבֵּשׁ שְׁלִישִׁי. הַיִּכָּל זֶה הוּא הַיִּכָּל שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ שְׁנֵקְרָא נִגְהַ. רוּחַ זֶה הוּא טְהוֹר, בְּרוּר מִכָּלִים. אֵין בּוֹ גְּזוּן שְׁנֵרְאָה בּוֹ, לֹא לִבָּן וְלֹא יָרֵק וְלֹא שָׁחַר וְלֹא אָדָם, וְלִכֵּן נִקְרָא טְהוֹר. טְהוֹרָה בְּרוּרָה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים הַלְלוּ. וְאִף עַל גִּבַּ שְׁהוּא טְהוֹר מִהַכֹּל, לֹא נִרְאָה עַד שֶׁהִתְתּוֹנִים הַלְלוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְאוֹחָזִים [נ"א וְכוּרִים] בּוֹ וְנִכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ [כ"ו]. כִּיּוֹן שְׁנֵכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ, אִזּוּ מִרְאָה אֶת אוֹרוֹ, וְלֹא גְּזוּן אֶחָד מִכָּלִים.

בְּשִׁנְשָׁרְם רוּחַ זֶה מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר שְׁכָלוֹל בְּשִׁלְשָׁה מְאוֹרוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים וְנוֹצְצִים. בְּאוֹתוֹ נִצְנוֹץ נִרְאִים

וְהָיָה רוּחָא נְטֹלָא בְּרַעוּתָא דְקֶשֶׁרָא דְיַחֲדָד דְצְלוּתָא דְמִיחַדָּד כְּלָא עַד דְמָטוּ כְּלָהוּ לְהִיכְלָא תְּלִיתָאָה כְּלִילָן דָּא בְּדָא כְּדִקְדְּמָאִי, אֲשָׁא בְּמִיא, וּמִיא בְּאֲשָׁא. רוּחָא בְּעַפְרָא, וְעַפְרָא בְּרוּחָא. מְזַרְחַ בְּמַעְרֵב, מַעְרֵב בְּמְזָרְחַ. צְפוֹן בְּדָרוֹם, דָּרוֹם בְּצְפוֹן. וְהָכִי הֵנִי כְּלָהוּ מִתְקַשְּׂרִין דָּא בְּדָא וּמִתְאַחְדִּין דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא עִם דָּא. וְכֵן כִּמְהַ חִיילִין וּמְשַׁרְיִין דְּאִתְאַחְדוּ (נ"א דִּנְחִתִּי) לְתַתָּא וְאִתְעַרְבוּ בְּאַנוּן תַּתָּאִי עַד דְמָטוּ לְכַכְבָּא דְצֶדֶק וְתַמָּן כִּמְהַ מְמַנִּין עַל עֲלָמָא.

וְכֵן רוּחָא דָּא דְאִתְכְּלִיל (ר"א אִתְכְּלִיל) מְכַלְהוּ וְכְלָהוּ כְּלִילָן בֵּיהַ. סְלִיק וְאִתְאַחַד וְעָאֵל בְּגוֹ הַיִּכְלָא תְּלִיתָאָה עַד דְאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְתַמָּן בְּגוֹ הַהוּא עֲמוּדָא דְקָאִים בְּאֲמָצֵעִיתָא. וְכִדִּין כְּלָא אֲשִׁתְּלִים עַד הָכָא כְּדָקָא יָאוּת. וְכְלָהוּ רוּחָא חָדָא כְּלִיל מִכָּלִים וְשֵׁלִים מִכָּלִים כְּמָא דְאִתְּ אֲמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהִנָּה. הָכָא הַכְרִיעָה לְאִתְדַבְּקָא בְּמֵאֲרִיָּה :

הַיִּכְבֵּשׁ תְּלִיתָאָה. הַיִּכְלָא דָּא אִיהוּ הַיִּכְלָא דְהַהוּא רוּחָא דְאֶקְרִי נִגְהַ, רוּחָא דָּא אִיהוּ דְכִיָּיא בְּרִיר מְכַלְהוּ. לִית לִיהַ גְּזוּן דְאִתְחַזִּי בֵּיהַ לָאו חַוּוּר וְלָאו יְרוּק וְלָאו אוֹכְם וְלָאו סוּמְקַ. וּבְגִין כֶּף אֶקְרִי טוֹהַר. דְכִיָּיא בְּרִירָא מִכָּל אֵלִין תַּתָּאִין. וְאִף עַל גִּבַּ דְאִיהוּ דְכִיָּיא מִכָּלִים, לָא אִתְחַזִּי עַד דְאֵלִין תַּתָּאִי מִתְגַּלְגְּלִין וְאִחִידִין (נ"א וְכִרְאוּ) בֵּיהַ וְעָאֵלִין בְּגוֹיָה (נ"א בֵּיהַ). כִּיּוֹן דְעָאֵלִין בְּגוֹיָה כְּדִין אִחִזִּי נְהוּרִיָּה וְלֹא גְּזוּן חַד מְכַלְהוּ.

בְּרַ אֲשִׁתְּלִים הַאי רוּחָא מְכַלְהוּ תַּתָּאִי, אֲפִיק מִנִּיָּה נְהוּרָא דְכְּלִיל בְּתַלַּת נְהוּרִין. אֲנוּן תְּרִין נְהוּרִין סְלִקִין וְנִחְתִּין וְנִצְצִין. בְּהַהוּא נִצְוָצָא אִתְחַזִּין עֲשְׂרִין וְתְרִין נְהוּרִין מְשַׁנְיִין

עֲשִׂים וּשְׁנִים אֲוֵרוֹת מְשִׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אֹרֵךְ אֶחָד. וְנִכְנְסִים בְּאוֹתוֹ הָאֹרֵךְ הָאֶחָד.

וְאוֹתוֹ הָאֹרֵךְ כּוֹלֵל אוֹתָם, וְלֹא מֵאִיר פֶּרֶט לְזֶמֶן שֶׁהָאוֹרוֹת הִלְלוּ שְׁלֵמֶטְשָׁה עוֹלָיִם. וְאוֹתוֹ רִצּוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה נוֹשֵׂא אֶת כָּלֶם. אִזּוֹ אוֹתוֹ אֹרֵךְ יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ רוּחַ. מֵאִיר אוֹתוֹ הָאֹרֵךְ וּמוֹצִיא שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַנוֹצֵצִים הִלְלוּ, וְנִרְאִים כְּחֻשְׁבוֹן עֲשִׂים וּשְׁנִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אַחֵר כֶּף חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ הָאֹרֵךְ.

כִּי אוֹתָם הָאוֹרוֹת תַּחְתּוֹנִים [בְּאוֹתָם אוֹרוֹת], כָּלֶם כְּלוּלִים בְּאוֹרוֹת הִלְלוּ [תַּחְתּוֹנִים], וְכֻלָּם בְּאוֹר הַזֶּה. הָאֹרֵךְ הַזֶּה כְּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַרוּחַ, וְאוֹתוֹ הַרוּחַ עוֹמֵד בְּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְלֹא עוֹמֵד לְהַתְּיָשֵׁב אֶלָּא בְּתוֹךְ הַהִיכָל הַרְבִּיעִי שֶׁהַשְּׁתוֹקְוֹתוֹ לְעֵלוֹת לְתוֹכוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הִלְלוּ שִׁיּוּצָאוּ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַרוּחַ, כְּשֶׁנוֹצֵצִים מִתְּחַבְּרִים כֹּל הַמְּאוֹרוֹת הַנוֹצֵצִים. בְּשִׁעָה שִׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אֹרֵךְ אֶחָד וְדוֹחֵקִים וְדוֹחִים לְהַתְּנוּצֵץ. יוֹצֵאת מִמֶּה חֲזִיהַ אַחַת קְדוּשָׁה גְּדוּלָּה, דְּמוּתָהּ כְּמִרְאֵה שֶׁל כָּל אֵלוֹ שְׁאֵר הַחַיּוֹת. דְּמוּת אַרְיֵה וְדְמוּת נֶשֶׁר כְּלוּלִים בְּאֶחָד, וְנַעֲשׂוּ בָּהּ דְּמוּת אַחַת מִמֶּה.

תַּחַת הַחֲזִיהַ הַזֹּאת יֵשׁ אַרְבַּעַה אוֹפְנִים עֲלוֹנוּנִים כְּמִרְאֵה תְּרִישִׁי מְרָקֶם בְּכִלְיוֹת כָּל הַגְּוִנִים. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רְבוּא [גְּדוּלָּה] כָּלֶם בְּתוֹכָם. וְאַרְבַּעַה הָאוֹפְנִים הִלְלוּ כָּלֶם בְּשִׁמוּנָה כְּנִפְסִים, וְכֻלָּם יוֹצֵאִים מִתּוֹךְ אֹרֵךְ אוֹתָהּ הַחֲזִיהַ שְׁשׁוֹלְטַת עֲלֵיהֶם. בְּשִׁעָה שְׁנוּצֵץ אוֹתוֹ הָאֹרֵךְ, מוֹצִיאָה צְבָאוֹת צְבָאוֹת הִלְלוּ.

וְאַרְבַּעַה אֵלֶּה שְׁתַּחֲתִּיהַ עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם

דָּא מִן דָּא וְכֻלְהוּ חַד נְהוּרָא. וְעָא לִין בְּגוּ הַהוּא חַד נְהוּרָא.

וְהַהוּא נְהוּרָא כְּלִיל לוֹן. וְלֹא נְהִיר, בַּר בְּזִמְנָא דְּאֵלִין נְהוּרִין דְּלִתְתָּא סְלֵקִין וְהַהוּא רְעוּתָא דְּעֵלוֹתָא נְטִיל לְכֻלְהוּ. כְּדִין הַהוּא נְהוּרָא נְפִיק מִגּוּ הַהוּא רוּחָא. אֲתַנְהִיר הַהוּא נְהוּרָא וְאַפִּיק אֵלִין תְּרִין נְהוּרִין נְצֻצִין וְאַתְחַזוֹן כְּחוּשְׁבָן עֲשִׂרִין וְתִרִין אֲתוּוֹן דְּאוּרִייתָא. לְבַתַּר מִתְּהַדְרִין וְכִלְיָן בְּהַהוּא נְהוּרָא.

כִּי אֲנוּן נְהוּרִין תַּתְּאִי (בְּאֲנוּן נְהוּרִין) כְּלַהוֹן כְּלִילָן בְּהִנֵּי נְהוּרִין (תַּתְּאִין) וְכֻלְהוּ בְּנְהוּרָא דָּא. הַאי נְהוּרָא אִיהוּ כְּלִיל בְּגוּ הַהוּא רוּחָא. וְהַהוּא רוּחָא קִימָא בְּהִיכָלָא תְּלִיתָא דָּא. וְלֹא קָאִים לְאַתְיָשְׁבָא אֶלָּא בְּגוּ הִיכָלָא רְבִיעָא דְּתַאוּבְתִּיהַ לְסִלְקָא לְגוּיָהּ.

אֵלִין נְהוּרִין דְּנִפְקוּ מִגּוּ הַהוּא רוּחָא כַּד מְנַצֵּצִין מִתְּחַבְּרָן כְּלַהוּ נְהוּרִין דְּנִצְצָן. בְּשִׁעָתָא דְּנִפְקִי מִגּוּ הַהוּא נְהוּרָא חָדָא וְדַחֲקִין (גִּי' וְדַחֲקִין) לְאַתְנַצֵּצָא. נִפְקִי מִנֵּיהוּ חַד חַיּוֹתָא קְדִישָׁא רְבִרְבָּא דְּיוֹקְנָהּא כְּחִיזוֹ דְּכָל אֲנוּן (דף מג ע"א) שְׁאֵר חַיּוֹתָא דְּיוֹקְנָא דְּאַרְיֵה וְדְיוֹקְנָא דְּנֶשֶׁר כְּלִילָן כְּחָדָא וְאַתְעַבִּידוּ בָּהּ חַד דְּיוֹקְנָא מִנֵּיהוּ.

תַּחֲתוֹת הַאי חַיּוֹתָא אִית אַרְבַּע אוֹפְנִין עֲלֵאִין כְּחִיזוֹ דְּתְרִישִׁישׁ מְרָקֶמן בְּכִלְיוֹ דְּכָל גְּוִנִין. וְשִׁית מְאָה אֶלֶף רְבוּא (רְבִרְבָּו) כְּלַהוּ בְּגוּוִיָּהּ. וְאֵלִין אַרְבַּע אוֹפְנִים בְּתַמְנִיא גְּדִפִין כְּלַהוּ. וְכֻלְהוּ נִפְקִין מִגּוּ נְהִירוֹ דְּהַהוּא חַיּוֹתָא דְּשִׁלְטָא עֲלֵיהוּ. בְּשִׁעָתָא דְּנִצְצִין הַהוּא נְהוּרָא מִפְקָא חַיְלִין חַיְלִין אֵלִין.

וְאֵלִין אַרְבַּע דְּתַחֲתִיהַ קִימִין בְּאַרְבַּע סְטְרִין דְּעֵלְמָא בְּאַרְבַּע אַנְפִּין כָּל חַד וְחַד.

בארבע פנים כל אחד ואחד. שתי פנים מסתכלות לאותה החיה, ושתי פנים מכסות בכנפיהם מאותם אורות שנוצצים שלא יכולים להסתכל. בכ"ד פעם שנוסעים אלה בארבעה גלגלים [ר"א ושנים עשר] [ושנים] עמודים פראשונים נעשה מאותה הזעה שלהם כמה צבאות ומחנות שכלם משבחים ומזמרים שלא שוקטים לעולמים. ולא אלה אין להם שעור.

ארבעה פתחים יש להיכל הזה לארבעת צדדי העולם. עשרה ממנים בכל פתח ופתח. ובזמן שכלם שבתוף ההיכלות שלמטה, ואותם היכלות עולים ברצון של תפלה זכה, כלם פותחים פתחים עד שנכללים כלם אלה באלה, ומשליבים אלה באלה, ונכנסים כל הממנים לתוף ממנים, מחנות בתוף מחנות, אופנים בחיות וחיות באופנים. באופנים הללו מאורות במאורות, רוח ברוח, עד שנכנסים ברוח זו.

בהיכל הזה יש מקום אחד כמראה זה שנוצץ, ושם גנוזים כמה צבאות ומחנות שלא עולים ולא מתעטרים למעלה, אלא רק בשעה שכל אלה קושרים קשרים, וההיכל נוסע להתעטר. כלם יוצאים מלאים בדין, ונקראם מחזיקי מגנים. שלוחים בעולם מתוף בעלי הדין שבהיכל הרביעי. במקום זה תלויים בארבעה צדדים שש מאות אלף רבוא מגנים של זה לכל צד וצד. וכן למטה מהם חומות מקיפות, והם ששים.

וכך המגנים הללו נלחמים קרבות בקרבות ורמחים, פרט לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים. ואז ההיכל עולה

תרין אנפין מסתפלן לגבי ההוא חיותא. ותרין אנפין מחפין בגדפייהו מאנון נהורין דנצצין דלא יכלין לאסתכלא.

בכ"ד זמנא דנטלי אלין בארבע גלגלין (ר"א ותרסר) (ותרין) סמכין בקדמאי אתעביד מההוא זיעא דלהון כמה חיילין ומשריין דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתכחי לעלמין. ולאלין לית לון שעורא.

ארבע פתחין אית להיכלא דא לארבע סטרין דעלמא. עשר ממנן בכל פתחא ופתחא. ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא. ואנון היכלין סלקין ברעו דצלותא דכייא. פלהו פתחין פתחין. עד דכלילן פלהו אלין באלין. ומשליבין אלין באלין. ועאלין פלהו ממנן גו ממנן. משריין גו משריין. אופנים בחיות וחיות באופנים. באלין אופנים, נהורין בנהורין רוחא ברוחא. עד דעאלו ברוחא דא.

בהיכלא דא אית דוכתא חדא כחיו דדהבא דנציץ. ותמן גניזין כמה חיילין ומשריין דלא סלקין ולא מתעטרין לעילא אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשרין והיכל נטיל לאתעטרא כלהון נפקין מליין בדינא. ואקרון מארי תריסין. שליחן בעלמא מגו מארי דינן די בהיכלא רביעאה. בהאי דוכתא תליין בארבע סטרין שית מאה אלף רבון מגינים דדהבא לכל סטר וסטר. וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואנון שתין.

וכך הגי מגינים פלהו מגיחין קרבין בסייפין ורומחין לבר בכל אנון שליחי דינן דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים. וכדין היכלא סלקא ואתעטרת לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים.

ומתעטר באותה רוח בכל אותם צבאות, ונשאר אותו מקום במקומו. ואותו מקום נקרא תא הרצים. אותם השלוחים רצים להשלים דינים ופרעניות בכל צדדי העולם.

בשעורה תפלה, נושאת כל המאורות הללו והמחנות, וקושרת קשרים ונכללים כלם כאחד, עד שנקשר רוח ברוח והם אחד. ונכנסים לתוך אותו עמוד להכלל ברוח של ההיכל הרביעי. אשרי חלקו של מי שיודע סוד רבונו ומרים דגלו במקום שצריך.

ובא וראה, הכל צריך זה לזה וזה לזה להשלים זה עם זה ולהאיר זה בזה, עד שעולה הכל למקום שצריך שלמות. מלמטה בהתחלה, ואחר כך מלמעלה, ואז השלמות היא בכל הצדדים ונשלם הכל כראוי. מי שיודע הסודות הללו ועושה שלמות, זהו שמתדבק ברבונו ומבטל כל הגזרות הקשות, והוא מעטר את רבונו ומוסף ברכות על העולם. וזהו אדם שנקרא צדיק עמוד העולם, ותפלתו לא חוזרת ריקם, וחלקו בעולם הבא, והוא בחשבון בני הקאמונה.

בא ראה, כל ההיכלות הללו וכל החיות הללו וכל הצבאות הללו וכל האורות הללו וכל הרוחות הללו צריכים זה לזה, כדי להשתלם מלמטה ולהשתלם אחר כך מלמעלה. ההיכלות הללו הם מתדבקים זה בזה.

וכתם כמו הגונים שלמעלה [של העין] דבוקים זה עם זה. כל מה שבתוכם הם באותו מראה שנראה בסתר פשמתגלגלת העין ונראה אותו זה נוצץ. ואותו מה שלא נראה באותו גלגול, הוא אותה רוח ששולטת על הכל.

בהוא רוחא בכל אנון חיילין ואשתאר ההוא דוכתא באתריה. וההוא דוכתא אקרי תא הרצים. אנון שליחין מרהטי לאשלמא דינין ופרענין בכל סטרי עלמא.

בר סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא. עד דאתקשר רוחא ברוחא ואנון חד. ועאלו גו ההוא עמודא לאתפללא ברוחא דהיכלא רביעאה. זפאה חולקיה מאן דיידע רזא דמאריה וארים דגליה באתר דאצטריף. ותא חזי כלא אצטריף דא לדא ודא לדא לאשלמא דא עם דא ולא תנהרא דא בדא עד דסליק כלא לאתר דאצטריף שלימו. מתתא בקדמיתא ומלעילא לבתר. וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות. מאן דיידע רזין אלין ועביד שלימו. דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין. ואיהו אעטר למאריה ומשיף ברכאן על עלמא. ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי, ואיהו בחושבן בני מהימנותא.

תא חזי, כל הני היכלין וכל הני חיותא וכל הני חיילין וכל הני נהורין וכל הני רוחין כלהו אצטריכו דא לדא. בגין לאשתלמא מתתא. ולאשתלמא לבתר מלעילא. אלין היכלין אנון מתדבקין דא בדא.

וברהו פגונוין דלעילא (כ"א דע"א) מתדבקין דא עם דא. כל מה די בגווייהו אנון

בהוא חזיו דמתחזיא (צ"א א, סב) בסתימו כד מתגלגלא עינא ואתחזי ההוא זהרא נציץ. וההוא מה דלא אתחזי (ב"ה) בההוא גלגולא. איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא. ובגין כף

ולכן עומד זה בזה דרגות על דרגות עד שמתעטר הכל כראוי. וברא וראה, אלמלא כל אותם גונים של העין שנראים, כשנסתמת העין ומתגלגלת בגלגל, לא נראים אותם הגונים שזוהרים, ואלמלא אותם גונים לא נדבק אותו הנסתר ששולט עליהם. נמצא שהכל תלוי זה בזה ונקשר זה בזה כשנגלל הכל כאחד בהיכל השלישי. ורצון התפלה עולה להתעטר בהיכל הרביעי. ואז הכל אחד ורצון אחד וקשר אחד. כאן השתחוואה להתרצות לרבנונו.

היכל הרביעי. היכל זה הוא משנה מכלם. ארבעה היכלות לזה, זה לפני זה, וכלם היכל אחד. כאן הוא רוח שנקרא זכות. במקום זה מתהפף הזכות של כל העולם. רוח זו נושאת הכל. ממנה יוצאים שבעים אורות כלם נוצצים. וכלם בעגול שלא מתפשטים כמו האחרים הללו. מתדבקים זה בזה ומאירים זה בזה, אחוזים זה בזה. כל זכיות העולם עומדות לפני המאורות הללו. מכלם יוצאים שני מאורות שקולים כאחד שעומדים לפניהם תמיד.

בגדר אלה שבעים ממנים גדולים שבחוץ שסובבים את כל ארבעת ההיכלות הללו. שבעים אורות אלו ושני אורות שעומדים לפניהם, כלם פנימיים לפנים ולפנים, וזה סוד הכתוב (שיר ז) בטגף ערמת חטים סוגה בשושנים.

לפני האורות הללו נכנסים כל הזכיות ועל כל מעשי העולם להדוץ. שני האורות הללו מעידים עדות, משום [שהם] שיש שבע עיני ה' שמשוטטים בכל הארץ, [בן כל] וכל מה שנעשה

קיימא דא בדא דרגין על דרגין (והרגין על הרגין) עד דאתעטר כלא (דף מג ע"ב) כדקא יאות.

ותא חזי אלמלא כל אנון גוונין דעינא דאתחזיין, כד אסתים עינא ואתגלגלא בגלגלא לא אתחזון אנון גוונין דזחרן. ואלמלא אנון גוונין, לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עליהו. אשתכח דכלא תלייא דא בדא ואתקשר דא בדא כד אתפליל כלא כחדא בהיכלא תליתאה. ורעותא דצלותא סלקא לאתעטרא בהיכלא רביעאה. פדין כלא חד. ורעותא חדא וקשורא חדא. הכא השתחוואה לאתרצאה במאריה:

היכלא רביעאה, היכלא דא איהו משניא מכלהו. ארבע היכלין לדא. דא לגו מן דא וכלהו חד היכלא. הכא איהו רוחא דאקרי זכות, באתר דא מתהפף זכות דכל בני עלמא. רוחא דא נטיל כלא. מניה נפקו שבעין נהורין פלהו מנצצן. וכלהו בעגולא דלא מתפשטי כאלין אחרנין. מתדבקין דא בדא ונהירין דא בדא אחידן דא בדא. כל זכין דעלמא קמי אלין נהורין קיימין. מכלהו נפקי תרין נהורין שקולין כחדא דקיימי קמייהו תדירא.

לקבר אלין אנון שבעין רברבן ממון לבר דסחרין כל (הני) (ד"א אנון) ארבע היכלין. שבעין נהורין אלין ותרי נהורין דקיימין קמייהו כלהו פנימאין גו לגו. ורזא דא דכתיב, (שיר השירים ז) בטגף ערמת חטים סוגה בשושנים.

לקמי נהורין אלין עאלין כל זכו. וכל עובדין דעלמא לאתדנא. תרין נהורין אלין אנון סהדי סהדותא. בגין (דאנון) דאית שבעה עיני יי דמשטטי בכל ארעא (ס"א בן כל)

בעולם נרשם באותו מעשה
ממש ואותה זכות ממש
ועומדים בקיומם. ושני האורות
הללו רואים בהם ומסתכלים
ומעיידים לפני שבעים אורות
האלה. אלה שבעים גזרי גזרות
ודנים דינים, הן לטוב הן לרע.
וכאן הוא מקום הנכות.

רוח זו בה נרשמו שלש אותיות
שהם יה"ו. שפשהאותיות הללו
נדבקות במקום הזה בהדבקות
של זכר ונקבה, אז נרשמים בו
ולא מסתלקים משם. אחר כף
יוצא אור אחד שמאיר לארבעה
צדדים. האור הזה מוציא שלשה
אחרים שהם שלשה בתי דין
שדנים דינים אחרים בדברי
העולם - בעשר, בעני, במחלות,
בשלמות בכל אותם שאר דברים
שהעולם נדון בהם. היכל אחד
לאותם שבעים ראשונים לפנים.
שלשה לאותם שלשה האחרים.
עורה הרוח הזו וכוללת כל אלו
שלמטה, ומוציאה חיה קדושה
אחת מתלהטת, ויש לה עינים
כמו עיני אדם להשגיח בארץ
אלפים ורבוא רבבות צבאות
בעלי הדין. כלם לוקחים פתקים
ופותחים וסוגרים בעולם
ומשלימים דין.

תחת החיה הזו ארבעה שרפים
לוהטים, כלם ככפתור ופרח
ושביבי אש. עולים שבעים
ושנים גלגלים לכל אחד
מלהטים באש. כשנוסעים,
נעשה נהר אחד של אש. ארץ
אלפים משמשים לאותה האש,
ומשם יוצאים כמה צבאות.
כשהגלגלים נוסעים, כמה הם
רבוא רבבות שיעמדו מהם בתוך
אותה האש. תחת ההיכל השני
יוצאים צבאות שמזמרים ובאים
להתקרב כאן וכלם נשרפים.

כל מה דאתעביד בעלמא אתרשים בההוא
עובדא ממש וההוא זכותא ממש וקיימי
בקיומיהו. ואלין תרין נהורין חמאן בהו
ומסתפלן וסהדי קמי אלין שבעין נהורין.
אלין שבעין גזרי גזרין ודייני דינין הן לטב
הן לביש. והכא איהו אתר הזכותא.

רוחא דא ביה אתרשימו אתון תלת דאנון
יה"ו, דכד אלין אתון מתדבקן בהאי
אתר באתדבקותא דדכורא ונוקבא כדין
אתרשימו ביה ולא אתעדון מתמן. לבתר נפק
חד נהורא נהיר לארבע סטרין. האי נהורא
אפיק תלת אחרנין דאנון תלת בתי דינין
דדיינין דינין אחרנין במלין דעלמא בעותרא
במספנו במרעין בשלימו בכל אנון שאר
מלין דעלמא אתדן בהו. חד היכלא לאנון
שבעין קדמאי לגו. תלתא לאלין תלתא
אחרנין.

סרקא האי רוחא וכליל כל אנון דלתתא.
ואפיק חד חיותא קדישא מתלהטא
ועינין לה פעיני אינשא לאשגחא בארץ
אלפין ורבוא רבוון חיילין מאריהון דדינא.
פלהו נטלין פתקין ופתחין וסגרין בעלמא
ואשלימו דינא.

תחות האי חיותא ארבע שרפים מלהטן
פלהו כחזור ושושן ושביבי דאשא.
סלקין שבעין ותרין גלגלין לכל חד מלהטן
באשא. פד נטלין אתעביד נהר חד די נורא.
ארץ אלפין משמשין לההוא נורא, מתמן
נפקי כמה חיילין. פד גלגלין נטלין. כמה
אנון רבוא רבוון דיקומון מנייהו בגו ההוא
נורא. תחות היכלא תננינא נפקי חיילין
דמזמרין ואתיין לקרבא הכא ואתוקדון
פלהו.

כר אותם ממני העולם שהתמנו לשלט, מכאן יוצא דינם לשלט מתוך אותה הרוח שגורשמה בשלש אותיות. ומכאן מעבירים קיומם מהעולם ונדונים באש הזו ששופעת ויוצאת. הכל נמסר בהיכל הזה. משום שגורשמו בשלש אותיות פאן, הרוח הזו נכללת בהם. אותה החיה מוציאה צבאות ומחנות שאין להם חשבון.

כר דיני העולם יוצאים מההיכל הזה, הן טוב והן לרע, פרט לשלשה - בנים, חיים ומזונות, שלא נתנה רשות במקום הזה. שהרי באותו נהר עליון שכל האורות שופעים ממנו הדבר עומד. באמצע ההיכל הזה הוא מקום מתקן פנגד הרוח שלמעלה בתוך הרוח הזו, וזו עולה בהם.

שנים עשר פתחים הם להיכל הזה. בכל פתח ופתח כל אותם שרים וממנים שמכרזים להודיע למטה כל אותם הדינים העתידים לרדת למטה, כמו שנאמר (דניאל ד) קורא בחיל וכן אומר קצצו האילן.

ומתוך הכרזים הללו לוקחים דבר כל בעלי הכנפים, עד שמודיעים הדבר לרקיע של חמה. ומשם, כשיוצאת השמש יוצא דבר ומשוטט בעולם עד שמגיע לאותו הנחש של הרקיע שכל כוכבי הרקיע קפואים בו, שהוא באמצע הרקיע.

ושומעים הדבר, ולוקחים אותו השרים שפתח השמים והשמש, ואותם שממנים על אותו הנחש, ומשם זה מתפשט לעולם. ואפלו רוחות ושרים ואפלו עופות השמים מודיעים אותו בעולם. הכרזים שבים וסותמים פתחים. לא עולה (להסתלק) רוח

כר אנון ממנו דעלמא דאתמנון לשלטאה מהכא נפיק דינהון לשלטאה מגו ההוא רוחא דאתרשים בתלת אתון. ומהכא מעברין קיומיהו מעלמא ואתדנו בהאי נורא דנגיד ונפיק. פולא אתמסר בהאי היכלא. בגין דאתרשימו בתלת (ר"א תלת) אתון הכא האי רוחא אתפליל בהו. ההיא חיותא אפיק חילין ומשריין דלית להון חושבנא.

כר דינין דעלמא מהאי היכלא נפקי הן לטב הן לביש. בר תלת בג"י ח"י"י ומזונ"י. דלא אתייהב רשו באתר דא. דהא בההוא נהר עלאה דכל נהורין נגדין מגיה קיימא מלה. באמצעיתא (ד ת ד ע"א) דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבל רוחא דלעילא בגו רוחא דא ודא סלקא בהו.

תרין עשר פתחין אנון להיכלא דא. בכל פתחא ופתחא פל אנון סרכין וממנון דאנון מכרזי לאודעא לתתא כל אנון דינין דזמינין לנחתא לתתא. כמה דאת אמר, (דניאל ח) קרא בחיל וכן אמר גודו אילנא וגו'.

ומגו פרוזי אלין נטלי מלה כל מריהון דגדפין עד דאודעי מלה לרקיע דחמה. ומתמן פד נפיק שמשא נפיק מלה ואתשטייא בעלמא עד דמטי לההוא חיויא דרקיעא דכל ככבי דרקיעא גלידו ביה דאיהו באמצעיתא דרקיעא.

ושמעין מלה ונקטין לה אנון סרכין דתחות (שמ"א) (ר"א שמשא) ואנון דממנון על ההוא חיויא ומתמן אתפשט לעלמא. ואפילו רוחין ושרין ואפילו עופי שמיא מודעי ליה בעלמא. פרוזין תבין וסתמין פתחין. לא סלקא (לאסתלקא) רוחא ברוחא עד דכלהו רוחין תתאי פלהו חד בהדי (רוחא בתר) האי רוחא

וּכְלֵהוּ אֶתְפְּלִילָן וְעֹאֲלִין דָּא בְדָא עַד
דְּאִתְעֵבִיד כִּלְאָ חַד.

בַּר נֶשׁ פֶּד אִיהוּ בְבֵי מְרַעִיָּה הֵכָא אֲתֵדֵן הֵן
לְחַיִּים הֵן לְמֹות. חַיִּין תְּלִיין לְעֵילָא אִי
אֲתֵדֵן הֵכָא לְחַיִּים יְהִיב חַיִּין מְלַעֲיֵלָא וְאִי לָא,
לָא יְהִיבִין. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה מָאן דְּאִתְדַבֵּק
בְּמֵאֲרִיָּה וְעֹאֲל וְנָפִיק. הֵכָא קִידָה בְּאַנְפִּין
בְּאַרְעָא לְאַתְגַּבְּרָא עַל דִּינָא. עַל הַאי הֵיכְלָא
אֲתַמֵּר (דְּבָרִים ל"ב) אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל וְגוֹ':

הֵיכְלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכְלָא דָּא הֵיכְלָא דְבִרְקָא
זְהִיר. דְּאִיהוּ רוּחָא דְמִזְהִיר נְהִיר
לְאַנוּן תַּתְּאִי. רוּחָא דָּא אִיהוּ כְּלִיל וּפְתַח
וְסָגִיר נְהִיר וְנֻצִיץ לְכָל סְטָרִין. מְנַצִּיעוּ דָּא
נְהִיר חַד נְהוּרָא כְּעִין אֲרֻגּוֹנָא. נְהוּרָא דָּא
כְּלִיל כֹּל (ד"א כ"ל) גְּוּוּנִין דְנְהָרִין. נְהוּרָא חָנוּר
וְאוּכָם סוּמָק וְיָרוּק. אֲתְפְּלִילָן אֲלִין בְּאַלִּין.
אֲתֵרְקִים חָנוּר בְּסוּמָק. אוּכָם בְּיָרוּק. לְבַתֵּר
חָנוּר בְּאוּכָם וְאִתְעֵבִיד חַד חִיּוּתָא מְרַקְמָא
וְאִתְפְּלִיל בְּהַ יָרוּק וְסוּמָק. דִּיּוּקְנָהָא כְּדִיּוּקְנָא
דְּבַר נֶשׁ דְּכְלִיל כֹּל דִּיּוּקְנִין.

מִינָהּ נִפְקוּ אַרְבַּע סְמִכִין דְּאַנוּן חִיּוּן רַבְרָבִין
עַל אֲלִין דְּלִתְפָּא. חַד אֲקָרִי אוּפִין
דְּאִיהוּ תָרִין. בְּגִין דְּכַד אֲתַחֲזִי הַאי אֲתַנְהִיר
אַחֲרָא בְּגוּוִיָּה. דְּבִיק דָּא בְדָא. עֹאֲל דָּא בְדָא.
לְבַתֵּר עֹאֲל אַחֲרָא דָּא בְדָא וְאֲתַחֲזוּן אַרְבַּע
רִישֵׁין לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֵלְמָא וְכֵלְהוּ חַד
גּוּפָא. וְאַלִּין אֲנוּן דְּכִתִּיב בְּהוּ (יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר
יְהִיָּה הָאוּפִין בְּתוֹף הָאוּפִין, וְכֵלְהוּ אֲלִין
קְשִׁירִין דָּא בְדָא. כְּחִיּוּן (נ"א דְחִיּוּן) דְּחִיּוּן עֵלְאִין
דְּלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֵלְמִין. הַאי חִיּוּתָא דְאַרְבַּע
גְּוּוּנִין מְרַקְמִין אַחֲרֵין אֲלִין בְּאַלִּין לְאַרְבַּע
זֶה בְּזֶה, כְּמֵרָאָה חִיּוּת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁלֵא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים. חִיּוּתָהּ הַזֶּה שֶׁל אַרְבַּעַת גְּוִיִּים מְרַקְמִים

בְּרוּחַ עַד שְׁכַל הַרוּחוֹת
הַתַּחְתּוֹנוֹת כִּלְמַם אֶחָד יַחַד עִם
(הַרוּחַ אַחֲרָי) הַרוּחַ הַזֶּה, וְכִלְמַם
נְכֻלִּים וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה עַד
שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד.

כְּשֶׁבֶן אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חֲלִיּוֹ,
כָּאֵן נִדוּן הֵן לְחַיִּים הֵן לְמֹות.
חַיִּים תְּלִיִּים לְמַעְלָה. אִם נִדוּן
כָּאֵן לְחַיִּים - נוֹתְנִים חַיִּים
מְלַמְעָלָה. וְאִם לָא - אִזּוּ לָא
נוֹתְנִים. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מִי
שֶׁנִּדְבַק בְּרַבּוֹנוּ וְנִכְנָס וְיֹוצֵא. כָּאֵן
קִידָה עַל אִפִּים בְּאַרְץ לְהַתְגַּבֵּר
עַל הַדִּין. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱמַר
(דְּבָרִים ל"ב) אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל וְגוֹ'.

הֵיכְלֵי חֲמִישִׁי. הֵיכָל זֶה הֵיכָל
הַבְּרַק שְׁזוּהָר, שֶׁהוּא רוּחַ
שְׁמִזְהִיר וּמֵאִיר לְאוֹתָם
הַתַּחְתּוֹנִים. רוּחַ זֶה הִיא כְּלוּלָה
וּפּוֹתַחַת וְסוּגְרָת, מֵאִירָה וְנֻצִצַת
לְכָל הַצְּדִידִים. מְנַצֵּנוֹץ זֶה מֵאִיר
אוֹר אֶחָד כְּעִין הָאַרְגָּמָן. הָאוֹר
הַזֶּה כּוֹלֵל כֹּל [כֹּל] הַגּוּיִים
שְׁמֵאִירִים. אוֹר לְבָן וְשׁוֹר, אָדָם
וְיָרוּק. נְכֻלִּים אֵלֶּה בְּאַלְהָה. נִרְקָם
לְבָן בְּאָדָם, שׁוֹר בְּיָרוּק. אַחַר כֵּן
לְבָן בְּשׁוֹר. וְנַעֲשִׂית חִיָּה אַחַת
מְרַקְמָת, וְנִכְלָל בְּהַ יָרוּק וְאָדָם.
דְּמוּתָהּ כְּדְמוּת אָדָם שְׁכוּלָל כֹּל
הַדְּמִיּוֹת.

כְּמִנָּה יֵצֵאוּ אַרְבַּעַת עֲמוּדִים
שֶׁהֵם חִיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל אֵלֶּה
שְׁלֵמִטָּה. אֶחָד נִקְרָא אוּפִין שֶׁהוּא
שְׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁשְׁנַרְבָּאָה זֶה,
מֵאִיר אַחַר בְּתוּכוֹ. דְּבוּק זֶה בְּזֶה.
נִכְנָס זֶה בְּזֶה. אַחַר כֵּן נִכְנָס אַחַר
זֶה בְּזֶה, וְנִרְאִים אַרְבַּעַת רֵאשִׁים
לְאַרְבַּעַת רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְכִלְמַם
גּוּף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שְׁפָתוֹב בְּהֵם
(יחזקאל א) כַּאֲשֶׁר יְהִיָּה הָאוּפִין
בְּתוֹף הָאוּפִין. וְכֹל אֵלֶּה קְשׁוּרִים
זֶה בְּזֶה שֶׁל אַרְבַּעַת גְּוִיִּים מְרַקְמִים

אחוזים אלה באלה לארבעה רוחות. מכאן ששנוסעת החיה הזו, היא נוסעת לשני רוחות. הרוח הזו של הכרך נכללת בשתי רוחות. רוח זו של הכרך מוציאה חיה אחת וכל אותם האורות. רוח אחרת מאירה ממנה, שנקראת רוח מלהטת, מאירים ממנה שני אורות שהם ארבעה. והאורות הללו מתהפכים בגונים. וכאן הוא (בראשית א) להט החרב המתהפך. אלו אותם מאורות שמהפכים שנינות החרב, (ואלה חוקים) ואלה עומדים על ההיכל שלמטה, משום שלהט החרב הזאת עומדת על אותם שבעים אורות של בית הדין. מכאן, כל אותם דינים שדינים דין, חרב תלויה על ראשם מלמעלה.

להט החרב הזו של אלה הם אותם אורות שלצד שמאל הוציאו חיה אחת אחרת שעומדת על ארבע שלא עומדים בקימם, שנים מזמן ושנים משמאל. בשרוח החיה הזו נכנסת באלה, נוצץ מהם שני ניצוצות לוחטים, ויוצאים מההיכל הזה החוצה ומתהפכים תמיד. הניצוצות הללו לוחטים. לפעמים נקבות לפעמים זכרים. לפעמים רוחות ולפעמים מלאכים קדושים.

מה הטעם? משום שששנוכללת החיה הזו בחיה הראשונה, מתוך החזק שנכללים זה בזה יוצא ניצוץ אחד לזהט תמיד שלא דועף לעולמים, ושט והולך אחריהם של אותם שני ניצוצות.

ועכשו הם זכרים ועושים שליחות בעולם. ועד שלא מסיימים, מתדעכים ואז, והניצוץ הזה מכה בהם ומאיר להם, ומתחדשים כמקדם, והם נקבות, והולכות ומשוטטות. וטרם

סטרין. מהכא פד נטלא חיותא דא נטלא לתרין סטרין.

האי רוחא דברקא אתפליל בתרין רוחין. רוחא דא דברקא אפיק חד חיותא וכל אנון נהורין. רוחא אחרא אתנהיר מגיה דאקרי רוחא מלהטא נהרין מגיה תרין נהורין דאנון ארבע. ואלין נהורין מתהפכין בגוונין. והכא איהו (בראשית ג) להט החרב המתהפכת. אלין אנון נהורין דמתהפכין שגנא דחרבא (ואלין גליה) ואלין קיימי על היכלא דלתתא. בגין דהאי להט החרב קיימא על אנון שבעין נהורין דבי דינא. מהכא כל אנון דינין דדייני דינא חרבא תלייא על רישיהו מלעילא.

האי להט החרב דאלין אנון נהורין דלסטר שמאלא אפיקו חד חיותא אחרא דקיימא על ארבע דלא קיימי בקיומיהו תרי מימינא ותרי משמאלא. פד רוחא דחיותא האי עאל באלין. נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן. ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר. אלין ניצוצין מלהטן לזמנין נוקבי לזמנין גוברי לזמנין רוחין לזמנין עירין קדישין.

מאי טעמא בגין דכד אתפליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתפליל דא כדא, נפקא חד ניצוצא מלהטא תדיר דלא אתדעף לעלמין, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין.

והשתא אינון גוברין ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי (פרו) וההוא ניצוצא בטש בהו (דף מד ע"ב) ונהיר

זהה מכה בהם ומאיר להם, ומתחדשים כמקדם, והם נקבות, והולכות ומשוטטות. וטרם

שְׁמִסְיָמוֹת הֵן דְּוֹעֲכוֹת. וְנִיצוּץ זֶה מִפֶּה בָּהֶם וּמְאִיר לָהֶם וְחוֹזְרִים כְּמִקְדָּם, מִשׁוּם שְׂאוֹתוֹ נִיצוּץ כְּלוּל מֵהַכֵּל, כְּלוּל מֵאַרְבַּעַת גּוּנִים, וְלִכְּן הֵם מִתְהַפְּכִים לְכָל הַגּוּנִים הַלְלוּ. רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ אַחַר, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וְנִרְאִים שְׁנַיִם כְּאַחַד, וְלֹא כְּאַחֲרִים הִרְאֵשׁוּנִים

שְׁכַשְׁנִכְלִילִים זֶה בְּזֶה לֹא נִרְאִים פֶּרֶט לְאַחַד. וְכֹאן נִרְאִים שְׁנַיִם, וְעוֹמְדִים בְּחִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵם שְׁנַיִם, הֵם אַחַד. כְּאִשֶּׁר מִתְפַּשֵּׁט [פֶּרֶט כְּשֶׁהִתְפַּשְׁטוּ] רוּחַ בְּרוּחַ וְנִרְאִים בְּחִיבוּת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ [וְהוּ] סוּד שְׁכֵתוֹב (שִׁיר ד) שְׁנֵי שְׂדִיף עֶפְרַיִם כְּשֵׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הִרְעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכַשְׁשְׁנֵי רוּחוֹת מִתְפַּשְׁטִים זֶה בְּזֶה בְּחִיבוּת, אִז חוֹזֵר הֵיכַל זֶה וְנִקְרָא הֵיכַל אֶהְבֵּה, הֵיכַל הָאֶהְבֵּה. הֵיכַל זֶה עוֹמֵד תָּמִיד בְּקִיּוּמוֹ, וְנִגְנָז בְּסוּד הַסּוּדוֹת לְמֵי שְׂצָרִיף לְהַתְדַבֵּק בּוֹ. וְכֹאן כְּתוּב (שֵׁם ז) אֶתֵּן אֶת יְדֵי לְךָ. אַחַר כֵּן, כְּאִשֶּׁר מְאִירִים שְׁנֵי רוּחוֹת שְׁהֵם אַחַד, יוֹצְאִים כְּמָה צְבָאוֹת לְכֶמֶה רוּחוֹת, אֲלֵפִים וְרִבְבוֹת שְׁאִין לָהֶם שְׁעוֹר. מֵהֶם נִקְרָאִים דְּוִדָּאִים, מֵהֶם גְּפָנִים, מֵהֶם רְמוֹנִים, עַד שְׁמִגְעִיעִים כְּמָה צְבָאוֹת הַחוּצָה עַד אוֹתוֹ כּוֹכַב שְׁנִקְרָא נִגְה. וְכֵלֶם בְּחִיבוּת שְׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וְכֹאן כְּתוּב (שֵׁם ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. כֹּאן [כְּתוּב] הַשְׁתַּחֲוֹאָה וּפְרִישַׁת יְדֵים לְהַתְדַבֵּק בְּאַהֲבַת רַבּוֹנוֹ.

הֵיכַל שְׁשֵׁי. כֹּאן הוּא רוּחַ שְׁנִקְרָא חו"ט הַשְּׁנֵי, סוּד הַכְּתוּב (שֵׁם ד) כְּחוּט הַשְּׁנֵי שְׁפִתוֹתֶיךָ. הֵיכַל הַזֶּה [הֵיכַל שְׁנִקְרָא] נִקְרָא הֵיכַל הַרְצוּן.

לוֹן וְאַתְחַדְשׁוֹן כְּמִלְקַדְמִין וְאִינוּן נוֹקְבֵי וְאִזְלֵי וְשְׂאֵטָן וְעַד לָא מְסִימֵי מִתְדַעְבִּי. וְהֵאִי נִיצוּצָא בְּטַשׁ בְּהוּ וְנִהִיר לוֹן וְאַתְהִדְרִן כְּמִלְקַדְמִין, בְּגִין דְּהֵהוּא נִיצוּצָא כְּלִיל מִכְּלָא כְּלִיל מֵאַרְבַּע גּוּוֹנִין וּבְגִין דָּא אִינוּן מִתְהַפְּכִין לְכָל הַנִּי גּוּוֹנֵי.

רוּחָא דָּא אֶתְפְּלִיל בְּרוּחָא אַחְרָא כְּדִקְאֻמְרִן וְאַתְחַזוֹן תְּרִין פְּתָדָא, וְלֹא כְּאַחְרָנִין קְדָמָאִין דְּכִד אֶתְפְּלִיל דָּא בְּדָא לֹא אֶתְחַזֵּי בְּרַחֵד. וְהֵכָא אֶתְחַזוֹן תְּרִין וְקִימֵי בְּחִיבוּתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּתָאִי, וְאִף עַל גַּב דְּאִנוּן תְּרִין אִנוּן חֵד. כִּד אֶתְפַּשֵּׁט (נ"א כִּד דְּאֶתְפַּשְׁטוּ) רוּחָא בְּרוּחָא וְאַתְחַזוֹן בְּחִיבוּתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּתָאִי, וְדָא (ד"א דָּא) הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) שְׁנֵי שְׂדִיף כְּשֵׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הִרְעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכִד תְּרִין רוּחִין מִתְפַּשְׁטִין דָּא בְּדָא בְּחִיבוּתָא כְּדִין אֶתְהִדְרַר הֵאִי הֵיכְלָא וְאַקְרֵי הֵיכַל אֶהְבֵּה הֵיכְלָא דִרְחִימוּתָא, הֵיכְלָא דָּא קָאִים תְּדִיר בְּקִיּוּמֵיהּ, אֶתְגַּנְזֵי בְּרְזָא דְרְזִין לְמֵאן דְּאַצְטְרִיף לְאַתְדַבְּקָא בֵּיהּ. וְהֵכָא כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) אֶתֵּן אֶת יְדֵי לְךָ. לְבַתֵּר כִּד נִהֲרִין תְּרִין רוּחִין דְּאִנוּן חֵד נִפְקֵי כְּמָה חֵיילִין לְכֶמֶה סְטָרִין אֲלֵפִין וְרַבּוּוֹן דְּלִית לוֹן שִׁיעוֹרָא, מְנַהוֹן אֲקָרוּן דְּוִדָּאִים. מְנַהוֹן גְּפָנִים. מְנַהוֹן רְמוֹנִים. עַד דְּמָטוּ כְּמָה חֵיילִין לְבַר עַד הֵהוּא כְּכָבֵא דְאַקְרֵי נִגְה וְכֵלָהוּ בְּחִיבוּ דְלָא מִתְפַּרְשִׁין לְעֵלְמִין, בְּהֵכָא כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. הֵכָא (ד"א כְּתִיב) הַשְׁתַּחֲוֹאָה וּפְרִישׁוֹ דְּיָדִין לְאַתְדַבְּקָא בְּרַחֲמֵי דְמֵאֲרִיָּה :

הֵיכְלָא שְׁתִּיתָאָה הֵכָא הוּא רוּחָא דְאַקְרֵי חו"ט הַשְּׁנֵי, רְזָא דְכְּתִיב, (שִׁיר

כאן רוח שהוא רצון שכל הרוחות התחתונות הללו רצים אחריה להדבק בה בנשיקה באהבה.

רוח זה נכלל בשש, ועומד בשש. נכלל בשש שלמטה יחד עמו, ועומד בשש עליונים. ולכן רוח זה מוציא שנים עשר אורות כלולים כלם מלמטה ומלמעלה. שנים עשר האורות הללו הם שמחים לעלות למעלה ולקבל כל אלו שלמטה.

היכל זה שהוא רצון, רצון הכל, מי שקושר קשרים ומעלה אותם לכאן, זהו שמפיק רצון מה' בחביבות. בתוך ההיכל הזה נאסף משה באהבה, שנושק נשיקות אהבה. זהו ההיכל של משה. רוח זה רוח האהבה. הרוח של היחוד שממשיך אהבה לכל הצדדים.

ואותם שנים עשר אורות עולים ולוחטים. מהנצנוץ שלהם יוצאות ארבע חיות קדושות אוהבי האהבה. אלה נקראים חיות גדולות להתחבר אותם קטנות להפיל בהם, שפתוב (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלו אחרות זו בזו לארבעה צדדים, כמו אגוז שמחבר לארבעה צדדים, ולכן נקרא היכל זה גנת אגוז, שפתוב (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי. מה זה אל גנת אגוז? משום גנת אגוז ירדתי, שהוא היכל האהבה להתדבק זכר בנקבה.

אלה הארבע נפרדים לשנים עשר, שלש שלש לכל צד. כל אותם תחתונים כלולים בהם. ובהם קמים רוחות עם רוחות, אורות עם אורות. כלם אלה עם אלה עד שנעשים אחד. ואז רוח זה שכלול מכלם עולה להתעטר

השירים ד) כחות השני שפתותיה, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא דכל הגי רוחין תתאין רהטיין אבתריה לאתדבקה ביה בנשיקה ברחימותא. האי רוחא אתפליל בשית. וקיימא בשית. אתפליל בשית דלתתא בהדיה. וקיימא בשית עלאין. ובגין כף האי רוחא אפיק תריסר נהורין פליין בלהו מתתא ומלעילא, הגי תריסר נהורין אנון חדאן לסלקא לעילא ולקבלא כל אנון דלתתא.

היכלא דא דאיהו רצון רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין, וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מיי בחביבותא. בגו היכלא דא אתפניש משה ברחימו דנשיק נשיקי רחימותא. האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא דאמשיך רחימו לכל סטריין.

ואנון (ר"א אנון) תריסר נהורין סלקין ולהטיין. מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין רחימי דאהבה, אלין אקרון חיות גדולות לאתחברא אנון זויטי לאתפללא בהו, דכתיב, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלין אחידן דא בדא לארבע סטריין, פאגווא דמתחברא לארבע סטריין, ובגין כף אקרי היכלא דא, גנת אגוז דכתיב, (שיר השירים ו) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקה דכורא בנוקבא.

אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר. כל אנון תתאי כליין בהו. ובהו קיימין רוחין ברוחין נהורין בנהורין, בלהו אלין באלין עד דאתעבידו חד. וכדין האי רוחא דכליל מכלהו סלקא לאתעטרא

(נ"א לאתקרא) ברוחא דלעילא ההוא דאקרי שמי"ם וזמין ליה לאתחברא בהדיה, פיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה אמר (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו, וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא ולאשתלמא דא בדא, פדין איהו שלימו בחבורא חדא.

פיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה ואשתלים דא בדא ואתנהירו דא בדא בכל שלימו כדקא חזי בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה דסליק פולא כדקא חזי, (דף מה ע"א) עד ההוא אתר לחברא רחימו דא בדא, פדין (ר"א שמיא אתחבר ברוחא דא ברחימו בשלימו באנהרותא מתדבקן דא בדא, פדיו) פל אנון היכלין וכל אנון רוחין דאתפלילו בהאי כל חד וחד מאנון רוחין והיכלין דאנון בכללא דשמים פל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא (באתר) דאתחזי ליה לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדיה פדקא יאות.

(ר"א בגין דההוא רוחא שתיקתא דאקרי שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון סליק לון לנבייהו בההוא יחודא. והכי אתחברן רצון לאתנשקא) (בן צ"ל הרשב"י) (נ"א בגין דההוא רוחא שתיקתא דאקרי רצון סליק לון לנבייהו בההוא יחודא והכי אתחברן שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון לאתנשקא) דא בדא. לאתחברא דא בדא לאשתלמא דא בדא. ורזא דא (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברתם דאיהו ימינא לעילא נטיל (ר"א ל"ג היכלא דקאמרן) (היכל אהבה) רוחא דאקרי אהב"ה לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא למהוי חד וסימנין (בראשית יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ושפירו דאתתא באנון שדים.

יעקב דאיהו שמאלא נטיל ההוא היכלא (פקודי רנ"א א דבי דינא דכל דינין מתערין מתמן רוחא דאקרי

[להתעורר] ברוח של מעלה, אותו שנקרא שמים, ומזמין אותו להתחבר עמו. פיון שנקשרו כלם שלמטה יחד עמו, אמר (שם א) ישקני מנשיקות פיהו. ואז חדוה היא להתקשר רוח ברוח ולהשתלם זה בזה, ואז היא השלמות בחבור אחד.

פיון שרוח זה מתחבר עמו ונטלמו זה בזה ומאירים זה בזה בכל השלמות פראוי ברצון זה שמתפלל בן אדם צדיק שמעלה הכל פראוי עד אותו מקום לחבר אהבה זה בזה, אז [שמים מתחבר ברוח זה באהבה בשלמות באהרה מתדבקים זה בזה, ואז] כל אותם היכלות וכל אותם רוחות שנקללו בזה, פל אחד ואחד מאותם רוחות והיכלות שהם בכלל של שמים, פל אחד ואחד נוטל אותו היכל ואותו רוח שראוי לו להתחבר עמו ולהשתלם עמו פראוי.

[משום שהרוח הששי הזה שנקרא שמים רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה, הרוח הזה שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים רצון להתנשק] (נ"א משום שאותו רוח ששי שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים שמים, שהוא רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה רוח זה שנקרא רצון להתנשק] זה בזה, להתחבר זה בזה, להשתלם זה בזה. וזה סוד (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברתם שהוא ימין למעלה נוטל [ההיכל שאמרנו] (היכל אהבה) רוח שנקרא אהב"ה להתקשר זה בזה, להתחבר זה בזה להיות אחד, וסימן לדבר - (שם יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ויפי של האשה באותם שדים.

יעקב שהוא שמאל, נטל אותו היכל [של בית דין שכל הדינים מתעוררים. משם הרוח שנקראת זכות להתחבר זה בזה ולהשתלם זה בזה להיות הכל אחד פראוי. שאר

הנביאים נטלו שני היכלות (שלמטה)). שני רוחות נג"ה וזה"ר, בסוד הפתוב (שיר ז) חמוקי ירכיף וגו', להתקשר אלה באלה להיות אחד.

יוסף הצדיק עמוד העולם נטל היכל של ספיר, הרוח שנקראת לבנת הספיר, ואף על גב שפתוב (שמות כד) ותחת רגליו, בשביל כבוד המלך. וכך הוא בודאי. ואחר כך העמוד הזה נטל יותר, שהוא סוד הסודות, במקום של ההיכל השביעי. עד כאן מתחברות דרגות ומתחברים זה בזה להשתלם זה עם זה להיות כלם אחד. הכל כראוי. ואז ה' הוא האלהים וגו'. אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא מי שידע לקשרם ולהדבק ברבונו.

כאן הכריעה (בהכרעה כאן ומוסיף הנו"ן) והשתחוואה וקידה ופרישת פפים ונפילת אפים להמשיך רצון הרוח העליון, נשמת כל הנשמות, שתלוי למעלה עד אין סוף, שממנו יוצאים אורות וברכות השלים הכל מלמעלה כראוי ולהיות הכל בשלמות מלמטה ומלמעלה, וכל הפנים מאירות בכל הצדדים כראוי. ואז מתבטלים כל גזרי הדין, וכל הרצון נעשה למעלה ולמטה. ועל זה פתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו. היכר שביעי. בהיכל זה אין בו דמות ממש, הכל הוא בנסתר וגו' [תוך] סוד הסודות, הפרכת שפרוסה [פרוסה], כל ההיכלות עומדים שלא יתראו שני כרובים [ד"א זה מזה עומדים]. לפנים מזה עומדת פפרת, דמות של קדש הקדשים, ולכן היכל זה נקרא קדש

זכותא לאתחברא דא ברא ולאשתלמא דא ברא למחוי בלא חד בדיקא יאות. שאר נביאים נטלו תרין היכלין (ד"א דלמטה), תריין רוחין נוג"ה וזה"ר, ברזא דכתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיף וגו' לאתקשרא אלין באלין למחוי חד.

יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר ויחא דאקרי לבנת הספיר, ואף על גב דכתיב, (שמות כד) ותחת רגליו, בגין יקרא דמלפא, והכי הוא ודאי. ולבתר עמודא דא נטיל יתיר דאיהו רזא דרזין באתר דהיכלא שביעאה. עד הכא מתחברן דרגין ומתחברן דא ברא לאשתלמא דא עם דא למחוי כלהו חד. פלא כדקא חזי. וכדין (מלכים א יח) יי הוא האלהים וגו'. זפאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי מאן דידע לקשרא לון ולאשתדבקא במאריה.

הכא הכרעה (ד"א ל"ג בהכרעה הכא ומוסיף הנו"ן) והשתחוואה, וקידה, ופרישו דכפין, ונפילה דאפין לאמשכא רעותא דרוחא עלאה נשמתא דכל נשמתין דאיהו תליא לעילא עד אין סוף. (ד"א ל"ג סוף) דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות. ולמחוי כלא בשלימו מלתתא ומלעילא וכל אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות. פדין כל גזרי דינין מתבטלין וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו:

היכלא שביעאה היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש, פלא איהו בסתימו וגו' (ד"א ג) רזא דרזין, פרוכתא דפריסא (ד"א

פריסא) קיימין כלהו היכלין דלא לאתחזאה תרין כרובים (ד"א ל"ג דא מן דא קיימין),

הַקְּדָשִׁים. קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים הַזֶּה מְקוֹם מִתְקַן לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלֵיוֹנָה, כָּלֵל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַבּוֹא לְגַבֵּי [עוֹלָם] הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ.

שְׁהָרֵי כְּשִׁמְתַחֲבָרִים כָּל הַרוּחוֹת זֶה בְּזֶה וְנִשְׁלָמִים זֶה בְּזֶה כְּרֹאוּי, אִזּוּ מִתְעוֹרֵר רוּחַ עֲלִיּוֹן נִשְׁמַת הַכֹּל כְּלַפֵּי מַעְלָה נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לְהִתְעוֹרֵר עַל הַכֹּל וּלְהֵאִיר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה, וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נְרוֹת.

וּבְשִׁהְבֵר (נ"א הו"א) בְּשִׁלְמוֹת בְּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וַיּוֹרֵד אוֹר עֲלִיּוֹן, אִזּוּ הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה הוּא הֵיכָל נִסְתָּר בְּסִתְרֵי הַכֹּל, לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים אוֹר שְׁיֹרֵד, וּלְהַתְמַלֵּא מִשָּׁם כְּמוֹ נִקְבָּה שְׁמִתְעַבְרַת מִן הַזְכָּר וּמִתְמַלְאֵת, וְלֹא מִתְמַלְאֵת אֶלָּא מִהֵיכָל זֶה שְׁמִתְקַן לְקַבֵּל אוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן. וְזֶה סוּד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מְקוֹם שֶׁל חֲבוּר הַזְּוִיג לְהַתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בְּשִׁבְעִי, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד שְׁלֵמוֹת [אֶחָד] כְּרֹאוּי.

וְכִי שְׁיֹדַע לְקַשֵּׁר יְחוּד זֶה - אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ, אֶהוּב לְמַעְלָה וְאֶהוּב לְמִטָּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הִיַּעֲלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג בְּרַבּוֹנוֹ? לֹא כֵּן! אֶלָּא מִשּׁוֹם שֶׁכִּשְׁהוּא קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וַיִּוְדַע לִיחַד יְחוּד וְכָל הַפְּנִיּוֹת מְאִירוֹת, וְכָל הַשְּׁלֵמוֹת נִמְצְאוּ, וְהַכֹּל מִתְבָּרֵךְ כְּרֹאוּי, כָּל הַדֵּינִים מְסִתְּלָקִים וּמִתְבַּטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִין בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבּוֹא. זֶהוּ לְמִטָּה, שְׁכָתוּב בּוֹ (מְשִׁלִּי י) וַצְּדִיק יִסוּד עוֹלָם. זֶהוּ קִיּוֹם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עֲלֵיו הַפְּרוּז, (יִשְׁעִיָּה מ"א)

לְגוֹ מִן דָּא קְיִימָא כְּפּוֹרְתָא דְיוֹקְנָא דְקִדְשׁ קוֹדְשִׁין, בְּגִין כְּן הֵיכְלָא דָּא אֶקְרִי קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים. הַאי קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים אֶתֶר מִתְתַּקְנָא לְהֵוּא נִשְׁמָתָא עֲלָאָה כָּלְלָא דְכָלְלָא עֲלֵמָא דְאַתִּי לְגַבֵּי הַאי (נ"א עֲלֵמָא) עֲלָאִי.

דְּהָא כִּד מִתְחַבְּרֵן כְּלָהוּ רִוּחֵי דָּא בְּדָא וְאַשְׁתְּלִימוּ דָּא עִם דָּא כְּדָקָא חֲזִי, כְּדִין אֶתְעַר רִוּחָא עֲלָאָה נִשְׁמָתָא דְכָלְלָא לְגַבֵּי עֵילָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, לְאַתְעָרָא עַל כָּלְלָא לְאַנְהָרָא לִוְן מַעֲיָלָא לְתַתָּא. וְלֹא־שְׁלָמָא לִוְן לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין.

וְכִד כָּלְלָא (נ"א אִיהוּ) בְּשִׁלְיָמוּ בְּנִהִירוּ דְכָלְלָא וְנִחִית נִהִירוּ עֲלָאָה, כְּדִין הַאי הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ הֵיכְלָא סְתִימָאָה בְּסִתִּימוּ דְכָלְלָא לְקַבְּלָא הַהוּא קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים נִהִירוּ דְנִחִית וְלֹא־תְמַלִּיָּא מִתְמָן כְּנוֹקְבָא דְמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא וְאַתְמַלִּיָּא, וְלֹא אֶתְמַלִּיָּא אֶלָּא מִהַאי הֵיכְלָא דְמִתְתַּקְנָא לְקַבְּלָא הַהוּא נִהִירוּ עֲלָאָה, וְרִזָּא דָּא הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֶתֶר דְּחֲבוּרָא דְזוּוּגָא, לְאַתְחַבְּרָא שְׁבִיעָאָה בְּשִׁבְעָאָה לְמַהֲוִי (דף ט"ו ע"ב) כָּלְלָא חַד שְׁלִימוּ (ד"א ט"ד) כְּדָקָא חֲזִי.

וּמָאן דִּידַע לְקַשְׁרָא יְחוּדָא דָּא זַכָּאָה חוּלְקִיָּה רַחִים לְעֵילָא רַחִים לְתַתָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיהוּ) גְּזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. סְלָקָא דַּעְתִּין דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא בְּמֵאֲרִיָּה, לְאוּ חֲכִי, אֶלָּא בְּגִין דְּכִד אִיהוּ קְשִׁיר קְשִׁירִין וַיִּדַע לִיחַדָּא יְחוּדָא וְכָל אֲנַפִּין נִהִירִין וְכָל שְׁלִימוּ אֲשַׁתְּכַח וְכָלְלָא אֶתְבָּרְכָא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל דֵּינִין מִתְעַבְּרִין וּמִתְבַּטְּלִין וְלֹא אֲשַׁתְּכַח

דִּינָא בְּעֵלְמָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. דָּא הוּא לְתַתָּא דְכָתִיב בֵּיה (מְשִׁלִּי י) וַצְּדִיק יִסוּד עוֹלָם דָּא הוּא קִיּוֹמָא דְעֵלְמָא. בְּכָל יוֹמָא

ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל
תתהלל.

במו זה קרבן [נה] עולה עשן,
ומסתפקים [בו] כל אחד ואחד
כראוי לו, וכהגים בראון, ולויים
בנעימות השירה. זה נכלל בזה,
ונכנסים היכל בהיכל, רוח ברוח,
עד שמתחברים במקומם כראוי
לו איבר באיבר ומשתלמים זה
בזה, ומתיוחדים זה בזה, עד
שהם אחד [גאורים] ומאירים זה
בזה.

או הנשמה העליונה של הכל
באה מלמעלה ומאירה להם,
וכל הנרות מאירים בשלמות
כראוי, עד שאותו אור עליון
מתעורר, והכל נכנס אל קדש
הקדשים, ומתברך ומתמלא
כבאר של מים נובעים ולא
פוסקים, וכלם מתברכים למעלה
ולמטה.

כאן סוד הסודות אותו שלא
נודע ולא נכנס בקשבון, רצון
שלא נתפס לעולמים ממתיק
לפני ולפנים בתוכם. ולא נודע
אותו רצון ולא נתפס לדעת ולאו.
ואז הכל רצון אחד עד אין סוף,
והכל הוא בשלמות מלמטה
ומלמעלה ומלפני ולפנים, עד
שנעשה הכל אחד. הרצון הזה
לא נכנס פנימה, אף על גב שלא
נודע, עד שהכל נשלם ומאיר
בהתחלה בכל הצדדים. אז
ממתיק אותו רצון [לכל] ולא [שלא]
נתפס לפני ולפנים בנסתר. ואז
אשרי חלקו של מי שנדבק
ברבוננו באותה שעה, אשריו
למעלה ואשריו למטה, עליו
כתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך
ותגל יולדתך.

בא ראה, פיון שכלם נתקנו זה
בזה ונקשרו זה בזה בקשר אחד,
והנשמה העליונה מאירה להם
מצד של מעלה, וכל האורות הם

קארי עלוי כרוזא (ישעיה מא) ואתה תגיל ביי
בקדוש ישראל תתהלל.

בגוונא דא קרבנא (ד"א ל"ג דא) סלקא תננא
ומסתפקין (ד"א ביה) כל חד וחד
בדקחזי ליה, וכהני ברעותא ולואי בבסימו
דשירתא. דא אתפליל בדא, ועיילי היכלא
בהיכלא רוחא ברוחא עד דמתחברן
בדוכתייהו בדקא חזי ליה שייפא בשייפא
ואשתלימו דא בדא ואתיחדו דא בדא עד
דאנון חד (ד"א ל"ג) (ואתקשרין) ונהרין דא בדא.

בדין נשמתא עלאה דכלא אתיא מלעילא
ונהיר לון, והוו נהירין בלהו בוצינין
בשלימו כדקא חזי, עד דההוא נהורא עלאה
אתער וכלא אעיל לגבי קדש הקדשים,
ואתברכא ואתמליא כבירא דמיין נבעין ולא
פסקין, וכלהו. מתברכאן לעילא ותתא.

הבא רזא דרזין, ההוא דלא אתיידע ולא
אעיל בחושבנא. רעותא דלא אתפס
לעלמין בסים לגו לגו בגווייהו, ולא אתיידע
ההוא רעותא ולא אתפס למנדע (ד"א ל"ג) (לו)
וכדין פלא רעותא חדא עד אין סוף וכלא
איהו בשלימו מלתתא ומלעילא ומגו לגו.
עד דאתעביד פלא חד. האי רעותא לא אעיל
לגו אף על גב דלא אתיידע עד דכלא
אשתלים ואתנהיר בקדמיתא בכלהו סטריין.

בדין בסים ההוא רעותא (ד"א ל"ג) (לכלא) ולא (ד"א
דלא) אתפס לגו בגו בסתימו, וכדין זפאה
חולקיה מאן דיתדבק במאריה בההיא
שעתא, זפאה איהו לעילא זפאה איהו לתתא
עליה כתיב, (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל
יולדתך.

תא חזי, פיון דכלהו אשתלימו דא בדא
ואתקשרו דא בדא בקשורא חדא

גַּר אֶחָד בְּשִׁלְמוֹת, אֲזוּ רִצּוֹן אֶחָד
שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה [במחשבה] נִתְפָּס [ר"א
לפני ולפנים, שאור שעולה על הכל ובפני לפנים
באותו רצון נתפס במחשבה] אֲזוּר שְׁלֹא
נִתְפָּס וְלֹא נוֹדַע, פָּרַט לְאוֹתוֹ
רִצּוֹן שֶׁהַמַּחְשָׁבָה תּוֹפְסֵת וְלֹא
יודעת מה תּוֹפְסֵת, אֲלֵא שְׁמַאִיר
וּמִתְמַתֵּק אוֹתוֹ רִצּוֹן הַמַּחְשָׁבָה.
וְהַכֵּל מִתְמַלֵּא וְהַכֵּל נִשְׁלֵם וּמַאִיר
וּמִתְבַּשֵּׂם הַכֵּל פְּרָאוּי. וְעַל זֶה
כְּתוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם
שִׁכְּחָה לוֹ וְגו'.

מִי שֶׁזוֹכָה לְהִדְבֵּק בְּרַבּוֹנוּ כְּמוֹ
זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל הַעוֹלָמוֹת.
אֶהוּב לְמַעֲלָה וְאֶהוּב לְמַטָּה.
תְּפַלְתּוּ לֹא חוֹזְרֵת רִיקָם. זֶה
מִתְחַטֵּא לְפָנָי רַבּוֹנוּ כְּמוֹ בֵּן לְפָנָי
אֲבִיו וְעוֹשֶׂה לוֹ רִצּוֹן בְּכָל מָה
שֶׁצָּרִיךְ, וְאֵימָתוֹ שׁוֹלְטָת עַל כָּל
הַבְּרִיּוֹת. הוּא גּוֹזֵר וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקַיֵּם. עָלָיו כְּתוּב (איוב כב)
וְתַגְזֹר אֲמַר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ
נִגְהָה אֹר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר
וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכַּאֲן
שֶׁעָקַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ [וַיִּשְׁתַּל אוֹתָם, מִמְּשַׁמֵּעַ
שֶׁכְּתוּב יְהִי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֹר שֶׁכֵּבֵר הָיָה שְׁנֵי
מִמְּשַׁמֵּעַ שֶׁכְּתוּב וַיְהִי אֹר. לֹא כְּתוּב וַיְהִי אֶלָּא וַיְהִי.
וּכְשֶׁהִסְתַּכַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דוֹרוֹת שֶׁל
רְשָׁעִים, נִגְזַר לְצַדִּיקִים. וְהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים צו) אֹר
זָרַע לְצַדִּיק וְלְיֹשֵׁר לֵב שִׁמְחָה. וְהָרִי נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אֹר. וְהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.
מִמּוֹרָח וְגו'.

[וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, מִה רָאָה? אָמַר רַבִּי
חַיִּיא כְּפִי שְׁאִמְרֵנוּ, רָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְנִגְזַר אוֹתוֹ.
רַבִּי אַבְא אָמַר, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב לָגֹזַר
אוֹתוֹ. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר], [נִ"א וַיִּשְׁתַּל אוֹתָם,
שֶׁכְּתוּב וַיְהִי אֹר. מִה מִשְׁמַע אֹר? שֶׁכֵּבֵר הָיָה אֹר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֹר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא וַיְהִי, לֹמַר
שֶׁכֵּבֵר הָיָה, וְכְתוּב אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְגו', וְהוּ שֶׁכְּתוּב
מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו', וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר וַיִּבְדֵּל,
אֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם,

וְנִשְׁמַתָּא עֲלָאָה נְהִיר לֹון מְסֻטְרָא דְלַעֲיִלָא,
וְכִלְהוּ נְהוּרִין אֲנוּן בּוֹצִינָא חֲדָא בְּשִׁלְמוֹ,
פְּדִין רַעוּא חֲדָא דְמַחְשָׁבָה (ר"א כמחשבה) אֲתַפְּס
(ר"א לָגוּ לָגוּ דְנְהִירוֹ דְסָלִיק עַל כֵּלָא וּבְגוּ לָגוּ בַּהוּא רַעוּתָא רַעוּתָא בְּמַחְשָׁבָה
אֲתַפְּס) נְהִירוֹ דְלֹא אֲתַפְּס וְלֹא אֲתִיידַע בַּר הַהוּא
רַעוּ דְמַחְשָׁבָה תְּפִיס וְלֹא ידַע מַה תְּפִיס אֶלָּא
דְאֲתַנְהִיר וְאֲתַבְּסָם הַהוּא רַעוּ דְמַחְשָׁבָה
וְאֲתַמְלִיֵּיא כֵּלָא וְאֲשַׁתְּלִים כֵּלָא וְאֲתַנְהִיר
וְאֲתַבְּסָם כֵּלָא כְּדָקָא יֵאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב,
(תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁכְּחָה לוֹ וְגו'.

מִאֵן דְּזָכִי לְאֲתַדְבַּקָא בְּמַאֲרִיהַ כְּהַאי גְּוֹנָא,
יְרִית עֲלִמִין כְּלָהוּ, רַחֲמִימָא לַעֲיִלָא
רַחֲמִימָא לְתַתָּא, צְלוֹתִיהַ לָא אֶהֱדָרָא רִיקְנִיָא,
דָּא אֲתַחֲטִי קָמִי מַאֲרִיהַ כְּבָרָא קָמִי אָבוּי
וְעָבִיד לִיהַ רַעוּתָא בְּכָל מָה דְאֶצְטְרִיךְ,
וְאֵימָתִיהַ שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיין אִיהוּ גְּזִיר
וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד. עֲלִיהַ כְּתִיב, (איוב כב)
וְתַגְזֹר אֲמַר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נִגְהָה אֹר :
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְגו'. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק מִכַּאֲן דְּעָקַרְן קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא לְהַנִּי נְטִיעֵן (ר"א וַיִּשְׁתַּל לֹון מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר אֹר שֶׁכֵּבֵר הָיָה תֵּנוּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב וַיְהִי אֹר, וְהָיָה לֹא כְּתִיב אֶלָּא
וַיְהִי. וְכֵן אֲסַתְּבַל קַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא כַּאֲנוּן דְּרִין דְּרִשִׁיעִיָּא. וְנִיז לִיהַ לְצַדִּיקִיָּא
הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (תהלים צו) אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלְיֹשֵׁר לֵב שִׁמְחָה וְהָא אֲתַמַּר,
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. מִאֵן רָאָה, אָמַר רַבִּי חַיִּיא כְּדָקָאמְרֵן הַמָּא
כְּעוֹבְדֵיהוּ דְרִשִׁיעִיָּא וְנִיז לִיהַ. רַבִּי אַבְא אָמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר
כִּי טוֹב לָגֹזַר אוֹתוֹ. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר], (נִ"א וַיִּשְׁתַּל לֹון דְּכְתִיב וַיְהִי
אֹר מִאֵי מִשְׁמַע אֹר שֶׁכֵּבֵר הָיָה אֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֹר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא
וַיְהִי לֹמַר שֶׁכֵּבֵר הָיָה וְכְתִיב אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְגו' וְהָאֵי הוּא דְכְתִיב מִי הָעִיר
מִמּוֹרָח וְגו'. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר וַיִּבְדֵּל אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּדָאמְרֵן דְּחַמָּא
כְּעוֹבְדֵיהוּ דְרִשִׁיעִיָּא וְנִיז לִיהַ. רַבִּי אַבְא אָמַר הַמָּא) דְסָלִיק
נְהוּרִיהַ מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא, וְכִי
אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ, שְׂרָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְנִיז אוֹתוֹ. רַבִּי אַבְא אָמַר רָאָה] שְׁסֻלָּק

וכי טוב הוא לגנוזו פדי שלא יהנו ממנו רשעי העולם.

אמר רבי שמעון, וירא אלהים את האור כי טוב, שלא ימצא בו רתחה. פתוב פאן כי טוב, וכתוב שם (במדבר כד) כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, וסוף הפסוק [מוכח] - ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ולכן לא נמצאה בו רתחה, ואף על גב ששתף אותם הקדוש ברוך הוא פאחד.

בא ראה, האור עליון להיות מאיר האור הזה, ומאותו אור שמחה לכל בו. והוא ימין להתעטר חקיקותיו [חקיקו] חקוקים יחד אתו, והרי נאמר. פתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך. מה רב טובך - זה אור ראשון שגנו הקדוש ברוך הוא. ליראיך - לצדיקים, שהם יראי חטא כמו שאמרנו.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)
ויאמר אלהים יהי אור. ואמר רבי יוחנן, שני אורות הגדולים היו, שפתוב ויהי אור, ועליו נאמר כי טוב. ולקח הקדוש ברוך הוא האחד וגנוזו לצדיקים לעתיד לבא, שפתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו, שפתוב וירא אלהים את האור כי טוב, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. ראה הקדוש ברוך הוא את כל אשר עשה, ראה טוב מאד מזהיר ובהיר.

ולקח מאורו הטוב, וכלל שלשים ושנים נתיבות החכמה, ונתנו לעולם הזה, והינו שפתוב (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו. הוי אומר: אוצרה של תורה שבעל פה.

טוב הוא (דף מו ע"ב) לאגנזא ליה דלא יהנון מניה חייבי עלמא.

אמר רבי שמעון וירא אלהים את האור כי טוב דלא ישתכח ביה רתחא, פתיב הקא כי טוב וכתוב התם (במדבר כד) כי טוב בעיני יי לברך את ישראל, וסופא דקרא (ר"א אויב) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, ובגין כך לא אשתכח ביה רתחא ואף על גב דשיתף לון קדשא בריך הוא כחדא.

תא חזי, נהירו עלאה למיהוי נהיר האי אור. ומההוא נהירו חדו לכלא ביה. והוא ימינא לאתעטרא גולפוי (נ"א גליפי) גליפין בהדיה והא אתמר. פתיב, (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך. מה רב טובך דא אור קדמאה דגניז קדשא בריך הוא, ליראיך לצדיקים לאנון דחלי חטאה כדקאמרן.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)

ויאמר אלהים יהי אור, ואמר רבי יוחנן שני אורים הגדולים היו, דכתיב ויהי אור. ועליו נאמר כי טוב. ולקח הקדוש ברוך הוא האחד וגנוזו לצדיקים לעתיד לבא דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. ראה הקדוש ברוך הוא את כל אשר עשה, ראה טוב מאד, מזהיר ובהיר.

ולקח מאורו הטוב וכלל שלשים ושנים נתיבות החכמה ונתנו לעולם הזה. והינו דכתיב (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו. הוי אומר אוצרה של

תורה שבעל פה. ואמר הקדוש ברוך הוא, אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה נחשבת בכלל העולם הזה, והיא תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז.

ומאי ניהו עוזו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. וכתיב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אבך, וכתוב (חבקוק א) וקננים מידו לו, ושם חביון עזה. ומהו חביון עזה? אלא אותו האור שגנו והחביא, שנאמר צפנת ליראיך. וזה שנשארו לנו - פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך, ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי, שנאמר נגד בני אדם.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל, ותורה אורה שנאמר (משלי ו) פי נר מצוה ותורה אור. ואמר נר - זו מצוה, ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אלא מתוך שכבר נתקיים האור, קורא לו אור. משל למה הדבר דומה? לאדם צנוע בספי הבית, אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר - תורה שבעל פה. אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. ומאי ניהו יראת ה', זה האור הראשון.

ואמר רבי מאיר מהו דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן. מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה

ומאי ניהו עוזו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. וכתיב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אבך. וכתוב (חבקוק א) קננים מידו לו ושם חביון עזו. אלא אותו האור שגנו והחביא שנאמר (תהלים ל"ה) צפנת ליראיך, וזה שנשארו לנו. (תהלים ל"ד) פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי, שנאמר, נגד בני אדם.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה. שנאמר, (משלי ו) פי נר מצוה ותורה אור, ואמר נר זו מצוה ומצוה זו תורה שבעל פה. אור, זו תורה שבכתב. אלא מתוך שכבר נתקיים האור קרי לה אור. משל למה הדבר דומה לאדם צנוע בספי הבית אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר תורה שבעל פה, אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. ומאי ניהו יראת ה', זה האור הראשון.

ואמר רבי מאיר מהו דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן. מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה

יכולה להסתכל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם, והוא כח אבן יקרה שקורין סחורת. ודר ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזיוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש כחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה. זכה ונטל מדתו, שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. בא יצחק וביקש כחו, ונתנו לו ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו, שהיה מדת הגבורה, דהינו הפחד, שפיתוב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בא יעקב ורצה בה ולא נתנהו לו. אמר לו, הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלל שלשתם, שפיתוב תתן אמת ליעקב. ומהו האמצע? הינו שלום, והרי כתוב תתן אמת ליעקב? אמת ושלום הם אחד, כמו שנאמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת, (ישעיה לט) כי יהיה שלום ואמת בימי, והינו שפיתוב (שם נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהינו נחלה גמורה שיש לו חסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

אבן מאסו - אברהם ויצחק, שפנו את העולם, היתה עתה לראש פנה. ולמה מאסו בה, והלא נאמר (בראשית כו) יעקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי? מה זה משמתי? אמרה מדת חסד: שכל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות

יכולה להסתכל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם והוא כח אבן יקרה שקורין סחורת. ודר ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזיוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש כחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה, זכה ונטל מדתו שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. בא יצחק וביקש כחו ונתנו לו, ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו שהיא מדת הגבורה דהיינו הפחד. דכתיב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק.

בא יעקב ורצה בה ולא נתנהו לו, אמר ליה הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלול שלשתם דכתיב תתן אמת ליעקב. ומאי אמצע, היינו שלום. והא כתיב תתן אמת ליעקב, אמת ושלום חד הוי. כמה דאת אמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת (ישעיה מ"ל) כי שלום ואמת יהיה בימי והיינו דכתיב (ישעיה נ"ח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהיינו נחלה גמורה דאית ליה חסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קי"ח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פניה.

אבן מאסו אברהם ויצחק שפנו את העולם, היתה עתה לראש פניה. ולמה מאסו בה והלא נאמר (בראשית כ"ו) יעקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי ותורתי. מאי משמתי, אמר מדת חס"ד. כל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם

מלאכתי, שְהָרִי אֲבָרְהֶם עֲמַד שֶׁם
בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֶרְתִּי -
בְּמִדָּה זֹה הֵיטָה מְלֹאכְתִּי, שְׂאֲנִי
מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאֶפְלוּ
נִתְחַיְבוּ אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד
מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת
רְצוֹן אֲבִיָּהֶם. כֵּל זֶה עֲשֵׂה
אֲבָרְהֶם, וְכֹתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֶשֶׁל
בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִיָּמִי
לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהִיָּה מִזְכָּה
וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם
עוֹבְדִים? עֲבַדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהִיָּה דוֹרֵשׁ

לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.
וּמִנֵּיָן לָנוּ שְׂאֵף הַחַיִּיבִים הִיָּה
מִזְכָּה? שְׂנֵאֲמַר (שם טו) הַמִּכְסָּה
אֲנִי מֵאֲבָרְהֶם, וְאֲבָרְהֶם הִיוּ יְהִיָּה
וְגוֹמֵר. אֲלֵא אֲזַכְּהוּ שִׁיבְקֵשׁ
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר
לֹמַר שְׂלֵא יִדַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׂלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִיל? אֲלֵא
זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאֵן אָמְרוּ בָּא לִיטְהַר מְסִייעִין
אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמָא פּוֹתְחִין לוֹ מֵאֵי פּוֹתְחִין לוֹ,
אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מְצוֹתֵי חֲקוֹתֵי וְתוֹרוֹתֵי,
אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ אֶשְׁמֹר
מְצוֹתֶיהָ. מֵאֵי תוֹרוֹתֵי, אֲלֵא אֶפְלוּ הוֹרְאוֹת
וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה, הוּא יִדְעֵם
וּפְלִפֵּל וְקִיָּמָם.

וּמֵאֵי מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמַר
צְדָק הָעֲלִיּוֹן. וּמֵאֵי הָאוֹר הַגְּדוֹל
הַצָּפוֹן, הֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה
הֵימְנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵאֵי הוּא מִיָּדוּ לוֹ, הֵינְנוּ
חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: (עַד כֵּאֵן מֵהַשְּׂמֻטוֹת)

וְהוּי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב
מִסְטָרָא דְחֻשָּׁף, וַיְהִי בִקְר מִסְטָרָא
דְּאוֹר, וּמִגּוֹ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְחֻדָּא כְּתִיב
יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעֲמָא
בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי
בִקְר. לְמַגְדַּע דְּהָא לִית יוֹם בְּלֹא לִילָה וְלִית

עֲמַד שֶׁם בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי, בְּמִדָּה
זֹה הֵיטָה מְלֹאכְתִּי שְׂאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ
וְאֶפְלוּ נִתְחַיְבוּ, אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד
מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיָּהֶם.
כֵּל זֶה עֲשֵׂה אֲבָרְהֶם וְכֹתִיב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע
אֶשֶׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִיָּמִי לְכָל
בָּאֵי עוֹלָם וְהִיָּה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי
אַתֶּם עוֹבְדִים, עֲבַדוּ אֶת יי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ. וְהִיָּה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים
וְשָׁבִים.

וּמִנֵּיָן שְׂאֵף הַחַיִּיבִים הִיָּה מִזְכָּה, שְׂנֵאֲמַר
הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאֲבָרְהֶם וְאֲבָרְהֶם הִיָּה
יְהִיָּה וְגוֹ. אֲלֵא אֲזַכְּהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם
רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לֹמַר שְׂלֵא יִדַּע
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִיל. אֲלֵא
זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאֵן אָמְרוּ בָּא לִיטְהַר מְסִייעִין
אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמָא פּוֹתְחִין לוֹ מֵאֵי פּוֹתְחִין לוֹ,
אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מְצוֹתֵי חֲקוֹתֵי וְתוֹרוֹתֵי,
אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ אֶשְׁמֹר
מְצוֹתֶיהָ. מֵאֵי תוֹרוֹתֵי, אֲלֵא אֶפְלוּ הוֹרְאוֹת
וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה, הוּא יִדְעֵם
וּפְלִפֵּל וְקִיָּמָם.

וּמֵאֵי מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמַר
צְדָק הָעֲלִיּוֹן. וּמֵאֵי הָאוֹר הַגְּדוֹל
הַצָּפוֹן, הֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה
הֵימְנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵאֵי הוּא מִיָּדוּ לוֹ, הֵינְנוּ
חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: (עַד כֵּאֵן מֵהַשְּׂמֻטוֹת)

וְהוּי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב
מִסְטָרָא דְחֻשָּׁף, וַיְהִי בִקְר מִסְטָרָא
דְּאוֹר, וּמִגּוֹ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְחֻדָּא כְּתִיב
יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעֲמָא
בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי
בִקְר. לְמַגְדַּע דְּהָא לִית יוֹם בְּלֹא לִילָה וְלִית

עָרַב וַיְהִי בִקְרָא לְדַעַת שְׁהָרִי אֵין יוֹם בְּלִי לִילָה וְאֵין לִילָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהַפְרֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁיִצֵּא אוֹר רֵאשׁוֹן, הַתַּפְּשׁוּט בְּכָל הַיָּמִים, שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם בִּקְרָא, וְאֵין בִּקְרָא אֶלֶּא מִצַּד שֶׁל אוֹר רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יוֹם רֵאשׁוֹן הוֹלֵף עִם פְּלֵם, וְכָלֵם בּוֹ, כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׁאֵין בְּהֵם פְּרוּד וְהַפֵּל אַחַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, תְּהִיָּה הַתַּפְּשׁוּטוֹת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמְּלֹאכִים שְׁנִבְרָאוּ בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, יֵשׁ לְהֵם קִיּוּם לְהַתְקִים לְצַד יָמִין. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֶת - לְכַלֵּל אֶת הָאֶסְפֵּקֶלְרִיָּה שֶׁלֹּא מְאִירָה עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּה מְאִירָה, שְׁנֵאמַר [בן] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת - לְכַלֵּל [וְהַכְלִיל] וְלִרְבוּת אֶת כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁבָאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכָלֵם מְאִירִים כְּבַתְחֻלָּה בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּזֶה נִכְרְדוּ מֵיִם עֲלִיוֹנִים מִמֵּיִם תַּחְתּוֹנִים. רְקִיעַ - הַתַּפְּשׁוּטוֹת הַיָּמִים, וְהָרִי נֶאמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל - בֵּין מֵיִם עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ - בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתוֹב, אֶלֶּא וַיַּעַשׂ, שֶׁהַגְּדִיל אוֹתוֹ בְּגִדְלוֹת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁנֵי נִבְרָא גִיהֶנֶם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. בְּשָׁנֵי נִבְרָא מַחְלֶקֶת. בְּשָׁנֵי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלָכֵן לֹא כְּתוֹב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שְׁבָא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כִּף כִּי טוֹב פְּעָמִים, אַחַד עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שְׁנִי, וְאַחַד לְעֲצוּמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַתַּתְּקֵן הַיּוֹם הַשְּׁנִי

לִילָה בְּלֹא יוֹם וְלֹא אִבְעוֹן לְאַתְפָּרְשָׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַהוּא יוֹם דְּנִפְקָ אוֹר קְדַמָּאָה אַתְפָּשׁוּט בְּכֻלְהוֹ יוֹמֵי, דְּכַתִּיב בְּכֻלְהוֹ יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְּכַתִּיב בְּכֻלְהוֹ בִּקְרָא, וְלֹאוּ בִּקְרָא אֶלֶּא מְסֻטְרָא דְאוֹר קְדַמָּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדַמָּאָה אֲזִיל עִם כְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחְזָאָה דְלֹאוּ כְּהוּ פְּרוּדָא וְכֻלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אור) אַתְפָּשׁוּטוֹתָ דְהָאֵי אוֹר לְתַתָּא, וְאֵלִין אַנּוּן מְלֹאכִין דְאַתְבְּרִיאוּ בַיּוֹמָא קְדַמָּאָה אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְאַתְקִימָא לְסֻטְרָא יְמִינָא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֶת לְאַתְכַּלְלָא אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְלֹא נְהָרָא עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְנְהָרָא דְאַתְמַר (ד"א ב"ה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת לְאַתְכַּלְלָא (ד"א לְאַכְלִילָא) וְלְאַסְגָּאָה כְּלָהוּ מְלֹאכִין דְאַתְיִין מְסֻטְרָא דְאוֹר דָּא, וְכֻלְהוֹן נְהָרִין כְּקְדַמִּיתָא בְּקִיּוּמָא שְׁלֵים:

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאֵי אַתְפָּרְשׁוּ מִיִּין עֲלִאִין מִמִּיִּין תַּתָּאִין. רְקִיעַ פְּשִׁיטוֹתָא דְמִיִּין וְהָא אַתְמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מִיִּין עֲלִאִין לְתַתָּאִין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָאוּ עֲלֵאָה. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתִיב, אֶלֶּא וַיַּעַשׂ, דְאַסְגִּי לִיה בְּרַבּוֹ סִגְיָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי גִיהֶנֶם לְחַיִּיבֵי עֲלָמָא, בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי מַחְלוּקָתָא. בְּשָׁנֵי לֹא אֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כִּף לֹא כְּתִיב בֵּיה כִּי טוֹב, עַד דְאַתָּא יוֹם תְּלִיתָאָה וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, בְּגִין כִּף כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שְׁנִי, וְחַד לְגַרְמִיָּה. בַּיּוֹם תְּלִיתָאֵי אַתְתַּקֵּן יוֹם שְׁנִי וְאַתְפָּרְשׁ בֵּיה מַחְלוּקָתָא. וּבֵיה אֲשַׁתְּלִימוּ רַחְמֵי עַל חַיִּיבֵי גִיהֶנֶם. בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה

מִשְׁתַּכְּכִין שְׂבִיבִין דְּגִיּהֲנַם. בְּגִינֵי כֶּךָ אֲתַפְּלִיל
בִּיה יוֹם שְׁנֵי וְאַשְׁתָּלִים בִּיה.

וְנִבְדְּלָה בּוּ מִחֻלְקַת, וּבּוּ
הַשְׁתַּלְמוּ רַחֲמִים עַל רִשְׁעֵי
הַגִּיּהֲנַם. בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי
מִשְׁתַּכְּכִים שְׁלֵהּבוֹת הַגִּיּהֲנַם.
מִשׁוּם כֶּךָ נִכְלַל בּוּ שְׁנֵי וְנִשְׁלַם
בּוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוּ, אֹרֵר זֶה בְּיוֹם
רִאשׁוֹן, וְחֻשְׁףָּ בְּיוֹם שְׁנֵי, וְנִפְרְדּוּ
הַמַּיִם וּמִחֻלְקַת הִיָּתָה בּוּ, לְמָה
לֹא נִשְׁלַם בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן, שְׁהָרִי
זְמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׁמַאֲלָא? אָמַר לוּ,
עַל זֶה הִיָּתָה מִחֻלְקַת, וּשְׁלִישִׁי
רְצָה לְהַפְּנֵם בְּיַמֵּיהֶם לְהַכְרִיעַ
וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שְׁלוֹם.

תַּדְשָׂא הָאֲרָץ דְשָׂא - הַתְּחַבְּרוֹת
שֶׁל מַיִם עֲלִיוֹנִים בְּתַחֲתוֹנִים
לְעֲשׂוֹת פְּרוֹת. מַיִם עֲלִיוֹנִים [ד"א
פְּרִים וְרִבִּים] וְעוֹשִׂים פְּרוֹת,
וְהַתְּחַבְּרוֹת קוֹרְאִים לָהֶם
לְעֲלִיוֹנִים כְּנֻקְבָּא לְזִכְרָא, מִשׁוּם
שְׁמַיִם עֲלִיוֹנִים זְכָרִים,
וְתַחֲתוֹנִים נְקִבִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּל זֶה הוּא
לְמַעַלָּה וְהוּא לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, אִם כֶּךָ, אֱלֹהִים שְׂאֲמַרְנוּ [ד"א
אֲמַר] מִי הָאֱלֹהִים? [ד"א אֱלֹא אֱלֹהִים
סָתָם] אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעַלָּה. וְאִם
תֹּאמַר אֱלֹהִים לְמַטָּה סָתָם, אֱלֹא
לְמַטָּה הוּא תוֹלְדוֹת, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר
אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאֲרָץ
כְּהַבְּרָאם. וְאֲמַרְנוּ כְּהַבְּרָאם.
וְאוֹתוֹ [שְׁלֵמַעְלָה] לְמַעַלָּה אֲבִיָּהֶם
שֶׁל הַכֹּל הוּא, הִיא הַעֲשִׂיָּה, וְעַל
זֶה הָאֲרָץ עוֹשָׂה תוֹלְדוֹת, שְׁהָרִי
הִיא מִתְּעַבְּרָת כְּנֻקְבָּא מִן הַזְּכָר.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר, כֹּל הַצְּבָאוֹת
הֵיוּ בְּאֲרָץ, וְלֹא הוּצִיָּאָה אֶת
כַּחֲמָה, וְהֵם תוֹלְדוֹתֶיהָ, עַד יוֹם
[חַמִּישִׁי] הַשְּׁשִׁי, שְׁכַתּוֹב תּוֹצֵא
הָאֲרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְאִם תֹּאמַר,
וְהָרִי כַתּוֹב וְתוֹצֵא הָאֲרָץ דְשָׂא?
הִיָּה גְנוּז כְּהַבְּרָאם עַד שְׁהַצְּטַרְפָּה. שְׁהָרִי

רַבִּי חֲזִיָּא הִוָּה יְתִיב קַמֵּיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר לִיה הָאִי אֹרֵר בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְחֻשְׁפָּ
בְּיוֹם שְׁנֵי וְאַתְּפָּרְשׁוּ מִיָּא וּמִחֻלְקַת הִוָּה בִּיה,
אֲמַאי לֹא אֲשְׁתָּלִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּהָאִי יְמִינָא
כְּלִיל לְשְׁמַאֲלָא, אָמַר לִיה עַל דָּא הִוָּה
מִחֻלְקַת, וְתַלִּיתָאָה בְּעֵי לְמִיעַל בְּיַמֵּיהוּ
לְאַכְרַעָא וְלְאַסְגָּאָה כְּהוּ שְׁלָם:

תַּדְשָׂא הָאֲרָץ דְשָׂא, אֲתַחְבְּרוֹתָא דְמִיָּין
עַלְאִין בְּתַתָּאִין לְמַעַבְד פִּירִין. מִיָּין
עַלְאִין [ד"א פִּירִין וְרַבִּין] וְעַבְדֵי אִיבִין, וְתַתָּאִי קְרִיאַן
לְוִן לְעַלְאִין כְּנֻקְבָּא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּגִין דְמִיָּין
עַלְאִין דְכוּרִין וְתַתָּאִי נֻקְבִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כֹּל דָּא הוּא לְעִילָא וְהוּא
לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִי הָכִי אֱלֹהִים
דְקָא אֲמַרְן [ד"א אֲמַר] מִאֵן אֱלֹהִים, [ד"א ל"ג אֱלֹא אֱלֹהִים
סָתָם] אֱלֹהִים חַיִּים לְעִילָא, וְאִי תִימָא לְתַתָּא
אֱלֹהִים סָתָם. אֱלֹא לְתַתָּא אִיהוּ תוֹלְדוֹת, [ד"א טו
ע"ב] כְּמָה דְאֶתְּ אָמַר אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם
וְהָאֲרָץ כְּהַבְּרָאם וְאֲמַרְיָנן כְּהַבְּרָאם, וְהִוָּה
[כ"א דְלַעִילָא] לְעִילָא אֲבָהָן דְכֹלָא הוּא אִיהִי
עַבְדִּתָּא, וְעַל דָּא אֲרַעָא עַבְדַּת תוֹלְדוֹת, דְּהָא
הִיא מִתְּעַבְּרָא כְּנֻקְבָּא מִן דְכוּרָא.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר כֹּל חִילִין הוּוּ בְּאַרְעָא וְלֹא
אֲפִיקַת חִילָהָא וְאֲנוּן תוֹלְדוֹתֶיהָ עַד יוֹם
[חַמִּישִׁי] הַשְּׁשִׁי דְכַתִּיב תּוֹצֵא הָאֲרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה,
וְאִי תִימָא וְהָא כַתִּיב וְתוֹצֵא הָאֲרָץ דְשָׂא. אֱלֹא
אֲפִיקַת תְּקוּן חִילָהָא לְאַתִּישְׁבָּא כְּדָקָא יְאוּת
וְכֹלָא הִוָּה גְנוּז כְּהַבְּרָאם עַד דְאַצְטְרִיף. דְּהָא
כְּדַמִּיתָא כַתִּיב צְדִיקָא וְרִיקְנָא כְּתַרְגוּמוֹ,
אֱלֹא הוּצִיָּאָה תְּקוּן כַחֲתִיָּה כְּדִי לְהַתִּישְׁב כְּרִאוּי, וְהַכֹּל

בהתחלה כתוב שוממה וריקה
 כתרנגומו, אחר כך נתקנה
 והתישבה וקבלה זרע ודשאים
 ועשבים ואילנות כראוי,
 והוציאה אותם אחר כך.
 והמאורות גם כן לא שמשו
 אורות שלהם עד שהצטרף.

יהי מארת ברקיע השמים ומארת
 כתיב חסר, להכליל נחש הרע
 שהטיל זמה ועשה פרוד
 שהשמש לא משמש עם לבנה.
 מארת - קללות. ועל זה גרם
 שהתקלה הארץ, שכתוב
 ארוה האדמה. ולכן מארת
 כתוב אחד. יהי מארת - זו
 הלבנה. רקיע השמים - זו
 השמש. ושיניהם בכלל אחד
 להזדווג להאיר העולמות למעלה
 ולמטה. ממשמע שכתוב על
 הארץ ולא כתוב בארץ, שמשמע
 למעלה ולמטה, חשבון של הכל
 בלבנה הוא.

רבי שמעון אמר, גימטריאות
 וחשבון תקופות ועבורים - הכל
 הוא בלבנה, שהרי למעלה אינו.
 אמר לו רבי אלעזר, ולא? והרי
 כמה חשבונות ושעורים עושים
 החברים? אמר לו, לא כף! אלא
 החשבון עומד בלבנה, ומשם
 יכנס האדם לדעת למעלה. אמר
 לו, והרי כתוב והיו לאתת
 ולמועדים? אמר לו, לאתת
 כתוב חסר. אמר לו, הרי כתוב
 והיו? אמר לו, היות כלם שיהיו
 בו, פאוצר זו שמתמלא מהכל.
 אבל החשבון של הכל הוא
 בלבנה.

בא ראה, יש נקדה אחת ומשם
 הראשית למנות, שהרי מה
 שלפנים של אותה נקדה לא
 נודע ולא נתן למנות, ויש נקדה
 למעלה נסתרת שלא התגלתה
 כלל ולא נודעה, ומשם הראשית
 למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

ולכתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא
 ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות, ואפיקת
 לון לבתר. ומאורות הכי נמי לא שמשו
 נהורא דלהון עד דאצטרף: (דף מו ע"ב).

יהי מארת ברקיע השמים (ד"א מארת כתיב חסר),
 לאכללא חויא בישא דאטיל זוהמא
 ועבד פירוודא דלא משמש שמשא בסיהרא.
 מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטייא
 ארעא דכתיב ארוה האדמה, ובגין כך
 מארת כתיב, חד, יהי מארת דא סיהרא.
 רקיע השמים דא שמשא, ותרווייהו בכללא
 חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא.
 משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ
 דמשמע לעילא ותתא, חושבן דכלא בסיהרא
 הוא.

רבי שמעון אמר גימטריאות וחשבון
 תקופות ועבורין פלא הוא בסיהרא,
 דהא לעילא לאו איהו. אמר ליה רבי אלעזר
 ולא והא כמה חושבנן ושיעורין קעבדי
 חברייא. אמר ליה לאו הכי, אלא חשבנא
 קיימא בסיהרא ומתמן יעול בר נש למנדע
 לעילא. אמר ליה והא כתיב והיו לאותות
 ולמועדים. אמר ליה לאתת כתיב חסר. אמר
 ליה הא כתיב והיו, אמר ליה הויין פלהון
 דיהוון ביה, פאספוקא דא דאתמלייא מפלא,
 אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא.

תא חזי, נקודה חד אית ומתמן שירותא
 לממני, דהא מה דלגו דההיא נקודה לא
 אתידע ולא אתייהב לממני, ואית נקודה
 לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע
 ומתמן שירותא לממני כל סתים ועומקא. הכי
 נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא
 למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

מגן, ועל זה פאן הוא המקום לכל התקופות והגימטריאות והעבורים והזמנים וחגים ושבתות. וישראל שדבקים בקדוש-ברוך-הוא, עושים חשבון ללכנה, והם דבקים בו ומעלים אותו למעלה, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

ישרצו המים שרץ נפש חיה. אמר רבי אלעזר, הרי פרשה שאותם מים רחשו והולידו כמו שלמעלה, והרי נאמר. ועוף יעופף על הארץ - יעוף צריך לכתב, מה זה יעופף? אמר רבי שמעון, סוד הוא, ועוף זה מיכא"ל, שכתוב (ישעיהו) ויעף אלי אחד מן השרפים. יעופף - (ד"א יעוף צריך לו, אלא) זה גבריאל"ל, שכתוב (דניאל ט) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מעף ביעף. (ד"א ויהו יעופף). על הארץ - (זה אלהו שנמצא תמיד בארץ ולא מצד של אבא ואמא הוא. נמצא שהוא (כס את העולם) בארבע מטרות, שכתוב ורוח ה' ישאף על אשר לא אדע. ורוח ה' - אחת. ישאף - שמים. על אשר - שלש. לא אדע - ארבע. על פני - זה מלאך המות) שיהוא (מחשף הארץ. על פני - מחשף פני העולם, כתוב בו וחסד על פני תהום.) רקיע השמים - כמו שאמרנו עולה ומסטיץ וכו'.

אמר רבי אבא, והרי מלאך המות בשני אתברי. אלא על הארץ דא רפא"ל דאיהו ממנא לאסוותא דארעא דבגיניה אתרפיאת ארעא וקיים בר נש עלה ורפי לכל חיליה. על פני רקיע השמים דא אוריאל"ל, וכלא הוא בקרא.

אמר רבי אבא, והרי מלאך המות בשני נברא? אלא על הארץ זה רפא"ל, שהוא ממנה על רפאת הארץ, שפגלו נרפאת הארץ, וקיים בן אדם עליה ומרפא לכל כחו. על פני רקיע השמים - זה אוריאל"ל. והכל הוא בפסוק.

ורכן כתוב אתריו ויברא אלהים את התנינים הגדלים. אמר רבי אלעזר (ד"א הרי בארנו אלו, לוחות וכת וזוג) אלה הם שבעים ממנים גדולים על שבעים העמים, ולכן נבראו

שירותא לכל חושבנא ולכל מגן, ועל דא הקא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין וזמנין וחגי ושפתי. וישראל דדבקי בקדשא ברין הוא עבדי חושפן לסיהרא ואנון דבקיין ביה וסלקין ליה לעילא, דכתוב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלקיכם וגו'.

ישרצו המים שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר הא אוקמוה דאנון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר. ועוף יעופף על הארץ. יעוף מיבעי ליה, מהו יעופף.

אמר רבי שמעון רזא הוא. ועוף דא מיכא"ל דכתוב, (ישעיהו) ויעף אלי אחד מן השרפים. יעופף (ד"א ל"ג יעוף מיבעי ליה אלא) דא גבריאל"ל דכתוב, (דניאל ט) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף ביעף. (ד"א ל"ג ודא הוא יעופף), על הארץ (נ"א דא אלקהו דאשתכח תדיר בארעא ולא מסתרא דאבא ואמא אשתכח דאיהו (ס"א ואיהו טאם עלמא) בר' טאסין דכתוב, (מלכים א יח) ורוח ה' ישאף על אשר לא אדע. ורוח ה' חד. ישאף תרין. על אשר תלות, לא אדע ארבע. על פני דא מלאך המות) דהוא (אית דלא גרסי) (חשוד ארעא. על פני) (נ"א אהשוד פני עלמא וכתוב ביה וחסד על פני תהום), רקיע השמים. פדאמרן עולה ומשטיץ וכו'.

אמר רבי אבא והא מלאך המות בשני אתברי. אלא על הארץ דא רפא"ל דאיהו ממנא לאסוותא דארעא דבגיניה אתרפיאת ארעא וקיים בר נש עלה ורפי לכל חיליה. על פני רקיע השמים דא אוריאל"ל, וכלא הוא בקרא.

ובגין כך כתיב בתריה ויברא אלהים את התנינים הגדולים. אמר רבי אלעזר (ד"א הא אוקמוה אליו לוחות וכת וזוג) אליו אנון שבעין ממנן רברבן על שבעין עמין, ובגין כך

כֵּלָם לְהִיּוֹת שׁוֹלֵטִים עַל הָאָרֶץ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוֹמֶשֶׁת - אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וְדָאֵי שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְנִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם - שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ - אֵלֶּה הַצְּדִיקִים שֶׁבָּהֶם, וְלִכְּנֹן הֵם נֶפֶשׁ חַיָּה. דְּבָר אַחֵר, וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף - כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר, אֵלֶּה הֵם שְׁלוּחֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁהֵם [הם] יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [ד"א גְּנִים לְקְדוּשׁ - בְּיַד־הוּא] וְנִשְׁמָוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת מִמֶּנּוּ. נִפְשׁוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַבּוּדֵי עַבְדֵי מַאֲזֵה מְקוֹם הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאוֹתָם צְדִיקֵי הַשָּׁמַאֵל שֶׁמְטַמְּאִים אוֹתָם יֵשׁ לָהֶם נִשְׁמוֹת, וְלִכְּנֹן כָּלֶם טַמְּאִים וּמְטַמְּאִים מִי שֶׁקָּרַב עִמָּם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' - כָּל שְׂאֵר הַחַיּוֹת הַחֲחֻרוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי מִינֵהּ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה מְסִיעַ לְמַה שְׂאֵמְרֵנוּ שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. בְּהֵמָה וְרִמְשׁ וְחַיִּתוֹ אָרֶץ - אֵלּוּ שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עַבּוּדָה זָרָה שְׂאִינָם נֶפֶשׁ חַיָּה, אֵלֶּא [ד"א עֲרֵלָה] כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ. הַשְּׂרָמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְתִּי לָכֶם אֵת כָּל עֵשֶׂב הַדֶּרֶגָה שֶׁל בִּינָה שְׂנוֹקְרָאת אֱלֹהִים. שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהָאֵם הַעֲלִיוֹנָה רָאָתָה אוֹתָם שְׁלָמִים, נִתְּנָה לָהֶם תַּפְנוּקִים מְלַמְעֵלָה לְהַתְקִים בְּעוֹלָם.

בֹּא רָאָה, לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל עֵשֶׂב זֶרַע - זֶרַע, וְלֹא נִתַּן לוֹ רִשׁוּת לְאָכֵל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִשׁוּם שֶׁגִּלּוּי לִפְנֵי שֶׁהָיָה עֲתִיד

אֲתַבְרִיאוּ כִּלְהוּ לְמַהוּ שְׁלִיטָאן עַל אֶרְעָא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוֹמֶשֶׁת אֵלֶּיךָ אֲנֹנִי יִשְׂרָאֵל דְּאֲנֹנִי (דף תו ע"א) נֶפֶשׁ וְדָאֵי דְהֵוָא חַיָּה וְאֶקְרוּן גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם דְּאֲנֹנִי מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא. וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ אֵלֶּיךָ צְדִיקֵיִיא דְּבִהוּן וּבְגִין כֶּף אֲנֹנִי נֶפֶשׁ חַיָּה. דְּבָר אַחֵר וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף כְּדָקָא אֲתַמַּר אֵלֶּיךָ אֲנֹנִי שְׁלוּחֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא נֶפֶשׁ חַיָּה דְּאֲנֹנִי (ד"א אֲנֹנִי) יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאֲנֹנִי בְּנֵי דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [ד"א גְּנִין לְקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא] וְנִשְׁמָתְהוּן קְדִישִׁין מְנִיָּה אֲתֵינִין. נֶפֶשׁאן דְּשְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עַבּוּדָת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת מְאָן אֲתֵר הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאֲנֹנִי סְטֵרִי שְׁמַאֲלָא דְמִסְאֲבֵי לֹון אֵית לֹון נִשְׁמָתִין. וּבְגִין כֶּף כִּלְהוּ מִסְאֲבִין, וּמִסְאֲבִין לְמָאן דְקָרַב בְּהַדִּיָּהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹ' כִּלְהוּן שְׂאֵר חַיּוֹן אַחֲרֵינִין כָּל חַד וְחַד כְּפּוּם זִינִיָּה, וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָאֵי מְסִיעַ לְמַה דְּאֲמָרֵן נֶפֶשׁ חַיָּה אֵלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל דְּאֲנֹנִי נֶפֶשׁ חַיָּה קְדִישָׁא עֲלָאָה. בְּהֵמָה וְרִמְשׁ וְחַיִּתוֹ אָרֶץ אֵלֶּיךָ שְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עַבּוּדָת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת דְּלֹאוֹ אֲנֹנִי נֶפֶשׁ חַיָּה אֵלֶּא [ד"א עֲרֵלָה] כְּדָקָא מְרָן:

הַשְּׂלָמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְתִּי לָכֶם אֵת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע לְקַבֵּל דְּרִגָּא דְּבִינָה דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים דְּכִיּוֹן דְּאִימָא עֲלָאָה חֲמָאת לֹון שְׁלָמִין יְהִיב לֹון תַּפְנוּקִין מְלַעֲלֵלָא לְאַתְקִימָא בְּעֲלָמָא.

תָּא חַזִּי, אָדָם קְדַמָּאָה קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיָּה כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע וְלֹא יְהִיב לִיָּה רִשׁוּ לְמִיכָל בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמִיָּא, בְּגִין דְּגִלִּי

להתפתות באותו נחש שהוא
(בראשית א) ערום מכל חית השדה.
אמר הקדוש ברוך הוא, ארחיק
אותו ממנו, ולא יהיה לו עסק
עמו ולא עם הבהמות ולא עם
העופות, משום שהקדוש ברוך
הוא הרים לאדם מכשול מלפניו
אולי יתקיים בעולם.

אבל כשבא נח, שנקרא צדיק,
מה כתוב בו? (בראשית ח) ויבן נח
מזבח לה'. הרי פרשנו אותו
המזבח שבו הקריב אדם
הראשון. ומה הטעם ויבן?
משום שרשעי העולם עשו כה
פגם, בא נח והקריב אותו מזבח
לבעלה. זהו שכתוב ויעל עלת
במזבח, חסר. כשראה הקדוש
ברוך הוא שנקרב אותו מזבח
והקריב אותם בהמות טהורות,
נתן לו רשות לאכל כל הבהמות,
מה הטעם? משום שהוא החזיק
באותו ברית עץ החיים וקרב
אותו לעץ הדעת, ועשה יחוד
כבראשונה, אלא שאחר כך
התפתה שרצה לבדק את אותו
החטא ולא לזכק בו, אפלו כך
לא נצל ממנו והציב אותו כרם.
בא ראה, אדם שעתיד להתפתות
באילנות, לא נתן לא אילנות
והרחיק אותם ממנו, שהרי לא
הזכירם, אלא שעשה את עצמו
חל, ונטע אותו כרם שנקרא בית
ישראל. בתחלה נשלם בו וכסה
עליו נצל (וצל) בו. ומי היא בית
ישראל? זו תבה שנקראת ארון
הברית. ועכשו שרצה לבדק
מה כתוב? (בראשית ט) וישת מן
היין, כמו שנאמר ותקח מפריו.
אחר כך ויתגל בתוך אהלה, גלה
אותה פרצה כבראשונה בתוך
משכנו לפני ולפנים. ואם לא
אותו מזבח שהגן עליו משום
שנדבק בו בתחלה, היה נתפס

קמיה דהוא זמין לאתפתאה בההוא נחש
דאיהו ערום מכל חית השדה אמר הקדוש
ברוך הוא ארחיקניה מניה ולא יהא ליה עסק
ביה ולא בבעירי ולא בעופי בגין דקודשא
ברוך הוא ארים ליה לבר נש מכשול מקמיה,
מאים יתקיים בעלמא.

אבל כד אתא נח דאקרי צדיק מה כתיב ביה
(בראשית ח) ויבן נח מזבח ליי והא
אוקימנא ההוא מזבח דאקריב ביה אדם
הראשון. ומאי טעמא ויבן בגין דחייבי
עלמא עבדי בה פגמו. אתא נח וקריב ההוא
מזבח בבעלה הדא הוא דכתיב ויעל עלת
במזבח חסר, כד חמא קדשא ברוך הוא
דאתקריב ההוא מזבח וקריב הנהו בעירי
וכיי יהב ליה רשו למיכל פלהו בעירי. מאי
טעמא, בגין דאתקריב בההוא ברית עץ
החיים, וקריב ליה בעץ הדעת ועבד יחודא
בקדמיתא אלא דלכתר אתפתא דבעא למבדק
בההוא חובה ולא לאתדבק ביה ואפילו הכי
לא אשתזיב מניה ונציב ההוא כרמא.

תא חזי, אדם דזמין לאתפתאה באילני לא
יהב ליה אילני וארחיקניהו מניה דהא
לא אדכר לון אלא דאיהו עבד גרמיה חול
ונציב ההוא כרמא דאקרי בית ישראל.
בקדמיתא אשתלים ביה וחפיא עליה (ואשתזיב)
אשתזיב בה. ומאן איהי בית ישראל דא
תיבה דאקרי ארון הברית. והשתא כד בעא
למבדק, מה כתיב (בראשית ט) וישת מן היין,
כמה דאת אמר, ותקח מפריו. לכתר ויתגל
בתוך אהלה. גלי ההוא פרצה בקדמיתא בגו
משכניה בגו לגו. ואי לאו ההוא מדבחה
דאגינת עליה משום דאתדבק בה בקדמיתא

מִידָּ. וְעַם כָּל זֶה, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתוֹ רַק לְבִדּוֹק, כְּפִתּוּחַ עֲלִיו הַתּוֹרָה וְלֹא פְרָסְמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁפְרָסַם אֶת הָאָדָם, וְאוֹתוֹ מְזַבַּח כְּפָרָה עֲלָיו.

בֵּא רְאֵה, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אֲמָה, וְהָיָה רְמוּזָה בְּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה, שֶׁהָרִי חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרָאת. עֲלֵה אֲמָה נְכַנֵּס אֲמָה - זֶהוּ יְסוּד, כְּנִגְדָּ [צדיק] צָדֵק שְׁלֹמְעֵלָה, שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֵׁשׁ בָּהּ אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּם נִרְאִים בָּהּ, שֶׁהָרִי נִקְרָאת מֵרָאֵה.

עֲלֵה חֲמֵשׁ וְכַנֵּס אֲמָה - זֶהוּ סוֹבֵב, כְּנִגְדָּ אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ, שֶׁהָיָה סוֹבֵבֵת אֶת אוֹתוֹ הַמְּזַבַּח. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שיר ב) וַיִּמְנוֹ תַּחֲבַקְנִי, שֶׁהָרִי מִיְסוּד עַד אוֹתָהּ דְרָגָה חֲמֵשׁ דְרָגוֹת הֵן.

עֲלֵה שְׁלֹשׁ וְכַנֵּס אֲמָה - אֵלּוּ קְרָנוֹת, כְּנִגְדָּ אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְרָגוֹת שְׂרָאוֹ לָהּ מֵהֵם הַתְּקָף הָעֲלִיּוֹן וְשִׁפְעוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח בְּקֶרֶן, נִמְשָׁכָה מְלֻכוֹתוֹ, מִשׁוֹם שֶׁהוּא בְּאוֹתָן קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח, תְּקָף הַמְּזַבַּח הָעֲלִיּוֹן.

בֵּא רְאֵה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אֲמָה עַל אֲמָה יֵשׁ בַּמְּזַבַּח, מִשׁוֹם שֶׁהָיָה כְּפִסָּא דָּוִד, יוֹם הַרְבִּיעִי לְתֵת לָהּ שִׁפְעוֹ מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ אֲמוֹת לְאוֹתָן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וּכְשֶׁהָיוּ מְקַרְיָבִים הַפְּהַנִּים מֵהַצֵּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלֵת הַתְּמִיד אֲצֵל הַמְּזַבַּח, הָיוּ מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְזַבַּח (מְלֻכוֹת). וּכְשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מִתְּנוֹת מִדֵּם הָעוֹלָה, הָיוּ עוֹלִים וְהָיוּ הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ הַסּוֹבֵב שֶׁהוּא הַדְּרָגָה שְׁלֵהֶם וְחָלַק אֲבִיהֶם, וְנוֹתְנִים שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע כְּנִגְדָּ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וְכַנְגְדָּ שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב

הָיָה נִתְפָּס מִידָּ. וְעַם כָּל דָּא כַּד לָא עֲבַד לִיָּה אֲלֵא לְמַבְדֵּק, כְּסִי עֲלֵיָה אוֹרִיָּתָא וְלֹא פְרָסְמִיָה כְּמָה דְפְרָסַם לְאָדָם. וְהָהוּא מְדַבְּחָא הוּא כְּפָרָה עֲלָיָה.

תָּא חֲזִי, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים הוּא תְּלָתִין וּתְרִין עַל תְּלָתִין וּתְרִין אֲמָה (וְהִיא) הִיא רְמִיזָא בְּתְרִין וּתְלָתִין נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה. דְּהָא חֲכָמָה תַּתְּאָה אַקְרִי, עֲלֵה אֲמָה וְכַנֵּס אֲמָה, זֶהוּ יְסוּד לְקַבֵּל (צדיק) צָדֵ"ק דְלְעִילָא דְהָא כְּגוֹנוֹנָא דְכוּלְהוּ דְרָגִין אֵית בָּהּ וְכוּלְהוּ אִתְחַזְיִין בָּהּ דְהָא מֵרָאֵה אַקְרִי.

עֲלֵה חֲמֵשׁ וְכַנֵּס אֲמָה, זֶהוּ סוֹבֵב לְקַבֵּל הֵהוּא דְרָגָא דְאִתְדַבֵּק בָּהּ דְאִיְהוּ סוֹבֵב לְהֵהוּא מְזַבַּח הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) וַיִּמְנוֹ תַּחֲבַקְנִי דְהָא מִיְסוּד עַד הֵהוּא דְרָגָא חֲמֵשׁ דְרָגִין אֵינּוּן.

עֲלֵה שְׁלֹשׁ וְכַנֵּס אֲמָה, אֵלּוּ קְרָנוֹת לְקַבֵּל אֵינּוּן תְּלָתָא דְרָגִין דְאִתְיִין לָהּ מְנִיְיָהוּ תְקִיפוֹ עֲלָאָה וְשִׁפְעוֹ. וּבְגִין כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח בְּקֶרֶן נִמְשָׁכָה מְלֻכוֹתוֹ בְּגִין דְאִיְהוּ בְּאֵינּוּן קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח תְּקִיפוֹ דְמַדְבְּחָא עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, אַרְבַּע קְרָנוֹת, אֲמָה עַל אֲמָה אֵית בֵּיהּ בַּמְּזַבַּח, בְּגִין דְאִיְהוּ כְּפִסָּא דָּוִד יוֹם רְבִיעֵאִי לְתֵת לָהּ שִׁפְעוֹ מֵאֵינּוּן שְׁלֹשׁ אֲמוֹת לְאֵינּוּן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וְכַד הוּוּ מְקַרְיָבִין כְּהָנִי מְסֻטְרָא דְחֶסֶ"ד עֵלֵת הַתְּמִיד לְגַבִּי מְזַבַּח הוּוּ מְקַרְיָבִין לִיָּה הֵהוּא אִתְרָא דְאַקְרִי מְזַבַּח. וְכַד הוּוּ עֲבַדִּין מִתְּנוֹת מְדָמָא דְעוֹלָה הוּוּ סְלָקִין וְהוּוּ אֲזִלִּין בְּהֵהוּא סוֹבֵב דְאִיְהוּ דְרָגָא דִּידְהוּ וְחוּלְקִיָּה דְאַבוּהוּן דִּיהֲבִין שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע לְקַבֵּל הֵהוּא אִתְרָא דְאַקְרִי עוֹלָה.

וְלְקַבֵּל שְׁתֵּי מִתְּנוֹת דְהֵהוּא בּוֹכְרָא דְנֻטִּיל

אהלים, רחמים ודין, ולקח אותו צדיק שני חלקים שלו. זהו שכתוב (דברי הימים-א ה) נתנה בכרתו לבני יוסף, ושני חלקים של אביו, ולקחה הכל כל הזאת, וממלא אותו מקום שנקרא ים. זהו שכתוב (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים.

זה מזבח העולה היה אצלו. תשע אמות הללו כנגד תשע דרגות שיש עד הצדיק התשיעי של הכל, טוב ודאי, והיא כבגין אוצר, רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה. זהו שכתוב (בראשית א) ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. והמזבח העליון הזה הוא אשתו של אדם שלמעלה, ולכן נקרא מזבח העולה, כמו שנאמר (יהושע א) ארון הברית, וזו כנסת ישראל, ונקראת מזבח. מה הטעם נקראת כן? משום שפאשר בני העולם אין מעשיהם כשרים, היא זוכחת אותם. זהו שכתוב (ויקרא כו) והכיתי אתכם אף [גם] אני, שהרי כל פלי הקרב של המלך נמסרו בידה. זהו שכתוב (שיר א) הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה. ולכן הקדוש ברוך הוא נתן לישראל תורה שלמה לזכות בה לחיי עולם ולהנצל מדין אותו המזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב אליה.

ואם תאמר, הרי ראינו שמשנה קרב אליה שבעה ימים בהתחלה - בא ראה, כתוב (שיר א) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל, כשהיא שורה בארץ הקדושה בכל אותם שבעה ימים כלם בשלמות. זהו שכתוב (ויקרא ח) שבעת ימים ימלא את ידכם, ולכן נקראים

תרין חולקין הדא הוא דכתיב (בראשית כה) ויעקב איש תם יושב אהלים רחמי ודינא ונסיב ההוא צדיק תרין חולקין ידיה הדא הוא דכתיב (דברי הימים א ה) נתנה בכרתו לבני יוסף ותרין חולקין דאבוי ונסיב פלא האי כ"ל ואמלי לההוא אתרא דאקרי ים. הדא הוא דכתיב, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים.

האי מזבח העולה הוה גביה, הא (האי) תשע אמות לקבל תשעה דרגין דאיפא עד צדיק תשיעאה דכולא טוב ודאי. ואיהו כבגין אוצר רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה הדא הוא דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. והאי מזבח עלאה היא אשתו דאדם דלעילא ובגין כן אקרי מזבח העולה כמה דאת אמר (יהושע ג) ארון הברית ודא כנסת ישראל ואקרי מזבח מאי טעמא אקרי הכי בגין דכד בני עלמא לא מכשרן עובדיהו איהי דבחא לון הדא הוא דכתיב (ויקרא כ"ו) והכתי אתכם אף אני. דהא כל מאני קרבא דמלפא בידיה אתמסרו הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. ובגין כן אורייתא שלימתא קדשא בריה הוא יתבה לון לישראל למזבי בה לחיי עלמא לאשתזבא מדינוי דההוא מזבח. מה דלית רשו לגברא אחרא לקרבא לגבה.

וכי תימא הא תמינא משה קריב לגבה שבעה יומין בקדמיתא, תא חזי כתיב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. האי קרא על כנסת ישראל אתמר פד איהי שרייא בארעא קדישא בכל אינון שבעה יומין פלהו בשלימו הדא הוא דכתיב (ויקרא ח) שבעת ימים ימלא את ידכם

שבעת ימי המלואים דוקא. ומשה שהוא לוי, מצד זה הוא קרב בתחלה למזבח הזה. זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי. מה זה ראשי? אלא בראש, כשנדבקת מזבח זהו באותה עולה, שמאלו היא נקראת בתחלה. ועם כל זה העירו החברים, בחלוק לכן שאין בו אמרא שמש, זהו שכתוב (בראשית 6) מחשף הלכן אשר על המקלות. משום שאף על גב שהוא מצד הדין, התלבש בחסד וקרב אליה, והעיר חסד עליון בעולם.

ומה הקריב? פר בראש תמיד של שחר עולה ודאי, ואחר כך הקריב פר חטאת, לתת שלום בין אותו פר חטאת ואהרן שחטא לה כשעשה עגל, וזו כנסת ישראל, והחטאת היא כנגדה. וזה פר כהן משיח כשהוא חטא אל המזבח, מה שאין באיש אחר, אלא נקבה לחטאת, ואחר כך מקריב עולה אליה. פינן שהקריב עולה למזבח הזה, אז מלואים היא. מלואים למעלה מלואים למטה. וכל העולמות בשמחה, שהרי הגבירה התחברה עם בעלה, ואז מקריב לאותו מזבח את איל המלאים.

ונתן מאותו דם על תנוף און אהרן כדי שתהיה רפה לשמע ברפות, ולא בקשי. ויקבל דברי תורה, שלא להפריד בין תורה שבעל פה מתורה שבכתב, ולהשלים כל העולמות, וכן לבניו. וצוה אותם שישבו באותו השער של אותו האהל, לשמר אותו מקום שלא יקרב ערל וטמא, וישתלמו כל שבעת הימים העליונים, ויעלו באותה דרגת החסד שהיא שביעי ממטה

ובגין כך אקרוין שבעת ימי המלואים דייקא. ומשה דאיהו לוי מסטרא דא קריב בקדמיתא לגבי האי מזבח. הדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי מאי ראשי אלא ברישא כד אתדבקת האי מזבח בההוא עולה שמאלו אתקרי בקדמיתא, ועם כל דא אתערו חבריאי בחלוק לכן שאין בו אימרא שמש. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) מחשוף הלכן אשר על המקלות. בגין דאף על גב דאיהו מסטרא דדינא אתלבש בחס"ד וקריב לגבה ואתער חס"ד עלאה בעלמא.

ומאי קריב פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי. ולבתר קריב פר חטאת למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת ואהרן דחב לגבה כד עבד עגלא (כ"א עולה) ודא כנסת ישראל והחטאת לקבלה איהו. ודא פר כהן משיח כד איהו חב לגבי מזבח מה דלא אית בגבר אתרא אלא נוקבתא לחטאת ולבתר קריב עולה לגבה. פינן דאתקריב עולה לגבי האי מזבח כדין מלואים הוא. מלואים לעילא מלואים לתתא וכלהו עלמין בחדוה, דהא מטרוניתא אתחברת בבעלה וכדין קריב לגבי ההוא מזבח איל המלואים.

ויהיב מההוא דמא על תנוף אודנא דאהרן בגין דתהוי רכיכא למשמע ברכיכו ולא בקשיו. ויקבל מלי דאורייתא דלא לאפרדא תורה שבעל פה מתורה שבכתב ולא שלמא עלמין פלהו וכן לבנוי. ופקיד לון דיתבון בההוא תרעא דההוא אהל למיטר ההוא אתרא דלא יתקרב ערל וטמא וישתלמו (בלהו) פלהון שבעה יומין עלאין ויסתלקון בההוא דרגא דחס"ד דאיהו מתתא לעילא שביעאה דהא אינון בקדמיתא

למעלה, שהרי הם בתחלה נדבקו באותו פתח אהל מועד, ואחר כך התעלו למעלה. ואחר כך מה פתויב? וימינו תחבקני. זהו שפתויב (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן, וצוה אותו לקחת אותו עגל שחטא בו ויקריבו לאותו מזבח, והוא היה מתביש להקריב אליה, שפחד משלהבותיה.

אמר לו משה (שם), קרב אל המזבח ועשה את חטאתך - בתחלה, ותן מאותו דם על אותם קרנות, משום שחטא בתחלה אצלם ומנע מהם ברכות, ואחר כך (שם) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח, לצקת בה אותו יסוד. מה זה יצק? כמו שגאמר (מלכים א' ז) ויעש את היסוד מוצק.

ואחר כך הקריב לאותו מזבח אותה עולה, ועשה בתחלה ראש, ואחר כך רגל, ואחר הקריב על ישראל שעיר עזים, שהרי מאותו הצד של צד הרע נדבקו בעבודה זרה. ואחר כך עגל וכבש לעולה. בא ראה, בהתחלה עגל לחטאת. פיון שהקריב אותו בשלמות אל אמו, אחר כך הקריב אותו לאביו. זהו שפתויב לעלה. אחר כך, שור ואיל לשלמים, שהנה שלום בכל העולמות. ושור זה של צד השמאל.

ואירזו של יצחק לא עושים דין אלא לשלמים, שלום למעלה שלום למטה, אז הקדוש ברוך הוא פתח עליהם, (תהלים קל"ג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים - ימין ושמאל, משה ואהרן. גם - להכליל את פנסת ישראל. יחד - צדיק, הכל ביהוד שלם [משלם]. ואז מה פתויב? פשמן הטוב על

אתדבקו בההוא פתח אהל מועד ולבותר אסתלקו לעילא. ולבותר מה כתיב וימינו תחבקני הךא הוא דכתיב (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ופקיד ליה למיסב ההוא עגל דחב ביה ויקרביניה לגביה ההוא מזבח ואיהו הוה פסיוף לקרבא לגביה דדחיל משלהובוי.

אמר ליה משה (שם) קרב אל המזבח ועשה את חטאתך בקדמיתא והב מההוא דמא באינון קרנות בגין דחב בקדמיתא לגבייהו ומנע מנהון ברכאן ולבותר (שם) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח לאצקא בה ההוא יסוד. מאי יצק כמה דאת אמר (מלכים א' ז) ויעש את היסוד מוצק.

ולבותר קריב לההוא מזבח ההוא עולה ועבד בקדמיתא ראש ולבותר רגל. ולבותר על ישראל קריב שעיר עזים דהא מההוא סטרא דיצור הרע אתדבקו בעבודה זרה ולבותר עגל וכבש לעולה. תא חזי בקדמיתא עגל לחטאת פיון דקריב ליה בשלימו לגביה אמיה לבותר קריב ליה לגבי אבוי. הךא הוא דכתיב לעולה, ולבותר שור ואיל לשלמים דהא שלמא בכלהו עלמין והאי שור דסטרא דשמאלא.

ואירזו דיצחק לא עבדין דינא אלא לשלמים שלמא לעילא שלמא לתתא וכדין קדשא בריך הוא פתח עלייהו (תהלים קל"ג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים ימינא ושמאלא משה ואהרן. גם לאכללא לפנסת ישראל יחד. צדי"ק פלא ביהודא (שלימא) שלימתא כדין מה כתיב פשמן הטוב על הראש יורד על הזקן פיון דאתחברו דכר ונוקבא שלים בגין כך פשמן

הראש ירד על הזקן. כיון שהתחברו זכר ונקבה שלם, משום כך פשמן הטוב על הראש, בהתחלה העתיק של הכל, ראש כל הראשים.

ירד על הזקן - זה חסד וגבורה ותפארת, שכלם נקראו זקן. (בראשית כד) ואברהם זקן. (שם כז) ויהי כי זקן יצחק (גבורה). (שם מח) ועיני ישראל (תפארת) כבדו מזקן. על פי מדותיו - זה צדיק, והוא פי מדותיו. ואחר כך, כטל חרמון שירד על הררי ציון - אלו שבועה הרים שנקראו הררי ציון. כי שם צוה ה' את הברכה - כיון שהתחברו. חיים עד העולם - זה עץ החיים באותו עולם. וכל זה משום אותם קרפנות שמעוררים טוב למעלה ולמטה.

ואחר כך הפהנים שמצד החס"ד קרבים לאותו מזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב, ונשחטים שחיטת הקדשים בצפון המזבח, משום שבצד צפון שיש בה פשקרה גבורה אליה, עושה את אותן נקמות, משום כך עושים הפהנים שלום בעולם, שלא ישרף העולם בשלהבות המזבח, ואז יורדים חיים לעולם. זהו שכתוב (מלאכי ב) בריתי היתה אתו החיים והשלום. מה הטעם חיים? משום שהוא עושה שלום.

וכהנים עושים שלום בקרבן. מהו הקרבן? לכן ואדם, חלב ודם. חלב כנגד אותה דרנה של יפי של הכל. חלב הארץ תרגומו יפי הארץ. ודם כנגד אותה הדרנה שנקראת נפש, שכתוב (ירמיה נא) נשבע ה' צבאות בנפשו [עמוס ו] נשבע ה' בנפשו. וכן אדם, כשחקריב דם זה, כאלו מקריב נפשו. זהו שכתוב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

ומשום כך הזהירה אותם התורה, מי שיאכל מאותו חלב ודם שממנו מקריבים למזבח, יכלה

הטוב על הראש בקדמיתא עתיקא דכולא רישא דכל רישין.

ירד על הזקן דא חס"ד וגבורה ותפארת דכולהו אקרוין זקן. (בראשית כ"ד) ואברהם זקן. (שם כ"ז) ויהי כי זקן יצחק. (שם מ"ח) ועיני ישראל כבדו מזקן. על פי מדותיו. דא צדיק ואיהי פי מדותיו. ולבתר כטל חרמון שירד על הררי ציון. אלין שבועה הרים דאקרוין הררי ציון. פי שם צוה יי את הברכה. כיון דאתחברו. חיים עד העולם דא עץ חיים בהווא עולם. וכל דא בגין הנהו קרפנין דמתערין טיבו לעילא ותתא.

ולבתר הכי כהני דמסטרא דחס"ד קרבין לגביה דההוא מזבח מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא. ונכסין נכסת קודשין בצפונא דמזבח, בגין דבסטור צפונא דאית בה, פד קריב גבורה לגבה עבדא אינון נוקמין, בגין כך עבדין כהני שלמא בעלמא דלא יתוקד עלמא בשלהובי דמזבח. וכדין חיים נחתין לעלמא דא הוא דכתיב (מלאכי ב) בריתי היתה אתו החיים והשלום. מאי טעמא חיים בגין דהוא עבד שלום.

וכהני עבדין שלום בקרבנא מאי קרבנא לכן ואדם. חלב ודם. חלב לקבל ההוא דרגא שופרא דכולא. חלב הארץ מתרגמין שופרא דארעא. דם לקבל ההוא דרגא דאקרי נפש דכתיב (ירמיה נ"א) נשבע יי צבאות בנפשו (עמוס ו' נשבע יי בנפשו). ובר נש פד קריב האי דמא כאילו מקריב נפשיה דא הוא דכתיב (ויקרא י"ז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

ובגין כך אזהר לון אורייתא, מאן דייכול ומשום כך הזהירה אותם התורה, מי שיאכל מאותו חלב ודם שממנו מקריבים למזבח, יכלה

מהמזבזבס ההוא. זהו שכתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מה הטעם? משום שהיה לו להקריב את אותו חלב על המזבזבס, ואותו דם ביסוד, להכליל מדת יום בלילה ומדת לילה ביום.

ובעורת התמיד שהיא כללות של הכל, לכפר על כל ישראל על עשה ועל לא תעשה הנפק לעשה. מה הטעם? משום שהאניה [מקום] הזו דרגה של עולה עשה היא, ועושים לה מתנות להכליל לאותו מקום שנקרא כל ולישראל.

ולאיה מקום נותנים אותן מתנות? אחת בקרן מזרחית צפונית לעורר המזרח, שהוא רחמים. ולעורר הצפון בשמחה אליו של המזבזבס ההוא, ואחר כך בקרן מערבית דרומית, להכליל אותו מזבזבס שנקרא מערב בדרום שהוא חסד, ולכן הכל מתנה אחת. זהו שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו - של מזרח שהוא צפון. תחת לראשי - בתחלה. ואחר כך וימינו תחבקני - שהוא חסד.

דבר אחר, מה הטעם שלא נותנים מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית? שהרי אותה קרן דרומית מזרחית היא בתחלה, כשעולים הפהנים באותו כבש, שבדרום הצד והחלק שלהם שהוא חסד. ואמרים, כל פנות שאתה פונה, אינו אלא דרך ימין למזבזבס, כדי לחבר צד המזרח לאותו מזבזבס, והיה לו לפהן לתת מתנה בתחלה באותה קרן דרומית מזרחית, שהרי הוא ראשון לאותן דרגות, ולא עוד, אלא שהתעורר אליה חסד בתחלה. הרי העירו החברים ואמרו, משום שכתוב (ויקרא ד) אל יסוד מזבזבס העלה - מן

מההוא חלב ודם דמקרבין מניה למדבזבזבס ישתצי מההוא מדבזבזבס, האי דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מאי טעמא בגין דהיה ליה למקרבניה לההוא חלב על מדבזבזבס וההוא דם ביסוד לאכללא מדת יום בלילה ומדת לילה ביום.

ובעורת התמיד דאיהי כללא דכולא לכפרא על כל ישראל על עשה ועל לא תעשה הנפק לעשה. מאי טעמא בגין דהא ארפא (ס"ת אתרא) דרגא דעולה עשה איהו. ועבדין ליה מתנות לאכללא לההוא אתרא דאקרי כ"ל ולישראל.

ולאן אתרא יתבין אינון מתנות. חדא בקרן מזרחית צפונית לאתערא מזרח דאיהו רחמי ולא אתערא צפון בתדונה לגביה דההוא מזבזבס. ולבתר בקרן מערבית דרומית לאכללא ההוא מזבזבס דאקרי מערב בדרום דאיהו חס"ד. ובגין כך כללא חדא מתנה חדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דמזרח דאיהו צפון תחת לראשי בקדמיתא. והדר וימינו תחבקני דאיהו חס"ד.

דבר אחר מאי טעמא דלא יתבין מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית. דהא ההוא קרן דרומית מזרחית איהו בקדמיתא כד סלקין פהניא בההוא כבש דבדרום סטרא וחולקא דידהו דאיהו חס"ד. ואמרינן כל פניות שאתה פונה איהו אלא דרך ימין למזבזבס בגין לחברן סטרא דמזרח בההוא מזבזבס והיה ליה לכהנא למיהב מתנה בקדמיתא בההוא קרן דרומית מזרחית דהאי איהו קדמאה לאינון דרגין ולא עוד אלא דאתער לגבה חס"ד בקדמיתא. הא אתערו חבריאי

יסוד למזבחה של עולם [ס"א עלה].
 פלומר, קרב יסוד שהוא צדיק
 אצלה. וקרן דרומית מזרחית לא
 היה לה יסוד.

בא ראה, כתוב ביהודה (בראשית לו)
 לכו ונמכרנו לישמעאלים. ובגלל
 שהוא חטא אל אותו היסוד
 והפרידו מאותה ארץ עליונה ונתן
 עצה למכר אותו, משום כך באותו
 חלק שלו לא היה לו יסוד. וכך
 שנינו, מה היה חלקו של יהודה?
 הר הבית ולשכות ועזרות. ומה
 היה בחלקו של בנימין, שהוא
 צדיק למטה? אולם והיכל ובית
 קדש הקדשים. ורצועה יוצאת
 מחלקו של יהודה שהיא כלפי
 מזרח, שהרי גם דגלו היה ממזרח,
 ונכנסה לחלקו של בנימין, ועליה
 נבנה המזבח, שהרי המזבח חלקו
 של יהודה היה, כפי שבארנו
 (בראשית כט) ותעמד מלדת, שעמד
 הפסא על צמודיו, והוא תומך
 הרביעי (מלכות), כנגד כנסת ישראל
 שהיא רביעית, וכתוב בה (תהלים
 קיח) אבן מאסו הבונים היתה
 לראש פנה.

ודוד, בנו אחז באותו מזבח, כמו
 שבארנו בסוד האמונה, ובנימין
 הצדיק מצטער עליו לקרב אותה
 אליו. זהו שכתוב (דברים לג) חופף
 עליו כל היום. משום כך זכה
 בנימין הצדיק למטה, ונעשה
 מארח לגבורה, זהו שכתוב ובין
 כתפיו שכן, שהוא חלקו במערב,
 ועכשו שכינה בין שני צדיקים.
 צדיק למעלה - יוסף הצדיק,
 למטה - בנימין. זהו בעל הגבירה,
 וזה המארח. לכן כתוב (תהלים
 קיג) מושיבי עקרת הבית, זה
 עולם שמתכלה [ס"א שמתגלה], זו
 שכינה תחתונה שהיא עקרת
 הבית. עקר העולם הזה רחל בין

ואמרי' בגין דכתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח
 העולה מן יסוד למזבח של עולם (ס"א עולה)
 פלומר קרב יסוד דאיהו צדיק לגבה, וקרן
 דרומית מזרחית לא היה לה יסוד.

תא חזי, כתיב ביה ביהודה (בראשית ל"ז) לכו
 ונמכרנו לישמעאלים. ובגין דאיהו חב
 לגבי ההוא יסוד ואפרשיה מההוא ארץ
 עלאה ויהב עצה למזבן יתיה. בגין כך
 בההוא חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד.
 והכי תנינן מה הוה חולקיה דיהודה הר
 הבית ולשכיו בעזרות. ומה היה חולקיה
 דבנימין דאיהו צדיק לתתא אולם והיכל
 ובית קדש הקדשים ורצועה נפקא מחולקיה
 דיהודה דאיהו כלפי מזרח דהא דגלו נמי
 ממזרח הוה ונכנסה בחולקיה דבנימין.
 ועלה אתבני מדבחה דהא מדבחה חולקיה
 דיהודה הוה כדאוקימנא (בראשית ל) ותעמד
 מלדת דקיימא כורסייא על סמכוהי והוא
 סמכא רביעאה לקבל כנסת ישראל דאיהו
 רביעאה וכתוב בה (תהלים קי"ח) אבן מאסו
 הבונים היתה לראש פנה.

ודוד בריה אחיד ביה בההוא מזבח
 כדאוקימנא ברזא דמהימנותא ובנימין
 הצדיק מצטער עליה לקרבא יתה לגביה,
 הדא הוא דכתיב (דברים לג) חופף עליו כל
 היום. בגין כך זכה בנימין הצדיק לתתא
 ונעשה אושפיזא לגבורה דהא הוא דכתיב
 (דברים לג) ובין כתפיו שכן דאיהו חולקיה
 במערב והשתא שכינתא בין תרין צדיקים.
 צדיק לעילא יוסף הצדיק. לתתא בנימין.
 האי בעלה דמטרוניתא והאי אושפיזא. בגין
 כך כתיב (תהלים קי"ג) מושיבי עקרת הבית דא
 עלמא דאתפליא (ס"א דאתגליא) דא שכינתא תתאה דאיהו עקרת הבית.

עיקרא דהאי עלמא רחל בין תרין צדיקים לעילא ותתא.

בגין כך אתקרי בי מקדשא בית עולמים. מזבח של בית עולמים הוה באחסנתיה דבנימן. אבל פד שרייא שכינתא באחסנתיה דיוסף בשילה לא קארי לה בית עולמים דהא עולם הו"ד לעילא ותתא אם הבנים שמחה דא שכינתא בגין כך הללויה. תא חזי, כד אזדבן ההוא צדיק למצרים בגימין אחוהי הוה צדיק לתתא ונטל אתריה דלא לאתפגמא ולאינון עשרה בגין דהווי ליה קרא לון על שמייה דההוא צדיק פדאוקמוה חברייא בלע על שם שנבלע בין האומות בגין כך תנינן היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה בגין דחולקיה דבנימן הוה מערב בגין כך אית ליה יסוד דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא צדיק יסוד עולם אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח לא הוה ליה יסוד דהא איהו ארחה מניה דיהב עצה למזבניה למצרים. תא חזי, סדרא דדגלים הרי הוא סחרני ההוא מדבחה דעולה דאקרי משפנא. יהודה ודסמיכין ליה במזרח. ומאן סמיכין יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא. ולבתר זבלון דסמיה ליששכר דיהב לון מלאי וחילא לאתעסקא באורייתא. אפרים ומנשה ובנימן למערב. ראובן ודסמיכין ליה בדרום דן ודסמיכין ליה בצפון.

ותא חזי כתיב ביה בההוא צדיק (בראשית ל"ז) והוא נער את בני בלהה וכתוב בבני לאה וישנאו אותו בגין כך תנינן האי יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא

שני צדיקים למעלה ולמטה. לכן נקרא בית המקדש בית עולמים. המזבח של בית עולמים היה בירשתו של בנימין, אבל כששרתה שכינה בירשתו של יוסף בשילה, לא קורא לה בית עולמים, שהרי עולם הוד הוא למעלה ולמטה. אם הבנים שמחה - זו שכינה, ולכן הללויה.

בא ראה, כשנמכר אותו צדיק למצרים, בנימין אחיו היה צדיק למטה, ונטל מקומו שלא להפגם, ולאיתם עשרה בנים שהיו לו קרא להם על שמו של אותו צדיק, כמו שפרשו החברים. בלע - על שם שנבלע בין האמות. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון, אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה, משום שחלקו של בנימין היה במערב, לכן יש לו יסוד, שהרי הוא היה שליט אל אותו צדיק יסוד עולם, אבל בחלק של יהודה שהוא מזרח, לא היה לו יסוד, שהרי הוא הרחיקו ממנו, שנתן עצה למכרו למצרים.

בא ראה, סדר הדגלים הרי הוא סביב אותו מזבח העולה שנקרא משכן. יהודה והסמוכים לו במזרח. ומי הסמוכים? יששכר שמגן עליו בכח התורה. ואחר כך זבלון שסמוך ליששכר, שנתן להם מלאי וכח להתעסק בתורה. אפרים ומנשה ובנימן למערב. ראובן והסמוכים לו בדרום. דן ויששכר לו בצפון.

ובא וראה, כתוב באותו צדיק (בראשית לו) והוא נער את בני בלהה, וכתוב בבני לאה וישנאו אתו. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב, שהרי חלק אחיו ששמר אותו מקום ושל בניו היה.

יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא

ועל פני כל הצפון, משום שאלו שהיו שרויים בצפון לא היו שונאים אותו. אוכל במזרח חצי אמה, משום שיהודה עשה חצי הצלה. אמר (שם) מה בצע, ולא השאיר [אותם] להרג אותו. ובדרום חצי אמה, משום שראובן אמר להציל אותו מידם. וגם גד שהיה חונה שם, לא היה שונא אותו.

בא ראה כמה עקמים הם בני אדם שלא רוצים להשתדל בדרך החיים שהוריש הקדוש ברוך הוא לבניו, והזהיר אותם עליה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה, שאין לה רשות להפריד יום מלילה. ולכן יהודה, אף על פי שחלקו וגורלו היה מערב, שהוא לילה, פשהנה שורה סביב אותו המשכן, נדבק במזרח שהוא יום. והקדוש ברוך הוא רמז לו ואמר לו (דברים ל) ובחרת בחיים. שלא להפריד יום מלילה. ומי שפריד אותם גורם למות, ובאותו חטא מתו בניו, משום שהשחיתו דרכם ולא חפרו יום עם לילה, משום שלא השתדלו פראוי לחבר לבן עם אדם כדי לכפר אותו חטא שלו, שהפרידם בתחלה.

בשמכר את אותו צדיק שנקרא יום, שהפרידו מנסת ישראל שנקראת לילה. רמז לו הקדוש ברוך הוא לקרב מזרח במערב, ואמר לו, (במדבר ב) והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרב מזרח למערב לתת לו שפע ברכות מלמעלה.

ובני יוסף ובנימין, אף על גב שבנימין היה נדבק במזרח, רמז לו הקדוש ברוך הוא לחנות במערב לקרב מנסת ישראל לצדיק הכל בדרך ישר. זהו שכתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי

אתרא ודבנוי הוה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהווי שראן בצפון לא הווי שנאין ליה. אוכל במזרח חצי אמה. בגין דעבד יהודה פלגו הצלה ואמר מה בצע ולא שבק (ל"ז) למקטליה. ובדרום חצי אמה בגין דראובן אמר (בראשית ל"ז) להציל אותו מידם וגד נמי דהוה שרי תמן לא הוה סני ליה.

תא חזי, כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלא בארחה דחיי דאורית לון קדשא בריה הוא לבנוי ואזהר לון עלה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה דלית לה רשו לאפרשא יום מלילה. ובגין כה יהודה אף על גב דחולקיה ועדביה הוה מערב דאיהו לילה כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אתדבק במזרח דאיהו יום וקדשא בריה הוא רמז ליה ואמר ליה (דברים ל) ובחרת בחיים דלא לאפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא. ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהון ולא דביקו יום בלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חוורא בסמקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא.

כד זבין ליההוא צדיק דאקרי יום דאפרשיה מנסת ישראל דאקרי לילה. ורמז ליה קדשא בריה הוא לקרב מזרח במערב ואמר ליה (במדבר ב) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לקרב מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא.

ובני יוסף ובנימין אף על גב דבנימין הוה מתדבק במזרח, רמז ליה קדשא בריה הוא למשרי במערב לקרבא מנסת ישראל לגבי צדיק פלא בארחה מישר הדא הוא דכתיב (הושע י"ד) פי ישרים דרכי יי וצדיקים

יִלְכוּ בָם. וְרֵאוּבֵן דְּאֵתְדַבֵּק בְּסִטְרָא דְחֵסֵ"ד יִשְׂרֵי בְדְרוּמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפְרָא הֵהוּא חוּבָא דְעַגְלָא דִּיקְבְּלוּן בְּנוֹי וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְצְפוֹנָא יִשְׂרֵי לְצְפוֹנָא לְכַפְרָא הֵהוּא חוּבָה.

בְּגִין כְּךָ כְּתִיב בַּיּוֹם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה (מלכים א' ו') וְקוּ שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה יְסוּב. כִּלְא בְרָזָא דְחֻכְמָתָא. כְּתִיב בֵּיה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּן עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה הֵהוּא יִמָּא דְחֻכְמָתָא אֲתַתְקֵן בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, כַּד הוּוּ עֲבָדִין פְּהֵנְיָא הֵהוּא חֲטָאֵת לְכַפְרָה חוּבִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה הָהוּה דְאִית בְּהוּ כְּרַת. וְעוֹלָה לְכַפְרָה עַל מָאן דְּלֹא עֲבִיד מְצוֹת עֲשֶׂה אֲתִי וְיִמְהֵהוּא סִטְרָא אֲתִי עוֹלָה דְאִיהוּ זָכָר. וְכְתִיב (שמות כ') זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבֹּת מְצוֹת עֲשֶׂה וּבְגִין כְּךָ אָנוּ מְקַרְיבִין בְּשַׁבַּת תְּרִין אֲמָרִין דְּמוֹסָף עוֹלָה בְּגִין דְּבַהֵהוּא דִּימִנָּא אֲתוֹסָף לְהֵהוּא צְדִיק נְהִירוּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

כַּד אֲתַדְבֵּק בְּפִנְסַת יִשְׂרָאֵל דְאִיהוּ שְׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה בְּגִין כְּךָ אִית בֵּיה בְּשַׁבַּת עֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְאִית בֵּיה כְּרַת דְּהָא מָאן דְּעָבֵד פְּגִימוּ בַּהֵהוּא אֲתָרָא דְאֲקָרִי לֹא תַעֲשֶׂה וְאַפְרִישׁ זְווגָא דִּילְהוּן אֲשַׁתְּצִי מִתְמָן נַפְשָׁא דִּילְיָה. וּמָאן אִיהוּ, מָאן דְּעָבִיד עוֹבְדִין דְּחוּל בְּשַׁבַּתָּא בְּקַדְשׁ דְּאֲתַדְבֵּק בְּשַׁבַּת בְּשַׁבַּתוֹן וְכִלְהוּ עֲלִמִין בְּחֻדְוָה בְּנְהִירוּ אֲבָל מָאן דְּלֹא עָבִיד אֲלֵא בְּשִׁגְגָה מְקַרְיב חֲטָאֵת לְקַבֵּל הֵהוּא דְרָגָא דְּמִזְבֵּחַ.

וּבְרֵאשׁ חֻדְשׁ דְאִיהוּ חֲדָתוּתָא דְסִיְהָרָא אָנָן מְקַרְיבִין (במדבר כ"ח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם דְּהָא מִסִּטְרָא דְפָרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה

ה' וְצִדְקִים יִלְכוּ בָם. וְרֵאוּבֵן שְׁנֵדְבֵק בְּצַד הַחֲסֵד, יִחְנֶה בְּדְרוּם. וְדָן, כְּדִי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֲטָא הַעֲגָל שֶׁיִּקְבְּלוּ בְּנוֹי, וְהוּא מְצַד הַצְּפוֹן, יִחְנֶה בְּצְפוֹן לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֲטָא.

מִשׁוּם כְּךָ כְּתוּב בַּיּוֹם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה, (מלכים א-ו) וְחוּט שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה יְסוּב. הַפֶּל בְּסוּד הַחֻכְמָה. כְּתוּב בּוֹ (שם) עֲמַד עַל שְׁנֵי עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּן עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה. אוֹתוֹ יָם שֶׁל חֻכְמָה נִתְקַן בְּהֵם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁהִיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים אֶת אוֹתָהּ חֲטָאֵת, לְכַפֵּר עַל עֲבֻרוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה זֶה הָיָה, שֵׁשׁ בָּהֶם כְּרַת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מְצוֹת עֲשֶׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הַעוֹלָה שֶׁהִיא זָכָר, וְכְתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבֹּת - מְצוֹת עֲשֶׂה, וְלִכֵּן אָנוּ מְקַרְיבִים בְּשַׁבַּת שְׁנֵי כִבְשִׁים, שֶׁל מוֹסָף עוֹלָה, מִשׁוּם שְׁבֻאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין נִתּוֹסָף לְאוֹתוֹ צְדִיק אֹר מְהַעֲתִיק הַקְּדוּשָׁה.

בְּשֵׁנְדְבֵק עִם פִּנְסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שְׁמוֹר, לֹא תַעֲשֶׂה. מִשׁוּם כְּךָ יֵשׁ בְּשַׁבַּת עֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בּוֹ כְּרַת, שֶׁהָרִי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פָּגָם בְּאוֹתוֹ מְקוּם שֶׁנִּקְרָא לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִפְּרִיד אֶת הַזְּווג שֶׁלָּהֶם, נִכְרַתֵת מִשֵּׁם נַפְשׁוֹ, וּמִיָּהוּ? מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל חַל בְּשַׁבַּת, בְּקַדְשׁ שְׁנֵדְבֵק בְּשַׁבַּת בְּשַׁבַּתוֹן, וְכִלְ הַעוֹלָמוֹת בְּחֻדְוָה בְּאוֹרָה. אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֲלֵא בְּשִׁגְגָה, מְקַרְיב חֲטָאֵת כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דְרָגַת מִזְבֵּחַ.

וּבְרֵאשׁ חֻדְשׁ בְּהַתְחַדְשׁוֹת הַלְבָנָה אָנוּ מְקַרְיבִים (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם, שֶׁהָרִי מְצַד שֶׁל פָּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה בְּאוּ,

והם למעלה להשלים את הפגם שלה ולתת לה שפע אחד על שנים מאותו מקום שנקרא עולה, ונוסף באותו זמן אור ללבנה. ואיל אחד - להקריב לה אילו של יצחק, (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, כבשים בני שנה שבעה, לחבק אותה בימין, ושבעה זכרים נקריבים עמה, תמימים שלמים בכל, ואנו מקריבים שעיר עזים אחד לחטאת. שחטאת הזו באה מצד זה של פר החטאת, שכתוב שמור, ושמור לא תעשה הוא, ואנו מקריבים שעיר חטאת שבא על לא תעשה.

במוסף שלה בראש חדש, שבא לכפרה על טמאת מקדש וקדשיו, שכתוב (יחזקאל מג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי, שלא יתקרב לכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף של שבת אין להקריב, משום שהרי התגלה העתיק הקדוש, ומאיר באותו רצון לכל העולמות, והכל נמצא בהארה, שהרי שבת היא בלי דין כלל, ולא שולט הנחש העקם. וכנהנים מצד החס"ד שוחטים אותו בצפון המזבח, ואפלו ישראל יכולים לעשות, פרט לזה שאין להם רשות לקרב לאותו מזבח להקריב, אבל לשחט מתר.

ובצפון הוא מקומו של אותו שעיר, שהרי שעיר יונק מצפון, ואנו מקריבים דם למזבח, ועושים ארבע מתנות על ארבע קרנות כדי להקיפו מכל הצדדים, שלא יתקרב מי שלא ראוי לקרב לקדש הקדשים. וחסאת זו שעושה ממנה היא קדש הקדשים, שלא יתעורר צד הטמאה ממנו בעולם.

ובא וראה, בעולה שתי מתנות

אתו ואינון לעילא לאשקמא פגימו דילה ולמיהב לה שפע על חד תרין מההוא אתר דאקרי עולה ואתוסף בההוא זמנא נהירו לסיהרא איל אחד לקרבא לה אילו דיצחק (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי כבשים בני שנה שבעה לחבקא לה ימינא ושבעא דכרין אתקרבין בה תמימים שלמין בכלא ואנן מקרבין שעיר עזים אחד לחטאת דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי דכתיב שמור. ושמור לא תעשה איהו ואנן מקרבין שעיר חטאת דאתי על לא תעשה.

במוסף דידה בראש חדש דאתי לכפרה על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב (יחזקאל מ"ג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי דלא יתקרב בכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף דשבת ליכא לקרבא בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חוייא עקימא וכנהני מסטרא דחס"ד נכסין יתיה בצפונא דמזבח ואפילו ישראל יכלין למעבד, פר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח לקרבא אבל למיכס שרי.

ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר דהא שעיר מצפונא יניק ואנן מקרבין דמא למדבחה ועבדין ארבע מתנות על ארבע קרנות בגין לאקפא לה מפל סטרין דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים והאי חטאת דעבדינן מגיה קדש הקדשים, איהו דלא יתער סטרא דמסאבא מגיה בעלמא.

ותא חזי בעולה שתי מתנות שהן ארבע רזא דיחודא דמתניח עולה במזבח. אבל

שְׁתַּחֲוֹת אַרְבַּע, סוּד הַיְחוד שְׁמַתִּיחַד
עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל חֲטָאת אַרְבַּע
מִתְּנוּת, שְׂאִינָם אֶלָּא לְשֹׁמֵר
וְלַהֲקִיף אוֹתָם גְּבוּרִים שֶׁהֵם מִצַּד
הַגְּבוּרָה, לְאוֹתוֹ מִטָּה פָּסָא
קְדוּשׁ, וְלַהֲשִׁילִים אוֹתוֹ פָּגָם
שְׁעָשׂוּ בָּהּ. וּמִי שֶׁגָּרַם לְבְנֵי אָדָם
לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ חֲטָא, בָּא מִצַּד
הַשְּׁעִיר, לְכֹן חֲטָאת יְחִיד
שְׁעִירָה, וְחֲטָאת נָשִׂיא שְׁעִיר,
וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פָּר. הַכֹּל מִצַּד
שְׂמָאל.

וְלִפְעָמִים מְקָרִיב יְחִיד כֶּשֶׁבָה
כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכֹל שְׂאָר
הַמִּצְוֹת. אֶלָּא בַּעֲבוּדָה זָרָה שֶׁל
צְבוּר מְקָרִיבִים פֶּר לְעוֹלָה וְשְׁעִיר
לְחֲטָאת, וְאוֹתוֹ חֲטָאת הוּא חֶסֶר
בְּלִי אֶלֶף, מְשׁוּם שֶׁהוּא חֶסֶר
גָּדוֹל, שֶׁהָרִי חֲטָאת הוּא לְשׁוֹן
שֶׁל חֶסֶר, שְׁכָתוּב (מַלְכִים א' א) וְהֵייתִי
וְהֵייתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים.
וְכֹל אֶחָד עֶז בַּת שְׁנָתוֹ, מִצַּד
הַשְּׂמָאל. וְאוֹתוֹ הַפֶּר דוֹרוֹן הוּא
לְמַעַל לְצַדִּיק, שֶׁהִפְרִידוֹ אוֹתוֹ
אֲרוֹן מְאוֹתָה בְּרִית, וְשְׁעִיר
לְחֲטָאת כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
שֶׁמְנַעוּ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת. וְעַם כֹּל
זֶה, כְּשִׁיחִיד חֲטָא בְּכֹל מִצְוֹת
שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שִׁישׁ בָּהֶם כְּרַת,
צָרִיף לְהִקְרִיב שְׁעִירַת עֲזִים
לְכַתְּחֹלָה, אֶלָּא כְּשִׂאִין לוֹ
שִׁיקְרִיב כֶּשֶׁבָה.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא
רְבִיעִית לַיָּמִים, וְלִכְּן צְרִיכָה
אַרְבַּע מִתְּנוּת, וְעוֹלָה אוֹתוֹ רִיחַ
נִיחּוֹחַ מְאוֹתָם כְּבָשִׂים, וְאִזּוּ יֵשׁ
נַחַת רִיחַ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא
עוֹשֶׂה נְקָמוֹת, שֶׁהָרִי זֶה הִיָּה
בְּשׁוּגָג. (בַּמְדַּבֵּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ
הָרִאשׁוֹן - שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל
עֶשֶׂר עוֹשִׂים פֶּסַח, כְּדִי שִׁיְהִיָּה
זוֹכֵר לָנוּ לְעוֹלָם אוֹתוֹ פֶּסַח
שְׁעָשׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִמְקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבֵּר אַרְבָּעָה עַם

חֲטָאת אַרְבַּע מִתְּנוּת דְּלָאוּ אֵינוֹן אֶלָּא לְנִטְרָא
וְלֹאֲקָפָא אֵינוֹן גְּבוּרִין דְּאֵינוֹן מִסְטְרָא דְּגְבוּרָה
לְהֵוּא מִטָּה כְּרִסְיָא קְדִישָׁא וְלֹאֲשִׁלְמָא
הֵוּא פְּגִימוֹ דְּעַבְדוֹ בָּהּ. וּמֵאֵן דְּגָרִים לֹוֹן
לְבְנֵי נָשָׂא לְמַעַבְדַּד הֵוּא חוֹבָה מִסְטְרָא
דְּשְׁעִיר אֲתִי, בְּגִין כֹּהֵן חֲטָאת יְחִיד שְׁעִירָה
וְחֲטָאת נָשִׂיא שְׁעִיר, וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פָּר,
כּוֹלָהוּ מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא.

וְלִזְמָנִין קָרִיב יְחִיד כֶּשֶׁבָה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל וְכֹלָהוּ שְׂאָר מִצְוֹת. אֶלָּא
בַּעֲבוּדָה זָרָה דְּצְבוּר מְקָרִיבִין פֶּר לְעוֹלָה
וְשְׁעִיר לְחֲטָאת וְהֵוּא חֲטָאת חֶסֶר אִיהוּ כֹּלָא
אֶלְף. בְּגִין דְּאִיהוּ גְּרִיעוֹת סְגִיָּא דְּהָא חֲטָאת
לִישְׁנָא דְּגְרִיעָא הוּא דְּכָתִיב (מַלְכִים א' א) וְהֵייתִי
אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים. וְכֹל חַד עֶז בַּת שְׁנָתוֹ
מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא. וְהֵוּא פֶּר דוֹרוֹן לְעִילָא
אִיהוּ לְצַדִּיק דְּאִפְרִידוֹ הֵוּא אֲרוֹן מֵהֵוּא
בְּרִית. וְשְׁעִיר לְחֲטָאת לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
דְּמְנַעוּ מִיָּנָה בְּרָכָאן. וְעַם כֹּל דָּא יְחִיד כֶּד חָב
בְּכֹלָהוּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בְּהוּ כְּרַת.
שְׁעִירַת עֲזִים בְּעִי לְקַרְבָּא לְכַתְּחֹלָה, אֶלָּא כֶּד
לִית לִיהּ דִּיקְרִיב כֶּשֶׁבָה.

וְהָא חֲזִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רְבִיעִית הִיא לְיוֹמֵי
וּבְגִין כֹּהֵן אַרְבַּע מִתְּנוּת בְּעִיא, וְסָלִיק
הֵוּא רִיחַ נִיחּוֹחַ מְאוֹתָם אֲמָרִין. וְכִדִּין נִיחָא
לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עַבְדַּת נּוֹקְמִין דְּהָא בְּשׁוּגָג
הָוָה. (בַּמְדַּבֵּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ
אַרְבָּעָה עַל עֶשֶׂר עַבְדִּינָן פֶּסַח בְּגִין דִּיהוּי
דְּכִיר לָן לְעֹלָם הֵוּא פֶּסַח דְּעַבְדִּי קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּקָטַל הֵוּא טְלָה וְאִפִּיק
שְׂכִינְתָא וְיִשְׂרָאֵל מֵאֲתָרָא מְסֻאֲבָא וְאֲתַחְבֵּר
לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁהָכָה אֵת אוֹתוֹ טְלָה, וְהוֹצִיא הַשְּׂכִינָה וְיִשְׂרָאֵל

עשור, כנסת ישראל התחברת
בעשור שהוא צדיק, ורמוז
מקומו בעשור, ואז פסח לה'.

ורבן מי שהוא טהור וסלקה
ממנו אותה ערלה, ויראה רשם
קדוש של צדיק, שהוא י' בו,
ולא הקריב פסח לה', כנסת
ישראל לצדיק, שהוא ראוי לקרב
למקדש ולא ערל וטמא. שאם
לא הקריב, יש בו פרת. ומה
הטעם? שהרי בכל התורה אין
פרת אלא על מצוות לא תעשה,
מה [ומה] הטעם בפסח ומילה,
שהם מצוות עשה, יש פרת?
אלא משום שהדרגה גורמת
שהיא כנסת ישראל שהיא פסח,
ונקראת [נקראת] מצוות לא תעשה,
צריכה להתחבר עם עשה
ולהכליל בו מדת לילה עם יום.
ומהו? זה צדיק, שהיא מילה
ומצות עשה, ונכלל במצות לא
תעשה מדת יום בלילה. ואם לא
נמול בן אדם, לא ראוי להקריב
אותם, לכן עומדת מצות לא
תעשה עליו, ודנה אותו בכרת,
שלא תפגס נפשו למקדש. וכן
בפסח צריכה כנסת ישראל
להתחבר עם בעלה. ואם בן אדם
לא עושה ולא מקריב פסח לה',
היא עומדת עליו ודנה אותו,
ולא מוציאה אותו מתחת יד
פרעה, ונכרתת נפשו במקום
קדוש, ונשארת במקום טמא
במצרים, שהרי אם לא עשו
ישראל שתי מצוות אלו, לא
יצאו משם.

ורבן פתוב (דברים טו) שמור את
חדש האביב ועשית פסח לה'
אלהיך. שמור - כללות של
נקבה, לא תעשה. את - כללות
של הכל. חדש האביב - שהרי
באותה שעה שעורה אביב,
ומקריבים ממנו עמר עשירית
האיפה ממחרת השבת היא,

ארבעה בעשור כנסת ישראל אתחברת
בעשור דאיהו צדיק ורמיז אתריה בעשור.
וכדין פסח ליי.

ובגין כך מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה
ההוא ערלה ויתחזי רשימא קדישא
דצדי"ק דאיהו י' ביה ולא קריב פסח ליי
(דאיהו) כנסת ישראל לצדיק דהוא חזי לקרבא
למקדשא ולא ערל וטמא, דאי לא קריב אית
ביה פרת. ומאי טעמא דהא כל אורייתא לא
אית בה פרת אלא על מצות לא תעשה. מאי
(ומאי) טעמא בפסח ומילה דאינון מצות עשה
כרת. אלא בגין דדרגא קא גרים דאיהי כנסת
ישראל, דאיהי פסח, ואקרי (אקרי) מצות לא
תעשה, בעיא לאתחברת בעשה ולא תפלה
ביה מדת לילה כיום.

ומאן איהו דא צדי"ק, דאיהו מילה ומצות
עשה ואתפלה במצות לא תעשה מדת
יום בלילה. ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי
לקרבא לון, בגין כך קיימא מצות לא תעשה
עליה ודיינת ליה בכרת, דלא ייעול נפשיה
למקדשא. וכן בפסח בעיא כנסת ישראל
לאתחברת בבעלה ואי לא עביד בר נש ולא
קריב פסח ליי, קיימא עליה ודיינת ליה ולא
אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה ואשתציאת
נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא
מסאבא במצרים. דהא ישראל אי לא עבידו
הגי תרין פקודין לא נפקו מתמן.

ובגין כך פתיב (דברים י"ז) שמור את חדש
האביב ועשית פסח ליי אלהיך. שמור,
כלל דנוקבא לא תעשה. את, כלל דכולא.
חדש האביב דהא בההוא שעפתא שעורה
אביב ומקריבין מניה עומר עשירית האיפה
ממחרת השבת איהו, וספרין שבע שבועין

וסופרים שבועה שבועות שלמים לעלות למעלה, ולקבל מאותם חמשים ימים עליונים של האם העליונה תורה שנקראת לחם, שכתוב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי.

ואנו מקריבים ביום החמשים שנתנה בו תורה שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ויורד חסד של העתיק הקדוש של האם העליונה (בינה) באותם שבועה שבועות שלמים כפל, וכל אחת מאותן שבע דרגות כלולה בשבעה, כפי שבארנו בסוד האמונה. לכן שמור את חדש האביב ועשית פסח לה. הקרב אותם ביחוד, שהרי בו הוציאך ממצרים לילה, ותשלים את הדרגה הזו שנקראת ליל שמורים, ותקריב זכר אליה ותקרא לילה שלם.

ובא תראה, נערה בתולה, עד שלא קרב אליה זכר, נקראת נער. אחר כך נקראת נערה. זהו שכתוב (דברים כב) ונתנו לאבי הנערה, שלמה דוקא. וזהו כשנמצאת שלמה, ולא התקרב מי [למי] שלא ראוי. אף כאן, בתחלה ליל שמורים, אחר כך הלילה הזה לה, כשמתקרב זה לזאת, ולכן לא ראוי להתקרב לאותו פסח ערל וטמא.

ודמה טעון מתנה אחת דוקא, כמו שנאמר (שיר ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא שומרת את בניה ישראל שלא יתטמאו במנהגייהם, משום כך שבטי זה יצאו משם, והתחברה יו"ד בה"א, ולא במקום אחר, כמו שעשו הם. אבל כשיצאו מבבל, נטמאו שם וטמאו המקדש, משום כך הנחש שלט בהם, ולא נמצא שלטון לישראל באותו זמן, משום

שלמין לאסתלקא לעילא ולקבלא מאינון חמשין יומין עלאין דאימא עלאה אורייתא. דאקרי לחם דכתיב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי. ואנו מקרבין ביומא דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ונחית טיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה באינון שבע שבועין שלימן ככולא. וכל חד מאינון שבע דרגין כליל בשבעה כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. בגין כך (דברים ט"ז) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי, קריב לון ביחודא. דהא ביה אפקך ממצרים לילה, ותשלים להאי דרגא דאקרי ליל שמורים, ותקריב דכורא לגבה ותתקרי לילה שלימא.

ותא חזי נערה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי נער, לבתר אקרי נערה. הדא הוא דכתיב (דברים כ"ב) ונתנו לאבי הנערה, שלימא דייקא. ודא איהו פד אשתפחת שלימא ולא אתקריב מאן (כ"א למאן) דלא אתחזי. אוף הכא בקדמיתא ליל שמורים לבתר, הלילה הזה ליי, פד אתקריב זה לזאת. בגין כך לא אתחזי לאתקרבא בההוא פסח ערל וטמא.

ודמה טעון מתנה אחת דייקא, כמה דאת אמר (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא נטרת בנהא דלא יסתאבון בנמוסייהו ישראל, בגין כך שבטי זה נפקו מתמן ואתחברת יו"ד בה"א ולא באתר אחרא כמה דעבדו אינון. אבל פד נפקו מבבל דאסתאבו תמן, סאיבו מקדשא. בגין כך חזייה שליט בהו ולא אשתכח שולטנותא לישראל בההוא זמנא, בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכריות. מפאן מאן

שטמאו את המקדש בנשים נכריות. מכאן, מי שטמא את עצמו למטה, הוא טמא למעלה. ומי שמקדש עצמו למטה, מקדש למעלה. ועל כף היו ראויים שיעשה להם נס באותה שעה שיצאו מבבל כמותה שעה שיצאו ממצרים, אלא שגורם החטא.

ובחמישה עשר לחדש הראשון החלק של אברהם, שהוא ראשון ואחוז בדרגת חסד, אנו מקריבים לקדוש-ברוך הוא שני פרים, להוסיף שני חלקים לדרגת חסד מהעתיק הקדוש. איל אחד כנגד דרגת יצחק, וצריך איל, לשון של תקיפות, משום שחלקו חזק המים. וצריך שפתים אותה דרגת הגבורה עם חסד עליון לעשות חסד עם כל ישראל, ולהפירע מאותם שמציקים להם, ולהקיפו צד המים. זהו שפתוב (בראשית ל) מחשף הלבן.

שבעה כבשים תמימים - כנגד כל הדרגות שישתלמו בו. וכן בכל יום ויום שבעה כבשים, ביום הראשון של כל שבועת הימים העליונים, כל אחד נתקן בסוד של שבע, ויהיו שבע שבתות תמימות לקבל את האור העליון של התורה. שעיר חטאת לכפר על טמאת המקדש, ולא תהיה רשות לאותו שעיר לערבב ולא להסטיין על ישראל.

(במדבר כח) וכיום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה - כנגד דרגת יעקב, שהרי אז נתקן העולם והתחדש, ואנו מונים שבעה שבועות כדי לחבר הכל ביובל העליון, שנותנת לבן הפכור הזה עטרה של תורה

שנכללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

דמסאב גרמיה לתתא, מסאב לעילא. ומאן דקדיש גרמיה לתתא מקדש לעילא. ועל דא ראויין הוו דיתעבד להו ניסא בההיא שענתא דנפקו מבבל כשענתא דנפקו ממצרים. אלא דגרים חובא.

ובחמישה עשר לירחא קדמאה חולקא דאברהם דאיהו קדמאה ואחיד בדרגא דחס"ד. אנו מקריבין לקדשא ברין הוא תרין פרים לאוספא תרין חולקין לדרגא דחסד מעתיקא קדישא. איל אחד לקבל דרגא דיצחק ובעינן איל לישנא דתקיפו, בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא. ובעינן דיסתפם ההוא דרגא דגבור"ה בחסד עלאה למעבד טיבו עם כל ישראל. ולא תפרעא מאינון דעאקין לון ולאסתרא ליה סטרא דמיון, האי דכתיב (בראשית ל) מחשוף הלבן.

שבעה כבשים תמימים. לקבל פלהו דרגין דישתלמוין ביה. וכן בכל יומא ויומא שבעה אמרין ביומא קדמאה דכולהו שבעה יומין עלאין כל חד אשתלים ברזא דשבע ויהון שבע שבתות תמימות לקבלא נהירו עלאה דאורייתא. שעיר חטאת לכפרה על סאיבו דמקדשא ולא יהא ליה רשו לההוא שעיר לערבבא ולא לאסטנא על ישראל.

וביום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה. (במדבר כ"ח) לקבל דרגא דיעקב דהא כדן אשתלים עלמא ואתחדש. ואנו מנינן שבע שבועין בגין לחברא כלא ביובלא עלאה דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא דאתפלילת בתשעה וארבעין אנפין ונפקא מחכמה עלאה באינון חמשין שערי בינה.

שנכללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

במלך שלמה, במלך שהשלום כלו שלו. [הרי] שהרי בארנו שדרגה זו שלמה מכל הצדדים, ושלם נקרא בסוד האמונה, שכתוב (בראשית כח) ויעקב איש תם. ביום חתנתו - זה כשנתנה [ותרה]. וכיום שמחת לבו - כשנבנה בית המקדש.

בא ראה, כתוב (שמות יט) בחדש השלישי, שהתחברה דרגה זו שנקראת שלישי בחדש, והיא חתנתו, על זה כתוב (שם) ויחן שם ישראל נגד החר. דרגה זו הפך הפכור. נגד החר - פנגד אותו הר שנודע שהוא קטן מכל ההרים שלמעלה, שהוא רם ונשא כשמתחבר למעלה, ונקרא הר סיני. שהרי שבעה הרים ושבעה ימים ושבע ארצות ברא הקדוש ברוך הוא בעולם, שהם פנגד שבעה ימים עליונים, ולא בחר מפלם לתת תורה אלא בהר סיני, שהוא הסוד של פנסת ישראל, וגם בים פנרת, שפא משם תכלת, שדומה לכסא הפכוד. פנסת ישראל פנרת זה הצדיק, וזהו ים פנרת, כפי שפרשו החברים.

בנור היה תלוי למעלה ממטותו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו, מנגן מאליו, ודוד קם לעסק בתורה בחצות הלילה להתחבר עם פנסת ישראל. ובארץ ישראל השביעית של הפל, הנקדה האמצעית של ארץ התחונה בחר הקדוש ברוך הוא שהיא פנגד הנקדה העליונה.

מה הטעם בו בחר סיני שלמעלה לתת בו תורה שבכתב, וסימניך בארון זה לתת בו ברית? משום שבארון זה מנחים כל הגנוזים הטובים, ותורה שבכתב, שנקראת ברית, מנחת בו, וכל פלי הקרב

ואתיהיבת להאי ברא בוכרא על ידי דמשה דאחיד נמי בהאי דרגא הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, במלפא דשלמא כלא דיליה. (והא) דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מפל סטרין ושלים אקרי ברזא דמהימנותא דכתיב (בראשית כ"ח) ויעקב איש תם. ביום חתונתו. דא כד אתיהיבת (אורייתא). וביום שמחת לבו. פד אתפני בי מקדשא:

תא חזי כתיב בחדש השלישי דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי בחדש והיא חתונתו, על דא כתיב (שמות י"ט) ויחן שם ישראל נגד החר. האי דרגא בוכרא. נגד החר לקבל ההוא הר דאתיידע דאיהו זעיר מפל טורינא דלעילא דאיהו רם ונשא כד אתחבר לעילא ואקרי הר סיני דהא שבעה טורין ושבעה יומין ושבעה ארצות ברא קדשא בריך הוא בעלמא דאינון לקבל שבעה יומין עלאין ולא בחר מפלהו למיהב אורייתא אלא בהר סיני דאיהו רזא דפנסת ישראל, וביום פנרת נמי דאתי מתמן תכלת דדמי לכסא הפכוד. פנסת ישראל. פנרת דא צדי"ק והאי ים דפנרת הוא פדאוקמוה חברייא.

בנור היה תלוי למעלה ממטותו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו. ודוד קם למלעי באורייתא חצות לילה להתחבר בפנסת ישראל. ובארץ ישראל שביעאה דכולא נקודה אמצעיתא דארעא תתאה, בחר קדשא בריך הוא דאיהו לקבל נקודה עלאה.

מאי טעמא ביה בחר סיני דלעילא למיהב

ביה אורייתא שבכתב וסימניך בהאי ארון למיהב ביה ברית, בגין

של המלך נמסרו בידה, וכל העולמות שלמטה יונקים ממנה. אם זכו ישראל לשמר התורה, אז נותנת להם כל טוב העולם, ואם לא, אז מיסרת אותם. זהו שכתוב (ויקרא כו) ויִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי. זו כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁתַּחֲבֹר בְּ"אֲנִי" דל"ת שלה, נקראת אֲדֹנָי, וְדָן אֶת הָעוֹלָם. לכן כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה הַתּוֹרָה.

בא ראה, תורה שבכתב נקראת צדיק, ומנחת בזאת, שברית זו מנחת בו, שכתוב ארון הברית, משום שמנחת בו ברית שהוא צדיק. ולכן וזאת התורה, התחבר וא"ו עם זאת, ואז - אשר שם משה, סם החיים לעולם, שהרי עץ החיים נדבק בה. וכשמעשי בני אדם אינם פשרים, מסתלק וא"ו מ"זאת", ואז כתוב (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצרע, וזהו חשוב כמת.

וכתיב (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל. הסתלקה ו' מזאת, ועושה האהל הזה נקמות. הינו מה שכתוב (שם) זאת חקת התורה אשר צוה ה'. משום שלא התחברה ו' עם ה', גרמו שטמאו המקדש וגרמו להם מיתה, שהרי מי שמפרידם גורם מיתה לנפשו, עד שבאה פרה וכפרה על בנה, ועושים ממנה הזאה על טמאי מתים.

זאת התורה, שלא התחבר לה וא"ו עד שעשו הזאה לאותם כלי מדן, ואחר כך (דברים ד) וזאת התורה אשר שם וגומר. חיים נדבקו בה, (שם לג) וזאת הברכה. ברכה נדבקה ב"זאת" הזו. אבל כל מקום שתמצא בתורה "זאת התורה" כלי וא"ו, זה בגלל חטא.

דבְּהַאי אַרְוֹן מוֹנַחִין כָּל גְּנִיזִין טְבִין, וְתוֹרָה שְׂבִכְתָּב דְּאֶקְרִי בְרִית בִּיה מוֹנַחָא. וְכָל מְאֲנִי קָרְבָא דְּמִלְפָא בִּידֵיה אֲתַמְסְרוּ, וְכִלְהוּ עֲלַמִּין דְּלִתְתָא מִינָה יִנְקִין. זְכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיטְר אֲוִרִיתָא כְּדִין יִהְבַת לֹוֹן כָּל טִיבוּ דְעֲלָמָא. וְאִי לֹא כְּדִין יִסְרַת לֹוֹן, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא כ"ו) ויִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי, דָּא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְכֵד תַּחֲבֹר בְּאֲנִי דְל"ת דִּילָה אֶקְרִי אֲדֹנָי וְדִינָא לְעֲלָמָא. בְּגִין כֶּף כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיתָא.

תא חזי, אוריתא שבכתב צדי"ק אקרי, ומונח בזאת דהאי ברית מנחא ביה, דכתיב ארון הברית בגין דמונח ביה ברית דאיהו צדי"ק בגין כף וזאת התורה אתחבר וא"ו בזאת וכדין אשר שם משה סם חיים לעלמא. דהא אילנא דחיי אתדבק בה. וכד לא מכשרין בני נשא עובדייהו, אסתלק וא"ו מזאת. וכדין כתיב (ויקרא י"ד) זאת תהיה תורת המצרע, וזהו חשוב כמת.

וכתיב (במדבר י"ט) זאת התורה אדם כי ימות באהל אסתלק ו' מזאת ועביד האי אהל נוקמין, היינו דכתיב (שם) זאת חקת התורה אשר צוה יי. ובגין דלא אתחבר ו' בה, גרמו דסאיבו מקדשא וגרימו לון מותא. דהא מאן דאפריש לון, גרים מותא לנפשיה, עד דאתת פרה וכפרה על בנה. ועבדין מינה הזאה על טמאי מתים.

זאת התורה דלא אתחבר בה וא"ו עד דעבדו הזאה לאינון כלי מדן. ולבתר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם וגו' חיים אתדבק בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, ברכה אתדבק בה בהאי זאת. אבל כל אתר דתשכח

באוריתא זאת התורה בלא

(ויקרא יג) זאת תורת נגע צרעת. (שם)
 (יד) זאת התורה לכל נגע הצרעת.
 (במדבר ה) זאת תורת הקנאות.
 משום שטמאו את עצמם וטמאו
 המקדש. (ויקרא ו) זאת תורת
 העלה, לא כתוב בו וא"ו, עד
 שיעשו לה בני אהרן שלמות
 לחבר את זאת לבעלה. (שם ו)
 וזאת תורת המנחה - לא בא על
 חטא, שהרי היא נדבה, או
 שבאה עם עולה, והעולה הרי
 עושה שלמות. (שם) זאת תורת
 החטאת - בא על חטא שטמאו
 את "זאת".

(ויקרא ז) וזאת תורת האשם -
 משום שלא עשו כל כף פגם,
 ולכן באה זכר ולא נקבה. (שם)
 וזאת תורת זבח השלמים, משום
 שבאה לשלום, מתחבר עמה
 וא"ו. (שם) זאת התורה לעלה
 [ולמנחה ולחטאת - בגלל
 חטאת שיש בפסוק, וחוטא אחד
 יאבד טובה הרבה, זה פרשנו
 בכל מקום - וא"ו מוסיף על ענין
 ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
 וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
 אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
 בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
 גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
 דייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
 וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
 וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
 תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
 בגין כף אתייהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
 אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
 וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
 לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
 יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין
 ומשום כף כתוב (שם כו) אף אני
 אעשה זאת, אסלק ממנה וא"ו
 ותעשה בהם נקמות, וכל
 הקרבנות באים לקרב את
 ה"זאת" למעלה בשלישי הנה,

וא"ו, בגין חובה (ויקרא י"ג) זאת תורת נגע
 צרעת. (ויקרא י"ד) זאת התורה לכל נגע הצרעת
 (במדבר ה) זאת תורת הקנאות. בגין דסאיבו
 גרמיהון וסאיבו מקדשא. (ויקרא ו) זאת תורת
 העולה, לא כתיב ביה וא"ו עד דיעבדו לה
 שלימו בני אהרן לחברא לזאת בבעלה. (ויקרא
 ו) וזאת תורת המנחה, לא אתיין על חטא,
 דהא נדבה היא. או דאתיין עם עולה והא
 עבדא עולה שלימו. (ויקרא ז) זאת תורת
 החטאת אתיין על חטא דסאיבו להאי זאת.
 וזאת תורת האשם בגין דלא עבדו כל כף
 פגמו, ובגין כף אתיין דכורא ולא
 נוקבא (ויקרא ז) וזאת תורת זבח השלמים בגין
 דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו. (שם) זאת
 התורה לעולה למנחה ולחטאת, בגין חטאת
 דאית בקרא, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה.
 דא אוקימנא בכל אתרא וא"ו מוסיף על ענין
 ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
 וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
 אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
 בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
 גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
 דייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
 וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
 וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
 תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
 בגין כף אתייהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
 אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
 וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
 לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
 יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין

ואנו מקריבים ביום זה שני פרים
במוסף, להוסיף לה שני חלקים.
איל אחד לחבר לה הפח של
גבורה, שבעה כבשים כנגד כל
הדרגות שישמחו בהלולא הזו,
שעיר עזים לכפר על שטמאו
המקדש הרשעים שלמטה.

(במדבר כט) ובחדש השביעי - כנגד
דרגת יצחק שיתחבר עם כנסת
ישראל בשני פרים. זהו שכתוב
(בראשית ח) ותנח התבה בחדש
השביעי בשבעה עשר,
שהתוספה כנסת ישראל, שהיא
שביעית על עשר סמוכה
לעשרה. משום כך פר אחד,
להוסיף לו כח האמא העליונה
לדון את העולם. אבל שנים לא,
משום שהעולם לא יכול לסבל
את הדין הקשה.

איל אחד - הגבורה שלו, לשון
של תקיפות, (תהלים כב) אילותי
לעזרתי חושה, והאיל הזה
תמצא בכל המוספים,
שמוספים פח וגבורה עליהם,
פרט לשבת שיש בה מנוחה ואין
בה דין כלל, שמתגלה העתיק
הקדוש שמחה וטובות לכל
העליונים (עולמים). (במדבר כח)
כבשים בני שנה - לתת כח לכל
הדרגות. שעיר עזים - שלא
תראה טמאה במקדש ביום
הדין, וביום זה מתחברת
הגבורה העליונה בדין הפחתון
של ראש חדש לדון את העולם.
בא ראה, גבורה דין הקשה,
כנסת ישראל דין הרפה, אף
חובת היום פר אחד כדי
שהעולם יוכל לסבל, ולכן
בראש חדש שני פרים, שהיא
כפרה. בעשרה לחדש כנגד
דרגת משה. במוסף שלו פר בן
בקר אחד, שלא נוסף בו דין כל
כך, היות שאותו יום הוא של
כפרה. איל אחד תקיף לשבר את

חולקין. איל אחד, לאתחברא ליה חילא
דגבור"ה. שבעה אמרין לקבל פולהו דרגין
דיחדון בהאי הלולא. שעיר עזים, לכפרא על
דסאיבו מקדשא חייבין דלתתא.

בחדש השביעי, (במדבר כ"ט) לקבל דרגא
דיצחק דיתחבר ביה כנסת ישראל
בתרין פרים. האי דכתיב (בראשית ח) ותנח
התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר,
דאתוספא כנסת ישראל דאיהי שביעית על
עשר סמיכא לעשרה. בגין כך פר אחד
לאוספא ליה חילא דאימא עלאה למידן
עלמא. אבל תרין לא, בגין דלא יכיל עלמא
למסבל דינא תקיפא.

איל אחד, גבורה דיליה לישנא דתקיפו,
(תהלים כ"א) אילותי לעזרתי חושה. והאי
איל תשפח בכולהו מוספין, דמוסיפין חילא
דגבורה עליהו. פר משפתיא דאית ביה ניחא,
ולית ביה דינא כלל. דאתגלייא עתיקא
קדישא חידו וטבאן לכולהו עלאין (כ"א עלמין).

(במדבר כ"ח) כבשים בני שנה, למיהב חילא
לכולהו דרגין. שעיר עזים דלא יתחזי סאיבו
במקדשא ביומא דדינא ובהאי יומא אתחבר
גבורה עלאה בדינא תתאה דראש חדש
למידן עלמא.

תא חזי, גבורה דינא קשיא, כנסת ישראל
דינא רפיא. אף חובת היום פר אחד,
בגין דייכיל עלמא למסבל. ובגין כך פריש
ירחא תרין פרים דהיא כפרה. בעשרה
לירחא לקבל דרגא דמשה, במוסף דיליה פר
בן בקר אחד, דלא אתוסף ביה דינא כל כך
בגין דהוא יומא דכפרה. איל אחד תקיף,
לתברא רשיעי עלמא, ובעינן למעבד נייחא
לשפכא רגזא. כבשים שבעה, לאוספא

הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיף לְעֲשׂוֹת נֶחֱת לְשִׁפּוֹ הַרְגֹזוּ. כְּבָשִׁים שֶׁבָעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד הַתּוֹסֵף כָּאֵן בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טְמֵאת הַמִּקְדָּשׁ, מִשׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה יִכַּפֵּר עַל הַפֶּל וְלֹא תִשָּׂאֵר טְמֵאָה בְּעוֹלָם.

מִשׁוֹם כִּן אֶחָד בְּיוֹם, לְכַפֵּר קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדִי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא שָׁם טְמֵאָה כָּל כִּן, וְאֶחָד בַּחוּץ לַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁלֹּא תִמָּצֵא טְמֵאָה בְּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר לַחֲדָשׁ כְּנֶגֶד דְּרַגַּת אֶהְרֹן שְׂאֲחוֹז בַּהוֹר, וְהַתְּעֵלָה גַם בַּחֶסֶד.

וְכֵן בְּזִמְנֵי זֶה אֶפְלוּ עִם כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד, מִשׁוֹם שֶׁמִּתּוֹסֵף חֶסֶד שֶׁל אֶהְרֹן עִם חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם מְקַרְיָבִים בּוֹ בְּשִׁבְעָה יָמִים קְרִבְנוֹת עוֹלוֹת, כְּדִי שִׁישְׁמְחוּ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. שְׁבַעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שְׁבַעִים אַמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הָעוֹלָם, וּבְיוֹם הַרְאֵשׁוֹן פְּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, לְהַרְאוֹת שְׂאֵינָם כְּדֹאִים לְהַתְקַיֵּם בְּעוֹלָם אֵלֹא בְּטוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מַדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵיִרִים שְׁנַיִם, שֶׁתְּהִיָּה תְקִיפּוֹת לְאוֹתָהּ דְּרַגָּה שֶׁל חֶסֶד עֲלִיּוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מִמֶּה שֶׁמְקַרְיָבִים בְּכָל הַמוֹסָפִים, מִשׁוֹם שֶׁחַג זֶה הוּא כְּנֶגֶד דְּרַגַּת אֶהְרֹן, שְׂאֲחוֹז בְּדְרַגָּה שְׁשִׁית. וְנִקְרָא יוֹם הַשְּׁשִׁי. יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלֶּף שְׁנַיִם. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם חֶסֶד לְעַמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ, אִז - וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁלְמַעַלָּה נוֹסְפוֹת בְּרִכּוֹת.

לְכוּלְהוֹ דְרַגְיָן. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד, אֶתּוֹסֵף הַכָּא בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּרָא עַל סוֹאֲבַת מִקְדָּשָׁא, בְּגִין דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲיֵלָא מְכַפֵּר כָּלָא. וְלֹא יִשְׁתָּאֵר סְאִיבוֹ בְּעֵלְמָא.

בְּגִין כִּן, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפֵּרָא קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים חַד זְמַנָּא בְּשִׁתָּא, בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח כָּל כִּן סְאִיבוֹ תַמָּן. וְחַד לְבָרָא, לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח סְאִיבוֹ בְּעֵלְמָא. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר לִירְחָא לְקַבֵּל דְּרַגָּא דְּאֶהְרֹן דְּאֶחִיד בְּהוֹ"ד וְאִסְתַּלַּק נְמִי בַּחֶסֶד.

וּבְגִין כִּן בְּהֵאִי זְמַנָּא אֶפְּלוּ עִם כָּל אוֹמִין דְּעֵלְמָא עֲבִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוֹ. בְּגִין דְּאֶתּוֹסֵף חֶסֶד דְּאֶהְרֹן עִם חֶסֶד דְּאַבְרָהָם וְאֵינוֹן מְקַרְבִּין בֵּיהּ בְּשִׁבְעָה יוֹמִין קְרִבְנִין עֲלוּוֹן, בְּגִין דִּיְחִדּוֹ כּוֹלִיָּה עֵלְמָא בַּחֲדוּתָא דִּישְׂרָאֵל. שְׁבַעִין פְּרִים לְקַבֵּל שְׁבַעִין אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת דְּעֵלְמָא, וּבְיוֹמָא קִדְמָאָה פְּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר. לְאַחֲזָאָה דְּלֹאוּ אֵינוֹן כְּדֹאִי לְאַתְקִימָא בְּעֵלְמָא, אֵלֹא בְּטִיבוֹ דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמִי.

אֵרִים שְׁנַיִם לְמַהוֹי תְקִיפּוֹ לְהֵהוּא דְרַגָּא דְחֶסֶד עֲלָאָה עַל חַד תְּרִין מִמֶּה דְמְקַרְבִּין בְּכוּלְהוֹ מוֹסָפִין בְּגִין דְּהֵאִי חַגָּא אִיהוּ לְקַבֵּל דְּרַגָּא דְּאֶהְרֹן דְּאֶחִיד בְּדְרַגָּא שְׁתִּיתָאִי. וְאֶקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאִי. יוֹמָא דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אֵלֶּף שְׁנַיִן. וּבְהֵהוּא יוֹמָא זְמַנִּין קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹסְפָא עַל חַד תְּרִין טִיבוֹ לְעַמִּיָּה. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ, אִז וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָלְהוֹ דְרַגְיָן דְּלַעֲלֵילָא אֶתּוֹסֵף בְּרִכָּאָן.

ובאה הוא יומא ייתי מלפא משיחא ויתקרי חג האסיף דיקניש קדשא בריה הוא ביה גלותא דעמיה, הדא הוא דכתיב (ישעיה י"א) ויהיה ביום והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויקרא חג הסכות, שפל שבע הדרגות מכסות על ישראל כמו ספה, ולכן כל ענני הכבוד הולכים עם ישראל במדבר בזכות אהרן, ולכן ארבעה עשר ככשים שפכל יום. ובשבעה ימים - הרי שבעתים, ויאיר שבעתים אור השמש, והקדוש ברוך הוא ירחם על העולם. ושעיר עזים אחד לחטאת - לכפר על טמאת המקדש שטמאו אמות העולם עובדי כוכבים ומזלות. ביום השני פנגד דרגת יצחק. ביום השלישי פנגד דרגת יעקב. ביום הרביעי פנגד דרגת יוסף. ביום החמישי פנגד דרגת משה. ביום הששי פנגד דרגת אהרן.

ובא וראה, בחג זה ובחג המצות שבעה ימים שפוללים בהם כל הימים שלמעלה, מה שאין פן בשאר חגים שמקריבים בהם מוסף, אלא הינו מה שפרשנו בסוד האמונה, (בראשית ל) מחשף הלבן אשר על המקלות, שלכל אותם שבעה שבע דרגות מקיפות אותם בצד החסד, החג של המצות פנגד אברהם שבא מחסד, לכן כל הדרגות שם, שהרי את כל הדרגות מקיף יעקב השלם לצד של חסד. החג הזה פנגד דרגתו של אהרן שאחוזו בחסד, כלם עמו.

דבר אחר - משום שכל הדרגות וכל הצדיקים, כשיצאו ישראל ממצרים, הקדוש ברוך הוא התגלה שם בפתרים שלו, ועתיד לעשות פן בזמן ביאת המשיח. משום פן כל הפתרים רמוזים

ובאה הוא יומא ייתי מלפא משיחא ויתקרי חג האסיף דיקניש קדשא בריה הוא

ביה גלותא דעמיה, הדא הוא דכתיב (ישעיה י"א) ויהיה ביום והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הסכות, דכלהו שבעה דרגין חפין על ישראל כסופה ובגין פן פולהו ענני כבוד אזלין עם ישראל במדברא בזכותא דאהרן בגין פן ארבעה עשר אמרין בכל יומא.

ובשבעה יומין הא שבעתים וינהיר שבעתים נהירו דשמשא. וקדשא

בריה הוא ירחם על עלמא ושעיר עזים אחד חטאת לכפרא על סאיכו מקדשא דסאיכו אומי עלמא עובדי כוכבים ומזלות ביומא תנינא לקבל דרגא דיצחק. ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה לקבל דרגא דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה לקבל דרגא דאהרן: ותא חזי בהאי חגא ובחגא דפטירו, שבעה יומי דכלילין פולהו יומין דלעילא בהו.

מה דלית פן בשאר חגין דמקרבין בהו מוסף, אלא הינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא (בראשית ל) מחשוף הלבן אשר על המקלות, די לכל אינון שבעה שבעה דרגין אסחר לון בסטר דחס"ד חגא דפטירא, לקבל אברהם דאתי מחס"ד בגין פן פולהו דרגין תמן. דהא לכולהו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד. האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחסד, פולהו עמיה.

דבר אחר, בגין דכולהו דרגין וכולהו זכאין, פד נפקו ישראל ממצרים קדשא בריה הוא אתגלי תמן בכתרוי וזמין למעבד פן ביומי דייתי משיחא. בגין פן

פולֵהוּ כְתָרִין רְמִיזִין הֶכָא וְהֶכָא וְנִטְלִין עַל
 חַד תְּרִין שְׁבַע בְּרַכָּאן הֶכָא מֵהֶתֶם. וְהֶתֶם עַל
 חַד שְׁבַע מִשְׁאָר מוֹסְפִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב
 (מִיכָה ז') פִּימִי צִאתָךְ מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנּוּ
 נִפְלְאוֹת. פִּיּוֹם צִאתָךְ הָיָה לֹו
 לֹמֵר! מַה זֶה פִּימִי? שְׁכַל הַיָּמִים
 הָעֲלִיּוֹנִים הַזְדַּמְנוּ לְשֵׁם וְהַזְדַּמְנוּ
 לְכָאן, מִשּׁוֹם כֶּף נִפְלְאוֹת, ג' ^נ
 פְּלָאוֹת, חֲמִשִּׁים פְּלָאוֹת, שְׁהָרִי
 חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִינָה פִתַח הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשֵּׁם,
 וְלִכְן מִזְכֵּרַת בַּתּוֹרָה חֲמִשִּׁים
 פְּעֻמִּים יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּנֶגֶד
 חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כֶּף יַעֲשֶׂה לִימּוֹת
 הַמְּשִׁיחַ. וּמַה זֶה אֲרָאֵנּוּ? אֵלָּא
 אֲרָאֵנּוּ אֵת אוֹתוֹ הַנֶּקֶן שֶׁרָאָה
 בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת י"ד) וַיֵּרָא
 יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוּלָּה, וְאָז
 עֲתִיד לְרֵאוֹת אֵת הַפְּרַעֲנוֹת שֶׁל
 זְמַן לְמַחֲזִי פּוֹרְעֵנוֹתָא דְאַדּוּם.

דְּבַר אַחֵר, דְּבִגְיָנָהוֹן דְּשִׁבְעָה צְדִיקֵיָא, זְמַן
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבְרָא לְכָל אוֹמִין
 דְּעַלְמָא וְלֹא יִשְׁתַּאֲר בְּעַלְמָא אֵלָּא קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדֵי וַיִּשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּגִין כֶּף
 הֶכָא שְׁבַע יוֹמִין.

תָּא חֲזִי, דְּבִגְיָן כֶּף מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין.
 וּבִיוֹמָא תְּמִינָאָה שְׁלִטִין יִשְׂרָאֵל
 לְחוֹדְיֵיהוּ בְּעַלְמָא וּמְקַרִיבִין פֶּר אֶחָד אֵיל
 אֶחָד, רָזָא דִּיחֻודָא. שְׁבַעַה כְּבָשִׂים לְקַבֵּל
 שְׁבַעַה דְּרִגִין. שְׁעִיר עֲזִים, אֶף עַל גִּב
 דְּבַהּ הוּא זְמַנָּא יַעֲבְרִינִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 מְעַלְמָא, עִם כֶּל דָּא יִשְׁתַּאֲר מְנִיָּה דְלָא
 יִתְבַטְּלוֹן מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה. וּבַהּ הוּא זְמַנָּא יִפְקוֹן
 מִיָּם חַיִּים מִחֲכָמָה עֲלָאָה (זְכַרְיָה י"ד) חֲצִיָּם אֵל
 הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי דָּא חֲסֵד עֲלָאָה וְחֲצִיָּם אֵל
 הַיָּם הָאַחֲרוֹן דָּא גְבוּרָ"ה תַּתְּאָה וּגְבוּרָ"ה
 עֲלָאָה. בְּקִיץ וּבְחֹרֶף בְּסִטְרָא דְאַשָׁא
 וּבְסִטְרָא דְמֵיא. דְלָא יִשְׁתַּאֲר דִּינָא בְּעַלְמָא

כָּאן וְכָאן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד
 שְׁנַיִם שְׁבַע בְּרַכּוֹת כָּאן מִשֵּׁם.
 וְשֵׁם עַל אֶחָד שְׁבַעַה מִשְׁאָר
 הַמוֹסְפִים, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (מִיכָה ז')

דְּבַר אַחֵר - שְׁבַשְׁבִּיל שְׁבַעַת
 הַצְדִּיקִים עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְהַעֲבִיר אֵת כֶּל אַמּוֹת
 הָעוֹלָם, וְלֹא יִשְׁאֲר בְּעוֹלָם אֵלָּא
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וַיִּשְׂרָאֵל
 גּוֹי אֶחָד. מִשּׁוֹם כֶּף כָּאן שְׁבַעַה
 יָמִים.

בֹּא רֵאָה שְׁמִשּׁוֹם כֶּף מִתְמַעֲטִים
 וְהוֹלְכִים, וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים
 יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם בְּעוֹלָם וּמְקַרִיבִים
 פֶּר אֶחָד, אֵיל אֶחָד, סוּד הַיְחֻוד.
 שְׁבַעַה כְּבָשִׂים - כְּנֶגֶד שְׁבַע
 דְּרָגוֹת. שְׁעִיר עֲזִים - אֶף עַל גִּב
 שְׁפָאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירוֹ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִן הָעוֹלָם, עִם כֶּל זֶה
 יִשְׁאֲר מִמֶּנּוּ שְׁלֹא יִתְבַטְּלוּ מִפְּרִיָּה
 וּרְבִיָּה. וּבִאֲוֹתוֹ זְמַן יִצְאוּ מִיָּם
 חַיִּים מִחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, (זְכַרְיָה י"ד)
 חֲצִיָּם אֵל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי - זֶה
 חֲסֵד עֲלִיוֹן, וְחֲצִיָּם אֵל הַיָּם
 הָאַחֲרוֹן - זֶה גְבוּרָה תַּתְּוֹנָה
 וּגְבוּרָה עֲלִיוֹנָה. בְּקִיץ וּבְחֹרֶף -
 בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שְׁלֹא

אֵלָא כְּלָא רַחֲמֵי וְחַיִּים וְחִירוֹ בְּעֵלְמָא :
 וְתָא חֲזִי בְּהַאי חֲגָא עֲבָדִין נְסוּף הַמַּיִם. נְבִיעַ
 דְּחֶסֶד בְּאִינוּן שְׂתִין מִשְׁשֵׁת יְמֵי
 בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְהוּ שְׁבַעַה יוֹמִין עֲלָאִין מְקַבְּלִין
 מְאִינוּן מַיִם חַיִּים דְּנִפְקִין מִירוּשְׁלָיִם עֲלָאָה
 טְמִירָא. וּבְאֵן אֲתֵר רְמִיז לְאִינוּן מַיִם חַיִּים,
 בְּאִינוּן שִׁיתִין. וְחֶסֶדִי וְצַדִּיקִי חֲדָאֵן בְּהַאי
 הַלּוּלָא, בְּגִין דְּרְמִיזָא לְהַהוּא טִיבוּ דְזַמִּין
 קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְמַעַבְד פֶּד יַעֲבֵר קְדָשָׁא
 בְּרִיף הוּא סְאִיבוּ מְאַרְעָא דִּיחֲתוּן אִינוּן מַיִם
 חַיִּים טְהוּרִים בְּאִינוּן שִׁיתִין, בְּהַהוּא מְזַבְּחַ
 עֲלָאָה הַהוּא יָם הָאֲחֵרוֹן. וְאִינוּן תְּלַתָּא לֹוּגִין
 מַיִם שְׁמֹנֶה עֶשֶׂר בְּצִים לְקַבֵּל צַדִּיק דְּאֶקְרִי
 ח"י הָעוֹלָמִים, וְעַל יְדֵיהּ מַיִם נַחְתִּין בְּאִינוּן
 שִׁיתִין.

וְתָא חֲזִי הַלֵּל הַזָּקֵן פֶּד הָהּ חֲדֵי בְּהַאי
 הַלּוּלָא אָמַר אִם אֲנִי כָאֵן הַכֵּל כָּאֵן.
 וְאִם אֵין אֲנִי כָאֵן מִי כָאֵן. הוּא רְמִיז וְאָמַר אֵי
 שְׁכִינְתָּא דְּאֶקְרִי אֲנִי שְׂרִיָּא כָאֵן. הַכֵּל כָּאֵן
 הַהוּא אֲתֵרָא דְּאֶקְרִי כֹּל דְּאֲתֵי לְאַזְהוּוּגָא בְּהַ.
 וְאִם אֵין אֲנִי כָאֵן מִי כָאֵן. דְּהָא לָא חֲשִׁיבָא
 טִיבוּ שְׁלִימָא בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא לָא שְׂרִיָּא
 בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. אֲבָל פֶּד יִשְׁתַּלְמוּ אִינוּן פְּרִים
 כְּדִין פְּתִיב (ישעיה י"ב) וּשְׂאֲבָתֶם מַיִם בְּשִׁשּׁוֹן
 מְמַעֲיַנֵי הִישׁוּעָה. מָאֵן אִינוּן. שִׁית מְעִינֵי
 דְּאִינוּן מְרִיקִין בְּהַאי יִשׁוּעָה וְכִדִּין עֲלָמָא
 כּוּלִּיהּ בְּחֻדְוָה בְּגִין דְּנִפְקָא שְׁכִינְתָּא מִבִּין
 הַהוּא סְאִיבוּ דְשָׂר עֲמִין, בְּגִין כֶּף (במדבר כ"ט)
 בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

וּבֵא וּרְאָה, כְּשֶׁהַלֵּל הַזָּקֵן הִיָּה
 שְׂמַח בַּהַלּוּלָא הַזֶּה, אָמַר, אִם אֲנִי
 כָּאֵן - הַכֵּל כָּאֵן, וְאִם אֵין אֲנִי כָּאֵן
 - מִי כָּאֵן? הִיָּה רוּמֵז וְאָמַר, אִם
 שְׁכִינָה שְׁנַקְרָאת אֲנִי שׁוּרָה כָּאֵן -
 הַכֵּל כָּאֵן, אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַקְרָא כֹּל
 שְׁבָה לְהַזְדַּוּגָּ בְּהַ. וְאִם אֵין אֲנִי
 כָּאֵן - מִי כָּאֵן? שְׁהִרִי לָא חֲשׁוּב
 טוֹב שְׁלָם, מְשׁוּם שְׁשְׁכִינָה לָא
 שׁוּרָה בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה. אֲבָל
 כְּשִׁישְׁתַּלְמוּ אוֹתָם פְּרִים, אֲזַ
 פְּתוּב (ישעיה יב) וּשְׂאֲבָתֶם מַיִם
 בְּשִׁשּׁוֹן מְמַעֲנֵי הִישׁוּעָה. מִי
 הֵם? שְׁשָׁה מְעִנּוֹת שְׁמִרִיקִים
 בִּישׁוּעָה הַזֹּאת, וְאֲזַ הָעוֹלָם כֹּלוֹ
 בְּחֻדְוָה, מְשׁוּם שְׁשְׁכִינָה יוֹצֵאת
 מִתּוֹף אוֹתָהּ טְמֵאת שְׂאֵר הָעַמִּים,
 מְשׁוּם כֶּף (במדבר כט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי
 עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

תָּא חֲזִי, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרֵבָה וְנְסוּף הַמַּיִם
 הַלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. שְׂאֵר מְלִי
 דְּאוּרִייתָא תוֹרָה. וְהֵכָא הַלְכָה. מְאִי טַעְמָא,
 אֵלָא בְּגִין דְּהַאי אֲתֵרָא דְּאֶקְרִי הַר סִינִי, תוֹרָה

בֵּא רְאָה, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עֲרֵבָה
 וְנְסוּף הַמַּיִם - הַלְכָה לְמִשָּׁה
 מְסִינִי, שְׂאֵר הַדְּבָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה

הַזֶּה, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרֵבָה וְנְסוּף הַמַּיִם
 הַלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. שְׂאֵר מְלִי
 דְּאוּרִייתָא תוֹרָה. וְהֵכָא הַלְכָה. מְאִי טַעְמָא,
 אֵלָא בְּגִין דְּהַאי אֲתֵרָא דְּאֶקְרִי הַר סִינִי, תוֹרָה

שְׁבַעַל פֶּה אֹלִיפֶת לִיה לְמֹשֶׁה לְקִשְׂרָא
קִשְׂרִין דְּמַהִימְנוּתָא.

אִינוּן עֶשֶׂר נְטִיעִין דְּנֻצַב קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
דְּהָא אַחִיד לֹוּן בְּהֵוּא אַתְרָא דְאַקְרִי
עָרַב שְׁבִיעִית וַיַּעֲבֹדוּן פְּרִי בְּהֵוּא בֵּית סָאָה,
בְּגִין דְּאִיִּתִי מְזוּנָא לְעִלְמָא בְּהָאִי שְׁבִיעִית.
דְּלִית לֹוּן מְזוּנָא אֶלָּא מֵהֵוּא שְׁתִּיתָאָה
דְּזִרְעִין בְּה זִרְעִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (הוֹשֵׁעַ י')
זִרְעוּ לָכֶם לְצִדְקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, מָה
דְּזִרְעִין יֵהָא לְהֵוּא אַתְרָא דְאַקְרִי צִדְקָה
שְׁלָמָה, וּכְדִין וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד פְּדִין יֵהָא טִיבו
עֲלָאָה. וּמֵאֵן אִיהוּ לְפִי (פ') חֶסֶד דָּא אַבְרָהָם.
וְתָא חֲזִי לְתַתָּא שְׁבַעָה עֲבִידוּן אִית בִּינֵיהוּן.
זִרְעֵ"ה לְקַבֵּל אִימָא עֲלָאָה, הָדָא הוּא
דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ו) הָא לָכֶם זִרְע. קִצְיִר"ה לְקַבֵּל
דְּרָגָא דְאַבְרָהָם הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְקִצְרוּ לְפִי
חֶסֶד. דִּישָׁ"ה בְּחֵרוּץ לְקַבֵּל דְּרָגִיָּה דִּיצְחָק
דְּעֲבִיד דִּינָא וְאַפְרִישׁ תְּבִין מֵהֵוּא בֵּר. דִּינָא
אַפְרִישׁ מִנִּיה וְעֲבַד דִּינָא בְּרִשְׁעֵי עֲלְמָא וּכְדִין
אִינְהוּ פְּמוּץ לְפָנֵי רוּחַ. וְהָאִי רוּחַ דָּא דְרָגָא
דִּיעֲקֹב דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ה) וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב,
וּלְקַבְּלִיה זִרְ"ה וְהוּא מוּץ לְאַשָּׁא אַתִּיָּהִיב
לְמִיכָל. טוּח"ן לְקַבֵּל דְּרָגָא דְּמֹשֶׁה. ל"ש
לְקַבֵּל דְּרָגָא דְאַהֲרֹן. אוּפ"ה לְקַבֵּל דְּרָגָא
דְּצִדִּיק וְאַתְעֲבִיד לְח"ם בִּידוּ דְּצִדִּיק
בְּהֵוּא אֹור דְּאִית בְּצִיּוּן, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
(תְּהִלִּים קל"ו) נוֹתֵן לְחֵם לְכָל בֶּשֶׂר. בְּקַדְמִיתָא
לְכ"ל וּלְבַתֵּר לְהֵוּא אַתֵּר דְּאַקְרִי בֶּשֶׂר וּמֵאִי
לְחֵם דָּא קִיוּמָא.

וּבְהָאִי שְׁתָּא שְׁבִיעֶתָא לָא עֲבִידוּן עֲבִידָתָא,
אַלָּא אַכְלִין הֵוּא לְחֵם דְּאַתִּיָּהִיב
לְהוּ מִשְׁתָּא שְׁתִּיתָאָה. וְכוּלְהוּ עֲלִמִין בְּחֻדְוָה
נְיִיחִין וְכוּלְהוּ מִסְפְּנֵי וְעֲתִירִי כוּלְהוּ שְׁוִין

- תּוֹרָה, וְכֵאֵן הִלְכָה. מָה הַטַּעַם?
אַלָּא מִשּׁוּם שְׁמִקּוּם זֵה שְׁנִקְרָא
הוּר סִינַי, תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה לְמִדָּה
אַת מֹשֶׁה לְקִשְׂרֵי קִשְׂרֵי הַאֲמוּנָה.
אוֹתוֹן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת שְׁנִטְעַת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁאֲחִזוּ אוֹתוֹן בְּאוֹתוֹ
מְקוּם שְׁנִקְרָא עָרַב שְׁבִיעִית,
וַיַּעֲשׂוּ פְרִי בְּאוֹתוֹ בֵּית סָאָה, כְּדִי
שְׁיַבֵּא מְזוּן לְעוֹלָם בְּשְׁבִיעִית
הַזֶּה, שְׁאִין לְהֵם מְזוּן אֶלָּא
מֵאוֹתָהּ שְׁנָה שְׁשִׁית שְׁזוֹרְעִים בְּה
זִרְעִים. זֵהוּ שְׁכְּתוּב (הוֹשֵׁעַ י') זִרְעוּ
לָכֶם לְצִדְקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. מָה
שְׁזוֹרְעִים יֵהִיָּה לְאוֹתוֹ מְקוּם
שְׁנִקְרָא צִדְקָה שְׁלָמָה, וְאִזּוּ וְקִצְרוּ
לְפִי חֶסֶד, אִזּוּ יֵהִיָּה טוֹב הַעֲלִיּוֹן.
וּמִי הוּא לְפִי חֶסֶד? זֵה אַבְרָהָם.
בֵּא רְאֵה, לְמִטָּה שְׁבַעָה מַעֲשִׂים
יֵשׁ בִּינֵיהֶם. זִרְעֵה - פְּנִגְדַּת הָאֵם
הַעֲלִיּוֹנָה, זֵהוּ שְׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית מו)
הָא לִּם זִרְע. קִצְיִרָה - פְּנִגְדַּת דְּרָגַת
אַבְרָהָם, זֵהוּ שְׁכְּתוּב [ו'] וְקִצְרוּ
לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁה בְּחֵרוּץ - פְּנִגְדַּת
דְּרָגַת יִצְחָק, שְׁעוֹשָׂה דִין וּמְפָרִיד
תְּבִין מֵאוֹתוֹ בֵּר. דִין מְפָרִיד מִמֶּנּוּ,
וְעוֹשָׂה דִין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְאִזּוּ
הוּא (תְּהִלִּים לו) כְּמִץ לְפָנֵי רוּחַ.
וְרוּחַ הַזֶּה זֵהוּ זֵה הַדְּרָגָה שֶׁל יַעֲקֹב,
שְׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית מו) וַתַּחֲי רוּחַ
יַעֲקֹב, וּכְנִגְדוּ זִוְרָה. וְאוֹתוֹ הַמִּץ
נִתֵּן לְאֵשׁ לְמֵאֲכָל. טוּחֵן - פְּנִגְדַּת
דְּרָגַת מֹשֶׁה. לֵשׁ - פְּנִגְדַּת דְּרָגַת
אַהֲרֹן. אוּפָה - פְּנִגְדַּת דְּרָגַת צִדִּיק,
וְנַעֲשָׂה לְחֵם בִּידוּ שֶׁל צִדִּיק
בְּאוֹתוֹ אֹור שֵׁישׁ בְּצִיּוּן. זֵהוּ
שְׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קלו) נִתֵּן לְחֵם לְכָל
בֶּשֶׂר. בְּתַחֲלָה לְ"כָל", וְאַחַר כֵּן
לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא בֶּשֶׂר. וּמָה
זֵה לְחֵם? זֵה הַקִּיּוּם.

וּבְשִׁנְהַת הַשְׁבִּיעִית הַזֶּה לֹא עוֹשִׂים
מְלָאכָה, אֶלָּא אוֹכְלִים אוֹתוֹ לְחֵם
שְׁנִתֵּן לְהֵם בְּשִׁנְהַת הַשְּׁשִׁית, וְכָל
הָעוֹלָמוֹת נִחִים בְּחֻדְוָה. וְכָל
הַעֲנִיִּים וְהַעֲשִׂירִים, כָּלֵם שְׁוִים

במקום זה, שהרי כל הפחתונים נזונים משנה השביעית הזו. ואם אדם עושה סחורה באותם פרות, המקום הזה של עניות מונע ממנו ברכות, ולכן מונע ממנו ברכות. וצריך אדם להראות שלארץ הקדושה הזו של הקדוש ברוך הוא יש נחת עם בעלה, והקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל הזה, ו"כל" לאותו מקום שנקרא (בראשית ב) בשר מבשרי, ואין לה אור משלה, אלא אותם ספיחי הששית שזרעו בה ממילא.

וצריך אדם באותו ערב שביעית לעשות מלאכת הארץ באותן עשר נטיעות שהשתלמו בה, שתתחד הארץ הזו עמם ולא תפרד מהם, ואף היא תקרא נטיעה, נטיעה שנטע הקדוש ברוך הוא, כדי שלא ימנע ממנה אותו טוב שיש לה עם בעלה מנוחה בשביעית. ולכן נקרא אדם ביום הששי, והזדווגה עמו בת זוגו להתענג בשבת, ועליו הזדווגה צדק עם ששי לתת אור להר סיני הזה.

ובא וראה, הר חורב נקרא בשמזדוג עמו וא"ו, ואם בני אדם מפרידים וא"ו ממנה, נקרא חרב לה, שהרי פתוב חרב, ועושה נקמות, לכן הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה, שיכללו אותה עם אותם עשר נטיעות ערב שביעית, ויבא מזון לעולם בשביעית, שהוא מקום שאין לו אור אלא מה שנפן לו מאותו וא"ו.

ובא וראה, כשעשו ישראל את העגל, והפרידו הברכות מהר חורב הזה, שהפרידו ממנו וא"ו וקצצו בנטיעות, באותן נטיעות מה פתוב? (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

בהאי אתר, דהא כולהו תתאי מהאי שתא שביעתא מתזנין. ואי בר נש עביד באינון פירין סחורתא. האי דאתרא דעניותא מנע מניה ברכאן, בגין כך מנע מניה ברכאן. ובעי בר נש לאחזאה דהאי ארעא קדישא דקדשא בריך הוא אית לה נייחא בבעלה וקודשא בריך הוא יחיב לחם להאי כ"ל. וכ"ל לההוא אתרא דאקרי בש"ר מבשרי, ולית לה נהורא מדילה אלא הנהו ספיחי דשתיתאה דאזדורעו בה ממילא.

וכעי בר נש פההוא ערב שביעית למעבד עבידתא דארעא באינון עשר נטיעין אשתלימו בה דתתיחד האי ארעא בהו, ולא תתפרש מניהו ותתקרי אף היא נטיעה, נציבו דנצב קדשא בריך הוא. בגין דלא יתמנע מניה ההוא טיבו דאית לה עם בעלה, נייחא בשביעית. בגין כך אדם פיומא שתיתאה אתברי ואזדווגת עמיה בת זוגיה לאתענגא בשבתא, והשתא אזדווגת צד"ק בשתיתאה למיהב נהירו להאי הר סיני.

ותא קזי, הר חורב אתקרי כד אזדווג עמיה וא"ו. ואי בני נשא מפרישין וא"ו מניה, אקרי חרב ליי, דהא חרב פתיב, ועבדא נוקמין. בגין כך הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה דיכללון יתה באינון עשר נטיעין ערב שביעית, וייתי מזונא לעלמא בשביעית. דהוא אתרא דלית לה נהורא אלא מה דאתייהיב לה מההוא וא"ו.

ותא קזי ישראל פד עבדו עגלא ואפרישו ברכאן מהאי הר חורב דאפרישו מניה וא"ו וקצצו בנטיעות באינון נטיעין, מה כתיב (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ההוא עדי עלאה, תפלין דרישא

אותו תכשיט עליון, תפלין של ראש וזרוע ששמים ביד כהן הסירו מהם, ומאיזה מקום נתן להם? מהר חורב, כשהזדונג עמה וא"ו. וכעת (משלי טז) [ו]נרגן מפריד אלוף, ועוררו עליהם את החרב.

משום כך, בני לוי שעשו לויה למקום זה, נפרעו מהם, זהו שפיתוב (שמות לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלו, ויאספו אליו כל בני לוי. שהרי לא עשו פרוד, אלא לויה. ואמר להם משה, פה אמר ה' עברו ושובו משער לשער במחנה. משום שה"כה" הזאת נתנה להם רשות לעשות דינים. ומיהו פה? זה הר חורב, ולכן הרגו מהם כשלת אלפי איש. שלשת לא נאמר, אלא כשלת, כנגד אותן שלש דרגות שהיו ממלאות את הבאר הזו. זהו שפיתוב (בראשית כט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה, משום שהם גרמו שישתלקו ממנה, והרי בארויה.

משום כך צותה תורה שבעל פה הזאת את משה על אותן עשר נטיעות וערבה, שיקיפו את המזבח הזה עם אותם ערבי נחל, כנגד שתי דרגות שמקיפים למעלה, שהם נצח והוד, ואז יעשו נסוף המים אותם מים חיים שבאים על ידי צדיק, ולא ימנעו ממזבח הזה הטוב העליון.

ובא וראה, כל שאר ימות השנה עושים במזבח הזה נסוף היין, רומז לדין שנגנס בה לדון את העולם. אבל בחג עושים אף במים חיים, שהרי חיים ואור נוסף באותו זמן, (ישעיה יא) כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים.

וידועא דשוויין ביד כהן אעדיאו מנהון. ומאן אתר אתייהיב לון, מהר חורב כד אנדונג בה וא"ו. והשתא (משלי ט"ז) ונרגן מפריד אלוף ואתערו עליהון חרב.

בגין כך בני לוי דעבדו לויה להאי אתרא, אתפרעו מנהון. הדא הוא דכתיב (שמות

לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לוי אלי ויאספו אליו כל בני לוי, דהא לא עבדו פרידא אלא לויה. ואמר לון משה (שמות לב) פה אמר יי עברו ושובו משער לשער במחנה, בגין דהאי כ"ה יחבת לון רשותא למעבד דינין ומאן איהו כ"ה, דא הר חורב ובגין כך קטלו מנהון כשלת אלפי איש, שלשת לא אתמר, אלא כשלת לקבל הנהו תלתא דרגין דהוו מליין להאי באר. הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה. בגין דאינון גרמו דיסתלקון מינה והא אוקמויה.

בגין כך פקידת ליה האי תורה שבעל פה למשה על אינון עשר נטיעין וערבה דיקיפון להאי מזבח באינון ערבי נחל לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא דאינון נצ"ח הו"ד. וכדין יעבדון נסוף המים מאינון מים חיים דאתיין על ידא דצדיק ולא ימנעון מהאי מזבח טיבו עלאה.

והא חזי כל שאר יומי דשתא בהאי מזבח עבדין נסוף היין, רמיז לדינא דעייל בה למידן עלמא. אבל בחג עבדין אוף במים חיים. דהא חיים ונהירו אתוסף בההוא זמנא (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דעה את יי פמים לים מכסים.

עֲשֶׂרָה פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בִּירִידָתָן לְמִצְרַיִם דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה וְגוֹמֵר. וְאַחַת בְּעֲלִייתָן דְּכָתִיב (שְׁמוֹת י"ב) כָּשָׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֵּשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בִּימֵי שְׁאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם. וְאַחַת בִּימֵי דָוִד, (שְׁמוּאֵל-ב' כ"ג) וְיִתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֲזָרָא, (עֲזָרָא ב') כָּל הַקְּהָל כְּאַחַד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא, (יִרְמְיָה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יַדֵּי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה - זֶה אָדָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַשְּׂרָה עָלָיו הַטּוֹב שֶׁל הַעֲתִיק (כְּתוּב), אִימְתִי. כְּשֶׁמִּגִּיעָה הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפֶק רְצוֹן מֶהָ. זֶה הַרְצוֹן שֶׁל הַעֲתִיק. וּמַהִי הַחֲכָמָה הַזֹּאת? זוֹ חֲכָמָה זְעִירָה שֶׁהִיא גְדוּלָה בְּהַתְחַבְּרוֹת לְמַעְלָה. מִצָּא, מַה זֶה מִצָּא? כְּמוֹ שֶׁנֶּמְצָא בְּכָל וְאָדָם יִפֶּיק תְּבוּנָה - שֶׁצְרִיף לְעֵין וְלַהֲסַפֵּל וְלַהֲוִצִיא מִהַעֲמֹק הָעֲלִיּוֹן תְּבוּנָה לְהַאִיר לְחֲכָמָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי מִי הִיא נֹאֲרָה? עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּפִּיק רְצוֹן מְלַמְעָלָה לְהַאִיר לָהּ:

הַשְּׁלֵמָה מִזֶּה שֶׁמִּמּוֹת (סִימָן ל"ח) שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵלֶן כְּנֻגְדָן בְּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א') בְּצִלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן: שׁוֹק יְמִין וּשְׂמָאל, יָד יְמִין וּשְׂמָאל, גּוּף וּבְרִית - הָרִי שֵׁשׁ. וְהָרִי אֲמַרְתָּ שֶׁבַע? שֶׁבַע הֵם בְּאַשְׁתּוֹ, (שֵׁם ב') וְהָרִי לְבִשָּׂר אֲחָד.

מִשָּׂר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְּלָבוֹ לְטַע בְּגִנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנוֹת זָכָרִים, וְהָיוּ כְּלָם דְּקָלִים. אֲמַר, כְּשִׂיחֵי כְּלָם מִן אֲחָד, אִי

עֲשֶׂרָה פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בִּירִידָתָן לְמִצְרַיִם דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה וְכוּ' (וְגו'). וְאַחַת בְּעֲלִייתָן דְּכָתִיב (שְׁמוֹת י"ב) כָּשָׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֵּשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁתַּיִם בִּימֵי שְׁאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם, וְאַחַת בִּימֵי דָוִד (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) וְיִתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֲזָרָא (עֲזָרָא ב') כָּל הַקְּהָל כְּאַחַד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא (יִרְמְיָה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יַדֵּי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבו דְעֲתִיקָא. אִימְתִי, כְּדִ מִטָּא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵת אֲמַר (מִשְׁלֵי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפֶק רְצוֹן מִיָּה. דָּא רְעוּא דְעֲתִיקָא וּמֵאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְּרוּתָא לְעִילָא. מִצָּא, מֵאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשֶׁתְּפַחַת בְּכָלֵא. וְאָדָם יִפֶּיק תְּבוּנָה דְבְעֵי לְעִינָא וְלְאַסְתְּפִלָּא וְלְאַפְקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהָאִי חֲכָמָה. וְעַל יְדָא דְמֵאן אֲתַנְהִירַת עַל יְדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפִּיק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:

הַשְּׁלֵמָה מִזֶּה שֶׁמִּמּוֹת (סִימָן ל"ח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכֵלֶן כְּנֻגְדָן בְּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּצִלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן שׁוֹק יְמִין וּשְׂמָאל. יָד יְמִין וּשְׂמָאל גּוּף וּבְרִית הָרִי שֵׁשׁ. וְהָא אֲמַרְתָּ שֶׁבַע. שֶׁבַע הָיוּ בְּאַשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבִשָּׂר אֲחָד.

מִשָּׂר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה בְּלָבוֹ לְטַע בְּגִנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנִין זָכָרִים וְהָיוּ כְּלָם דְּקָלִים, אֲמַר כְּשִׂיחֵי כְּלָם מִן אֲחָד, אִי אֲפָשָׂר לְהַתְקַיֵּים. מַה עָשָׂה, נִטַע אֲתָרוּג

אִפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם. מַה עֲשֵׂה? נִטַּע אֶתְרוּג בַּיַּיְנִיהֶם, וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם הַתְּשֻׁעָה שְׁעֵלָה בְּלִבּוֹ לְהִיּוֹת זְכָרִים. וְאֶתְרוּג מַה נִּהְיָה? נִקְבָּה, וְהִינוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הַדֶּר פֶּתַת תְּמָרִים (ע"ב).

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם. אִפְשָׁר לֹמַר כֵּן וְהָא כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כַּנִּגְדוּ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אִימָא, דְּכְתִיב יִצְיָרָה וְכְתִיב בְּהֵן עֲשִׂיָה. עֲשִׂיָה דְּכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב הַנְּשֻׁמָּה עַל הַגּוּף וְאַסְפֵּי הַכֹּל. וּמַנִּין לָנוּ שְׁיִצְיָרָה זֶה הִיא לְשׁוֹן אֶסּוּפֵי הוּא שְׁכָתוּב (שם ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים וְגו' כָּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ דְּכְתִיב עַל הָאָדָם זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָא אֶתָם. וַיִּבְרָךְ אֶתָם.

בְּצַלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. בְּכָל אֲבָרָיו וּבְכָל חֻלְקָיו, וְהָרִי אֲמוּר, וְא"ו לְמָה הוּא דוּמָה? (תהלים קד) לְעֵטָה אֹר כְּשִׁלְמָה, וְהָרִי וְא"ו אֵינָה אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אֲמַר לוֹ, בְּרִית מִלָּה וְזוּוּגוּ שֶׁל אָדָם חֻשְׁבִּינָן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו רָאשׁוּ וְגוּפּוֹ חֻמְשָׁה. שְׁתֵּי שׁוּקָיו שֵׁשָׁה. וּכְנַגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם, שְׁכָתוּב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ יָמִים, (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: (ע"ד כ"א)

מַהֲשֵׁמֶטוֹת.

הַשְּׁלֵמָה מַהֲשֵׁמֶטוֹת הַמִּשְׁךְ הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְאַתְעֶסְקָא בְּהָא עֲלָמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלִמְעַבְד תּוֹלְדִין לְאַתְפִּשְׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא

מַצּוּה זֶה לְהִתְעַסֵּק בַּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְפִּשֵׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם. אִפְשָׁר לֹמַר כֵּן וְהָא כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כַּנִּגְדוּ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אִימָא, דְּכְתִיב יִצְיָרָה וְכְתִיב בְּהֵן עֲשִׂיָה. עֲשִׂיָה דְּכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב הַנְּשֻׁמָּה עַל הַגּוּף וְאַסְפֵּי הַכֹּל. וּמַנִּין לָנוּ שְׁיִצְיָרָה לִישְׁנָא דְּאֶסּוּפֵי הוּא דְּכְתִיב, וַיִּצַּר יי אֱלֹהִים כָּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ דְּכְתִיב עַל הָאָדָם זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם וַיִּבְרָךְ אוֹתָם (ע"ב).

בְּצַלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ בְּכָל אֲבָרָיו וּבְכָל חֻלְקָיו, וְהָא אֲמַרִּינָן וְא"ו לְמָה הוּא דוּמָה לְעוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה וְהָא וְא"ו אֵינָה אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אֲמַר לֵיהּ, בְּרִית מִלָּה וְזוּוּגוּ שֶׁל אָדָם חֻשְׁבִּינָן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֻשָׁה. רָאשׁוּ וְגוּפּוֹ חֻמְשָׁה. שְׁתֵּי שׁוּקָיו שֵׁשָׁה. וּכְנַגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְּכְתִיב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה יי אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: (ע"ד כ"א)

מַהֲשֵׁמֶטוֹת

הַשְּׁלֵמָה מַהֲשֵׁמֶטוֹת הַמִּשְׁךְ הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְאַתְעֶסְקָא בְּהָא עֲלָמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלִמְעַבְד תּוֹלְדִין לְאַתְפִּשְׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא

מַצּוּה זֶה לְהִתְעַסֵּק בַּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְפִּשֵׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל

הצדדים, וללקט רוחות ונשמות, שיהיה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה. שכל מי שלא מתעסק בפריה ורביה, מקטין את הדמות של רבוננו שלא ימצא בעולם הזה, וגורם שלא תשרה שכינה בעולם הזה. כמו שמתוספות רוחות ונשמות, כך מתוסף לרדת (נ"א דנא) לעולם הזה כבוד המלך, שכתוב (משלי יד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך - זה זיו כבוד המלך שמתוסף לרדת לעולם הזה. מחפת רזון - זה הקטנת דמות המלך שמקטין מהעולם הזה, כך מקטין גם למעלה, שהרי אותו זיו לא יורד, ונחשב על אותו אדם כאלו שפך דמים, שגרע הדמות שלמטה כמו שלמעלה, שכתוב (בראשית ט) פי בצלם אלהים עשה את האדם. והוא מקטין צלם אלהים למטה והדמות ודיוקן למעלה, ולכן צריך אדם להתעסק בפריה ורביה ולעשות צלם אלהים להגדיל כבוד ה' בכל הצדדים: ע"כ מההשמות.

השרמה מההשמות (סימן לח) ר"מ

מצוה זו לקיים מצות פריה ורביה לקיים בן ובת, משום שאב שם י', ואם שם ה', בן שם ו', בת שם ה', ואב ואם שיש להם בן ובת, גם ה' לא שורה עליהם. וכמו זה במעשה בראשית אמר (בראשית א) פרו ורבו, פרו מצד הימין, ורבו מצד השמאל, שבו ברא אלהים הכל, וברא זה עמוד האמצעי, את הארץ - זו שכינה. ולמה צריך ארבע, באב ואם בן ובת? משום שהרי התקדשו והתברכו בשלש קדשות ושבע ברכות שהם י', צריכות להיות ארבע

לכל סטריין ולמלקט רוחין ונשמתין למהוי יקרא דקדשא ברוך הוא עילא ותתא. דכל מאן דלא אתעסק בפריה ורביה אזעיר דיוקנא דמריה דלא אשתכח בהאי עלמא. וגרים דלא שרייא שכינתא בהאי עלמא דכמה דאתוספן רוחין ונשמתין, הכי אתוסף לנחתא (נ"א דונקתא) בהאי עלמא זיו יקרא דמלפא דכתיב (משלי י"ד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך דא זיו יקרא דמלפא דאתוסף לנחתא בהאי עלמא, מחפת רזון דא זעירו דדיוקנא דמלפא דאזעיר מהאי עלמא, הכי אזעיר מעילא. דהא ההוא זיוא לא נחית, ואתחשב על ההוא בר נש פאילו אושיד דמין דגרע דיוקנא דלתתא כגוונא דלעילא דכתיב פי בצלם אלהים עשה את האדם, ואיהו אזעיר צלם אלהים לתתא, ודמות ודיוקנא לעילא. ועל דא אצטריך בר נש לאתעסקא בפריה ורביה ולמעבד צלם אלהים לאסגאה יקרא די' בכל סטריין: (עד כאן

מההשמות)

השלמה מההשמות (סימן לח) רע"א מהימנא

פקודא דא לקיים פריה ורביה לקיים בן ובת. בגין דאב פמן י', ואם פמן ה', בן פמן ו', בת פמן ה'. ואב ואם דלית לון בן ובת, גם י' לא שריא עליהו, וכגוונא דא בעובדא דבראשית אמר פרו ורבו. פרו מסטרא דימינא ורבו מסטרא דשמאלא דביה ברא אלקים פלא, וברא דא עמודא דאמצעיתא. את הארץ דא שכינתא. ואמאי צריך ד', באב ואם בן ובת. בגין דהא אתקדשו ואתברכו בשלש קדשות ושבע ברכאן דאינון י', צריכין למהוי ד' אתוון דשריין עליהו עשרה, למהוי בר נש רשות היחיד למאריה, דרחבו ד' ונבחו י'. ומאן דמתעסק באורייתא ובמצוה בדחילו

אוֹתוֹת שְׁשׁוּרוֹת עֲלֵיהֶם עֲשֶׂה, לְהִיֹּת אָדָם רְשׁוּת הַיְחִיד לְאֲדוֹנוֹ, שְׂרָחֵבוּ אַרְבַּעַה וּגְבָהוּ עֲשֶׂה. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה בִּירָאָה וּבִאֲהַבְתּוֹ אֲדוֹנוֹ, בְּמָקוֹם יִרָאָה שְׂרוּיָה שֵׁם י', בְּמָקוֹם אֲהַבָה שְׂרוּיָה שֵׁם ה', בְּמָקוֹם תּוֹרָה שְׂרוּיָה ו', וּבְמָקוֹם מִצְוָה שְׂרוּיָה ה', בְּמָקוֹם

הַמִּחְשָׁבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שְׁמוּאֵל ב' טו) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כְּלוּל מֵהַפֶּל, שׁוֹרָה בּוֹ יוֹ"ד ה"א וְא"ו ה"א, (תְּהִלִּים קכ"ו) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ. מִה זֶה שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ? אֵלּוּ סְמָא"ל וְנַחֲשׁ: ע"כ מֵהַהֲשַׁמּוּת.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ - שֶׁנִּכְלָל בְּשֵׁשׁה צְדָדִים כְּלוּל מֵהַפֶּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה, בְּאִיבָרִים מְתַקְנִים בְּסוּד הַחֲכָמָה פְּרָאוּי, הַפֶּל תִּקְוֵן עֲלֵיוֹן. נַעֲשֶׂה אָדָם - סוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַפֶּל בְּחֲכָמָה קְדוּשָׁה עֲלֵיוֹנָה. בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ - לְהַתְתַּקֵּן זֶה בְּזֶה לְהִיֹּת [אֲחֵר] הוּא יְחִידִי בְּעוֹלָם שְׁלֵיט עַל הַפֶּל.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כ"ל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - פֶּאֶן נִתְקַן מִה שֶׁלֹּא נֶאֱמַר פִּי טוֹב בְּשֵׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַמּוֹת. וְכֵן נֶאֱמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְהוֹלְכִים כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ הַחֲבָרִים, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - זֶה הַמּוֹת.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא רָאָה אוֹתוֹ קֵדָם? אֵלּוּ הַפֶּל רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִה שֶׁאֲמַר אֶת כָּל - לְרַבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיִּבּוֹאוּ אַחַר כֵּן, וְכֵן כָּל מִה שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּטָרִם שֶׁיִּבּוֹאוּ לְעוֹלָם. אֲשֶׁר

עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁשֶׁם נִבְרָא יְסוּד וְעָקָר לְכָל מִה שֶׁיִּבָּא וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמִשּׁוּם כֵּן רָאָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשֵׁם אֶת הַפֶּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם

וּבְרַחֲמֵי דְמֵאֲרִיָּה בְּאֲתֵר דִּירָאָה שְׂרִיא תַמָּן י', בְּאֲתֵר דְּאֲהַבָה שְׂרִיא תַמָּן ה'. בְּאֲתֵר דְּתוֹרָה שְׂרִיא ו', וּבְאֲתֵר דְּמִצְוָה שְׂרִיא ה'. בְּאֲתֵר דְּמִחְשָׁבָה דְּאֲתֵמַר בָּהּ (שְׁמוּאֵל ב' טו) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כְּלוּל מֵהַפֶּל. שְׂרִיא בֵּיהּ יוֹ"ד ה"א וְא"ו ה"א. (תְּהִלִּים קכ"ו) אִם י' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, מֵאִי שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, אִינּוּן סְמָא"ל וְנַחֲשׁ ע"כ: (עַד כֵּן מֵהַהֲשַׁמּוּת)

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, דְּאֲתַכְּלִיל בְּשֵׁית סְטָרִין כְּלוּל מִפְּלֵא כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיָלָא, בְּשֵׁיפִי מְתַקְנֵן בְּרִזָּא דְחֲכָמָתָא כְּדָקָא יָאוּת כְּלוּל תְּקוּנָא עֲלָאָה. נַעֲשֶׂה אָדָם רִזָּא דְכָר וְנוֹקְבָא כְּלוּל בְּחֲכָמָתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ לְאֲשַׁתְּכֻלְלָא דָא בְּדָא לְמַהוּי (ד"א ל"ג טו) הוּא יְחִידָאֵי בְּעֵלְמָא שְׁלֵיט עַל כָּלָא:

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כ"ל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, הֵכָא אֲתַתְּקֵן מִה דְלָא אֲתֵמַר פִּי טוֹב בְּשֵׁנִי בְּגִין דְּאֲתַבְּרִי בֵּיהּ מוֹתָא, וְהֵכָא אֲתֵמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְאֲזַלָּא כְּמָה דְאֲמַרִי חֲבָרִיָּא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה מוֹתָא.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא חָמָא לִיָּה קוֹדָם. אֵלּוּ כְּלוּל חָמָא לִיָּה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵן דְּאֲמַר אֶת כָּל, לְאֲסַגָּאָה כָּל דְרִין דִּיִּיתוּן לְבַתֵּר כֵּן, וְכֵן כָּל מִה דִּיִּתְחַדֵּשׁ בְּעֵלְמָא בְּכָל דְרָא וְדָרָא עַד לֹא יִיתוּן לְעֵלְמָא. אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא כָּל עוֹבְדִין דְּבְרֵאשִׁית, דְּתַמָּן אֲתַבְּרִי יְסוּדָא וְעָקָרָא לְכָל מִה דִּיִּיתִי וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעֵלְמָא לְבַתֵּר כֵּן. וּבְגִין כֵּן חָמָא לִיָּה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לֹא הָוָה וְשׁוּי כְּלוּל בְּעוֹבְדָא דְּבְרֵאשִׁית. יוֹם

עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁשֶׁם נִבְרָא יְסוּד וְעָקָר לְכָל מִה שֶׁיִּבָּא וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמִשּׁוּם כֵּן רָאָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשֵׁם אֶת הַפֶּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם

הששי - מה שונה בכל הימים שלא נאמר בהם ה"א? אלא כאן כאשר נתקן העולם, התחברה הנקבה בזכר בחבור אחד. ה' בששי [שהוא] [יסוד] להיות הכל אחד. ויכלו - נתקנו הכל אחד [כאחד]. נתקנו מהכל והשתלמו בכל.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח, (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. בא ראה, הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם והתקין אותו להיות שלם בעבודתו ולתקן את דרכיו כדי שיזכה לאור העליון שגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

ישב רבי ברכיה ודרש, מה זה שאנו אומרים כל יום העולם הבא, ולא יודעים מה אמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי (העולם הבא), מלמד שקדם שנברא העולם עלה במחשבה לברא אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלט בו. צפה הקדוש ברוך הוא שאינם יכולים לסבלו, לקח שביעי ושם להם במקומו, והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר, אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו - אפן להם זה לעולם אחרון, והיינו שכתוב העולם הבא, שכבר בא מקדם ששת ימי בראשית. זהו שכתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: ע"כ מההשמטות.

ובמה יזכה האדם לאותו האור? בתורה. שכל מי שמשתדל בתורה בכל יום, יזכה להיות לו חלק בעולם הבא, ויחשב לו

הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (ד"א דאיהו ס"א יסוד) למהוי כלא חד. ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בסד). אשתכללו מפלא ואשתלימו בכלא:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. תא חזי, קדשא בריך הוא ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולא תתקנא ארחוי, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קדשא בריך הוא לצדיקייא כמה דאתאמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

ישב רבי ברכיה ודרש מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינן יכולין לסובלו לקח שביעי ושם להם במקומו והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו, אפן להם זה לעולם אחרון. והיינו דכתביב, העולם הבא. שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית. הדא הוא דכתביב, (שם ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: (עד

כאן מההשמטות)

ובמה (ס"א ובי בר נש) יזכי ליה לבר נש ליהוא נהורא, באורייתא. דכל מאן

כאלו בנה עולמות, שהרי בתורה נבנה העולם ונתקן. זהו שכתוב (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (שם ח) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום. שכל מי שמשתדל בה, מתקן עולמות ומקים אותם.

ובא וראה, ברוח עשה הקדוש ברוח הוא את העולם וברוח הוא עומד, רוח של אלו שעוסקים בתורה, וכל שכן רוח של הכל תינוקות של בית רבן. מה רב טובך - זה הטוב שנגנו. ליראיך - לאותם יראי חטא. פעלת לחוסים בך - מה זה פעלת? זה מעשה בראשית. רבי אבא אמר, זה גן עדן, שהרי באמנות עשה אותו הקדוש ברוח הוא בארץ כמו שלמעלה, לחזק בו את הצדיקים. זהו שכתוב (תהלים לא) פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. שהרי הוא נגד [בני] אדם, והאחר נגד עליונים קדושים. אמר רבי שמעון, גן העדן למעלה ונגד בני אדם הוא, [ואפלו האחר הוא נגד בני אדם] להתכנס בו צדיקים שעושים רצון רבונם.

ויכלו - שכלו מעשים שלמעלה ומעשים שלמטה. השמים והארץ - למעלה ולמטה. רבי שמעון אמר, מעשה ואמנות התורה שבכתב ומעשה ואמנות תורה שבעל פה. וכל צבאם - אלה פרטי התורה, פנים של התורה, שבעים פנים לתורה. ויכלו - שהתקיימו ונתקנו זה בזה. שמים וארץ - פרט וכלל. וכל צבאם - סודות התורה, טהרות שבתורה וטמאות שבתורה.

דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה פאלו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל הדא הוא דכתיב, (משלי ג) יי בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב, (משלי ח) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה.

ותא חזי, ברוחא עביד קדשא בריך הוא עלמא, וברוחא מתקיימא, רוחא דאנון דלעאן באורייתא, וכל שפן רוחא דהכל דרבי דבי רב. מה רב טובך דא טובא דאתגניז. ליראיך לאנון דחלי חטאה. פעלת לחוסים בך. מאי פעלת דא עובדא דבראשית. רבי אבא אמר דא גן עדן, דהא באומנותא עביד ליה קדשא בריך הוא בארעא כגוונא דלעילא. לאתתקפא ביה צדיקייא (דף ע"ב) הדא הוא דכתיב (תהלים לא) פעלת לחוסים בך, נגד בני אדם, דהא הוא נגד (בני) אדם. ואחרא נגד עלאין קדישין. אמר רבי שמעון גן עדן לעילא ונגד בני אדם הוי (ואפילו אחרא נגד בני אדם מו) לאתפנשא ביה צדיקייא דעבדי רעותא דמאריהון.

ויכלו, דכלו עובדין דלעילא ועובדין דלתתא. השמים והארץ לעילא ותתא. רבי שמעון אמר עובדא ואומנותא דאורייתא שבכתב ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה. וכל צבאם אלן פרטי דאורייתא אפין דאורייתא שבעים פנים לתורה. ויכלו, דאתקיימו ואשתכללו דא בדא. שמים וארץ פרט וכלל. וכל צבאם, רזי דאורייתא דכין דאורייתא מסאבן דאורייתא.

השלמה מההשמטות (סימן מ')

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כל, מפני שמקיים כל העולם כל, והוא יסודו, והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו, אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה, מתקן ומקבל למעלה, מתקן ומקבל למטה, והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והרי פתוב וביום השביעי שבת וינפש? כן שביעי הוא אלא משום שמכריע ביניהם, וישנם שלש למטה ושלש ממעל, והוא שמכריע ביניהם. ומה הטעם נקרא שביעי? וכי הוא בשביעי? לא, אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה, שפתוב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעלה המסורה לו בידו.

פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמחו כלם, אף הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, שפתוב וביום השביעי שבת וינפש. ומהי שביטה זו? שאין בה מלאכה, והיא מנוחה, שפתוב שבת. משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו. ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ושמחים כלם. ואומרים: לצרכנו הוא מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם

יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כלו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומשמחו. אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה. מתוקן ומקובל למעלה, מתוקן ומקובל למטה. והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש. אין שביעי הוי, אלא משום דמכריע ביניהם, ויש אינון תלת לרע ותלת לעיל, והוא דאכרע ביניהם. ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי הוא בשביעי, לא. אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה. דכתיב (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעולה המסורה לו בידו.

פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמחו כלם ואף הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, דכתיב וביום השביעי שבת וינפש. ומאי הוי שביטה זו דלא הוי בה מלאכה, והוי הנחה. דכתיב שבת. משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו. ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ושמחים כלם. ואומרים לצרכנו הוא מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם

ממתנינים וְשׁוֹכְתִים, וְהוּא מְשַׁקָּה
את השבֹּעָה. וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה מג)
ממזרח אביא זרֵעַךְ, וְהִנֵּה אֶחָד
מֵהֶם מְשַׁקָּה אוֹתוֹ? אֵלֶּא אָמַר,
הוּא מְשַׁקָּה אֶת הַלֵּב, וְהַלֵּב
מְשַׁקָּה אַחֵר כֵּן כָּלֶם. וּמַהִי מִדָּה
שְׂבִיעִית? הָרִי אֹמֵר, זֹו מִדָּת
טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מָה הַטַּעַם אָמַר אֶת שְׂבִתִּי וְלֹא
אָמַר אֶת שְׂבִתִּי? מִשָּׁל לְמָה
הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ
כֹּלָה נָאָה, וְכָל שְׂבוּעַ וְשְׂבוּעַ
מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ,
וְהַמְּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בְּנִים נְאִים
וְאוֹהֲבִים, אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן,
שְׂמַחוּ אִתָּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שְׂמִחָתִי,
כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל,
וְאַתֶּם גַּם כֵּן הִדְרִי אוֹתוֹ. וּמָה זֶה
זְכוּר וְשְׂמוֹר? זְכוּר לְזָכֹר, וְשְׂמוֹר
לְנִקְבָּה. מָה הַטַּעַם (ויקרא ט)
וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ? שְׂמְרוּ עֲצַמְכֶם
מִהִרְהוּר, כִּי מְקַדְּשֵׁי קְדוּשׁ הוּא.
לְמָה? (שם כ) אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם,
אֲנִי ה' בְּכָל צַד: ע"כ
מההשמטות.

וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי - זֹו
תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה שֶׁהוּא יוֹם
שְׂבִיעִי, וְכֵה נִתְקַן הָעוֹלָם שֶׁהוּא
קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. מְלֹאכְתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה, וְלֹא כָּל מְלֹאכְתוֹ, שֶׁהָרִי
תוֹרָה שְׂבַעַתֵּב הוֹצִיאָה הַכֹּל
בְּתַקְּףָ שֶׁל כֶּתֵב שִׁיּוּצָא מִחֻכְמָה.
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּאֵן בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי:
וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי.
וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי. וַיְבָרֵךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׂבִיעִי. הָרִי
שְׁלֹשׁ. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי
- זֹו תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, שְׁעַם יוֹם
הַשְּׂבִיעִי הִנֵּה נִתְקַן הָעוֹלָם כְּמוֹ
שְׂאִמְרָנוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי - זֹו יִסּוּד
הָעוֹלָם. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיבָא
הַזְּקֵן זֶה יוֹבֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב כָּאֵן
מִכָּל מְלֹאכְתוֹ, שֶׁהַכֹּל יֵצֵא מִמֶּנּוּ.

מְשַׁקָּה אֶת הַשְּׂבִעָה. וְהָא כְּתוּב (ישעיה מ"ג)
ממזרח אביא זרֵעַךְ וְהָרִי חַד מְנַהוֹן וּמְשַׁקָּה
לִיָּה. אֵלֶּא אִימָא הוּא מְשַׁקָּה אֶת הַלֵּב וְהַלֵּב
מְשַׁקָּה אַחֵר כֵּן כָּלֶם. וּמַאי נִיהוּ מִדָּה שְׂבִיעִית
הָרִי אֹמֵר זֹו מִדָּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

מַאי טַעְמָא אָמַר אֶת שְׂבִתוֹתִי, וְלֹא אָמַר אֶת
שְׂבִתִּי. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ
שֶׁהִיָּה לוֹ כֹּלָה נָאָה וְכָל שְׂבוּעַ וְשְׂבוּעַ מִזְמִינָה
יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ. וְהַמְּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בְּנִים
נְאִים וְאוֹהֲבִים אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן שְׂמַחוּ
אִתָּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שְׂמִחָתִי כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי
מְשַׁתְּדֵל וְאַתֶּם גַּם כֵּן הִדְרִי אוֹתוֹ. וּמַאי זְכוּר
וְשְׂמוֹר זְכוּר לְזָכֹר וְשְׂמוֹר לְנִקְבָּה. מַאי טַעְמָא
(ויקרא י"ט) וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ. שְׂמְרוּ עֲצַמְכֶם
מִהִרְהוּר, כִּי מְקַדְּשֵׁי קְדוּשׁ הוּא לְמָה (ויקרא כ)
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶם, אֲנִי בְּכָל צַד. ע"כ: (עד כאן
מההשמטות)

וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי דָּא תוֹרָה שְׂבַעַל
פֶּה דְּאִיהוּ יוֹם שְׂבִיעִי, וְכִיָּה אֲשַׁתְּכָלֵל
עֲלֵמָא דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְּכָלָא. מְלֹאכְתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה וְלֹא כָּל מְלֹאכְתוֹ, דְּהָא תוֹרָה שְׂבַעַתֵּב
אֲפִיק כָּלָא בְּתוֹקְפָא דְּכְתָב דְּנִפִיק מִחֻכְמָתָא.
תֵּלַת זְמַנִּין הָכָא בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים
בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי. וַיְבָרֵךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׂבִיעִי. הָא תֵּלַת. וַיְבָרֵךְ
אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי, דָּא תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה,
דְּעַם יוֹם הַשְּׂבִיעִי דָּא אֲשַׁתְּכָלֵל עֲלֵמָא כְּדָקָא
אָמְרָן.

וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי, דָּא יִסּוּדָא דְּעֲלֵמָא.
בְּסִפְרָא דְּרַב יִיבָא סְבָא דָּא יוֹבֵלָא
וְעַל כֵּן כְּתוּב הָכָא מִכָּל מְלֹאכְתוֹ
דְּכָלָא נִפִיק מִנֵּיהּ. וְאַנְן דָּא יִסּוּדָא

וְאָנוּ זֶה יְסוּד, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ, שְׁתֵּרֵי מְנוּחָה בּוֹ הֵיטָהּ יוֹתֵר מֵהַפֶּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כֵּהֵן גְּדוֹל שְׁמִבְרָךְ אֶת הַפֶּל וְהוּא נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, שְׁשֻׁנֵינוּ כֵּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, וּבּוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֶךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן אָמַר, הַשָּׁנִים הֵלְלוּ - אֶחָד הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי [ד"א אָבֵל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים - אֶחָד בְּעַרְבֵי שַׁבָּת שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגְּדוֹל].

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כֵּהֵן גְּדוֹל שְׁמִבְרָךְ אֶת הַפֶּל וְהוּא נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, שְׁשֻׁנֵינוּ כֵּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, וּבּוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֶךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן אָמַר, הַשָּׁנִים הֵלְלוּ - אֶחָד הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי [ד"א אָבֵל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים - אֶחָד בְּעַרְבֵי שַׁבָּת שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגְּדוֹל].

וְאָנוּ זֶה יְסוּד, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ, שְׁתֵּרֵי מְנוּחָה בּוֹ הֵיטָהּ יוֹתֵר מֵהַפֶּל.

כְּדָקְאֻמְרֵן דִּהָא גַּיִיחָא בֵּיהּ הָהוּא יַתִּיר מִכָּלֵא. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כֵּהֵן גְּדוֹל דְּמִבְרָךְ לְכָלֵא וְהוּא נָטִיל בְּרִישָׁא דְתַנּוּן כֵּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, וּבְרָכָאן בֵּיהּ שְׂרִיין לְבְרָכָא וְאִקְרִי שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא סָבָא אָמַר הֵנִי תֵרִי חַד בִּיסוּדָא דְעֵלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעַמּוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. (ד"א ל"ג) (אָבֵל הֵנִי תֵלֵת חַד בְּמַעְלֵי שַׁבְתָּא דְלֵילָא וְחַד דְיוֹמָא וְחַד דְעֵלְמָא דְאִתִּיהוּ שַׁבָּת הַגְּדוֹל).

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כֵּהֵן גְּדוֹל שְׁמִבְרָךְ אֶת הַפֶּל וְהוּא נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, שְׁשֻׁנֵינוּ כֵּהֵן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, וּבּוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֶךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן אָמַר, הַשָּׁנִים הֵלְלוּ - אֶחָד הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי [ד"א אָבֵל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים - אֶחָד בְּעַרְבֵי שַׁבָּת שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגְּדוֹל].

כִּי בּוֹ שַׁבָּת. בֵּיהּ גַּיִיחָא דְכָלֵא, (ד"א בֵּיהּ גַּיִיחָא) דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין. בֵּיהּ שַׁבְתָּא (ד"א אִתְּגִיא) לְגַיִיחָא. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים מִכָּלֵא דְזָכוֹר נִפְקָא שְׁמוֹר לְאִתְקַנָּא עֲבִידְתָּא דְעֵלְמָא. לְעֵשׂוֹת דָּא אוּמְנָא דְעֵלְמָא. לְמַעַבְדַּ עֲבִידְתָּא דְכָלֵא. (ס"א אֲשֶׁר בְּרָא אוּמְנָא אֲצִטְרִיךְ לְעֵלְמָא וְכַל עֲבִידְתָּא דְכָלֵא).

הַזֶּה פְּרִישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה וְאָמַר, כְּתִיב, (דְּבָרִים ו) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. שׁוֹמֵר דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יְסוּדָא דְעֵלְמָא. וְהַחֲסֵד דָּא אֲבָרְהָם, דְכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד, וְאִקְרִי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נָטִיר

שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. וְנִקְרָאת שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, בּוֹ תְלוּיִים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם וְדַאי. אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת - לְשַׁכְּלֵל לְהַתְקִין הַכֹּל כָּל יוֹם וַיּוֹם וְלַהוֹצִיא רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וְאֶפְלוּ רוּחוֹת וְשָׂדִים.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִינָם תִּקּוּן הָעוֹלָם - לֹא כֵּן! שֶׁהֲרִי הֵם הֵיוּ לְתִקּוּן הָעוֹלָם וְלַהֲלִקוֹת בָּהֶם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הוֹלְכִים כְּנִגְדָם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי שֶׁהוֹלִיךְ לְשִׁמְאֵל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשִּׁמְאֵל כְּנִגְדָם וְלֹא קָהָם, לְכֵן הֵם לְתִקּוּן.

בֹּא רְאֵה מַה כְּתוּב בְּשִׁלְמָה, (שְׁמוּאֵל ב' - ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמְזִיקִים. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּבְרָאוּ, הַתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְנִשְׁאַרוּ רוּחַ בְּלֵי גוֹף, וְאֵלֶּי הֵם בְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא נִתְקַנּוּ [וְלֹא הִתְסַדְּרוּ], וּמִצַּד שִׁמְאֵל הֵם זֶהֱמַת הַזֶּהָב. וְעַל זֶה, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא נִתְקַנּוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֵה בָּהֶם וְלֹא נִדְבְּקוּ בוֹ, וְהַפְחַד שֶׁלָּהֶם הוּא מִהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְזַעֲמִים וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֵה בְּמִקּוֹם פְּגוּם.

וּבֹא וּרְאֵה, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁנִּפְגַּם, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר בֶּן בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבַק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְלֹא מְכַנְּסִים אוֹתוֹ לַפְּרָגוּד, מִשׁוֹם שֶׁהוּא פְּגוּם וְלֹא נִשְׁלַם. וְעַן שֶׁנֶּעְקַר צְרִיף נְטִיעָה פַּעַם אַחֶרֶת כְּדֵי שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יִשְׁלַם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְחִסְרוֹן לֹא יִדְבַק בוֹ לְעוֹלָמִים.

וּבֹא וּרְאֵה, הַבְּרִיּוֹת הַלְלוּ פְּגוּמִים הֵם מְלַמְעֵלָה וּמְלַמְטָה, וְלְכֵן לֹא נִדְבְּקִים לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבְּקִים לְמַטָּה. וְאֵלֶּה שְׁכַתּוּב בָּהֶם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת,

פֶּתַחַּא דְכָלְא, בִּיהַ תְּלִיין כָּל עֲבִידָן דְּעֵלְמָא וְדַאי, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, לְשַׁכְּלֵלָא לְאַתְקַנָּא כָּלְא כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא וְלֹא־אֶפְקָא רוּחִין וּנְשָׁמְתִין, וְאֶפִּילוּ רוּחִין וְשָׂדִין.

וְאִי תִימָא דְלֹאוּ אֲנוּן תִּקּוּנָא דְּעֵלְמָא. לָאוּ הֵכִי. דִּהָא אֲנוּן לְתִקּוּנָא דְּעֵלְמָא הוּוּ וְלֹא־לְקָאָה בְּהוּ לְחִיבֵי עֵלְמָא דְּאֲנוּן אֲזִלִין לְקַבְּלִייהוּ לְאוּכְחָא לְהוּ. וּמַאי דְּאֲזִיל לְשִׁמְאֵל אֲתֵאֲחִיד בְּסִטְרָא שְׁמֵאֵלָא לְקַבְּלִייהוּ (פ"א לְקוּ בְּהוּ) בְּגִינֵי כֵּן לְתִקּוּנָא הוּוּ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּשִׁלְמָה (שְׁמוּאֵל ב' ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מִאֵן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. אֵלִין אֲנוּן מְזִיקִין. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּאַתְבְּרִיאַן אֲתִקְדֵּשׁ יוֹמָא וְאַשְׁתְּאַרוּ רוּחָא בְּלֹא גּוּפָא. וְאֵלִין אֲנוּן בְּרִיין דְּלֹא (ד' ט' ט' ע"א) אֲשַׁתְּכָלְלוּ (ד"א ל"ג) (וְלֹא אֲתִיִּסְרוּ) וּמִסִּטְרָא שְׁמֵאֵלָא אֲנוּן זִוְהֵמָא דְּדִהָבָא, וְעַל דָּא בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכָלְלוּ וְאֲנוּן פְּגִימִין, שְׁמֵא קַדִּישָׁא לָא שְׂרִיא בְּהוּ וְלֹא אֲתִדְבְּקוּ בִּיהַ, וּדְחִילוּ דְלַהוּן מִשְׁמָא קַדִּישָׁא אִיהוּ וְזַעֲיין וּדְחִלִין מִנִּיהַ, וּשְׁמֵא קַדִּישָׁא לָא שְׂרִיא בְּאַתְרַ פְּגִים.

וְתָא חֲזִי הָאִי בַר נִשׁ דְּאַתְפְּגִים דְּלֹא שְׁבַק בַר בְּהָאִי עֵלְמָא, כִּד נִפְקַ מִנִּיהַ לֹא אֲתִדְבַק בְּשְׁמֵא קַדִּישָׁא וְלֹא עֵאֲלִין לִיהַ בְּפִרְגוּדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ פְּגִים וְלֹא אֲשַׁתְּלִים, וְאִילְנָא דְּאַתְעַקַר בְּעִיא נְטִיעָא זְמָנָא אַחֶרָא, בְּגִין דְּשְׁמֵא קַדִּישָׁא אֲשַׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין. וּפְגִימוּ לָא אֲתִדְבַק בִּיהַ לְעֵלְמִין.

וְתָא חֲזִי הֲנִי בְּרִיין פְּגִימִין אֲנוּן מַעֲיִלָא וּמִתְפָּא, וּבְגִינֵי כֵּן לֹא מִתְדְּבַקוּ לְעִילָא וְלֹא מִתְדְּבַקוּ לְתַתָּא. וְאֵלִין דְּכְתִיב בְּהוּ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת דְּלֹא אֲשַׁתְּלִימוּ עִילָא

שלא נשלמו למעלה ולמטה.
ואם תאמר, הרי רוחות הם, למה
לא נשלמו למעלה? אלא פיון
שלא נשלמו למטה בארץ, לא
נשלמו למעלה. וכלם באים מצד
שמאל ומכסים מעיני בני אדם,
ועומדים פנגדם להרע להם.
בשילש הם כמו מלאכי השרת,
ובשילש הם כמו בני אדם, והרי
בארוה.

אחר שנבראו רוחות [ד"א נמנו],
נשאר אדם רוחות אחר הרחמים
של נקב תהום רבה ליל השבת
ויום השבת. פיון שיצאה קדשת
היום ולא השלמו, יצאו לעולם
ומשוטטים לכל הרוחות, וצריך
העולם להשמר מהם, שהרי אז
מתעורר כל צד שמאל, ואש
הגיהנם לוהטת, וכל אותם
שבצד שמאל הולכים
ומשוטטים בעולם. ורוצים
להתלבש בגוף ולא יכולים, ואז
צריכים להשמר מהם, והתקינו
שיר של פגעים בכל שעה שפחד
שלחם שרוי בעולם.

בא ראה, כשמתקדש היום
בערב שבת, ספת שלום שורה
ונפרסת בעולם. מי זו ספת
שלום? זו שבת. וכל רוחות
וסערות ושדים וכל רוחות
הטמאה, כלם נטמנים ונכנסים
בעין הרחמים של נקב תהום רבה.
שהרי פיון שמתעוררת קדשה
על העולם, רוח הטמאה לא
מתעוררת אתו, וזה בורח מלפני
זה.

ואז העולם בשמירה עליונה,
ולא צריך להתפלל על שמירה
כמו שומר את עמו ישראל לעד
אמן, שהרי זה התקן ליום חל
כשהעולם צריך שמירה. אבל
בשבת נפרסת ספת שלום על
העולם, ונשמר בכל הרוחות,
ואפלו רשעי הגיהנם שמורים

ותתא. ואי תימא הא רוחין אנון אמאי לאו
(ד"א אשתלימו) לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו
לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא. וכלהו
מסטר שמאלא קא אתיין ומתכסין מעינא
דבני נשא וקיימי לקבלייהו לאבאשא לון.
תלת לון כמלאכי השרת. ותלת לון כבני
נשא. והא אוקמוה.

בתר דאתבריא רוחין (ד"א ל"ג אפסרו) אשתארו
אנון רוחין בתר רחמיא דנוקבא
דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא,
פיון דנפק קדושתא דיומא ולא אשתלימו,
נפקו לעלמא ושטאן לכל סטריין, ובעינא
עלמא לאתנטרא מנייהו. דהא כדין כל סטר
שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל
אנון דבסטר שמאלא אזלין ושטאן בעלמא.
ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין. כדין
בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקינו שיר
דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא
בעלמא.

הא חזי, כד אתקדש יומא במעלי שבתא
ספת שלום שריא ואתפריסת בעלמא.
מאן ספת שלום, דא שבתא, וכל רוחין
ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבי פלהו
טמירין ועאלין בעינא דריחמיא דנוקבא
דתהומא רבא. דהא כיון דאתער קדושתא על
עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה. ודא
עריק מקמיה דדא.

וכדין עלמא בנטירו עלאה ולא בעינן
לצלאה על נטירו כגון שומר את עמו
ישראל לעד אמן. דהא דא ביומא דחול
אתתקן דעלמא בעינא נטירו. אבל בשבת ספת
שלום אתפריסא על עלמא ואתנטיר בכל
סטריין. ואפילו חייבי גיהנם נטירין אנון,

הם, והכל נמצאים בשלום - העליונים והתחתונים. ולכן בקדוש היום מברכים הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. למה על ירושלים? אלא זהו מדור של אותה סכה, וצריך לזמן את אותה סכה שנפרסה עלינו ולשרות עמנו, להיות [מגנה] עלינו כמו אם ששורה על הבנים, ולכן לא פוחדים מפל הרוחות, ולכן הפורס סכת שלום עלינו.

בא ראה, בשעה שישאל מברכים ומזמינים את סכת השלום הזאת אורחת קדושה, ואומרים הפורס סכת שלום, אז קדשה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדשת רבונם. ואז סכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. מה הטעם? משום שבה שריות הנשמות [ס"א שאז זמן הזווג, ונקלל נשמות וכן שורות בה] וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד.

עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דגמא של עולם הבא היא. כף זה ודאי. ועל זה שמטה ויובל דגמא זה בזה. ושבת ועולם הבא כף הוא. ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשפכים מהם כל דברי החל, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר (ישעיה'י) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבדה הקשה וגו'.

וכלא בשלמא אשתכחא עלאין ותתאין, ובגין כף בקדושא דיומא מברכין הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. אמאי על ירושלים, אלא דא היא מדורא דהיא סכה. ובעינא לזמנא להיא סכה דאתפרסת עלנא ולמשרא עמנא ולמהוי (ד"א מנינא) עלנא כאמא דשרייה על בנין, ובגין דא לא דחלין מפל סטרין, ועל דא הפורס סכת שלום עלינו.

תא חזי, בשעתא דישאל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס סכת שלום, כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עליהו דישאל ומכסיא לון כאמא על בנין, וכל זינין בישין אתפנישו מעלמא, ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון, וכדין דא סכת שלום זיהב נשמתין חדתין לבנהא, מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין (ס"א רבין ומן וזוגא ונשלל נשמתין ובה שריין) ומינה נפקין. וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא. אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד.

תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו, הכי הוא ודאי, ועל דא שמטה ויובל דוגמא דא בדא. ושבת ועלמא דאתי הכי הוא. והוא תוספת דנשמתא מרזא דזכור קא אתיא על האי סכת שלום דנטיל (דף מח ע"ב) מעלמא דאתי ודא תוספת יתבת לעמא קדישא. ובהוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול וכל צערין וכל עאקין כמה דאת אמר (ישעיה'י) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבדה הקשה וגו'.

וּבְלִילֵי שַׁבַּת צָרִיף שַׁבַּת צָרִיף אָדָם לְטַעַם מֵהַכֵּל כְּדִי לְהִרְאוֹת שִׁסְפַת שְׁלוֹם הַזֹּאת נִכְלָלָה מֵהַכֵּל, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִפְגַּם מֵאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וַיֵּשׂ אוֹמְרִים שְׁנַיִם, לְשֵׁתֵי הַסְּעוּדוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וַיִּפֶּה. וְכֵן שָׁפַן אִם מַעֲלָה יוֹתֵר לְיוֹם וַיִּכּוֹל לְטַעַם מִמֵּאֲכָלִים אֲחֵרִים. וְלִקְטֹנִים בְּשָׁנֵי תַבְשִׁילִין מִסְפִּיק. וּבְאֵרוּחַ הַחֲבָרִים.

גַּר שֶׁל שַׁבַּת נִתֵּן לְהַדְלִיקָה לְנִשְׁוֹת הָעַם הַקְּדוֹשׁ. וְהָרִי אָמְרוּ הַחֲבָרִים, שֶׁהִיא כַּבֵּתָה גַּר שֶׁל עוֹלָם וְהַחֲשִׁיכָה אוֹתוֹ וְכוּ', וַיִּפֶּה. אֲבָל סוּד הַדְּבָר - סִפְתָּ שְׁלוֹם זֶה הִיא גְבִירַת הָעוֹלָם, וַיִּנְשְׁמוֹת שֶׁהֵם גִּירוֹת עֲלִיוֹנִים בְּהֵם שׁוֹרוֹת. וְעַל זֶה הַגְּבִירָה צָרִיכָה לְהַדְלִיק, שֶׁהָרִי בְּמִקוּמָה נֶאֱחָזֶת וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה.

וְאִשָּׁה צָרִיכָה בְּחֻדוֹת הַלֵּב וְרִצּוֹן לְהַדְלִיק גַּר שַׁבַּת, שֶׁהָרִי כְּבוֹד עֲלִיוֹן הוּא לָהּ, וַיִּזְכּוֹת גְּדוּלָּה לְעֲצָמָה לְזִכּוֹת לְכַנֵּים קְדוֹשִׁים שֶׁיְהִי גַר הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבִירְאָה וַיִּרְבּוּ שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וַיִּנְחַתְנָת לְבַעֲלָה חַיִּים אֲרָפִים. לָכֵן צָרִיכָה לְהִזְהָר בָּהּ.

בֵּא רְאֵה, שַׁבַּת לֵילָה יוֹם, זְכוֹר וְשִׁמּוֹר הוּא כְּאֶחָד, וְעַל זֶה כְּתוּב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכַתוּב שִׁמּוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. זְכוֹר לְזִכְרֵךְ, שִׁמּוֹר לְנִקְבָּה, וְהַפֵּל אֶחָד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל חִלְקוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, גּוֹרְלוֹ וַיִּרְשָׁתוּ, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁפָּכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁהוּא אֱלֹהֵיוֹ.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן מ"ב) רַבִּי חֲנִינָא פָּרַשׁ כֹּל אֶחָד עַל עֲמֻדוֹ. שְׁשׁוֹן - אֶחָד. שְׁמֻחָה - שְׁתֵּי. חֲתָן - שְׁלֹשׁ. כְּלָה - אַרְבַּע. גִּילָה, דִּיצָה, אֶהְבָּה, אֲחֻהָ, שְׁלוֹם וְרַעוּת - עֶשֶׂר, כְּנָגֵד

וּבְלִילֵי יוֹם דְּשַׁבְּתָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֲטַעְמָא מִכְּלָא, בְּגִין לְאֲחֻזָּא דְהָאִי סִפְתָּ שְׁלוֹם מִכְּלָא אֲתַפְּלִילֵת, וּבִלְבָד דְּלֹא יִפְגַּם מִכְּלָא חֲדָא לְיוֹמָא, וְאִית דְּאֲמַרֵי תְרִין, לְתִרִין סְעוּדָתֵי אֲחֻרְנִין דְּיוֹמָא, וְשִׁפִּיר. וְכֵן שָׁפַן אִי סְלִיק יִתִּיר לְיוֹמָא וַיִּכּוֹל לְמַטְעַם מִמִּיכְלִין אֲחֻרְנִין וְלִזְעִירֵי בְתָרֵי תַבְשִׁילִין סְגִיא, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרִיא.

גַּר שֶׁל שַׁבַּת לְנִשְׁוֵי עֲמָא קְדִישָׁא אֲתִיְהִיבַת לְאֲדֻלְקָא, וְחֲבָרִיא הָא אָמְרוּ דְאִיהִי כַּבֵּתָה בּוֹצִינָא דְעֲלָמָא וְאֲחֻשִׁיכַת לִיה כּוּ' וְשִׁפִּיר. אֲבָל רְזָא דְמַלְאָה. הִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם מְטְרוֹנִיתָא דְעֲלָמָא הִיא וַיִּנְשְׁמִתִּין דְאֲנוּן בּוֹצִינָא עֲלָאָה בְּהַ שְׁרִיין. וְעַל דָּא מְטְרוֹנִיתָא בְּעִיא לְאֲדֻלְקָא, דְהָא כְּדוּכְתָהּ אֲתִאֲחַדַּת וְעַבְדַּת עוֹבְדָא.

וְאֲתִתָּא בְּעִיא בְּחֻדוֹהָ דְלִבָּא וַיִּרְעוּתָא לְאֲדֻלְקָא בּוֹצִינָא דְשַׁבַּת, דְהָא יִקְרָא עֲלָאָה הִיא לָהּ וַיִּזְכּוּ רַב לְגַרְמָה לְמַזְכֵּי לְבַנִּין קְדִישִׁין דִּיהוּן בּוֹצִינָא דְעֲלָמָא בְּאוּרִיתָא וּבְדַחֲלָתָא, וַיִּסְגּוּן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וַיְהִיבַת לְבַעֲלָה אוּרְכָא דְחִיין, בְּגִין כֶּן בְּעִיא לְאֲזַדְהָרָא בָּהּ.

תָּא חֲזִי, שַׁבַּת לֵילִיא וַיּוֹמָא זְכוֹר וְשִׁמּוֹר אִיהוּ כְּחֻדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וְכְתִיב שִׁמּוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, זְכוֹר לְדְכוּרָא שִׁמּוֹר לְנוֹקְבָא וְכֵן חֵד. זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל חוֹלְקִיהָ דְקְדֻשָּׁא בְרִיף הוּא עַדְבִּיהָ וְאֲחֻסְנִתִּיהָ עֲלִיְהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קמ"ד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁפָּכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁנֵי אֱלֹקָיו.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פָּרַשׁ כֹּל חֵד עַל קְיוּמָא. שְׁשׁוֹן חֵד. שְׁמֻחָה תְרִין. חֲתָן תְּלַת. כְּלָה

עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהּם נִבְרָא
הָעוֹלָם: ע"כ מההשמטות.

וַיְבִן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים
הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ. בַּפְּסוּק הַזֶּה לֹשׁ גּוֹנִים
רַבִּים, אֵלָּא מָה זֶה אֱלֹהִים הַבִּין
דְּרָפָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְבִן ה'
אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע, זו תוֹרָה
שֶׁבַעל פֶּה שֵׁשׁ בַּה דְּרַף, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בְּיָם
מִשׁוֹם כַּף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי
מְקוֹמָהּ? זו תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב שֵׁשׁ
בַּה דַּעַת. [דעת ותבונה חולקים כאחד], ה'
אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְהַתְקִין לָהּ
בְּכַל, וְעַל זֶה נִקְרָא חֲכָמָה
וְנִקְרָא בִּינָה, מִשׁוֹם שֶׁהִיא בְּשֵׁם
מְלֵא - ה' אֱלֹהִים, בְּכַל בְּשִׁלְמוֹת
בְּשֵׁנֵי הַשְּׁמוֹת.

אֶת הַצֶּלַע - זו אֲסַפְקָלְרִיָּה שְׁלֵא
מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לה)
וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוֹ וְנֶאֱסַפּוּ. אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם - מִשׁוֹם שֶׁהָרִי
מִתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב יִצְאָה. לֹא־שָׂה -
לְהַתְקַשֵּׁר בְּשִׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד
שְׂמָאל, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִצַּד
הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לֹא־שָׂה - לְהִיּוֹת
אֵשׁ ה' קְשׁוּרָה כְּאֶחָד.

וַיְבַאֲהָ אֶל הָאָדָם - מִשׁוֹם שְׁלֵא
צְרִיכָה לְהַמְצִיא לְבָדָה, אֵלָּא
לְהַתְפַּלֵּל וּלְהַתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה
שֶׁבְּכַתֵּב. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַבְּרָה עִמוֹ,
הוּא יְזוּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן אוֹתָהּ וַיִּתֵּן
לָהּ מַה שֶׁצָּרִיף, הִינּוּ מַה שֶׁכְּתוּב
וְאֵת הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאָרְנוּ. מִכָּאֵן
לְמַדְנּוּ, שְׂמִי שְׂמִשְׂאֵי אֶת בְּתוֹ,
עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס לְבַעֲלָהּ, אֲבִיָּה
וְאִמָּה מִתְקַנְיָם אוֹתָהּ וְנִתְּנִים לָהּ
כָּל מַה שֶׁצָּרִיף. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַבְּרָה
בְּבַעֲלָהּ, הוּא יְזוּן אוֹתָהּ וַיִּתֵּן לָהּ
מַה שֶׁצָּרִיף.

אֲרַבַּע. גִּילָה דִּיצָה אֶהְבֶּה אַחֲרָה שְׁלוֹם וְרִיעוּת
עֲשֶׂה כְּנֶגֶד עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהּם נִבְרָא
הָעוֹלָם. (עד כאן מההשמטות)

וַיְבִן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן
הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב, (איוב
כח) אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ.
הַאי קָרָא גּוֹנִין סְגִיִּיאִין אֵיִת בִּיָּה. אֵלָּא מַהוּ
אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר וַיְבִן יי
אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע דָּא תוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה דְּאִית
בַּה דְּרַף, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בְּיָם
דְּרַף, בְּגִינֵי כַף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מֵאֵן מְקוֹמָהּ, דָּא
תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב דְּאִית בַּה דַּעַת. (דעת ותבונה
כחד אלו) יי אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְאַתְקִנָּא לָהּ
בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא אֲתִקְרִיאַת חֲכָמָה וְאֲתִקְרִיאַת
בִּינָה. בְּגִין דְּהוּא בְּשֵׁם מְלֵא יי אֱלֹהִים בְּכֻלָּא
בְּשִׁלְמוֹת בְּתִרֵי שְׂמֵהּן.

אֶת הַצֶּלַע דָּא אֲסַפְקָלְרִיָּה דְּלֹא נִהְרָא כְּמָה
דְּאִתְּ אָמַר, (תהלים לה) וּבְצַלְעֵי שְׂמַחוֹ
וְנֶאֱסַפּוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, בְּגִין דְּהָא
מִתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב נִפְקַת. לֹא־שָׂה, לְאַתְקִיָּא
בְּשִׁלְהוּבָא דְּסִטְר שְׂמָאלָא, דְּהָא אוֹרִיָּיתָא
מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה אֲתִיָּהִיבַת. לֹא־שָׂה, לְמַהוּי (כח
ע"א) אֵשׁ ה' קְטִיר כְּחֻדָּא.

וַיְבַאֲהָ אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְּלֹא בְּעִיא
לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּלַחֲוֹדָהּ אֵלָּא לְאַתְפַּלְלָא
וּלְאַתְחַבְּרָא בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב. פִּיּוֹן דְּאֲתַחְבְּרַת
בְּהַדִּיָּה הוּא יְזוּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ מַה
דְּאֲצִטְרִיף הִינּוּ דְּכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ וְהָא
אוֹקִימָנָא. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּאֲנִסִּיב בְּרִתִּיהָ
עַד לֹא תִיעוּל לְבַעֲלָהּ, אֲבוּיָה וְאִמָּה מִתְקַנְיָן לָהּ
וַיְהִי בִּין לָהּ כָּל מַה דְּאֲצִטְרִיף, פִּיּוֹן דְּאֲתַחְבְּרַת
בְּבַעֲלָהּ הוּא יְזוּן לָהּ וְהוּא יִתֵּן לָהּ מַה דְּבְעִיא.

בא ראה, בתחלה פתוב ויבן ה' אלהים את הצלע, שאבא ואמא התקינו לה [בשרים וארבעה קשומים. ויבאה בנימטרא עשרים וארבע]. ואחר כך ויבאה אל האדם. [הכניס אותה בחמשה קולות: (ירמיה כה) קול ששון וקול שמחה קול חנון וקול בלה קול מנחלות חתנים] להתקשר הפל פאחד ולהתחבר אחד באחד. והוא נותן [לה] מה שצריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה - פשהבת בבית אמא, היא מסתפלת בכל יום בכל מה שפתה צריכה, שפתוב (איוב כח) אלהים הבין דרפה. פיון ששתחברה בבעלה, הוא נותן לה כל מה שצריך ויתקן מעשיה. זהו שפתוב והוא ידע את מקומה [ופסוק זה נקשר בסודות עליונים] [ד"א פסוק זה נאמר על חכמה העליונה ונקשר בסודות עליונים, שחבר בנדה הראשונה אין מי שידוע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה, זה העולם הבא. והוא זה הממיר מכל הממירים, הנסתר שנקרא הו"א ולא ידוע בשם].

בתוב וייצר ה' אלהים את האדם. פאן נתקן הכל בימין ובשמאל, והרי בארנו שנכלל ביצר הטוב, אבל וייצר ה' אלהים - ביצר טוב ויצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)
 ס"א יצר טוב ויצר רע שהוא חדוה ומביא אותה אליו, ולמעלה צד הצפון ממש, שהוא חדוה בלי זממה שהיצר הרע אחוז בו [כה]. בתחלה, שפתוב (שיר ב) שמאלו פחת לראשי, ואחר כך וימינו תחבקני, ונתנת בין זמין לשמאל [וישמאל] [להוין], ולכן וייצר ה' אלהים, שם מלא לגבי שני צדדים אלו. את האדם וכו': ע"כ מההשמטות.

רמה? אלא יצר טוב לו לעצמו, יצר הרע לעורר אליו את נקבתו [ס"א ועוד שמאל מתעורר תמיד לנקבה]. סוד

תא חזי, בקדמיתא כתיב ויבן יי אלהים את הצלע. דאבא ואמא אתקינו לה [בארבע ועשרים קשומין. ויבאה בג' ארבע ועשרים] וילכתו ויביאה אל האדם [ועאלא ליה בחמש קלין (ירמיה כה) קול ששון וקול שמחה קול חנון וקול בלה קול מנחלות חתנים] לאתקשרא כלא כחדא ולא תחברא חד בחד. והוא יהיב (ליה) מה דאצטריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה, פד ברפא בבי אמא, היא אסתפלא בכל יומא בכל מה דבעיא ברפא דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרפה, פיון דחברת לה בבעלה הוא יהיב לה כל מה דבעיא ויתקן עובדהא, הדא הוא דכתיב והוא ידע את מקומה (והא קרא ברזו עליון אתקשר) (דף מט ע"א) (ד"א האי קרא על חכמתא עלאה אהמר ואתקשר ברזו עליון, דהא נקודה קדמאה לית מאן דידע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה דא עלמא דאתי, והו"א דא ממירא דכל ממירין סתימא דאקרי הו"א ולא ידוע בשמא).

בתוב וייצר יי אלהים את האדם. הכא אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא, והא אוקימנא דאתכליל ביצר הטוב, אבל וייצר יי אלהים ביצר טוב וביצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואיתי לה לגביה, ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצר הרע אחיד ביה (נ"א כה). בקדמיתא דכתיב שמאלו פחת לראשי וילכתו וימינו תחבקני ואתייהיבת בין ימינא לשמאלא (נ"א ושמאלא) (לא תזנא) ועל דא וייצר יי אלהים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין. את האדם וכו' (עד כאן מההשמטות)

אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה. יצר הרע לאתערא לגבי נוקביה. (ס"א ומסמר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא), רזא דמלה מפאן אוליפנא

הדָּבָר, מִכַּאֲן לְמַדְנוּ שְׁצַפּוֹן
מִתְעוֹרֵר תְּמִיד לְנִקְבָּה וְנִקְשָׁר
עִמָּה, וְלִכְן נִקְרָאת אֵשֶׁה.

וְכֵן וְרָאה, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע,
מִשּׁוּם שֶׁהִנְקָבָה נִתְּנָה בִּינֵיהֶם (נ"א
שְׁנֵקבָה נִכְלַל בָּהֶם) וְהִתְקַשְּׂרָה עִמָּם,
וְלֹא מִתְקַשְּׂרֵת עַד שְׁיֵצֵר הָרַע
מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ וּמִתְקַשְּׂרִים זֶה
בְּזֶה. וְכִיּוֹן שֶׁמִּתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה,
אִז מִתְעוֹרֵר יֵצֵר הַטּוֹב שֶׁהוּא
חֲדוּה וּמִכִּיָּא אוֹתָהּ אֵלָיו, [וְאִז נִתְּנָה
בִּינֵיהֶם לְחֻק. וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים שֶׁם מְלֵא אֵלָיו
יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע] (ר"א וְלִמְעַלְהָ עַד הַצִּפּוֹן מִשּׁוּם
שֶׁהוּא חֲדוּה בְּלִי זְהֻמָּה, שְׁיֵצֵר הָרַע אוֹתוֹ כִּי
בְּתַחֲלָה, שֶׁתּוֹב (שִׁיר ב) שֶׁמֵּאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי.
וְאַחַר כֵּךְ וְיִמִּינוּ תַחֲבַנְנִי, וְנִתְּנָה בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל
לְחֻזוֹ, וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים, שֶׁם מְלֵא לְבָבִי שְׁנֵי
הַצְּדִידִים הַלְלוּ).

אֵת הָאָדָם, הָרִי בְּאַרְנוֹ, אָבֵל זָכָר
וְנִקְבָּה כְּאַחַד, (וְלֹא הוּי) נִפְרָדִים
לְהַיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים. מֵה כְּתוּב?
עֶפְר מִן הָאָדָמָה. עַכְשָׁו עוֹמֵד
לְהִתְקִין. בֵּא תְרָאה, כְּשֶׁאֵשֶׁה
מִתְחַבְּרֵת בְּבַעֲלָהּ, הִיא נִקְרָאת
עַל שֵׁם בְּעַלָּה. אִישׁ אֵשֶׁה. צְדִי"ק
צְדִי"ק. הוּא עֶפְר וְהִיא עֶפְר. [וְאִז]
הוּא צְבִי וְהִיא צְבִיָּה, כְּמוֹ
שְׁנֵאָמַר (יִחְזַקָּל ב) צְבִי הִיא לְכָל
הָאֲרָצוֹת.

כְּתוּב (דְּבָרִים טו) לֹא תִטַּע לָךְ
אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה'
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָּךְ. אֲצֵל
מִזְבַּח - וְכִי לְמַעַל מִמֶּנּוּ אוֹ
בְּמָקוֹם אַחֵר מִי הַתִּיר? אֵלָּא הָרִי
בְּאַרְנוֹ, אֲשֶׁר זֶה בְּעַלָּה, שֶׁהִיא אֵשֶׁה
הִיא נִקְרָאת עַל שֵׁם בְּעַלָּה אֲשֶׁרָה
(נ"א תְּרִי הֵם אֲשֶׁר ה"א), וְעַל זֶה כְּתוּב
(מְלָכִים ב-בג) לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. מִשּׁוּם
כִּי כְּתוּב לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל
עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּנְגִיד
הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבַּח ה',
שֶׁתְּרִי מִזְבַּח ה' הוּא עוֹמֵד עַל
זֶה, וְעַל זֶה כִּנְגִידָה לֹא תִטַּע לָךְ
אֲשֶׁרָה אַחֲרָת.

דְּצַפּוֹן אֲתַעַר תְּדִיר לְגַבִּי נוֹקְבָא וְאַתְקַשְׂר
בְּהַדָּה וּבְגִין כֶּךָ אֲתַקְרִיאַת אֵשֶׁה.

וְתֵא חֲזִי, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע בְּגִין
דְּאַתְיִיבְתָּ נוֹקְבָא בִּינֵייהוּ (נ"א דְּנוֹקְבָא
אַתְבְּלִילַת בְּהוּ) וְאַתְקַשְׂרָא בְּהַדָּיִהוּ, וְלֹא מִתְקַשְׂרָא
עַד דְּיֵצֵר הָרַע אֲתַעַר לְגַבָּהּ וּמִתְקַשְׂרֵן דָּא
בְּדָא. וְכִיּוֹן דְּמִתְקַשְׂרֵן דָּא בְּדָא, כְּדִין אֲתַעַר
יֵצֵר טוֹב דְּאִיהוּ חֲדוּה וְאִיְתִי לָהּ לְגַבִּיָּה (וְכִדִּין
אַתְיִיבְתָּ בִּינֵייהוּ לְאַתְקֻנָא, וְעַל דָּא וְיֵצֵר וְ אֱלֹהִים שֶׁם מְלֵא לְגַבִּיָּה יֵצֵר טוֹב
וְיֵצֵר רַע) (ר"א וְלִעֵילָא סְפָרָא דְּצַפּוֹן מִשּׁוּם דְּאִיְתִי חֲדוּה בְּלֹא זְהֻמָּא וְיֵצֵר
הָרַע אַחֲרֵי כֵּךְ בְּקַרְמִיתָא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שֶׁמֵּאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי
וּלְכַתֵּר וְיִמִּינוּ תַחֲבַנְנִי, וְאַתְיִיבְתָּ בֵּין יָמִינָא וּשְׂמֹאלָא לְאַתְקֻנָא, וְעַל דָּא
וְיֵצֵר וְ אֱלֹהִים שֶׁם מְלֵא לְבָבִי תְרִין סְפָרִין אֵלָיו).

אֵת הָאָדָם הָא אוֹקִימָנָא. אָבֵל דְּכָר וְנוֹקְבָא
כְּחַדָּא (ר"א וְלֹא הוּי) מִתְפָּרֵשׁ לְמַהוּי אִפִּין
בְּאִפִּין. מֵה כְּתִיב עֶפְר מִן הָאָדָמָה הַשְּׁתָּא
קִימָא לְאַתְקֻנָא. תֵּא חֲזִי אֲתַתָּא כַּד אֲתַחְבְּרֵת
בְּבַעֲלָהּ, אֲתַקְרִיאַת עַל שֵׁם בְּעַלָּה, אִישׁ אֵשֶׁה,
צְדִי"ק צְדִי"ק, אִיהוּ עוֹפֵר וְאִיהוּ עֶפְר. (ר"א ל"ג)
(וְכִדִּין) אִיהוּ צְבִי וְאִיהוּ צְבִיָּה (ר"א כִּמְה דֵּאתָ אִמַר)
(יִחְזַקָּל ב) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתִיב, (דְּבָרִים טו) לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ
אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
לָּךְ. אֲצֵל מִזְבַּח, וְכִי לְעֵילָא מְנִיָּה אוֹ בְּאַתֵּר
אַחֲרָא מֵאֵן שְׂרִיָּה. אֵלָּא הָא אוֹקִימָנָא אֲשֶׁר
דָּא בְּעַלָּה דְּאַתְתָּא (ר"א ה"א) אֲתַקְרִיאַת עַל שׁוּם
בְּעַלָּה אֲשֶׁרָה. (נ"א תְּרִי הֵם אֲשֶׁר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב,
(מְלָכִים ב-בג) לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. בְּגִין כֶּךָ כְּתִיב לֹא
תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ.
לְקַבֵּל (נ"א אֲשֶׁרָה) אַתֵּר דְּהִהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהֵא
מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קִימָא עַל דָּא, וְעַל דָּא לְקַבְּלָהּ
לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה אַחֲרָא.

בא ראה, בכל מקום, כל אותם עובדי השמש נקראים עובדים לבעל, ואלו שעובדים ללכנה נקראים עובדי אשרה. ולכן לבעל ולאשרה. ואשרה נקראת על שם בעלה אש"ר. אם כן, למה נתבטל השם הזה? אלא אשרה על שם שפנתוב (בראשית ל) באש"ר פי אש"רונני בנות, והוא (ת"ר) שלא אשרה שאר העמים ועומדת אחרת תחתיה. ולא עוד, אלא שפנתוב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ולכן (נעבד) נתבטל השם הזה, וכדי שלא יתחזקו אותם שעושים שאר עמים עובדי עבודה זרה, וקוראים מזבח שהוא מאדמה, שפנתוב (שמות ב) מזבח אדמה וגו'. משום כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - [דבר נכלל. אבל ויפח באפיו] נכללה נשמת חיים באותו עפר, כנזכה שמתעברת מן הזכר, שהרי מתעברים ומתמלא העפר הזה מהפל, ומהו? רוחות ונשמות. ויהי האדם לנפש חיה - כאן התפקן וקיים אדם להתקין ולזון את הנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)
אמר לו, לכה דודי נצא השדה, לכו לקדוש-ברוך-הוא לטייל, ואל אשב תמיד במקום אחד. ומה זה לב? אמר לו, אם כן, בן זומא מבחזן ואתה עמו. ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים, והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומהו ל"ב? אמר לו, שלשים ושתים נתיבות. משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים, ומנין החדרים שלשים ושנים, ולכל אחד מן החדרים יש נתיב, נאה למלך זה להפגס (הכל) בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנותיו ונגזיו

תא חזי, בכל אתר כל אנון פלחי שמשא אקרון עובדין לבעל, ואנון דפלחין לסיהרא איקרון עובדי אשרה, ועל דא לבעל ולאשרה, ואשרה אתקרי על שום בעלה אש"ר. אי הכי אמאי אתעבר שמא דא. אלא אשרה על שום דכתיב (בראשית ל) באש"ר כי אש"רונני בנות והוא (ד"א ת"א) דלא אשרה שאר עמין וקיימא אחרא תחותה, ולא עוד אלא דכתיב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ובגין כן (נ"א אהעבד) אתעבר שמא דא, ובגין דלא יתקפון אנון דעבדי שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וקרינן מזבח דאיהו מאדמה, דכתיב, (שמות ב) מזבח אדמה וגו' בגיני כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים. (מלה אתכליל אבל ויפח באפיו) אתכליל נשמת חיים בהוא עפר, פנוקבא דמתעברא מן דכורא דהא מתחברן ואתמלייא האי עפר מפלא, ומאי איהו, רוחין ונשמתין. ויהי האדם לנפש חיה, השתא אתתקן וקיים אדם לאתקנא ולמיזן לנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)

אמר ליה (שיר השירים ז) לכה דודי נצא השדה לכו להקדוש ברוך הוא לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד ומאי ל"ב אמר ליה, אם כן זומא מבחזן ואתה עמו ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומאי שלשים ושתים אמר ליה ל"ב נתיבות משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים ומנין החדרים שלשים ושתים. ולכל אחד מן החדרים יש נתיב נאה למלך זה להפגס (הכל) בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנותיו ונגזיו

וּנְגַעְתִּי וְחִמּוּדוֹתַי? אֲמַרְתָּ לֹא.
מָה עָשָׂה? נִגַע בְּבַת וְכָלֵל בַּהּ כָּל
הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֶׁיהָ, וְהִרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים,
יִסְתַּכֵּל הִנֵּה. וּנְשָׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה, וּלְפַעֲמִים
קוֹרָא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ (בַּת) אַחֲוֹתִי,
כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ, וּלְפַעֲמִים
קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בַתּוֹ הִיא,
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד,
כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חֻכְמָה, שֶׁהָרִי
נֶאֱמַר (מַלְכִּים-א ה) וְה' נָתַן חֻכְמָה
לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין
עַל מִתְּנָתוֹ, שֶׁכְּתוּב (שם א)
וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט
וְגוֹמֵר, כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכֵן חֻכְמָה נִתְּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשַׁלְמָה? שְׁלֵמָה נִשָּׂא שְׁמוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ
אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֵמָה שֶׁבִּשְׂרִיר
הַשִּׁירִים קָדַשׁ לְבַד מֵאַחַד. אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ
בְּשָׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי, וְהָרִי
נִשְׂוָאָה הִיא. אָמַר לוֹ, בְּמִתְּנָה
נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֻכְמָה
לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִּרְשׁ. וְהֵיכֵן פִּרְשׁ?
לְפָנָיו, כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. וְכֵן
מִשְׁפָּט? אֵלָּא כִּי זֶמַן שֶׁאֵדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֲכַמַת
אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ] וְכֵן זֶה לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט? הָיִי אוֹמֵר, שְׂוָאָתָהּ
חֻכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא
עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת
עוֹזְרָתוֹ וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא -
מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא מִסְּרָתוֹ,
שֶׁכְּתוּב (ויקרא כו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם
אֶף אֲנִי: ע"כ מֵהַהֲשַׁמְטוֹת.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אֶף כָּאֵן גַּם כֵּן
בְּשֵׁם מְלֹא, שֶׁהָרִי אָבָא וְאָמָא
הַתְּקִינּוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא בָּאָה
לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שיר א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַיִם, אִסְפַּקְלָרְיָה שְׁלֵא

וְחִמּוּדוֹתַי. אֲמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה, נִגַע בְּבַת
וְכָלֵל בַּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֶׁיהָ וְהִרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים, יִסְתַּכֵּל הִנֵּה.
וּנְשָׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה. וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ
בְּאַהֲבָתוֹ, (בַּת) אַחֲתִי כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בַתּוֹ הִיא.
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין
אִם אֵין חֻכְמָה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר (מַלְכִּים א' ה) וַיִּי נָתַן
חֻכְמָה לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין עַל
מִתְּנָתוֹ דְּכְתִיב (מַלְכִּים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹ' כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמָה אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגוֹ'.

וְכֵן חֻכְמָה נִתְּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשַׁלְמָה,
שְׁלֵמָה נִשָּׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּדֹאֲמַרִּינוּ, כָּל שְׁלֵמָה שֶׁבִּשְׂרִיר הַשִּׁירִים
קָדַשׁ לְבַד מֵאַחַד. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הוֹאִיל וְשִׁמְךָ בְּשָׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי, וְהָא
נִשְׂוָאָה הִיא, אָמַר לִי, בְּמִתְּנָה נִתְּנָה לוֹ
הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֻכְמָה לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִּירְשׁ.
וְהֵיכֵן פִּירְשׁ, לְהֵלֵן. כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (נ"א וּמֵאִי מִשְׁפָּט אֵלָּא כָּל זֶמַן שֶׁאֵדָם
עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֲכַמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וּמֵאִי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט,
הָיִי אוֹמֵר, שְׂוָאָתָהּ חֻכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים
וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזְרָתוֹ
וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא
מִסְּרָתוֹ, דְּכְתִיב (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם אֶף
אֲנִי: (עַד כֵּן מֵהַהֲשַׁמְטוֹת)

וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נָמִי בְּשֵׁם מְלֹא,
דְּהָא אָבָא וְאָמָא אֲתִקִּינוּ לָהּ עַד
לֹא אֲתַת לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע כְּמָה דְּאֲתָ
אָמַר, (שיר השירים א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַם, אִסְפַּקְלָרְיָה דְּלֹא נְהָרָא, אָבָל אָבָא

מאירה. אָבֵל אָבָא וְאָמָא הִתְקִינוּ
לָהּ שִׁיתְפִּיִס בְּעֵלָה עִמָּה.

וַיְבָאָהָ אֶל הָאָדָם, מִכָּאן לְמַדְנוּ
שְׁצָרִיכִים אָבָא וְאָמָא שֶׁל הַכֹּלָה
לְהִכְנִיסָהּ בְּרִשּׁוֹתָיו שֶׁל הַחֲתָן,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) אֶת בְּתִי
נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן
וְאֵילָף בְּעֵלָה יָבּוּא אֵלֶיהָ, שֶׁהָרִי
הַבֵּית הוּא שְׁלָהּ, שְׁכֵתוֹב (בראשית
כט) וַיָּבֵא אֵלֶיהָ. וַיָּבֵא גַם אֶל רַחֵל.
בְּהִתְחַלָּה וַיְבָאָהָ אֶל הָאָדָם, שְׁעַד
כָּאן יֵשׁ לְאָבָא וְלְאָמָא לַעֲשׂוֹת,
אֲחֵר כֶּף הוּא יָבֵא אֵלֶיהָ, וְכֹל
הַבֵּית שְׁלָהּ הוּא, וְיִטַּל רִשּׁוֹת
מִמֶּנָּה.

וְעַד זֶה הָעֲרָנוּ, שְׁכֵתוֹב (שם כח)
וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלָּן שָׁם, שֶׁנִּטַּל
רִשּׁוֹת בְּהִתְחַלָּה. מִכָּאן לְמַדְנוּ,
שְׁמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּאֶשְׁתּוֹ, צָרִיף
לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה וּלְשַׂמַּח אוֹתָהּ
בְּדַבְרִים, וְאִם לֹא - שְׁלֵא יִלּוֹן
אֶצְלָהּ, כְּדִי שִׁיְהִי רְצוֹן שְׁלָהּם
כָּאֶחָד בְּלֵא אָנֹס.

וַיִּלָּן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהִרְאוֹת
שֶׁאֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטּוֹת
בַּיּוֹם. וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם
מִרְאֲשֵׁתוֹ, כָּאֵן לְמַדְנוּ שֶׁאֲפֵלו
יְהִי לְמַלְךָ מִטּוֹת זָהָב וּלְבוּשֵׁי
כְבוֹד לְלוֹן בָּהֶם, וְהַמְּלָכָה תִּתְקִין
לוֹ מִטָּה מִתְקַנֵּת מֵאֲבָנִים - יַעֲזוֹב
אֶת שְׁלוֹ וַיִּלּוֹן כְּמָה שֶׁהִיא
תִּתְקִין, שְׁכֵתוֹב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם
הַהוּא.

בָּא רָאָה מִה כְּתוּב כָּאֵן, וַיֹּאמֶר
הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם וְגו'. הָרִי
עֲרֻבוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים לְהַמְשִׁיף
עִמָּה חֲבִיבוֹת וּלְהַמְשִׁיף אוֹתָהּ
(עמ"ה) לְרְצוֹנוֹ לְעוֹרֵר עִמָּה אֲהָבָה.
רָאָה כְּמָה עֲרֻבִים אוֹתָם דְּבָרִים,
כְּמָה דְּבָרֵי אֲהָבָה הֵם, עֲצָם
מִעֲצָמֵי וּבִשּׁוֹר מִבְּשָׂרֵי, כְּדִי
לְהִרְאוֹת לָהּ שֶׁהֵם אֶחָד וְאֵין
פְּרוּד בִּינֵיהֶם כֻּלָּל.

יִמְצָא כְּמוֹתָהּ, זוֹהִי כְבוֹד הַבֵּית, כָּל

וְאָמָא אֲתִקְנִינָהּ לָהּ לְאֲתַפְיִסָּא בְּעֵלָה בְּהִדָּה.
וַיְבָאָהָ אֶל הָאָדָם. מִהֲכָא אוּלְפִּנָּא דְּכַעָאן
אָבָא וְאָמָא דְּכֹלָה לְאֲעֵלָה בְּרִשּׁוֹתֶיהָ

דְּחֲתָן. כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (דברים כב) אֶת בְּתִי נָתַתִּי
לְאִישׁ הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן וְאֵילָף בְּעֵלָה יִתִּי
לְגַבְהָ, דְּהָא בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא דְּכֵתִיב, (בראשית כט)
וַיָּבֵא אֵלֶיהָ. וַיָּבֵא גַם אֶל רַחֵל, בְּקִדְמִיתָא
וַיְבָאָהָ אֶל הָאָדָם דְּעַד הֲכָא אֵית לְאָבָא
וְלְאָמָא לְמַעֲבַד, לְבַתֵּר אִיהוּ יִתִּי לְגַבְהָ וְכֹל
בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא, וַיִּטּוּל רִשּׁוֹת מִמֶּנָּה.

וְעַד דָּא אֲתַעֲרָנָא דְּכֵתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע
בְּמָקוֹם וַיִּלָּן שָׁם, דְּנִטַּל רִשּׁוֹת בְּקִדְמִיתָא.

מִכָּאן אוּלְפִּנָּא דְּמָאן דְּמִתְחַבֵּר (דף מט ע"ב)
בְּאֲנִתְתִּיהָ בְּעֵי לְמַפְגַּע לָהּ וּלְבִסְמָא לָהּ
בְּמַלִּין, וְאִי לָאו לָא יָבִית לְגַבְהָ. בְּגִין דִּיהָא
רְעוּתָא דְּלְהוֹן כְּחָדָא בְּדִלָּא אָנִיסוּ.

וַיִּלָּן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאֲחֻזָּא דְּאֲסִיר לִיה
לְבַר נָשׁ לְשַׁמֵּשׂא עֲרִסִיָּה בֵּימָא. וַיִּקַּח
מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ, הֲכָא
אוּלְפִּנָּא דְּאֲפִילוּ יְהוֹן לְמַלְכָּא עֲרִסִי דְּדִהָבָא
וּלְבוּשֵׁי יָקָר לְמִיבֵת בְּהוּ וּמִטְרוּנִיתָא תִּתְקִין
לִיה עֲרִסָּא מִתְתַּקֵּן בְּאֲבָנִין, יִשְׁבּוּק דִּילִיהָ
וַיְבִית בְּמָה דְּאִיהִי תִתְקִין דְּכֵתִיב וַיִּשְׁכַּב
בְּמָקוֹם הַהוּא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב הֲכָא וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת
הַפֶּעַם וְגו'. הָא בְּסִימוֹ דְּמַלִּין לְאֲמִשְׁכָּא
עִמָּה חֲבִיבוֹתָא, וְלְאֲמִשְׁכָּא לָהּ (עמ"ה) לְרְעוּתֶיהָ
לְאֲתַעֲרָא עִמָּה רְחִימוּתָא. חֲמִי כְּמָה בְּסִימִין
אָנוּן מַלִּין, כְּמָה מְלִי דְּרְחִימוּתָא אָנוּן, עֲצָם
מִעֲצָמֵי וּבִשּׁוֹר מִבְּשָׂרֵי, בְּגִין לְאֲחֻזָּא לָהּ
דְּאָנוּן חֵד וְלֹא אֵית פִּירוּדָא בִּינֵיהוּ כְּכֻלָּא.

הַשְּׁתָּא שְׂרִי לְשַׁבְּחָא לָהּ. לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה
עֲבָשׁוּ מִתְחִיל לְשַׁבַּח אוֹתָהּ - לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה. זוֹ הִיא שְׁלֵא

הנשים לפניך בקוף בפני אדם. אבל לזאת יקרא אשה - שלמות הכל. לזאת ולא לאחרת. הכל הוא דברי אהבה, כמו שנאמר (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה.

על פן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד, הכל להמשיכה באהבה ולהדבק עמה. כיון שעורר אליה כל הדברים הללו, מה פתוב? והנחש היה ערום וגו'. הרי התעורר יצר הרע לאחוז בה כדי לקשרה בתאות הגוף ולעורר אליה דברים אחרים שיצר הרע מתענג בהם.

עד שלאחר כך מה פתוב, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים, ותקח מפריה ותאכל. קבלה אותו ברצון, ותפן גם לאישה עמה [ויאכל]. הרי אז היא התעוררה אליו בתאנה להתעורר [לתת] לו רצון ואהבה, זה דבר להראות מעשה לבני אדם כמו שלמעלה.

אמר רבי אלעזר, אם כן, במה נעמיד אותו למעלה יצר הרע שאחוז בנקבה? אמר לו, הרי התעוררו אלו למעלה ואלו למטה, יצר טוב ויצר רע. יצר טוב מימין, ויצר רע משמאל. ושמאל למעלה אחוז בנקבה לקשרה [להקשר בה] כאחד בגוף, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי. ועל זה דברים התפרשו למעלה ולמטה עד כאן. מכאן והלאה מלים של קטנות [גיא בשיר] של זפת לקטנים שבצריסות לפרש הדבר, והרי נתעוררו בו החברים.

לפרשא מלה, והא אתערורי

דא היא דלא ישתפח פיותה. דא היא יקרא דביתא פלהון נשין גבה פקופא בפני בני נשא. אבל לזאת יקרא אשה שלימו דכלא לזאת ולא לאחרא. פלא הוא מלי רחimotoא כמה דאת אמר, (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה:

על פן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד, פלא לאמשכא לה ברחימו ולא תדבקא בהדה, כיון דאתער לגבה פל מלין אלין, מה כתיב והנחש היה ערום וגו'. הא אתער יצר הרע לאחדא בה בגין לקשרא לה בתיאובתא דגופא ולא תערא לגבה מלין אחרנין דיצר הרע אתענג בהו.

עד לבתר מה כתיב ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ותקח מפריה ותאכל, קבילת ליה ברעוּתא ותתן גם לאישה עמה (ויאכל) הא כדין היא אתערא לגביה בתיאובתא (ג"א בתאובתא) לאתערא (ג"א למיב) ליה רעוּתא ורחימו, דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא פגוּנא דלעילא.

אמר רבי אלעזר אי הכי במאי נוקים ליה לעילא יצר הרע דאחיד בה בנוקבא, אמר ליה, הא אתערא אלין לעילא ואלין לתתא יצר טוב ויצר רע. יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא, ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא לה פחדא (ג"א לאתקשרא ביה) בגופא כמה דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו', ועל דא מלין אתפרשן לעילא ותתא עד הכא, מכאן והלאה מלין בזוטרא (ג"א בזוטא) דיפּתא לזעיריה דטינקין ביה חבריאי.

רבי שמעון היה הולך לטבריה, והיו עמו רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. בין כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. כיון שהתחברו באחד, ירדו וישבו תחת אילן אחד מאילני ההר. אמר רבי פנחס, הרי ישבנו, מאותם דברים מעלים שאתה אומר בכל יום אנו רוצים לשמע.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו? למסעו צריך להיות! מה זה למסעיו? אלא שני מסעות הם, אחד שלו ואחד של השכינה, שהרי כל בן אדם צריך להמצא זכר ונקבה כדי לחזק האמונה, ואז השכינה לא נפרדת ממנו לעולמים.

ואם תאמר, מי שיוצא לדרך שלא נמצא זכר ונקבה, השכינה נפרדת ממנו? בא ראה, מי שיוצא לדרך יסדר תפלה לפני הקדוש ברוך הוא כדי להמשיך עליו שכינת רבונו עד שלא יצא לדרך, בזמן שנמצא זכר ונקבה. כיון שסדר תפלתו ושבחיו ושכינה שורה עליו - יצא, שהרי השכינה הוזדווגה עמו, כדי שימצא זכר ונקבה. זכר ונקבה בעיר, זכר ונקבה בשדה. זהו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

בא ראה, כל זמן שכן אדם מתעכב בדרך, [בכל כחו] צריך לשמר מצעו כדי שהזיווג העליון לא יפרד ממנו, וימצא פגום בלי זכר ונקבה. בעיר צריך כשנבקתו עמו, כל שפן כאן שזיווג העליון נקשר בו. ולא עוד, אלא שהזיווג העליון הזה

רבי שמעון היה אזיל לטבריה, והיו עמיה רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהיה אתי. כיון דאתחברו כחדא, נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא. אמר רבי פנחס הא יתיבנא, מאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע.

פתח רבי שמעון ואמר (בראשית יג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו, למסעו מיבעי ליה. מאי למסעיו. אלא תרין מטלנין אנון. חד דידיה וחד דשכינתא. דהא כל בר נש בעי לאשתפחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא. וכדין שכינתא לא אתפרשא מגייה לעלמין.

ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא, שכינתא אתפרשא מגייה. תא חזי, האי מאן דנפיק לארחא יסדר צלותא קמי קדשא בריך הוא. בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה עד לא יפוק לארחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא. כיון דסדר צלותיה ושבחיה ושכינתא שרייא עליה יפוק. דהא שכינתא אזדווגת בהדיה. בגין דישתכח דכר ונוקבא. דכר ונוקבא במתא. דכר ונוקבא בחקלא. הדא הוא דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

תא חזי, כל (דף נ"א) זמנא דכר נש אתעכב באורחא בעי לנטרא עובדוי. בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מגייה וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא. במתא אצטריך כד נוקביה עמיה, כל שפן הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא ולא מתפרשא

ביתא. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא ולא מתפרשא

מנייה עד דיתוב לבייתה.

בשעתא דעאל לבייתה בעא לחדתא
דבייתהו (בייתה). בגין דדבייתהו גרמא
 ליה ההוא זונגא עלאה. פיון דאתא לגבה
 בעי לחדתא לה בגין תרין גוויני. חד בגין
 חדותא דהיא זונגא חדותא דמצוה היא
 וחדותא דמצוה חדותא דשכינתא איהו.

ולא עוד אלא דאסגי שלום סתם (לתתא) (ג"א
לאתתא) הדא הוא דכתיב, (איוב ה) וידעת פי
שלום אהלך, ופקדת נוך ולא תחטא. וכי אי
לא פקיד לאתתיה חטא איהו. הכי הוא ודאי.
בגין דגרע יקר זונגא עלאה דאזדונגת ביה
ודבייתהו גרמא ליה. וחד דאי מתעברא
אתתיה זונגא עלאה אריקת בה נשמתא
קדישא דהאי ברית אקרי ברית דקדשא ברין
הוא. ועל דא בעי לכונא בחדותא דא כמה
דבעי בחדותא דשבת (דאנן חכימין) דאיהו זונגא
דחכימין. ועל דא וידעת פי שלום אהלך
דהא שכינתא אתיא עמך ושריא בביתך. ועל
דא (איוב ה) ופקדת נוך ולא תחטא. מאי ולא
תחטא. לשמשא קמי שכינתא חדותא
דמצוה.

בגזונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן
מנשייהו כל אנון יומין דשפתא בגין
לאתעסקא באורייתא. זונגא עלאה אזדונג
בהו ולא מתפרשא מנייהו בגין דישתכח דכר
ונוקבא. פיון דעאל שבת בעיין תלמידי
חכמים לחדתא לדבייתהו בגין יקר זונגא
עלאה. ולכונא לבייהו ברעותא דמאריהון
כמה דאתמר.

בגזונא דא, האי מאן דאתתיה ביומי מסאבו
דילה ונטיר לה פדקא יאות. כל אנון
יומין זונגא עלאה אזדונג בהדיה דישתכח

שומר אותו בדרך ולא נפרד
 ממנו עד שישוב לביתו.

בשעה שנכנס לביתו צריך
לשמח את אשתו (ביהו), משום
שאשתו גרמה לו אותו זונג
עליון. פיון שבא אליה, צריך
לשמח אותה משום שני טעמים.
אחד משום חדות אותו זונג,
חדות המצוה היא, וחדות
המצוה חדות השכינה היא.

ולא עוד, אלא שמרבה שלום
סתם [למשה] [ג"א לאשה]. זהו שכתוב
(איוב ה) וידעת פי שלום אהלך
ופקדת נוך ולא תחטא. וכי אם
לא פוקד את אשתו זה חטא? כף
זה בודאי! משום שגורע כבוד
זונג העליון שהזדונג בו ואשתו
גרמה לו. ואחד - שאם אשתו
מתעברת, הזונג העליון מריק
בה נשמה קדושה, שהרי הברית
הזו נקראת ברית הקדוש ברוך
הוא. ועל זה צריך לכונן בחדונה
זו כמו שצריך בחדות השבת (של
אותם חכמים), שהוא זונג החכמים.
ועל זה וידעת פי שלום אהלך,
שהרי השכינה באה עמך ושורה
בביתך. ועל זה (שם) ופקדת נוך
ולא תחטא. מה זה ולא תחטא?
לשמש לפני השכינה חדות
המצוה.

כמו זה תלמידי חכמים
שפורשים מנשותיהם כל אותם
ימי השבוע] כדי להתעסק
בתורה, הזונג העליון נזדונג בהם
ולא נפרד מהם כדי שימצא זכר
ונקבה. פיון שנכנסת שבת,
צריכים תלמידי חכמים לשמח
את נשותיהם משום כבוד הזונג
העליון, ולכונן לבם ברצון רבונם
כמו שנאמר.

כמו זה מי שאשתו בימי
טמאתה ושומר אותה פראוי, כל
אותם הימים הזונג העליון
מזדונג עמו שימצא זכר ונקבה.

כִּינּוּן שֵׁשׁתּוֹ נִטְהַרְתָּ, צָרִיף לְשִׁמְחַת אוֹתָהּ שִׁמְחַת מְצוּהַ חֲדוּהַ עֲלִיוֹנָהּ. וְכָל הַטְּעָמִים שֶׁאִמְרָנוּ עוֹלָיִם בְּדַרְגָּה אַחַת. סִתְּמוּ שֶׁל דָּבָר - כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה צָרִיכִים לְכוּן לֵב וּרְצוֹן בְּזוֹהַ.

וְאִם תֵּאמְרוּ, אִם כֵּן, שֶׁכֵּחַ הוּא שֶׁל הָאִישׁ כְּשִׁיּוֹצֵא לְהִרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשּׁוּם הַזְּדוּגָה הָעֲלִיּוֹן שֶׁמְזַדְּוֶגֶת עִמּוֹ - בֵּא רֵא, בְּזִמְן שֶׁכֵּן אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, עֵקֶר הַבֵּית אֲשֶׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִּינָה לֹא זֹה מִהַבֵּית מִשּׁוּם אֲשֶׁתּוֹ, כִּמוֹ שֶׁשְׂנִינּוּ, שֶׁכְּתוּב (בראשית כד) וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁנֶּרְדְּלִיקָהּ. מָה הַטְּעָם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְׂכִּינָה בָּאָה לְבֵית.

סוּד הַדָּבָר - הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה לֹא נִמְצְאָת אֲצֵל הַזְּכָר אֲלֹא בְּזִמְן שֶׁנִּתְקַן הַבֵּית וְהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וְאִזּוֹ הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת פְּדֵי לְבָרְךָ אוֹתָם. כִּמוֹ זֶה הָאִם הַתְּחַתּוּנָה לֹא נִמְצְאָת אֲצֵל הַזְּכָר אֲלֹא בְּזִמְן שֶׁהִתְקַן הַבֵּית, וַיִּבֶא הַזְּכָר לְנִקְבָה שְׁלוֹ וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. אִזּוֹ הָאִם הַתְּחַתּוּנָה מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת לְבָרְךָ אוֹתָם.

וְעַל זֶה הַזְּכָר מִתְעַטֵּר בְּבֵיתוֹ בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת כִּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (שם מט) עַד תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הַעֲדֵה הַזֶּה, תֵּאָוֹת שֶׁל גִּבְעוֹת עוֹלָם בּוֹ. נִקְבָה עֲלִיוֹנָה לְתַקֵּן אוֹתוֹ וּלְעַטֵּר אוֹתוֹ וּלְבָרְךָ אוֹתוֹ, נִקְבָה הַתְּחַתּוּנָה לְהִתְחַבֵּר בּוֹ וּלְהַזְזִין מִמֶּנּוּ.

וּכְמוֹ זֶה לְמִטָּה, כְּשֶׁזָכָר נִשְׂא, תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו, וּמִתְעַטֵּר בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת - אַחַת עֲלִיוֹנָה וְאַחַת תְּחַתּוּנָה. הָעֲלִיּוֹנָה לְהוֹרִיק עֲלָיו בְּרֻכּוֹת, וְהַתְּחַתּוּנָה לְהַזְזִין מִמֶּנּוּ וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וּבֵן אָדָם בְּבֵיתוֹ תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

דָּבָר וְנוֹקְבָא. כִּינּוּן דְּאִתְדְּכִיֵּאת אִתְתִּיהַ בְּעֵי לְחִדְתָּא לָהּ חֲדוּהַ דְּמְצוּהַ חֲדוּהַ עֲלָאָה. וְכִלְהוּ טְעָמֵי דְקָא אִמְרָן בְּחַד דְּרָגָא סְלָקִין. סִתְּמָא דְמִלָּה כָּל אֲנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא בְּעֵינִן לְכוּנָא לְבָא וּרְעוּתָא בְּהָאִי.

וְאִי תִימָא אִי הָכִי שֶׁכְּחָא הוּא דָּבָר נֶשׁ כַּד נִפְיָק לְאַרְחָא יִתִּיר מִן בֵּיתִיהַ בְּגִין זְוּוּגָא עֲלָאָה דְּאִזְדְּוּוּגַת בְּהַדִּיהַ. תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דָּבָר נֶשׁ הוּא בְּבֵיתִיהַ, עֵקֶרָא דְּבֵיתָא דְּבֵיתִיהוּ. בְּגִין דְּשְׂכִינְתָּא לֹא אִתְעַדֵּי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְּבֵיתִיהוּ. כְּמָה דְּתַנִּינּוּ דְּכְתִיב, (בראשית כד) וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ, דְּשָׂרְגָא אִתְדְּלִקְתָּ, מָאִי טְעָמָא בְּגִין דְּשְׂכִינְתָּא אִתְתָּ לְבֵיתָא.

רְזָא דְּמִלָּה אִמָּא עֲלָאָה לֹא אֲשַׁתְּפַחַת גְּבֵי דְּכוּרָא אֲלֹא בְּזִמְנָא דְּאִתְתְּקַנְתָּ בֵּיתָא וְאִתְחַבְּרוּ דָּבָר וְנוֹקְבָא, כְּדִין אִמָּא עֲלָאָה אֲרִיקַת בְּרַכָּאן לְכְרוּפֵי לוּן. כְּגוּוֹנָא דָּא אִמָּא תְּתָאָה לֹא אֲשַׁתְּפַחַת לְגְבֵי דְּכוּרָא אֲלֹא בְּזִמְנָא דְּאִתְתְּקַנְתָּ בֵּיתָא וְאִתִּי דָּבָר לְגַבְהַ דְּנוֹקְבִיָּה וְאִתְחַבְּרוּ כְּדִין אִמָּא תְּתָאָה אֲרִיקַת בְּרַכָּאן לְבְרַכָּא לוּן.

וְעַל דָּא בְּתָרֵי נוֹקְבִין אִתְעַטֵּר דְּכוּרָא בְּבֵיתִיהַ כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיִלָא. וְהֵינּוּ רְזָא דְּכְתִיב, (בראשית מט) עַד תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הָאִי עֲדִי תִיאֻבְתָּא דְּגִבְעוֹת עוֹלָם בִּיהַ. נוֹקְבָא עֲלָאָה לְאִתְקַנָּא לִיהַ וּלְאִעַטְרָא לִיהַ וּלְבְרַכָּא לִיהַ. נוֹקְבָא תְּתָאָה לְאִתְחַבְּרָא בִּיהַ וּלְאִתְזַנָּא מִנִּיהַ. וּכְגוּוֹנָא דָּא לְתִתָּא כַּד דְּכוּרָא אִינְסִיב, תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבְיָה וְאִתְעַטֵּר בְּתָרֵי נוֹקְבֵי חַד עֲלָאָה וְחַד תְּתָאָה. עֲלָאָה לְאַרְקָא עֲלִיהַ בְּרַכָּאן. תְּתָאָה לְאִתְזַנָּא מִנִּיהַ וּלְאִתְחַבְּרָא בְּהַדִּיהַ. וּפְרֵי נֶשׁ בְּבֵיתִיהַ תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבְיָה וְאִתְעַטֵּר בְּהוּ.

בְּשִׁיבָא לְדַרְדָּרָא לֹא כָּף. הָאֵם הָעֲלִינָה מִתְחַבְּרַת עִמּוֹ, וְהִתְחַתְּוֵנָה נִשְׁאָרַת. כְּשֶׁשֶׁב לְבֵיתוֹ, רוּצָה לְהִתְעַטֵּר בְּשִׁתִּי נִקְבוֹת כְּפִי שְׂאֲמַרְנוּ. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, אֶפְלוּ בְּקִלְפוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל סְפִירִים לֹא פּוֹתְחִים פְּתוּחֹן לְפָנָיִךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ זֶה הִתּוֹרָה עוֹמְדַת בֵּין שְׁנֵי בְּתִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה ח) לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אֶחָד נִסְתַּר עֲלִיוֹן, וְאֶחָד גָּלוּי יוֹתֵר. [הַסְּתֵר] הָעֲלִיוֹן [וְהַ] קוֹל גְּדוֹל, שֶׁכְּתוּב (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וְהַקּוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה הוּא שְׁלֵא נִשְׁמַע וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְזֵהוּ כְּשֶׁנוֹבֵעַ בֵּית הַגְּרוּן, יוֹצֵאת [בן] ה' בְּחֻשָׁי, וְתַמִּיד נוֹבֵעַ וְלֹא פּוֹסֵק. וְהוּא דִק פְּנִימִי שְׁלֵא נִשְׁמַע לְעוֹלָמִים.

וּמִכַּאֵן יוֹצֵאת הִתּוֹרָה שֶׁהִיא קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶה נִשְׁמַע [שְׁנִשְׁמַע] שִׁיבָא [יוצא] מֵאוֹתָהּ שְׁלֵא נִשְׁמַעַת, וְאַחַר כֶּף הַדְּבִיר נֶאֱחָז עִמּוֹ וְיוֹצֵא הַחוּצָה מִכּוּחוֹ וּמִתְקַפּוֹ. וְקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא תוֹרָה, אוֹחֵז בֵּין שְׁתֵּי נִקְבוֹת. אוֹחֵז בְּפְנִימֵי הַזֶּה שְׁלֵא נִשְׁמַע, וְאוֹחֵז בְּזֶה שֶׁבְּחוּץ שְׁנִשְׁמַע.

שְׁנַיִם הֵם שְׁלֵא נִשְׁמַעִים, וּשְׁנַיִם שְׁנִשְׁמַעִים. שְׁנַיִם שְׁלֵא נִשְׁמַעִים זֹהִי חֲכָמָה הָעֲלִינָה הַנִּסְתָּרַת שְׁעוֹמְדַת בְּמַחְשְׁבָה שְׁלֵא מִתְגַּלֶּה וְלֹא נִשְׁמַעַת. אַחַר כֶּף יוֹצֵאת וּמִתְגַּלֶּה מַעֲט בְּחֻשָׁי, שְׁלֵא נִשְׁמַע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גְּדוֹל, שֶׁהוּא דִק וְיוֹצֵא בְּחֻשָׁי.

שְׁנַיִם הֵם שְׁנִשְׁמַעִים, אוֹתָם שִׁיבָאִים מִכַּאֵן הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב וְדְבוּר שְׁנֶאֱחָז עִמּוֹ. הַקּוֹל הַגְּדוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחֻשָׁי שְׁלֵא נִשְׁמַע, הִיא בֵּית לְחֲכָמָה הָעֲלִינָה, וְכָל נִקְבָה נִקְרָאת בִּי"ת. וְהַדְּבִיר הַאֲחֵרוֹן הַזֶּה הוּא בֵּית לְקוֹל שֶׁל

בַּר נִפְיָק בְּאַרְחָא לְאוּ הָכִי. אִימָא עֲלָאָה אֶתְחַבְּרַת בְּהַדִּיָּה וְתַתָּאָה אֶשְׁתְּאַרַת. כַּד תָּב לְבֵיתִיהָ בְּעֵי לְאַתְעַטְרָא בְּתַרִּי נוּקְבֵי כַּדְקָאֲמַרְן. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס אֶפְלוּ בְּקִלְפֵי סִנְפּוּרֵי קִטְרָא לֹא פְּתַחִי (דף נ"ב) עֲטָרָא קַמָּךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּגוֹוְנָא דָא אוּרִייתָא קְאִים בֵּין תְּרֵי בְּתִים, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ח)

לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. חַד סְתִימָא עֲלָאָה. וְחַד אֶתְגַּלִּיא יְתִיר. (סְתִימָא) עֲלָאָה (דָא) קוֹל גְּדוֹל דְכְּתִיב, (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וְהִיא קוֹל פְּנִימָאָה אִיהוּ דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע וְלֹא אֶתְגַּלִּיא. וְדָא הוּא כַּד נִבְיַע בֵּי גְרוּן אֶפְיָק (בֵּיה) ה' בְּחֻשָׁי וְנִבְיַע תְּדִיר וְלֹא פּוֹסֵק. וְאִיהוּ דְקָה פְּנִימָאָה דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע לְעֲלָמִין.

וּמִהֲכָא נִפְקָא אוּרִייתָא דְאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב. וְהִיא אֶשְׁתַּמַּע (ד"א דְאֶשְׁתַּמַּע) דְנִפְקָא (ד"א נִפְקָא) מִהֲהִיא דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. וְלִבְתַּר אֶתְאַחִיד דְבוּר בְּהַדִּיָּה וְנִפְקַ לְבַר מַחִילִיָּה וּמִתְקַפִּיָּה. וְקוֹל דְיַעֲקֹב דְאִיהוּ אוּרִייתָא אֶחָיד בֵּין תְּרֵי נִקְבֵי. אֶחָיד בְּהִיא פְּנִימָאָה דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. וְאֶחָיד בְּהִיא דְלְבַר דְאֶשְׁתַּמַּע.

תְּרִין אַנוּן דְלֹא אֶשְׁתַּמַּעוּ וְתְרִין אַנוּן דְאֶשְׁתַּמַּעוּ. תְּרִין דְלֹא אֶשְׁתַּמַּעוּ, דָא הוּא חֲכָמָה עֲלָאָה סְתִימָאָה דְקִימָא בְּמַחְשְׁבָה דְלֹא אֶתְגַּלִּיא וְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. לְבְתַר נִפְקָא וְאֶתְגַּלִּיא זְעִיר בְּחֻשָׁי דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע הִהוּא דְאֶקְרִי קוֹל גְּדוֹל דְהוּא דִק וְנִפְיָק בְּחֻשָׁי.

תְּרִין אַנוּן דְאֶשְׁתַּמַּעוּ, אַנוּן דְנִפְקֵי מִהֲכָא קוֹל דְיַעֲקֹב וְדְבוּר דְאֶתְאַחִיד בְּהַדִּיָּה. הִיא קוֹל גְּדוֹל דְאִיהוּ בְּחֻשָׁי וְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. אִיהִי בִי"ת לְחֲכָמָה עֲלָאָה. וְכָל נוּקְבָא בִי"ת אֶקְרִי. וְהִיא דְבוּר בְּתַרְאָה אִיהוּ בֵּית לְקוֹל

יעקב שהוא תורה. ועל פן התורה מתחילה בבי"ת, בי"ת ראשית.

פתח ואמר, בראשית ברא אלהים, הינו שפתיב ויבן ה' אלהים את הצלע. את השמים, הינו שפתיב ויבאה אל האדם. ואת הארץ, כמו שנאמר עצם מעצמי. ודאי זוהי ארץ החיים.

עוד פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים ק) נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך. נאם ה' לאדני - הדרגה העליונה לדרגה התחתונה אומרת שב לימיני, לקשר מערבית בדרומית, שמאל בימין, פדי לשבר את פתם של שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות. נאם ה' לאדני - נאם ה' זה יעקב. לאדני - זה (יהושע ג) ארון הברית אדון כל הארץ. דבר אחר נאם ה' - זה יובל. לאדני - זו שמטה, שפתיב בה (שמות כא) אהבתי את אדני. שב לימיני - שהרי הימין מתחיל ביובל, ושמטה צריך לקשר בימין.

בא ראה, שמטה זו לא נקשרת בקיום שלם בימין ובשמאל מיום שנבראת. כשרוצה להתקשר, הושיט זרוע שמאל כנגדה וברא את העולם הזה. ובגלל שהוא מצד שמאל, אין בו קיום עד הזמן של האלף השביעי, שפאותו יום לחוד מתקשר אז בימין. ואז תהיה בין הימין והשמאל בקיום שלם, וימצאו שמים חדשים וארץ חדשה, ואז לא תזוז משם לעולמים.

אם כן, במה נעמיד שב לימיני? אלא עד זמן ידוע, שפתיב עד אשית איביך הדם לרגליך, ולא תמיד. אבל באותו זמן לא תזוז משם לעולמים, שפתיב (ישעיה נד)

דיעקב דאיהו אורייתא. ועל דא אורייתא שריא בבי"ת. בי"ת ראשית.

פתח ואמר בראשית ברא אלהים, היינו דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע. את השמים היינו דכתיב ויבאה אל האדם. ואת הארץ כמה דאת אמר ועצם מעצמי. ודאי האי איהי ארץ החיים.

הו פתח רבי שמעון ואמר (תהלים ק) נאם יי לאדוני שב לימיני עד אשית איביך הדום לרגליך. נאם יי לאדוני, דרגא עלאה לדרגא תתאה קאמר שב לימיני, לאתקשרא מערבית בדרומית שמאלא בימינא. בגין לתפרא חיליהון דשאר עמין עובדי כוכבים ומזלות. נאם יי לאדוני, נאם יי דא יעקב. לאדוני דא (יהושע ג) ארון הברית אדון כל הארץ. דבר אחר נאם יי דא יובלא. לאדוני דא שמטיה. דכתיב בה (שמות כא) אהבתי את אדוני. שב לימיני דהא ימינא ביובלא שריא. ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא.

תא חזי, שמטיה דא לא אתקשר בקיומא שלים בימינא ובשמאלא מיומא דאשתפחת, פד בעיא לאתקשרא אושיט דרועא שמאלא לקבלה וברא עלמא דין. ובגין דהוא מסטרא דשמאלא לית ביה קיומא עד זמנא דאלף שביעאה. דבההוא יומא לחוד אתקשר פדין בימינא. וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא בקיומא שלים וישתפחון שמים חדשים וארץ חדשה וכדין לא תעדי מתפן לעלמין.

אי הכי במאי נוקים שב לימיני. אלא עד זמנא ידיעא דכתיב עד אשית איביך הדום לרגליך ולא תדיר. אבל בההוא זמנא לא תעדי מתפן לעלמין דכתיב, (ישעיה נד) פי

כי ימין ושמאל תפרוּצֵי לְמַהְוֵי כָּלֵא חַד. הכל אַחַד.

בא רֵאָה, אֶת הַשָּׁמַיִם - זו שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה (בִּינָה). וְאֵת הָאָרֶץ - זו שְׁכִינָה שְׁלֵמָה שְׁלֵמָה בְּהִתְחַבְּרוֹת שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה כְּאַחַד, וְהָרִי נֹאמֵר כְּמוֹ שֶׁהָעִירוּ כּוֹ הַחֲבָרִים עַד עַכְשָׁיו.

רָצוּ [רָצוּ] לְלַכֵּת. קָמוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבַר כָּאֵן אֶצְלָנוּ. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, שְׁנֵי פְסוּקִים כְּתוּבִים, (דְּבָרִים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא, וְכָתוּב שָׁם (שם) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. אֵת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ בְּאַרְנוֹ אוֹתֶם בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת, וְהַחֲבָרִים הָעִירוּ בְּהֶם. בֹּא תִרְאֶה, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא, הָרִי נֹאמֵר הַדְּבַר הַזֶּה בְּתוֹף הַחֲבָרִים שֵׁישׁ אֵשׁ אוֹכֵלֶת אֵשׁ, [וְיֵשׁ אֵשׁ] וְאוֹכֵלֶת אוֹתָהּ וּמְשַׁמְדָה אוֹתָהּ, הַיּוֹת שֵׁישׁ אֵשׁ חֻזָּקָה מֵאֵשׁ, וּפְרָשׁוּתָהּ.

אֲבָרָ בֹּא רֵאָה, מִי שְׂרוּצָה לְדַעַת חֲכָמַת הַיְחוּד הַקָּדוֹשׁ, יִסְתַּכַּל בְּשִׁלְהֵבֶת שְׁעוֹלָה מִתּוֹף הַגְּזֵלֹת אוֹ מִתּוֹף נֵר שְׂדוּלָק. שְׁהָרִי הַשִּׁלְהֵבֶת לֹא עוֹלָה אֲלֵא כְּשֶׁנֶּאֱחָזַת בְּדָבָר גֵּס [אֲחֵר].

בֹּא רֵאָה, בְּשִׁלְהֵבֶת שְׁעוֹלָה יֵשׁ שְׁנֵי אֲזוּרוֹת. אֶחָד אוֹר לְבָן שְׁמַאִיר, וְאֶחָד אוֹר שְׁנֶאֱחָזוּ בְּהַ שְׁחַר אוֹ תִכְלֵת. אוֹתוֹ אוֹר לְבָן הוּא לְמַעַלָּה וְעוֹלָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְתַחְתּוּמֵי אוֹתוֹ אוֹר תִּכְלֵת אוֹ שְׁחַר שֶׁהוּא כְּפֹא לְאוֹתוֹ לְבָן.

וְאוֹתוֹ אוֹר לְבָן שׁוֹרָה עֲלָיו, וְנֶאֱחָזִים זֶה בְּזֶה לְהַיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְאוֹתוֹ אוֹר שְׁחַר אוֹ גֵּוֹן תִּכְלֵת שֶׁהוּא לְמַטָּה הוּא כְּפֹא כְּבוֹד לְאוֹתוֹ לְבָן, וְעַל זֶה סוּד הַתִּכְלֵת. וְכִסָּא זֶה תִּכְלֵת שְׁחַר נֶאֱחָז בְּדָבָר אֲחֵר לְהִדְלֵק, שֶׁהוּא מְלַמֵּטָה, וְהַהוּא מְעוֹרֵר אוֹתוֹ

יָמִין וּשְׁמָאל תִּפְרוּצֵי לְמַהְוֵי כָּלֵא חַד. תָּא חֲזִי, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה. וְאֵת הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא דְלִתְתָּא בְּאַתְחַבְּרוּתָא דְדָכָר וְנִקְבָּא כְּחָדָא. וְהָא אֲתַמָּר כְּמָה דְאַתְעָרוּ בֵּיה חֲבָרִיאַ עַד כְּעָן.

בְּעוּ (ד"א כְּעָא) לְמִיזֵל. קָמוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה הָכָא גַּבְוֵן. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, תְּרִי קְרָאִי כְּתִיבִי, (דְּבָרִים ד) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא. וְכָתִיב הָתֵם (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. הַגִּי קְרָאִי אוֹקִימְנָא לְהוּ בְּכִמְהָ אֲתֵר וְאַתְעָרוּ בְּהוּ חֲבָרִיאַ. תָּא חֲזִי, כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא, הָא אֲתַמָּר מְלָה דָּא כְּגוּ חֲבָרִיאַ דְאַיִת אֲשָׁא אֲכָלָא אֲשָׁא (וְאִית אֲשָׁא) וְאָכִיל לָהּ וְשַׁצִּי לָהּ. בְּגִין דְאַיִת אֲשָׁא תְקִיפָא מֵאֲשָׁא וְאוֹקִמוּהָ.

אֲבָרָ תָּא חֲזִי, מָאֵן דְּבַעֵי לְמַנְדַּע חֲכָמְתָּא דִּיחֻדָּא קְדִישָׁא. יִסְתַּכַּל בְּשִׁלְהוּבָא דְסִלְקָא מְגוּ גַּחְלֵתָּא. אוֹ מְגוּ בּוּצִינָא דְדִלִיק. דְּהָא שִׁלְהוּבָא לָא סִלְקָא אֲלֵא (דף נא ע"א) כַּד אֲתַאֲחִיד בְּמִלָּה גְּסָה (נ"א אֲחֵרָא).

תָּא חֲזִי, בְּשִׁלְהוּבָא דְסִלְקָא אִית תְּרִין נְהוּרִין. חַד נְהוּרָא חוּרָא דְנְהִיר. וְחַד נְהוּרָא דְאַתְאַחִיד בְּה אוֹכְמָא אוֹ תִכְלָא. הַהוּא נְהוּרָא חוּרָא אִיהוּ לְעִילָא וְסִלְקָא בְּאוּרַח מִישׁוּר. וְתַחְתּוּמֵיהּ הַהוּא נְהוּרָא תִכְלָא אוֹ אוֹכְמָא דְאִיהוּ כְּרִסְיָא לְהַהוּא חוּרָא.

וְהַהוּא נְהוּרָא חוּרָא שְׁאִרֵי עֲלָוִיהָ וְאַתְאַחִידוּ דָּא בְּדָא לְמַהְוֵי כָּלֵא חַד.

וְהַהוּא נְהוּרָא אוֹכְמָא אוֹ גֵּוֹן תִּכְלָא דְאִיהוּ לְתַתָּא הוּא כְּרִסְיָא דִיקָר לְהַהוּא חוּרָא. וְעַל דָּא רָזָא דְתִכְלֵתָּא. וְהָאִי כְּרִסְיָא תִכְלָא אוֹכְמָא אֲתַאֲחִיד בְּמִלָּה אֲחֵרָא לְאַתְדִּלְקָא דְהוּא מִתְתָּא

וְהָיָה אֲתֵעֶר לִיָּה לְאֵתְאֲחָדָא בְּנֵהוּרָא חוּרָא
(כ"א על"א).

וְדָא תְכָלָא אוּכְמָא לְזַמְנִין אֲתֵהֲדֵר סוּמְקָא.
וְהָיָה נֵהוּרָא חוּרָא דְעֵלְיָה לָא אֲשַׁתְּנִי
לְעֵלְמִין דְּהָא חוּרָא הוּא תְדִיר. אָבֵל הָאִי
תְכָלָא אֲשַׁתְּנִי לְגוּוֹנִין אֵלִין. לְזַמְנִין תְכָלָא אוּ
אוּכְמָא. וְלְזַמְנִין סוּמְקָא. וְהָאִי אֲתֵאֲחִיד
לְתֵרִין סְטְרִין. אֲתֵאֲחִיד לְעֵילָא בְּהָהוּא נֵהוּרָא
(כ"א על"א) חוּרָא. אֲתֵאֲחִיד לְתַפָּא בְּהָהוּא מְלָה
דְּתַחֲתוּי דְּמִתְקַנָּא בִּיה לְאַנְהָרָא (מלון דשוין ליה
לאדלקא) וְלְאֲתֵאֲחָדָא בִּיה.

וְדָא אָכְלָא תְדִיר וְשָׁצִי לְהָהוּא מְלָה דְּשׁוּיִין
לִיָּה. דְּהָא בְּכָל מַה דְּאֲתֵדְבֵק בִּיה לְתַפָּא
וְשָׂרְיָא עֵלוּי הָהוּא נֵהוּרָא תְכָלָא שָׁצִי לִיָּה
וְאָכִיל לִיָּה. בְּגִין דְּאֲוֹרְחוּי הוּא לְשִׁיצָאָה
וְלִמְהוּי אָכִיל. דְּהָא בִּיה תְּלִיָּא שָׁצוּ דְּכָלָא
מוֹתָא דְּכָלָא. וּבְגִינִי כֶּף אִיְהִי אָכִיל כָּל מַה
דְּאֲתֵדְבֵק בִּיה לְתַפָּא.

וְהָהוּא נֵהוּרָא חוּרָא דְּשָׂרְיָא עֵלוּי לָא אָכִיל
וְלָא שָׁצִי לְעֵלְמִין וְלָא אֲשַׁתְּנִי
נֵהוּרִיָּה. וְעַל דָּא אָמַר מִשָּׁה כִּי יִי אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁ
אוּכְלָה הוּא. אוּכְלָה וְדָאִי. אָכִיל וְשָׁצִי כָּל מַה
דְּשָׂרְיָא תַּחֲתוּי. וְעַל דָּא אָמַר יִי אֱלֹהֵיךָ וְלָא
אֱלֹהֵינוּ. בְּגִין דְּמִשָּׁה בְּהָהוּא נֵהוּרָא חוּרָא
דְּלְעֵילָא הָוָה דְּלָא שָׁצִי וְלָא אָכִיל.

תָּא חֲזִי, לִית לִיָּה אֲתֵעֶרוּתָא לְאֲתֵדְלֵקָא הָאִי
נֵהוּרָא תְכָלָא לְאֲתֵאֲחָדָא בְּנֵהוּרָא
חוּרָא, אָלָא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּאֲנֹן מִתְדַבְּקִין
בִּיה תַּחֲתוּי.

וְתָא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּאֲרַחֲיָה דְּהָאִי נֵהוּרָא
תְכָלָא אוּכְמָא לְשִׁיצָאָה כָּל מַה
דְּאֲתֵדְבֵק בִּיה תַּחֲתוּי. יִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקִין בִּיה
תַּחֲתוּי וְקִיִּימָן בְּקִיּוּמָא הָדָא הוּא דְּכַתִּיב,

לְהֵאָחֹז בְּאוּר הַלְבָּן (העליון).
וְהַתְּכַלֵּת הַשְּׁחֹר הַזֶּה לְפַעְמִים
חוּזֵר לְהִיּוֹת אָדָם. וְאוֹתוֹ אוּר לְבָן
שְׁעָלִיו לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים,
שְׁהָרִי הוּא תְּמִיד לְבָן, אָבֵל
תְּכַלֵּת זֶה מִשְׁתַּנֶּה לְגוֹנִים הַלְלוּ.
לְפַעְמִים תְּכַלֵּת אוּ שְׁחֹר,
וְלְפַעְמִים אָדָם, וְזֶה נֵאָחֹז לְשַׁנֵּי
צְדָדִים. נֵאָחֹז לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוּר
(עליון) לְבָן. נֵאָחֹז לְמַטָּה בְּדָבָר
הַהוּא שְׁתַּחֲתוּי שְׁמִתְקֵן בּוֹ
לְהָאִיר (דברים ששמים לו לתדלק)
וְלְהֵאָחֹז בּוֹ.

וְזוֹ אוּכְלָת תְּמִיד וּמִשְׁמִידָה
לְאוֹתוֹ דְּבַר שְׁשָׁמִים לָהּ. שְׁהָרִי
בְּכָל מַה שְׁנִדְבֵק בּוֹ לְמַטָּה
וְשׁוּרָה עָלָיו, אוֹתוֹ אוּר תְּכַלֵּת
מִשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאוּכַל אוֹתוֹ, מִשׁוּם
שְׁדַרְכּוֹ הִיא לְהַשְׁמִיד וְלְהִיּוֹת
אוּכַל, שְׁהָרִי בּוֹ תְּלוּיָה הַשְּׁמִידָת
הַכַּל, מוֹת שֶׁל הַכַּל. וְלְכֵן הִיא
אוּכְלָת כָּל מַה שְׁנִדְבֵק בָּהּ
לְמַטָּה.

וְאוֹתוֹ אוּר לְבָן שְׁשׁוּרָה עָלָיו לֹא
אוּכַל וְלֹא מִשְׁמִיד לְעוֹלָמִים וְלֹא
מִשְׁתַּנֶּה אוּרוֹ, וְעַל זֶה אָמַר מִשָּׁה
כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אוּכְלָה הוּא.
אוּכְלָה וְדָאִי. אוּכַל וּמִשְׁמִיד כָּל
מַה שְׁשׁוּרָה תַּחֲתוּי. וְעַל זֶה אָמַר
ה' אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ, מִשׁוּם
שְׁמִשָּׁה בְּאוֹתוֹ אוּר לְבָן
שְׁלִמְעָלָה הִיָּה שְׁלֹא הַשְּׁמִיד וְלֹא
אָכֵל.

בָּא רָאָה, אֵינן לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת
לְהַדְלֵק הָאוּר הַתְּכַלֵּת הַזֶּה
לְהֵתְאָחֹד בְּאוּר לְבָן אָלָא עַל יְדֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם נִדְבָקִים בּוֹ תַּחֲתוּי.
וְבָא וְרָאָה, אָף עַל פִּי שְׁדַרְכּוֹ שֶׁל
הָאוּר תְּכַלֵּת וְשְׁחֹר הַזֶּה לְהַשְׁמִיד
כָּל מַה שְׁנִדְבֵק בּוֹ תַּחֲתוּי, יִשְׂרָאֵל
נִדְבָקִים בּוֹ תַּחֲתוּי וְעוֹמְדִים
בְּקִיּוּם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בְּה'
אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ (אקל בה')

אלהיכם], באותו אור תכלת שחר שאוכל ומשמיד כל מה שנדבק בו תחתיו, ואתם מתדבקים בו וקנימים, שכתוב חיים כלכם היום.

ועל האור הלבן שרוי למעלה אור נסתר שמקיף אותו, וסוד עליון כאן. והכל תמצא בשלהבת שעולה וחקמות של העליונים בה. בא ר' פנחס ונשקו. אמר, ברוך הרחמן שנפגשנו כאן. הלכו עם רבי פנחס שלשה מילין.

חזרו רבי שמעון והבכרים. אמר רבי שמעון, זה שאמרנו סוד החכמה הוא ביחוד הקדוש שמשום כך ה"א אחרונה של השם הקדוש הוא אור תכלת שחר שנאחז ביה"ו, שהוא אור לבן שמאיר.

בא ראה, ולפעמים האור התכלת ד', ולפעמים ה'. אלא בזמן שלא נדבקים בו ישראל למטה להדליק אותו להאחז באור הלבן הוא ד', ולפעמים שמעוררים אותו להתחבר עם האור הלבן, אז נקרא ה'. מנין לנו? שכתוב (שם כב) כי יהיה נערה בתולה. נער כתוב בלי ה', מה הטעם? משום שלא התחברה בזכר, ובכל מקום שלא נמצאים זכר ונקבה, ה"א לא נמצאת ועולה משם, ונשאָר ד'.

שחרי היא כל זמן שמתחברת באור הלבן שמאיר נקראת ה', שחרי אז הכל מתחבר באחד. היא נדבקת באור הלבן, וישראל נדבקים בה [למטה] ועומדים תחתיה להדליק אותה, ואז הכל אחד. וזהו סוד הקרבן, שהעשן שעולה מעורר אותו לאור התכלת הנה להדליק. וכשנדלק, מתחבר באור הלבן, והנר דולק

(דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים. ביי אלהיכם ולא אלהינו (אלא ביי אלהיכם). בזה הוא נהורא תכלא אוכמא דאכיל ושצי כל מה דאתדבק ביה תחותיה. ואתון מתדבקן ביה וקיימי. דכתיב חיים כלכם היום.

ועל נהורא חוורא, שרייא לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה. ורזא עלאה הכא. וכלא תשפח בשלהובא דסליק וחקמתין דעליונין ביה. אתא רבי פנחס ונשקיה. אמר בריך רחמנא דאייערענא הכא. אזלו עמיה דרבי פנחס תלת מילין.

אהדרו רבי שמעון וחברייא. אמר רבי שמעון הא דאמרן רזא דחקמתא איהו ביחודא קדישא. דבגין כך ה"א בתרא דשמא קדישא איהו נהורא תכלא אוכמא דאתאחיד ביה"ו דהוא נהורא חוורא דנהיר. תא חזי, לזמנין האי נהורא תכלא ד'. ולזמנין ה'. אלא בזמנא דלא מתדבקן ביה ישראל לתפא לאדלקא ליה לאתאחדא בנהורא חוורא, איהו ד'. ולזמנא דמתערי ליה לאתחברא עם נהורא חוורא כדין אקרי ה'. מנלן דכתיב, (דברים כב) כי יהיה נערה בתולה, נער פתיב בלא ה'. מאי טעמא בגין דלא אתחברת בדכוורא. ובכל אתר דלא אשתפחו דכר ונוקבא, ה"א לא אשתכח וסלקא מתמן ואשתאר ד'.

דהא איהי כל זמנא דאתחבר בנהורא חוורא דנהיר אקרי ה'. דהא כדין פלא אתחבר פחדא. איהי אתדבקת בנהורא חוורא, וישראל מתדבקן בה (ד"א ל"ג לתפא) וקיימא תחותיה לאדלקא לה. וכדין פלא חד. ודא הוא רזא דקרבתא. דתננא דסליק אתער ליה להאי נהורא תכלא לאדלקא. וכד

ביחוד אחד.

ומשום שדרכו של האור התכלת הזה להשמיד ולהיות אוכל כל מה שנדבק בו תחתיו. כשרצון נמצא ונר דולק בחבור אחד, אז כתוב (מלכים-א יח) ותפל אש ה' ותאכל את העלה וגו'. ואז נודע שאותו נר דולק בחבור אחד וקשר אחד. אור תכלת נדבק באור לבן והוא אחד. אוכל תחתיו חלבים ועולות שמשמע שזה לא אוכל (נ"א והוא ועולות שחרי לא אוכל) תחתיו, אלא בזמן שהוא עולה (דולק) והכל נקשר ומתחבר באור הלבן, ואז הוא שלום העולמים כלם, והכל נקשר ביחוד אחד.

ואחר שנים להשמיד תחתיו אור תכלת זה, מתדבקים בו תחתיו פהנים לויים וישראל. אלה בחדות השיר, ואלה ברצון הלב, ואלה בתפלה. ונר דולק עליהם. ונדבקים האורות כאחד ומאירים העולמות, ומתברכים עליונים ותחתונים.

ואז ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. ואתם? אתם צריך לכתב! אלא ו' - להוסיף על חלבים ועולות שהם נדבקים בו ואוכלים ומשמידים, ואתם מתדבקים בו באותו אור תכלת שחר שאוכלת ואתם קימים. זהו שכתוב חיים כלכם היום. (ס"א ותכלת ואתון) כל הגונים טובים לחלום, חוץ מתכלת שהוא אוכל ומשמיד תמיד, והוא אילן שבו מות ושורה על העולם התחתון. ומשום שהכל שורה תחתיו, הוא אוכל ומשמיד.

ואם תאמר פה, גם שורה בשמים למעלה, וכמה צבאות הם למעלה, וכלם [משמידים ואוכלים] קימים. בא ראה, כל אותם

אתדלק אתחבר (דף נא ע"ב) בנהורא חוורא ושרגא דליק ביחודא חד.

ובגין דארחיה דהאי נהורא תכלא לשיצאה ולמהוי אכיל כל מה דאתדבק ביה תחותיה. פד רעוא אשתפח ושרגא דליק בחבורא חד כדין פתיב, (מלכים א יח) ותפול אש ה' ותאכל את העולה וגו'. וכדין אתיידע דהיא שרגא דליק בחבורא חד וקשורא חד. נהורא תכלא אתדבק בנהורא חוורא ואיהו חד. אכיל תחותיה תרבין ועלוון. דמשמע דהא לא אכיל (נ"א ואיהו ועלוון דהא לא אכיל) תחותיה, אלא בזמנא דאיהו סליק (נ"א דליק) וכלא אתקשר ואתחבר בנהורא חוורא. וכדין שלמא דעלמין פלהו, וכולא אתקשר ביחודא חד.

ולבתר דסיים לשיצאה תחותיה האי נהורא תכלא, מתדבקן ביה תחותיה פהני וליואי וישראל. אלין בחדוה דשיר. ואלין ברעותא דלבא ואלין בצלותא. ושרגא דליק עלייהו. ואתדבקו נהורין פחד ונהירין עלמין ומתברכין עלאין ותתאין.

וכדין ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום. ואתם, אתם מיבעי ליה. אלא ו' לאוספא על תרבין ועלוון דאנון מתדבקין ביה ואכלין ושצאן. ואתון מתדבקן ביה בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכלא ואתון קימין הדא הוא דכתיב חיים כלכם היום. (ס"א ותכלת ואתון), פל גוונין טבין לחלמא, פר מתכלא דאיהו אכיל ושצוי תדיר. ואיהו אילנא דביה מותא ושריא על עלמא תתאה. ובגין דכלא שריא תחותיה איהו אכיל ושצוי.

ואי תימא הכי נמי שריא בשמיא לעילא וכמה חילין אנון לעילא וכלהו

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתוֹ אֹרֹךְ תְּכֵלֶת וְנִלְלָלִים, אֲבָל הַתַּחֲתוֹנִים לֹא כָּף, שֶׁהֵם דְּבַר גֶּס, הָעוֹלָם [נ"א אַחַר לְמִטָּה עַל מַה] שְׁעוֹמֵד וְשׁוֹרֵה עָלָיו. וְלִכְּנֹן אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּד אוֹתָם. וְאֵין לָהּ דְּבַר אַחַר לְמִטָּה בְּעוֹלָם שְׁלֹא לְשֹׁמֵד, מְשׁוּם שְׁאוֹר הַתְּכֵלֶת מְשַׁמֵּד כָּל מַה שְׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גִּנּוּיִם שֶׁל מִינֵי אוֹרוֹת נִחְלַק הָעוֹלָם. שְׁבַעַת נִחְלָקִים לְשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מֵכָּה בַּתְּהוֹם שְׁלוֹ, וְאַכְנִיִּים מַתְּגַלְגָּלוֹת בַּתוֹף הַתְּהוֹם, וְנִכְנָס אוֹתוֹ אֹרֹךְ בְּאוֹתָם אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָם, וּמִים יוֹצְאִים בָּהֶם, וְשׁוֹקְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל הַתְּהוֹם וּמְכַסֶּה לְשֵׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מִים בְּאוֹתָם נְקִיבִים, וְנִכְנָס אֹרֹךְ וּמְכַסֶּה לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הַתְּהוֹם. מַתְּגַלְגָּל הָאוֹר בַּחֲבֵרְתּוֹ, וּפּוֹגְשִׁים בְּאֶחָד, וְנִחְלָקִים הַמִּים, וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוּרִים [שׁוּרִים] בְּחֻשְׁכִּים שֶׁל הַתְּהוֹם. וְהַחֲשֻׁכִּים הִלְלוּ מַתְּעַרְבִים בָּהֶם, וְעוֹלִים הַמִּים וְיוֹרְדִים וּמַתְּגַלְגָּלִים בְּאוֹתָם מְאוֹרוֹת. וּמַתְּעַרְבִים כְּאֶחָד אוֹרוֹת וְחֻשָּׁף וּמִים, וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם אוֹרוֹת שְׁלֹא נִרְאִים חֻשׁוֹכִים.

כִּי אֶחָד מֵכָּה בַּחֲבֵרוֹ, וְנִחְלָקִים לְשִׁבְעָה וַחֲמִשָּׁה צְנוּרוֹת שֶׁל הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זֹרְמִים מִים. כָּל צְנוּר וְצְנוּר עוֹלָה בְּקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מְזַדְּעָעִים. וּכְשִׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לְחֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר: חֵלֵק מִימִיךָ וְאַכְנִס בְּךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מְאוֹת [וּשְׁשִׁים] וּשְׁמוֹנִים [וַחֲמִשָּׁה] גִּידִים. מֵהֶם לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחָרִים וּמֵהֶם אֲדָמִים. נִכְלָלוּ זֶה בְּזֶה וְנַעֲשׂוּ גִזְוֹן

(שְׁצִי וְאִכִּיל) קִיִּימִי. תָּא חֲזִי, כָּל אֲנוּן דְּלַעִילָא בְּהֵוֹא נְהוֹרָא תְּכָלָא אֲתַפְּלִין. אֲבָל תַּתְּאִי לָאו הָכִי דְּאֲנוּן מְלָה גְּסָה עֲלִמָּא (נ"א אַחַרָּא לְתַתְּאִי עַל מַה) דְּקִיִּימָא וְשָׂרִיא עֲלִיהֵ. וּבְגִין כְּף אֲכִיל וְשְׁצִי לוֹן. וְלִית לָהּ מְלָה אַחַרָּא לְתַתְּאִי בְּעֲלִמָּא דְּלֹא אֲשַׁתְּצִי. בְּגִין דְּנְהוֹרָא תְּכָלָא שְׁצִי לְכָל מַה דְּקִיִּימָא עֲלִיהֵ.

בְּאַרְבָּעִין וַחֲמִשׁ גִּוּוֵי זִינֵי נְהוֹרִין אֲתַפְּלִיג עֲלִמָּא. שְׁבַעַת מַתְּפַלְגִין לְשִׁבְעָה תְּהוֹמִין. כָּל חַד בְּטַשׁ בַּתְּהוֹמָא דִּילִיה וְאַכְנִין מַתְּגַלְגָּלִין בְּגוֹ תְּהוֹמָא. וְעִיל הֵוֹא נְהוֹרָא בְּאֲנוּן אֲבָנִין וְנִקֵּב לוֹן. וּמִיָּא נְפָקוּ בְּהוֹ וְשָׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא וַחֲפִיִּיא לְתַרִּין סְטָרִין.

נְפָקוּ מִיָּא בְּאֲנוּן נִיקֵּבִין וְעָל נְהוֹרָא וּבְטַשׁ לְאַרְבַּע סְטָרֵי תְּהוֹמָא. מַתְּגַלְגָּלָא נְהוֹרָא בַּחֲבֵרְתָּהּ וְאַעֲרַעוּ בְּחַד וּפְלַגִין מִיִּין וְאַחֲדִין כָּל אֲנוּן שְׁבַעַת בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמִי. וְכִרְאִין (ס"א שְׂרָאִין) בְּחֻשׁוֹכֵי תְּהוֹמָא. וְחֻשׁוֹכֵי אֲנוּן אֲתַעֲרְבִי בְּהוֹן. וְסִלְקִין מִיָּא וְנִחְתִּין וּמַתְּגַלְגָּלִין בְּאֲנוּן נְהוֹרִין. וְאַתְּעַרְבוּ כַּחֲדָא נְהוֹרִין וְחֻשׁוֹכִין וּמִיִּין וְאַתְּעַבִּידוּ מַנִּיִּיהוּ נְהוֹרִין דְּלֹא אֲתַחֲזָאן חֻשׁוֹכָאן.

בְּטַשׁ כָּל חַד בַּחֲבֵרִיהֵ. וּמַתְּפַלְגִין לְשִׁבְעִין וַחֲמִשׁ צְנוּרֵי תְּהוֹמָא וּבְהוֹ נְגַדִין מִיָּא. כָּל צְנוּרָא וְצְנוּרָא סְלִיק בְּקָלִיהֵ (וְאַתְּעוּעוּ) וְאַזְדַּעְזְעוּן תְּהוֹמִין. וְכַד הֵוֹא קָלָא אֲשַׁתְּמַע, כָּל תְּהוֹמָא קָרִי לְחֲבֵרִיהֵ וְאָמַר פְּלִיג מִימְךָ וְאַעוֹל בְּךָ. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים מ"ב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ.

תַּחַת אֵלִין תְּלַת מְאָה (נ"א וְשֵׁתִין) וְתַמְנִין (וַחֲמִשָּׁה) גִּידִין. מִנְהוֹן חִוּוֹרִין מִנְהוֹן אוֹכְמִין מִנְהוֹן סוּמְקִין. אֲתַפְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְאַתְּעַבִּידוּ

אָחַד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בְשֵׁבַע עֶשְׂרֵה רִשְׁתּוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרְאת רִשֵּׁת גִּידִים. (התקינו) נִרְקְמוּ זֶה בְּזֶה וַיּוֹרְדִים בְּתַחְתִּית הַתְּהוֹם. פִּתַח אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁפֵי רִשְׁתוֹת כְּמֵרְאֵה הַבְּרָזֶל, וְשְׁפֵי רִשְׁתוֹת אַחֲרוֹת כְּמֵרְאֵה הַנְּחָשֶׁת.

שְׁנֵי כִסָּאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. כָּל אוֹתָן רִשְׁתוֹת מִחֲבֵרוֹת כְּאֶחָד, וּמִים יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צְנוּרוֹת וְנִכְנָסִים בְּרִשְׁתוֹת הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִסָּאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שָׁחַר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ, כְּשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים [כֹּהֲרִי] בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר. וְכַשִּׁיּוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְּׂמָאל. כְּשֶׁעוֹלִים בְּכִסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר, מְנַמְּדִין הַכִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שְׂמָאל וַיּוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסָּאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, (יורדים ולוקחים) לֹקְחִים כָּל אוֹתָן הַרִשְׁתוֹת לְתוֹכָם וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה. עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלָה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר לְמַטָּה שֶׁל כָּל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִסָּאוֹת אֵלּוּ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צְנוּרוֹת נִנְעָצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ.

שְׁבָעִים וְחֲמִשָּׁה [אורות] צְנוּרוֹת הֵם. שְׁבָעָה הֵם עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַכֵּל, וְכָל אוֹתָם אַחֲרִים אֲחוּזִים בָּהֶם, וְכֹלם נִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה, וְנִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה.

אֲנוּן גִּידִין אֲתִרְקִימוּ בְשֵׁבַע עֶשְׂרֵה רִשְׁתוֹת. וְכָל חֵד רִשֵּׁת גִּידִין אֶקְרִי (אתקנימו) אֲתִרְקִימוּ דָא בְּדָא וְנַחְתִּין בְּשִׁפּוּלֵי תְהוּמֵי. תַּחֲוֹת אֵלִין. תְּרִין רִשְׁתִּין קִיָּמִין כְּחִיזוּ דְפְרִזְלָא. וְתִרִין רִשְׁתִּין אַחֲרִינִין כְּחִיזוּ דְנַחֲשָׂא.

תְּרִין כְּרִסּוֹן קִיָּמֵי עֲלֵייהוּ חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. כָּל אֲנוּן רִשְׁתִּין מִתְחַבְּרִין כְּחֵדָא וּמִיָּין נַחְתִּין מֵאֲנוּן צְנוּרִין וְעֵאלִין בְּאֵלִין רִשְׁתִּין. אֲנוּן תְּרִי כְּרִסּוֹן חֵד כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, וְחֵד כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא. אֵלִין תְּרִין כְּרִסּוֹן פֶּד אֲנוּן סְלָקִין סְלָקִין (בְּחֵד) בְּהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא. וְכַד נַחְתִּין נַחְתִּין בְּהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא.

אֵלִין תְּרִין כְּרִסּוֹן חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. וְהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא מִיָּמִינָא. וְהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא מִשְּׂמָאלָא. (דף נב ע"א) פֶּד סְלָקִין בְּכְרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, מֵאִידָא כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא שְׂמָאלָא וְנַחְתִּין בֵּיהּ.

מִתְגַּלְגְּלִין כְּרִסּוֹן חֵד בְּחֵד (ס"א נחתי ונקמינו) נִקְטִין כָּל אֲנוּן רִשְׁתִּין בְּגוּוִייהוּ וְעֵאלִין לֹון בְּשִׁפּוּלָא דְתְהוּמָא תַתָּא. קָאִים חֵד כְּרִסְיָא וְסְלִיק לְעֵילָא מִכָּל אֲנוּן תְהוּמֵי. וְקָאִים כְּרִסְיָא אַחֲרָא לְתַתָּא דְכָל תְהוּמֵי. בֵּין תְּרִין כְּרִסּוֹן אֵלִין מִתְגַּלְגְּלִין כָּל אֲנוּן תְהוּמֵי. וְכָל אֲנוּן צְנוּרִין אֲתִנְעָצוּ בֵּין תְּרִין כְּרִסּוֹן אֵלִין.

שְׁבָעִין וְחֲמִשׁ (ר"א ל"ג נהרין) צְנוּרִין אֲנוּן. שְׁבָעָה אֲנוּן עֲלָי דְכֵלָא. וְכָל אֲנוּן אַחֲרִינִין אַחֲדִין בְּהוּ. וְכֵלְהוּ נְעִיצֵי בְּגִלְגְּלוּי דְהֵאֵי כְּרִסְיָא בְּסִטְרָא דָא. וְנְעִיצִין בְּגִלְגְּלוּי דְהֵאֵי כְּרִסְיָא בְּסִטְרָא דָא.

בְּהֵם [נ"א בתהומות] מִים עוֹלִים וְיִוֵּרְדִים. אוֹתָם שְׂיִוֵּרְדִים כּוֹרִים בְּתַהוֹמוֹת וּבִקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם שְׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נִקְבֵי הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמִמְלָאִים לְשִׁבְעַת הַיָּמִים. עַד כָּאן שְׁבַעַה גִּוְוֵי גִּוְוִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

שְׁבַעַה אוֹרוֹת אַחֲרֵים נִחְלָקִים לְשִׁבְעַה יָמִים, וְיָם אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא יָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁכָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים כְּלוּלִים בוֹ. שְׁבַעַה אוֹרוֹת הִלְלוּ נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיָּם וּמִכֵּים בוֹ לַיָּם [לשבעים] לְשִׁבְעַה צְדָדִים. וְכָל צַד וְצַד נִחְלָק לְשִׁבְעַה נִחְלָיִם, כְּפִתּוּב (ישעיה יא) וְהִפְהוּ לְשִׁבְעַה נִחְלָיִם וְגו'. וְכָל נִחַל וְנִחַל נִחְלָק לְשִׁבְעַה נְהוֹרוֹת, וְכָל נְהוּר וְנְהוּר נִחְלָק לְשִׁבַע דְּרָכִים, וְכָל דְּרֹךְ וְדְרֹךְ נִחְלָק לְשִׁבְעַה שְׁבִילִים, וְכָל מִימֵי הַיָּם כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שְׁבַעַה אוֹרוֹת עוֹלִים וְיִוֵּרְדִים לְשִׁבְעַה צְדָדִים. שְׁבַעַה אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַיָּם. שֵׁשׁ הֵם, וּמִעֲלִיּוֹן אֶחָד יוֹצְאִים. כְּמוֹ שְׁנוּטֵל הַיָּם, כִּף מִחְלָק מִימּוֹ לְכָל אוֹתָם יָמִים, לְכָל אוֹתָם נְהוֹרוֹת. תַּנִּין אֶחָד לְמִטָּה בְּצַד שְׂמָאל שֵׁשׁ בְּכָל אוֹתָם נְהוֹרוֹת בְּאֵל בְּצַד. קִשְׁקִישׁוֹ כֻּלָּם חֲזָקִים כְּבָרוֹל, וּמִגִּיעַ לְשָׂאב, וְשׂוֹאֵב מְקוּמָה. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נִחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיּוּ וּלְשׁוֹנוֹ לוֹהֲטִים אֵשׁ. [חד לשנו] מִתְּדַדֵּת לְשׁוֹנוֹ כְּחֶרֶב חֲזָקָה.

עַד שְׁמִיגִיעַ הַכֶּנֶס לְמִקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, וְאֵז מְטַמֵּא אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְהָאוֹרוֹת נִחְשָׁכִים, וְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים עוֹלִים מֵהֵיּם. וְאֵז נִחְלָקִים מִימֵי הַיָּם בְּצַד שְׂמָאל, וְהַיָּם קוֹפֵא וּמִימּוֹ לֹא זוֹרְמִים. וְעַל זֶה סוּד הַדְּבָר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יי אֱלֹהִים. רָזָא דְחוּיָא בִישָׂא נַחֲת

בְּהוֹן מִיִּין (נ"א בתהומות) סְלָקִין וְנִחְתִּין. אֲנוּן דְנִחְתִּין כְּרָאן בְּתַהוֹמֵי וּבִקְעֵי לוּן. אֲנוּן דְסְלָקִין עֲלָאִין בְּאֲנוּן נוֹקְבֵי אֲבָנִין וְסְלָקִין וּמִלְיִין לְשִׁבַע יָמִין. עַד כָּאן שְׁבַעַה גִּוְוֵי נְהוֹרִין כְּרָזָא עֲלָהָה.

שְׁבַעַה נְהוֹרִין אַחֲרֵינִין מִתְּפַלְגִין לְשִׁבְעַה יָמִים. וְיִמָּא חַד כְּלִיל לוּן. הַהוּא יִמָּא חַד, אִיהוּ יִמָּא עֲלָהָה דְכֻלְהוּ שְׁבַע יָמִין כְּלִילִין בִּיה. שְׁבַעַה נְהוֹרִין אֵלִין עֲאֵלִין לְגוֹ הַהוּא יִמָּא וּמִחָאן לִיה לְיִמָּא (לשבעין) לְשִׁבְעַה סְטָרִין. וְכָל סְטָרָא וְסְטָרָא אֲתַפְלַג לְשִׁבְעַה נִחְלָיִן. כְּדִכְתִּיב, (ישעיה יא) וְהִפְהוּ לְשִׁבְעַה נִחְלָיִם וְגו'. וְכָל נִחְלָא וְנִחְלָא אֲתַפְלַג לְשִׁבְעַה נְהוֹרִין. וְכָל נְהוּרָא וְנְהוּרָא אֲתַפְלַג לְשִׁבְעַה אֲרַחֲיִן. וְכָל אוֹרְחָא וְאוֹרְחָא אֲתַפְלַג לְשִׁבְעַה שְׁבִילִין. וְכָל מִימוּי דְיִמָּא כְּלַהוֹן עֲאֵלִין לְגוּוִיהוּ.

שְׁבַעַה נְהוֹרִין סְלָקִין וְנִחְתִּין לְשִׁבְעַה סְטָרִין. שְׁבַעַה נְהוֹרִין עֲלָאִין עֲאֵלִין לְגוֹ יִמָּא. שְׂתָא אֲנוּן וּמִחַד עֲלָהָה נִפְקִי. כְּמָה דְנִטִּיל יִמָּא הָכִי פְּלִיג מִימוּי לְכָל אֲנוּן יָמִין. לְכָל אֲנוּן נְהוֹרִין. חַד תַּנִּינָא לְתַתָּא בְּסִטְר שְׂמָאלָא שְׂאֵט בְּכָל אֲנוּן נְהוֹרִין אֲתִי בְּסִטְר קִשְׁקִישׁוֹי כְּלַהוֹן תְּקִיפִין כְּפְרוּזָלָא וּמְטִי לְשִׂאבָא וְשִׂאִיב אֲתָרָה. וְכָל אֲנוּן נְהוֹרִין אֲתַחֲשָׁכֵן קַמִּיהָ. פּוּמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה מְלַהֲטָא אֲשָׂא (חדוד דְלִישְׁנִיָּה) חַדוּד לִישְׁנִיָּה כְּחֶרֶבָא תְּקִיפָא.

עַד דְּמְטִי לְמִיעַל לְמִקְדָּשׁא גו יִמָּא וּכְדִין סְאִיב מִקְדָּשׁא וְאֲתַחֲשָׁכֵן נְהוֹרִין. וְנְהוֹרִין עֲלָאִין סְלָקִין מִן יִמָּא. כְּדִין יִמָּא מִתְּפַלְגִין מִימוּי בְּסִטְר שְׂמָאלָא וְיִמָּא קֶאפִי וְלֹא נִגְדִין מִימוּי. וְעַל דָּא רָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְכִתִּיב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יי אֱלֹהִים. רָזָא דְחוּיָא בִישָׂא נַחֲת

השָׁדָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים.
סוד הַנְּחֹשׁ הָרַע יוֹרֵד מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה [ס"י מִלְמַעְלָה לְמַטָּה], וְהוּא שֹׁט
עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַמְרִירִים, וְיוֹרֵד
לְפָתוֹת לְמַטָּה עַד שִׁפְלוֹ לְתוֹךְ
רִשְׁתּוֹ.

הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הוּא מוֹת שֶׁבְעוֹלָם,
וְהוּא נִכְנָס בְּמַעְיו הַנְּסֻתִים שֶׁל
הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמָאל. וַיֵּשׁ
נְחֹשׁ אַחֵר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יְמִין.
שְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם
כְּמוֹ שֶׁבְאַרְנוֹהָ.

מִבְּרַח חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁהָרִי כָּל שְׂאֵר
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין בָּהֶם חָכְם לְהִרַע
כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זִהְמַת
הַזָּהָב. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְשָׁף אַחֲרָיו,
שֶׁהוּא גוֹרֵם לוֹ מוֹת וְלִכְל מִי
שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וְהָרִי בְּאַרְנוֹהָ.
אָדָם נִמְשָׁף אַחֲרָיו לְמַטָּה וְיוֹרֵד
לְדַעַת בְּכָל מָה שֶׁלְּמַטָּה. כְּמוֹ
שִׁירֵד, כִּף נִמְשָׁף רְצוֹנוֹ וְדִרְכּוֹ
אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְנִחְשׁ
הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲוַת הָעוֹלָם וְדִרְכּוֹ
שְׁטִים בְּמִקּוֹם זֶה. אִזְ קָם, וְהוּא
נִמְשָׁף אַחֵר אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְנִדְבַק
בָּהֶם, וְגָרַם לָהֶם מוֹת וְלִכְל
הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. עַד
שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא
פָּסְקָה זִהְמַת מִהָעוֹלָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ וְנִדְבְּקוּ
בְּעֵץ שְׁשׂוּרָה בּוֹ מוֹת לְמַטָּה, מָה
כְּתוּב? וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה'
אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגִן. מִתְּהַלֵּךְ אֵין
כְּתוּב כָּאֵן, אֲלֹא מִתְּהַלֵּךְ.

בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁאָדָם לֹא חָטָא,
הָיָה עוֹלָה וְעוֹמֵד בְּחֻכְמַת הָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעַץ
הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁהִגְדִּיל תַּאֲוָתוֹ
לְדַעַת וְלָרְדַת לְמַטָּה, נִמְשָׁף
אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעַץ הַחַיִּים,
וַיֵּדַע רַע וְעוֹב הַטּוֹב. וְעַל זֶה
כְּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפֵץ
רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרַף רַע. מִי
שֶׁנִּמְשָׁף אַחֵר רַע, אֵין לוֹ דִּירָה

מִתְּתָא לְעִילָא (ס"י מַעֲלָא לְתַתָּא) וְהוּא שְׂאֵט עַל
אִפִּי מִיַּין מְרִירָן. וְנַחֲיַת לְאַפְתֵּי לְתַתָּא עַד
דִּיפְלוֹן גּוֹ רִשְׁתּוֹי.

הָאִי חוּיָא הִיא מוֹתָא דְעֵלְמָא. וְהוּא עָאל
בְּמַעְוֵי דְסֻתִּים דְּבֵר נָשׁ, הוּא לְסֻטֵר
שְׂמָאלָא. וְאִית חוּיָא אַחְרָא דְחַיִּי בְּסֻטֵר
יְמִינָא. תְּרוּוֹיִיהוּ אֲזִלִּי עֲמִיהָ דְּבֵר נָשׁ. כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ.

מִבְּרַח חַיַּת הַשָּׂדֶה דְּהָא כָּל שְׂאֵר חַיּוֹן
דְּחַקְלָא לִית בְּהוּ חַכִּים לְאַבְאָשָׁא
כְּהָאִי. בְּגִין דְּאִיהוּ זִוְהִמָּא דְדִהְבָּא. וְוִי לְמָאן
דְּאִתְמֻשִׁף אַבְתְּרִיהָ. דְּאִיהוּ גְרִים לִיה מוֹתָא
וְלִכְל דְּאִתְיִין אַבְתְּרִיהָ. וְהָא אוּקְמוּהָ. אָדָם
אִתְמֻשִׁף אַבְתְּרִיהָ לְתַתָּא וְנַחֲיַת לְמַנְדַּע בְּכָל
מָה דְלְתַתָּא. כְּמָה דְנַחֲיַת, הִכִּי אִתְמֻשִׁף
רְעוּתִיהָ וְאַרְחוּי אַבְתְּרִיִּיהוּ עַד דְּמֻטִין לְהָאִי
חוּיָא וְחָמוּ תִיאוּבְתִיָּה דְעֵלְמָא וְשֻׁטוּ אַרְחוּי
בְּאַתֵר דָּא. כְּדִין קָם וְאִתְמֻשִׁף אִיהוּ
אַבְתְּרִיִּיהוּ דְאָדָם וְאִתְתִּיָּה וְאִתְדַבַּק בְּהוּ
וְגָרִים לְהוּ מוֹתָא וּבְכָל דְרִי דְאִתּוּ אַבְתְּרִיהָ.
עַד דְּמֻטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי לֹא פָּסַק
זִוְהִמָּא דִּילִיָּה מַעֲלָמָא. וְהָא אִתְמָר. כִּיּוֹן
דְּחָטּוּ וְאִתְדַבְּקוּ בְּאִילָנָא דְשְׂרִיא בִּיה מוֹתָא
לְתַתָּא. מָה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יי אֱלֹהִים
מִתְּהַלֵּךְ בְּגִן. מִתְּהַלֵּךְ אֵין כְּתִיב כָּאֵן. אֲלֹא
מִתְּהַלֵּךְ.

תָּא חוּי, עַד לֹא חָטָא אָדָם, הוּהוּ סְלִיק וְקָאִים
בְּחֻכְמָה דְנִהִירוּ עֲלָאָה. וְלֹא הוּהוּ מִתְפָּרֵשׁ
מֵאִילָנָא דְחַיִּי. כִּיּוֹן דְּאִסְגִּי תִיאוּבְתָא לְמַנְדַּע
וְלִנְחֻתָא לְתַתָּא, אִתְמֻשִׁף אַבְתְּרִיִּיהוּ, עַד
דְּאִתְפָּרֵשׁ מֵאִילָנָא דְחַיִּי. וַיֵּדַע רַע וְשָׁבַק טוֹב.
וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפֵץ רָשָׁע אֶתָּה
לֹא יִגְרַף (דף נב ע"ב) רַע. מָאן דְּאִתְמֻשִׁף

בְּתֵר רָע, לֵית לֵיה דִּירָה עִם אֵילָנָא דְחַיִּי.
 וְעַד לָא חֲטָאוּ הֵווּ שְׁמַעִין קָלָא מְלַעִילָא
 וְהֵווּ יָדְעֵי חֲכַמְתָּא עֲלָאָה וְקִיָּיִמִי
 בְּקִיּוּמָא דְזִיְהִירָא עֲלָאָה וְלֹא דְחַלִּי. פִּיּוּן
 דְּחֲטָאוּ אֲפִילוּ קָלָא דְלִתְתָּא לָא הֵוִי יְכָלִין
 לְמִיקָם בֵּיה. פְּגוּוּנָא דָּא עַד לָא חֲבוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּשַׁעְתָּא דְקִיָּיִמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינֵי
 אֲתַעְבֵּר מִנֵּיהּ זִוְהֵמָּא דְהָאִי חִיּוּיָא. דְּהָא
 כְּדִין בְּטוּל יֵצֵר הָרַע הָוָה מַעְלָמָא וְדַחוּ לֵיה
 מִנֵּיהּ. וְכִדִּין אֲתַאֲחִידוּ בְּאֵילָנָא דְחַיִּי וְסָלְקוּ
 לְעֵילָא וְלֹא נַחְתוּ לְתַתָּא.

עִם עֵץ הַחַיִּים.
 וְעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים
 קוֹל מְלַמְעֵלָה וְהָיוּ יוֹדְעִים חֲכָמָה
 עֲלִיּוֹנָה וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל זֶהר
 הָעֲלִיּוֹן וְלֹא פּוֹחַדִּים. פִּיּוּן
 שֶׁחָטְאוּ, אֲפִלוּ קוֹל שֶׁלֹּמְטָה לֹא
 יָכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. כְּמוֹ זֶה, עַד שֶׁלֹּא
 חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעַת שֶׁעָמְדוּ
 יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי נִתְבַטְּלָה
 מֵהֶם זְהֻמַּת הַנְּחֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אִז
 בְּטוּל יֵצֵר הָרַע הָיָה מִהָעוֹלָם
 וְדַחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאִז נֶאֱחָזוּ בְּעֵץ
 הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה וְלֹא יָרְדוּ
 לְמַטָּה.

אִז הָיוּ יוֹדְעִים וְרוֹאִים
 אֲסַפְקָלְרִית עֲלִיּוֹנוֹת, וְעֵינֵיהֶם
 אוֹרוֹ וְשִׁמְחִים לְדַעַת וְלִשְׁמַע.
 וְאִז חָגַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 חֲגוּרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם הַנְּחֹשׁ
 הַזֶּה וְלֹא יִטְמֵא אוֹתָם כְּמוֹ קֹדֶם.
 פִּיּוּן שֶׁחָטְאוּ בְּעֵגֶל, בְּטָלוּ מֵהֶם
 כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת וְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים,
 וּבְטָלוּ מֵהֶם אוֹתָן חֲגוּרוֹת מְזִינּוֹת
 שֶׁהִתְעַטְרוּ מֵהַשֶּׁם הָעֲלִיּוֹן
 הַקְּדוֹשׁ, וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם נְחֹשׁ
 הָרַע כְּמוֹ מַקְדָּם וְגִרְמוּ מוֹת לְכָל
 הָעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן מָה כְּתוּב?
 (שְׁמוֹת ל"ד) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֵת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרָן עוֹר
 פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשֵׁת אֱלֹהִים.

בֹּא רֵאָה מָה כְּתוּב בְּתַחֲלָה [שְׁמוֹת
 ד',] וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.
 וְכֻלָּם רוֹאִים אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים
 וּמְאִירִים בְּאֲסַפְקָלְרִיָּה שְׁמַאִירָה,
 שְׁכַתוּב, (ש"ס) וְכָל הָעָם רֹאִים אֵת
 הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא
 פּוֹחַדִּים, שְׁכַתוּב (ש"ס טו) זֶה אֱלֹהִים
 וְאַנְוָהוּ. אַחַר שֶׁחָטְאוּ, פָּנָיו
 הַסְּרָסוּר לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְרְאוֹת,
 שְׁכַתוּב (ש"ס ל"ד) וַיִּירָאוּ מִגִּשֵׁת
 אֱלֹהִים.

בֹּא רֵאָה מָה כְּתוּב בְּהֶם, (ש"ס א"ג)
 וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת עֲדֵים

בְּדִין הֵווּ יָדְעִין וְחֲמָאן אֲסַפְקָלְרִיאן עֲלָאִין
 וְאֲתַנְהֵרִין עֵינֵיהֶוּ וְחֲדָאן לְמַנְדַּע
 וְלִמְשַׁמַּע. וְכִדִּין חָגַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
 חֲגוּרִין דְּאֲתַוּוֹן דְּשָׁמִיָּה קְדִישָׁא דְּלֹא יִיכּוּל
 לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהֶוּ הָאִי חוּיָא וְלֹא יִסְאֵב לוֹן
 פְּקַדְמִיתָא. פִּיּוּן דְּחֲטָאוּ בְּעֵגֶל אֲתַעְבֵּר מִנֵּיהּ
 כָּל אַנּוּן דְּרָגִין וְנַהֲרִין עֲלָאִין. וְאֲתַעְבֵּרִו
 מִנֵּיהּ אַנּוּן חֲגִירוֹ מְזִינִין דְּאֲתַעְטְרוּ מִשְׁמָא
 עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְאַמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶוּ חוּיָא בִישָׁא
 כְּמַלְקָדְמִין וְגִרְמוּ מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְלִבְתֵּר
 מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֵת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרָן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשֵׁת
 אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּרְא
 יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכֻלָּהוּ חֲמָאן
 זְהִרִין עֲלָאִין וּמִתְנַהֲרִין בְּאֲסַפְקָלְרִיא דְּנַהֲרָא
 דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת כ') וְכָל הָעָם רוֹאִים אֵת הַקּוֹלֹת.
 וְעַל יָמָא הֵווּ חֲמָאן וְלֹא דְחַלִּין דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת
 טו) זֶה אֱלֹהִים וְאַנְוָהוּ. לְבַתֵּר דְּחֲטָאוּ, פָּנָיו הַסְּרָסוּר
 לֹא הָיוּ יְכָלִין לְמַחְמֵי דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ד) וַיִּירָאוּ
 מִגִּשֵׁת אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּהוּ (שְׁמוֹת ל"ג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי

מהר חורב, שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זֶן [שהתחברו בהם] [שהתחברו בהם] בְּהַר סִינֵי כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֶם נַחֲשׁ רָע. כִּיֹּן שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם מָה כְּתוּב? (שם) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַפְּסוּק הִזָּה אֵל זֶה? אֵלָּא כִּיֹּן שִׁדְעַ מִשָּׁה שִׁבְטֹלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זֶן עֲלֵיוֹנִים, אָמַר, הֲרִי וְדָאֵי מִכָּאן וְהִלָּאָה נַחֲשׁ רָע יָבֵא לְדוּר בִּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאֵן מִקֹּדֶשׁ בִּינֵיהֶם - יִטְמָא. מִיָּד - וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. כִּי רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהֲרִי אֲזֵי יִשְׁלַט נַחֲשׁ רָע מָה שְׁלֹא הִזָּה מִקֹּדֶשׁ לָזֶה.

יִקְרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָיָה בַּהֲתַחֲלָה אֱהָל מוֹעֵד? אֵלָּא בַּהֲתַחֲלָה אֱהָל סֶתֶם, וְכַעַת אֱהָל מוֹעֵד. מָה זֶה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב, וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב - מָה מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם חֲדוּהַ שֶׁל הַלְּבָנָה שְׁנוֹתוֹסְפָה בּוֹ קֹדֶשֶׁה. [מָה מוֹעֵד] לֹא שׁוֹלְטֵת בּוֹ חֶסְרוֹן, גַּם כָּאֵן קָרָא לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהִרְאוֹת שְׁהַרִי הַתְּרַחֵק [נַחֲשׁ] אֱהָל מִבִּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגַּם, וְעַל זֶה יִקְרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד כְּתוּב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע - שְׁהַרִי בַּהֲתַחֲלָה הִזָּה אֱהָל סֶתֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּחַ, וְעַכְשָׁו אֱהָל מוֹעֵד. בַּהֲתַחֲלָה לְתַת חַיִּים אֲרַפִּים לְעוֹלָמִים שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֶם מוֹת, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֱהָל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. עַכְשָׁו נִתָּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים לְעוֹלָם. בַּהֲתַחֲלָה לֹא נִפְגַּם, וְעַכְשָׁו נִפְגַּם. בַּהֲתַחֲלָה חֲבֵרוֹתָא וְזוּוּיָג שֶׁל הַלְּבָנָה בְּשֵׁמֶשׁ שְׁלֹא יְסוּרוּ, עַכְשָׁו אֱהָל

יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים מֵהַר חוֹרֵב. דְּאֲתַעְבֵּר מִנִּיִּהוּ אֲנוּן מְזִינָן (דְּאֲתַחֲבֵרוּ בְּהוּ ד"א דְּאֲתַחֲבֵרוּ בְּהוּ) בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ הֵהוּא חוּיָא בִּישָׂא. כִּיֹּן דְּאֲתַעְבֵּר מִנִּיִּהוּ מָה כְּתִיב, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מָאֵי הָאֵי קָרָא לְגַבֵּי הָאֵי. אֵלָּא כִּיֹּן דִּידְעַ מִשָּׁה דְּאֲתַעְבֵּרוּ מִנִּיִּהוּ דִּישְׂרָאֵל אֲנוּן זִינָן עֲלָאִין, אָמַר הָאֵי וְדָאֵי מִכָּאֵן וְהִלָּאָה חוּיָא בִּישָׂא יִיִתִי לְדִיִּירָא בִּינִיִּהוּ, וְאִי יָקוּם מִקֹּדֶשׁ הַכָּא בִּינִיִּהוּ, יִסְתָּאב. מִיָּד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחִמָּא מִשָּׁה דְּהָא כְּדִין יִשְׁלוּט חוּיָא בִּישָׂא מָה דְּלֹא הָוֵה מִקֹּדֶם דְּנָא.

יִקְרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הִזָּה בְּקִדְמִיתָא אֱהָל מוֹעֵד. אֵלָּא בְּקִדְמִיתָא אֱהָל סֶתֶם, הַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. מָאֵי מוֹעֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב מָה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֲדוּהַ דְּסִיִּהְרָא דְּאֲתוֹסְפָא בִּיהַ קְדוּשָׁה (מָה מוֹעֵד) לֹא שְׁלֵטָא בִּיהַ פְּגִימוֹתָא. אוּף הַכָּא קָרָא לָהּ בְּשֵׁמָא דָּא לְאַחְזָאָה דְּהָא אֲתַרְחִיק (חוּיָא) אֱהָל מִבִּינִיִּהוּ וְלֹא אֲתַפְּגִים וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ דְּהָא בְּקִדְמִיתָא הָוֵה אֱהָל סֶתֶם כְּמָה דְּאֲתָּ אָמַר, (ישעיה לג) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּחַ. וְהַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. בְּקִדְמִיתָא לְמִיָּהֵב חַיִּין אֲרוּפִין לְעֵלְמִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֱהָל מוֹעֵד כְּמָה דְּאֲתָּ אָמַר, (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. הַשְׁתָּא אֲתִיִּיִהֵב בִּיהַ זְמַנָּא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעֵלְמָא. בְּקִדְמִיתָא לֹא אֲתַפְּגִים, וְהַשְׁתָּא

מועד, הוויג שלהם מזמן לזמן. ולכן קרא לו אהל מועד מה שלא היה קדם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה) יש כאן כמה שורות

רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי.

אמר רבי יהודה, הרי כתוב (שמות 28) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה, ושולט בהם אותו נחש רע שהסירו אותו מהם בתחלה. נניח ישראל, אבל הושע שלא חטא, בטל [ויתבטל] ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עמם בחר סיני או לא?

אם תאמר שלא בטל ממנו, אם כן, למה מת פשאר בני אדם? אם תאמר שהוסר ממנו - למה? והרי לא חטא, שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל? ואם תאמר שלא קבל אותה עטרה בחר סיני כמו שקבלו ישראל - למה?

פתח ואמר, (תהלים 1) פי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. בפסוק זה אמרו החברים מה שאמרו. אבל פי צדיק ה', צדיק הוא ושמו צדיק, ולכן צדקות אהב. ישר - הוא ישר, כמו שנאמר צדיק וישר. ועל זה יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישרה פראוי. בא ראה, פשדן הקדוש ברוך הוא את העולם, אינו דן אותו אלא לפי רב בני האדם.

ובא וראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאותו עץ ששורה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריד אשה מבעלה, ועמד חטא הפגם הזה בלבנה עד

אתפגים. בקדמיתא חברותא וזווגא דסיהרא בשמשא דלא יעדון. השתא אוהל מועד זווגא דלהון מזמן לזמן. ובגיני כן וקרא לו אהל מועד מה דלא הוה קודם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה כולו. מראה מקומות תמצאהו בסוף הספר)

רבי שמעון הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא. והוה יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה קתיב, (שמות 28) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא, ושליט בהו ההוא חוּיָא בישא דאעדו ליה מנייהו בקדמיתא. ישראל תינח. הושע דלא חטא, אעדי (ד"א אתעדי) מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או לא. (דף נג ע"א).

אי תימא דלא אעדי (ד"א אתעדי) מניה, אי הכי אמאי מית פשאר בני נשא. אי תימא דאתעדי מניה, אמאי. והא לא חטא. דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל. ואי תימא (ד"א ל"ג דהא) דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל, אמאי.

פתח ואמר, (תהלים 1) פי צדיק יי צדקות אהב ישר יחזו פנימו. האי קרא אמרו ביה חברייא מאי דקאמרו. אבל פי צדיק יי, צדיק הוא ושמיה צדיק, ובגיני כן צדקות אהב. ישר, איהו ישר. כמה דאת אמר צדיק וישר. ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנו ארתייהו למיהן בארע מישר פדקא יאות. תא חזי, פד דאין קדשא בריך הוא עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא.

ותא חזי, פד חב אדם באילנא דאכל מניה, גרם ליה הוא אילנא דשרי

ומפריד אותה מלמעלה ונחשף
אורה ונדבקות בנחש הרע, ואז
שואבת מות למטה לפל ונדבקות
בנחש ומתרחקת מעץ החיים.

ועל זה גרם מות לכל העולם.
וזהו שאז נטמא המקדש עד זמן
קצוב שנתקנה הלכנה ושבה
להאיר, וזהו אהל מועד. ועל זה
יהושע לא מת אלא בעטיו של
הנחש הזה שקרב ופגם את
המקדש כמו קדם. וזהו סוד
הכתוב (שמות לג) ויהושע בן נון
נער לא ימיש מתוך האהל. שאף
על גב שהוא נער למטה לקבל
אור, לא ימיש מתוך האהל. כמו
שנפגם זה - כף גם נפגם זה, אף
על גב שקלי זין קדוש היה לו.
כיון שנפגמה הלכנה, כף הוא
ודאי לא נצל לבדו ממנו מאותו
גון ממש.

בא ראה, כמו זה, כיון שחטא
אדם, נטל הקדוש ברנף הוא
ממנו אותם כלי זין, אותיות
מאירות קדושות שעטר אותו
הקדוש ברנף הוא. ואז פחדו,
וידעו שהרי התפשטו מהם. זהו
שכתוב וידעו כי עירמם הם.
בהתחלה היו מתלבשים באותם
כתרי כבוד מזינים שהם חרות
מהכל. כיון שחטאו, התפשטו
מהם, ואז ידעו שהרי חרות
קורא להם, וידעו שהפשטו
מחרות הכל, וגרמו מות להם
ולכל העולם.

ויתפרו עלה תאנה. הרי פרשנו
שלמדו כל מיני כשפים וקסמים
ונאחזו בזה שלמטה, כמו
שנתפאר. באותה שעה נגרעה
הזקיפות וקומת האדם מאה
אמות. ואז נעשה פרוה, ועמד
אדם בדין והתקללה הארץ, והרי
בארנו.

ויגרש את האדם. אמר רבי
אלעזר, לא ידעתי מי עשה

מלעילא ואתחשכת נהוראה ואתדבקות בחויה
בישא. וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא
ואתדבקות בחויה ואתרחקת מאילנא דחייא.

ועל דא גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא
דכדין אסתאבת מקדשא עד זמן קציב
דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל
מועד. ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא
של נחש דא דקריב ופגים משפנא
פדקדמיתא. ודא הוא רזא דכתיב, (שמות לג)
ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.
דאף על גב דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא,
לא ימיש מתוך האהל. כמה דאתפגים דא
הכי נמי אתפגים דא. אף על גב דזיינא
קדישא הוה ליה. כיון דאתפגים סיהרא הכי
הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא
גוונא ממש.

תא חזי, פגוונא דא כיון דחב אדם נטל
קדשא ברנף הוא מניה אנון זייני אתוון
נהירין קדישין דאעטר ליה קדשא ברנף הוא.
וכדין דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו דהא
הוא דכתיב וידעו כי עירומים הם. בקדמיתא
הוה מתלבשין באנון כתרי יקר מזיינין דאנון
חירו מפלא. כיון דחבו אתפשטו מנייהו.
וכדין ידע דהא מותא קרי לון. וידעו
דאתפשטו מחירו דכלא. וגרמו מותא לון
ולכל עלמא. (דף נג ע"ב)

ויתפרו עלה תאנה הא אוקימנא דאוליפו
כל זייני חרשין וקוסמין ואחידו
בהאי דלתתא כמה דאתמר. והיא שעתא
אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמיין. וכדין
אתעביד פרוהא וקאים אדם בדינא ואתלטיא
ארעא והא אוקימנא:

ויגרש את האדם. אמר רבי אלעזר לא

גרושין למי, אם הקדוש ברוך הוא עשה גרושים לאדם אם לא. אבל הדבר התהפך, ויגרש את, א"ת דוקא, ומי גרש את? האדם. האדם ודאי גרש את, ולכן כתוב וישלחהו ה' אלהים מגן עדן. למה וישלחהו? משום שגרש אדם את, כפי שבארנו. וישכן - הוא השרה אותם במקום זה. שהוא גרם וסתם דרכים ושבילים והשרה דינים על העולם, והמשיך קללות מאותו יום ומעלה.

ואת להט החרב המתהפכת, פל אלו ששוריים בזורקי הדינים על העולם, שמתהפכים לגונים רבים כדי להפרע מהעולם. לפעמים אנשים ולפעמים נשים. לפעמים אש לזהטת ולפעמים רוחות שאין מי שיעמד בהם. וכל זה לשמר את דרך עץ החיים שלא יוסיפו להרע כמקדם. להט החרב - אלו שמלהטים אש ותלנינים על ראשי הרשעים והחוטאים. והגונים מתהפכים לכמה מינים לפי דרכי בני האדם, ועל זה להט, כמו שנאמר (מלאכי א) ולהט אתם היום הבא וגו', והרי נאמר. החרב - זו חרב לה, כמו שנאמר (ישעיה לד) חרב לי' לה' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה, להט החרב - [אפלו] כל אותם הממנים שלמטה שמתהפכים מדמות לדמות, פלם ממנים על העולם להרע ולהסטות את רשעי העולם שעוברים על מצוות רבונם.

בא ראה, פיון שאדם חטא, המשיך עליו כמה מינים רעים וכמה בעלי דינים, ופחד מכלם ולא יכל לעמד עליהם. שלמה ידע חכמה עליונה, ושם לו הקדוש ברוך הוא עטרת מלכות, וכל העולם הנה פוחד ממנו.

ידענא מאן עביד תרוכין למאן. אי קדשא בריך הוא עבד תרוכין לאדם אי לא. אבל מלה אתהפיך ויגרש את, א"ת דייקא. ומאן גרש את, האדם. האדם ודאי גרש את. ובגין דא כתיב וישלחהו יי אלהים מגן עדן. אמאי וישלחהו, בגין דגרש אדם את פדקאמרן. וישפן, איהו אשרי לון באתר דא דאיהו גרים וסתים אורחין ושבילין ואשרי דינין על עלמא ואמשיך לווטין מההוא יומא ולעילא. ואת להט החרב המתהפכת, פל אנון דשריין פקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגוונין סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא. לזמנין גוברין לזמנין נשין לזמנין אשא מלהטא ולזמנין רוחין דלית מאן דקאים בהו. וכל דא לשמור את דרך עץ החיים דלא יוסיפון לאבאשא פקדמיתא. להט החרב, אנון דמלהטאן אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחיביא. ומתהפכין גוונין לכמה זיינין לפום ארחייהו דבני נשא. ועל דא להט כמה דאת אמר (מלאכי א) ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר. החרב דא חרב לי' כמה דאת אמר, (ישעיה לד) חרב לי' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה להט החרב (אפילו) פל אנון קסטריין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאה לון לחיבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון.

תא חזי, פיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיגי נמוסין ודחיל מפלהו ולא יכיל לקיימא עליהו. שלמה ידע חכמתא עלאה ושיי ליה קדשא בריך הוא עטרא דמלכותא והו דחלו מניה פל עלמא.

כַּיּוֹן שְׁחָטָא, הַמְשִׁיף עָלָיו כְּמָה
מַיִינִים רְעִים וְכְמָה בְּעָלֵי דִינִים,
וּפְחָד מְכָלִם, וְאִזּוּ יְכַלּוּ לְהַרְעֵ לּוֹ.
וּמָה שְׁהִיָּה בִּידּוֹ לְקַחוּ מִמֶּנּוּ.

וְעַל זֶה, כְּמָה שְׁהוּלֵף בֶּן אָדָם
וּבְאוֹתָהּ הַדְרָף שְׁנֹדֵבֵק בֵּיהּ, כִּף
מוֹשֵׁף עָלָיו פֶּח מִמֶּנָּה שְׁהוּלֵף
כְּנִגְדּוֹ. כִּף אָדָם הִיָּה מוֹשֵׁף עָלָיו
כֶּח טָמֵא אַחַר שְׁטֵמָא אוֹתוֹ וְאֵת
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, כְּשִׁחָטָא אָדָם, מְשֵׁף
עָלָיו כֶּח טָמֵאָה וְטָמֵא אוֹתוֹ וְאֵת
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזֶהוּ נַחֵשׁ הַרְעֵ
שְׁהוּא טָמֵא וּמְטָמֵא אֵת הָעוֹלָם.
שְׁשִׁינּוּ, כְּשִׁמוּצִיא נְשָׁמוֹת מִבְּנֵי
הָאָדָם, נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ גוּף טָמֵא,
וּמְטָמֵא אֵת הַבֵּית וּמְטָמֵא אֵת כָּל
אֵלֶּה שְׁמֵתִקְרָבִים אֵלָיו. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (במדבר יט) הַנִּגְעַע בְּמַת וְגו'.

וְעַל זֶה, כַּיּוֹן שְׁהוּא נוֹטֵל נְשָׁמָה
וּמְטָמֵא אֵת הַגּוּף, אִזּוּ נִתְּנָה רְשׁוּת
לְכָל אוֹתָם צְדָדִים טָמֵאִים
לְשָׁרוֹת עָלָיו, שְׁהָרִי אוֹתוֹ הַגּוּף
נִטְמָא מִן הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ
הַרְעֵ שְׁשׁוּרָה עָלָיו. וְעַל זֶה, בְּכָל
מְקוֹם שְׁאוֹתוֹ נַחֵשׁ הַרְעֵ שׁוּרָה,
מְטָמֵא אוֹתוֹ וְנִטְמָא.

וּבֵא וְרְאֵה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּשַׁעֲה
שְׁשִׁשְׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם בְּלִילָה,
וְהַלְיָלָה פּוֹרֵשׁ כְּנִפְיוֹ עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם, טוֹעֲמִים טַעַם הַמְּוֹת.
וּמִתּוֹךְ שְׁטוֹעֲמִים טַעַם מְוֹת, רוּחַ
הַטָּמֵאָה הַזֶּה שְׁטָה עַל הָעוֹלָם
וּמְטָמֵאֵת [אֵת] הָעוֹלָם [ד"א בְּתוֹךְ הַאֵהָל
שְׁלוֹ], וְשׁוּרָה עַל יְדֵי הָאִישׁ וְנִטְמָא.
וּכְשִׁמְתָּעוֹרֵר וְנִשְׁמַתוּ חוֹזְרֵת
אֵלָיו, בְּכָל מָה שְׁיִקְרַב בִּידּוֹ -

הַכֵּל נִטְמָא, כִּי שׁוּרָה עָלֵיהֶם רוּחַ
טָמֵאָה. וְעַל זֶה לֹא יִקַּח אָדָם
בְּגִדּוֹ לְלַבֵּשׁ מִמֵּי שְׁלֵא נִטֵּל יְדָיו,
שְׁהָרִי הַמְשִׁיף עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ
טָמֵאָה וְנִטְמָא. וְיֵשׁ רְשׁוּת לְרוּחַ

כַּיּוֹן דְּחַב אֲמֻשִׁיף עָלֵיהּ כְּמָה זַיִינִין בִּישִׁין
וְכְמָה גְרִדִינִי נְמוּסִין וְדַחִיל מִכְּלָהוּ וְכַדִּין
יְכִילוּ לְאַבְאָשָׁא לִיָּה וּמָה דְהָוָה בִּידֵיהּ נִטְלוּ
מִנֵּיהּ.

וְעַל דָּא כְּמָה דְאָזִיל בַּר נֶשׁ וּבְהֵהוּא אֲרַחָא
דְּאִתְדַבֵּק בֵּיהּ, הַכִּי מְשִׁיף עָלֵיהּ חִילָא
מִמֶּנָּה דְאָזִיל לְקַבְלֵיהּ. כִּף אָדָם הָוָה מְשִׁיף
עָלֵיהּ חִילָא אַחְרָא מְסָאָב. דְּסָאִיב לִיָּה וּלְכָל
בְּנֵי עֲלָמָא.

הָא חֲזִי, כִּד חַב אָדָם מְשִׁיף עָלֵיהּ חִילָא
מְסָאָבָא וְסָאִיב לִיָּה וּלְכָל בְּנֵי עֲלָמָא.
וְהָאִי הוּא חוּזָא בִישָׁא דְאִיָּהוּ מְסָאָב וְסָאִיב
עֲלָמָא. דְתַנִּינָן כִּד אֲפִיק נְשָׁמְתִין מִבְּנֵי נְשָׁא,
אֲשִׁתָּאָר מִנֵּיהּ גּוּפָא מְסָאָב וְסָאִיב בֵּיתָא.
וְסָאִיב לְכָל אַנוּן דְמִקְרָבִין בֵּיהּ. הַדָּא הוּא
דְכַתִּיב, (במדבר יט) הַנִּגְעַע בְּמַת וְגו'. וְעַל דָּא כַּיּוֹן
דְּאִיָּהוּ נִטִּיל נְשָׁמְתָא וְסָאִיב גּוּפָא כְּדִין
אֲתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְכָל אַנוּן סְטָרִי מְסָאָבִין לְשָׁרְיָא
עָלָיו. דְהָא הָהוּא גּוּפָא אֲסִתָּאָב מְסָטָרָא
דְהָהוּא חוּזָא בִישָׁא דְשָׁרְיָא עָלָיו. וְעַל דָּא
בְּכָל אֲתַר דְהָהוּא חוּזָא בִישָׁא שְׁאֲרֵי מְסָאָב
לִיָּה וְאֲסִתָּאָב.

וְהָא חֲזִי, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא בְּשַׁעֲתָא דְנִיָּימִי עַל
עַרְסִיָּהוּ בְּלִילָא, וְלִילָא פְרִישׁ גְּדַפְהָא
עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִי טַעֲמָא דְמוֹתָא. וּמִגּוֹ
דְטַעֲמִי טַעֲמָא דְמוֹתָא הָאִי רוּחָא מְסָאָבָא
שְׁטִיָּא עַל עֲלָמָא וְסָאִיב (על) עֲלָמָא (ד"א ל"ג כְּגוֹ
מְסָטָרָא דִלִּיָּה) וְשָׁרְיָא עַל יְדוּי דְבַר נֶשׁ וְאֲסִתָּאָב.

וְכִד אֲתַעַר וְאֲתַהֲדַר לִיָּה נְשָׁמְתֵיהּ, בְּכָל מָה
דִּיקְרַב בִּידוּי כְּלָהוּ מְסָאָבִי, בְּגִין דְשָׁרְיָא
עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאָבָא. וְעַל דָּא לֹא יִסַּב בַּר נֶשׁ
מִנוּי לְאַלְבָּשָׁא מִמָּאן דְלֹא נִטִּיל יְדוּי. דְהָא
אֲמֻשִׁיף עָלֵיהּ הָהוּא רוּחַ מְסָאָבָא וְאֲסִתָּאָב. וְאִית לִיָּה רְשׁוֹ לְהָאִי רוּחַ

הטמאה הזו לשרות בכל מקום שנמצא רשם מצדו.

ורבן לא יטל אדם ידיו ממי שלא נטל ידיו, משום שהמשיך עליו אותו רוח טמאה וקבלו זה שנטל מים ממנו, ויש לו רשות לשרות על האדם. לכן צריך אדם להשמר בכל צדדיו מצד הנחש הרע הזה שלא ישלט עליו, ועתיד הקדוש ברוך הוא לעולם הבא לבטלו מן העולם. זהו שכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, ואז כתוב (ישעיה כב) בלע המות לנצח וגו'.

והאדם ידע את חוה אשתו וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. לפסוק הזה יש פמה גונים, וכן הוא כל דברי התורה יש בכל אחד ואחד פמה גונים, וכלם נאותים וכוף הם. וכל התורה מתפרשת בשבעים פנים כנגד שבעים צדדים ושבעים ענפים, וכוף הוא בכל דבר ודבר של התורה. וכל מה שיוצא מפל דבר ודבר, פמה אפנים מתפרשים ממנו לכל הצדדים.

בא ראה, כשפן אדם הולך בדרך אמת, הוא הולך לימין וממשיך עליו רוח קדושה עליונה מלמעלה, ורוח זו עולה כרצון קדוש להאחז למעלה ולהדבק בקדושה עליונה שלא תזוז ממנו. וכשאדם הולך בדרך רעה וסוטה בדרךיו, הוא מושך עליו רוח טמאה שלצד שמאל, ומטמא אותו ונטמא בו, כמו שנאמר (ויקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם. פא להטמא - מטמאים אותו.

מסאבא לשריא בכל אתר דאשתכח רשימו מסטריה.

וער דא לא יטול ידוי בר נש ממאן דלא נטיל ידוי בגין דאמשיך עליה ההוא רוח מסאבא וקביל ליה האי דנטל מיא מגיה ואית ליה רשו לשריא עלוי (דף נד ע"א) דבר נש. בגין כף בעי בר נש לאסתמרא בכל סטרוי מסטרא דהאי חויה בישא דלא ישלוט עלוי. וזמין קדשא בריך הוא לעלמא דאתי לאעברא ליה מעלמא. דא הוא דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ (וכרין) (ד"א וכתוב) (ישעיה כב) בלע המות לנצח וגו'.

והאדם ידע את חוה אשתו וגו'. רבי אבא פתח (ואמר) (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. האי קרא כמה גוונין אית ביה. והכי הוא כל מלוי דאורייתא פמה גוונין בכל חד וחד וכלהו יאות והכי אנון. וכל אורייתא מתפרשא בשבעין אנפין. לקביל שבעין סטרוין ושבעין ענפין. והכי הוא בכל מלה ומלה דאורייתא. וכל מאי דנפיק מפל מלה ומלה כמה גוונין אתפרשן מגיה לכל סטרוין.

תא חזי, פד בר נש אזיל בארז קשוט, הוא אזיל לימינא, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה מעילא. והאי רוח סליק ברעותא קדישא לאתאחדא לעילא ולא תדבקא בקדושה עלאה דלא אתעדי מגיה. וכד בר נש אזיל בארז ביש וסטי ארחוי, הוא אמשיך עליה רוח מסאבא דלסטר שמאלא, וסאיב ליה ואסתאב ביה. פמה דאת אמר, (ויקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם. אתא לאסתאבא מסאבין ליה.

ובא וראה, בשעה שכן אדם
הולך בדרך אמת ומושף עליו
רוח קדשה עליונה ונדבק בה,
הבן שיוליד ויצא ממנו לעולם
הוא ממשיך עליו קדשה עליונה
ויהיה קדוש בקדשת רבנו, כמו
שכתוב (שם ס) והתקדשתם
והייתם קדשים וגו'. וכשהוא
הולך בצד שמאל וממשיך עליו
רוח טמאה ונדבק בו, הבן שיצא
ממנו לעולם הוא ממשיך עליו
רוח טמאה ויטמא בטמאת אותו
הצד.

ועל זה כתוב, מי יודע רוח בני
האדם העלה היא למעלה.
וכשהוא בהדבקות הימין, היא
עולה למעלה. וכשהוא
בהדבקות השמאל, אותו צד
שמאל שהוא רוח טמאה יורד
מלמעלה למטה, ושם דיורו בבן
האדם ולא זו ממנו. [והבן ומה]
שהוליד באותה [רוח] טמאה הוא
נהנה בנו מאותו רוח הטמאה
הוא אותו הבן.

אדם נדבק באותו רוח טמא,
ואשתו נדבקה בו בהתחלה,
ולקחה וקבלה אותה וזמה
ממנה הוליד בן. בן זה הוא בן
של רוח הטמאה. ועל זה שני
בנים הם - אחד מאותו רוח
טמא, ואחד כששב אדם
בתשובה. ולכן זה מצד הטמאה,
[מה] וזה מצד הטהרה.

רבי אלעזר אמר, בשעה שהטיל
נחש אותה וזמה בנה, היא
קבלה אותו, וכששמע עמה
אדם, הולידה שני בנים - אחד
מאותו צד טמא, ואחד מצד של
אדם. והכל היה דומה בדמות
עליונה, וקין בדמות תחתונה,
ולכן דרכיהם נפרדו זה מזה.
ודאי שקין היה בן של רוח
הטמאה שהוא הנחש הרע [והכל בן
של אדם] הנה. ובגלל שקין בא מצד

ותא חזי, בשעתא דבר נש אזיל בארץ
קשוט ואמשיך עליה רוחא קדישא
עלאה ואתדביק ביה, ברא דויליד ויפוק מניה
לעלאה, הוא משיך עליה קדושה עלאה,
ויהא קדיש בקדושה דמאריה. כמה דכתיב,
[ויקרא כ] והתקדשתם והייתם קדושים וגו'. וכד
איהו אזיל בסטר שמאלא, ואמשיך עליה
רוח מסאבא ואתדבק ביה, ברא דיפוק מניה
לעלאה הוא אמשיך עליה רוח מסאבו
ויסתאב במסאבו דההוא סטרא.

ועל דא כתיב מי יודע רוח בני האדם
העולה היא למעלה. פד איהו
באתדבקות ימינא סלקא היא לעילא. וכד
איהו באתדבקות שמאלא ההוא סטר
שמאלא דאיהו רוח מסאבו נחית מעילא
לתתא ושוי דיוריה בבר נש ולא אעדי מניה.
וברא [ומה] דאוליד בההוא [רוח] מסאבו איהו
הוי בריה מההוא רוח מסאב איהו ההוא
ברא.

אדם אתדבק בההוא רוח מסאב ואתתיה
אתדבקא ביה בקדמיתא ונטלת
וקבילת ההוא זוהמא מניה אוליד בר. האי
ברא ברא דרוח מסאבא איהו. ועל דא תרין
בנין הוו. חד מההוא רוח מסאב וחד פד תב
אדם בתיובתא. ובגיני כך האי מסטרא
מסאבא. [ודא ד"א ומהאי] מסטרא דכייא.

רבי אלעזר אמר בשעתא דאטיל נחש ההוא
זוהמא בה בנה קבילת ליה. וכד
אשתמש עמה אדם אולידת תרין בנין. חד
מההוא סטרא מסאבא וחד מסטרא דאדם.
והוי דמי הכל בדיוקנא דלעילא וקין
בדיוקנא דלתתא. ובגיני כך אתפרשו ארחייהו
דא מן דא. ודאי קין ברא דרוח מסאבא הוה

שֶׁל מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת, הִרְג אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדּוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמְדוּרִים הִרְעִים וּמִזִּיקִים וְשָׂדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיָּן - קִין שֶׁל מְדוּרִים רְעִים שֶׁבָּאוּ מִצִּד הַטְּמֵאָה לְעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן הִבִּיאוּ קִרְבָּן. זֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ, וְזֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ. זֶהוּ שִׁכְתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מֵהַ זֶה מִקֵּץ יָמִים? זֶהוּ קֵץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵיֵהוּ זֶה? מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵאוֹתוֹ קֵץ יָמִים הִבִּיאוּ קִרְבָּן. דוֹקָא שְׂאֵמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וְלָכֵן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לֵךְ לִקֵּץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלֶךָ. אָמַר לוֹ, לִקֵּץ הַיָּמִים אוֹ לִקֵּץ הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לִקֵּץ הַיָּמִין. וְקִין הִבִּיאוּ מִקֵּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי גְמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵהֶם יֹאכְלוּ פִּי מַעֲלִילֵהֶם יֹאכְלוּ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת יֹאכְלוּ). (גְּמוּל יִדְּיוֹ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ - שֶׁנֶּאֱמַר) עֲלֵיֶיהֶם וַיִּדְבֹק בָּהֶם לְהִרְג אוֹתָם וּלְטַמֵּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קִין הַקָּרִיב מִצִּדוֹ. וְהִבִּיל הִבִּיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת - לְרִבּוֹת הַצִּד הַעֲלִיּוֹן שֶׁבָּא מִצִּד הַקִּדְשָׁה [מִצִּד קְדוּשָׁה], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל אוֹתָם [אוֹתוֹ] הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לִקִּין מֵאֲד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שֶׁהָרִי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדּוֹ, וְקִבַּל אֶת הַבֵּל. וְלָכֵן פְּתוּב וַיְהִי בְּהִיּוֹתָם בְּשִׁדָּה. בְּשִׁדָּה זוֹ הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב) כִּי בְשִׁדָּה מִצָּאָהּ. וְקִין קָנָא עַל הַנִּקְבָּה הִתְרָה שְׁנוּלְדָה עִם הַבֵּל,

דַּאִיהוּ חוֹזָא בִישָׂא. (וְהַבֵּל בְּרֵא דְאָדָם) הָהוּא. וּבְגִין דְּקִין אֶתָּא מִסְטָרָא דְמִלֶּאֶךָ הַמּוֹת קְטִיל לִיה לְאַחוּי. וְהוּא בְּסִטְרָא דִילִיה. וּמִנִּיהַ כָּל מְדוּרִין בִּישִׁין וּמִזִּיקִין וְשָׂדִין וְרוּחוֹת אֶתְיִין לְעֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִין, קִינָא דְמְדוּרִין בִּישִׁין דְּאֶתוּ מִסְטָרָא דְמִסְאָבָא לְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֵייתִיאוּ קִרְבָּנָא. דָּא אַקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיה וְדָא אַקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מָאִי מִקֵּץ יָמִים, דָּא הוּא קֵץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵהֵהוּא קֵץ יָמִים אֵייתִי קִרְבָּנָא. דִּיִּיקָא דְקָאֵמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וּבְגִין כֵּן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לֵךְ לִקֵּץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלֶךָ. אָמַר לִיה לִקֵּץ הַיָּמִים אוֹ לִקֵּץ הַיָּמִין. אָמַר לִיה לִקֵּץ הַיָּמִין. וְקִין מִקֵּץ הַיָּמִים אֵייתִי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְאֶתָּא אָמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְאֶתָּא אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי גְמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵהֶם יֹאכְלוּ פִּי מַעֲלִילֵהֶם יֹאכְלוּ דָא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ דְאֶתְמַשֵּׁר) עֲלֵיֶיהוּ וַיִּתְדַבֵּק בָּהוּ לְקַטְלָא לֹון וּלְסַאָבָא לֹון. וְעַל דָּא קִין אַקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיה.

וְהִבִּיל הִבִּיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סְטָרָא עֲלָאָה דְאֶתְיָא מִסְטָר קְדוּשָׁתָא (ד"א מִסְטָרָא קְדוּשָׁא). וּבְגִינֵי כֵּן וַיִּשַׁע יי אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבִּיל (לֹון) (ד"א לִיה) קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לִקִּין מֵאֲד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אֶתְקַבִּילוּ אֲנַפּוּי, אֲנַוּן אֲנַפּוּי

שכתוב ותסוף ללדת, והרי נאמר. הלא אם תיטיב שאת, כמו שנאמר. אבל שאת כמו שאמר רבי אבא, שאת תעלה למעלה ולא תרד למטה. אמר רבי יוסי, דבר זה פעת נאמר ונאה הוא, אבל כף שמעתי, שאת יעלה ממך ויעזב לך הדבקות זו של רוח הטמאה. ואם לא - לפתח חטאת רבץ. מה זה לפתח? זה הדין העליון שהוא הפתח של הכל, כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. חטאת רבץ - אותו הצד שנדבקה בו ונמשך עליו, ישמר אותך להפריע ממך, כתרגומו.

אמר רבי יצחק, בא ראה, בשעה שקין הרג את הבל, לא ידע איך יוציא [יוצאת] נשמתו ממנו, והיה נושף אותו בשניו כנחש, והרי בארונה החברים. באותה השעה קללו הקדוש ברופה הוא, והיה הולך לכל צדי העולם, ולא היה מקום שמקבל אותו, עד שטפח על ראשו ושב לפני רבונו, והארץ קבלה אותו במדור הפתחון למטה.

רבי יוסי אמר, הארץ קבלה אותו ללכת בה, שכתוב וישם ה' לקין אות. רבי יצחק אמר, לא כף, אלא למטה קבלה אותו הארץ במדור אחד שפתחיה, שכתוב הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה. מעל פני האדמה גרש, אבל למטה לא גרש. ובאיזה מקום קבלה אותו האדמה? בארץ, ועל כל אלה שדורים שם כתוב (ירמיה') יאבדו מן הארץ ומפתח השמים האלה. ושם שם את מדורו, והינו שכתוב וישב בארץ נוד קדמת עדן.

דסטרוי וקביל ליה להבל. ובגיני כף פתוב ויהי בהיותם בשדה. בשדה דא אתתא. כמה דאת אמר (דברים כב) פי בשדה מצאה, וקין קני על נוקבא יתירה דאתילידת עם הבל דכתיב ותוסף ללדת והא אתמר:

הלא אם תיטיב שאת כמה דאתמר. אבל שאת פדאמר רבי אבא שאת תסתלק לעילא ולא תיחות לתתא. אמר רבי יוסי האי מלה השתא אתמר ויאות הוא. אבל הכי שמענא שאת יסלק מינה וישבוק לך אתדבקותא דא דרוח מסאבא.

ואי לא לפתח חטאת רובץ. מאי לפתח דא דינא עלאה דאיהו פתחא דכלא כמה דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. חטאת רובץ ההוא סטרא דאתדבקות ביה ואתמשכת עלך יהא נטיר לך לאתפרעא מנה כתרגומו.

אמר רבי יצחק, תא חזי, בשעתא דקטיל קין להבל, לא הוה ידע היך (נפיק) (ר"א יפיק) נשמתיה מניה. והוה נשיף ליה בשניניה כחויא. והא אוקמוה חברי. ביה שענתא לייט ליה קדשא בריך הוא. והוה אזיל לכל סטרי עלמא, ולא הוה אתר דמקבל ליה. עד דאטפח על רישיה ותב קמי מאריה. וקבילת ליה ארעא במדורא לתתא.

רבי יוסי אמר ארעא קבילת ליה למיהך בה דכתיב וישם יי לקין אות. רבי יצחק אמר לאו הכי. אלא לתתא קבילת ליה ארעא במדורא חדא דתחותה דכתיב הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה. מעל פני האדמה

גורש. אבל לתתא לא גורש. ובאן אתר קבילת ליה ארעא, בארץ. וכל אנון דדיירי תמן עליהון כתיב (ירמיה') יאבדו מארעא ומתחות שמיא אלה. ותמן שוי מדוריה. והינו דכתיב וישב בארץ נוד קדמת עדן.

תוספתא

בין דאמר קין גדול עוני מנשא, מחל ליה קדשא בריה
הוא פלגו מעונשיה. בגין דגזר עליה בקדמיתא
ואמר ליה נע ונד תהיה בארץ והשתא אשתאר בנוד
בלחודי. קדא הוא דכתיב ויצא קין מלפני יי' וגו'.
כלומר דכד נפק מן קדם יי', הוה בגין למיהוי נד בארעא
ולא נע.

ועוד אמרו כד נפק קין מן קדם יי', אמר לו אדם ברי
מה אתעביד על דינך. אמר לו קין אבא כבד
אתבשרית דמחל לי קדשא בריה הוא בנוד בלחודי.
אמר לו היאך הוא. אמר לו בגין דתבית ואודית קמיה.
אמר אדם וכי דין הוא רב ותקיף חילא דתשובה ואנא
לא ידיעת. שרא לשבחא למריה ולאודאה ליה פתח
ואמר, (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות
ליי'. כלומר טוב לשבחא ולאתבא ולאודאה קמיה
קדשא בריה הוא. (עד כאן תוספתא)

ואמר רבי יצחק מההיא שענתא דקטיל קין
להבל, דאתפרש (ד"א אתפרש) אדם
מאתתיה. תרין רוחין נוקבין הוו אתיין
ומזדווגן עמיה, ואוליד רוחין ושדין דשאטן
בעלמא. ולא תקשי לך האי. דהא בר נש פד
איהו בחלמיה אתיין רוחין נוקבין וחייכן
עמיה ומתחממן מניה ואולידין לבתר. ואלין
אקרון נגעי בני אדם. ולא מתהפכן אלא
לדיוקני בני נשא. ולית לון שערין ברישא.
ועל דא כתיב בשלמה (שמואל ב ז) והוכחתיו
בשכט אנשים ובנגעי בני אדם. ואפילו כהאי
גוונא רוחין דכורין אתיין לנשי עלמא
ומתעפרן מניהו ואולידן רוחין. וכלהון נגעי
בני אדם אקרון.

בתר מאה ותלתין שנין אתלבש אדם (דף נה)

תוספתא

בין שאמר קין גדול עוני
מנשא, מחל לו הקדוש ברוך
הוא חצי מענשו. משום שגזר
עליו בהתחלה ואמר לו נע ונד
תהיה בארץ, ועכשו נשאר בנוד
בלבדו. זהו שכתוב ויצא קין
מלפני ה' וגו'. כלומר, שכשנצא
מלפני ה' היתה בשביל להיות נד
בארץ ולא נע.

ועוד אמרו, כשנצא קין מלפני
ה', אמר לו אדם: בני, מה נעשה
על דינך? אמר לו קין: אבא,
כבר התבשרתי שמחל לי הקדוש
ברוך הוא בנוד בלבדו. אמר לו:
היאך הוא? אמר לו: משום
שחטאתי והודיתי לפניו. אמר
אדם: וכי זהו גדל וחזק כח
התשובה ואני לא ידעתי! והתחיל
לשבח לרבנו ולהודות לו. פתח ואמר (תהלים צב) מזמור
שיר ליום השבת טוב להודות
לה'. כלומר, טוב לשבח ולשוב
ולהתנדות לפני הקדוש ברוך
הוא. עד כאן התוספתא.

ואמר רבי יצחק, מאותה שעה
שברג קין את הבל, שנפרד (גפר) [גפר]
אדם מאשתו, שתי רוחות נקבות
היו באות ומזדווגות עמו, והוליד
רוחות ושדים שמשוטטים
בעולם. וזה לא יקשה לך, שהרי
בן אדם פשהוה בחלומו, באות
רוחות נקבות וצוחקות עמו
ומתחממות ממנו ומולידות אחר
כך, ואלה נקראים נגעי בני אדם,
ולא מתהפכים אלא לדמיות בני
אדם, ואין להם שערות בראש.
ועל זה כתוב בשלמה (שמואל ב ז)

והוכחתיו בשכט אנשים ובנגעי
בני אדם. ואפלו כמו זה רוחות
זכרים באים לנשות העולם, והן
מתעפרות מהם ומולידות רוחות.

וכלם נקראים נגעי בני אדם. אחר מאה ושלושים שנים התלבש אדם בקנאה והתחבר באשתו, והוליד בן וקרא שמו ש"ת.

סוד של סוף האותיות בקשרים חקוקים. רבי יהודה אמר, סוד של רוח שאובדת שמתלבשת בגוף (של הארץ) אחר בעולם, זהו שכתוב פי שת לי אלהים זרע אחר תחת הכל.

ואמר רבי יהודה, כתוב ויולד בדמותו כצלמו, משמע שבנים אחרים לא היו (בדמותו כצלמו) ודבר זה הוא) בדמותו. וזה בדמותו כצלמו, בתקון הגוף ובתקון הנפש בדרך ישר. [ג"א ודבר זה הוא כמו שנאמר. ואמר רבי אבא משם רבי יוסא] כמו שאמר רבי שמעון משם רבי יבא הזקן, בנים אחרים בהתדבקות זממת הנחש, ואותו שרוכב עליו, שהוא סמא"ל היו, ולכן לא היה בדמות אדם. ואם תאמר, הרי אמרת שהכל היה מצד אחר - כך הוא! אבל שניהם לא היו בדמות שלמטה.

אמר [לוי] רבי יוסי, והרי כתוב והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין, ולא [ד"א אמר לה כך הוא, אבל שניהם לא היו בדמותו, שלא] כתוב ויולד את קין. ואפילו בהכל לא כתוב ויולד, אלא ותוסף ללדת את אחיו את הכל. וזהו סוד הדבר. אבל בזה מה כתוב? ויולד בדמותו כצלמו.

רבי שמעון אמר, מאה ושלושים שנים נפרד אדם מאשתו, וכל אותם מאה ושלושים השנים היה מוליד רוחות ושדים בעולם בגלל אותו פח הזקמה שהיה שאוב בו. פיון שחסל ממנו אותה הזקמה, שב וקנא [שעבר] את אשתו והוליד בן. אז כתוב ויולד בדמותו כצלמו.

בא ראה, כל בן אדם שהולף לצד שמאל ומטמא את דרכיו, כל רוחות הטמאה מושף על עצמו, ורוח טמאה נדבקת בו ולא יזהר

(ד"א) בקינויָא ואתחבר באתתיה ואוליד בר וקרא שמייה ש"ת. רזא דסופא דאתוון בקיטרי גליפן. רבי יהודה אמר רזא דרוחא דאתאביד דאתלבש בגופא (דארעא) אחרא בעלמא הָדא הוא דכתיב פי שת לי אלהים זרע אחר תחת הכל.

ואמר רבי יהודה כתיב ויולד בדמותו כצלמו משמע דבנין אתרנין לא הו (בדמותו כצלמו ומלה דא הוא) בדיוקנא דיליה. ודא בדמותו כצלמו בתיקונא דגופא ובתיקונא דנפשא בארז מישר. (נ"א ומלה דא הוא כמה דאתמר. ואמר רבי אבא משמיה דרבי יוסא) כמה דאמר רבי שמעון משמיה דרב יבא כנין אתרנין באתדבקותא דזוהמא דנחש ויהוא דרכיב ביה דאיהו סמאל הו. ובגיגי כך לא הוה בדיוקנא דאדם. ואי תימא הא אמרת דהכל מסטרא אחרא הוה. הכי הוא. אבל תרווייהו לא הו בדיוקנא דלתתא.

אמר (ד"א ליה) רבי יוסי והא כתיב והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין. ולא (ד"א אמר ליה הכי הוא. אבל תרווייהו לא הו בדיוקניה. דלא) כתוב ויולד את קין. ואפילו בהכל לא כתוב ויולד אלא ותוסף ללדת את אחיו את הכל. ודא הוא רזא דמלה. אבל בהאי מה כתוב, ויולד בדמותו כצלמו.

רבי שמעון אמר מאה ותלתין שנין אתפרש אדם מאתתיה. וכל אנון מאה ותלתין שנין הוה אוליד רוחין ושדין בעלמא. בגין ההוא חילא דזוהמא דהוה שאיב ביה. פיון דחסיל מגייה ההוא זוהמא, תב וקני (דארעא) לאנתתיה ואוליד בר. כדין כתיב ויולד בדמותו כצלמו.

תא חזי, כל בר נש דאזיל לסטר שמאלא וסאיב ארחוי, כל רוחי

ממנו, והתדבקות [שלו] של אותו רוח טמא? יהיה באיש הזה ולא באחר, ולכן התדבקותם אינה אלא באלה שנדבקים בהם. אשרי הצדיקים שהולכים בדרך ישרה, והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים בעולם, ועליהם כתוב (משלי ב) **פי ישרים ישפנו ארץ.**

אמר רבי חייא, מה שפיתוב ואחות תוכל קין נעמה, מה קרה כאן שהפיתוב אמר ששמה נעמה? אלא משום שטענו בני אדם אחריה ואפלו רוחות ושרים. רבי יצחק אמר, אותם בני האלהים עזא ועזאל טענו אחריה.

רבי שמעון אמר, אפם של השרים היתה שיצאה מצד קין, והיא התמנתה על הלילה [עם לילה] באסקרה של תינוקות. אמר לו רבי אבא, והרי אמר מר שהיא התמנתה לצחק בבני אדם? אמר לו, כף הוא ודאי, שהרי היא באה ומצחקת בהם בבני אדם, ולפעמים מולידה רוחות בעולם מהם, ועד עכשו היא עומדת לצחק בבני אדם.

אמר לו רבי אבא, והרי הם מתים בבני אדם, מה הטעם היא עומדת עד עכשו? אמר לו, כף זה! אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת שיצאה מהצד שלהם, כלן קימות, עד שיבער הקדוש ברוך הוא רוח הטמאה מן העולם, שפיתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים ולא מסתכלים וכלם אטומים, שלא יודעים כמה מלא העולם מבריות משנות שלא נראות ומדברים נסתרים. שאלמלא [נמן] נתנה רשות לעין לראות, יתמהו בני

מסאבי משיך על גרמיה ורוח מסאב אתדבק ביה ולא אעדי מניה. ואתדבקותא (ריליה) דההוא רוחא מסאב הוי כהאי בר נש ולא באחרא. ובגיני כן אתדבקותא דלהון לאו איהו אלא באנון דמתדבקין בהו. זפאין אנון צדיקיא דאזלי בארץ מישר ואנון זפאין קשוט ובניהון זפאין בעלמא ועלייהו כתיב, (משלי ב) **פי ישרים ישפנו ארץ.**

אמר רבי חייא מאי דכתיב ואחות תוכל קין נעמה. מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה. אלא בגין דטעיין בני נשא אבתרה ואפילו רוחין ושרין. רבי יצחק אמר אנון בני האלהים עזא ועזאל טענו בתרה.

רבי שמעון אמר אמן של שדים הות. דמסטרא דקין נפקת. והיא אתמנת על ליליא (עם לילית) באסקרה דרבני. אמר ליה רבי אבא והא אמר מר דהיא אתמנת לחייכא בבני נשא. אמר ליה הכי הוא ודאי דהא איהי אתיית וחייכאת בהו בבני נשא, ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מניהו ועד פאן איהי קיימת לחייכא בהו בבני נשא.

אמר ליה רבי אבא והא אנון מתין בבני נשא, מאי טעמא איהי קיימת עד השתא. אמר ליה הכי הוא. אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת דנפקת מסטרא דלהון פלהו קיימות עד דיבער קדשא בריך הוא, רוח מסאבא מעלמא דכתיב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון ווי לון לבני נשא אנון דלא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלין וכלהו אטימין דלא ידעין כמה מלייא עלמא מברין משניין דלא אתחזון וממלין סתימין. דאלמלא (חייב) אתייהב רשו

לְעִינָא לְמַחְזִי, יתְמַהוּן בְּנֵי נִשְׂא הֵיךְ יְכַלִּין
לְאַתְקַיְימָא בְּעֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, הָאֵי נַעֲמָה אִמָּא דְשַׁדִּין הֵות.
וּמִסְטָרָה אַתְיִין כָּל אַנּוּן שַׁדִּין
דְּמַתְחַמְמָן מִבְּנֵי נִשְׂא וְנִטְלִי רוּחַ תִּיאוּבְתָא
מִנִּיָּהּ וְחִיִּיכַת בְּהוּן דְּעַבְדֵי לֹון בְּעֵלֵי קְרִיִין.
וּבְגִין דְּבַעַל קְרִי אֲתֵי מִסְטָרָא דְרוּחַ מִסְאַבָּא,
בְּעֵי לְאַסְחָאָה גְרַמִּיהָ לְאַתְדַּפָּאָה מִנִּיהָ. וְהָא
אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיּוֹקְנֵי. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק אַחְמֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאָדָם
דִּיּוֹקְנֵי דְכָל אַנּוּן דְרִין דִּיִּיתוּן לְעֵלְמָא. וְכָל
חֲפִימֵי עֵלְמָא וּמַלְכֵי עֵלְמָא דְזַמִּינִין לְקַיְימָא
עֲלִיָּיהּ דִּישְׂרָאֵל. מְטָא לְמַחְמֵי דוֹד מְלַכָּא
דִּישְׂרָאֵל דְאַתְיִילִיד וּמִית. אָמַר לִיהָ ל"ג אָמַר
וּכְוֹ מְשָׁנִין דִּילֵי (אוּסִיף) אוּזִיף לִיהָ שְׁבַעִין שָׁנִין.
וְגַרְעוּ מֵאָדָם שְׁבַעִין שָׁנִין וְסָלִיק לֹון קַדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא לְדוֹד.

זַעֲרֵ דָא שְׁבַח דוֹד וְאָמַר (תהלים צב) כִּי שִׂמַחְתַּנִּי
(דף נה ע"ב) יְיָ בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׁי יְדִיךָ אַרְנָן.
מֵאֵן גָּרַם לִי חֲדוּהָ בְּעֵלְמָא, פַּעֲלֶךָ דָּא
הוּא אָדָם קַדְמָאָה דְאִיהוּ פַּעֲלוֹ דְקַדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, וְלֹא פַּעֲלוֹ דְבִשְׁוֹר וְדָם. מַעֲשֵׂה יְדִיו
דְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְלֹא מִבְּנֵי נִשְׂא. וְעַל דָּא
גְרַעֵי אַנּוּן שְׁבַעִין שָׁנִין מֵאָדָם, מֵאֶלְפָּה שָׁנִין
דְּהוּהָ לִיהָ לְאַתְקַיְימָא בְּהוּ. וְאַחְמֵי לִיהָ
קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כָּל חֲפִימֵי דְרָא וְדָרָא. עַד
דְּמְטָא לְדַרְיָה דְרַבִּי עֲקִיבָא. וְחֲמֵי אוּרִייתָא
דִּידִיָּה וְחַדִּי. חֲמֵי מִיתְתִּיהָ וְעַצִּיב. פְּתַח וְאָמַר
(תהלים קלט) וְלִי מַה יִּקְרוּ רַעֲיָךְ אֵל מַה עֲצָמוּ
רַאשֵׁיהֶם:

זֶה סֵפֶר, סֵפֶר וּדְאֵי. וְהָא אוּקְיַמְנָא דְכַד הָוָה
אָדָם בְּגַנְתָּא דְעַדָן נַחִית לִיהָ קַדְשָׁא בְרִיךְ

אָדָם אִיךְ יְכוּלִים לְהַתְקַיֵּם
בְּעוֹלָם.

בֵּא רְאָה, נַעֲמָה הַזֶּה, אִם הַשְּׂדִים
הַיְתָה, וּמַצְדָּה בְּאִים כָּל אוֹתָם
שְׂדִים שְׁמַתְחַמְמִים בְּכַנֵּי אָדָם
וְלוֹקְחִים מֵהֶם רוּחַ תַּאֲוָה,
וְצוֹחֶקֶת בְּהֶם, שְׁעוֹשִׂים אוֹתָם
בְּעֵלֵי קְרִי. וּבְגַלְל שְׁבַעַל קְרִי בֵּא
מַצְד שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה, צְרִיף
לְרַחֵץ עֲצָמוֹ לְהַטְהֵר מִמֶּנּוּ. וְהָרִי
בְּאֵרוּהָ הַחֲבָרִים:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֵת אָדָם - לְדַמְיוּתֵינוּ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרָאָה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם דְּמִיּוֹת שֶׁל כָּל
אוֹתָם דוֹרוֹת שִׁיבְאוּ לְעוֹלָם, וְכָל
חֲכָמֵי הָעוֹלָם וּמַלְכֵי הָעוֹלָם
שְׁעִתִּידִים לְעַמֵּד עַל יִשְׂרָאֵל.
הַגִּיעַ לְרֵאוֹת אֶת דוֹד מְלַךְ
יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹלֵד וּמַת. אָמַר לוֹ,
(אמר) מֵהַשָּׁנִים שְׁלֵי (אוּסִיף) אֵלּוּהָ לוֹ
שְׁבַעִים שָׁנִים. וְגַרְעוּ מֵאָדָם
שְׁבַעִים שָׁנִים וְהַעֲלָה אוֹתָם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹד.

זַעֲרֵ זֶה שְׁבַח דוֹד וְאָמַר, (תהלים צב)
כִּי שִׂמַחְתַּנִּי ה' בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׁי
יְדִיךָ אַרְנָן. מִי גָרַם לִי חֲדוּהָ
בְּעוֹלָם (מה) פַּעֲלֶךָ, זֶהוּ אָדָם
הֲרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא פַּעֲלוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא פַּעֲלוֹ שֶׁל בִּשְׁוֹר
וְדָם, מַעֲשֵׂה יְדִיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִבְּנֵי אָדָם. וְעַל
זֶה גְרַעֵי אוֹתָם שְׁבַעִים שָׁנִים
מֵאָדָם מֵאֶלְפָּה שָׁנִים שֶׁהֵיוּ לוֹ
לְהַתְקַיֵּם בְּהֶם. וְהֲרָאָה לוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כָּל חֲכָמֵי דוֹר וְדוֹר, עַד
שֶׁהַגִּיעַ לְדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא,
וְרָאָה תוֹרָה שְׁלוֹ וְשָׂמַח. רְאָה
מִיתָתוֹ וְהַתְעַצֵּב. פְּתַח וְאָמַר,
(תהלים קלט) וְלִי מַה יִּקְרוּ רַעֲיָךְ אֵל
מַה עֲצָמוּ רַאשֵׁיהֶם.

זֶה סֵפֶר - סֵפֶר וּדְאֵי. וְהָרִי בְּאֵרְנוּ,
כְּשֶׁהָיָה אָדָם בְּגֵן עֵדֶן, הוֹרִיד לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵפֶר עַל יְדֵי
הַמְּלָאךְ רְזִיאֵל הַקְּדוּשׁ הַמְּמַנֶּה

על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקוקים חקיקות עליונות וחקמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים.

באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלה וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכלם נסתרים בספר, עד שהגיע [לו לאדם, כיון שהגיע] אצל אדם, ממנו היו מתפנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמע, והיו אומרים (שם נ) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

באותה שעה נרמו אליו להדרניאל המלאך הקדוש, ואמר לו: אדם, אדם, גנו את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך פרט לך. והיה הספר ההוא שמור ונגזז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בהתחלה היה מעין בו ומשפתמש כל יום בגנוי רבונו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים. כיון שחטא ועבר על מצות רבונו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים והשתנה זיוו.

באותה שעה רמו הקדוש ברנך הוא לרפאל, והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתפל בכבוד רבונו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתפל ממנו בכבוד העליון.

הוא ספרא על ידא דריואל מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין וביה גליפין גלופי עלאין וחקמה קדישא. ושבעין ותריין זיני דחקמתא הוו מתפרשין מגיה לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאי.

באמצעיהא הספרא גליפא דחקמתא למנדע אלה וחמש מאה מפתחין דלא אתמסרין לעלאי קדישי. וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא (ר"א ליה לאדם, כיון דמטא) לגבי דאדם, (מניה) הוו מתפנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע. והוו אמרי (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל מלאכא קדישא ואמר ליה, אדם, אדם, הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת. והוה עמיה טמיר וגניז ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן. דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה ומשפתמש כל יומא בגינזיא דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מגיה. והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה.

בשעתא ההיא רמו קדשא ברין הוא לרפאל ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אנון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתפל ביקרא דמאריה והא אתמר. וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא ואסתפל מגיה ביקרא עלאה:

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ט)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְנָא מֵהֵכָא
דְּאַחְרֵינֵן לֹא הוּוּ בְּדִיּוֹקְנָא דִּילִיָּה וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ
אַתְעֵבִיד בְּתִיקוֹנָא דְגוֹפִיָּה וּבְתִיקוֹנָא דְנַפְשָׁא כְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל
כְּדָקָא יְאוּת.

תא חזי נחש אטיל זוהמא בתוה וזהוהא זוהמא הרה
מפשפשא במעהא ולא יכיל לאצטיירא בגין דעד
לא חטא אדם הוה אתוון באלפא ביתא מתתקני ביה
ואתצטיירן ביה בהאי עלמא עד דמטת לאת כ"ף אתתקנו
דכר ונוקבא בחביבו בגנתא ומלאכי עלאי קמייהו מיד
אבאיש לסמ"אל ברקיעא ונחת ורכב על נחש מקיף ואחזי
קמיה מיד אתערבו אתוון כדין אתחבר סמ"אל בהוה נחש
ואתעבידו חד, ונטלו אתוון ועבידו מתמן והלאה אומנותא
בישא באתוון צ"ד צי"ד והיינו צ"ץ וצדו להו בפתויה
בישא ועבדו אומנותא תיר באתוון ק"ר אומנות דשקרא
בגין דאתהדרו לאפקא אתוון באומנותא בישא. קו"ף דלא
יכיל לקנימא דלית לה רגלין קופא קמיה בני נשא לית ליה
קיומא.

רי"ש רע, אלין אתהפכו באומנותא בישא על דנפלו אדם
ואתתיה ובאלין אתוון ק"ר אולידו בגין ולא הו
בקיומא בדיל זוהמא דנחש דאשתאיב בתוה מהוהא זוהמא
ממש אתיליד קין ובגין דא אשתכח קטולא בגין דנחש
אומנותא דיליה קטולא הוא ואתעפכו אתוון עד הכא.

בשעתא דתב אדם בתיובתא ואהדר כמלקדמין לשמשא
בנוקביה מה כתיב ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ דָּא הוה
מתיקונא דרוחא וגופא כדקא יאות וכדין כתיב (קהלת ה') יש
הבל אשר נעשה על הארץ ואהדרו אתוון בשירותא דשי"ן
ותי"ו דכתיב (בראשית ד') פי שת לי אלהים זרע אחר תחת

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ט)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. לְמַדְנּוּ מִכָּאן,
שְׁהָאֲחֵרִים לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלוֹ, וְזֶה בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ נַעֲשָׂה,
בְּתַקוּן הַגּוֹף וּבְתַקוּן הַנַּפֶּשׁ, כְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל.

בא ראה, הנחש הטיל זחמה
בתוה, ואותה זחמה היתה
מכשפשת במעיה ולא יכלה
להצטיר, משום שעד שלא חטא
אדם, היו אותיות הא"ב מתקנים
בו ומצטיירים בו בעולם הזה, עד
שהגיעו לאות כ"ף, נתקנו זכר
ונקבה בחביבות בגן, ומלאכים
עליונים לפניהם. מיד הרע
לסמ"ל ברקיע, וירד ורכב על
נחש חזק ונראה לפניו. מיד
התערבו האותיות, ואז התחבר
סמ"ל עם אותו הנחש ונעשו
אחד, ולקחו אותיות, ועשו משם
והלאה אומנות רעה באותיות
צ"ד צי"ד, והיינו צ"ץ, וצדו
אותם בפתוי רע, ועשו אומנות
יתרה באותיות ק"ר, אומנות של
שקר, משום שחזרו להפוך
אותיות באומנות רעה. קו"ף,
שלא יכול לעמד, שאין לו
רגלים. קוף לפני בני אדם אין לו
קיום.

רי"ש, רע אלו התהפכו באומנות
רעה עד שנפלו אדם ואשתו,
ובאותיות הללו ק"ר הולידו
בנים ולא היו בקיום בשביל
זחמת הנחש שנשאכה בתוה,
מאותה זחמה ממש נולד קין,
ולכן נמצא ההרג, משום
שאומנות הנחש היא הרג,
והתעפכו האותיות עד כאן.

בשעה שאדם שב בתשובה וחזר
כמו קדם לשמש עם נקבתו, מה פתוב? ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ, זֶה הָיָה מִתַּקוּן שֶׁל רוּחַ וְגוֹף
כְּרֵאוּי, וְאֵז פְּתוּב (קהלת ה) יש הבל אשר נעשה על הארץ, וחזרו האותיות בהתחלה של שי"ן

וְתִיּוֹ, שְׁכָתוּב (בראשית ד) פִּי 'שֵׁת'
 לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר פַּחַת הַבֶּל.
 שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת,
 שֶׁהָרָאשׁוֹנִים לֹא כָּף, וּמִכָּאן נִבְנְה
 הָעוֹלָם בְּגוֹן אַחַר שֶׁל אֵלֶּפָא
 בֵּיתָא. קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד, נוֹסֵף
 לְתַקֵּן סְדוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה
 קְשָׁרִים.

שְׁבַע אֲרָצוֹת הֵן זו לְמַעְלָה מִזוּ,
 כְּמוֹ שְׁאוֹתָם שְׁבַעַה רְקִיעִים זֶה
 לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֲרָץ, אֲדָמָה,
 אֲרָקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבַּל.
 תַּבַּל הִיא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, שְׁכָתוּב
 (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצֶדֶק.
 כְּשִׁיְצֵא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וְגֵרַשׁ
 מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שְׁנִקְרָאת
 אֲרָץ, וְהוּא מְקוּם חֲשׁוּף שְׁאִין
 שֵׁם אוֹר כָּלֵל וְלֹא מְשֻׁמֵּשׁ כְּלוּם.
 בֵּינוֹן שְׁאָדָם נִכְנָס לְשָׁם, הוּא פָּחַד
 פָּחַד גְּדוֹל, וְלֵהִט הַחֲרֹב
 הַמִּתְהַפֵּכֶת הֵיחָה לֹוְהִטָּת בְּכָל
 הַצְּדָדִים בְּכָל הָאָרֶץ.

בֵּינוֹן שִׁיְצָאָה שְׁבַת וְהִרְהַר
 תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא
 אֲדָמָה, שְׁכָתוּב (בראשית ג) לְעַבֵּד
 אֶת הָאֲדָמָה. בְּזֹאת יֵשׁ אוֹר
 שְׁמַאִיר וּדְמִיוּת שֶׁל כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת, וְשֵׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל
 בְּנֵי אָדָם עֲלִיוֹנִים, גְּבָרִים שִׁיְצָאוּ
 מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים
 שֶׁהִיָּה מְשֻׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נִקְבוֹת,
 וְהֵם תְּמִיד עֲצוּבִים, שְׁאִין בָּהֶם
 חֲדוּה, וְאֵלֶּה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים
 לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע,
 וְחוֹזְרִים לְשָׁם וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה,
 וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמִקּוּמָם שָׁם,
 זוֹרְעִים זָרְעִים בְּרַחֲמִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שָׁם חֲטִים. וְלֹא אַחַד מִזוּ מִיְנֵי תְבוּאָה.
 בְּזֶה הַמְּקוּם נוֹלְדוּ קִיָּן וְהַבֶּל, בֵּינוֹן דְּחֻטָּא קִיָּן הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא
 אֲדָמָה, שְׁכָתוּב (שם ד) הֵן גִּרְשָׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה.
 וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאָרֶץ, מְשׁוּם נִדְחָה וְגֵרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יִהְיֶגְגִי - אוֹתָהּ לֵהִט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת, וְהִיָּה פּוֹחַד, וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה, וְהַעֲלָה אוֹתוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲרָקָא, וְהִיָּה שָׁם וְהוֹלִיד בְּנִים בְּאֲרָקָא, וּבְאֲרָקָא יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף

הַבֶּל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְקִדְמָאֵי לְאוֹ הַכִּי וּמַהֲכָא אֲתַבְּנֵי
 עֲלֵמָא בְּגוֹנוֹנָא אַחְרָא דְאֵלֶּפָא בֵּיתָא, קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד,
 אַתּוּסָף לְאַתְקָנָא סִידוּרָא דְעֲלֵמָא בְּשִׁבְעָה קְטָרִין סְגֻלְגֻלָּן.

שְׁבַע אֲרָצוֹת אֵינוֹן דָּא לְעִילָא מִן דָּא כְּמָה דְאֵינוֹן שְׁבַעַה
 רְקִיעִין דָּא לְעִילָא מִן דָּא וְאֵינוֹן אֲרָץ אֲדָמָה אֲרָקָא גֵּיא
 נְשִׂיָה צִיָּה תַּבַּל. תַּבַּל לְעִילָא מִפְּלָהוּ, דְכְּתִיב (תהלים ט) וְהוּא
 יִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק כִּד נֶפֶק אָדָם מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְאַתְתַּרְף מִתְּמָן
 אֲתַרְמִי לְהֵהוּא דְאִיקְרִי אֲרָץ וְאִיהוּ אַתְר חֲשׁוּף דְלִית תְּמָן
 נְהִירוּ כָּלֵל וְלֹא מְשֻׁמֵּשׁ כְּלוּם וְכִינָן דְאָדָם עֵאל תְּמָן דְחִיל
 דְחִילוּ סְגִי וְלֵהִט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת הָוָה מְלַהֲטָא בְּכָל סְטָרִין
 גּוֹ אֲרָץ.

בֵּינוֹן דְנֶפֶק שְׁבַת וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה אֲפִיק קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לִיָּה
 לְהֵהוּא אַתְר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב (בראשית ג) לְעַבֵּד אֶת
 הָאֲדָמָה, בְּהֵאֵי אֵיִת נְהִירוּ דְנְהִיר וְדִיּוּקְנִין דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻל,
 וְתִמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דְבְּנֵי נְשָׂא עֲלֵאִין גְּבָרִין דְנֶפְקוּ מֵאָדָם
 בְּמֵאָה וְתַלְתִּין שָׁנִין דְקָא הָוָה מְשֻׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נּוּקְבֵי וְאֵינוֹן
 עֲצִיבִין תְּדִיר, דְלִית בְּהוּ חֲדוּה וְאֵלִין מְשֻׁטְטִי וְנֶפְקֵי לְעֲלֵמָא
 דָּא וּמִתְהַפְּכִין לְסֻטְרָא בִישָׂא וּמִתְהַדְרִין תְּמָן וְצֵלָאן צְלוֹתָא
 וּמִתְיַשְׁבֵּן בְּדוּכְתֵיהוּ תְּמָן, וְזָרְעִין זָרְעִין בְּרִיחִינִין, וְאִכְלִי.
 וְחֻטִּין לִית תְּמָן וְלֹא חֵד מִזוּ מִיְנֵי תְבוּאָה.

בְּהֵאֵי אַתְר אֲתִילִיד קִיָּן וְהַבֶּל, בֵּינוֹן דְחֻטָּא קִיָּן אַחִית לִיָּה
 קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְהֵהוּא אַתְר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב
 (בראשית ד) הֵן גִּרְשָׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהֵהוּא
 אַתְר דְאִיקְרִי אֲדָמָה וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאָרֶץ בְּגִין דְתִמָּן אֲתַדְחָא
 וְאַתְתַּרְף.

וְהִיָּה כָּל מוֹצְאֵי יִהְיֶגְגִי הֵהוּא לֵהִט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת וְהָוָה
 דְחִיל וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה וְסֻלִיק לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא

השמש, וזרעים זרעים ונוטעים אילנות, ואין שם חטים ולא מאותם שבעה מיני תבואה. כל אותם ששם הם מתולדות קין, והם עם שני ראשים, מהם גברים עליונים ומהם גברים קטנים, ואין בהם דעת שלמה כשאר בני אדם שכאן. לפעמים הם צדיקים וחוזרים לצד הטוב, ולפעמים חוזרים לצד הרע, ומולידים ומתים כשאר בני האדם.

אדם היה באדמה (וארקא), עד שהוליד שת, ומשם עלה למעלה ארבע דרגות, ועלה למקום הזה שנקרא תבל. ותבל זו היא העליונה של כל הדרגות. פיון שעלה, עלה למקום בית המקדש שנקרא באותם שמות שדיורו היה בהם, ארץ אדמה כף נקרא. דלג אדם שלשה מקומות - גיא, נשיה, ציה. גיא הוא אתר ומקום גדול כמו רחב וארץ הגיהנם. בגיא ונשיה וציה התפזרו אותם שפנו מגדל והולידו שם על שהרגיו את המלך העליון, לכן זה קרוב לאש הדולקת.

ויש בני אדם נכבדים בכל עשר ועפרות זהב ואבנים יקרות. מי שנכנס לשם והיה מתבל, בחמדת אותו העשר נותנין לו, ולפעמים עולה למקום שנקרא נשיה, משום שנשכח שם. יורד לגיא הזה ולא יודע את המקום שהיה משם. גיא הוא באמצע של מעלה ומטה, וזה נקרא גיא בן הנם, ורצועה אחת יוצאת משם למעלה לתבל הזאת, ונקראת אף כף גיא בן הנם, ושם פתח הגיהנם.

אותם בני אדם ששם, כלם יודעים כשפים וחכמות נכבדות, ושם זרעים ונוטעים עצים, ואין שם לא חטים ולא אחד משבעת המינים. בנשיה יש בני אדם כלם קטועים קטנים, ואין להם חטמים, פרט לשני נקבים שיוצאת בהם רוח, וכל מה שעושים מיד שוכחים, ועל כף נקראת נשיה, וזרעים ונוטעים עצים, ואין שם חטים ולא משבעת המינים.

לארקא והיה תמן ואוליד בנין בארקא ובארקא אית נהירו דנהיר מגו שמשא, וזרעין וזרעין ונטעין אילנין ולית תמן חטין ולא מאינון שבע זני תבואה. כל אינון תמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא, לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

אדם היה באדמה (וארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק לעילא ד' דרגין וסליק להאי אתר דאקרי תבל ודא תבל איהו עלאה דכלהו דרגין. פיון דסליק סליק לאתר בית מקדשא דאקרי באינון שמקון דהיה דינריה בהו ארץ אדמה הכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא, נשיה, ציה, גיא איהו אתר ודוכתא סגי כהאי פותיא וארקא דגיהנם בגיא ונשיה וציה אתפזרו אינון דפנו מגדלא ואולידו תמן על דארגיון למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק.

ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין מאן דעאל תמן והיה מתבל בחמידו דההוא עותרא יתבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהיה מתמן. גיא דא הוא באמצעותא דעילא ומתא ודא אקרי גיא בן הנום. ורצועה חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואיקרי אוף הכי גיא בן הנום ותמן פתחא דגיהנם.

אינון בני נשא תמן פולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד משבעת המינים. בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין ולית להון חוטמין פר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה דעבדי מיד משתכחי ועל דא אקרי נשיה וזרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים.

צ"ה איהו אתר פשמיה ביה יבשותא ככולא ותמן בני נשא שפירן פחיזו ומגו דאיהו ציה כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין עאלין תמן ולזמנין דסלקין מגו אתר דמרא וסלקין להאי תבל ואינון בני מהימנותא תתיר מבני נשא אתרנין ובינייהו דיונין טבין ועותרא סגי וזרעי זעיר מגו יבשותא דהתם ונטעי אילנין ולא מצליחין ותיאובתא דילהון לבני נשא דהכא. ומפלהו לית דאכלי נהמא כד (ס"א בר) אליו דהכא דבתבל הכא לעילא מפל אליו תבל וכתוב (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק.

כגונא דכל אליו ארעאן אית בהאי תבל וכל אליו שמהן אית להו אוף הכי בגין דאיהו שביעאה, אית הכא כגונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא ואיקרי כל חד וחד כגונא דההוא דוכתא דלתתא. וכל אליו בדיורין דבני נשא משניין אליו מאליו דכתיב (תהלים ק"ד) מה רבו מעשיך יי פלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך ע"כ: (ע"ד כאן

מהחשמות)

זכר ונקבה בראם. רבי שמעון אמר רזין עלאין אתגליין בהני תרי קראי. זכר ונקבה בראם, למנדע יקרא עלאה רזא דמהימנותא דמגו רזא דנא אתברי אדם. תא חזי ברזא דאתבריאוו שמים וארץ אתברי אדם. בהו כתיב אלה תולדות השמים והארץ (בהבראם). באדם כתיב זה ספר תולדות אדם. בהו כתיב בהבראם. באדם כתיב ביום הבראם. זכר ונקבה בראם. מהכא כל דיוקנא דלא אשתכח ביה דכר ונוקבא לאו איהו דיוקנא עלאה כדקא חזי. וברזא דמתניתין אוקימנא.

תא חזי, בכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא כחדא קדשא בריהו הוא לא שוי מדוריה בההוא אתר. וברכאן לא אשתכחו

כמו שכל אלו הארצות יש בתבל הזאת, וכל אלה השמות יש להם אף כף, משום שהיא שביעי, יש כאן כמו של אותם מקומות תחומים ומקומות כאן, ונקרא כל אחד ואחד כמו שאותו מקום שלמטה, וכל אלה בדיורים של בני אדם משנים אלה מאלה, שכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה' פלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: ע"כ מההשמות.

זכר ונקבה בראם. רבי שמעון אמר, סודות עליונים התגלו בשני הפסוקים הללו. זכר ונקבה בראם לדעת הפסוק העליון, סוד האמונה, שמתוך סוד זה נברא אדם. בא ראה, בסוד של שמים וארץ נברא אדם, בהם פתוב אלה תולדות השמים והארץ (בהבראם). באדם פתוב זה ספר תולדות אדם. בהם פתוב בהבראם, ובאדם פתוב ביום הבראם. זכר ונקבה בראם. מכאן, כל דמות שלא נמצא בה זכר ונקבה, אינה דמות עליונה פראוי, ובסוד המשנה בארנו.

בא ראה, בכל מקום שלא נמצאים זכר ונקבה כאחד, הקדוש ברוך הוא לא שם את מדורו באותו המקום, והברכות לא נמצאות רק במקום שנמצאים זכר ונקבה, שפתוב וברך אתם ויקרא את

שָׁמַם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם, וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שְׁאִפְלוֹ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלֶּא זְכַר וּנְקֵבָה כְּאַחַד.

רבי יהודה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאוּ בְּרִכּוֹת בְּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שְׁכַתוּב (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֶבֶד. מַה אֶבֶד? אֶבֶד הַבְּרִכּוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרֹת בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק, וְכַתוּב (ירמיה ז) אֶבְדָּה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכַתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת הַתִּיחֶסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רבי יוֹסִי, הָאוֹתִיּוֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת הִלְלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהַמְצִיא] נִמְצְאוּ אַחַר שֶׁעָבַר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּלָם [בְּסֵדֶר תְּשׁוּבָה] וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ חֶבֶן שֶׁהוּא כְּדַמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם קוּיִם הָאוֹתִיּוֹת. וּבְכַתְּשׁוּבָתוֹ [וּבְכַתְּשׁוּקָתוֹ] לְפָנָיו רְבוּנוֹ אַחַז בְּשֵׁנֵי אֱלֹהִים, וּמֵאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמִפְרָע בְּסֵדֶר תְּשׁוּבָה.

וְכֵן קָרָא לְאוֹתוֹ בֶּן שְׁנוּלֵד לוֹ שֶׁהוּא בְּדַמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקַנּוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תְּקוּנָם בְּיוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. רבי אבָא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוֹת רְבוּנוֹ, רָצוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִתְנַחֵם] לְהִעָקֵר מִמְּקוֹמָם. מַה הִטְעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שְׁכַתוּב (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. וְאֵלְמָלָא שְׁגָלוּי לְפָנָי

אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

אֶלֶּא כְּאַתְרֵי דְאַשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. דְּכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם. וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאִפְּלוֹ אָדָם לֹא אֶקְרִי אֶלֶּא דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֵדָא.

רבי יהודה אָמַר מִיּוֹמָא דְאַתְחַרְבַּ בֵּי מִקְדָּשָׁא בְּרַכָּאן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעִלְמָא וְאַתְאֲבִידוּ בְּכָל יוֹמָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֶבֶד. מָאִי אֶבֶד, אֶבֶד בְּרַכָּאן דְּהָווּ שְׂרִיין בֵּיהּ כְּמָה דְּכַתִּיב, (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק. וְכַתִּיב, (ירמיה ז) אֶבְדָּה הָאֱמוּנָה. כְּגוֹוֵנָא דָּא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וְכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת אֲתִיחֶסוּ כָּל דְּרֵי עֲלָמָא וְכָל אַנּוּן צְדִיקֵי קִשׁוּט דְּהָווּ בְּעִלְמָא.

אָמַר רבי יוֹסִי אֵלִין אַתְוּן בַּתְּרַאִין דְּהָווּ בְּאוֹרֵייתָא (לְאַשְׁתַּכַּח) אֲשַׁתְּכַחוּ בְּתַר דְּעָבַר אָדָם עַל אַתְוּן דְּאוֹרֵייתָא כְּלָהוּ [בְּסֵדֶר תְּשׁוּבָה]. וּבְגִין כִּךְ קָרָא לְהֵוּא כְּרָא דְּאִיהוּ כְּדַמּוֹתוֹ (qD נז ע"א) בְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן קִיּוּמָא דְאַתְוּן. וּבְתִיבּוּבְתִיָּה (ס"א וּבְתִיבּוּבְתִיָּה) לְקַמֵּי מְאָרִיָּה אַחִיד בְּאֵלִין תְּרִין. וּמִכְּדִין אַתְהִדְרוּ אַתְוּן לְמִפְרָע בְּסֵדֶר תְּשׁוּבָה.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהֵוּא בְּרָא דְאַתְלִיד לִיהּ דְּאִיהוּ בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן סִיּוּמָא דְאַתְוּן. וְלֹא אַתְתַּקְנוּ אַתְוּן עַד דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וּכְדִין אַתְהִדְרוּ אַתְוּן עַל תְּקוּוּנֵיהוּ כִיּוּמָא דְאַתְבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאַתְתְּבַסֵּם עֲלָמָא וְקִיּוּמָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רבי אבָא אָמַר יוּמָא דְעָבַר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְמְאָרִיָּה, בְּעֵינֵין שָׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאַתְתַּכַּח) לְאַתְעַקְרָא מֵאַתְרֵיהוּ. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּאַנּוּן לֹא קִיּוּמוֹ אֶלֶּא עַל בְּרִית דְּכַתִּיב (ירמיה לב) חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עָבַר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

הקדוש ברוך הוא שצתידיים
 ישראל לעמד על הר סיני לקיים
 את הברית הזאת, לא התקיים
 העולם [מזה]. רבי חזקיה אמר, כל
 מי שמודה על חטאו, הקדוש
 ברוך הוא מניח לו ומחיל לו על
 חטאו.

בא ראה, כשברא הקדוש ברוך
 הוא את העולם, עשה ברית זו
 והעמיד עליה את העולם. מנין
 לנו? שכתוב [בראשית], ברא שית.
 זו הברית שהעולם עומד עליה.
 שית שממנו שופעים ויוצאים
 ברכות לעולם, ועליה נברא
 העולם. ואדם עבר על הברית
 הזו והעבירה ממקומה [ס"א מעמו].
 ברית זו נרמזה באות יו"ד, אות
 קטנה עקר ויסוד העולם.
 כשהוליד בן, הודה על חטאו
 וקרא שמו ש"ת, ולא הזכיר בו
 יו"ד להיות שית, משום שעבר
 עליו. ולכן הקדוש ברוך הוא
 [מכאן] ממנו שתל את העולם,
 והתניחו כל דורות צדיקי
 העולם [משת].

ובא וראה, כשעמדו ישראל על
 הר סיני, נכנס בין שתי האותיות
 הללו סוד הברית, ומיהו? בי"ת.
 ונכנס בין שתי האותיות
 שנשארו, ונתן אותה לישראל.
 וכשנכנסה בי"ת, סוד הברית,
 בין שתי האותיות הללו, שהם
 שי"ן תי"ו, [נכנסו] ונעשו שבת,
 כמו שנאמר (שמות לא) ושמרו בני
 ישראל את השבת לעשות את
 השבת לדרתם ברית עולם. כמו
 שהיה ראשית העולם להתייחס
 בהם כל דורות העולם משתי
 האותיות הללו ש"ת, היו תלויים
 עד שנתקן העולם כראוי ונכנס
 ביניהם הברית הקדוש, ונתקן
 בשלמות ונעשה שב"ת.

כאדם עברו ברית. ואלמלא דגלי קמי קדשא
 בריך הוא דזמינין ישראל לקיימא על טורא
 דסיני לקיימא האי ברית, לא אתקיים עלמא
 (דיו). רבי חזקיה אמר כל מאן דאודי על
 חטאיה, קדשא בריך הוא שביק ליה ומחיל
 על חוביה.

תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא,
 עבד האי ברית וקיימא עליה עלמא.
 מנלן דכתיב (בראשית) ברא שית, דא ברית
 דעלמא קיימא עליה. שית דמניה נגדיין
 ונפקא ברכאן לעלמא ועליה אתברי עלמא.
 ואדם עבר על האי ברית ואעבר ליה מאתריה
 (ס"א מעמיה).

האי ברית אתרמינת באת יו"ד את זעירא
 עקרא ויסודא דעלמא. פד אוליד בר,
 אודי על חטאו וקרא שמה ש"ת. ולא אדפר
 ביה יו"ד למיהוי שית, בגין דעבר עליה.
 ובגין כך קדשא בריך הוא (מהקא) מיניה
 אשתיל עלמא ואתייחסו כל דרי זכאה
 דעלמא (משת).

והא חזי, פד קיימו ישראל על טורא דסיני,
 עאל בין תריין אתוון אלין רזא דברית.
 ומאן איהו בי"ת. ועאל בין תריין אתוון
 דאשתארו ויהיב ליה לישראל. וכד עאל
 בי"ת רזא דברית בין תריין אתוון אלין דאנון
 שי"ן תי"ו (עאלו) ואתעבידו שב"ת. פמה דאת
 אמר, (שמות לא) ושמרו בני ישראל את השבת
 לעשות את השבת לדורותם ברית עולם.
 פמא דהוה שירותא דעלמא לאתייחסא בהו
 כל דרי עלמא מאלין תריין אתוון ש"ת הוו
 תליין עד דאשתכלל עלמא כדקא יאות ועאל
 ביניהו ברית קדישא ואשתכלל בשלימו
 ואתעבידו שב"ת.

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן פלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וחקא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ת) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

זהו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דדינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהוה בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הוה משתדלי למחאה בהו (נ"א גנין דלא אתעשנו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוף. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון המורדים ברבונם, ואמרו (איוב כא)

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן פלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וחקא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ת) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

זהו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דדינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהוה בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הוה משתדלי למחאה בהו (נ"א גנין דלא אתעשנו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוף. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון

המורדים ברבונם, ואמרו (איוב כא)

וְאָמַרְי (איוב כא) מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ.

וְכִי הָאֵי טַפְשׁוּתָא הוּוּ קָא אָמַרְי. אֶלְא בְּגִין דְּהוּוּ יָדְעֵי כֹּל אַנּוּן חֲכָמְתָן וְכֹלְהוּ מִמָּנָן דְּעֶלְמָא דְּאִתְפַּקְדָן עֲלֵיהוּ וְהוּוּ מְרַחֲצָן בְּהוּ. עַד דְּאִתִּיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶלְמָא כְּדָקָא הָהּ. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקִדְמִיתָא הָהּ מִים בְּמִים. וְלִבְתָר אָתִיב לִיה לְעֶלְמָא כְּדִקְדְּמִיתָא. וְלֹא אִתְחַרִּיב מִכְּלָא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ. דְּכִתִּיב, (תהלים כט) יִי לַמַּבּוּל יִשָּׁב. וְלֹא כְּתִיב אֱלֹהִים.

בְּיוֹמוּי דְּאָנוּשׁ אֶפְלוּ יְנוּקֵי דְּהָהוּא (יזמא) דְּרָא כֹּלְהוּ הוּוּ מִשְׁגָּחָן בְּחֲכָמְתָאן עֲלֵאִין וְהוּי מְסַתְּפִלָן בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי טַפְשִׁין הוּוּ דְּלֹא הוּוּ יָדְעִין דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִיתָאָה עֲלֵיהוּ מִי טוֹפְנָא וַיְמִיתוּן בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְנַדַע יָדְעֵי. אָבֵל אֲחִידוּ טַפְשׁוּתָא בְּלַבֵּייהוּ. דְּאַנּוּן הוּוּ יָדְעֵי הָהוּא מְלֶאכָא דְּמִמְנָא עַל אֲשָׁא וְהָהוּא דְּמִמְנָא עַל מִיָּא וְהוּוּ יָדְעִין לְמַעְצֵר לֹוֹן דְּלֹא יִכְלִין לְמַעְבַּד דִּינָא עֲלֵיהוּ. וְאַנּוּן לֹא הוּוּ יָדְעֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל אֲרַעָא וּמִנְיָה יִיתֵי דִינָא עַל עֶלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֲרָא הוּוּ חֲמָאן דְּעֶלְמָא אִתְפַּקְדַּ בִּידָא דְּאַנּוּן מִמָּנָן וּבְהוּ כֹּל מְלֵי עֶלְמָא. וּבְגִינֵי כֹּךְ לֹא הוּוּ מְסַתְּפִלָן בִּיה בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעֵבִידְתֵיהּ. עַד דְּאֲרַעָא אִתְחַבְּלַת. וְרוּחַ קִדְשָׁא אֲכַרִּיז בְּכֹל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוּרִיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹוֹן כֹּל הָהוּא זְמָנָא דְּאַנּוּן זְכָאִין יִרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף קִימִין בְּעֶלְמָא. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּלְקוּ מִעֶלְמָא, כְּדִין אֲנַחֲתִית קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִינָא עֲלֵיהוּ וְאִתְאַבְּדוּ

מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ.

וְכִי הִטְפְּשׁוּת הַזֶּה הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׁהָיוּ יוֹדְעִים כֹּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקִדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה. שְׁהָרִי בַּתְּחִלָּה הִיָּה מִים בְּמִים, אַחֵר כִּף הִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נִחְרַב מִהֶפֶל, שְׁהָרִי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוּב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כְּתוּב אֱלֹהִים. בַּיּוֹם אָנוּשׁ אֶפְלוּ תִינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [הַיּוֹם] הַדּוֹר הָיוּ מִשְׁגִּיחִים בְּחֲכָמוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְהָיוּ מְסַתְּפִלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֹּךְ, טַפְשִׁים הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבְיֵא עֲלֵיהֶם מִי מִבּוּל וַיְמִיתוּן בָּהֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אָבֵל אֲחִזּוּ טַפְשׁוּת בְּלַבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מִלֶּאֱפֶי הַמְּמַנָּה עַל אֲשֶׁר וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה עַל הַמִּים, וְהָיוּ יוֹדְעִים לְעַצֵּר אוֹתָם שְׁלֹא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמִמְנוּ יָבֵא דִין עַל הָעוֹלָם?.

אֲרָא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הִפְקַד בְּיַד אוֹתָם מְמַנִּים, וּבָהֶם כֹּל דְּכַרֵּי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא הָיוּ מְסַתְּפִלִים בְּקִדְשׁוֹ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחַתָּה. וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ מְכַרִּיזָה בְּכֹל יוֹם וְאוֹמְרַת: יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ לָהֶם כֹּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָם צְדִיקִים, יִרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף, קִימִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם, אַז הוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

כְּמָא דְאַתָּה אָמַר, (בראשית ז) וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ :
וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח
אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח (שיר השירים

א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. הָאִי
קָרָא אֶתְמָר. אָבֵל תָּא חֲזִי, כֶּף אֲרַחוּי דְקַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ אֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְהוּא אֲשֵׁרֵי דִיּוּרִיָּה עָלֶיהָ. וַיִּדַע דְּלִבְתָּר יוֹמִין
יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רִיחִיה טַב מִנִּיה וְסָלִיק
לִיה מִעֲלָמָא.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי
נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ דָּא קַדְשָׁא בְּרִיף
הוּא. בְּמִסְבוֹ דָּא הוּא בַר נֶשׁ דְּאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְאֲזִיל בְּאֲרַחוּי. נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ, אַנּוּן עוֹבְדִין
טְבִין דְּבִיה דְּבִגְיָהוּן יִסְתַּלַּק מִעֲלָמָא עַד דְּלָא
מָטָא זְמַנִּיה.

וְעַד דָּא הָוָה שְׁלֵמָה מְלָכָא אָמַר (קהלת ח) יֵשׁ
הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא דְּבִגְיָן
דְּעוֹבְדֵיהוּן טְבִין קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא סָלִיק לוֹן
מִעֲלָמָא (בגין דְּלֵא יִסְרַחוּ (חיו). וּבְגוּ רַחֲמֵימוֹתָא כְּהוּ מְסַלַּק לְהוּן) עַד
לָא מָטָא זְמַנִּיָּהוּ. וְעַבִּיד בְּהוּן דִּינִין. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוֹרִיף לוֹן יוֹמִין וְאוֹרִיף
רוּגְזִיָּה בְּהוּ. וְכָל דָּא כְּמָה דְּאֶתְמָר. אֲלִין בְּגִין
דְּלֵא יִסְרַחוּן. וְאֲלִין בְּגִין דְּלֵהֲדַרוּ לְגַבִּיָּה. אוּ
בְּגִין דִּיפּוֹק מִנִּיָּהוּ בְּנִין דִּימְעָלִי.

תָּא חֲזִי, חֲנוּךְ זַכָּאָה הָוָה. וְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא
חָמָא לִיה דִּיִּסְרַח לְבָתָר. וְלָקִיט לִיה עַד

לָא יִסְרַח. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שיר השירים ו)
וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. בְּגִין דִּיִּהְבִי רִיחָא טַב לָקִיט

יְקַלְקַל. זְהוּ שְׁכַתוּב (שיר ו) וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. מִשׁוּם שְׁנוּתָנִים רִיחַ טוֹב, לּוֹקַח אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקְלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיף יָמִים כְּשָׂאָר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

הוּא דִּין עָלֵיהֶם וְנֶאֱבָדוּ, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (בראשית ז) וַיִּמְחוּ מִן
הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים
וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי
יוֹסִי פָתַח, (שיר א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ
בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. פְּסוּק זֶה
נֶאֱמַר. אָבֵל בֵּא רָאָה, כֶּף דְּרַכּוֹ
שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּשַׁעֲה
שֶׁבֶן אָדָם נִדְבֵק בּוֹ וְהוּא מִשְׁרָה
דִּיּוּרוֹ עָלָיו וַיִּוְדַע שְׂאֲחַר יָמִים
הוּא יִסְרַח, מְקַדִּים וְלוֹקֵט רִיחוֹ
הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלַּק אוֹתוֹ
מִהָעוֹלָם.

זְהוּ שְׁכַתוּב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ
נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ - זֶה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבוֹ - זֶה
אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבֵק בּוֹ וְהוֹלֵךְ
בְּדַרְכּוֹ. נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ - אוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים שָׂבוּ שְׁבַגְלָלָם
יִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם בְּטָרַם הַגִּיעַ
זְמַנּוֹ.

וְעַד זֶה הִנֵּה שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ אוֹמַר
(קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים - כְּמוֹ
שְׂבַאֲרָנוּ, שְׂבַשְׁבִּיל מַעֲשִׂים
טוֹבִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלַּקֵם
מִהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ (חיו). וּמִתּוֹךְ
אֲהַבְתּוּ בְּהֵם מְסַלַּק אוֹתָם] בְּטָרַם הַגִּיעַ
זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בְּהֵם דִּינִים. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים שְׂמִינֵעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
הַצַּדִּיקִים - שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵאֲרִיף לָהֶם יָמִים וּמֵאֲרִיף בְּהֵם
אֶת רְגוּזוֹ, וְכָל זֶה כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר.
אֵלָה בְּשַׁבִּיל שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ,
וְאֵלָה כְּדִי שְׂיַחְזְרוּ אֵלָיו, אוּ כְּדִי
שְׂיִצְאוּ מֵהֶם בְּנִים מִעֲלָיִם.

בֵּא רָאָה, חֲנוּךְ הִנֵּה צַדִּיק,
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה שְׂאֲחַר
כֶּף יְקַלְקַל, וְלָקַח אוֹתוֹ בְּטָרַם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לּוֹקַח אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקְלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיף יָמִים כְּשָׂאָר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

מְאֲרִיכִים יָמִים. מָה הַטַּעַם? פִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת חֲנוּךְ וְהַעֲלֵהוּ לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדוֹ כָּל הַגְּזוּזִים הָעֲלִיוֹנִים וְחֲמֹשֶׁה וְאַרְבָּעִים מִפְּתָחוֹת סְתָרִים חֲקוּקִים שְׂבָהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים, וְכֵלֶם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

וַיֵּרָא ה' פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאַרְץ וְכָל יֵצֵר מַחֲשֶׁבֶת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. פְּסוּק זֶה נֹאמַר וּבְאַרְנוֹהוּ. אָבֵל בֹּא רֵא, מִי שֶׁנִּדְבַק בְּיֵצֵר הָרָע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם - כָּל הַרְעוֹת הַיּוֹ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֲטָאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחִנּוּם עַל הָאָרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרָכָם עַל הָאָרֶץ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב כְּאֵן רַק רָע, וְכָתוּב שָׁם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכָתוּב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רָע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע - אֶפְלוּ הָרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ, אִף עַל גֹּב שְׂלֵא עָשָׂה לוֹ דְּבַר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּפְּהַר רָעָךְ. הַפִּית לֹא כְּתוּב, אֶלָּא תִּפְּהַר.

אָבֵר רָע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁחִית דְּרָכּוֹ וּמִטְמָא עֲצָמוֹ וּמִטְמָא אֶת הָאָרֶץ, וְנוֹתֵן כַּח וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּקְרָאת רָע, שֶׁכְּתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנַס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוֹאֶה פְּנֵי

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאַקְרִי רָע דְכְּתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

לֹן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִסְרְחוּ. וְאֵינְנוּ פִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ, לְאַרְכָּא יוֹמִין כְּשֶׁאֵר בְּנֵי נִשְׂא דְהוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְלָקַח לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא מְטִי זְמַנִּיהַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוּךְ נָטִיל לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵאַרְעָא וְאַסְקִיהַ לְשָׁמַי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בְּיָדֵיהַ כָּל גְּזוּזֵי עֲלָאִין וְחֲמֹשֶׁה וְאַרְבָּעִין מִפְּתָחַן סְתָרֵי גְלִיפִין דְּבַהּוּ מִשְׁתַּמְשִׁי מִלְּאָכֵי עֲלָאִי וְכֵלְהוּ אֶתְמַסְרוּ בְּיָדֵיהַ. וְהָא אוֹקִימָנָא:

וַיֵּרָא יי פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאַרְץ וְכָל יֵצֵר מַחֲשֶׁבוֹת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה)

פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. הַאִי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקִימוּהַ. אָבֵל תָּא חֲזִי, מָאֵן דְּאֶתְדַבֵּק בְּיֵצֵר הָרָע וְאֶתְמַשִּׁיךְ אֶבְתְּרִיהַ וְיִסְתַּאֵב הוּא וְיִסְאָבוּן לִיהַ כְּמָה דְּאֶתְמַר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם, כָּל בִּישׁוּן הוּוּ עֲבָדִי, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיֵּיהוּ עַד דְּהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין לְמַגְנָא עַל אֶרְעָא. וּמָאֵן אֲנוּן דְּהוּוּ מְחַבְּלִין אֶרְחִיֵּיהוּ עַל אֶרְעָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. פְּתִיב הָכָא רַק רָע (דף נו ע"א) וְכְּתִיב הָתָם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכְּתִיב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי יי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְכִי רָע לֹא אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לִיהַ, לֹא. רָשָׁע אֶפְלוּ אָרִים יְדִיהַ לְגַבִּי חֲבֵרִיהַ, אִף עַל גֹּב דְלֹא עֲבִיד לִיהַ מִיְדֵי אַקְרִי רָשָׁע. כְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תִּפְּהַר רָעָךְ. הַפִּית לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּפְּהַר.

אָבֵר רָע לֹא אַקְרִי אֶלָּא מָאֵן דְּמַחְבֵּל אֶרְחִיֵּיהַ וְסָאִיב גְּרַמִּיהַ וְסָאִיב אֶרְעָא וְיְהִיב

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאַקְרִי רָע דְכְּתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

שְׂכִינָה, מְשׁוּם שְׂבִיחַ מִסְתַּלַּקַת
שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמִנֵּין לָנוּ? מֵיַעֲקֹב. שְׂפָשֶׁה סְתַלַּקָה
מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, חָשַׁב שֵׁשׁ פְּסוּל
בְּכַנּוּי שְׂבַגְלָלִם הַתְּחִזְקָה בְּעוֹלָם
רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִגְרַע הָאֵרוֹר מֵהַלְבֵּנָה
וּפְגָם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
מְשׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ
וְהַסְתַּלַּקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כֹּל
שֶׁפֶן אוֹתוֹ שְׁמַטְמָא דְרַכּוּ וּמְטַמֵּא
עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְחֻזַּק אֶת רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנְּטַמֵּא נִקְרָא רַע.
בֹּא רֵא, כְּשֶׁפֶן אָדָם נְטַמֵּא, לֹא
נִפְקֵד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב,
וּבְכֹל פַּעַם נִפְקֵד מֵאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא
רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ
לִינן בַּל יִפְקֵד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ בַל יִפְקֵד רַע. וְעַל זֶה
כְּתוּב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא
יִגְרֶךְ רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא
רְשָׁע. וְכְתוּב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירַע רַע כִּי אֶתָּה
עֲמָדִי.

וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי
הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם
שְׁחוּטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם בְּכֹל יוֹם,
וְנִדְמִים בְּעִינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים
שֶׁהֵם כְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא, וְחוֹשְׁבִים
שְׂאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֲטָא
שְׁעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מְשַׁגִּיחַ
בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֲטָא חֲזָק
וְגִדּוֹל כְּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חֲזָק
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַתְּפִלוֹת.

וְכֹא וְרֵא, כְּשֶׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין בְּרַשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב
שֶׁהֵם חֲטָאוּ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כֹּל יוֹם, אֵינוֹ
רוֹצֵה לְאִבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם.

בְּפִלְטָרִין וְלֹא חָמִי אִפִּי שְׂכִינָתָא. בְּגִין
דְּבַהֲאֵי אֶסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מֵעֲלָמָא.

מִנְלָן מֵיַעֲקֹב. דְּכַד אֶסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מִנֵּיהּ
חָשִׁיב דְּבַכְּנוּהֵי הָוָה פִּיסוּל דְּבִגְיָנֵיהּ
אֶתְתַּקַּף בְּעֲלָמָא רוּחָא מְסֻאָבָא וְגַרַע נַהוּרָא
מִן סִיְהָרָא וּפְגָמִים לָהּ. וְאִי תִימָא אִמָּאִי. בְּגִין
דְּדָא סָאִיב מְקַדָּשָׁא וְאֶסְתַּלַּקַת שְׂכִינָתָא
מֵעֲלוֹי דְיַעֲקֹב. כֹּל שֶׁפֶן הוּא דְמְסֻאָב
אֶרְחִיָּה וְסָאִיב גְּרַמִּיָּה דֵּהוּא אֶתְקִיף לִיהּ
לְרוּחָא מְסֻאָבָא. וּבְגִין כֹּף כַּד אֶסְתַּאֲב אֶקְרִי
רַע.

תָּא חֲזִי, כַּד בַּר נֶשׁ אֶסְתַּאֲב לֹא יִתְפַּקֵּד
מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכֹל
זְמַנָּא אֶתְפַּקִּיד מִהֵהוּא דְאֶתְקְרִי רַע לְבִישׁ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ לִינן בַּל
יִפְקֵד רַע, כַּד אֲזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּדִין בַּל
יִפְקֵד רַע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם.
וְכְּתִיב לֹא יִגְוֹרֶךְ רַע. וְדָא אֶקְרִי רַע וְלֹא
אֶקְרִי רְשָׁע. וְכְּתִיב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא
צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי:

וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח (ישעיה ה) הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן אֶלִּין בְּנֵי נֶשׂא
דְּחֲטָאֵן קָמִי מְאִרְיָהוֹן בְּכֹל יוֹמָא, וְאֶתְדַּמֵּן
בְּעִינֵיהּ אֲנּוּן חוּבִין דְּאֲנּוּן כְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא.
וְחָשְׁבִין דֵּהוּא עוֹבְדָא דְעַבְדִּין וְהוּא חוּבָא
דְעַבְדִּין דְּלָאוּ אִיהוּ כְּלוּם וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְעַבְדִּין לֵהוּא חוּבָא
תְּקִיף וְרַבִּי כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דְאִיהוּ תְּקִיף דְלֹא
יְכִיל לְאַשְׁתַּצָּאָה.

וְתָא חֲזִי כַּד עָבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִינָא

כְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֵף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֲטָאֵן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

וּכְשֶׁמִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו
וּמְאַרְיָךְ לָהֶם בְּעוֹלָם.

וּבְנֵי־רָר שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל
נַחֲמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס
עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
דִּין, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲצוּב [ר"א שְׁמֹחוֹת
לֹא יִכְנסוּ לְפָנָיו]. שְׁכִינַן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי
יָדָיו, הוּא עֲצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאֵל ו') וּשְׁמֹחוֹת לֹא
הַכְּנִיס לְפָנָיו.

כְּתוּב [ס"א וְהָרִי כְּתוּב] (תְּהִלִּים צו) הוֹד
וְהָדָר לְפָנָיו עַז וְחִדּוּהָ בְּמִקּוֹמוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֹּא רֵאֵה, וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ כְּתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֶל
לְבוֹ וְלֹא לְמִקּוֹם אַחֵר. לְבוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א-ב) כַּאֲשֶׁר בְּלִבִּי
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
וַיִּנָּחֵם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לב)
וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר
לְטוֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל
אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם.
וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים
לְפָנָיו.

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע,
שֶׁכְּשֶׁרוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָבֵד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל
עֲלֵיהֶם נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים,
כְּבִיכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים עַל
מֵה שְׂאָבֵד. פִּינּוֹן שְׁקַבֵּל נְחוּמִים,
וְדַאי נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תִלּוּי הַדְּבָר
בַּתְּשׁוּבָה.

אֵימְתִי זֶה תִּלּוּי בַּתְּשׁוּבָה? עַד
שֶׁלֹּא קָבַל עֲלֵיהֶם פְּנֻחוּמִים. הָרִי
שְׁקַבֵּל עֲלֵיהֶם פְּנֻחוּמִים, אִז
הַדְּבָר כְּבָר לֹא תִלּוּי בַּתְּשׁוּבָה
כִּלְלֵי וְהַדִּין נַעֲשֶׂה. וְאִז מוֹסִיף דִּין
עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מִקּוֹם
הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמְאָבֵד אֶת
הַרְשָׁעִים מִהָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּכְתוּב,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה', קָבַל פְּנֻחוּמִים.

וְאַרְגִּזִין לִיָּה כָּל יוֹמָא. לָא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְהוּ
מַעְלָמָא. וְכַד אֲשַׁגַּח בְּעוּבְדֵיהוֹן אֲתַנְחָם
עֲלֵיהוּ עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְאוּרִיךְ לוֹן
בְּעִלְמָא.

וּבְגִין דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו נָטִיל נַחֲמָה וְאַתְנַחֵם
עֲלֵיהוּ וְחִיִּיס עֲלֵיהוּ. וְכַד בְּעֵי לְמַעְבַּד
בְּהוּ דִּינָא כְּבִיכּוֹל עֲצִיב (ר"א ל"ג חֲדוּן לֹא תִיעִיל קַדְמוּהִי)
דְּכִיּוֹן דְּעוּבְדֵי יָדָיו אַנּוּן, עֲצִיב עֲלֵיהוּ. כְּמָה
דְּאַתְ אָמַר, (דְּנִיאֵל ו') וְדַחּוּן לֹא הִנְעֵל קַדְמוּהִי.

כְּתִיב, (ס"א וְהָא כְּתִיב) (תְּהִלִּים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו
עוֹז וְחִדּוּהָ בְּמִקּוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי

תָּא חֲזִי, וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ כְּתִיב. אֵל לְבוֹ עֲצִיב
וְלֹא לְאַתְר אַחְרָא. לְבוֹ כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (שְׁמוּאֵל

א ב) כַּאֲשֶׁר בְּלִבִּי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר וַיִּנָּחֵם יי כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (שְׁמוֹת לב) וַיִּנָּחֵם

יי עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי

יִיסָא אָמַר לְטֹב, כְּמָה דְּאַתְמָר דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נָחִים עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְחִיִּיס

עֲלֵיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בְּגִין דְּאַנּוּן חָטָאן קַמִּיהָ.
וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְחִיִּיבֵי עֲלָמָא נָטִיל
נִיחוּמִין עֲלֵיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כְּבִיכּוֹל

כְּמֵאן דְּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מֵה דְּאַבִּיד. פִּינּוֹן
דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וְדַאי דִּינָא אֲתַעְבַּד וְלֹא תִלְיָא

מְלִתָּא בַּתְּשׁוּבָה.
אֵימְתִי תִלְיָא בַּתְּשׁוּבָה, עַד לָא קַבִּיל

פְּנֻחוּמִין עֲלֵיהוּ. הָא קַבִּיל פְּנֻחוּמִין
עֲלֵיהוּ לֹא תִלְיָא מְלִתָּא בַּתְּשׁוּבָה כִּלְלֵי וְדִינָא

אַתְעַבִּיד. וְכַדִּין אוּסִיף דִּינָא עַל דִּינָא,
וְאַתְקִיף לְהֵהוּא אֲתֵר דְּדִינָא, לְמַעְבַּד דִּינָא

וְאוּבִיד לוֹן לְחִיִּיבֵי מִן עֲלָמָא. וְכִלְא בְּקִרָא
דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יי. קָבַל פְּנֻחוּמִין. וְלִבְתֵּר

ואחר כף ויתעצב אל לבו, נתן פח לדין לעשות דין.

רבי חייא אמר, וינחם ה' פי עשה את האדם בארץ - נטל תנחומים וחדוה. בשעשה הקדוש ברוך הוא את האדם בארץ, שהוא כדגמא עליונה, וכל המלאכים העליונים משבחים את הקדוש ברוך הוא כשראו אותו בדמות עליונה, ואמרו (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד וקדר תעטרהו. אחר כף כשחטא אדם, התעצב הקדוש ברוך הוא על שחטא. שנתן פתחון פה למלאכי השרת שאמרו לפניו בפתחה כשרצה לברא אותו, מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו.

אמר רבי יהודה, ויתעצב אל לבו, פי רצה לעשות בהם דין, שנאמר (דברי הימים ב-ב) בצאת לפני החלוץ ואמרים הודו לה' פי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק, למה לא כתוב כאן פי טוב? אלא משום שהאביד את מעשי ידיו מפני ישראל. כמו זה כשהיו ישראל עוברים את הים, באו מלאכים עליונים לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא באותו לילה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: ומה מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?! אז (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. גם כאן, בכל הפעמים של אבוד רשעים מהעולם, אז נמצאת עליהם עצבות.

רבי אבא אמר, בשעה שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא ועבר על מצותו, אז נמצאה עצבות לפניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, אוי שהחלשת את הכח העליון. בשעה זו נחשף מאור אחר. מיד גרש אותו מגן עדן.

ויתעצב אל לבו. יהב תוקפא לדינא למעבד דינא.

רבי חייא אמר וינחם יי פי עשה את האדם בארץ. נטל תנחומין וחדוה, כד עבד קדשא בריך הוא לאדם בארעא דאיהו כגוונא עלאה וכל מלאכי עלאי משבחין ליה לקדשא בריך הוא כד חמו ליה בדיוקנא עלאה ואמרו (דף נז ע"ב) (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד וקדר תעטרהו. לבתר כד חטא אדם אתעצב קדשא בריך הוא על דחטא. דיהב פתחון פה למלאכי השרת דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה, מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם פי תפקדנו.

אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו בגין דבעי למעבד בהו דינא שנאמר (דברי הימים ב ב)

בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליי פי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק אמאי לא כתיב הכא כי טוב. אלא בגין דאוביד עובדי ידוי קמיהו דישראל. כגוונא דא כד הווי ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר שירה קמיה קדשא בריך הוא בההוא ליליא. אמר להו קדשא בריך הוא ומה עובדי ידי

טבעין בימא ואתון אמרין שירה. פדין (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא בכל זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא כדין עציבו אשתכח עליהו.

רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קדשא בריך הוא אדם ועבר על פקודוי, כדין אשתכח עציבו קמיה. אמר ליה קדשא בריך הוא אדם ווי דחלשת חילא עלאה. בהאי שעתא אתחשכת נהורא חד. מיד תריך ליה מגנתא דעדן.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הַכֹּנְסֵתִי אוֹתָךְ לִגְן
עֵדֶן לְהַקְרִיב קִרְבָּן, וְאַתָּה פְּגַמְתָּ
אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקִּרְבָּן! ?
מִכָּאן וְהִלָּאָה - לַעֲבֹד אֶת
הָאֲדָמָה. וְגִזַּר עָלָיו מִיתָה. וְחַס
עָלָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגִנְזוּ
בְּשֵׁעָה שְׁמַת סְמוּךְ לִגְן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעַרָה
אֶחָת וְהִסְתַּפֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ.
מֵאִיפֹה יָדַע? אֵלֶּא רָאָה אוֹר
דְּקִיק אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁיּוּצָא מִגַּן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תְּאֹנָתוֹ
לְקַבְּרוֹ, וְשֵׁם הוּא מְקוֹם סְמוּךְ
לְשַׁעַר גֶּן עֵדֶן.

בֹּא רָאָה, לֹא מִסְתַּלַּק אָדָם
מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה אֶת אָדָם
הִרְאִישׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה
הִלַּךְ מִהָעוֹלָם וְאִיךָ יָצָא? הוּא
אוֹמֵר לוֹ: אוֹי שְׁבַגְלִלְךָ יִצְאָתִי
מִהָעוֹלָם. וְהוּא מְשִׁיב לוֹ: בְּנִי,
אֲנִי עֲבַרְתִּי עַל מִצְוֵה אֶחָת
וְנִעַנְשֵׁתִי בְּשִׁבִילָהּ, רָאָה אֶתָּה
כִּמָּה חֲטָאִים וְכִמָּה מִצְוֹת שֶׁל
רְבוּנְךָ עֲבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד הַיּוֹם הַזֶּה
עוֹמֵד אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְרוֹאָה אֶת
הָאֲבוֹת פְּעֻמִּים בְּיוֹם וּמוֹדָה עַל
חֲטָאוֹ, וּמִרְאָה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ כְּכַבּוֹד עֲלִיּוֹן,
וְהוֹלֵךְ וְרוֹאָה כֹּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְחַסִּידִים שִׁיּוּצָאוּ מִמֶּנּוּ וְיָרְשוּ אֶת
אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן שְׁבַגְנָן עֵדֶן. וְכֹל
הָאֲבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים לו')
מָה יָקָר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם
בְּצַל כְּנַפְיֶךָ יַחְסִיּוּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם
רוֹאִים אֶת אָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשֵׁעָה
שֶׁמִּסְתַּלְּקִים מִהָעוֹלָם, לְהִרְאוֹת
עֲדוֹת שֶׁמְשׁוּם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא
מִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלְלוֹ שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין מִיתָה
בְּלֹא חֲטָא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁלִשָּׁה
שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בְּעֵטוֹ שֶׁל נַחֲשׁ
הַקְּדָמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עֲמָרָם, לוֹי

אָמַר לִיָּה אָנָּה אֲעֲלִית לָךְ לְגַנְתָּא דְעֵדֶן
לְקַרְבָּא קִרְבָּנָא. וְאַתָּה פְּגַיַּמְתָּ מִדְּבַחָא
דְלָא אֶתְקַרַב קִרְבָּנָא. מִכָּאן וְהִלָּאָה לַעֲבֹד
אֶת הָאֲדָמָה. וְגִזַּר עָלָיָה מִיתָה. וְחַס עָלָיָה
קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְגִנְזֵי לִיָּה בְּשֵׁעַתָּא דְמִית
סְמוּךְ לְגַנְתָּא.

מָה עֲבַד אָדָם עֲבַד מְעַרְתָּא חָדָא וְאַתְטַמַּר
בָּהּ הוּא וְאַתְתִּיהּ. מִנָּא יָדַע. אֵלֶּא חָמָא
חַד נְהוּרָא דְקִיק עֲיִיל בְּהֵוָּא אֶתְר דְנַפְיָק
מִגַּנְתָּא דְעֵדֶן וְתַאב תִּיאוּבְתִיהּ לְקַבְּרִיהּ. וְתַמָּן
הוּא אֶתְר סְמוּךְ לְתַרְע דְגַנְתָּא דְעֵדֶן.

תָּא חֲזִי, לֹא אִסְתַּלַּק בַּר נֶשׁ מִעֲלָמָא עַד
דְּחָמִי לִיָּה לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן. וְשִׁאִיל לִיָּה
עַל מָה אֲזִיל מִעֲלָמָא וְהִיךְ נַפְיָק. הוּא אָמַר
לִיָּה וִוי דְבְּגִינְךָ נַפְקָנָא מִעֲלָמָא. וְהוּא אָתִיב
לִיָּה בְּרִי אָנָּה עֲבַרְתִּית עַל פְּקוּדָא חָדָא
וְאַתְעַנְשִׁית בְּגִינָהּ. חָמִי אֶתְּ פְּמָה חוּבִין וְכִמָּה
פְּקוּדֵין דְמֵאָרְךָ עֲבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד פְּדוּ יוֹמָא קָאִים אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וְחֲזִי בְּאַבְהָן תְּרִין זְמַנִּין
בְּיוֹמָא וְאוּדֵי עַל חוּבֵי. וְאַחֲמֵי לוֹן הֵוָּא
אֶתְר דְהָיָה בֵּיהּ בִּיקְרָא עֲלָאָה. וְאַזִּיל וְחָמִי כֹּל
אֲנוּן צְדִיקֵיָא וְחַסִּידֵי דְנַפְקוּ מִגְּנִיה וְיִרְתּוּ
לְהֵוָּא יְקָרָא עֲלָאָה דְבְּגַנְתָּא דְעֵדֶן. וְאַבְהָן
כְּלֵהוּן אוּדָן וְאַמְרִין (תְּהִלִּים לו') מָה יָקָר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיֶךָ יַחְסִיּוּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר כְּלֵהוּ בְּנֵי עֲלָמָא חָמָא לִיָּה
לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשֵׁעַתָּא דְמִסְתַּלְּקֵי מִן
עֲלָמָא, לְאַחְזָאָה סְהִדוּתָא דְבְּגִין חוּבֵי דְבַר
נֶשׁ אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִעֲלָמָא וְלֹא בְּגִינָהּ דְאָדָם.
כְּמָה דְתַנִּינָן אֵין מִיתָה בְּלֹא חֲטָא. בַּר אֲנוּן
תְּלַתָּא דְאִסְתַּלְּקוּ בְּגִין הֵוָּא עֵיטָא דְנַחֲשׁ
הַקְּדָמוֹנִי. וְאַלִּין אֲנוּן, עֲמָרָם לוֹי וּבְכַנְיָמִין.

ובנימין. ויש אומרים גם ישי.
שלא חטאו, ולא נמצא בהם
חטא שימותו בו, רק שזוברה
עליהם אותה עצת הנחש, כמו
שבארנו.

בא ראה, כל הדורות שהיו בימי
נח, פלם הפשיטו חטאים על
העולם בגלוי לעיני כל. רפי
שמעון היה הולך יום אחד
בשערי טבריה. ראה בני אדם
שהיו קושרים בקשר הקשת
בכדי חרס. אמר, ומה חטא זה
בגלוי להרגיז את רבונם? נתן
עינו בהם ונזרקו לתוף הים
ומתו.

בא ראה, כל חטא שנעשה
בגלוי, דוחה את השכינה
מהארץ ומסלק את דיונה מן
העולם. אלה היו הולכים בראש
זקוף ועושים חטאיהם בגלוי,
ודחו את השכינה מהעולם, עד
שהקדוש ברוך הוא דחה אותם
והעביר אותם ממנו. ועל זה
כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני
מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.
ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם
לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר
רבי אלעזר, בא ראה, פשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
עשה את העולם הזה להשתמש
כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם
צדיקים שהולכים בדרך ישר,
הקדוש ברוך הוא מעורר רוח
חיים שלמעלה, עד שמגיעים
אותם חיים למקום שיעקב
אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד
שנמשכת אותה רוח לעולם הזה
שדוד המלך שרוי בו, ומשם
שופעות הברכות לכל אותם
המתחננים. ואותה רוח עליונה
שופעת ונמשכת למטה, ויכולים
להתקיים בעולם. ומשום כן
לעולם חסדו, זהו עולם של דוד

ואית האמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא
אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, פר
דאדפר עלייהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן.

תא חזי, פלהון דרין דהו ביומוי דנח פלהו
אפשיטו חובין על עלמא באתגליא
לעיניהון דכלא. רפי שמעון הוה אזיל יומא
חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהוי
מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר.
אמר ומה חובא דא באתגליא לארגזא
למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו ימא
ומיתו.

תא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי
לה לשכינתא מארעא וסליקת דיורה
מעלמא. ואלין הוו אזלין פרישא זקיף ועבדי
חובייהו באתגליא ודחו לה לשכינתא
מעלמא. עד דקדשא בריך הוא דחא לון
ואעביר לון מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו
רשע לפני מלך וגו' הגו סיגים מכסף וגו' :

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם
הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר תא

חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד
להאי עלמא לאשתמשא (דף נח ע"א) פגוונא
דלעילא. וכד בני עלמא אנון זפאין דאזלי
בארח מישר, קדשא בריך הוא אתער רוחא
דחיי דלעילא עד דמטו אנון חיינ לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חיינ עד דאתמשיף ההוא
רוחא להאי עולם דדוד מלפא שריא
ביה. ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אנון תתאי.

וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיף לתתא
ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כן לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלפא. ובגין כן
כתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד (איהו) ההוא

המלך, ולכן כתוב לעולם בלי וא"ו. שהרי פשאוה רוח שופעת לאותו עולם, משם יוצאות ברכות וחיים לכל להתקיים. עכשו שחטאו בני אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא יגיע אותו רוח חיים לעולם זה להנות ממנו הפחתונים ולהתקיים בו. בשגם הוא כשר - כדי שלא תשפע זו הרוח לעולם הזה. מה הטעם? שלא להרבות נחש הפחתון. שדרגות שיתחזק בו [וצרכים] רוח של קדשה שלא יתערב ברוח טמא.

בשגם הוא כשר - זה נחש הקדמוני שיתברך. משום כך הוא כשר, כמו שנאמר (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון, זהו מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה - המתנה של מגדל המקשר.

הנפילים היו בארץ. שנה רבי יוסי, אלו עז"א ועז"ל, כמו שנאמר שהוציא [ד"א שהפיל] אותם הקדוש ברוך הוא מהקדשה שלמעלה. ואם תאמר, איך יכלו להתקיים בעולם הזה? אמר רבי חייא, אלה היו מאותם שכתוב ועוף יעופף על הארץ. והרי נאמר שאלה נראים לבני אדם כמראה שלהם. ואם תאמר, איך יכלו להתהפך? הרי נאמר שמתהפכים לכמה גונים. ובשעה שירדו, התלבשו באויר העולם ונראו כבני אדם.

ועז"א ועז"ל הללו שמרדו למעלה והפילם הקדוש ברוך הוא והתלבשו בארץ והתקיימו בה, ולא יכלו להתפשט ממנו, ואחר כך טעו אחר נשות העולם. ועד היום הזה הם קיימים ומלמדים פשמים לבני אדם, והולידו בני אלהים, והרי נתבאר.

רוחא אתנגיד לההוא עולם, מתמן נפקי ברכאן וחייין לכלא לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא. בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולא אתקיימא ביה. בשגם הוא כשר בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא דלא לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעין) רוחא דקדושא דלא יתערב ברוח מסאב.

בשגם הוא כשר דא נחש קדמא דיתברך בגין כך הוא כשר כמה דאת אמר, קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון דא מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה אורכו דקוסטירא דקייטרא:

הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א ועז"ל. כמה דאתמר דאפיק (ד"א

דאפיל) לון קדשא בריך הוא מקדוששתא דלעילא. ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חייא אלין הוּוּ מאנון דכתיב ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא כחזו דלהון. ואי תימא היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונין ובשעתא דנחתא אגלימו באוירא דעלמא ואתחזון כבני נשא.

והני עז"א ועז"ל דמרדו לעילא ואפיל לון קדשא בריך הוא ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה ולא יכלו לאתפשטא מניה. ולבתר טעו בתר נשי עלמא. ועד כען יומא דא אנון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא ואולידו בנין וקרו להו ענקים גבריין. ואנון נפילים אקרון בני אלהים. והא אתמר.

והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים וקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אמר רבי רחומאי כבוד וְלֵב הָרִי הֵן אֶחָד
 אֶלָּא שְׁפָכוּד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב
 אֶתְקָרִי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מִטָּה. וְהֵינּוּ כְבוֹד
 הַשֵּׁם וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאִי נִיהוּ (ישעיה ו')
 מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ
 שְׁנַבְרָאֵת בְּיוֹם ראשון שֶׁהוּא לְמַעְלָה כִּנְגַד
 אָרֶץ יִשְׂרָאֵל מְלֹאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם וּמָאִי נִינְהוּ
 חֲכָמִים דְּכֹתִיב (משלי א') כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ
 וְכֹתִיב (חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד יְיָ מִמְקוֹמוֹ.

אמר רבי רחומאי, כבוד וְלֵב
 הָרִי הֵם אֶחָד, אֶלָּא שְׁפָכוּד נִקְרָא
 עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם
 פְּעוּלַת מִטָּה, וְהֵינּוּ כְבוֹד הַשֵּׁם,
 וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאִי הוּא (ישעיה
 ו') מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלָּא כָּל
 אוֹתָהּ אָרֶץ שְׁנַבְרָאֵת בְּיוֹם
 ראשון, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כִּנְגַד אָרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, מְלֹאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם,
 וּמָאִי הֵם? חֲכָמִים, שְׁפָתוֹב (משלי
 א') כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ, וְכֹתִיב
 (חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ.
 וְכֹמָה הִיא הַכְּבוֹד הַזֶּה? מִשָּׁל
 לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה? לְמַלְךְ
 שְׁהִיְתָה לוֹ גְבִירָה בְּחִדְרוֹ שְׁכָל
 חֲזִילֵי מִשְׁתַּעֲשְׁעִין בָּהּ, וְהִיוּ לָהּ
 בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֹאוֹת פְּנֵי
 הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
 אַנְה אֲמַנּוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ
 לְרֹאוֹתָהּ עִתָּה. אָמְרוּ: בְּרוּכָה
 תְּהֵא כָּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמָה
 שְׁפָתוֹב מִמְקוֹמוֹ, מִכָּלֵל שְׁאִין
 יוֹדֵעַ אֵת מְקוֹמוֹ. מִשָּׁל לְגְבִירָה
 שְׁבָאָה מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ
 מָאִין בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא
 אִשְׁתַּ חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה כָּכָל
 מַעֲשֵׂיָהּ, אָמְרוּ: זֹאת וְדָאִי מִן
 הָאוּר נִלְקַחָהּ, כִּי בְּמַעֲשֵׂיָהּ
 הָאִירָה אֵת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ:
 מָאִין אַתְּ? אָמְרָה לָהֶם: מִמְקוֹמִי.
 אָמְרוּ: אִם כֵּן, גְּדוּלִים אֲנָשִׁי
 מִמְקוֹמְךָ, בְּרוּכָה תְּהִי וּמְבָרְךָ
 מִמְקוֹמְךָ.

ומאי הוי כבוד זה. משל למה הדבר דומה
 למלך שהיה לו מטרוניתא בחדרו
 שכל חזיליו משתעשעין בה והיו לה בנים
 ובאים כל היום לראות פני המלך ומברכין
 אותו אמרו לו אנה אמנו אמר להם לא תוכלו
 לראותה עתה. אמרו ברוכה תהא בכל מקום
 שהיא. ומאי דכתיב ממקומו מפלל דליכא
 דידע את מקומו משל למטרוניתא שבאה
 ממקום רחוק ולא ידעו מאין באה עד שראו
 שהיא אשת חיל נאה והגונה בכל מעשיה,
 אמרו זאת ודאי מן האור נלקחה כי במעשיה
 האירה את העולם. שאלו אותה מאין את
 אמרה להם ממקומי אמרו אם כן גדולים
 אנשי מקומך ברוכה תהיי ומבורך מקומך.

וכי אין כבוד יי אחד מצבאותיו לא גרע
 אמאי מברכין ליה. אלא משל למה הדבר
 דומה, לאיש שהיה לו גן נאה וחוץ לגן בקרוב
 ממנו חתיכת שדה. ואם השקה הגן בתחלת
 שקיותו הלכו להם המים על כל הגן. אף
 אותה חתיכה של שדה שהיא אינה דבוקה, אף
 על פי שהכל אחד הוא לפיכך פתח לה מקום
 והשקה לה לבדה. (עד כאן מההשמטות)

וכי אין כבוד ה' אחד מצבאותיו
 לא גרע, למה מברכים אותו?
 אלא משל למה הדבר דומה?
 לאיש שהיה לו גן נאה, וחוץ לגן
 בקרוב ממנו חתיכת שדה, ואם
 השקה הגן בתחלת שקיותו -
 הלכו להם המים על כל הגן, אף
 אותה חתיכה של שדה שהיא
 אינה דבוקה, אף על פי שהכל
 אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה אותה לבדה: ע"כ מההשמטות.

(עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר ה' אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה נח) כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

בא ראה, כשפנן אדם רוצה לנקם מאחר, הוא שותק ולא אומר דבר. שאם יודיע לו, שהוא ישמר ולא יוכל לו. אבל הקדוש ברוך הוא לא עושה כן, לא עושה דין בעולם עד שמכריז ומודיע להם פעם פעמים ושליש, כי אין מי שימחה בידו שיאמר לו מה עשית, ולא ישמר ממנו ולא יוכל לעמד לפניו.

בא ראה, ויאמר ה' אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הודיע להם על ידי נח והתרה בהם כמה פעמים ולא שמעו. אחר שלא שמעו, הביא עליהם דין והאביד אותם מעל פני הארץ.

בא ראה מה כתיב בנח, ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממצעֵשֶׁנו. (כ"א) נח לאמר, וקמה זה? אלא לאמר - זו האשה. זה - זה צדיק. רמז שהקדוש ברוך הוא קרא לנח, לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קורא לו נח, ומיהו? ארץ הקדושה. לאמר זה ינחמנו, עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה בְּרִמָּא עליונה. כתוב כאן זה ינחמנו וכתוב שם (ישעיה כה) זה ה' קונינו לו. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂרֻשׁוּמִים בְּרֻשָׁם שֶׁל חוֹתֻמַּת הַמֶּלֶךְ הַעֲלִינָה לְהִיּוֹת רְשׁוּמִים בְּשׁוּמוֹ, וְהוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ פְּרָאִי. כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נַח, וְכְתוּב (בראשית כה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לָמָּה לֹא כְּתוּב אֶת? אֵלָּא שֶׁם דְּרָגָה (אחת), וְכֵאן דְּרָגָה אַחֲרַת, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (ישעיה ו) וְאֶרְאָה אֶת ה'. וְאֶרְאָה ה' לֹא כְּתוּב אֵלָּא אֶת ה'. גַּם כֵּן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב - דְּרָגָתוֹ מִמֶּשֶׁ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל כֵּן אֵ"ת - לְהַכְלִיל אֶת הַשְּׂכִינָה.

מאיפה היה יודיע? אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, אמר אדם לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד שתיגדל לך בן מהול

וַיֹּאמֶר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח (ישעיה נח) כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

תא חזי, בד בר נש בעי לנקמא מאחרא שתיק ולא אמר מידי. דאילו אודעיה יסתמר ולא יכיל ליה. אבל קדשא בריך הוא לאו הכי עביד. לא עביד דינא בעלמא עד דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא. בגין דלא איתאי דימחי בידיה דיימא ליה מה עבדת ולא יסתמר מניה ולא יכיל לקיימא קמיה.

תא חזי, ויאמר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אודע לון על ידא דנח ואתרי בהון כמה זמנין ולא שמעו. בטר דלא שמעו, אייתי עליהון דינא ואוביד לון מעל אפי ארעא.

תא חזי, מה כתיב ביה בנח ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממצעֵשֶׁנו. (כ"א)

מקומו ברפ ס' ובתוס' בהגהת האר"י (כ"א אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. רמז דקדשא בריך הוא קרא ליה לנח נייחא דארעא. לאמר. מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא עלאה. כתיב הכא זה ינחמנו וכתוב בתם (ישעיה כה) זה יי קוינו לו. וכאין אנון צדיקניא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עלאה למחוי בשמיה רשימין. ואיהו שוי שמקו בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח, וכתוב (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דרנא (קרא) והכא דרנא אחרא. כמה דאת אמר (ישעיה ו) ואראה את ה'. ואראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרנא דיליה קדשא בריך הוא ממש קרי ליה יעקב. אבל הכא א"ת, לאכללא שכינתא.

מנא הוה ידע. אלא בשעתא דלייט קדשא בריך הוא עלמא דכתיב ארוורה

האדמה בעבורך. אמר אדם קמי (דף נח ע"ב)

שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוורה האדמה ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

במותך. והיו מחכים עד שעה שנולד נח. וכיון שנולד, ראה אותו מהול רשום באות הקדש, וראה שכניה דבוקה עמו, ואז קרא את שמו על מה שעשה אחר כך.

בתחלה לא היו יודעים לזרע ולקצר ולחרש, והיו עושים עבודת האדמה בידיהם. כיון שבא נח, התקין אמנות להם וכל הכלים שצריכים לתקן את האדמה לעשות פרות. זהו שכתוב זה ינחמנו ממצענו ומעצבון ידינו מן האדמה. שהוא הוציא את הארץ ממה שהתקלה שהיו זורעים חטים - וקוצרים קוצים ודרדרים. ולכן כתוב איש האדמה.

רבי יהודה אמר, איש האדמה, כמו שנאמר (רות א) איש נעמי. משום שנקרא צדיק והוציא את הארץ בקרבן שעשה ממה שהתקלה, שכתוב לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ולכן נקרא איש האדמה, ועל זה קרא לו שם על מה שיבא.

רבי יהודה פתח, (תהלים מז) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. פסוק זה הקימוהו ונתבאר. אבל לכו חזו וגו' (מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה בא) חזות קשה הגד לי. במעשי הקדוש ברוך הוא נגלה נבואה עליונה לבני אדם. אשר שם שמות בארץ - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל) [והוא לשון שממון]. שאלו היו מפעלות יו"ד ה"א וי"ו ה"א - שם קיום בארץ, אבל משום שהיו מפעלות השם של אלהים - שם שמות בארץ. אמר לו רבי חייא, כעת התעוררת לזה? לא כף אני אמרתי לו, משום שבין שם זה ובין שם זה הכל הוא שבת. אבל אני אמרתי לו כמו שהעירו

יהא עלמא בלטיותא. אמר ליה עד דיתיליד לך בן מהול כגוונא דילך. והיו מחפאן עד שעתא דאתיליד נח. וכיון דאתיליד חמא ליה גזיר רשים באת קדישא. וחמא שכינתא מתדבקא בהדיה. פדין קרא שמייה על מה דעביד לבתר.

בקרמותא לא הוו ידעי למזרע ולמחצד ולמחרש והוו עבדי פולחנא דארעא בידיהו. כיון דאתא נח אתקין אומנותא להו וכל מאנין דצריכין לתקנא ארעא למעבד פירין. קדא הוא דכתיב זה ינחמנו ממצענו ומעצבון ידינו, מן האדמה. דאיהו אפיק ארעא ממה דאתלטייא. דהוו זרעין חטין וקצרין גובין ודרדרין. ובגיני כף פתיב איש האדמה.

רבי יהודה אמר איש האדמה כמה דאת אמר, (רות א) איש נעמי. בגין דאקרי צדיק ואפיק לה לארעא בקרבנא דעבד ממה דאתלטייא דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ובגין דא אקרי איש האדמה. ועל דא קרא ליה שמא על מה דייתי.

רבי יהודה פתח (תהלים מז) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. האי קרא אוקמוה ואתמר. אבל לכו חזו וגו'. (פאי חזו כמה דאת אמר, (ישעיה בא) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקדשא ברוך הוא אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות בארץ. שמות ודאי דהא שמא גרים לבלא) (והוא לשון שממון) דאלו הוו מפעלות יוד הא ואו הא שם קיום בארץ, אבל בגין דהוו מפעלות שמא דאלהים שם שמות בארץ. אמר ליה רבי חייא השתא אתעררת להאי לאו, אנא הכי אמינא ליה. בגין דבין שמא דא ובין שמא דא כלא הוא שבחא.

החברים ששם שמות. שמות בארץ, שמות ממש ושם בארץ, ולמה? בשביל להשתמש בהם העולם ולהיות קיום בעולם.

רבי יצחק אמר, הכל הוא, ואפילו מה שאמר רבי יהודה - יפה אמר. שאלו העולם יהיה בשם הרחמים, יתקיים העולם. אבל משום שהעולם נברא על דין ועומד על דין, שם שמות בארץ, ויפה הוא, שאלמלא כף לא יוכל העולם להתקיים מלפני חטאי בני האדם.

בא ראה, כשנולד נח קראו לו על שם של נחמה (נח - נח לו, נח לעולם, נח לאבות, נח לבנים, נח לעליונים, נח לתחתונים, נח לעולם הזה, נח לעולם הבא) ושיהיה [ולחיות] השם גורם. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כף. נח בהפוך אותיות - ח"ן, כמו שנאמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי, חן הינו נח. בצדיקים, השם שלהם גורם לטוב. ברשעים, השם שלהם גורם לרע. בנח כתוב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור יהודה התהפכו אותיותיו לרע. ע"ר ר"ע. רע בעיני ה'.

בא ראה, כיון שנולד נח, ראה את מעשי בני האדם שהם חוטאים לפני הקדוש ברוך הוא, והיה גונז עצמו ועסק בעבודת רבוננו כדי לא ללכת בדרךם. וכי תאמר, במה הוא עסק? באותו ספר של אדם וספר של חנוך. והיה עוסק בהם לעבד את רבוננו.

בא ראה שפך הוא, שהרי מאיפה ידע נח להקריב קרבן לרבוננו? אלא משום שמצא חכמה על מה העולם עומד, וידע שהוא עומד על הקרבן, ואלמלא הקרבן לא היו עומדים עליונים ותחתונים.

אבל אַנא אַמינא ליה פְּמָה דְּאַתְעָרוּ חֲבָרְיָא דְשׁוּי שְׁמָהּ. שמות בארץ שמות ממש (שם בארץ ואמאי בנין לאשתמשא בהו עלמא ולמחור קיומא בעלמא).

רבי יצחק אמר פלא הוא. ואפילו מה דאמר רבי יהודה שפיר קאמר. דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי יתקיים עלמא, אבל בגין דאתפרי עלמא על דינא וקיימא על דינא שם שמות בארץ ושפיר הוא דאלמלא כף לא יכיל עלמא לאתקיימא מקמי חוביהון דבני נשא.

תא חזי, נח פד אתייליד קרון ליה על שמא דנחמה (נח, נחמה ליה, נחמה לעלמא, נחמה לאביו, נחמה לבניו, נחמה לעליוני, נחמה לתחתיו, נחמה לעלמא דין, נחמה לעלמא דאתי) ולהוי (ד"א ולמחור) שמא גרים. אבל (נ"א לבני) קדשא ברין הוא לאו הכי. נח בהפוך אתוון חן פמה דאת אמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי חן הינו נח. בצדיקייא שמייהון גרים לטב. בחייביא שמייהון גרים לביש. בנח פתיב ונח מצא חן בעיני יי. בער בכור יהודה אתהפכו אתווי לביש. ע"ר ר"ע. רע בעיני יי.

תא חזי, כיון דאתייליד נח חמא עובדיהון דבני נשא דאנון חטאון קמי קדשא ברין הוא, והוה גניז גרמיה ואשתדל בפולחנא דמאריה. בגין דלא למהן באורחיהו. וכי תימא במה אשתדל. בההוא ספרא דאדם וספרא דחנוך והוה אשתדל בהו למפלח למריה.

תא חזי, דהכי הוא דהא נח מנא הוה ידע לקרב קרבנא למריה. אלא בגין דאשפח חכמתא על מה מתקיים עלמא וידע דעל קרבנא מתקיים. ואלמלא קרבנא לא הוו קיימי עלאי ותתאי.

רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר בנו ורבי יוסי ורבי חזי' עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר לאביו, הדרך מתקנת לפנינו, רוצים לשמע דברי תורה פתח רבי שמעון ואמר, (קהלת ט) וגם בדרך פשהסכל הלך לבו חסר וגו'. כשבן אדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקדוש ברוך הוא, עד שלא יצא לדרך צריך להמליך בו ולהתפלל לפניו על דרכו, כמו ששינונו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. שהרי השכינה לא נפרדת ממנו. וכו' שלא מאמין ברבוננו, מה כתוב בו? וגם בדרך ששהסכל הלך לבו חסר. מי זה לבו? זה הקדוש ברוך הוא שלא ילך עמו בדרך וגורע מסיועו בדרך. משום שאותו בן אדם שלא מאמין ברבוננו, עד שלא יצא לדרך לא בקש את סיוע רבוננו.

ואפילו בדרך פשהוא הולך, לא עוסק בדברי תורה, ולכן לבו חסר, שאינו הולך יחד עם רבוננו ולא נמצא בדרך. ואומר לכל סכל הוא - ואפלו כששומע דבר אמונה של רבוננו, הוא אומר שזו טפשות לעסק בזה. כמו זה ששאלו לכן אדם על אות הברית שרשמו בבשר האדם, ואומר שלא דבר אמונה הוא. שמע זאת רבי ייבא הזקן והסתפל בו, ונעשה גל של עצמות. ואנו בדרך הזו בסיוע הקדוש ברוך הוא רוצים לומר דברי תורה.

פתח ואמר, (תהלים פו) הורני ה' ורפך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך. פסוק זה קשה, שהרי שנינו, הכל ביד הקדוש ברוך הוא חוץ מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את זה

רבי שמעון היה אזיל בארחה והיו עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חזי'.

עד דהו אולי, אמר רבי אלעזר לאבוהי ארחה מתקנא קמן בעינן למשמע מלי דאורייתא. פתח רבי שמעון ואמר (קהלת ט) גם בדרך פשהסכל הולך לבו חסר וגו'. כד בר נש בעי לאתקנא ארחיה קמי קדשא בריך הוא. עד לא יפוק לארחה בעי לאמלכא ביה ולצלי קמיה על ארחיה. כמה דתנינן דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינתא לא אתפרשא מניה.

ומאן דאיהו לא מהימנא במריה, מה כתיב (דף נט ע"א)

הולך לבו חסר. מאן לבו. דא קדשא בריך הוא דלא יהי עמיה בארחה וגרע מן סיעתיה בארחיה. בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה עד לא יפוק בארחה לא בעי סיעתא דמאריה.

ואפילו בארחה כד איהו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא. ובגיני כך לבו

חסר דלא אזיל בהדיה דמריה ולא אשתכח בארחיה. ואמר לכל סכל הוא, אפלו כד שמע מלה דמהימנותא דמאריה, הוא אמר דטפשותא הוא לאשתדלא ביה. פהאי דשאלו לבר נש על את קיימא דרשימו בבשריה דבר נש. ואמר לאו איהו מהימנותא. שמע רב ייבא סבא ואסתפל ביה ואתעביד תלא דגרמי. ואנן פהאי אורחא בסיעתא דקדשא בריך הוא בעינן למימר מלי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים פו) הורני יי ורפך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך. האי

קרא קשיא. דהא תנינן כלא היא בידי דקדשא בריך הוא, בר למהוי

מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֶּא דְדוּד
כֶּף אָמַר, הוֹרְנִי ה' דְּרַכְךָ - אוֹתָהּ
דְּרַךְ מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּת עֵינַי
וְלַדְעַת אוֹתוֹ. אַחַר כֶּף אֶהְלֵךְ
בְּאַמְתָּךְ - אֵלֶיךָ בְּדְרַךְ אָמֵת וְלֹא
אֶסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. יַחַד
לְבָבִי - מַה זֶה לְבָבִי? כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי.
וְכָל זֶה אֲנִי מִבְקֵשׁ לִירְאָה אֶת
שְׁמֶךָ. לְהַדְבִּיק בִּירְאָתְךָ, לְשַׁמֵּר
אֶת דְּרָכֶי כְּרֵאוֹי. לִירְאָה שְׁמֶךָ -
מִקּוֹם חֻלְקִי שָׁבוּ שְׂרוּיָה הִירְאָה
לִירָא.

בֵּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שִׁירָא אֶת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂרוּיָה עִמּוֹ
הָאֱמוּנָה כְּרֵאוֹי, שְׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם
הוּא שְׁלָם בְּעִבּוּדַת רְבוּנוֹ. וְיָמִי
שְׁלֵא שְׂרוּיָה בּוֹ יִרְאֵת רְבוּנוֹ, לֹא
שְׂרוּיָה בּוֹ אֱמוּנָה, וְאֵינּוּ כְּדָאֵי
לְהִיּוֹת לוֹ חֻלְקָא לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֶרְחַ
צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד
נִכּוֹן הַיּוֹם. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
בִּיקְרָם.

בֵּא רְאֵה מַה כְּתוּב, וְאֶרְחַ
צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ. מַה זֶה כְּאוֹר
נֶגְהָ? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הַמְּאִיר
שֶׁבְּרֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, זֶהוּ שֶׁגִּנֵּז
לְצְדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ
וְאוֹר - שֶׁהוּא עוֹלָה כְּאוֹרוֹ תְּמִיד
וְלֹא גוֹרַע מִמֶּנּוּ. אֲכַל בְּרִשְׁעִים
מַה כְּתוּב? (שם) דְּרַךְ רִשְׁעִים
כְּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא
יָדְעוּ - וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֵלֶּא
רִשְׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרַךְ עֲקָמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל
לְהֵם [שם] שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְדוֹן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
וְלְהַכְנִיסָם בְּדִין גִּיהֵנָם. וְהֵם
צוֹרְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שְׁלֵא
הִרְפַּנְנוּ אֲזַנִּים וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ

זַכָּאָה אוֹ חֵיבָא. וְדוּד הִיךְ תִּבְעֵ דָא מַעֵם
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵלֶּא דְדוּד הָכִי קָאֱמַר. הוֹרְנִי
יְי דְרַכְךָ. הֵהוּא אֶרְחַ מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּתָהּ
עֵינַי וְלִמְנַדַּע לִיָּהּ, וְלִבְתָּר אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ
אִיְהוּ בְּאַרְחַ קְשׁוּט וְלֹא אֶסְטָה לְיָמִינָא
וְלִשְׂמָאלָא. יַחַד לְבָבִי מֵאֵן לְבָבִי. כְּמַה דְאֶתְּ
אָמַר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא
תִּבְעֵ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאַתְדַּבְקָא בְּדַחְלַתְךָ,
לְאַסְתַּמְרָא אוֹרְחֵי כְדָקָא יָאוּת. לִירְאָה שְׁמֶךָ
אֶתְר חוֹלְקֵי דְבִיָּה שְׂרִיא דַחְלַתָּא לְמַדְחַל.

תָּא חֲזִי, כָּל בֶּר נֶשׁ דְּדַחִיל לִיָּהּ לְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא
יָאוּת דִּהֵא הֵהוּא בֶּר נֶשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא
דְּמַרְיָה. וּמֵאֵן דָּלָא שְׂרִיא בִיָּהּ דַּחְלָא דְּמַרְיָה
לֹא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא וְלֹאוּ אִיְהוּ כְּדָאֵי
לְמַהוּי לִיָּהּ חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֶתִי.

תָּו פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֶרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
נוֹגֵה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. זַכָּאִין
אֲנוּן צְדִיקָנָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי
דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי בִיקְרֵיהוּן.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתוּב וְאֶרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
נוֹגֵה. מָאִי כְּאוֹר נוֹגֵה. כִּהֵהוּא נְהוּרָא
דְּנִהִיר דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא
דְּבְרֵאשִׁית, דָּא הוּא דְּגִנִּיז לוֹן לְצְדִיקָנָא
לְעֵלְמָא דְאֶתִי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְאִיְהוּ סְלִיק
בְּנִהוּרִיָּה תְּדִיר וְלֹא גִרַע מִנִּיהָ. אֲכַל בְּחֵיבָא
מַה כְּתוּב, (משלי ד) דְּרַךְ רִשְׁעִים כְּאֶפְלָה, לֹא
יָדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא יָדְעוּ, וְכִי לֹא יָדְעִין.

אֵלֶּא חֵיבָא אֲזִלִּי בְּעֵקְמוֹ דְאֶרְחַא כִּהֵאִי
עֵלְמָא. וְלֹא בְּעָאן לְאַסְתַּכְּלָא דְזַמִּין (ד"א ל"ג לוֹן)
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן לְהוּ כִּהֵהוּא עֵלְמָא
וְלֹאֲעֵלָאָה לוֹן בְּדִינָא דְגִיְהֵנָם. וְאֲנוּן צְוֹרְחִין
וְאֶמְרִין וְוִי לָן דָּלָא אוֹרִיכְנָא אוֹדְנִין וְלֹא

בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים:
יֵי לָנוּ!

בֵּא רְאֵה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם
הַבָּא וּלְתַתּ לָהֶם שְׂכָר חֻלְקָם,
מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֵט לְעַמֵּד
עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עֵין
לֹא רֵאתָה אֱלֹהִים זולָתָךְ יַעֲשֶׂה
לְמַחְפָּה לוֹ. וְכָתוּב (שם סו) וַיֵּצְאוּ
וַיֵּרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים
בִּי. וְכָתוּב (מלאכי א) וְעִסְוֹתֶם
רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַח תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עָלֵיהֶם כְּתוּב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ. וְכָתוּב (תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים
יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֵת
כְּנִיָּךְ. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נח. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח,
(ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעִי
מַעֲשֶׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּגִלְלָה
יִזְכּוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא רְאֵה, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק
לְעוֹלָם הַבָּא, מֵהַ טַעַם? מִשּׁוּם
שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לב)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקּוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל זֶה,
יִשְׂרָאֵל שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית וְקִבְּלוּ
אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם
הַבָּא.

וְרֵא עוֹד, אֵלֶּא מִשּׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ
צַדִּיקִים. מִכָּאן לְמַדְּנוּ, כָּל מִי
שֶׁשּׂוּמֵר הַבְּרִית הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צַדִּיק. מִנַּיִן
לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֵת
בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק.
וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

אֲצִיתָנָא בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרִי ווי
דָּא.

תָּא חֲזִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לִוְן
לְצַדִּיקָיָא לְעֲלֵמָא דְאַתִּי, וּלְמִיָּהֵב לִוְן
אַגְר חוֹלְקֵהוּן אַתְר דְּעִינָא לֹא שְׁלֵטָא לְמִיקָם
עָלֵיהָ כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה סד) עֵין לֹא רֵאתָה
אֱלֹהִים זולָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ. וְכָתִיב, (ישעיה
סו) וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי.
וְכָתִיב, (מלאכי א) וְעִסְוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַח
תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זְכָאִין אַנוּן צַדִּיקָיָא
בְּעֲלֵמָא דִּין וּבְעֲלֵמָא דְאַתִּי. עָלֵייהוּ כְּתִיב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וְכָתִיב,
(תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל
אֵת כְּנִיָּךְ. בְּרוּךְ יֵי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

(דף נט ע"ב)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נח, רַבִּי חֵיִיא פְּתַח (ישעיה ס)
וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
נֶצֶר מְטַעִי מַעֲשֶׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. זְכָאִין אַנוּן
יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְּעֵי אֶרְחִין
דְּאוֹרֵייתָא, דְּבִגְיִנָּה יִזְפוּן לְעֲלֵמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כָּל יִשְׂרָאֵל אֵית לִוְן חוֹלְקָא לְעֲלֵמָא
דְאַתִּי. מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְּנִטְרִין בְּרִית
דְּעֲלֵמָא אַתְקִיִּים עָלֵיהָ. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ירמיה
לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם
וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרִי בְּרִית
וְקִבְּלוּ לֵיהָ אֵית לִוְן חוֹלְקָא בְּעֲלֵמָא דְאַתִּי.

וְרֵא עוֹד אֵלֶּא בְּגִין כֶּף אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן
אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנִטְרִי הֵאִי בְּרִית
דְּעֲלֵמָא אַתְקִיִּים עָלֵיהָ. אִקְרִי צַדִּיק. מִנָּא לִן
מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנִטְרִי לֵיהָ לְבְּרִית עֲלֵמָא, זָכָה
דְּאִקְרִי צַדִּיק. וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא. וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) פי בו שבת. וכתיב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אתרא.

תא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוה פדוגמא (דא) דלעילא. נח פתיב ביה ברית דכתיב והקימותי את בריתי אתך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כך (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם פתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהוי הוא בארעא

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא. וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) פי בו שבת. וכתיב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אתרא.

תא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוה פדוגמא (דא) דלעילא. נח פתיב ביה ברית דכתיב והקימותי את בריתי אתך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כך (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם פתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהוי הוא בארעא

נפרד ממנו לעולמים, ושיהיה הוא בארץ כמו שלמעלה איש צדיק יסוד העולם. ברית שלום, שלום של העולם. איש האדמה ודאי. ועל זה (בראשית 1) ונח מצא חן בעיני יי'. חן בעיני ה'.

תמים היה בדרתיו, מה זה בדרתיו? אלה אותם שיצאו ממנו. הוא השלים את כלם, והוא היה שלם מכלם. תמים היה - שנולד מהול, שכתוב התהלה לפני והיה תמים. בדרתיו - ולא בדרות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעולם).

בא ראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתבה בחבור אחד להפנס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם פראוי. אחר כך מה כתוב? (שם ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה? כמו שנאמר (שם א) ומשם יפרד. משם נמצא פרוד והתפזרו תולדות לכל הצדדים והכל אחד פדגמא אחת. משום כך אלה תולדות נח. אלה ודאי. שהרי יסוד העולם הוא שעושה תולדות לקיים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה בכחו נוקב סלע ושובר. כך זה בודאי. ובא וראה, משעור התבה גם כך זה.

תוספתא

למה נח נח פעמים? אלא כל צדיק וצדיק שבעולם יש לו שתי רוחות - רוח אחת בעולם הזה, ורוח אחת בעולם הבא. וכך תמצא בכל הצדיקים: משה, אברהם, יעקב, אברהם, שמואל, שמואל, שם. פרט ליצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שיצחק, בשעה שנקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו

כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא. ברית שלום שלמא דעלמא. איש האדמה ודאי. ועל דא (בראשית 1) ונח מצא חן בעיני יי'. תמים היה בדרותיו. מאי בדרותיו, אלין אנון דנפקו מניה. הוא אשלים לכלהו. והוא הוה שלים מפלהו. תמים היה דאתייליד מהול דכתיב התהלה לפני והיה תמים. בדרותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא).

תא חזי, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למיהוי בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה, ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב, (בראשית ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה. כמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד. דמתמן אשתכח פרודא ואתבררו תולדות לכל סטרין וכלא חד פדוגמא חדא. בגיני כך אלה תולדות נח. אלה ודאי. דהא יסודא דעלמא איהו דעביד (דף ט ע"א) תולדות לקיימא בארעא. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר. כך הוא ודאי. ותא חזי, משיעורא דתיבותא אוף נמי הכי הוא.

תוספתא

למה נח נח תרי זמני. אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרי רוחין. רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי. והכי תשפח בכלהו צדיקי משה, משה, יעקב, יעקב, אברהם, אברהם, שמואל, שמואל, שם שם. פר מיצחק דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו. בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהות ביה פהאי עלמא. וכיון דאתמר ביה באברהם, ברוד מניה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי. בגין דא תשפח דלא יחד קדשא ברין הוא שמייה אלא על יצחק בגין דאתחשב פמת ועל דא רמז קרא ואמר (איוב ז) הן בקדושי לא נאמין וגו'.

בעולם הזה. וכיון שנאמר באברהם ברוך מתייה המתיים, שבה אליו נשמתו של העולם הבא. משום זה תמצא שלא יחד הקדוש ברוך הוא את שמו אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. ועל זה רמז הכתוב ואמר (איוב טו)

הן בקדשו לא יאמין וגו'. דבר אחר אלה תולדות, משום שהיה צדיק שבח אותו פעמים. תמים היה בדרתיו, אבל בדורות אחרים אינו נחשב לכלום, כמו דורו של אברהם ודור משה ודור דוד. דבר אחר, ראה מה עשה בדור שכלם רשעים, קל וחומר אלו היה בדור שכלם צדיקים.

ע"כ התוספתא

רבי אלעזר פתח, (תהלים מז) לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. הפסוק הזה הרי נתבאר, ובארוהו. אבל לכו חזו, מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה כב) חזות קשה הגד לי. במעשיו שהקדוש ברוך הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לבני אדם. אשר שם שמות - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל.

כתוב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', למה כאן לאמר? ולמה זה? אלא לאמר זו האשה. זה זה צדיק. [כמו כמו שהקדוש ברוך הוא קרא לו נח, מנחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קרא לו נח, וימי הוא? ארץ הקדושה. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה בנבואה עליונה. (נ"א) זה זה צדיק, [בן נח (לאמר, נח) זה צדיק. לאמר זו נקבה, משום שלא נקדים זה מזה. אמר רבי יצחק, לאמר זו ארץ הקדושה] [וזה אמת]. כתוב כאן זה ינחמנו, וכתוב שם (ישעיה כב) זה ה' קוינו לו. אשריהם הצדיקים

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגה אחרת (ר"א אמת) וכאן דרגה אחרת, (נ"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') בכתוב (שם ו) ואראה את ה'. ולא

דבר אחר אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני. תמים היה בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד. דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים, קל וחומר אלו היה בדרא דכלהו צדיקים: (עד כאן תוספתא)

רבי אלעזר פתח (תהלים מז) לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ. האי קרא הא אתמר ואוקמוה. אבל לכו חזו, מאי חזו. כמא דאת אמר, (ישעיה כב) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקדשא בריך הוא עביד, אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות שמות ודאי, דהא שמה גרים לכלא.

כתיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא

לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. (כמו כמו דקדשא בריך הוא קרא ליה נח ויחא דארעא. לאמר, מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח. וימאן איהו ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא עלאה) (נ"א זה דא צדיק וכן נח (לאמר, נח) דא צדיק. לאמר דא נקבא. בגין דלא מתפרשן דא מן דא. אמר רבי יצחק לאמר

דא ארעא קדישא) [וזה אמת] כתיב הכא זה ינחמנו, וכתוב התם (ישעיה כב) זה יי קוינו לו. זכאין אנון צדיקאי דרשימין ברשימו דגושפנא דמלפא למהוי בשמיה רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא פדקא יאות.

כתיב ויקרא את שמו נח. וכתוב, ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דרגא אחרא (ר"א דרא) והכא דרגא אחרא. (נ"א את, כמה דאת אמר ואראה את יי) פדכתיב, (ישעיה ו) ואראה את יי. ואראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא בנח ויקרא את שמו נח.

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגה אחרת (ר"א אמת) וכאן דרגה אחרת, (נ"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') בכתוב (שם ו) ואראה את ה'. ולא

כתוב אלא את ה', גם כן בנח ויקרא את שמו נח. ויקרא שמו יעקב - דרְגָה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב. אבל כפאן את - להכליל את השכינה

[נ"א שהיא דרְגָה אחרת למטה].

אֲרָה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח, (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו טוב איש - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, כמו שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, וכתוב (שמות טו) ה' איש מלחמה. לכל הנה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון ממנו. יכלכל דבריו במשפט - שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנגמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש - זה צדיק, שכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכלם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. תולדות של העולם מי הם? אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה מקום שלעמק הכל. מתעטר מלמטה בפה? בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. למה [כאן] בורך בתחלה ואחר כך בארץ?

ויקרא שמו יעקב דרְגָא דיליה, קדשא בריך הוא ממש קרא ליה יעקב. אבל הכא את לאתפללא שכינתא. (נ"א דהיא דרְגָא אחרת למתא) :

אֲרָה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש, דא קדשא בריך הוא דאקרי טוב. כמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. להאי כל חונן ומלוה. לאתר דלית ליה מדיליה. והוא אתר מניה אתון יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט כמה דאת אמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש, דא צדיק דכתיב, (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב, (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר פלא חד וכלהו מלה חדא אמרו. ודא עביד תולדות בעלמא. תולדות דעלמא מאן אנון. אלין נשמתהון דצדיקיא דאנון איבא דעובדוי דקודשא בריך הוא. רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא בריך הוא מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא. מעילא מאתר דעמיקא דכלא. מתעטר מתתא במה. בנשמתהון דצדיקיא. פדין אתוסף חיים מעילא ומתתא. ואתפלל אתר מקדשא מפל סטרין ובירא אתמלייא וימא אשתלים, וכדין יהב לכלא.

כתיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. למה [כאן] בורך בתחלה ואחר כך בארץ?

שְׁהָרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רִיק
שְׂאִינוּ נּוֹבַע. בָּאֵר - מִים
שְׁנוּבְעִים? אֶלָּא הַכֵּל מְקוּם אֶחָד
הוּא. אֶלָּא מְקוּם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א
שְׁהַעֲנִי] אֶחָדִים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׂאִין
לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוּתָנִים
לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דַּל"ת. אַחַר כֶּף
נַעֲשֶׂה בָּאֵר שֶׁהוּא נּוֹבַע וּמִלֵּא
[שְׁמֹתָמֵלֵא] מְכַל הַצְּדִידִים, וּמִיָּהוּ?
ה"א. מִתְּמַלְּאֵת מִלְּמַעְלָה וְנוֹבַעַת
מִלְּמַטָּה. מִתְּמַלְּאֵת מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ
שְׂאֵמְרָנוּ, וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה
מִנְּשֹׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ - זֶה
דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁכַתוּב בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב' כג)
מִי יִשְׁקֵנִי מִים מִבְּאֵר בֵּית לַחֶם.
וְנוֹזְלִים - זֶה אַבְרָהָם. מֵתוֹךְ - זֶה
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ - זֶה
יַצְחָק, שֶׁנִּקְרָא בָּאֵר מִים חַיִּים. הָרִי
בְּפִסּוּק הַזֶּה נִמְצְאָת הַמְּרַכְבָּה
הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
הַמְּלָךְ הַתַּחֲבֵר עִמָּם. יֵשׁ מִי
שְׂיֵאמֶר, וְנוֹזְלִים - זֶה יַצְחָק. מֵתוֹךְ
- זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ
- זֶה אֶהְרֹן, שֶׁנִּקְרָא בָּאֵר מִים
חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלָךְ שֶׁהַתַּחֲבֵר
עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא
כְּאֲשֶׁר נִכְנַסְתָּ בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת
מִים כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים
הַזְּכָרִיִּים. כֶּף כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל לֹא
מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשָׁה-
בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצְּדִיקִים
שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוֹ נּוֹבְעִים מִים
מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַכֵּל
נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וְאֶהְרֹן אַחַת]
וְקָשׁוּר אֶחָד. וְזֵהוּ רְצוֹן שֶׁל הַכֵּל
וְהַטִּייל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל
עִם נְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

בֵּא רְאֵה, כֹּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גֵּן
הַעֲדָן לֹא יוֹצְאִים מִצְדִּיק אֶלָּא
כְּשֶׁנִּכְנָס בְּתוֹכָהּ הַזֶּה בְּחִבּוּר אֶחָד,

מֵתוֹךְ בָּאֵרָךְ. אֶמְאִי (הָבֵא) בּוֹרָךְ בְּקַדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר בָּאֵרָךְ. דְּהָא בּוֹר לֹא אֶקְרִי אֶלָּא
רִיקְנִיָּא דְלֹא נְבִיעַ. בָּאֵר מִיִּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא
כֹּלָּא אַתְרַּח חַד הוּא. אֶלָּא אַתְרַּח דְּמִסְפְּנֵי (נ"א
דְּמִסְפְּנֵי) אַחֲרֵיךְ בֵּיה אֶקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה
מְדִילִיה אֶלָּא מֵה דִּיהֲבִין בְּגוּיָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
דְּלִי"ת. לְבַתֵּר אַתְעֵבִיד בָּאֵר דְּאִיהוּ נְבִיעַ
וּמְלִיָּא (ד"א דְּמְלִיָּא) מְכַל סְטְרִין. וּמֵאֵן אִיהוּ
ה"א. אַתְמְלִיָּא מְעִילָא (דף ס ע"ב) וְנִבְעִיעַ
מִתְּפֵא. אַתְמְלִיָּא מְעִילָא כְּמָה דְּאֶמְרִין.
וְנִבְעִיעַ מִתְּפֵא מִנְּשִׁמְתַּהוּן דְּצְדִיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ, דָּא דְּוֹד מְלָפָא
דְּכַתִּיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל ב' כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים
מִבּוֹר בֵּית לַחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מֵתוֹךְ,
דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא
יַצְחָק דְּאֶקְרִי בָּאֵר מִים חַיִּים. הָא בְּהֵאֵי קְרָא
אֲשַׁתְּכַח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מֵאֲבָהֶן. וְדוֹד
מְלָפָא אַתְחַבֵּר עִמָּהוּן. אִית מֵאֵן דְּיִימֶר,
וְנוֹזְלִים דָּא יַצְחָק. מֵתוֹךְ דָּא מִשָּׁה דְּאִיהוּ
בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא אֶהְרֹן דְּאֶתְקְרִי בָּאֵר
מִים חַיִּים. וְדוֹד מְלָפָא דְּאֶתְחַבֵּר עִמָּהוּן.

תִּיאוּבְתָא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא לָאוּ אִיהוּ
אֶלָּא כַּד עֵייל רוּחָא בָּהּ וְאֲשַׁדַּת
מִיָּא לְקַבְּלָא מִיִּין עֲלָאִין דְּכוּרִין. כֶּף כְּנַסְתָּ
יִשְׂרָאֵל לֹא אַתְעַרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבֵּי קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְּצְדִיקָא דְּעֲאֲלִין
בְּגוּיָהּ. וְכַדִּין נְבִיעִין מִיָּא מְגוּוּהָ לְקַבְּלָא מִיִּין
דְּכּוּרָא. וְכֹלָּא אַתְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (פ"א
וְצְבוּרָא חָדָא) וְצְבוּרָא חָדָא וְקָשׁוּרָא חָדָא. וְדָא
הוּא רַעוּא דְּכֹלָּא וְטִיּוּלָא דְּמְטִייל קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּנְשִׁמְתַּהוּן דְּצְדִיקָא.

תָּא חֲזִי, כֹּל אֲנוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְּעֲדָן לֹא
נִפְקִין מִצְדִּיק. אֶלָּא כַּד עֵייל בְּהֵאֵי תִיבָה בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכֹלָּא גְנִיזִין

והכל גנוזים ביה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתבה, והתפנסו הכל ביה והיו גנוזים ביה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה - מתוך תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה, זה כמו זה. (מתוך) וכאן התקיים העולם ולא מקדם לזה, שמשום כך כתוב ונולדים מתוך בארץ, וכתוב וילד נח שלשה בנים.

והשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה, כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת הארץ לפני האלהים - בהתחלה לפני האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו בגלוי. זהו שכתוב ותמלא הארץ חמס, שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני גונים.

אלה תולדות נח - רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבוננו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבוננו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח. תולדת נח לשבת. שהעמידם בעולם. ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

בה. ולכתר מינה נפקין. אוף הקא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתכנש פלא בה והווי גניזין בה. ולכתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא הנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (מגו) והקא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא. דבגיני כך כתיב ונולדים מתוך בארץ. וכתוב וילד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה ונ' בכתוב כרף סב א) :

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהים כתיב.

רבי יוסי אמר אנה אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הווי עבדי באתגלייא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא דא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגין כך בתרי גווי אמר קרא.

אלה תולדות נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לכתר אקרון בני האדם. ולא לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בנוי דהוה דעבר על פקודא דמריה. כיון דאתא נח, אקרון בני עלמא על שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא. ולא תולדות האדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כָּף, הָרִי פְּתוּב אַחַר כָּף, וַיֵּרֶד ה' לִרְאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׂאָדָם [שְׂהָטָא ד"א חָטָא] לִפְנֵי רַבּוֹנוּ, טוֹב לוֹ שְׂלֵא נִבְרָא וְלֹא יִכְתּוּב עָלָיו הַפְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אֲלֵא בֵּא רְאָה, כְּתוּב (מִשְׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּאֶשֶׁר הִבֵּן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כָּלֵם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שְׂחָטָא וְעֵבֶר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוּ, כְּשֶׁבָאוּ אוֹתָם שְׁמֵרְדוּ בְּרַבּוֹנָם מִה פְּתוּב? אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הִרְאִישׁוֹן שְׁמֵרְד בְּרַבּוֹנוּ וְעֵבֶר עַל מִצְוֹתוֹ, וְלִכְן אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא הִרְאִישׁוֹנִים. אֵלֶּה שְׂיִצְאוּ וּנְכַסְסוּ לְתוֹף הַתְּבָה וְהוֹצִיאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם שְׂיִצְא מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיָא אוֹתָם מִשָּׁם.

בֵּא רְאָה, אֵלֶּה הוֹצִיָא אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן, לֹא הָיוּ מִשְׁמַדִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נִחְשָׁף אִוַּר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכָלֵם הָיוּ קְיָמִים לְעוֹלָמִים, וְאִפְלוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לֹא עָמְדוּ לִפְנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִיו וְחֻכְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל בִּיּוֹן שְׁגָרָם הַחֲטָא וַיִּצְא מִגֵּן עֵדֶן וַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת בַּחוּץ, לֹא הִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם וְלֹא הָיוּ פְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וְכִי אִיךָ יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת שָׁם, שְׁהָרִי אֲלֵמְלָא לֹא נִמְשָׁף עָלָיו יִצְר הָרַע וְחָטָא, יִתְקַיֵּם הוּא בְּעוֹלָם לְבָדוּ וְלֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אֲלֵמְלָא שְׂחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָה וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם יִצְר הָרַע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תוֹלְדוֹת וְלֹא כְּבָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרָיִם לְעוֹלָם.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתוּב לְבַתָּר וַיֵּרֶד יי לִרְאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיָּה בְּגִין דְּאָדָם (דְּחָטָא ד"א חָטָא) קָמִי מְרִיָּה טַב לִיָּה דְּלֵא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עָלֵיהּ הָאִי קָרָא.

אֲלֵא תָא חֲזִי, פְּתוּב (מִשְׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְּכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְטַב. וְכַד אִיהוּ בִישׁ, כָּלֵא דְּכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְּמְרִיָּה, פֶּד אֶתוּ אַנּוּן דְּמֵרְדוּ בְּמְרִיָּהוּן מִה כְּתוּב אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי דְּאָדָם קְדַמָּא דְּמֵרְד בְּמְרִיָּה וְעֵבֶר עַל פְּקוּדֵיהּ. וּבְגִינֵי כָף אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא קְדַמָּאִי. אֵלֶּה דְּנִפְקוּ וְעָאלוּ גוּ תִיבָה וְאִפִּיקוּ תוֹלְדֵין לְעוֹלָמִין וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם דְּנִפְק מִגֵּנְתָא דְּעֵדֶן וְלֹא אִפִּיק לוֹן מִתְּמָן.

תָּא חֲזִי, אֵלֶּה אִפִּיק אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּנְתָא דְּעֵדֶן, לֹא יִשְׁתַּצּוֹן לְדָרֵי דְּרִין. וְלֹא אֶתְחַשֵּׁן נְהוּרָא דְּסִיְהָרָא לְעוֹלָמִין. וְכִלְהוּ הוּוּ קְיָיִמִין לְעוֹלָמִין. וְאִפִּילוּ מִלְּאֲכִי עֲלָאִי לֹא קְיָיִמִי קְמִיָּהוּ בְּנְהוּרָא וְזִיוָא וְחֻכְמָתָא. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל בִּיּוֹן דְּגָרִים (דָּף טָא ע"א) חֲטָאָה וְנִפְק אִיהוּ מִגֵּנְתָא דְּעֵדֶן וְעֵבֶד תוֹלְדוֹת לְבָר. לֹא אֶתְקַיְיְמוּ בְּעֲלָמָא וְלֹא הָיוּ כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה וְכִי הִיךָ יִכְלִין לְמַעֲבֵד תוֹלְדוֹת תְּמָן דְּהָא אֲלֵמְלָא לֹא אֶתְמַשִּׁיךְ עָלֵיהּ יִצְר הָרַע וְחָטָא אֶתְקַיְיִם אִיהוּ בְּעֲלָמָא בְּלַחֲדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תוֹלְדוֹת. כְּגוֹוֹנָא דָא אֲלֵמְלָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאִמְשִׁיכוּ עָלֵיהּ יִצְר הָרַע לֹא עֵבְדוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִין וְלֹא יִיתוּן דְּרִין אַחֲרֵינִין לְעֲלָמָא.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקדש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם ואפשר להם בצד האחר.

אבל אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקדש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. פיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו להשתרש בעולם הזה, עד שפא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתתבה וצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרכם הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז פכיכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין פך לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (ו"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אבל אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרין מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא. פיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרכו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרכם הרעה.

תא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, פדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא. וכדין פלא עלאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחסאן קמי מאריהון, וכדין פכיכול דחזין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עליה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשריא

נשחתת? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכינה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב? (תהלים) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה.

יכול אף בארץ ישראל כן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא כלבדו. בא ראה שארץ ישראל כף היא שלא שורה עליה ממנה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו? מדוד, שכתוב (דברי הימים א-כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפלו באותה שעה הקדוש ברוך הוא היה. כתוב פאן מלאך ה', וכתוב שם (בראשית מח) המלאך הגאל אתי, וכתוב ויסע מלאך האלהים. הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב - משום שלא נמסרה תחת שאר הממנים, וכל דברי העולם יתבישו ממצעשיהם. לרע - פדי שלא ישמחו אלה לשלט עליה. ואם תאמר, והרי כתוב (איכה א) פי ראטה גוים באו מקדשה, והחרבו ביתא ואי לא שולטים

רוחא אחרא עליה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהים דמקיימינן עלמא. אלהים דא שכונתא.

ואם חס ושלום אי ישראל ישתפחו חייבין מה כתיב, (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו' פגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות ביניהון הוה ביניהון שנאה ודבבו.

יכול אף בארעא דישראל כן. והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עליה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. תא חזי, דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עליה ממנא ולא שליחא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. אבל שענתא חדא שריא עליה לחבלא בני נשא. מנלן מדוד דכתיב, (דברי הימים א כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים וכדין אתחבלת ארעא.

אמר רבי אלעזר אפלו בההיא שענתא קדשא בריך הוא הוה. פתיב הכא מלאך ה'. וכתוב ה' (בראשית מח) המלאך הגואל אותי. וכתוב (שמות יד) ויסע מלאך ה' ויטע מלאך ה' ויטע מלאך ה' ויטע מלאך ה'. הן לטוב והן לביש קדשא בריך הוא שליט עליה. לטוב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדייהו. לביש בגין דלא יחדון אנון לשלטאה עליה. ואי תימא (ד"א ל"ג לא) והא כתיב, (איכה א) פי ראטה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא ואי לא שולטין אנון ממנן לא אתחברב מקדשא.

והחרבו ביתא. ואם לא שולטים

בא ראה, כתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, כתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה פנקבה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה כתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כאשה שנשטמאה והסתירה פניה מבעלה. ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה פנקבה שאין לה בושא מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ישיביה. ועל זה וירא כי נשחתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיין שראה אותו, התקין לו שטיח של פסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם?

אמר לו, הרי פרשוה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צנה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צנה מאותם ימים ראשונים עליונים, וכיום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא?! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתיב כי אתה עשית וכתוב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרפם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיה. פנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בנין זכאין למלפא.

והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא מבעלה. ובזמנא דאסגיאנו חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין פי השחית כל (דף טו ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיין דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיקא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמיו אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צנה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד

לֹא יִיתוֹן לְמַחְטֵי. אָמַר לִיָּה לְמַלְכָּא דְהוּהָ לִיָּה מָאן יָקָר, וּבְכָל יוֹמָא הָוָה דְחִיל עַלֵיָּה דְלֹא יתְבַר וְהוּהוּ מְסַתְפַל בֵּיה וְתַקִּין בְּעֵינָיו. לְיוֹמִין אַתָּא בְּרִיה וְאַרְגִּיזוּ לִיָּה לְמַלְכָּא, נָטַל מְלָכָא הֵהוּא מָאן יָקָר וְתַבַּר לִיָּה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב עֲשֵׂה יי אֲשֶׁר זָמַם.

לְמַלְכָּא שְׁהִיָּה לוֹ כְּלֵי יָקָר, וּבְכָל יוֹם הִיָּה פּוֹחַד עַלְיוּ שְׁלֵא יִשְׁבַּר וְהִיָּה מְסַתְפַל בּוֹ וּמַצָּא חֵן בְּעֵינָיו. לְיָמִים בָּא בְּנוֹ וְהַרְגִּיזוּ אֶת הַמְּלָכָּה. לְקַח הַמְּלָכָּה אוֹתוֹ כְּלֵי יָקָר וְשָׁבַר אוֹתוֹ. זְהוּ שְׁכַתּוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

תָּא חֲזִי, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּנֵי בֵי מְקַדְשָׁא הָוָה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְסַתְפַל בֵּיה וְחַבִּיב עַלֵיָּה סִגְי וְהוּהוּ דְחִיל עַלֵיָּהוּ דִישְׂרָאֵל דִּיחְטוֹן וְיַחַרְב בֵּי מְקַדְשָׁא. וְכֵן בְּכָל זְמַנָּא דְהוּהוּ אֲתֵי לְגַבֵּי בֵי מְקַדְשָׁא הָוָה לְבִישׁ הֵהוּא פּוֹרְפִירָא. לְבַתָּר דְגָרְמוֹ חוֹבִין וְאַרְגִּיזוֹ קָמֵי מְלָכָא אַתְחַרְב בֵּי מְקַדְשָׁא וּבְזַע הֵהוּא פּוֹרְפִירָא (ד"א גְרִים חֲכִי הֵהוּא פּוֹרְפִירָא וְאַתְחַרְב בֵּי מְקַדְשָׁא) הִלְנֵו דְכַתִּיב עֲשֵׂה יי אֲשֶׁר זָמַם.

בָּא רָאָה, מִיּוֹם שְׁנַבְנָה בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ הִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא מְסַתְפַל בּוֹ וְחַבִּיב עַלְיוּ הַרְבֵּה, וְהִיָּה פּוֹחַד עַל יִשְׂרָאֵל שְׁיַחְטָאוּ וְיַחַרְב בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ. וְכֵף בְּכָל פַּעַם שְׁהִיָּה בָּא אֲצֵל בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ, הִיָּה לּוֹבֵשׁ אוֹתָהּ אֲדָרְת. אַחַר שְׁגָרְמוֹ הַחֲטָאִים וְהַרְגִּיזוּ לְפָנֵי הַמְּלָכָּה, נַחַרְב בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ וְקָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְת וְקָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְת וְנַחַרְב בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ. הִלְנֵו שְׁכַתּוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצַע אֲמַרְתוֹ וְגו' (הָאֵי אֲמַרְתוֹ בְּקַדְמִיתָא וְתַבָּא בְּרֵאשׁ אַמִּיר. וְהָאֵי אַתְעַמְרו עַמְרָא לְרִישָׁא וְאִילֵן נָאָה לְפָנֵיו. וְאִיהִי מִימֵי קָדָם וְדָאֵי. וְכַדִּין עֲצִיבוֹ קַמִּיָּה בְּכַתִּי בְּרָאֵי וְדָאֵי וְהֵן (יִשְׁעִיָּה לֵג) אֲרָאִלִּם צַעְקוֹ חוּצָה. (יִשְׁעִיָּה כֵב) וְנִקְרָא יי צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא וְגו') הִלְנֵו בְּזַמְנָא דְאַתְחַרְב בֵּי מְקַדְשָׁא. אֲבָל בְּזַמְנָא אַחְרָא לִית חֲדוּה קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא כְּזַמְנָא דְאַתְאָבִידוֹ חֲיִיבֵי עֲלָמָא וְאַנוּן דְאַרְגִּיזוֹ קַמִּיָּה הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מְשַׁלֵּי יֵא) וּבְכָבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֵן בְּכָל דְרָא וְדָרָא דְעַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבֵי עֲלָמָא. חֲדוּה וְתוֹשְׁבַחָא קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

בְּצַע אֲמַרְתוֹ וְגו' (הָאֲמַרְתוֹ הוּוּ בְּחַתְלָה יִשְׁבָּה בְּרֵאשׁ אַמִּיר, וְהָרֵי תַעֲמְרו עַמְרָה לְרֵאשׁ וְאִילֵן נָאָה לְפָנֵיו. וְהָאֵי מִימֵי קָדָם וְדָאֵי. וְאִי עֲצָבוֹת לְפָנֵיו בְּכַתִּים תְּחִיָּצוּנִים וְדָאֵי, (יִשְׁעִיָּה לֵג) וְהֵן אֲרָאִלִּם צַעְקוֹ חֲדוּה. (שֵׁם כֵב) וְנִקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא וְגו'). הִלְנֵו בְּזַמְנָא שְׁנַחַרְב בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ. אֲבָל בְּזַמְנָא אַחַר אֵין חֲדוּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא כְּמוֹ זְמַן שְׁאוּבָדִים רְשָׁעֵי הָעוֹלָם וְאוֹתָם שְׁהַרְגִּיזוּ לְפָנֵיו. זְהוּ שְׁכַתּוּב (מְשַׁלֵּי יֵא) וּבְכָבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֵן בְּכָל דוֹר וְדוֹר שְׁעוֹשֵׂה דִין בְּרְשָׁעֵי הָעוֹלָם, חֲדוּה וְתוֹשְׁבַחָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא.

וְאֵי תִימָא הָא תְּנִינָן דְלִית חֲדוּה קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא פִּד אִיהוּ עַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבָא. אֲלֵא תָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְעַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבָא, חֲדוּוֹן וְתוֹשְׁבַחָן קַמִּיָּה עַל דְאַתְאָבִידוֹ מְעֲלָמָא. וְהִנֵּי מִיִּלֵּי כַד מְטָא הֵהוּא זְמַנָּא דְאוּרִיף לוֹן וְלֹא תֵאבֵן לְגַבִּיָּה מְחוּבִיָּהוּ. אֲבָל אֵי אַתְעַבִּיד בְּהוּ דִינָא עַד לֹא

וְאֵם תֵּאמַר, הָרֵי שְׁנִינֵו שְׁאִין חֲדוּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא כְּשֵׁהוּא עוֹשֵׂה דִין בְּרְשָׁעִים? אֲלֵא בָא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַעֲשֵׂה דִין בְּרְשָׁעִים, חֲדוּוֹת וְתוֹשְׁבַחוֹת לְפָנֵיו עַל שְׁנַאָבְדוֹ מִהָעוֹלָם. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ כְּשִׁמְגִיעַ אוֹתוֹ זְמַן שְׁהַמְתִּין לְהֵם וְלֹא שָׁבוּ אֵלָיו מְחַטְאֵיהֶם. אֲבָל אִם נַעֲשֵׂה בְּהֵם דִּין עַד שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּם, (וְשִׁר)

שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר
(בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, אז אין חדוה
לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין
טרם שהגיע זמנם? אלא הם
גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש
ברוך הוא אינו עושה דין בטרם
מגיע זמנם, אלא משום
שמשתתפים עם ישראל להרע
להם, ולכן עושה בהם דין
ומאבדם מהעולם בלא הזמן.
וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע
מצרים בים והאביר שונאי
ישראל בימי יהושפט, וכן כלם,
שהרי משום ישראל נאבדו לפני
זמנם.

אבר פשה שלם הזמן שחכה
להם ולא שבו, אז חדוה
ותשפחת לפניו על שאבדו
מהעולם, פרט לזמן שחורב בית
המקדש, שאף על גב שהשלם
הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא
היתה חדוה לפניו. ומאותו זמן
לא היתה חדוה לפניו למעלה
ולמטה.

כי לימים עוד שבעה אנכי
ממטיר על הארץ ארבעים יום
וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה
אמר, ארבעים יום וארבעים
לילה הללו, מה מעשיהם? אלא
ארבעים יום להלקות רשעי
העולם, וכתוב (דברים כה) ארבעים
יפנו לא יסוף, פנגד ארבעה
רוחות העולם, לכל אחד עשרה.
משום שבן אדם נכרא מארבעה
רוחות העולם, ועל זה ומחיתי
את כל היקום. וצריך ארבעים
להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי
שמעון. אמר לו פסוק זה [שאמר]
שפתוב ותשחת הארץ לפני
האלהים. אם בני אדם חטאו -
הארץ במה חטאה? אמר לו,

מטא זמנייהו, (ועד) דלא אשתלים חובייהו,
כמה דאת אמר, (בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה
ובאיש קמיה על דאתאבדו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי
עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא
לגרמייהו. דהא קדשא בריך הוא לא עביד
בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין
דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון.
ובגין פך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא
בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין
פך אטבע מצראי בימא. ואוביד שנאיהון
דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא
בגיניהון דישראל אתאבדו בלא זמנא.

אבר פד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא
תבו. פדין חדוה ותושפחתא קמיה על
דאתאבדו מעלמא. פר בזמנא דאתחרב פי
מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון
דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה.

ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:
כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ
ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי
יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה
מאי עבידתייהו. אלא ארבעים יום לאלקאה
חייבי עלמא וכתוב, (דברים כה) ארבעים יפנו לא
יוסוף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד
עשרה. בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא
אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום.
ואצטריך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון
אמר ליה האי קרא (דקאמר) דכתוב
ותשחת הארץ (דף סב ע"א) לפני האלהים. אי בני
נשא חטאן ארעא במה. אמר ליה בגין

משום שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. כמו זה, (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני אדם חטאו. ואם תאמר, הארץ במה? אלא עקר הארץ הם בני האדם, והם משחיתים את הארץ והיא נשחתת, והכתוב מוכיח, שכתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

בא ראה, כל חטאי האדם פלם, השחתתם תלויה בתשובה. והחטא של שופך זרע על הארץ ומשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ - משחית אותו ומשחית את הארץ, ועליו כתוב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני, וכתוב בו (תהלים ח) כי לא אל חפץ רשע אמה לא יגרף רע. פרט לתשובה גדולה. וכתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי ומיתתו יי והא והרי נתבאר.

אמר לו, למה דן הקדוש ברוך הוא את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר? אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי. ומי הם המים העליונים? בינה ומים תחתונים - מלכות ה"א עליונה ה"א תחתונה. וכאשר הם משחיתים, נסתלק יי, שהוא זכר, ונשאר ה"א בה"א ומים במים. מה הם השחיתו דרכם, כמו זה מים זכריים ונקביים. ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים. דין פנגד דין. זהו שכתוב נבקעו כל מעינות תהום ורבה הרי מים תחתונים. וארבת השמים נפתחו - זה מים עליונים. מים עליונים ותחתונים.

דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. פגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאן ואי תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאי דבר נש פלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה. וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא. ועליה כתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני. וכתיב ביה (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אמה לא יגורף רע. פר בתשובה סגי. וכתיב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי ומיתתו יי והא אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קדשא בריך הוא עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות. (ובאן אלון מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון מחבילין אסתלק יי דהוא דכר, ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין). מאן אנון דחבילו ארחייהו, פגוונא דא מיין דכורין ונוקבין. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון חבו. ומיין הוו רתיחן ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא לקבל דינא. הדא הוא דכתיב נבקעו כל מעינות תהום רבה, הא מיין תתאין. וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין עלאין ותתאין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזְלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבִּין וְאַשְׁכְּחוּ בִּינֵי טוּרְיָא גְרָמֵי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופסעו תלת מָאָה פְּסִיעֵן בְּגֵרְמָא חָדָא. תוּוּהוּ. אָמְרוּ הֵינּוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפֵּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכַתִּיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיף לָא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּדְד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה, בא ואמר לך דברים ששמעתי בזה. משל לאדם שפכניס לנקבה שמתעברת [ד"א פ"י משה] בפעם אחת, ויצאו שנים או שלשה בנים. [גל] אחד נפרד מאחר בדרךיו במעשיו. זה צדיק וזה רשע וזה בינוני. אף גם כאן שלשה קשרים של רוח הולכים ושטים ונכללים בשלשה עולמות.

בא ראה, נשמה יוצאת ונכנסת בין הרי פרוז, ומתחברת הרוח בנשמה. יורדת למטה, מתחברת הנפש ברוח, וכלם [הולכים ד"א יורדים] ומתחברים זה עם זה. אמר רבי יהודה, נפש ורוח כלולים זה עם זה. הנשמה שורה בדרךיו של בן אדם, [וה] והוא מדור נסתר שלא נודע מקומו.

בא בן אדם להטהר - מסייעים לו בנשמה קדושה ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש. לא זכה ולא בא להטהר - שתי דרגות פותחים, שהם נפש ורוח בו. אין בו נשמה קדושה [פייע שלמעלה, וזה כפי דרכו]. ולא עוד, אלא

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזְלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבִּין וְאַשְׁכְּחוּ בִּינֵי טוּרְיָא גְרָמֵי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופסעו תלת מָאָה פְּסִיעֵן בְּגֵרְמָא חָדָא. תוּוּהוּ. אָמְרוּ הֵינּוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפֵּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכַתִּיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיף לָא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּדְד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי. מתל לבר נש דאעיל לנוקבא דמעריא [ד"א איבא דמעהא] בזמנא חדא. ונפקי תרין או תלתא בנין. חד מתפרשא מאחרא בארחוי בעובדוי. דא זפאה ודא חייבא ודא בינוני. אוף הכא נמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתפלילן בתלת עלמין.

תא חזי, נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרוזא ואתחבר רוחא בנשמתא. נחית לתתא אתחבר נפש ברוח וכלהו [אולי ד"א נחיתין] ומתחברין דא עם דא. אמר רבי יהודה נפש ורוח פלילן דא עם דא. נשמתא שריא בארחוי דבר נש. [והאי] והיא מדורא טמירא דלא אתיידע אתרהא.

אתא בר נש לאתדפאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא ודכאן ליה ומקדשין ליה ואקרי קדוש. לא זכה ולא אתי לאתדפאה, תרין דרגין פתחין דאנון נפש ורוח ביה. נשמתא קדישא לית ביה [פייע דלעילא ודא כפום ארמיה]. ולא עוד אלא דאי יסתאב

מִסָּאֲבִין לִיהּ. וְסִיּוּעָא דְלַעֲיָלָא אַעֲדִיו מִיְנִיהּ. מִפְּאֵן וְלַהֲלָאָה כָּל חַד לְפִיּוּם אַרְחִיהּ.

תוספתא

קְטוּרִים רְמָאֵי, דְקִסְטוּרֵי דְהוּסְטְרָא (ס"א דַּהּוּא סְטְרָא) אַנְן פְּתִיחֵן עֵינִין פְּתִיחֵן אֹדְנִין. קָל מִן קָלִיא נְחִית מַעֲיָלָא לְתַתָּא. מִתְּבַר טוּרִין וְטַרְרִין. מָאן אַנּוּן דְחָמָאן וְלֹא חָמָאן. אֲטִימִין אֹדְנִין. סְתִימִין עֵינִין. לֹא חָמָאן וְלֹא שְׁמַעִין לֹא יַדְעִין בְּסַכְלָתְנֹהּ, חַד דְכָלִילָא בְּתַרִין בְּגוּוֹיֵיהּ. דְחִינִין לִיהּ לְבַר.

אֲנּוּן מִתְּדַבְּקֵן בֵּין (ס"א בִּיה) בְּאֲנּוּן תְּרִי, חַד אֹמְנָא דְאֹמְנָא לֹא שְׂרִיא (ס"א שׁוּרִין) בְּגוּוֹיֵיהּ. לֹא עֲאֲלִין בֵּין סְפָרֵי קְדִישִׁין. כָּל אֲנּוּן דְאֹמְנָא דָּא לֹא (דף סב ע"ב) שְׂרִיא בְּגוּוֹיֵיהּ לֹא אֲכַתְבוּ בְּסְפָרֵי דְכַרְנֵיָא אֲתַמְחוּן מִסְפָּרָא דְחֵי כְּמָה דָּאֲתָא אָמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אֵל יִכְתְּבוּ.

וּוִי לֹון פִּד יִפְקֹון מֵהֵאֵי עֲלָמָא וּוִי לֹון (לְחֵיחֹון). מָאן יִתְבַּע לֹון פִּד יִתְמַסְרוּן בִּידָא דְדוּמָה וְיִתּוּקְדוּן בְּנוּרָא דְדָלִיק וְלֹא יִפְקֹון מִנֵּיהּ בַּר פְּרִישׁ גְּרַחֵי וְשַׁבְתֵּי כְּמָה דָּאֲתָא אָמַר, (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשׂוֹר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יִי. לְכַתֵּר פְּרוּזָא דְבִסְטֵר צְפוּן אֲכַרִּיז עֲלֵייהּ וְאָמַר (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וּגּוֹ'. כְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין אֲתַפְנָשׁוּ עֲלֵייהּ בְּאַרְבַּע סְטְרִין. אֲשָׂא מְלַהֲטָא בְּגִי בֵן הַנֶּם.

תְּלַת זְמַנִּין בִּיּוּמָא מִתְּפַקְדָן (ס"א מִתּוּקְדוּן). וְלֹא עוֹד אֲלָא בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתִיבוּ בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמְלִי רַחֲמִין וְחֵיִים עַל כָּלָּא. וְרַמִּיז לְמַלְאָכָא דְמַמְנָא עַל תְּרַעֲי דְגִיּהֵנָם סְמִרְיָאֵל שְׁמִיהּ וְתַלַּת מִפְתָּחֵן בִּידֵיהּ וּפְתַח תְּלַת תְּרַעֲיָן דְּבִסְטֵר מְדַבְּרָא וְחָמָאן נְהוּרָא דְהֵאֵי עֲלָמָא. אֲתָא תְּנַנָּא דְנוּרָא וְסִתִּים אֹרְחִין.

פְּדִין תְּלַת מְמַן דְתַחוּת יְדִיֵּיהּ תְּלַת מְגֻרּוּפִין מְנַשְׁבָן (נִשְׁרָפִים). וְלֹא עוֹד, אֲלָא בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלָּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיּוֹנָה, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

וְאִזְּ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֹשׁ מְגֻרּוּפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

קְשׁוּרִים רְמִים שֶׁל הֵיכְלִי הַהֵיכָלוֹת (שֶׁל אוֹתוֹ צַד) אֲנּוּ פְּתוּחֵי עֵינִים, פְּתוּחֵי אֲזָנִים. קוֹל מִהֶקּוּלוֹת יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, מְשַׁבֵּר הָרִים וְסֹלְעִים. מִי הֵם שְׂרוּאִים וְלֹא רוּאִים? אֲטוּמֵי אֲזָנִים, סְתוּמֵי עֵינִים, לֹא רוּאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים, לֹא יוֹדְעִים בְּשִׁכְל, אֶחָד שֶׁפְּלוּל בְּשָׁנִים בְּתוֹכָם. דוּחִים אוֹתָם הַחוּצָה.

הֵם נְדַבְּקִים בֵּין (ס"א ב) בְּאוֹתָם שָׁנִים, הָאֶחָד אֲמֵן הָאֲמֵנִים לֹא שׁוּרָה (ס"א שְׁמִים) בְּתוֹכָם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סְפָרִים קְדוּשִׁים. כָּל אֵלוֹ שֶׁל אֲמֵן זֶה לֹא שׁוּרָה בְּתוֹכָם, לֹא נִכְתְּבוּ בְּסִפֵּר הַזְּכוּרֹנוֹת וְנִמְחִים מִסְפָּר הַחַיִּים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אֵל יִכְתְּבוּ.

אוּי לְהֵם כְּשִׁיצְאוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. אוּי לְהֵם (לְחֵיחֹם). מִי יִתְבַּע אוֹתָם כְּאֲשֶׁר יִמְסְרוּ בִידֵי דוּמָה וְיִשְׁרְפוּ בְּאֵשׁ שְׁדוּלְקַת וְלֹא יֵצְאוּ מִמֶּנָּה רַק בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבְתוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשׂוֹר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. אַחַר כֵּן פְּרוּז שְׁבַצְד צְפוּן מְכַרִּיז עֲלֵיהֶם וְאָמַר, (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וּגּוֹ'. כְּמָה אֲגֻדּוֹת שֶׁל יְסוּרִים יִתְפַּנְסוּ עֲלֵיהֶם בְּאַרְבַּעַת צְדִידִים. אֵשׁ לוֹהֶטֶת בְּגִיא בֵּן הַנּוֹם.

שָׂרִשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מִתְּפַקְדִים (נִשְׁרָפִים). וְלֹא עוֹד, אֲלָא בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלָּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיּוֹנָה, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

וְאִזְּ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֹשׁ מְגֻרּוּפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

שָׂרִשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מִתְּפַקְדִים (נִשְׁרָפִים). וְלֹא עוֹד, אֲלָא בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלָּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיּוֹנָה, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

וְאִזְּ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֹשׁ מְגֻרּוּפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

שָׂרִשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מִתְּפַקְדִים (נִשְׁרָפִים). וְלֹא עוֹד, אֲלָא בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלָּא רַחֲמִים וְחָס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיּוֹנָה, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבַצְד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אֹר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוּתָם הַדְּרָכִים.

וְאִזְּ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֹשׁ מְגֻרּוּפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

וְאִזְּ שְׁלֹשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיהֶם שְׁלֹשׁ מְגֻרּוּפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

ונותנים להם רוחה שעה וחצי.
ואחר כך שבים לאש שלהם. וכך
שלש פעמים ביום. ובכל זמן
שאומרים ישראל אמן יהא
שמייה רבא מברך וכי, מרוחיס
להם. אשריהם הצדיקים שדרךם
מאירה באותו עולם לכל
הצדדים, כמו שנאמר (משלי ד)
וארח צדיקים כאור נגה הולך
ואור עד נכון היום. (עד כאן
התוספתא).

רבי אבא אמר, בגיהנם יש
מדורים על מדורים, שניים
שלישיים, עד שבע. והרי בארוה
החברים. ואשרי הצדיקים שהם
נשמרים מחטאי הרשעים ולא
הולכים בדרךיהם ולא נטמאים
בהם. וכל מי שנטמא, כשהולך
לאותו עולם יורד לגיהנם, ויורד
עד המדור התחתון.

ושני מדורים הם שסמוכים זה
עם זה - שאול ואבדון. מי שיורד
לשאול, דנים אותו שם ומקבל
ענשו, ומעלים אותו למדור
עליון אחר. וכן דרגה אחר
דרגה, עד שהם מעלים אותו.
אבל מי שיורד לאבדון, לא
מעלים אותו לעולמים, ולכן
נקרא אבדון, שהרי אבוד הוא
מהכל.

בא ראה, נח הצדיק היה מתרה
בבני דורו, ולא היו שומעים לו,
עד שהקדוש ברוך הוא הביא
עליהם דין הגיהנם. מהו דין
גיהנם? אש ושלג, מים ואש. זה
צונן וזה רותח. וכלם נדונו בדין
הגיהנם ואבדו מהעולם, ואחר
כך התקיים העולם פראוי לו.
ונכנס נח בתבה והכניס בה כל
מין ומין [מכריות] העולם. ודאי נח
עץ עשה פרי הנה. ויצאו
מהתבה כל מיני העולם כמו
שלמעלה.

בא ראה, כשעץ זה עושה הפרי, מתחבר בעץ פרי כל אותם מינים שלמעלה חיות גדולות

בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו ורווחין לון שעתא
ופלגות שעתא. ולבתר תיבין לאשייהו. וכן תלת זמנין
ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמייה רבא
מברך וכי אנון ורווחין לון. וזכאין אנון צדיקייא
דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין פמה דאת
אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
נכון היום (עד כאן לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על
מדורין תניינין תליתאין עד שבע. והא
אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקיא דאנון
מסתמרין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו
ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב פד
אזיל ללההוא עלמא, נחית לגיהנם. ונחית עד
מדורא תתאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא
שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול
דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה
למדורא אתרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא
עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית
לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך
אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

תא חזי, נח זכאה, הוה אתרי בבני דריה
ולא הוו שמעי ליה. עד דקדשא בריך
הוא אייתי עלייהו דינא דגיהנם. מאי דינא
דגיהנם אשא ותלגא. מייא ואשא. דא צנינא
ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו
ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא
כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל בה כל
זינא וזינא (ד"א מבריון) דעלמא. ודאי נח עץ
עושה פרי הוה. ונפקו מן תבה כל זייני
עלמא כגוונא דלעילא.

תא חזי, פד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ

וְקַטְנוֹת, וְכַמָּה מֵיָנִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלָּם יֵצְאוּ מִהַתְּבָה, וְהַתְּקִים הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה. וְלָכֵן נִחַ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נִחַ נִקְרָא אִישׁ צָדִיק. וְהָרִי בְּאֶרֶץ־הַרְבֵּי רַבִּי חֵיִיא אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַמַּבּוּל הִיָּה נִחַ מִתְּרֵה בְּהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁלִים הַזְּמַן שֶׁחִבָּה לָהֶם וְאָבְדוּ מִהָעוֹלָם

בֹּא רָאָה מֶה פְּתוּב לְמַעְלָה, וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנֹת יָלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים עֲרָמִים לַעֲזֵין כֹּל. מֶה פְּתוּב? (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בָּנוֹת הָאָדָם וְגו'.

וְזֶה הָיָה יְסוּד וְעֵקֶר לְהַמְשֵׁךְ בְּחַטָּאָם עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִשְׁמַד מִהָעוֹלָם, וְלָכֵן נִמְשְׁכוּ אַחֵר יֵצֵר הָרַע וּבִגְזָעוֹ וּבְשִׁרְשׁוֹ וְדָחַו אֶת הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִבִּינֵיהֶם, וְנִטְמָאוּ (נִי"א וְנִאָבְדוּ) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. לָכֵן קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי - לְלַמֵּד קַטְגוֹרִיָּה עֲלֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְרַצָּה בְּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתַּן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנִתַּן לָהֶם עֲצָה לְהִשְׁמַר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בְּהֶם - רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחוֹת מֵהֶם כָּל הַמְקַטְרָגִים וְכָל הַרְוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁיְהִי חֲלָק גּוֹרְלוֹ וִירְשָׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֲלָק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבַל נַחֲלָתוֹ.

פְּרִי כָּל אֲנוּן זַיִינִין דְּלַעֲיֵלָא חִיוּן רַבְרָבִין וְזַעֲרִין וְכַמָּה זַיִינִין וְכָל חַד לְזַיִינִיה פְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוֹנָא דָּא נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאֵתְקִיִּים עֲלֵמָא כְּגוֹנָא דְּלַעֲיֵלָא. וּבְגִינֵי כֶּף נִחַ אִישׁ הָאֲדָמָה אֲקָרִי. נִחַ אִישׁ צָדִיק אֲקָרִי וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר תְּלַת מָאָה שָׁנִין עַד לֹא אֵתִי טוֹפְנָא הָוָה נִחַ אֲתָרִי בְּהוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן וְלֹא הָווּ שְׁמַעִין לִיה. עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים זְמָנָא דְּאוּרִיךְ לֹון וְאֵתְאָבִידוֹ מִמַּעְלָמָא. תָּא חֲזִי, מֶה כְּתִיב לַעֲיֵלָא וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנֹת יָלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ אֲזַלִּין עֲרִטִילָאִין לַעֲיֵינֵיהוֹן דִּכְלָא. מֶה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בָּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָוָה יְסוּדָא וְעֵקֶרָא לְמִיגַד בְּחוּבֵיהוֹן עַד דְּגָרִים לֹון לְאִשְׁתַּצָּאָה מִמַּעְלָמָא. וּבְגִין כֶּף אֲתַמְשְׁכָּאן בְּתַר יֵצֵר הָרַע וּבְגִזְעוּי וּשְׁרִשׁוּי. וְדָחוּ מִהֵימְנוּתָא קְדִישָׁא מִבִּינֵיהוּ. וְאִסְתָּאבוּ (נִ"א וְאִתְאָבִידוּ) כְּמָה דְּאֵתְמַר. בְּגִין כֶּף קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי, לְאֵלְפָא קַטְיגוֹרִיא עֲלֵיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר זַפְאָה חוּלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוֹן וַיְהִי לְהוֹן אוּרִייתָא קְדִישָׁא וְאִזְהַר לֹון וַיְהִי לֹון עֵיטָא לְאִסְתְּמָרָא מַעֲיֵלָא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרַ קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִינוּן יְדַעֵי לְדַחֲיָא מִבִּינֵיהוּ כָּל מְקַטְרָגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דִּיהוֹן חוּלְקָא דְּעַדְבֵיה וְאִחְסִנְתִּיה כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר (דברים לב) כִּי חֲלָק יי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבַל נַחֲלָתוֹ.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרוגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם, והקדוש ברוך הוא קם מכסא דין ויושב בכסא רחמים ומרחם על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ותוקעים בשופר [ומעוררים] ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני פסא הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא נמצא קטגוריא. ביום הכפורים שהוא חתימת הדין, וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו יום, כדי שלא יקרב מלשין למקדש, נותנים לו שעיר, שבא מצד רוח הטמאה והוא טמא, ורוח טמאה נהנה ממנו. [והוא] הוא מתעסק בו, ולא מתקרב למקדש לטמא, ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הנה בשעת הדין מתעורר על חטאי העולם, אז הוא בא, ונמצאת הלשנה לפני הקדוש ברוך הוא, והמקדש נטמא, וכל הפנים עצובות

תא חזי, ביומא דראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחושבנא ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא וספרין דחיינ ומתין פתיחן בההוא יומא וקדשא בריך הוא בגין דאתרעי בהו יתב לון עיטא לאשתזבא מפל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתעררא רחמי עליהו ובמה בשופר. דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתער רחמי מאתריהו וקודשא בריך הוא קם מפורסייא דדינא ויתיב בכורסייא דרחמי ורחים עליהו דישראל ולא אתייהיב רשו למקטרגא.

וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא בתיובתא ותקעי שופר (ומתערי) ואתער רחמי, דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כורסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגוריא. ביומא דפפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמריהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יתבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה (והוא) הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל משתזבין מניה.

בזמנא אחרא כד סגיין חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתכח דלטורא קמי קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עצובין ודינא אשתכח

וְנִמְצָא הַדִּין, וְעַל זֶה (בראשית ו) קָץ
כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וְדָאֵי,
לְתַבַּע חֲטָאֵי הָעוֹלָם מִשׁוּם שֶׁהֵם
גֵּרְמוֹ: (ע"כ כאן מההשממות).

[תורנו לדבר הראשון. קץ כל בשר בא לפני, בא
לפני ודאי. משום שהם גרמו]. רבי יהודה
פְּתַח, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קָצִי
וּמִדַּת יְמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה
חִדַּל אֲנִי. אָמַר דּוֹד לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קָצִים הֵם, אֶחָד
לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל, וְהֵם שְׁתֵּי
דְרָכִים לְלֶכֶת בֵּינָם בְּנֵי אָדָם
לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

קָץ לְיָמִין - שְׂכָתוֹב (דניאל יב) לְקָץ
הַיָּמִין. וְקָץ לְשְׂמָאל - שְׂכָתוֹב
(איוב כח) קָץ שָׁם לַחֲשָׁף וּלְכָל
תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר (אָבֵן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. מָה
זֶה וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר? מִי הוּא הַחוֹקֵר? אֵלָּא
אוֹתוֹ קָץ לְשְׂמָאל שְׂכָתוֹב פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת). מָה
וּלְכָל תְּכָלִית? בְּזִמְן שְׁשׂוּרֵי הַדִּין
עַל הָעוֹלָם לְהַשְׁמִיד - אָבֵן אֶפֶל
וְצִלְמוֹת. קָץ שָׁם לַחֲשָׁף - זֶה
מִלְּאֲף הַמּוֹת, זֶה נִחַשׁ. קָץ כָּל
בֶּשֶׂר, קָץ שָׁם לַחֲשָׁף, שֶׁהָרִי מִצַּד
שֶׁל הַתּוֹף הִזְהֵב הוּא בָּא. וּלְכָל
תְּכָלִית - בְּזִמְן שְׂדִין שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם, הוּא חוֹקֵר לְהִיּוֹת קִטְגוֹר
לְעוֹלָם לְהַחֲשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. קָץ
לְיָמִין, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ שְׂכָתוֹב לְקָץ
הַיָּמִין.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְדִנְיָאֵל: וְאַתָּה לָךְ לְקָץ וְתַנּוּחַ.
אָמַר לוֹ: מְנוּחָה בְּעוֹלָם הִנֵּה אוֹ
בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוֹ: בְּעוֹלָם
הַהוּא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר יְנוּחוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתֵם. (דניאל יב) [וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לְקָץ
הַיָּמִין. אָמַר לוֹ: לְאַיִתָּה מְקוּם, שְׁתֵּרֵי לֹא יַדְעֵתִי מָה
יִהְיֶה עָלַי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? אָמַר לוֹ: וְתַנּוּחַ]. אָמַר
לוֹ: בְּזִמְן שְׂיִקוּמוֹ מִהַעֲפָר, אָקוּם
בִּינֵיהֶם אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ: וְתַעֲמֹד.
אָמַר לוֹ: הָרִי יַדְעֵתִי שְׂיִקוּמוֹ
כְּתוּת כְּתוּת, מִמָּה שֶׁל צְדִיקֵי
אָמַת וּמִמָּה שֶׁל רָשָׁעֵי הָעוֹלָם,
וְלֹא יַדְעֵתִי עִם מִי מִמָּה אָקוּם.

וְעַל דָּא (בראשית ו) קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנַי, בָּא
לְפָנַי וְדָאֵי לְמַתְבַּע חוֹבֵי עֲלָמָא כְּגִין דְּאִינוּן
גֵּרְמוֹ: (ע"כ כאן מההשממות)

(אֶתְרַנָּא לְמַלְחָה קְרִטָּאָה קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנַי. בָּא לְפָנַי וְדָאֵי כְּגִין דְּאִינוּן
גֵּרְמוֹ). רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יי קָצִי
וּמִדַּת יְמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדַּל אֲנִי. אָמַר
דּוֹד קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרִין קָצִין אֲנוּן,
חַד לְיָמִינָא וְחַד לְשְׂמָאלָא, וְאֲנוּן תְּרִין
אוּרְחִין לְמִיָּהוּ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא לְהַהוּא עֲלָמָא.
קָץ לְיָמִינָא דְכְּתִיב, (דניאל יב) לְקָץ הַיָּמִין, וְקָץ
לְשְׂמָאלָא דְכְּתִיב, (איוב כח) קָץ שָׁם לַחֲשָׁף

וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר (אָבֵן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. מָה וּלְכָל
תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר, מָה הוּא חוֹקֵר. אֵלָּא הַהוּא קָץ לְשְׂמָאלָא דְמַחֲשִׁיף אֶפִּיהוּן
דְּבְרֵיהֶּם) מָה וּלְכָל תְּכָלִית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא
עַל עֲלָמָא לְשִׁיצָאָה אָבֵן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. קָץ
שָׁם לַחֲשָׁף. דָּא מִלְּאֲף הַמּוֹת, דָּא נִחַשׁ, קָץ
כָּל בֶּשֶׂר, קָץ שָׁם לַחֲשָׁף, דְּהָא מִסְטָרָא
דְּהַתּוּכָא דְּדַהֲבָא קָאֲתִי. וּלְכָל תְּכָלִית בְּזִמְנָא
דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא הוּא חוֹקֵר לְמַהוּי
קְטִיגוֹרִיא לְעֲלָמָא לְאַחֲשָׁכָא אֶפִּיהוּן
דְּבְרֵיהֶּם וְכוּ'. (דף סג ע"א) קָץ לְיָמִינָא כְּדִקְאָמְרֵן
דְּכְּתִיב לְקָץ הַיָּמִין.

אָמַר לִיהַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדִנְיָאֵל וְאַתָּה
לָךְ לְקָץ וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיהַ מְנוּחָה בְּהַאי
עֲלָמָא אוֹ בְּהַהוּא עֲלָמָא, אָמַר לִיהַ בְּהַהוּא
עֲלָמָא כְּמָה דְּאַתָּה אָמַר יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתֵם.
(דניאל יב) [וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לְקָץ הַיָּמִין. אָמַר לִיהַ לְאַן אֲתֵר דְּהָא לֹא יַדְעֵנָא
מָה יִהְיֶה עָלַי בְּהַהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיהַ וְתַנּוּחַ]. אָמַר לִיהַ בְּזִמְנָא
דִּיקוּמוּן מִעֲפָרָא אִיקוּם בִּינֵיהוּ אוֹ לֹא. אָמַר
לִיהַ וְתַעֲמֹד. אָמַר לִיהַ הָא יַדְעֵנָא דִּי יְקוּמוּן
כְּתוּת כְּתוּת, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן
דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יַדְעֵנָא עִם מָה מְנַהוּן
אִיקוּם. אָמַר לִיהַ לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לִיהַ הָא

אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי
אמרתי ואפה לך לקץ. יש קץ
לימין ויש קץ לשמאל, ולא
ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או
לקץ הימין? אמר לו: לקץ
הימין.

גם כאן דוד אמר לקדוש-ברוך-
הוא, (תהלים לט), הודיעני ה' קצי,
מהו חלק גורלי. ולא נחה דעתו
עד שהתבשר שיהיה לימין,
שפתוב (שם קי) שב לימיני. בא
ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר
לו לנח, קץ כל בשר בא לפני.
מיהו? זה הקץ שמחשיף פני
הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא
לפני. מכאן למדנו שרשעי
העולם מקדימים ומושכים אותו
עליהם להחשיף להם. שפינון
שנותנים לו רשות, הוא נוטל את
הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים
לו רשות, ועל זה בא לפני לטל
רשות להחשיף פני בני העולם.
ולכן והנני משחיתם את הארץ.
ועל זה עשה לך תבת עצי גפר,
כדי להנצל, ולא יוכל לשלט
עליך.

בא ראה, שנינו, בזמן שיש מות
בעיר או בעולם (נ"א שנתה רשות
למלאך המות להשחית) לא יראה אדם
בשוק, משום שיש לו רשות
למשחית להשחית הכל. משום
כך אמר לו הקדוש ברוך הוא:
אפה צריך להשמר, ולא תראה
את עצמך לפני המשחית שלא
ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית,
שחרי מים היו והתגברו? בא
ראה, אין לך דין בעולם או
כשמכה או כשגמסר העולם
בדין, שלא נמצא אותו המשחית
שהולך בתוך אותם הדינים
שנעשים בעולם. גם כאן במבול
כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

אמרתי ואפה לך לקץ. אית קץ לימינא ואית
קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ
הימין או לקץ הימין. אמר ליה לקץ הימין.
אוף הכא דוד אמר ליה לקדשא בריך הוא

(תהלים לט) הודיעני יי קצי. מה איהו חולק
עדבי. ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי
לימינא דכתיב, (תהלים קי) שב לימיני. תא חזי,
אוף קדשא בריך הוא אמר ליה לנח קץ כל
בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשף
אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא
לפני. מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין
ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון
דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל
עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני
למיטל רשו אנפייהו דבני עלמא.
ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ. ועל דא
עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא ולא
יכיל לשלטאה עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או
בעלמא (נ"א דאתייהוב רשו למלאך המות להכלא). לא
יתחזי בר נש בשוקא. בגין דאית ליה רשו
למחבלא לחבלא כלא. בגיני כך אמר ליה
קדשא בריך הוא בעי לך לאסתמרא ולא
תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך.
ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מיין
הוו ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא
בעלמא או פד אתמחי או פד אתמסר עלמא
בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל
בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי
הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא.
ואיהו אקרי הכי דאתפליל בשמא דא. ועל

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שכתוב (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכול לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכן דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שכתוב (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. פסוק זה פרושהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על פנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כף פרושה בת גלים, ככתוב (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, ככתוב

דא אמר קדשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתפח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרף לאתחזאה קמיה. בגין פך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. אערעו בהני טורי דקדרו, חמו רשימין בקיעין בארחא דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיזמוי דטופנא, וקדשא בריך הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכך ארחוי דקדשא בריך הוא. לזפאין דעבדין רעותיה, בעי דידפרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולאדפרא ענשיהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, פרטיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהרין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין

לֹה פְּדֻכְתִּיב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה כְּמָה דְאֵת אָמֵר (איוב ד) לִיש
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לִיש דְּכַר. לִישָׁה
 נוֹקְבָא. אֲמַאי אֶקְרִי לִיש, אִי מְשׁוּם (משלי ל)
 דְּכֻתִּיב לִיש גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכֻתִּיב
 לִיש אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. אֶלֶּא כֻלָּא אִיהוּ לִיש
 גְּבוּרָה תַתְּאָה דְאֵתִי מְגֻבוּרָה עֲלָאָה. לִיש
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נַחְלִין
 מְסַתְּלִקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגִוּוּה, פְּדִין אֶתְקִרִי
 לִישָׁה דְאֲבִידַת מִבְּלֵי טָרְף. דְּכֻתִּיב לִיש אוֹבֵד
 מִבְּלֵי (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְנֵי לְבִיא יִתְפְּרְדוּ.

וְמָה דְאָמֵר לִישָׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיָּה מְסַפְּנָא
 דְּמִסְפְּנוּתָא כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה א) מִן
 הַפְּהִינִים אֲשֶׁר בַּעֲנִיָּתוֹת וְכֻתִּיב, (מלכים א ב) עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָאִי אִירִיא. אֶלֶּא כָּל זְמַנָּא
 דְדוֹד מְלֻכָּא הוּוּה קָיִים, אֶסְתְּלֵק אֶבְיָתֵךְ
 בַּעֲוִיתָרָא וּבְכֻלָּא. לְבַתֵּךְ אָמֵר לִיָּה שְׁלֵמָה
 עֲנִיָּתוֹת לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

אֲמַאי קָרִי לִיָּה שְׁלֵמָה הַכִּי. אֶלֶּא אָמֵר לִיָּה
 בְּיוֹמָךְ הוּוּה אַבָּא בְּמִסְפְּנֵנוּ וְהִשְׁתָּא לָךְ
 עַל שְׂדִיךָ. הִשְׁתָּא אִית לוֹמֵר אֲמַאי אֶקְרִי
 אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת. אִי תִימָא דְהוּוּה מִן עֲנִיָּתוֹת, הָא
 תְּנִינָן דְּכֻתִּיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתֵר. וְהוּוּה
 מְנוּב הוּוּה, דְּהָא נוּב עִיר הַפְּהִינִים הוּוּה. וְאָף
 עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהִיא נוּב הִיא עֲנִיָּתוֹת וְאֲמַאי
 אֶקְרִי לָהּ עֲנִיָּתוֹת בְּגִין דְנַחְתַּת לְמִסְפְּנֵנוּ
 וְאֶתְאֲבִיד קֶרְתָּא עַל יְדָא דְשָׂאוּל וְאֶתְאֲבִידוּ
 כְּהִנֵּי. אֶלֶּא עֲנִיָּתוֹת כְּפַר הוּוּה, וְלֹאוּ הוּוּה נוּב,
 וְעַל דָּא קָרִי לִיָּה אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת, בְּגִין דְאָמֵר
 (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי.
 וּמְקֶרְתָּא דְנוּב הוּוּה, וְעַל מִסְפְּנֵנוּ דְדוֹד דְהוּוּה
 בְּיוֹמוֹי אֶקְרִי לִיָּה הַכִּי.

(שם) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (איוב
 ד) לִיש אֶבֶד מִבְּלֵי טָרְף. לִיש -
 זְכַר. לִישָׁה - נְקֻבָּה. לְמָה נִקְרָא
 לִיש? אִם מְשׁוּם שְׁכֻתוֹב (משלי ל)
 לִיש גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם
 שְׁכֻתוֹב לִיש אֶבֶד מִבְּלֵי טָרְף.
 אֶלֶּא הַכֹּל הוּוּה לִיש, גְּבוּרָה
 תַתְּוֹנָה שְׁבָאָה מְגֻבוּרָה עֲלִיוֹנָה.
 לִיש אֶבֶד מִבְּלֵי טָרְף - בְּשַׁעֲתָא
 שְׂאוּתָם נַחְלִים מְסַתְּלִקִים וְלֹא
 נִכְנָסִים לְתוֹכָה, אַזְ נִקְרָאת לִישָׁה
 שְׂאוּכְדַת מִבְּלֵי טָרְף, שְׁכֻתוֹב
 לִיש אֶבֶד מִבְּלֵי טָרְף וּבְנֵי לְבִיא
 יִתְפְּרְדוּ.

וְמָה שְׁאָמֵר לִישָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה
 עֲנִיָּתוֹת, עֲנֵי שְׁל עֲנִיָּתוֹת, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֲמֵר (ירמיה א) מִן הַפְּהִינִים אֲשֶׁר
 בַּעֲנִיָּתוֹת, וְכֻתִּיב (מלכים א-ב) עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָה מְשַׁמֵּיעֵנוּ?
 אֶלֶּא כָּל זְמַן שְׁהַמְלֵךְ דְדוֹד הִיָּה
 קָיִים, עֲלָה אֶבְיָתֵךְ בַּעֲשֶׂר וּבְכֻלָּ.
 אַחַר כֶּף אָמֵר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

דְּמָה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֶּף? אֶלֶּא
 אָמֵר לוֹ, בְּיָמֶיךָ הִיָּה אַבָּא בַּעֲנֵי,
 וְעַכְשָׁו לָךְ עַל שְׂדִיךָ. כַּעַת יֵשׁ
 לוֹמֵר, לְמָה נִקְרָא אֶבְיָתֵךְ
 עֲנִיָּתוֹת? אִם תֹּאמֵר שְׁהִיָּה
 מְעַנִּיָּתוֹת, הִרִי שְׁנִינוּ שְׁכֻתוֹב
 (שמואל א-ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ
 אֶבְיָתֵר. וְהוּוּה מְנוּב הִיָּה, שְׁהִרִי
 נוּב הִיָּתֵה עִיר הַפְּהִינִים. וְאָף עַל
 פִּי שְׁאָמְרוּ, הִיא נוּב הִיא עֲנִיָּתוֹת,
 וְלְמָה נִקְרָאת עֲנִיָּתוֹת? מְשׁוּם
 שְׂיָרְדָה לְעֵנִי וְאֶבְיָתֵךְ הָעִיר עַל יְדֵי
 שְׂאוּל וְאֶבְיָתֵךְ הַפְּהִינִים. אֶלֶּא
 עֲנִיָּתוֹת כְּפַר הִיָּה, וְאִינָה נוּב, וְלִכְּן
 קָרָא לָהּ אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת, מְשׁוּם
 שְׁאָמֵר (מלכים א-ב) וְכִי הִתְעַנִּית
 בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי. וְהוּוּה הִיָּה
 מְהָעִיר נוּב, וְעַל הָעֵנִי שְׁל דְדוֹד
 שְׁהִיָּה לוֹ בְּיָמֵי קָרָא לוֹ כֶּף.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא בְּמִסְכְּנוֹתָא הָיָה עֲלָמָא
 מִיּוֹמָא דְעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאַתָּא נַח וְקָרִיב קָרְבָן
 וְאַתֵּי שֵׁב עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אֶתֵּי שֵׁב
 עֲלָמָא וְלֹא נִפְקָא אַרְעָא מִזוּהֵמָּא דְנַחֵשׁ עַד
 דְּקֵיִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְאַתָּא חִידוּ
 בְּאֵילָנָא דְחֵיִי כַדִּין אֶתֵּי שֵׁב עֲלָמָא.

וְאַלְמָרָא דְהֶדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָאבוּ קַמֵּיהּ קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא הוּוּ מִתִּין לְעֲלָמִין.
 דְּהָא אֶתְפַּסֵּק מִנֵּיהּ זוּהֵמָּא דְנַחֵשׁ. פִּינּוּן
 דְּחָבוּ כַדִּין אֶתְבְּרוּ אַנּוּן לוחֵי קְדָמָי, דְּהוּוּ
 בְּהוּ חִירוּ דְכָלָא. חִירוּ דְהוּוּ נַחֵשׁ דְּאִיהוּ
 קָץ פֶּל בְּשֵׁר. וְכַד קָמוּ לִיּוֹאֵי לְקִטְלָא קִטְלָא,
 פְּדִין אֶתְעַר חוּיָא בִישָׂא וְהוּוּ אֲזִיל קַמֵּיהּ
 וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל
 מְזַדְרִזִין פְּלָהוּ בְּחִגְרִירוּ מְזַיְיָנּוּ וְלֹא יָכִיל הוּוּ
 נַחֵשׁ לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. וְכִינּוּן דְּאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות

(שמות

לג)

וְעַתָּה הוֹרֵד עִדְיָךְ מֵעֲלֶיךָ, אֶתֵּי הֵיב רְשׁוֹ
 לְהֵאֵי נַחֵשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב. וַיִּתְנַצְּלוּ
 וַיִּנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ. אֵלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יַדָּא
 דְּאַחֲרָא בְּגִין דְּאַתֵּי הֵיב רְשׁוֹ לְנַחֵשׁ
 לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב דְּקָבְלוּ
 מִטוֹרָא דְּחֶרֶב פֶּד אֶתֵּי הֵיב אוֹרֵי תָּא
 לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא נַח דְּהוּוּ צְדִיק אַמְאֵי לֹא
 הָיָה בְּטִיל מוֹתָא מְעֲלָמָא. אֵלָּא בְּגִין
 דְּעַד לֹא סָלְקַת זוּהֵמָּא מְעֲלָמָא. וְעוֹד דְּאַנּוּן
 לֹא הוּוּ מְהֵימְנִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ
 וְכָלְהוּ אַחֲדִין בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא לְתַתָּא

לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהֶם
 בַּא רְאָה מַה פְּתוּב (שם), וַיִּתְנַצְּלוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב.
 וַיִּתְנַצְּלוּ? וַיִּנְצְלוּ צְרִיף לְהִיּוֹת!
 אֵלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵי הָאָחַר,
 מִשׁוּם שְׁנַתְנָה רְשׁוֹת לְנַחֵשׁ
 לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב,
 שְׁקָבְלוּ מֵהַר חֶרֶב פְּשַׁתְנָה
 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, נַח שְׁהֵי צְדִיק,
 לְמַה לֹּא הָיָה מְבַטֵּל מוֹת
 מִהַעוֹלָם? אֵלָּא מִשׁוּם שְׁעִדִּין לֹא
 הִסְתַּלְקָה הַזְהֻמָּה מִן הָעוֹלָם.
 וְעוֹד, שְׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ בְּקוּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ הוּוּ, וְכָלֵם אַחֲזוּזִים בְּעֵלִים
 שֶׁל הָאֵילָן לְמַטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים
 בְּרוּחַ טְמָאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחַר
 שְׁהֵי אֵין חֵיִיִּים, עֲדִין לֹא הוֹרִיד

כַּף לַחֲטָא וְלָלְכַת אַחַר יֵצֵר הָרַע כְּבָרָא שׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משך אותו בעולם אחר כף, שפתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. כשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שבכלם באים לרצות בעד העולם [נ"א על המים], שמעתם למה אנו צריכים אותם בחג? אמר לו, כבר העירו בזה החכמים, אבל אם דבר חדש הוא תחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים באותו זמן ולוקחים לולב שמראה שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלט עליהם] [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו טרף לשניהם. וכי יש שנים למום? אלא] [שכל אותם גדולים] אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובשביע לשלט עליהם באנו בסוד

ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברוך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא [נ"א על מ"א] שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חכרייא. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתינ באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין ביהווא זמנא, ונקיטנא לולב דמתחו דאנן נציתנא עליהו על כל אנון דאקרונ המון העם ולשלטאה עליהו) [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו טרף לשניהם. וכי אית שנים למום, אלא] [כ"א דכל אנון רברבין] אנון שאר עמין. אנון רברבין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרנין לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין

השם הקדוש באותם ארבעה מיני הלולב לרצות את הקדוש ברוך הוא [עליהם] ולשלט עליהם בסוד השם הקדוש, ולהעיר עלינו מים קדושים לנסוף על גבי המזבח.

עוד אמר להם, בראש השנה התעוררות ראשונה היא בעולם. מה זה התעוררות ראשונה? זה בית דין הפתוח [נ"א זה ראש השנה ממשי] שמתעורר לדון את העולם. והקדוש ברוך הוא יושב על העולם בדין ודן את העולם.

ושורט בית הדין [שלמטה] הזה לדון את העולם, עד יום הכפורים שמאירים פניה, ולא נמצא נחש מלשין בעולם, שהוא מתעסק במה שמביאים לו אותו השעיר, שהוא מצד רוח הטמאה פראוי לו. ומשום שמתעסק באותו שעיר, לא קרב למקדש.

ושעיר זה כמו אותו שעיר של ראש חדש שמתעסק בו ומאירות פניה של ראש השנה [כך בראש השנה] [מאירים] [פני המקדש]. ועל זה כל ישראל מוצאים רחמים לפני הקדוש ברוך הוא, וחטאייהם מתבטלים. וסוד אחד אמר לנו, ולא נתנה רשות לגלות פרט לחסידים קדושים עליזנים חכמים. אמר רבי יוסי, מהו? אמר להם, עדין לא בדיקתי אתכם.

הכבו. אחר כך אמר להם, כשהלכנה מתקרבת לשמש, מעורר הקדוש ברוך הוא צד הצפון ואוחז בו באהבה ומושך אותו אליו, והדרום מתעורר מצד אחר, והלכנה עולה ומתחברת במזרח. ואז יונקת משגי צדדים ונוטלת ברכות בחשאי, ואז מתברכת הלכנה ומתמלאת. וכאן מתקרבת האשה לבעלה.

שבלולב לרצוויי ליה לקודשא בריך הוא (עליהו) ולשלטאה (דף טו ע"א) עלייהו ברזא דשמא קדישא. ולא תערא עלן מיין קדישין לנסכא על גבי מדבחא.

הו אמר לון בראש השנה אתערוותא קדמאה איהו בעלמא. מאי אתערוותא קדמאה. דא בי דינא דלתתא (נ"א דא ראש השנה ממש) דאתער למידן עלמא. וקדשא בריך הוא יתיב על עלמא בדינא ודאין עלמא.

ושלטא האי בי דינא למידן עלמא, עד יומא דכפורי דנהרין אנפיה, ולא אשתבח חויה דלטורא בעלמא. דאיהו אתעסק במה דאתיין ליה ההוא שעיר דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק בההוא שעיר לא קריב למקדשא. ושעיר דא כההוא שעיר דראש חדש דאתעסק ביה ואנהירו אנפיהא

דראש השנה (נ"א כך בראש השנה) (נ"א אנהירו) (אנפוי דמקדשא). ועל דא ישראל בלהו משבחין רחמי קמי קדשא בריך הוא ואתעבר חובייהו. ורזא חדא אמר לן ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לחסדי קדישין עליזין חבימין. אמר רבי יוסי מאן איהו. אמר לון עד לא בדיקנא בכו.

אזלו. לבתר אמר לון. פד סיהרא אתקריבת בשמשא. אתער קדשא בריך הוא סטרא דצפון ואחיד בה ברחימו ומשיך לה לגביה, ודרום אתער מסטרא אחרא. וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח. וכדין ינקא מתרין סטרין ונטילת ברכאן בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא ואתמלייא. והכא אתקריבת אתתא בבעלה.

בְּמָה דְאִית רְזָא דְיוֹקְנָא שְׂיִיפִי (נ"א בתיקוני דש"יפ) **דְּאָדָם וְתִיקוּנֵי. הָכִי נָמִי אֵית** (נ"א איהו) **רְזָא דְדְיוֹקְנָא דְשְׂיִיפִי נוֹקְבָא וְתִיקוּנֵי דְנוֹקְבָא. וְכֻלָּא פְרִישׁ בְּגוּוֹן. הָכִי נָמִי אֵית לְעִילָא** (ר"א מאו) **אָחִיד בְּה וְאַתְעַר לְקַבְל בְּרַחֲמֵי הָכִי נָמִי אֵית לְתַתָּא רְזָא וְתִיקוּנָא דְאָדָם תַּתָּאָה אַתְרָא תַּחֲתֵי סִיְהָרָא** (ר"א ותיקוני דנוקבא).

בְּמָה דְדְרוּעָא שְׂמָאלָא לְעִילָא אָחִיד בְּה וְאַתְעַר לְקַבְלָה בְּרַחֲמֵי. הָכִי נָמִי אֵית לְתַתָּא. (ווי העמודים בלהו קנימי שייפין לאתאחדא דא ברא ולאיתקשרא דא ברא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא מסטרא דרוח מסאבא דאיהו רוא נחש לתתא). **הָאִי נַחֲשׁ אֵיהו דְרוּעָא שְׂמָאלָא דְרוּחַ מְסָאבָא. וְאָחִיד בֵּיה מָאן דְרַכִּיב בֵּיה וְקַרְבָּא לְגַבֵּי דְסִיְהָרָא וּמְשִׁיךְ לָהּ בִּינֵיהּ** (נ"א בדכיקו) **דְקוּטְפָא וְאַסְתָּאבַת.**

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַרְבִּין שְׁעִיר. וְהָהוּא נַחֲשׁ אַתְמֶשֶׁךְ אַבְתְּרִיָה דְהָהוּא שְׁעִיר. וְסִיְהָרָא אַתְדְּכִיַּאת וְסִלְקָת לְעִילָא וְאַתְקַשְׂרַת לְעִילָא לְאַתְבְּרָכָא. וְנִהֲרִין אַנְפָּהָא מַה דְאַתְחַשְׁכַת לְתַתָּא.

בְּדִין הָכָא בְיוֹמָא דְכַפּוּרֵי כִיּוֹן דְהָהוּא חוּיָא בִישָׂא אַתְעַסְק בְּהָהוּא שְׁעִיר. סִיְהָרָא אַתְפְּרִשַׁת מְנִיָה וְאַתְעַסְקַת (בישראל) **לְאוּלְפָא עֲלֵיָהּ סִיגוּרִיא וְסוּכְכַת עֲלֵיָהּ כְּאֵמָא עַל בְּנִין. וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לֹוֹן מְלַעִילָא וּמַחִיל לֹוֹן.**

דְבַתְר יִשְׂרָאֵל פֶּד מְטוּ לַחַג מְתַעֲרֵי סְטְרָא דְיַמִּינָא לְעִילָא. בְּגִין דִּיתַקְשַׁר בֵּיה סִיְהָרָא וִיתְנַהֲרוּ אַנְפָּהָא כְּדָקָא חֲזִי. וְכַדִּין פְּלַגַת (הב) **חוּלְקָא דְבְרַכָּאן לְכָל אַנוּן מְמַנָן דְלְתַתָּא דִּיתַעַסְקוּן בְּחוּלְקֵהוּן. וְלֹא יִיתוּן לְיַנְקָא וְלְקַרְבָּא בְּסְטְרָא דְחוּלְקֵהוּן דִּישְׂרָאֵל. בְּגוּוֹנָא דְא לְתַתָּא כַּד שְׂאָר עֲמִין מְתַבְּרַכִּין.**

כמו שלש סוד דמות איברי (נ"א בתיקוני האיברים) האדם ותקוניו, כך גם יש [הוא] סוד של דמות איברי הנקבה ותקוני הנקבה, והכל מפרש בתוכנו. כך גם יש למעלה [מי] שאוחז בה ומתעורר כנגד באהבה, כך גם יש למטה סוד ותקון האדם התחתון האחר תחת הלבנה [ר"א ותקון הנקבה].

כמו שזרוע שמאל למעלה אוחזת בה ומתעורר כנגדה באהבה, כך גם יש למטה [ווי העמודים כלם עומדים איברים להאחו זה בזה ולהתקשר זה בזה קשרי האמונה צד הקדשה מצד של רוח ממאה שהוא סוד הנחש שלמטה]. נחש זה הוא זרוע שמאל של רוח הטמאה, ואוחז בו מי שרוכב עליו, וקרב ללבנה ומושך אותה ביניהם [נ"א בדכיקו] של דבקות ונטמאת.

ואז ישראל למטה מקריבים שעיר, ואותו נחש נמשך אחר אותו השעיר, והלבנה נטהרת ועולה למעלה ומתקשרת למעלה להתברך, ופניה מאירים מה שנחשכה למטה.

אז פאן ביום הכפורים, פיון שאותו נחש הרע מתעסק באותו שעיר, הלבנה נפרדת ממנו ומתעסקת [בישראל] ללמד עליהם סגוריא, וסוככת עליהם כמו אם על הבנים, והקדוש ברוך הוא מברך אותם מלמעלה ומוחל להם.

אחר כך פשישראל מגיעים לחג, מעוררים צד ימין למעלה, כדי שתתקשר בו הלבנה ויאורו פניה כראוי. ואז מחלקת [נותנת] חלק שלה ברכות לכל אותם ממנים שלמטה שיתעסקו בחלקם, ולא יבאו לינק ולהתקרב לצד של חלק ישראל. כמו זה למטה - כששאר העמים

מתברכים, כלם מתעסקים בירשת חלקם, ולא יבאו להתערב עם ישראל ולחמד חלק ירשתם. ולכן ישראל מושכים ברכות לכל אותם ממנים, כדי שיתעסקו בחלקם ולא יתערבו עמם.

וכשהלכנה מתמלאת ברכות למעלה פראוי. ישראל באים ויונקים ממנה לבדם. ועל זה כתוב (במדבר טז) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מה זה עצרת? פתרגומו כנישו (התבנסו). כל מה שפנסו מאותם ברכות עליונות, לא יונקים ממנה עמים אחרים, פרט לישראל לבדם. ולכן כתוב עצרת תהיה לכם, לכם ולא לשאר העמים, לכם ולא לשאר הממנים.

ועד זה הם מרצים על המים, לתת להם חלק ברכות שיתעסקו בו, ולא יתערבו אחר כך בחדות ישראל כשיונקים ברכות עליונות. ועל אותו יום כתוב דודי לי ואני לו. שלא מתערב אחר עמנו.

למלך שהזמין אהובו לסעודה עליונה שעשה לו ליום רשום. אהוב המלך הרי יודע שהמלך רוצה בו. אמר המלך, כעת אני רוצה לשמח עם אהובי, ואני חושש שפאשר אני בסעודה עם אהובי, יפנסו כל אותם פקידים ממנים וישבו עמנו לשלחן לסעד סעודת השמחה עם אהובי. מה עשה? הקדים אותו אהוב מינים של ירקות וכשר שורים והקריב לפני אותם פקידים ממנים לאכל. אחר כך ישב המלך עם אהובו לאותה הסעודה העליונה מכל עדוני העולם. ובעוד שהוא לבדו עם המלך, בקש ממנו כל צרכיו ונתן לו, ושמח המלך עם אהובו

בלהוץ אנון מתעסקין באחסנת חולקהוץ. ולא הוץ אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל ולחמדא חולק אחסנתייהו. ובגין כך ישראל אנון משכין ברבאן לכל אנון ממנן בגין דיתעסקון בחולקהוץ ולא יתערבון בהדייהו. וכד סיהרא אתמלי ברבאן לעילא כדקא יאות. ישראל אתיין וינקין מינה בלחודייהו. ועל דא כתיב (במדבר טז) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מאי עצרת, פתרגומו פנישו. כל מה דכנישו מאנון ברבאן עלאין. לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודייהו. ובגין כך פתיב עצרת תהיה לכם. לכם ולא לשאר עמין. לכם ולא לשאר ממנן.

ועד דא אנון מרצין על המים למיהב לון חולק ברבאן דיתעסקון ביה. ולא יתערבון לבתר בחדותא דישראל פד ינקין ברבאן עלאין. ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו. דלא אתערב אחרא בהדן.

למלכא דזמן רחימיה בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא. הא רחימיה דמלכא ידע דמלכא (דף טו ע"ב) אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי למחדרי עם רחימאי. ודחילנא דכד אנא בסעודתא עם רחימאי יעלון כל אנון קסטורי ממנן ויתיבון עמנא לפתורא למסעד סעודתא דחדה עם רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימיה קוסטורין דירוקי ובשרא דתורי ואקריב קמייהו דאנון קסטורי ממנן למיכל. לבתר יתיב מלכא עם רחימוי לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא. ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה. ואחדי מלכא עם רחימיה

לְבַדּוֹ, וְלֹא הִתְעַרְבוּ אַחֲרָיִם בִּינֵיהֶם. כִּף יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. לָכֵן כְּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חִיָּיא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְקִין הַדְּרֹךְ לְפָנֵינוּ. אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. בָּאוּ וּנְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא עָלָיו רַבֵּי יוֹסִי, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַשָּׂדֶה, יָשְׁבוּ. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, מַה שׁוֹנֶה שְׁכַתּוֹב (בראשית ט) וְה' הִמְטִיר עַל סָדָם וְעַל עַמֹּרָה וְגו', וּמַה שׁוֹנֶה בַּמְּבוּל שְׁכַתּוֹב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל מְקוֹם, [לְמַעַן] וְלֹא כְּתוּב וְה' [בְּכָל]?

אָרְאָ שְׁנֵינוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׁכַתּוֹב וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. אֱלֹהִים סֵתָם - דִּין לְבַדּוֹ. אֲלֵא בְּסָדָם נַעֲשֶׂה דִין וְלֹא לְהַשְׁמִיד עוֹלָם, וְלָכֵן הוּא הִתְעַרַּב בְּדִין, אֲבָל בַּמְּבוּל הַשְּׁמַד כָּל הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם שְׁנַמְצָאוּ [בַּלְבָּדוֹ] בְּעוֹלָם.

וְאֵם תֹּאמַר, [מֵרִי] נָח וּמִי שֶׁהִיָּה עֲמּוֹ [נֶאֱלָו - מֵרִי] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן הִיָּה, שְׁלֵא נִרְאָה. וְעַל זֶה כָּל מַה שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם הַשְּׁמִיד אוֹתוֹ, וְעַל זֶה וְה' בְּגִלּוּי, וְלֹא הַשְּׁמִיד הַכֹּל. אֱלֹהִים צָרִיךְ הַסְתַּרְהָ, וְצָרִיךְ [אֲדָם] לְהַשְׁמֵר, שֶׁהָרִי הַכֹּל מַשְׁמִיד, וְעַל זֶה אֱלֹהִים לְבַדּוֹ הִיָּה.

וְזֶה סוּד (תהלים כט) ה' לַמְּבוּל יֹשֵׁב. מַה זֶה יֹשֵׁב? אֲלֵמְלֵא פְּסוּק כְּתוּב, לֹא יִכְלְנוּ לְאָמְרוֹ. יֹשֵׁב לְבַדּוֹ, שְׁלֵא בָּא עִם דִּין. כְּתוּב כֹּאן יֹשֵׁב, וְכְתוּב שָׁם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב יֹשֵׁב לְבַדּוֹ.

וּמִשּׁוּם שְׁנַת הִיָּה נִסְתַּר מִן הָעֵינַן, אַחַר כִּף נַעֲשֶׂה דִין, וְהַשְּׁמַד הָעוֹלָם וְנָח רְגִזוֹ, מַה כְּתוּב? וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. שֶׁהָרִי כְּשֶׁהַשְּׁמִיד הָעוֹלָם, לֹא נִזְכַּר

בְּלַחֲדוּהִי וְלֹא אֶתְעַרְבִין אַחֲרֵינוּ בִּינֵיהֶו. כִּף יִשְׂרָאֵל עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כִּף כְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חִיָּיא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְקִין אוֹרְחָא קַמָּן. זַפְאִין אַנוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא. אַתּוּ נְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא עָלָיה רַבֵּי יוֹסִי (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יי וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. כִּד מְטוּ בִי חֶקֶל יְתִיבוּ. אָמַר הֵהוּא בַר נָשׁ מָאִי שְׁנָא דְכְּתִיב, (בראשית יט) וַיִּי הִמְטִיר עַל סָדָם וְעַל עַמֹּרָה וְגו'. וּמָאִי שְׁנָא בְּטוֹפְנָא דְכְּתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֶתְר. (אמאי) וְלֹא כְּתִיב וַיִּי (בְּכָלֵא).

אָרְאָ תַנִּינָן בְּכָל אֶתְר דְּכְּתִיב וַיִּי הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. אֱלֹהִים סֵתָם דִּינָא בְּלַחֲדוּי. אֲלֵא בְּסָדָם אֶתְעַבִּיד דִּינָא וְלֹא לְשִׁיצָאָה עַלְמָא. וּבְגִין כִּף אֶתְעַרַּב אִיהוּ בְּהַדִּי דִּינָא. אֲבָל בְּטוֹפְנָא כָּל עַלְמָא שְׁצִי וְכָל אַנוּן דְּאֶשְׁתַּפְּחוּ בְּעַלְמָא. (ג"א בְּלַחֲדוּי) בְּעַלְמָא.

וְאִי תִימָא (ד"א דְהָא) נָח וְדַעַמִּיָּה (ד"א אֶשְׁתַּיְבוּ). (ג"א דְהָא) סֵתָם מַעֲיִנָא הָוָה דְלֵא אֶתְחַזִּי. וְעַל דָּא כָּל מַה דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּעַלְמָא שְׁצִי לִיָּה. וְעַל דָּא וַיִּי בְּאֶתְגַּלְיָא וְלֹא שְׁצִי כְלָא. אֱלֹהִים בְּעֵי סֵתִימוּ וּבְעֵי לְאֶסְתַּמְרָא דְהָא כְלָא שְׁצִי. וְעַל דָּא אֱלֹהִים בְּלַחֲדוּי הָוִי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יי לַמְּבוּל יֹשֵׁב. מַהוּ יֹשֵׁב. אֲלֵמְלֵא קָרָא כְּתִיב לֹא יִכְלִינָן לְמִימַר. יֹשֵׁב בְּלַחֲדוּי דְלֵא אֶתְיָא עִם דִּינָא. כְּתִיב הִכָּא יֹשֵׁב, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב בְּלַחֲדוּי.

וּבְגִין דְּנָח הָוָה סֵתָם מַעֲיִנָא. לְבַתָּר כִּד אֶתְעַבִּיד דִּינָא וְשְׁצִי עַלְמָא וְנָח רוּגְזִיָּה מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. דְהָא כִּד שְׁצִי עַלְמָא לֹא אֶדְפַּר דְסֵתָם מַעֲיִנָא הָוָה.

שְׁהִיָּה נִסְתָּר מִהֶעֵינַי, וְסוּד [ות] לְמַדְנוּ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְגִלּוּי. גִּלּוּי הוּא בֵּית הַדִּין שְׁלֹמֶטָה, וְנִסְתָּר הוּא מְקוֹם שֶׁכֵּל הַבְּרִכּוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וְלִכְּנֹן כֹּל דְּבָרֵי הָאָדָם שֶׁהֵם בִּסְתֵּר, בְּרִכּוֹת שׁוֹרֹת עָלָיו. וְכֹל אוֹתָם שְׁבַנְגְלָה, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרִים עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקוֹם בְּגִלּוּי, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע עֵינַי שׁוֹלֵט עָלָיו, וְהַכֵּל הוּא בְּסוּד עָלָיו כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שְׁרָבֵי שְׁמַעוֹן שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁהָרִי זְכוּתוֹ הַזְּמִינָה לָנוּ בְּהָרִים דְּבָרִים עָלִינוּנִים כְּאֵלֶּה [ועד כאן]. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעַנוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשֶׁבָאוּ וְסִדְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וְדָאֵי שְׁיִפְהָ אָמַר.

רַבִּי אֶלְעָזָר הֵיךְ יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, קֵץ כָּל בְּשָׂר הַזֶּה נִהְיָ מֵאוֹתָם קְרֻבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֻּלָּם הֵיוּ מִסְּפָקִים כְּאֶחָד לְמַעְלָה וְלְמַטָּה.

וְבֹא וְרָאָה, כִּהְנִים וְלוּיִם וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם נִקְרָאִים אֶדָם בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָם רְצוּנוֹת קְדוּשִׁים שְׁעוּלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ כְּשֶׁב אוֹ אֵיל אוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה שְׁמִקְרִיבִים, צָרִיךְ עַד שֶׁלֹּא תִקְרַב עַל הַמְּזֻבָּח לְפָרֹשׁ עָלֶיהָ כֹּל הַחֲטָאִים וְכֹל הַרְצוּנוֹת הַרְעִים לְהַתְּנוּדוֹת עָלֶיהָ, וְאִזּוֹ הִיא נִקְרָאת בְּהֵמָה בְּכֹל בְּתוֹךְ אוֹתָם חֲטָאִים וְרַעוֹת וְהַרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקְּרָבָן שֶׁל הַעֲזָאוֹל שְׁכַתּוֹב (ויקרא יז) וְהַתְּנוּדָה עָלָיו אֵת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' - כֵּף גַּם כָּאֵן, וְכִשְׁעוּלָה עַל הַמְּזֻבָּח מִשָּׂא עַל אֶחָד שָׁנִים, וְלִכְּנֹן זֶה עוֹלָה

וְרָזָא (וידא) אוֹלִיפְנָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִים וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בֵּי דִינָא דְלִתְתָּא. סְתִים הוּא אֲתֵר דְכָל בְּרַכָּאן נְפָקִי מִתְּמָן. וְבִגִּין כֵּן כָּל מְלוּי דְבַר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסִתְיָמוּ בְּרַכָּאן שְׁרִיין עָלָיו. וְכֹל דְּאֲנוּן בְּאֲתַגְלִיָּא הֵהוּא אֲתֵר דְּבֵי דִינָא שְׁרִיאן עָלָיו בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתֵר בְּאֲתַגְלִיָּא וְהֵהוּא דְאֶקְרִי רַע עֵינַי שְׁלִיט עָלֶיהָ, וְכֹלָא הוּא בְּרָזָא עֲלָהָה כְּגוֹנוּנָא דְלַעֲיָלָא.

בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר זְכָאָה דְרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁרִיא בְּגוּיָה דְהָא זְכוּתָא דִּילֵיהָ אֲזַמִּין לָן בְּטוּרֵי מְלִין עֲלָאִין כְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי בַר נֶשׁ לְאוֹדְעָא לָן מְלִין אֵלִין קָא אֲתֵי וְשִׁדְרִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבְּן. כִּד אֲתֵי וְסִדְרוּ מְלִין קְמִיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדָאֵי שְׁפִיר קָא אָמַר.

רַבִּי אֶלְעָזָר הֵיךְ יְתִיב יוֹמָא חַד קְמִיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לֵיהָ הָאִי קֵץ כָּל בְּשָׂר אֲתַהֲנִי מֵאֲנוּן קְרֻבָּנֵי דְהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהָ כֻּלָּא הָיוּ מִסְּתַפְקִי כְּחֻדָּא לַעֲיָלָא וְתַתָּא.

וְהָא חֲזִי כִהְנִי וְלִיּוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אֶקְרוּן אֶדָם בְּחִבּוּרָא דְאֲנוּן רַעוּתִין קְדִישִׁין דְסִלְקִין מְגוּוּיָהוּ. הֵהוּא כְּשֶׁבָא אוֹ אֲמָרָא אוֹ הִיא בְּהֵמָה דְקְרֻבִין אֲצִטְרִיךְ עַד לֹא יִתְקַרֵּב עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא לְפָרֹשָׁא עָלֶיהָ כֹּל חֲטָאִין וְכֹל רַעוּתִין בִּישִׁין לְאֲתוּדָאָה עָלֶיהָ. וְכִדִּין הִיא אֲתַקְרִי בְּהֵמָה כְּכֹלָא כְּגוֹ אֲנוּן חֲטָאִין וְבִישִׁין וְהַרְהוּרִין.

בְּגוֹנוּנָא דְקְרֻבָּנָא דְעֲזָאוֹל דְכַתִּיב (ויקרא יז) וְהַתְּנוּדָה עָלָיו אֵת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. הֵכִי נָמִי הֵכָא. וְכִד סִלְקָא עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא מְטוּלָא עַל חַד תְּרִין. וְבִגִּין כֵּן דָּא סִלְקָא לְאֲתֵרִיהָ. וְדָא סִלְקָא לְאֲתֵרִיהָ. דָּא

למקומו וזה עולה למקומו. זה בסוד אדם, וזה בסוד בהמה, כמו שנאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'.

החבתין וכל שאר המנחות לעורר רוח קדושה ברצון הפהנים ושירת הלויים ובתפלת ישראל. ובאותו עשן ושמן וקמח שעולים, מתרומים

ומסתפקים [ס"א ומתפנקים - ס"א ומתפשטים] כל שאר בעלי הדינים שלא יכולים לשלט באותו הדין שנמסר להם, והכל בזמן אחד. בא ראה, הכל נעשה בסוד האמונה להסתפק זה בזה ולעלות למעלה מי שצריך עד אין סוף.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שפשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר נסתר שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסתר.

רצון המחשבה העליונה לרדף אחריו ולהיות מואר ממנו. מסוף אחד נפרד. ומתוך אותו מסוף ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסוף, מאירה מה שמאירה. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור [בסתר] נסתר שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מפה אור המחשבה הנה שלא נודע באור של המסוף שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז [נ"א ו] זה אור המחשבה שלא נודע מפה באור של המסוף, ומאירים כאחד. ונעשים תשעה היכלות.

וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין מי שעומד בהם. הרצון של כל

ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה כמה דאת אמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

חביתין וכל שאר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא דליואי ובצלותא דישראל. ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק מתריון ומסתפקין (ס"א ומתפנקין) (ס"א ומתפשטין) (דף טו ע"א) כל שאר מארי דדינין דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון. וכלא בזמנא חדא. תא חזי, פלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא מאן דאצטרין עד אין סוף.

אמר רבי שמעון ארימת ידי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא. וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר פלא בסתימו.

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מגיה. חד פריסו אתפריס. ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר. וכדין (ס"א תהוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתים) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע. פדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפרסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידע ולא אתידע ולא אתגלייא. וכדין (נ"א הא) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין פחדא ואתעבידו תשע היכלין.

והיכלין לאו אנון נהורין ולא אנון רוחין ולא אנון נשמתין. ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין

תשעה האורות שעומדים כלם
במחשבה, שהוא אחד מהם
בחשבון כלם לרדף אחריהם.
בשעה שעומדים במחשבה ולא
נדבקים ולא נודעים. ואלה לא
עומדים לא ברצון ולא
במחשבה עליונה [עליונות].
תופסים בה ולא תופסים. באלה
עומדים כל סודות האמונה וכל
אותם האורות מסוד המחשבה
העליונה [שלמטה - ולמטה] כלם
נקראים אין סוף. עד פאן מגיעים
אורות ולא מגיעים ולא נודעים.
אין פאן רצון ולא מחשבה.

[א] כשפאירה המחשבה ולא
נודעת [היא] ממי שמאירה, אז
מתלבשת ונסתרת לתוך הבינה
ומאירה למי שמאירה, ונכנסים
זה בזה, עד שכלם נכללים
כאחד. ובסוד הקרבן פשעולה,
הכל נקשר זה בזה ומאיר זה
בזה. אז עומדים כלם בעליה,
והמחשבה מתעטרת עם אין
סוף. אותו האור שמוארת ממנו
המחשבה העליונה שלא נודעת
בה כלל נקרא אין סוף, וממנו
נמצא ועומד ומאיר למי שמאיר,
ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם
של הצדיקים בעולם הזה
ובעולם הבא.

בא ראה, קץ כל בשר הזה, כמו
שהקשר נמצא למעלה בשמחה,
גם פאן למטה בחדוה, ורצון
להסתפק הכל למעלה ולמטה.
והאם עומדת על ישראל פראוי.
בא ראה, בכל ראש חדש וחדש
כשמתחדשת הלבנה, נותנים
לקץ כל בשר הזה חלק אחד
יותר על הקרבנות להתעסק בו
וישתמש בחלקו, ויהיה צד של
ישראל לבדם כדי שיתאחדו עם
מלכם, וזהו השעיר, משום
שהוא בחלק עשו, שכתוב בו
שעיר, [בראשית כז] הן עשו אחי

דקיימי כלהו במחשבה דאיהו חד מנייהו
בחושבנא כלהו למרדף בתרייהו בשעתא
דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא
אתידעו. ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא
במחשבה עלאה (נ"א עלאי). תפסין בה ולא
תפסין. באלין קיימי כל רזי דמהימנותא וכל
אנון נהורין מרזא דמחשבה עלאה (ולתמא ד"א
ולתמא) כלהו אקרון אין סוף. עד הכא מוטו
נהורין ולא מטון ולא אתידעו. לאו הכא
רעותא ולא מחשבה.

[פרין ד"א כז] נהיר מחשבה ולא אתידע (דיע)
ממאן דנהיר. פדין אתלבש ואסתים גו
בינה ונהיר למאן דנהיר ואעיל דא בדא עד
דאתפלילו כלהו כחדא. וברזא דקרנא כד
סליק פלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא.
פדין קיימי כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר
באין סוף. ההוא נהירו דאתנהיר מניה
מחשבה עלאה דלא אתידע בה כלל אקרי
אין סוף. ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן
דנהיר ועל דא כלא קאים. זכאה חולקיהון
דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כמה דקשורא
אשתכח לעילא בחדו, אוף הכי נמי
לתמא בחדוותא. ורעותא לאסתפקא כלא
לעילא ותתא. ואימא קיימא עליהו דישראל
פדקא יאות.

תא חזי, בכל רישי ירחא וירחא כד סיהרא
מתחדשא יהבין ליה להאי קץ כל בשר
חולקא חדא יתיר על קרבנין לאתעסקא ביה
וישתמש בחולקיה. ויהא סטרא דישראל
בלחודייהו. בגין דיתאחדון במלכיהון, ודא
איהו שעיר. בגין דאיהו בחולקא דעשו
דכתיב ביה שעיר [בראשית כז] הן עשו אחי

איש שעיר. ועל זה הוא השתמש בחלקו, וישראל משתמשים בחלקם, ולכן כתוב (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

בא ראה, קץ כל בשר הזה, כל רצונו אינו אלא בכשר תמיד, ולכן תקון הבשר תמיד אליו, ולכן נקרא קץ כל בשר. וכשהוא שולט, שולט על הגוף ולא על הנשמה. הנשמה עולה למקומה, והבשר נתן למקום הזה. כמו זה בקרבן, שהרצון עולה למקום אחד, והבשר למקום אחד.

והאיש שהוא צדיק, הוא קרבן ממש לכפרה, ואחר שאינו צדיק אינו קרבן, משום שיש בו מום, שכתוב (ויקרא כב) כי לא לרצון וגו'. ועל זה הצדיקים הם כפרת העולם והם קרבן בעולם.

בא ראה, ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני. לטל רשות להחשיך פני בני העולם. ולכן הנני משחיתם את הארץ. (ועל זה עשה לך תבת עצי גפר, כדי להנצל בה ולא יוכל לשלט עליך. רבי חייא ורבי יוסי היו חולקים בדרך אמר אהרן. כתוב ויעש נח ככל אשר צוהו ה')

השלמה מההשממות (סימן יא)
צוה ה'. אמר רבי יוסי, אשרי ישראל שנתנה להם תורה קדושה והם משתדלים בה ימים ולילות. בא ראה, שהרי משמע שלולא שנמצא נח עם התבה בהתחברות כאחד, לא היה נצל, [ולכן] נסתר מן העין בתוך התבה. קמו והלכו. אמר אותו יהודי, כתוב עשה לך תבת עצי גפר, לך ולעצמך, כדי להתחבר עמה ולהנצל בה. מה כתוב? ויעש נח ככל אשר צוהו וגומר. (ע"כ

שעיר. ועל דא איהו אשתמש בחולקיה. וישראל אנון משתמשין בחולקיהון. ובגין כך פתיב, (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר ובגין כך תקוונא דבשרא תדיר לגביה ועל דא אקרי קץ כל בשר. וכד איהו שליט, שליט על גופא ולא על נשמתא. נשמתא סלקא לאתרא ובשרא אתיהיב לאתר דא. פגוונא דא בקרבנא דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר חד.

ובר נש דאיהו זכאה איהו קרבנא ממש לכפרה. ואחרא דלאו איהו זכאה, לאו איהו קרבנא בגין דביה מומא דכתיב, (ויקרא כב) כי לא לרצון וגו'. ועל דא צדיקיא כפרה אנון דעלמא וקרבנא אנון בעלמא (עד כאן):

תא חזי, ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני. למיטל רשו לאחשכא אפייהו (דף טו ע"ב) דבני עלמא. ובגיני כך הנני משחיתם את הארץ. (ועל דא עשה לך תבת עצי גפר בגין לאשתובא בה ולא יביל לשלמאה עליך. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארמא אמר חד) פתיב ויעש נח ככל אשר צוהו ה'.

השלמה מההשממות (סימן יא)

צוה ה'. אמר רבי יוסי זכאין אינון ישראל דאתיהיב להון אורייתא קדישא ואינון משתדלי בה יממא ולילי. תא חזי דהא משמע דאלולי דאשתפח נח עם תיבותא באתחברותא כחדא לא אשתזיב (ובגין כך) אסתים מן עינא בגו תיבותא. קמו ואזלו. אמר ההוא יודאי פתיב עשה לך תיבת עצי גפר, לך לגרמך בגין לאתחברא בהדה ולאשתזבא בה מה כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו וגו'. (עד כאן

בא ראה מה פתוב, ונח בן שש מאות שנה וגו'. וכי למה בא החשבון הזה למנות? אלא אלו לא היה נח בן שש מאות שנה, לא יכנס לתבה ולא יתחבר עמה. כיון שהשתלם בשש מאות שנה, אז התחבר עמה.

ועל כן, מיום שהשתלם חטאם של בני העולם, חכה להם הקדוש ברוך הוא עד שהשתלם נח בשש מאות שנה, ונשלמה דרגתו כראוי והיה צדיק שלם, ואז נכנס לתבה. והכל כמו שלמעלה.

ונח בן שש מאות שנה, כמו שאמרנו. ולכן לא נאמר כבן שש מאות שנה [ר"א כנגד ששת צדרי העולם]. עוד פתח ואמר, ואני הנני מביא את המבול מים. מה הטעם הנני כיון שאמר ואני? אלא אני, אנכי, [הנני] - הכל זה דבר אחד.

בא ראה, בכל מקום אני נעשה גוף לנשמה, ודאי שמקבלת ממה שלמעלה, ולכן נרמז באות הברית, שכתוב אני הנה בריתי אפך. אני שקיימת בגלוי מזמנת לדעת, אני כפא למה שלמעלה, אני שעושה נקמות לדורי דורות. ואני - כולל זכר ונקבה כאחד. אחר כך נרשם לבדו, שהזדמן לעשות דין. הנני. מביא את המבול מים.

כיון שאמר מביא את המבול, לא ידענו שהוא מים? אלא את המבול, לרבות מלאך המות. שאף על גב שהיו מים, המשחית [להשחית בהם] [היה] הולך בעולם להשמיד באותם המים. אני ה' - כך שנינו, נאמן אני לשלם שכר טוב לצדיקים ולהפרע מהרשעים. ולכן הבטיח להם הפסוק לצדיקים באני, לשלם שכר טוב שלהם לעולם הבא. ואים

תא חזי, מה כתיב ונח בן שש מאות שנה וגו'. וכי אמאי אתא חושבנא דא לממני. אלא אילו לא היה נח בן שש מאות שנה לא ייעול לתיבותא ולא יתחבר בהדה. כיון דאשתלים בשש מאות שנה כדין אתחבר בהדה.

ועל דא מן יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא אוריף לון קדשא בריף הוא עד דאשתלים נח בשש מאות שנה ואשתלים דרגיה פדקא יאות והוה צדיק שלים. וכדין עאל לתיבותא. וכלא כגוונא דלעילא:

ונח בן שש מאות שנה כמה דאמרן. ובגניי כך לא אתמר כבן שש מאות שנה. [ר"א ל"ג לקביל שית ספרין דעלמא]. תו פתח ואמר ואני הנני מביא את המבול מים. מאי טעמא הנני כיון דאמר ואני. אלא אני אנכי [ר"א הנני] כלא מלה חדא היא.

תא חזי, בכל אתר אני אתעביד גופא לנשמתא ודאי דמקבלא ממה דלעילא. ובגין כך אתרמיז באת קיימא דכתיב אני הנה בריתי אפך. אני דקיימא באתגליא מזמנת למנדע. אני כרסיא למה דלעילא. אני דעבידנא נוקמין לדרי דרין. ואני כליל דכר ונוקבא פחדא. לבתר אתרשים בלחודוי דאזדמן למעבד דינא. הנני. מביא את המבול מים.

כיון דאמר מביא את המבול לא ידענא דאיהו מים. אלא את המבול לאסגאה מלאך המות, דאף על גב דמאי הוו. מחבלא (לחבלא בהון) [ר"א הנה] אזיל בעלמא לשיצאה באנון מיון. אני יי, הכי תנינן נאמן אנא לשלמא אגר טב לצדיקיא ולא תפרע מרשיעיא. ובגין כך אבטח לון קרא לצדיקיא באני לשלמא אגר טב

מרשיעיא. ובגין כך אבטח לון קרא לצדיקיא באני לשלמא אגר טב

דְּלֵהוּן לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְאַגְזִים לְרִשְׁיַעֲיָא
לְאַתְפָּרַע מִנִּיּהוּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי בְּאַנִּי.

לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר. כְּמָה דְּאוּקִימְנָא דְדָא הוּא
מִחְבְּלָא דְעֶלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף. וְדָא
הוּא לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר מִסְטָרָא דְקִין כָּל בְּשָׂר בָּא
לְפָנֵי. דְּהָא כִּיּוֹן דְּמִטָּא זְמַנָּא דְּאוּרִיף לִוּן
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא (ד"א ל"ג וְאוּרִיף לִוּן) עַד דְּאַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר. אָמַר
הֵכִי אוּלִיפְנָא מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק (ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי
מְחֻזָּא) דְּאָמַר לֵן (נ"א הָא דְּאָמַרִי לְכוּן).

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כְּמָה
אֲטִימִין אַנוּן בְּנֵי נֶשֶׁא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
בְּמַלְי דְּאוּרִיָּתָא, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִי בְּמַלּוּי דְּעֶלְמָא
וְאַתְנַשִּׁי מִנִּיּהוּ רּוּחָא דְּחֻכְמָתָא.

דְּכַד בַּר נֶשֶׁ אֲסַתְלַק מֵהָאֵי עֶלְמָא וְיַהִיב
חוּשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה מִכָּל מַה דְּעַבַד בְּהָאֵי
עֶלְמָא בְּעוֹד דְּאִיְהוּ קָאִים רּוּחָא וְגוּפָא כְּחֲדָא
וְחַמִּי מַה דְּחַמִּי, עַד דְּאִזִּיל לְהֵהוּא עֶלְמָא וּפְגַע
לִיָּה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן יִתִּיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעַדָּן
לְמַחְמִי כָּל אַנוּן דְּנִטְרוּ פְּקוּדֵי דְּמֵאֲרִיָּהוּן וְחַדִּי
בְּהוּ.

וְכַמָּה צְדִיקָא סְתַרְנִיָּה דְּאָדָם. אַנוּן דְּאַתְמַנְעוּ
מֵאֲרַחָא דְּגִיָּהֲנָם וְסִטוּ לְגַבִּי אֲרַחָא דְּגִן
עַדָּן. וְאַלִּין אֲקִרוּן יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתִיב
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. בְּגִין דְּלֹא הוּוּ כְּמוּ חוּלְדָּה דְּגִרְרָא
וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמֵאֵן שְׂבָקָא. אֶלָּא יוֹשְׁבֵי
חֲדָל. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (ישעיה ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו' (אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל) דְּאַתְמַנְעוּ לִוּן מֵאֲרַחָא
דְּגִיָּהֲנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגַנְתָּא
דְּעַדָּן.

לְרִשְׁעִים לְהַפְרַע מֵהֶם לְעוֹלָם
הֵבֵא בְּאַנִּי.

לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר - כְּמוּ
שְׁהַעֲמַדְנוּ, שְׁזָהוּ הַמִּשְׁחִית שֶׁל
הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל
בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף. וְזֶה הוּא לְשַׁחַת
כָּל בְּשָׂר, מִצַּד שֶׁל קִין כָּל בְּשָׂר
בָּא לְפָנֵי. שְׁהֵרִי כִּיּוֹן שְׁהַגִּיעַ זְמַן
שְׁחִפָּה לְהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיף הוּא
[ד"א וְחִפָּה לְהֶם] עַד שְׁהַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִזִּי לְשַׁחַת כָּל
בְּשָׂר. אָמַר, כְּפֹי לְמַדְנוּ מִשְׁמוּ
שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי מְחֻזָּא],
שְׂאֵמַר לְנוּ, [ס"א זֶה שְׂאֵמַרְתִּי לָכֶם].

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא
אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא
אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חֲדָל.
אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כְּמָה
אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא
יודעים ולא משגיחים בדברי
התורה, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִים בְּדַבְּרֵי
הָעוֹלָם וְנִשְׁפַּחַת מֵהֶם רּוּחַ
חֻכְמָה.

שְׂבִשְׂאָדָם מִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה וְנוֹתֵן חִשְׁבוֹן לְרַבּוֹנוּ מִכָּל
מַה שְׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹד
שְׁהוּא קָיָם רּוּחַ וְגוּף כְּאֲחָד,
וְרוּאָה מַה שְׂרוּאָה, עַד שְׁהוּלֵף
לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוּגַשׁ בְּאָדָם
הָרֵאשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גִּן עַדָּן
לְרֵאוֹת כָּל אוֹתָם שְׂשִׁמְרוּ אֵת
מִצְוֹת רַבּוֹנָם וְשִׁמַּח בָּהֶם.

וְכַמָּה צְדִיקִים סְבִיב אָדָם. אֵלוּ
שְׁנַמְנְעוּ מִדְּרָף הַגִּיָּהֲנָם וְסִטוּ
לְדְרָף גִּן הַעַדָּן, וְאַלְה נְקִרְאִים
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתוּב יוֹשְׁבֵי
חֲדָל, כִּי אֵינָם כְּמוֹ חֲלָדָה
שְׁגוֹרְרַת וּמִנִּיחָה וְלֹא יודעת לְמִי
מִנִּיחָה, אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל, כְּמוֹ
שְׂנֵאֵמַר (שם ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו', [אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל] שְׁנַמְנְעוּ
מִדְּרָף הַגִּיָּהֲנָם, וְהַחֲזִיקוּ בָהֶם
לְהַכְנִיסָם בְּגִן עַדָּן.

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא - אֵלּוּ
 בְּעֵלֵי תְּשׁוּבָה שְׁמַנְעוּ עֲצָמָם
 מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַרְשָׁעִים. וּמִשׁוּם
 שְׂאָדָם הָרָאשׁוֹן שָׁב בַּתְּשׁוּבָה
 לִפְנֵי רַבּוּנּוֹ, יוֹשֵׁב [ע"ט] עַל אוֹתָם
 שְׁנַמְנְעוּ מִחֲטָאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי
 חֶדְלָא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים לט)
 אֲדַעַה מֶה חֶדְלָא אֲנִי. וְלִכְּן הוּא
 יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הָעֵדֶן וְשִׁמַּח
 בְּצַדִּיקִים שְׂפָאִים בְּאוֹתָהּ דְּרַף
 שֶׁל גֵּן עֵדֶן

בֵּא רְאָה מֶה פְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא
 אֲרָאָה יְהוָה. וְכִי מִי יָכוֹל לְרֹאוֹת
 יְהוָה? אֲלֵא סוּף הַפְּתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׁפִתוּב יְהוָה בְּאַרְץ חַיִּים. בֵּא
 רְאָה, כְּשֶׁהַנְּשׂוּמָת עוֹלוֹת לְמִקּוֹם
 צְרוּר חַיִּים, שֵׁם נְהַיִם בְּזִהַר
 שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה
 מִהַמִּקּוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֵּל. וְאֵלּוּ
 לֹא הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשׂוּמָה בְּזִהַר שֶׁל
 לְבוּשׁ אַחֵר, לֹא תוּכַל לְהִתְקַרֵּב
 לְרֹאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד
 הַדָּבָר - כְּמוֹ שְׁנוֹתְנִים לְנִשְׂמָה
 לְבוּשׁ שְׁמֵתְלַבְּשֵׁת בּוֹ לְעַמֵּד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם נוֹתְנִים לָהּ
 לְבוּשׁ שֶׁל זֶהר עֲלִיּוֹן לְעַמֵּד בָּהּ
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ
 אוֹתָהּ אֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה מִתּוֹךְ
 אוֹתָהּ אֲרִץ חַיִּים.

בֵּא רְאָה, מִשֶּׁה לֹא יָכַל לְהִתְקַרֵּב
 לְהִסְתַּכֵּל בְּמֵה שְׁהִסְתַּכֵּל אֲלֵא
 כְּשֶׁהַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ
 הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם,
 בְּאֲמָצְעוֹת הָעֵנָן. וְהַתְּלַבֵּשׁ בּוֹ
 כְּמִי שְׁמֵתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ. וְלִכְּן (שם)
 וַיָּבֵא מֹשֶׁה נֶגֶשׁ אֶל הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר
 שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב (שם כד) וַיָּבֵא
 מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיְהִי מִשֶּׁה בְּהָר
 אֲרַבְעִים יוֹם וְאֲרַבְעִים
 לַיְלָה, וְיָכַל לְהִסְתַּכֵּל בְּמֵה
 שְׁהִסְתַּכֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְּלַבְּשׁוֹת נִשְׂמוֹת
 הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא אֲנּוּן מְרִיהוּן דִּתְשׁוּבָה
 דְּמַנְעוּ גְרַמְיֵיהוּ מֵאֲנּוּן חוֹבִין דִּחַיִּיבָא.
 וּבְגִין דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן תָּב בַּתְּיֹבְתָא קָמִי
 מֵאִירָה. יְתִיב (נ"א ע"ט) עַל אֲנּוּן דִּאֲתַמְנְעוּ
 מִחוֹבֵיהוּן וְאֲנּוּן בְּנֵי חֶדְלָא. כְּמָה דְּאֲתָ אֲמַר,
 (תהלים לט) אֲדַעַה מֶה חֶדְלָא אֲנִי. וּבְגִין כִּף אִיהוּ
 יְתִיב לְתַרְעָא דִּגְנִתָּא דְּעֵדֶן וְחַדִּי בְּהוּ בְּצַדִּיקָא
 דְּאֲתִיין בְּהֵהוּא אוֹרְחָא דִּגְנִתָּא דְּעֵדֶן.

תָּא חֲזִי, מֶה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה. וְכִי
 מָאן יָכִיל לְמַחְמִי יְהוָה. אֲלֵא סוּפָא דְקָרָא
 אוֹכַח דְּכְתִיב יְהוָה בְּאַרְץ חַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד
 סְלָקִין נִשְׁמַתִּין לְאַתֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּפְּן
 מִתְּהַנֵּן בְּזִהַרָא דְאֶסְפֶּקְלָרְיָא דְנְהַרָא דְנְהַרִיר
 (דף טו ע"א) מֵאֲתֵר עֲלָאָה דְכֵלָא. וְאֵילּוּ לֹא
 מִתְּלַבְּשָׁא נִשְׁמַתָּא בְּזִהַרָא דְלְבוּשָׁא אַחֵרָא לֹא
 תִּיכּוֹל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמִי הֵהוּא נְהוּרָא. וְרוּזָא
 דְמִלָּה כְּמָה דִּיְהִי לְנִשְׁמַתָּא לְבוּשָׁא
 דְּמִתְּלַבְּשָׁא בֵּיהּ לְמִיקָם בְּהַאי עֲלָמָא. הָכִי נְמִי
 יְהִי לָהּ לְבוּשָׁא דְזִהַרָא עֲלָאָה לְמִיקָם בֵּיהּ
 בְּהֵהוּא עֲלָמָא וּלְאַסְתַּפְּלָא בְּגוֹ הֵהוּא
 אֶסְפֶּקְלָרְיָא דְנְהַרָא מְגוֹ הֵהוּא אֲרִץ חַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה לֹא יָכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתַּפְּלָא
 בְּמָה דְאֶסְתַּפֵּל אֲלֵא כִּד אֲתַלְבֵּשׁ
 בְּלְבוּשָׁא אַחֵרָא כְּמָא דְאֲתָ אֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא
 מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם
 בְּמִצִּיעוֹת עֵנָן. וְאַתְלַבֵּשׁ בָּהּ כְּמָאן דְּאֲתַלְבֵּשׁ
 בְּלְבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמֹשֶׁה נֶגֶשׁ אֶל
 הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וְכְתִיב, (שמות כד)
 וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיְהִי מִשֶּׁה בְּהָר
 אֲרַבְעִים יוֹם וְאֲרַבְעִים לַיְלָה וַיָּכִיל לְאַסְתַּפְּלָא
 בְּמָה דְאֶסְתַּפֵּל.

כְּמוֹנָא דָּא מִתְּלַבְּשִׁין נִשְׁמַתְהוּן דִּצַּדִּיקָא
 בְּהֵהוּא עֲלָמָא בְּלְבוּשָׁא כְּגוֹוָנָא

כמו של אותו העולם, שלא יתנהג אלא בלבוש כמו זה, ועומדים להסתפל באור המאיר באותה ארץ החיים. וזהו זה יה בארץ החיים. דהוה סביר דלא יזכי לההוא נהורא ולההוא אסתפלותא בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד. לא אביט אדם עוד דא אדם קדמאה כמה דאתמר.

וכר דא למא. בגין דאמר ליה נביאה כי מת אתה בהאי עלמא ולא תחיה לההוא עלמא. בגין. דמאן דלא (הוה) אוליד בגין בהאי עלמא, פד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרן. ולא שריא למחמי בההוא נהורא דנהיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושאר בני נשא). ומה חזקיה דהוה ליה זכות אבות ואיהו זכאה צדיק וחסידא כד. כל שפן מאן דלית ליה זכות אבות וחסידא קמי מאריה.

האי לבושא דקאמרן איהו (אניו) מה דאמרן חברייא חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קדשא ברין הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) הפה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר הפה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, הפה

דאמרן איהו (אניו) מה דאמרן חברייא חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קדשא ברין הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) הפה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר הפה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, הפה

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) הפה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר הפה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, הפה

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) הפה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר הפה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, הפה

מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', שהמשיכו עליהם את מי שלא צריך ונטמאו בו. זהו שכתוב ויקדש בם.

אמר לו רבי חזקיה, אם כן, מה זה ויקדש? הנה צריך להיות ויקדשו! אלא הדבר עלה. ויקדש - נפגם מי שלא צריך. כביכול שפגמה הלבנה. ויקדש אינו לשבח פאן. ואני הנני מביא את המבול, כמו שבארנו, להביא משחית עליהם כמו שהם נטמאו בו.

אמר רבי יוסי, אוי לרשעים שלא רוצים לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על חטאייהם בעוד שהם בעולם הזה. שפשאדם שב ומתנחם על חטאו, הקדוש ברוך הוא מוחל לו, וכל אותם שמתחזקים בחטאייהם ולא רצו לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על חטאייהם, אחר כך [פל] יפלו לגיהנם ולא יעלו משם לעולמים.

בא ראה, משום שחזקו את לבם כל אותם דורו של נח ורצו להראות חטאם בגלוי, הביא הקדוש ברוך הוא עליהם הדין באותו הגון. אמר רבי יצחק, אפלו כשחוטא אדם בנסתר, הקדוש ברוך הוא רחמן. ואם שב בן האדם אליו, מכסה עליו ומוחל לו ומותר לו. ואם לא, הוא מגלה אותו לעיני כל. מנין לנו? מסוטה.

וכך גם נמחו הרשעים הללו מהארץ בגלוי. ואיך נמחו? אלא שהיו יוצאים מים, והיו רותחים מהתהום, ועולים ומעבירים מהם את עורם. וכיון שהעבר מהם העור - כך גם הבשר, ולא נשארו אלא בעצמות שלהם בלבד, לקיים את מה שכתוב וימחו מן הארץ. וכל אותם

מריבה אשר רבו בני ישראל את יי, דאמשיכו עלייהו למאן דלא אצטרין ואסתאיכו ביה קדא הוא דכתיב ויקדש בם.

אמר ליה רבי חזקיה אי הכי מאי ויקדש ויקדשו מיבעי ליה. אלא מלה אסתליקת. ויקדש אתפגים מאן דלא אצטרין. כביכול דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הכא. ואני הנני מביא את המבול כמה דאוקימנא לאייתאה מחבלא עלייהו כמה דאנון אסתאבו ביה.

אמר רבי יוסי ווי לון לרשיעיא דלא בעאן לאתבא קמי קדשא בריך הוא על חוביהון בעוד דאנון בהאי עלמא. דכד בר נש אתיב ואתנחם על חובוי. קדשא בריך הוא מחיל ליה. וכל אנון דמתתקפין בחוביהו ולא פעו לאתבא קמי קדשא בריך הוא על חוביהון. לבתר (יגפול) ינפלו לגיהנם ולא יסקון ליה מתמן לעלמין.

תא חזי, בגין דאתקיפו לבייהו כל אנון דרא דנח ובעו לאחזאה חוביהו באתגליא. קדשא בריך הוא אייתי דינא עלייהו בההוא גוונא. אמר רבי יצחק ואפילו כד חטי בר נש באתפסיא קדשא בריך הוא רחמן. ואי תב בר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה. ואי לא, גלי ליה לעיני כלא. מנלן מסוטה.

והבי נמי אתמחון אלין חייביא מארעא באתגליא. והיך אתמחון. אלא דהווי נפקי מיא והווי רתיחון מן תהומא וסלקי ואעבר מנייהו משכא. וכיון דאעבר מנייהו משכא הכי נמי בשרא ולא אשתארו אלא בגרמייהו לחוד. לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ. וכל אנון גרמי אתפרדן דא מן דא ולא אשתארו כחדא. ומכלא אתעברו

העצמות נפרדו זו מזו ולא נשארו כאחד, ומהכל העברו מהעולם. רבי יצחק אמר, וימחו מן הארץ, מה זה וימחו? כמו שנאמר ימחו מארץ חיים. מכאן למדנו, שאין להם תחיה לעולמים ולא יקומו בדין.

והקמתי את בריתי אתך. אמר רבי אלעזר, מכאן קיום הברית למעלה פקיום הברית למטה, משמע שכתוב אתך. ואמר רבי אלעזר, מכאן למדנו, שכשהצדיקים בעולם, מתקנים העולם למעלה ולמטה. אמר רבי שמעון, דבר נסתר הוא, כשהתעוררות הזכר לנקבה כשהוא מקנא לה

בא ראה סוד הדבר, כשצדיק יש בעולם, מיד השכינה לא יזזה ממנו והשתוקקותה בו. ואז השתוקקות שלמעלה אליה באהבה כהשתוקקות הזכר לנקבתו כשהוא מקנא לה. ועל זה, והקמתי את בריתי אתך. ההשתוקקות מתעוררת בגלגלך. כמו זה (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק.

והקמתי את בריתך אתך, להיות אות בריתי בעולם, ואחר כך ובאת אל התבה. שאלמלא אינו צדיק (ברית), לא יכנס לתבה. שהרי לא מתחבר לתבה, רק צדיק. ולכן ובאת אל התבה, והרי זה נתבאר. אמר רבי אלעזר, בכל זמן שבני אדם יאחזו בברית זו ולא יעזבו אותה, אין עם ולשון בעולם שיוכלו להרע להם. ונח החזיק בברית זו ושמר אותה, ולכן שמר אותו הקדוש ברוך הוא (וכל אשר לו). וכל בני דורו לא שמרו אותה, ולכן העביר אותם הקדוש ברוך הוא מהעולם. והרי נאמר, באותו חטא ממש שהם חטאו - באותו גון נמחו מהעולם.

מעלמא. רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר חיים. מכאן אוליפנא דלית לון תחיה לעלמין ולא יקומו בדינא. (דף טו ע"ב).

והקומותי את בריתי אתך. אמר רבי אלעזר מהכא קיומא דברית לעילא כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אתך. ואמר רבי אלעזר מכאן אוליפנא דכד זכאין אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אמר רבי שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה.

תא חזי, רזא דמלה כד צדיקא איהו בעלמא מיד שכינתא לא אתעדיותא מגיה ותיאובתא דילה ביה. כדין תיאובתא דלעילא לגבה ברחימו כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא והקומותי את בריתי אתך. אתער תיאובתא בגינה. כגוונא דא (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק.

והקומותי את בריתי אתך למהוי את בריתי בעלמא. ולבתר ובאת אל התבה, דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול לתיבותא דהא לא אתחבר לתבה בר צדיק, ובגיני כף ובאת אל התבה והא אתמר.

אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא תאחדון בברית דא, ולא ישפקון ליה, לית עם ולישן בעלמא דייכול לאבאשא לון. ונח אתקיף בברית דא ונטר ליה, בגיני כף קדשא בריך הוא נטר ליה (וכל דליה). וכל בני דריה לא נטרו ליה, בגין כף קדשא בריך הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר בההוא חובא ממש דאנון חאבו בההוא גוונא אתמחון מעלמא.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון,
והוה עסקי בהאי קרא דכתיב, (מלכים א יח)
וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא
חזי, בימי אליהו, ישראל פלהו שבקו ליה
לקדשא בריך הוא ושבקו ברית קיימא
דלהון. פד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני
ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי
ברית.

ביון דחמא אליהו כף אתא לאתקנא מלה
לדוכתיה. פיון דקריב מלה לדוכתיה
אתסי כלא. דא הוא דכתיב וירפא את מזבח
יי ההרוס. דא ברית קיימא (ד"א ל"ג דאחא לאתקנא
מזבח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא.
וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתיים עשרה
אבנים למספר שבטי בני יעקב. דא הוא
תקונא דמזבח יי.

אשר היה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה
שמך. מאי טעמא אדפר הכא ישראל,
אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא
לעילא ולאכתבא ברית קיימא לאתריה. והינו
דכתיב פי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כף
את מזבחותיה הרוסו.

תא חזי, פל זמנא דישראל נטרו קיימא
קדישא כדין עבדי קיימא לעילא ותתא.
וכד שבקי להאי ברית כדין לא אשתכח קיום
לעילא ותתא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי
יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.
ובגין כף וירפא את מזבח יי ההרוס. וכי
רפואה איהו. הכי הוא ודאי דהא מקיים
להווא אתר דמהימנותא תליא ביה.

תא חזי, אוף הכי פנחס בשעתא דקני
לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית
באתריה. ובגין כף כתיב, (במדבר כה) הנני נותן

בא ראה, פל זמן שישראל שמרו
ברית הקדוש, אז עשו קיום
למעלה ולמטה. וכשעזבו את
הברית הזאת, אז לא נמצא קיום
למעלה ולמטה, שכתוב (ירמיה לג)
אם לא בריתי יומם ולילה חקות
שמים וארץ לא שמתי. ולכן
וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי
זו רפואה? כף זה ודאי, שהרי
מקיים את אותו מקום שהאמונה
תלויה בו.

בא ראה, גם כף פנחס, בפשה
שקנא למעשה זמרי, התקין את
הברית הזו במקומה, ולכן פתוב

(במדבר כח) הנני נתן לו את בריתי שלום. וכי יעלה על דעתך שמשום פנחס היה? איזו קטטה היתה לו לפנחס בברית הזו? אלא פאן נקשר הדבר במקומו. הנני נתן לו את בריתי. ומה אתן לו? שלום [להתחבר כל אחד במקומו] להתחבר הברית במקומה, ועל זה הנני נתן לו את בריתי שלום. ומהו? שלום, שהוא מקום להתחבר עמו. מה שנפרד ממנו בחטאם - בגללו התחבר בו. ועל זה, הואיל והוא התקין הדבר במקומו, מפאן והלאה - והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם פחת אשר קנא לאלהיו.

אמר רבי שמעון, אין לך דבר בעולם שהקדוש ברוך הוא מקנא לו כמו חטא הברית, כמו שנאמר (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית. ובא וראה, לא השלם חטא דור המבול אלא משום שחטאו בהשחתת דרכם על הארץ, ואף על גב שהיו חומסים זה את זה, ככתוב ותמלא הארץ חמס (וחמס מהכל היה, ולכן), וכתוב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם - מדה כנגד מדה. הנני משחיתם בחטא ההשחתה.

ויש אומרים שלא התמלאה סאתם אלא בחטא החמס שהיו חומסים זה את זה, שהיו רעים לשמים ולבריות בא ראה פמה ממנים מלמעלה שמפקדים על קולות אלו שמוסרים הדין על חבריהם על מה שעשו להם, ועל זה כתוב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ולכן כתוב והנני משחיתם את הארץ.

ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון, למה בכלם [אמר] אלהים וכאן יי? מה

לו את בריתי שלום. וכי סלקא דעתך דבגין פנחס הוה. ומה קטטא הוה ליה לפנחס בהאי ברית. אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה. הנני נתן לו את בריתי. ומה אתן לו שלום (לאתחברא כל חד בדוכתיה) לאתחברא ברית באתריה. ועל דא הנני נתן לו את בריתי שלום. ומה איהו שלום דאיהו אתריה לאתחברא בהדיה. מה דאתפרש מניה בחוביהו. בגיניה אתחבר ביה. ועל דא הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה, מפאן ולהלאה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, פחת אשר קנא לאלהיו וגו'.

אמר רבי שמעון לית לך מלה בעלמא דקודשא בריך הוא קני לה פמו חובא

דברית פמה דאת אמר, (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. ותא חזי, לא אשתלים חובא דדרא דטופנא, אלא בגין דחבו בחבילוי דארחייהו על ארעא. ואף על גב דהווי מקפחי דא לדא כדכתיב ותמלא הארץ חמס (וחמס מבלא הוה ובגין פה) וכתוב פי (דף טו ע"א) מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בחובא דחבלותא.

ואית דאמרי דלא אשתלים קסטייהו אלא בחובא דחמס דהווי מקפחין דא לדא דהווי בישין לשמים ולבריות. תא חזי, פמה אנון ממנן מלעילא דאתפקדן על קלי דאנון דמסרי דינא על חבריהון על מה דעבדי לון. ועל דא כתיב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ובגין פה כתיב והנני משחיתם את הארץ:

ויאמר יי לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון אמאי בכלהו (ד"א ל"ג אמר)

אלהים והכא יי. מאי שנא הכא דאתמר יי

שונה פאן שנאמר ה', השם העליון של הרחמים? אלא סוד הוא שלמדנו - אין דרך ארץ שתקבל אשה אורח עמה אלא ברשות בעלה.

אף כף (גם נח) נח רצה להפגס לתבה להתחבר עמה, ולא היה לו ראי עד שבעל התבה יתן לו רשות להפגס [עמה], שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ולכן נקרא פאן ה', הבעל של התבה, ואז נכנס נח והתחבר עמה. וכן למדנו שאין רשות לאורח להפגס לבית אלא ברשות בעלה, בעל הבית. זהו שכתוב אחר כף ויבא נח וגו'.

בא ראה מה פתוב, פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן למדנו שלא יקבל אדם אורח בכיתו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם עומד בעניו לצדיק שלא חשוד בעניו כלל. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. מה הטעם? משום פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ולמדנו, שאם נתן לו רשות לבדו ולא נתן רשות לכל אותם שבאים עמו, לא יכניס אותם לבית. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלם נתן רשות להפגס. ומפסוק הזה למדנו סוד דרך ארץ. (ד"א בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח, (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הרי שנינו, לדוד מזמור - שאמר שירה ואחר כף שרתה עליו רוח הקדש. מזמור לדוד - ששרתה עליו רוח הקדש ואחר כף אמר שירה.

ר"ה הארץ ומלואה - פסוק זה נאמר על ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה. ומלואה זו השכינה,

שמא עלאה דרחמי. אלא רזא איהו דאוליפנא. לאו אורח ארעא לקבלא אתתא אושפינא בהדה אלא ברשו דבעלה.

אוף הכי (נמי נח) נח בעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה. ולאן הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה יהב ליה רשו לאעלאה (בהדה). דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ובגין כף אקרי הכא יי בעלה דתיבה. וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא דלית ליה רשו לאושפינא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא, הדא הוא דכתיב לבתר ויבא נח וגו'.

תא חזי, מה כתיב פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן אוליפנא דלא יקבל בר נש אושפינא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא. אלא אי קאים בעינוי לזפאה דלא חשיד בעינוי כלל. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה, מאי טעמא בגין פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ואוליפנא דאי יהיב ליה רשו בלחודוי ולא יהיב רשו לכל אנון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלא יהיב רשותא למיעל. ומקרא דא אוליפנא רזא דארחוי דארעא. (ד"א ל"ג בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח (תהלים כד) לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הא תנינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבית שירת עליה רוח קדשא, מזמור לדוד דשירת עליה רוח קדישא ולבית אמר (לה) שירתא.

ל"י הארץ ומלואה, האי קרא על ארעא

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים-ב ה) פִּי מְלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה', וְכָתוּב (שמות מ) וְכָבוֹד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. לָמָּה מְלֵא וְלֹא מְלֵא? אֵלָּא מְלֵא וְדַאי, שֶׁהִתְמַלֵּא מִהַשְׁמַשׁ. הַלְבָנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדִידִים. מְלֵא מִכָּל טוֹב שְׁלֹמֶעֱלָה, כְּמוֹ הָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁהִתְמַלֵּא מִכָּל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תָּבֵל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ - אֵלּוֹ שְׂאֵר הָאָרְצוֹת.

דְּבַר אַחֵר, לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ - זֶה אָרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָּהּ. וּמְלוֹאָהּ - אֵלּוֹ נְשֵׁמוֹת הַצְּדִיקִים [ד"א שְׁכֵלִים מִמְּלֵאִים אוֹתָהּ] מִתְמַלֵּאת [ד"א שְׁמִתְמַלֵּאת] מֵהֶם מִכַּחַ עֲמוּד אֶחָד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם תֹּאמַר עַל אֶחָד עוֹמֵד.

בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (תהלים כד) פִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ.

הַשְּׁלֵמָה מִהַשְׁמָטוֹת (סימן מ"ז)

עַל יָמִים יִסְדָּהּ (תהלים כד) - אֵלּוֹ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שֶׁיִּסְדּוּ תוֹרָה וְחֲכָמָה שֶׁנִּקְרָאת הַיָּם הַגְּדוֹל, וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהִירוֹת - אֵלּוֹ הַתְּלַמִּידִים שֶׁהֵם הַגְּדוֹלִים מִהַנְּהַר, וְכֵן הֵרֵב גְּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים, וְהֵם מְחַדְּדִים אֶת הֵרֵב בְּקִשְׁיוֹתֵיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ לָהֶם כָּל הַקִּשְׁיוֹת וְאֵינּוּ מִתְרַשֵּׁל, כְּמוֹ הַנְּהִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים לָיִם וְאֵינּוּ מְלֵא, שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיָּה - אָמְרוּ אַחֲרָי כֵּן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', פִּי אֵין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה, פִּי הַתְּלַמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: ע"כ מִהַשְׁמָטוֹת.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הוּא עֲשֵׂנוּ, וְכָתוּב (איוב כח) פִּי הוּא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט.

דִּישָׁרְאֵל אֶתְמַר דְּאִיְהִי אֶרְעָא קְדִישָׁא. וּמְלוֹאָהּ דָּא שְׁכִינְתָּא כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (דברי הימים ב ה) פִּי מְלֵא כְבוֹד יי אֶת בֵּית יי. וְכָתִיב, (שמות מ) וְכָבוֹד יי מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מְאִי מְלֵא וְלֹא מְלֵא. אֵלָּא מְלֵא וְדַאי דְּאֶתְמַלִּיָּא מִכָּלֵּא. דְּאֶתְמַלִּיָּא מִן שְׁמַשָּׁא. סִיְהָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מְלֵא מִכָּל טוֹבָא דְּלַעֲלֵא. כְּאַסְקוּפָא דָּא דְּאֶתְמַלִּיָּא מִכָּל טוֹבָא דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא כָּתִיב לִיִּי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תָּבֵל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ דָּא שְׂאֵר אֶרְעָאן.

דְּבַר אַחֵר לִיִּי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ דָּא אֶרְעָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֲי בָּהּ. וּמְלוֹאָהּ אֲלִין נְשִׁמְתָּהוֹן דְּצְדִיקַיָּא (ד"א ל"ג דְּכִלְהוֹן מְלִין לֵה) אֶתְמַלִּיָּא (ד"א דְּאֶתְמַלִּיָּא) מְנַיְהוּ מְחִילָא דְּעֲמוּדָא חַד דְּעֵלְמָא קְיִימָא עֲלֵיהּ. וְאִי תִימָא עַל חַד קְיִימָא.

תָּא חֲזִי, מַה כָּתִיב, (תהלים כד) פִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ.

הַשְּׁלֵמָה מִהַשְׁמָטוֹת (סימן מ"ז)

עַל יָמִים יִסְדָּהּ, אֲלִין חֲפִימִין דִּישָׁרְאֵל רְבִרְבִּיא דִּיִסְדָּן אֲוִרִיָּתָא וְחֲכָמָתָא דְּאֶתְקִרִיָּאת הַיָּם הַגְּדוֹל וְכֵן הוּא אוֹמֵר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהִירוֹת אֲלִין תְּלַמִּידַיָּא דְּאֵינּוֹן רְבִרְבִּין מִן נְהָרָא. וְכֵן הֵרֵב גְּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים. וְאֵינּוֹן מְחַדְּדִין אֶת הֵרֵב בְּקִוּשְׁיוֹתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לוֹן כָּל הַקִּוּשְׁיוֹת וְאֵינּוּ מִתְרַשֵּׁל. כְּמוֹ הַנְּהִירוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין לָיִם וְאֵינּוּ מְלֵא שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיָּה אָמְרוּ אַחֲרֵי כֵּן מִי יַעֲלֶה בְּהַר יי. פִּי אֵין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה. פִּי הַתְּלַמוּד

מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: (עַד כֵּאן מִהַשְׁמָטוֹת)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר הוּא עֲשֵׂנוּ. וְכָתִיב, (איוב כח) פִּי הוּא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה
 - אלו שבעה עמודים שעומדת
 הארץ עליהם ומלאים אותה,
 והיא מתמלאת מהם. איך
 מתמלאת מהם? בשעה
 שמתרבים הצדיקים בעולם, אז
 הארץ הזו עושה פרות
 ומתמלאת מהכל.

ובשעה שמתרבים הרשעים
 בעולם, אז כתוב (שם יד) אָזְלוּ מִיָּם
 מִי יָם וְנָהָר יִחָרַב וְיִבֶשׁ. אָזְלוּ
 מִיָּם מִיָּם יָם - זו הארץ הקדושה
 שאמרנו שנשקית מהשקאה
 עליונה. ונהר יחרב ויבש - אותו
 העמוד האחד שעומד עליה
 להיות מואר ממנו. ונהר יחרב
 ויבש - כמו שנאמר (ישעיה נז)
 הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה, באותו זמן
 שנאבדים אותם רשעים
 מהעולם, הקדוש ברוך הוא [עצוב]
 [מסתכל] משתדל על העולם ולא
 רואה מי שמגן [שעומד] עליו. ואם
 תאמר הרי נח, שהיה לו להגן על
 [דורו] עצמו ולהוציא ממנו
 תולדות לעולם - זהו שכתוב כי
 אתך ראיתי צדיק לפני בדור
 הזה. וזקא בדור הזה.

רבי יוסי אמר, בדור הזה זה
 שבה שלו, שהיה באותו דור
 רשע, ונמצא כל כך איש צדיק
 תמים [נדאי ולא בדרו, אלא] [ס"א וזה שלו]
 ואפלו בדרו של משה, אבל לא
 היה יכול להגן על העולם,
 משום שלא נמצאו עשרה
 בעולם, כמו שנאמר (בראשית יח)
 אולי ימצאון שם עשרה, ולא
 נמצאו שם. גם כאן לא נמצאו
 עשרה, אלא הוא ושלשת בניו
 ונקבותיהם, ולא היו עשרה.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין
 שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו
 ומליין לה. היא אתמלייא מנייהו, היך
 אתמלייא מנייהו. בשעתא דאסגיאו זפאין
 בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין
 ואתמלייא מכלא.

ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא כדין
 פתיב, (איוב יד) אָזְלוּ מִיָּם מִיָּם יָם
 וְנָהָר יִחָרַב וְיִבֶשׁ. אָזְלוּ מִיָּם יָם, דא
 ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו
 עלאה. ונהר יחרב ויבש, ההוא עמודא חד
 דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב
 ויבש כמה דאת אמר (ישעיה נז) הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה בההוא זמנא דאתאבדו
 אנון חייבין מעלמא קדשא בריה הוא
 (עצוב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא ולא חמא
 מאן (דקאים) דאגין עליה. ואי תימא הא נח,
 דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא
 מניה תולדין לעלמא. הדא הוא דכתיב פי
 אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה
 דיקא.

רבי יוסי (דף סו ע"ב) אמר בדור הזה דא שבחא
 דיליה דהוה בההוא דרא חייבא
 ואשתכח פולי האי איש צדיק תמים (נדאי ולא
 בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה,
 אבל לא הוה יכול לאגנא על עלמא. בגין
 דלא אשתפחו עשרה בעלמא כמה דאת
 אמר, (בראשית יח) אולי ימצאון שם עשרה ולא
 אשתפחו תמן, אוף הכא לא אשתפחו
 עשרה. אלא הוא ותלת בנוי ונוקבייהו ולא
 הוו עשרה.

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב והתחיל לבפות לפניו ואמר רבוננו של עולם נקראת רחום היה לה לרחם על בריותי וכו'. השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר. רענא שטייא, השתא אמרת דא, למה לא אמרת בשעתא דאמרית לה, פי אותך ראיתי צדיק לפני וגו'. ואחר כך, הנני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לה תיבת עצי גופר. כל האי אתעקבית ואמרית לה בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא גדמי בעיין ותחנונים. פיון דחזא נח כך, אקריב קרבנין ועלוון דכתיב (בראשית ח) ויקח מקל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ויבין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, דכיון דאמר קדשא ברוך הוא לאברהם (בראשית י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא ברוך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה. רבותינו אמרו, לא הניח

סתרי תורה (בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתיבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבפות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, היה לה לרחם על בריותי וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לה פי אתך ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר הנני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לה תיבת עצי גפר? כל זה התעבבתי ואמרתי לה כדי שתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שתנצל בתבה, לא נכנס בלבך לבקש רחמים על ישוב העולם, ועשית תבה ונצלת, וכעת, אחר שגאבד העולם, פתחת פיה לומר לפני בקשות ותחנונים! פיון שראה נח כך, הקריב קרבנות ועולות, שפיתוב (בראשית ח) ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור וגומר.

אמר רבי יוחנן, בא ראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ויבין נח. נח לא הגן על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה - מיד גש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

אמר רבי יוחנן, בא ראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ויבין נח. נח לא הגן על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה - מיד גש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

משה לקדוש-ברוך-הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שכתוב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו, אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית ז) כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר, אפילו כך היה לו לבקש רחמים על העולם, משום שנוח לקדוש-ברוך-הוא מי שיאמר טוב על בניו, מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מה זה בכחך זה? הטוב שאמרת על בני ע"כ מההשמטות.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם מתמלא בחסאי בני אדם והדין יוצא - או לאותו צדיק שנמצא בעולם, שהוא נתפס בחסאי הרשעים בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס בחסאיהם? אמר לו, הרי נאמר שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא ממנו תולדות לעולם מתוך התבה. ועוד, שהרי הדין לא יכל לשלט עליו, משום שהיה טמיר ונסתר בתבה והתפסה מהעין.

ובא וראה, כתוב (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'. ונח בקש צדק, ונכנס לתוך התבה ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא יכל לשלט ולקטרג עליו. כאן נרמז לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד האותיות הקדושות העליונות ההפוך של האותיות כ"ב להכות את הארץ פתיב, בא אמה וכל ביתך.

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז) כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו הכי היה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקדשא בריך הוא, מאן דנימר טבא על פנוי. מנא לן מגדעון בר יואש דלא היה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריך הוא, (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על פנוי. (עד כאן מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי להווא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייבאי בקדמיתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקדשא בריך הוא בעא לאפקא מגיה תולדין לעלמא מגו טיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסייא מעינא. ותא חזי, פתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגווה דטיבותא, ואסתתר ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכל לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב לאתמחי לאנון חייבאי. ועל דא וימחו מן הארץ פתיב. בא אמה וכל ביתך.

אותם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, בא אמה וכל ביתך.

רבי יצחק פתח (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קדשא ברין הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דבון דאמר ליה קדשא ברין הוא דישיב ליה בתיבותא (בבא דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי

רבי יצחק פתח, (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם [זרוע תפארתו] - זו זכות של אברהם, שהוא הימין ממשה, תפארת של משה, ומשום כך בוקע מים מפניהם, שהרי הזכות של אברהם היא בוקעת מים. וכל זה למה? לעשות לו שם עולם

בא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינם של ישראל בשבילי? כעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, (כמו שנאמר) שפתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שינצל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח.

אמר משה, כעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. כעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

אָמַר לָהּ מִשֶּׁה לָּמָּה. וְהָא עֲבָדוּ כּוֹכְבִים
וּמִזְלוֹת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסְכָּה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו'. וּמִשֶּׁה אָמַר
לָּמָּה. אֲלֵא הֵכִי אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּמַרְצָה
לְאַחְרָא לֹא בְעֵי לְמַעְבַּד הֵהוּא חוּבָא (דְּאִיְהוּ)
רַב, אֲלֵא יִזְעִיר לִיה קַמִּיָּה. וּלְבַתֵּר יִסְגִי לִיה
קַמִּיָּה אַחְרָא (ד'א ל"ג ח"יבא) דְּכַתִּיב אַתֶּם חֲטֵאתֶם
חֲטָאָה גְדֹלָה.

עֲבָדוּ כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסְכָּה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו',
וּמִשֶּׁה אָמַר לָּמָּה? אֲלֵא כִּף
לְמַדְנֵוּ, מִי שֶׁמַּרְצָה אֶת הָאֲחֵר,
לֹא צְרִיף לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתוֹ חֲטָא
[שְׁהוּא] לְגְדוֹל, אֲלֵא יִקְטִין אוֹתוֹ
לְפָנָיו, וְאַחֵר כִּף יִגְדִיל אוֹתוֹ לְפָנָיו
הָאֲחֵר וְהַרְשֵׁנוּ, שֶׁכְּתוּב אַתֶּם
חֲטֵאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא שְׂבִיק לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא עַד דְּמָסַר
גְּרַמִּיָּה לְמוֹתָא דְכַתִּיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא
חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר
כְּתַבְתָּ. וְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא מְחִיל לוֹן דְּכַתִּיב
וַיִּנְחֶם יי עַל הָרָעָה וְגו'. וְנַח לֹא עֲבַד כֵּן אֲלֵא
בְּעַא לְאַשְׁתַּזְבָּא וְשְׂבִיק כָּל עֲלָמָא.

וְלֹא עֹב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַד שֶׁמָּסַר עֲצֻמוֹ לְמִיתָה, שֶׁכְּתוּב
וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין
מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיל לָהֶם,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנְחֶם ה' עַל הָרָעָה וְגו'.
וְנַח לֹא עֲשָׂה כֵּן, אֲלֵא רָצָה
לְהַנְצִיל, וְעֹב אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וּבְבַר זְמַנָּא דְדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא, רוּחַ
קְדָשָׁא אָמַר וְוִי דְלָא אֲשַׁתְּכַח כְּמִשֶּׁה
דְּכַתִּיב (ישעיה ס"ג) וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מִשֶּׁה עֲמוֹ
(וְגו) אֵיָה הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו'. דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת יד)
וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. דְּהָא אֵיְהוּ
בְּצִלוֹתָא סְלִיק לוֹן מִן יַמָּא. וּבְגִין דְּשׂוּי
גְרַמִּיָּה בְּצִלוֹתָא עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל בִּימָא. אֲקָרִי
(עַל שְׁמִיָּה) הַמַּעֲלָם מִיָּם. דְּאֵיְהוּ אֲסִיק לוֹן מִן
יַמָּא.

וּבְבַר פַּעַם שֶׁהִדִּין שׁוֹרָה עַל
הָעוֹלָם, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ אוֹמְרָת: אוֹי
שְׂלֵא נִמְצָא כְּמוֹ מֹשֶׁה, שֶׁכְּתוּב
(ישעיה סג) וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מִשֶּׁה
עֲמוֹ אֵיָה הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו',
שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. שְׁהֲרִי
בַתְּפִלָּה הוּא הַעֲלָה אוֹתָם מִיָּם,
וּמִשׁוּם שֶׁשָּׂם עֲצֻמוֹ בַתְּפִלָּה עַל
יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, נִקְרָא [עַל שְׁמוֹ]
הַמַּעֲלָם מִיָּם, שֶׁהוּא הַעֲלָה אוֹתָם
מִיָּם.

אֵיָה הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדָשׁוֹ דָּא אֵיְהוּ
מֹשֶׁה דְאַשְׂרִי (דף סח ע"א) שְׁכִינְתָא בִּינִיָּהוּ
דִישְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהַמּוֹת כִּד אַתְּבַקְעוּ מִיָּא
וְאֲזִלוּ בְּגוֹ תְהוּמֵי בִּיבְשָׁתָא דְגְלִידוֹ מִיָּא (וּכְלָא
אַתְמַר עַל מֹשֶׁה). (נ"א וְעַל דָּא אֲקָרִי מֹשֶׁה עֲמוֹ) בְּגִין דְּאֲמָסַר
גְּרַמִּיָּה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶף עַל
גַּב דְּזַפָּאָה הָוָה נַח לָאו אֵיְהוּ כְּדָאִי (בְּגִין)
דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא יְגִין עַל עֲלָמָא בְּגִינָה.

- זְהוּ מֹשֶׁה, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָה בֵּין
יִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהַמּוֹת -
כְּשֶׁנִּבְקְעוּ הַיָּם וְהִלְכוּ בַתּוֹף
הַתְּהוּם בִּיבְשָׁה שֶׁקָּפְאוּ הַיָּם
[וְהַכֵּל נֶאמַר עַל מֹשֶׁה] [נ"א וְעַל דָּא נִקְרָא מֹשֶׁה
עֲמוֹ], מִשׁוּם שֶׁמָּסַר עֲצֻמוֹ עַל
יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶף עַל
גַּב שְׁצַדִּיק הָיָה נַח, אֵינּוּ כְּדָאִי
[כְּדִין] שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְגִין עַל
הָעוֹלָם בְּשִׁבְלוֹ.

תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה מְלָה בְּזַכּוּתָהּ אֲלֵא
בְּזַכּוּת אַבְהָן קְדָמָאִי. אֲבָל נַח לֹא הָוָה

בָּא רָאָה, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה הַדְּבָר
בְּזַכּוּתוֹ, אֲלֵא בְּזַכּוּת הָאֲבוֹת
הַרְאִשׁוֹנִים, אֲבָל לְנַח לֹא הָיָה לוֹ

במה שיתלה בזכות כמו משה. אמר רבי יצחק, ועם כל זה, פיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא והקמתי את בריתי אתך, הנה לו לבקש עליהם רחמים. והקרוב שהקריב אחר כך - שיקריב אותו מקדם לזה, אולי ישפך הכעס מהעולם.

אמר רבי יהודה, מה הנה לו לעשות, שהרי רשעי העולם היו מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא יקריב קרבן! אלא ודאי נח פוחד על עצמו הנה בשביל שלא יפגש בו המות בתוך רשעי העולם, שהיה רואה מעשיהם הרעים בכל יום ואיך מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא כל יום.

רבי אלעזר פתח [יצחק אמר, כל פעם שמתרבים רשעי העולם, הצדיק שנמצא ביניהם נתפס בראשונה, שכתוב (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ושנינו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי. ואיך השאיר הקדוש ברוך הוא את נח בין כל אותם הרשעים? אלא כדי שיצאו ממנו תולדות לעולם, שהיה צדיק פראוי.

ועוד, שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו את הפסוק שכתוב (שם א) ואתה כי הזהרת רשע וגו', וכתוב ואתה את נפשך הצלת. מפאן שכל מי שמזהיר את הרשע - אף על גב שלא קבל ממנו, הוא מציל את עצמו, ואותו רשע נתפס בחטאו. ועד כמה יזהיר אותו? עד שיכח אותו, והרי פרושה החברים.

רבי יוסי היה מצוי לפני רבי שמעון יום אחד. אמר לו, מה ראה הקדוש ברוך הוא להשמיד את כל חיות הבר ועוף השמים עם הרשעים? אם בני האדם

ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה. אמר רבי יצחק ועם כל דא כיון דאמר ליה קדשא בריך הוא והקמתי את בריתי אתך הנה ליה למבעי רחמי עלייהו. וקרבנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכף רוגזא מעלמא.

אמר רבי יהודה מאי הנה ליה למעבד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קדשא בריך הוא ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הנה, בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דהנה חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיה מרגזן קמי קדשא בריך הוא כל יומא.

רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, זכאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ונח היה שזיב ליה קדשא בריך הוא בין כל אנון חייביא. אלא בגין דיפקון מגיה תולדין בעלמא דהנה צדיק פדקא יאות.

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מגיה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב, (יחזקאל א) ואתה כי הזהרת רשע וגו'. וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מפאן כל מאן דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מגיה הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חברי.

רבי יוסי הנה שכיח קמיה דרבי שמעון יומא חד, אמר ליה מאי חמא קדשא בריך הוא לשיצאה כל חיות הבר ועוף שממא עמהון דחייביא. אי בני נשא חטאן בעירי

חטאו, בהמות ועופות השמים ושאר הבריות מה חטאו? אמר לו, משום שכתוב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כלם היו משחיתים דרכיהם. עזבו את מינם ונדבקו במין אחר.

בא ראה, אותם רשעי העולם גרמו כף לכל הבריות, ורצו להכחיש ^[להשכיח] להכחיש מעשה בראשית, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם רציתם ^[להשכיח] להכחיש מעשי ידי? אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים כמו שהיה בהתחלה, מים במים, והרי נתבאר. מפאן והלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר, ^{(ירמיה} אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. ^{ב)} כמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שכתוב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. איך רוצים בני אדם להסתתר מחטאיהם ואומרים מי רואנו ומי יודענו, וכתוב ^(ישעיה בט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתמרון מפניו?

למלך שבנה פלטרין ועשה פתח הארץ מחלות נסתרות. לזמים מרדו בני הארמון במלך. הקיף ^[עיר] עליהם המלך בגינסות. מה עשו? נכנסו והחביאו עצמם פתח נקבי המחלות. אמר המלך, אני עשיתי אותם, ומלפני אתם רוצים להתחבא? זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אני הוא שעשיתי מחלות ועשיתי חשף

ועופי שמיא ושאר ברין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הוּו מחבלי ארחהו. שבקי זיניהו ודבקו בזינא אחרא.

תא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל ברין. ובעון ^(לאשכחא) לאפחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל ברין לחבלא ארחהו כמה דאנון מחבלן. אמר קדשא בריך הוא אתון בעיתו ^(לאשכחא) לאפחשא עובדי ידי, אָנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין כמה דהוה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מפאן ולהלאה אעביד ברין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו רבי חייא פתח ואמר ^(ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. כמה אנון בני נשא אטימי לבא וסתימי עינין דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא לאסתתרא מחובביהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתוב, ^(ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתמרון מקמיה.

למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר ^(אצער) עליהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמיהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אָנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. אָנא הוא דעבדית נוקבי

ואור, ואתם איך תוכלו להתחבא
מלפניי?!

בא ראה, כשאדם חוטא לפני
רבונו וממשיך עצמו להסתתר,
הקדוש ברוך הוא עושה בו דין
בגלוי. וכשהאדם מטהר עצמו,
הקדוש ברוך הוא רוצה
להסתירו שלא יראה ביום אף
ה'. שנדאי שצריך לו לאדם שלא
להראות לפני המשחית
כששורה על העולם שלא יסתכל
בו, שהרי כל אלו שנראים לפניו,
יש לו רשות להשחית.

וזהו מה שאמר רבי שמעון, כל
אדם שעינו רעה - עין המשחית
שורה עליו. והוא נקרא משחית
העולם. וצריך האדם להשמר
ממנו ולא להתקרב אליו כדי
שלא יצוק ולפניו, ואסור לקרב
אליו בהתגלות. ומשום כך צריך
להשמר מאיש רע עין, ומלפני
מלאך המות על אחת כמה
וכמה.

(ועל זה) מה כתוב בבלעם? (במדבר
כד) ונאם הגבר שותם העין. שעין
רעה היתה לו, ובכל מקום שהיה
מסתכל בו, היה ממשיך עליו את
רוח המשחית. ולכן רצה
להסתכל בישראל, כדי להשמיד
בכל מקום שעניו היו
מסתפלות. מה כתוב? וישא
בלעם את עיניו. שזקף עין אחת
והנמיך עין אחת כדי להסתכל
על ישראל בעין רעה.

בא ראה מה כתוב, וירא את
ישראל שכן לשבטיו. וראה
שהשכינה מכסה עליהם ורוכצת
עליהם מתקנת בשנים עשר
שבטים תחפיה, ואין יכולות
עניו לשלט עליהם. אמר, איך
אוכל להם, שהרי רוח קדושה
עליהם ורוכצת עליהם ומכסה
אותם בכנפיה? זהו שכתוב פרע
שכב פארי וכלביא מי יקימנו. מי

פסירין ועבדית חשוכא ונהורא ואתון איך
יכלין לאתטמרא קמאי.

תא חזי, כד בר נש חטי קמי מאריה
ואמשיך גרמיה לאתפסיא. קדשא בריך
הוא עביד ביה דינא באתגליא. וכד בר נש
אדפי גרמיה קדשא בריך הוא בעי לאסתרא
ליה דלא יתחזי ביום אף יי. דודאי אבעי ליה
לאינש (דף טו ע"ב) דלא יתחזי קמי מחבלא כד
שריא על עלמא דלא יסתכל ביה. דהא כל
אנון דיתחזון קמיה אית ליה רשו לחבלא.

והיינו דקאמר רבי שמעון כל בר נש דעיניה
בישא, עינא דמחבלא שריא עלוי.
ואיהו מחבלא דעלמא אקרי. ולבעי ליה
לאיניש לאסתמרא מגיה ולא לאתקרבא
בהדיה דלא יתזק (קמיה). ואסיר למקרב בהדיה
באתגליא. ומשום הכי מאיש רע עין בעי
לאסתמרא מגיה. מקמי מלאך המות על אחת
כמה וכמה.

(ועל דא) מה כתיב בבלעם (במדבר כד) ונאם הגבר
שותם העין. דעינא בישא הוה ליה ובכל
אתר דהוה מסתכל ביה הוה אמשיך עליה
רוח מחבלא. ובגין כך הוה בעי לאסתפלא
בהו בישראל בגין דישיכי בכל אתר דעיניה
הוה מסתפל. מה כתיב וישא בלעם את עיניו
דזקיף עינא חד ומאיך עינא חד בגין
לאסתפלא בהו בישראל בעינא בישא.

תא חזי, מה כתיב וירא את ישראל שוכן
לשבטיו. וקמא דשכינתא חפיא עליהו
ורביעא עליהו מתתקנא בתריסר שבטין
תחותה ולא יכיל לשלטאה עליהו עיניה.
אמר איך איכול להון דהא רוח קדישא
עלאה רביעא עליהו וחספת לון בגדפאה.
הדא הוא דכתיב פרע שכב פארי, וכלביא.

יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם כְּדֵי שִׁתְּגַלֶּיךָ וְשִׁלְטַט עֲלֵיהֶם הָעֵינַן.

וְעַל זֶה רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַסּוֹת אֶת נַח, לְהַסְתֵּמֵר מִהָעֵינַן, שֶׁלֹּא תוּכַל רוּחַ הַטְּמֵאָה לְשַׁלֵּט עָלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁחַת, וְהָרִי נִתְבָּאָר. וַיֵּבֵא נַח, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר לְהַסְתֵּמֵר מִהָעֵינַן. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל, וְשִׁחַרְרֵי הַמַּיִם דְּחָקוּ אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאָה מְלֶאכֶּה הַמּוֹת שֶׁהָיָה בָּא [אלו] וְלִכְּן נִכְנַס לַתְּבֵה וְנִשְׁמַר בָּהּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשִׁים [שָׁל הַשָּׁחַח]. וְלָמָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשִׁים? נִחְלָקוּ בָּהּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. הָאֶחָד אָמַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשׁ שֶׁכֶּף הוּא דִּין הַרְשָׁעִים. וְהָאֶחָד אָמַר לְהַשְׁלִים צְדִיק [נ"א צְדִיק] שְׁתַּיִם עֲשֶׂרָה דְרָגוֹת וּשְׁאָר הַדְרָגוֹת שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְצִאת מִהַתְּבֵה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁשֶׁה חֳדָשִׁים הֵם בְּמַיִם וְשֶׁשֶׁה חֳדָשִׁים בְּאֵשׁ, וְהָרִי כָּאֵן הָיוּ מַיִם, וְלָמָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֳדָשִׁים? אָמַר [ר"ל] רַבִּי יוֹסִי, בְּשָׁנֵי דִינֵי הַגִּיהֶנֶם נִדוּנוּ - בְּמַיִם וְאֵשׁ. בְּמַיִם - שֶׁהַמַּיִם שִׁיַּרְדּוּ עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הָיוּ צוֹנְנִים כְּשֶׁלָּג. וּבְאֵשׁ - שֶׁהַמַּיִם שִׁיַּצְאוּ מִלְּמַטָּה הָיוּ רוֹתְחִים כְּאֵשׁ. וְעַל זֶה בְּדִין הַגִּיהֶנֶם נִדוּנוּ - בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם [ולכן שנים עשר חדש היו. שאמר רבי אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים. ומרי פרשות. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים בשני דינים הללו - במים ואש] עַד שֶׁהַשְּׁמַדּוּ מִן הָעוֹלָם. וְנַח הָיָה מִסְתַּתֵּר בַּתְּבֵה וְהַתְּכַסָּה מִן הָעֵינַן וְהַמְשָׁחִית וְלֹא קָרַב אֵלָיו, וְהַתְּבֵה הִיָּתָה שְׁטָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבֵה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ, שֶׁכְּתוּב וַיְהִי הַמְּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שְׁאָר הַזְּמַן נִמְחַו מִהָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּמְחוּ מִן

מִי יְקִימוּנוּ. מִי יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם בְּגִין דִּיתְגַּלֶּיךָ וְשִׁלְטַט עֲלֵיהֶם.

וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא בְּעָא לְחַפְיָא לְנַח לְאַסְתַּתְרָא מֵעֵינַן דְּלֹא יִכִּיל רוּחַ מְסֻבָּא לְשַׁלְטַט עֲלֵיהֶם בְּגִין דְּלֹא יִתְחַבֵּל וְהָא אִתְמַר. וַיֵּבֵא נַח כְּמָה דְּאִתְמַר לְאַסְתַּתְרָא מֵעֵינַן. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל (דְּהָא) דְּמִיִּין דְּחָקוּ לֵיה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי חָמָא מְלֶאכֶּה הַמּוֹת דִּיהוּה אֲתִי (ד"א ל"ג לְגַבִּיָּה) וּבְגִין כֶּף עָאֵל לְתִיבּוֹתָא, וְאַסְתַּמַּר בְּהַ תְּרִיסַר יְרַחֵי (שְׁתָּא). וְאַמַּאי תְּרִיסַר יְרַחֵין. פְּלִיגֵי בְּהַ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד אָמַר תְּרִיסַר יְרַחֵין דְּכֶף אִיהוּ דִּינָא דְחַיִּיבָא. וְחַד אָמַר לְאַשְׁלֵמָא צְדִיק (נ"א צְדִיק) דְּרָגִין תְּרִיסַר וּשְׁאָר דְּרָגִין דְּאִתְחַזִּי לְאַפְקָא מִן תִּיבָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתָּא יְרַחֵי אֲנוּן בְּמַיָּא וְשִׁתָּא יְרַחֵי בְּאֵשָׁא. וְהָא הָכָא מַיָּא הוּוּ אַמַּאי תְּרִיסַר יְרַחֵי. אָמַר (לֵיה) רַבִּי יוֹסִי בְּתַרֵי דִינִין דְּגִיהֶנֶם אִתְדָּנוּ בְּמַיָּא וְאֵשָׁא. בְּמַיָּא דְּמִיִּין דְּנַחְתּוּ עֲלֵיהֶם מִלְּעִילָא הוּוּ צְנִינִין כְּתִלְגָּא. בְּאֵשָׁא דְּמִיִּין דְּנַפְקֵי מִתְּתָא הוּוּ רְתִיחֵן כְּאֵשָׁא. וְעַל דָּא בְּדִינָא דְּגִיהֶנֶם אִתְדָּנוּ בְּאֵשָׁא וּבַמַּיָּא (ובגין כף תריסר ירחי הוּוּ דְּאִמַר רַבִּי אֶלְעִזַּר דִּינָא דְּחַיִּיבָא בְּגִיהֶנֶם תְּרִיסַר יְרַחֵי הוּוּ וְהָא אוּקְמוּהַ. וְעַל דָּא כָּל אֲנוּן חַיִּיבֵי עֲלֵמָא אִתְדָּנוּ כְּתִרִין דִּינִין אֵלִין בְּמַיָּא וְאֵשָׁא) עַד דְּאַשְׁתַּצִּיאוּ מֵעֲלָמָא. וְנַח הוּוּ מִסְתַּתֵּר בְּתִיבּוֹתָא וְאַתְפְּסֵי מֵעֵינַן וּמִחַבֵּלָא לֹא קָרַיב לְגַבִּיָּה, וְתִיבּוֹתָא אִיהִי הוּוּ שְׁטָיָא עַל אֲנָפֵי מַיָּא כְּמָה דְּאִתְ אָמַר וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּיבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ. דְּכְתִיב וַיְהִי הַמְּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שְׁאָר זְמָנָא אִתְמַחֵין מֵעֲלָמָא. הָדָא הוּוּ דְּכְתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְוִי לוֹן לְאַנוּן חַיִּיבָא

הָאָרֶץ. אוי להם לאותם רשעים, שְׁהָרִי לא יקומו לחיות בעולם לעמד בדין. זהו שכתוב וימחו, כמו שנגמר (תהלים ט) שָׁמַם מַחִית לְעוֹלָם וְעַד. שְׁאֵפְלוּ לְעַמְד בְּדִין לֹא יִקְוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רבי אבא פתח, (שם נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך. אוי להם לרשעים שחוטאים ומרגיזים את רבונם בכל יום, ובחטאייהם דוחים את השכינה מן הארץ, וגורמים שתסתלק מן העולם. והשכינה נקראת אלהים, ועליה כתוב רומה על השמים אלהים.

בֹּא רֵאה מַה פְּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה, שְׁדָחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, שְׁלֹא שׁוּרָה בְּעוֹלָם וְהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ. וּבִשְׂכָהּ מִסְתַּלְקָת מִהָעוֹלָם, הָרִי אֵין מִי שְׁיִשְׁגִיחַ בְּעוֹלָם, וְאִז הַדִּין שׁוֹלֵט [הדין] עֲלָיו. וּבִשְׂיִמְחוּ רִשְׁעֵי הָעוֹלָם וַיִּסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ [מהטלם], הַשְּׂכִינָה מִחוּצָה אֶת מְדוּרָה לְעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, אִם כֵּן, הָרִי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁנִמְחוּ הַרְשָׁעִים שְׁהִיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אִז לְמַה לֹּא חִזְרָה הַשְּׂכִינָה לְמִקּוּמָה כְּבִתְחִלָּה? אָמַר לוֹ, מִשׁוּם שְׁלֹא נִשְׂאָרוּ בַּה שְׂאָר צְדִיקֵי הָעוֹלָם, אֲלֵא [אבל] בְּכָל מְקוֹם שְׁהִלְכוּ, יָרְדָה וְשָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עִמָּהֶם. וְמָה בְּאָרֶץ נְכָרִיה אַחֲרַת לֹא נִפְרְדָה מֵהֶם - כָּל שְׂפָן אִם נִשְׂאָרוּ בְּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

וְהָרִי אֲמַרְנוּ. בְּכָל הַחֲטָאִים שֶׁל רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, דּוּחִים אֶת הַשְּׂכִינָה. אֶחָד מֵהֶם מִי שְׂמִשְׁחִית דְּרָכּוֹ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, וְלִכֵּן לֹא רוּאָה פְּנֵי שְׂכִינָה וְלֹא נִכְנָס לְפִלְטְרִין. וְעַל זֶה פְּתוּב עַל אֵלֶּה

דְּהָא לָא יִקְוּמוּן לְאַחֲרֵי בְּעִלְמָא לְמִיקָם בְּדִינָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים ט) שָׁמַם מַחִית לְעוֹלָם וְעַד. דְּאֵפְלוּ לְמִיקָם בְּדִינָא לָא יִקְוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא פִּתַח (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך. ווי לון לחייביא דאנון חטאן ומרגיזין למאריהון בכל יומא. ובחובביהו דחייין לה לשכינתא מארעא. וגרמין דתסתלק מעלמא. ושכינתא אקרי אלהים. ועלה פתיב רומה על השמים אלהים.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה דְדַחֲרִין לָהּ לְבַר. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלֹא שְׂרִיֵיא בְּעִלְמָא וְאִסְתַּלְקָת מִנָּה. וְכַד אִסְתַּלְקָת מֵעִלְמָא, הָא לִית מָאן דִּישְׁגַח בְּעִלְמָא וְדִינָא שְׁלֵטָא (בדינא) בְּדִין עֲלוּי. וְכַד יִתְמַחוּן חֲיִיבֵי עִלְמָא וַיִּסְתַּלְקוּן מִנָּה (דעלמא), שְׂכִינְתָא אֶהְדְּרַת מְדוּרָה בְּעִלְמָא.

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חֲיִיבֵיא דְהוּוּ בְּהוּא זְמַנָּא אַמַּאי לָא אֶהְדְּרַת שְׂכִינְתָא לְאַתְרָה פְּדַבְקְדְּמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתָּארוּ בַּה שְׂאָר זְפָאֵי עִלְמָא. אֲלֵא (אבל) בְּכָל אַתְר דְּאִזְלוּ נַחַת וְשׁוּיָאֵת (דף טט ע"א) מְדוּרָה עִמָּהוּן. וְמָה בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה אַחֲרָא לֹא אַתְפְּרָשָׁא מִנִּיְהוּ, כָּל שְׂפָן אִי אִשְׁתָּארוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

וְהָא אֲתָמַר. בְּכָל חוֹבִין דְחִיבֵי עִלְמָא דַחֲרִין לָהּ לְשְׂכִינְתָא. חַד מִנִּיְהוּ מָאן דְמַחְבֵּל אַרְחִייה עַל אַרְעָא כְּדָאמְרִין. וּבְגִין כֵּן לָא חָמִי אַנְפִי שְׂכִינְתָא וְלֹא עָאֵל בְּפִלְטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאֵלִין

וימחו מן הארץ את מחוץ מן פלא.
 תא חזי, בההוא זמנא דזמין קדשא ברין
 הוא לאחייאה מתייא, כל אנון מתין
 דישתפחון לבר בשאר ארעין נוכראין קדשא
 ברין הוא יברא לון גופייהו (נ"א יוקים לון בגופייהו)
 פדקא חזי. דהא גרמא חד דאשתאר ביה בבר
 נש תחות ארעא ההוא גרמא יתעביד
 פחמירא בעיסה ועליה יבני קדשא ברין הוא
 כל גופא.

ולא יהיב לון קדשא ברין הוא נשמתין אלא
 בארעא דישראל. דכתיב, (יחזקאל לו) הנה
 אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם
 מקברותיכם עמי והבאתי אתכם
 אל אדמת ישראל. שיתגלגלו
 פחת הארץ. ואחר כך מה כתוב?
 ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו',
 שהרי בארץ ישראל יקבלו
 נשמות כל אותם בני העולם,
 פרט לאלו (דור המבול) שנשטמו
 וטמאו את הארץ. באלה כתוב
 וימחו מן הארץ, דוקא מן הארץ.
 ואף על גב שהקשו ונחלקו
 הראשונים על זה. וימחו, כמו
 שנאמר (תהלים טו) ימחו מספר
 חיים.

אמר ליה רבי שמעון ודאי לית לון חולקא
 בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן הארץ.
 וכתיב לעולם יירשו ארץ. אבל יקומו בדין.
 ועלייהו כתיב, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת
 עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות
 ולדראון עולם. ופלוגתא בהא אבל פלא כמה
 דאוקמוה חברייא:

וימח את כל היקום אשר על פני
 האדמה. רבי אבא אמר, (את כל) -
 לכלל כל אותם שליטים
 ששולטים הממנים על הארץ,
 וזהו היקום אשר על פני
 האדמה. שכאשר עושה הקדוש
 ברוך הוא דין בבני העולם,

אמר ליה רבי שמעון ודאי לית לון חולקא
 בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן הארץ.
 וכתיב לעולם יירשו ארץ. אבל יקומו בדין.
 ועלייהו כתיב, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת
 עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות
 ולדראון עולם. ופלוגתא בהא אבל פלא כמה
 דאוקמוה חברייא:

וימח את כל היקום אשר על פני
 האדמה. רבי אבא אמר (את כל) -
 לכלל כל אותם שליטים
 ששולטים הממנים על הארץ,
 וזהו היקום אשר על פני
 האדמה. שכאשר עושה הקדוש
 ברוך הוא דין בבני העולם,

אמר ליה רבי שמעון ודאי לית לון חולקא
 בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן הארץ.
 וכתיב לעולם יירשו ארץ. אבל יקומו בדין.
 ועלייהו כתיב, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת
 עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות
 ולדראון עולם. ופלוגתא בהא אבל פלא כמה
 דאוקמוה חברייא:

וימח את כל היקום אשר על פני
 האדמה. רבי אבא אמר (את כל) -
 לכלל כל אותם שליטים
 ששולטים הממנים על הארץ,
 וזהו היקום אשר על פני
 האדמה. שכאשר עושה הקדוש
 ברוך הוא דין בבני העולם,

לֹאנוּן שְׁלִיטִין דְּמִמְנָן עַל־יְהוּ בְּקִדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר לֹאנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹת גְּדַפְיֵיהוּ דְכְּתִיב
(ישעיה כד) יִפְקֹד יי' עַל צָבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם
וּלְבַתֵּר עַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

וְהִיךְ מִתְעַבְרָן קַמִּיהּ. אָלָא אַעֲבַר לֹון בְּנוּרָא
דְדָלִיק הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי ה'
אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא אֵל קִנָּא. אָשָׁא (הוּא)
דְּאָכִיל אָשָׁא. הַהוּא יְקוּם דְעַל־יְהוּ (נ"א מַעֲבַר)
בְּאָשָׁא. וְאִנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹתֵיהוּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי
כֶף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.
וּלְבַתֵּר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֵלִין דְלִתְתָא.
וַיִּשְׁאַר אֶף נַח. אֶף לְמַעוּטֵי. דְלֹא אֲשַׁתְּאָרוּ
בְּעֵלְמָא בַר נַח וַדְעַמִּיה בְּתִיבוּתָא. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמַר חֲגִיר הָוָה דְאֶפִּישׁ לִיה אַרְיָא וְהָא
אוֹקְמוּהָ:

וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא
פִּתַּח (משלי כב) עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הָאִי קָרָא
אֲתָמַר עַל נַח דְעָאֵל לְתִיבוּתָא וְאִסְתַּתֵּר בַּהּ.
וְעָאֵל לָגוּ תִיבוּתָא בְּזַמְנָא דְמִיָּא דְחִקוּ לִיה.
וְהָא אֲתָמַר דְעַד לֹא עָאֵל לְתִיבוּתָא חָמָא לִיה
לְמֵלֶאךְ הַמּוֹת דְאִזִּיל בִּינְיֵיהוּ וְאִסְתַּר לֹון.
כִּיּוֹן דְחָמָא לִיה, עָאֵל לַתְּבָה וְאִסְתַּתֵּר בְּגִיָּה.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה
רָעָה דָא מְלֵאךְ הַמּוֹת וְנִסְתָּר מִקַּמִּיהּ הָדָא
הוּא דְכְּתִיב מִפְּנֵי מִי הַמְבוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (וַיִּסְתַּר
לֹא כְּתִיב), אַהֲדַר עַל מַה דְאֲתָמַר בְּזַמְנָא
דְמוֹתָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא בַר נַח חֲכִים יִסְתַּר וְלֹא
יְקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזִּי קַמִּי מְחַבְּלָא. בְּגִין
דְכִיּוֹן דְאֲתִיָּהִיב לִיה רְשׁוּ, יַחֲבַל כָּל אִנוּן
דִּישְׁתַּפְּחוּן קַמִּיהּ וַיַּעֲבְרוּן קַמִּיהּ בְּאֲתַגְלִיָּיא.

מַעֲבִיר אֶת אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים
הַמְּמַנִּים עֲלֵיהֶם בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
כֶּף אֶת אוֹתָם שְׂיוֹשְׁבִים תַּחַת
כְּנַפְיֵיהֶם, שְׁכַתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד
ה' עַל צָבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם, וְאַחַר
כֶּף - עַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל
הָאָדָמָה.

וְאִיךְ מַעֲבָרִים מִלְּפָנָיו? אֵלָא
מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ שְׂדוּלְקַת. זְהוּ
שְׁכַתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ
אֹכֵלָה הוּא אֵל קִנָּא. אֵשׁ [הוּא]
שְׂאוּכֵלֶת אֵשׁ. אוֹתוֹ שְׂעוּמַד
מַעֲלֵיהֶם [נ"א עוֹבַר] בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם
שְׂיוֹשְׁבִים תַּחֲתֵיהֶם בְּמִים.
וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְאַחַר כֶּף
מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד
עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, כָּל
אֵלוֹ שְׁלֵמִטָּה. וַיִּשְׁאַר אֶף נַח - אֶף
לְמַעוּט. שְׁלֵא נִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם רַק
נַח וּמִי שְׁעֵמוּ בַתְּבָה. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, שְׁהִיָּה חֲגִיר, שְׁהַפִּישׁוּ
אַרְיָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל
הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא פִּתַּח, (משלי כב)
עָרוֹם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פְּסוּק זֶה
נֶאֱמַר עַל נַח שְׂנַכְנַס לַתְּבָה
וְהִסְתַּתֵּר בַּהּ, וְנַכְנַס לַתּוֹךְ הַתְּבָה
בְּזַמַּן שְׁהַמִּים דְּחִקוּ אוֹתוֹ. וְהָרִי
נֶאֱמַר שְׁעַד שְׁלֵא נַכְנַס לַתְּבָה,
רָאָה אֶת מְלֵאךְ הַמּוֹת שְׁהוֹלֵךְ
בִּינֵיהֶם וּמְקִיף אוֹתָם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
אוֹתוֹ, נַכְנַס לַתְּבָה וְהִסְתַּתֵּר
בַּתּוֹכָהּ. זְהוּ שְׁכַתוּב עָרוֹם רָאָה
רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה - זְהוּ
מְלֵאךְ הַמּוֹת, וְנִסְתַּר מִלְּפָנָיו. זְהוּ
שְׁכַתוּב מִפְּנֵי מִי הַמְבוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עָרוֹם רָאָה רָעָה
וְנִסְתָּר, [לֹא כְּתוּב וַיִּסְתַּר] חֲזַר עַל מַה
שְׂנֵאֲמַר, בְּזַמַּן שְׁהַמּוֹת שְׂרִוִי
בְּעוֹלָם, כִּן אָדָם חָכֵם יִסְתַּתֵּר וְלֹא
יַעֲמַד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאָה לְפָנֵי
הַמְּשַׁחִית, מִשׁוּם שְׁכִיּוֹן שְׁנַתְּנָה

וְסוּפָא דְקָרָא וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנַעֲנְשׁוּ עֲבָרִין
קָמִיהּ וְאִתְחַזְּיִן קָמִיהּ וְנַעֲנְשׁוּ.

דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ, עֲבָרוּ פְקוּדָא (דא) (ג"א דמאריהון)
וְנַעֲנְשׁוּ. דְּבַר אַחַר עָרוּם רָאָה רְעָה
וְנִסְתָּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנַעֲנְשׁוּ אֵלִין בְּנֵי
דְרִיהּ. (וְנַעֲנְשׁוּ), כִּיּוֹן דְּאִסְתַּתֵּר וְאִשְׁתַּהֵי תַּמָּן כָּל
הֵהוּא זְמַנָּא. (דף סט ע"ב) לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח) תָּא חֲזִי
בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא אֲתַעְבִּיד לָא כְּתִיב בִּיהּ
זְכִירָה. כִּיּוֹן דְּאִתְעַבִּיד (בִּיהּ) דִּינָא וְאִתְאַבְּרִי
חֲזִיבֵי עֲלָמָא, כְּדִין כְּתִיב בִּיהּ זְכִירָה. דְּהָא כַּד
דִּינָא שְׂרִיא בְּעֲלָמָא אִתְחַבְּרוּתָא לָא אִשְׁתַּכַּח.
וּמְחַבְּלָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּאִתְעַבֵּר
דִּינָא וְאִשְׁתַּכִּיף רִוּגָזָא, תָּב כִּלְא לְאִתְרִיהּ.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב הָכָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.
דְּבִיהּ שְׂרִיא זְכוּר. דְּנַח אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בִּיהּ.
כְּתִיב, (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם
בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה תִּשְׁבַּחֲחֵם. בְּשַׁעְתָּא
דִּימָא קָפִיץ בְּגִלְגּוּלֵי וְתַהוּמֵי סִלְקֵי וְנַחְתֵי,
קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂדֵר חַד חוּטָא מְסֻטְרָא
דִּימִינָא וּמְשִׁיף גִּלְגּוּלֵי וְשַׁכִּיף זַעֲפִיהּ וְלִית
מָאן דִּידַע לִיהּ.

יִוְנָה נַחַת לִימָא וְאִזְדַּמְן לִיהּ הֵהוּא נוּנָא
וּבִלְע לִיהּ. הֵיךְ לָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ מִנִּיהּ
וְלָא פְּרַחָא מִיָּד. אֵלָא בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא
שְׁלִיט בְּהוּא גְאוּתָא דִּימָא. וְהוּא גְאוּתָא
דִּימָא הוּא חַד חוּטָא דְשִׁמְאָלָא דְסִלְקֵי לִיהּ
לִימָא לְעִילָא וּבִיהּ אִסְתַּלַּק. וְאִי לָאו הֵהוּא
חוּטָא דְמִטֵּי לִיהּ מְסֻטְרָא דִּימִינָא לָא סִלְקָא
לְעֲלָמִין. דְּכַד (דכ"ו) דְּהוּא חוּטָא נַחִית לִימָא
וְיִמָא אִתְאַחִיד בַּהּ כְּדִין אִתְעָרִין גִּלְגּוּלֵי
וְשַׁגְּן לְמִטְרָף טְרַפָּא. עַד דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא

לוֹ הַרְשׁוּת, הוּא יִשְׁחִית אֶת כָּל
אוֹתָם שְׁנַמְצָאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים
לְפָנָיו גְּלוּי. וְסוּף הַפְּסוּק -
וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנַעֲנְשׁוּ. עֲבָרוּ
לְפָנָיו וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנַעֲנְשׁוּ.
דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ - עֲבָרוּ עַל
מִצְוָה זוֹ [ג"א של רבונם] וְנַעֲנְשׁוּ. דְּבַר
אַחַר עָרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתָּר - זֶה
נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנַעֲנְשׁוּ - אֵלוּ
בְּנֵי דוּרוֹ [וְנַעֲנְשׁוּ]. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּתֵּר
וְהִשְׁתַּהֵי שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר
כֶּף וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח)
בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שֶׁהִדִּין נַעֲשֶׂה,
לָא כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה
[בו] הִדִּין וְנִאֲבָדוּ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם,
אִז כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. שֶׁהִרִי כִּפְאֶשֶׁר
הִדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, לָא נִמְצְאָת
הִתְחַבְּרוּת, וְהִמְשַׁחִית שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁעֲבַר הִדִּין וְשַׁכֵּף
הִרְגֹו, שֵׁב הַכַּל לְמַקּוּמוֹ, וְלִכְן
כְּתוּב כֵּן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח,
שֶׁבּוֹ שׁוֹרָה זְכוּר, שֶׁנַּח אִישׁ צַדִּיק
כְּתוּב בּוֹ.

כְּתוּב (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל
בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה
תִּשְׁבַּחֲחֵם. בְּשַׁעָה שֶׁהִים קוֹפֵץ
בְּגִלְיֹו וְהִתְהוּמוֹת עוֹלָם יוֹרְדִים,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח חוּט
אֶחָד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁף אֶת גִּלְיֹו
וְשׁוֹכֵף זַעֲפוֹ, וְאִין מִי שִׁידַע
אוֹתוֹ.

יִוְנָה יָרַד לַיָּם וַיִּהְיֶה מָן לוֹ אוֹתוֹ
הַדָּג וּבִלְע אוֹתוֹ, אִיךְ לָא יִצְאָה
נִשְׁמַתוֹ מִמֶּנּוּ וְלָא פְּרַחָה מִיָּד?
אֵלָא מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלַט בְּאוֹתָהּ גְאוּתָא שֶׁל הַיָּם,
וְאוֹתָהּ גְאוּתָא הַיָּם הִיא חוּט אֶחָד
שֶׁל הַשְּׁמַאֵל שֶׁמַּעֲלָה אֶת הַיָּם
לְמַעֲלָה, וּבוֹ הוּא מְתַעֲלָה. וְאִם
לָא אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו
מִצַּד הַיָּמִין, לָא יַעֲלָה לְעוֹלָמִים.
שִׁפְאֶשֶׁר [שכ"ו] שְׂאוֹתוֹ הַחוּט
יָרַד לַיָּם, וְהֵים אוֹחֵז בּוֹ, אִז

מתעוררים הגלים ושואגים לטרף טרף, עד שהקדוש ברוך הוא משיב אותו [אותם] לאחור ושבים למקומם.

זהו שפתיב בשוא גליו אתה תשפחם. תשפחם את אותם גלי היס. תשפחם - תשבר אותם לחזר למקומם. דבר אחר, תשפחם ממש. שבח הוא להם משום שעולים לראות בהשתוקקות. מכאן, כל מי שנכסף להסתכל ולדעת, אף על גב שלא יכול [ג"א ולא נהנים לו רשות] - השבח הוא שלו, וכלם משפחים אותו.

אמר רבי יהודה, נח, כשהיה בתבה, היה פוחד שלא יזכר אותו הקדוש ברוך הוא לעולמים. וכיון שנעשה הדין ונעברו רשעי העולם, אז מה פתוב? ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר, בא ראה, בשעה שהדין שרוי בעולם, לא צריך לאדם שיזכר שמו למעלה ולפני הקדוש ברוך הוא בעולם]. שהרי אם נזכר שמו, נזכרים [כל] חטאיו ויבואו להשגיח בו. מנין לנו? משונמית. שאותו היום היה יום טוב של ראש השנה, והקדוש ברוך הוא דן את העולם, ואז אמר לה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך דא קדשא ברוך הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. איני רוצה שיזכרו אותי וישגיחו בי, אלא בתוך עמי. מי שמכניס ראשו בין העם [גלו], לא ישגיחו עליו לדון אותו לרע. משום כך אמרה בתוך עמי.

בא ראה, נח, בשעה שהרגו היה שרוי בעולם, לא נזכר. כיון שעבר הדין, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח. עכשו נזכר שמו. דבר אחר ויזכר אלהים את נח, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

אתיב ליה (ליו) לאחורא ותבין לאתרייהו. ה'רא הוא דכתיב בשוא גליו אתה תשפחם. תשפחם לאנון גלי ימא. תשפחם תתבר לון לאתבא לאתרייהו. דבר אחר תשפחם ממש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתפלא ולמנדע אף על גב דלא יכול [ג"א ולא נהבין ליה רשותא] שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה.

אמר רבי יהודה נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא ברוך הוא לעלמין. וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדין מה כתיב ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דידכר שמייה לעילא (במיה דקדשא ברוך הוא בעלמא). דהא אי אדכר שמייה ידכרון חובוי (גלו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וקדשא ברוך הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך דא קדשא ברוך הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידכרון לי וישגחון בי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (בלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיני כך אמרה בתוך עמי.

תא חזי, נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדכר. כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכר אלהים את נח השתא אדכר שמייה. דבר אחר ויזכר אלהים את נח כמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

רבי תזקקה הנה הולך
מקפוטקיא ללוד. פגע בו רבי
ייסא. אמר לו, תמהני עלך
שאתה לבד, שהרי שנינו שלא
יצא אדם יחידי לדרך. אמר לו,
תינוק אחד הלך עמי, והוא בא
אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה,
איך הולך עמך מי שלא תדבר
עמו דברי תורה? שהרי שנינו,
כל מי שהולך בדרך ואין עמו
דברי תורה, מסתכן בנפשו. אמר
לו, כך זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר
לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום
אתה? אמר לו, מעיר לוד,
ושמעתי שהאיש הזה החכם
הולך לשם, וזמנתי עצמי
לעבודתו וללכת עמו. אמר לו,
בני, אתה יודע דברי תורה? אמר
לו, אני יודע, שהרי אבי למד
אותי בפרשת קרבנות, והרפנתי
אזני למה שהיה אומר עם אחי,
שהוא גדול ממני. אמר לו רבי
ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה'
ויקח מכל בהמה הטהרה ומכל
העוף הטהור ויעל עלת במזבח.
ויבן נח מזבח - זהו המזבח
שהקריב בו אדם הראשון. למה
נח הקריב עולה, שהרי עולה לא
עולה אלא בשביל הרהור ורצון
הלב, ונח במה חטא? אלא נח
הרהר ואמר: הרי הקדוש ברוך
הוא גזר דין על העולם שיחרב,
אולי משום שמציל אותי פקעה
כל זכותי ולא תשאר לי זכות
בעולם? מיד - ויבן נח מזבח
לה'.

אותו מזבח שבו הקריב אדם
הראשון היה. אם כך, אז למה
ויבן? אלא משום שרשעי
העולם גרמו שלא עמד במקומו.
כיון שבא נח, כתוב בו ויבן.
ויעל עלת, כתוב עלת, אחד.

רבי תזקקה הנה אזיל מקפוטקיא ללוד. פגע
ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך
דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר נש
יחידי בארעה. אמר ליה רביא חד אזיל
בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא
תוהנא איך אזיל בהדרך מאן דלא תשתעי
ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן
דאזיל בארעה ולא עמיה מלי דאורייתא
אסתכן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי.

אדהכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי
ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה
מקרתא לוד ושמענא דהאי בר נש חפים
אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך
בהדיה. אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא.
אמר ליה ידענא דהא אבא הנה אוליף לי
בפרשת קרבנות וארכינא אודנאי למאי דהנה
אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה
רבי ייסא ברי אימא לי.

פתח ואמר ויבן נח מזבח ליי' ויקח מפל
הבהמה הטהורה ומפל העוף הטהור
ויעל עולות במזבח. ויבן נח מזבח, דא איהו
מזבח דאקריב ביה אדם קדמאה. נח (דף ע"ב א)
אמאי קריב עולה. דהא עולה לא סלקא אלא
בגין הרהורא ורעותא דלבא ונח במה חב.
אלא נח הרהר ואמר דא קדשא בריך הוא
גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין
דשזיב לי כל זכותא פקע לי ולא ישתאר לי
זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח ליי'.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון
הנה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין
דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה.
כיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עולות
עלת פתיב חדא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

כְּתוּב (ויקרא א) עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ לְהוֹי [לְעוֹלָם עוֹלָה עוֹלָה וְזָכַר. אַם]
עוֹלָה - עוֹלָה זָכַר וְלֹא עוֹלָה
נְקִבָה, שְׁכָתוּב זָכַר תְּמִים
יִקְרִיבוּנוּ. לְמָה כְּתוּב אִשָּׁה, שְׁהָרִי
אֵשׁ צְרִיכָה לְהַמְצִיא שָׁם?.

אִשָּׁה אֶף עַל גַּב שְׁעוֹלָה נְקִרְבַת
זָכַר וְלִמְקוּמָה נְקִרְבַת, הַנְּקִבָה
לֹא צְרִיכָה לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אֲלֹא
עָמָה נְקִרְבַת, בְּשִׁבְלִי לְחִבְרָה זֶה עִם
זֶה. שְׁעוֹלָה הַנְּקִבָה אֶל הַזָּכַר
לְהַתְחַבֵּר כְּאַחַד, וְאֶף עַל גַּב
שְׁאִשָּׁה לְשׁוּם אִישִׁים.

נַח הִיָּה צְרִיף לְהַקְרִיב עוֹלָה,
שֶׁהוּא בְּמִקוּם שֶׁל הַזָּכַר, עֲשֵׂה
אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַתְחַבֵּר
וְלִהְיוֹת לְתַבָּה, וְעַל זֶה הַקְרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' .
שֶׁהַתְחַבֵּר [עִמָּה] הַשְּׂמֵאל בְּנְקִבָה.
שְׁהָרִי [כָּל] נְקִבָה מִצַּד הַשְּׂמֵאל
בְּאֵה, וְזָכַר מִצַּד הַיְמִין
בְּהַתְדַבְּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְלִכְּן נְקִרְבַת
[עוֹלָה] נְקִבָה אִשָּׁה. אִשָּׁה - קָשֶׁר
שֶׁל הָאֵהָבָה שְׁאוּחֻז בְּהַשְּׂמֵאל
לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלְהַתְקַשֵּׁר
כְּאַחַד, וְלִכְּן כְּתוּב עֲלֶה הוּא
אִשָּׁה, הַקָּשֶׁר שֶׁל זָכַר וְנְקִבָה זֶה
עִם זֶה.

וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכָתוּב
אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ. אִשָּׁה, כִּף
שְׁמַעְנוּ - עֵשֶׂן וְאֵשׁ מְחַבְּרִים
כְּאַחַד, שְׁהָרִי אֵין עֵשֶׂן בְּלֹא אֵשׁ,
כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי
עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יִרַד עָלָיו ה'
בְּאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ יוֹצֵאת מִבְּפָנִים
וְהוּא זָק, וְאוּחֻז בְּדָבָר אֶחָד
בְּחוּץ שְׁאֵינוֹ דָק כִּף, וְנִאֲחֻזִּים זֶה
בְּזֶה, וְאֵז עוֹלָה הָעֵשֶׂן. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהָאֵשׁ אוּחֻזָת
בְּדָבָר הַמְתַּפְּעֵל, וְסִימָן לְדָבָר -
הַחֲטָם שְׁיִוצֵא בּוֹ עֵשֶׂן מִחוּץ אֵשׁ.
וְעַל זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים לג) יִשְׁמִימוּ
קְטוֹרֶה בְּאַפָּךְ. מִשׁוּם שְׁחוֹזְרַת

אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִי? (לְעוֹלָם עוֹלָה סְלִמָּה דְבַר. אִי) עוֹלָה
סְלִמָּה דְבַר וְלֹא סְלִמָּה נְוִקְבָּה דְכְּתִיב זָכַר
תְּמִים יִקְרִיבוּנוּ. אֲמֵאִי כְּתִיב אִשָּׁה דְהָא אֵשׁ
בְּעֵי לְאַשְׁתַּפְּחָא תַמָּן.

אִשָּׁה אֶף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתִקְרִיב דְבַר.
וְלֹאֲתִרִיהּ אֲתִקְרִיב. נְוִקְבָּה לֹא בְּעֵיָא
לְאַתְפְּרָשָׁא מִנִּיהּ, אֲלֹא בְּהַ אֲתִקְרִיב בְּגִין
לְחִבְרָא דָא בְּדָא. דְּסְלִמָּה נְוִקְבָּה לְגַבֵּי דְכוּרָא
לְאַתְחַבְּרָא כְּחֻדָא. וְאֶף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוּם
אִישִׁים.

נַח אֲצִטְרִיף לִיהּ לְמַקְרִב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר
דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיהּ קְדִשָׁא כְּרִיף הוּא
לְאַתְחַבְּרָא וְלֹאֲעֲלָאָה בְּתִיבָה. וְעַל דָּא אֲקִרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' דְּאַתְחַבְּרָא (כָּה)
שְׂמֵאלָא בְּנְוִקְבָּה. דְּהָא (כָּל) נְוִקְבָּה מְסִטְרָא
דְּשְׂמֵאלָא קָא אֲתִיָּא וְדְכוּרָא מְסִטְרָא דִּימִינָא
בְּאַתְדַבְּקוֹתָא דָא בְּדָא. וּבְגִין כִּף אֲקִרִי (עוֹלָה)
נְוִקְבָּה אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוֹ דְּרַחֲמִימוֹ דְּאַחִיד בְּהַ
שְׂמֵאלָא לְסְלִמָּה לְהַ לְעִילָא וְלֹאֲתִקְשֵׁרָא
כְּחֻדָא. וּבְגִין כִּף (ר"א כְּתִיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה.
קְשִׁירוֹ דְּזָכַר וְנְוִקְבָּה דָא בְּדָא :

וַיִּרַח יי אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכָתִיב אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ. אִשָּׁה הִכִּי שְׁמַעְנָא תִנָּנָא וְאִשָּׁא
מְחַבְּרִין כְּחֻדָא. דְּהָא לִית תִּנָּנָא בְּלֹא אִשָּׁא
כְּמָה דְכְּתִיב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי
אֲשֶׁר יִרַד עָלָיו יי בְּאֵשׁ.

תָּא חֲזִי, אֵשׁ נְפִיק מִלְּגִיו וְאִיהוּ דָק. וְאַחִיד
בְּמַלְּהָ אֲחֻרָא לְבַר דְּלֹאוֹ אִיהוּ דָק הִכִּי
וְאַתְאַחֲדִין דָּא בְּדָא וְכִדִּין תִּנָּנָא סְלִמָּה. מֵאִי
טַעְמָא בְּגִין דְּאַתְאַחֲדִיד אִשָּׁא בְּמַלְּהָ דְרַגִּישׁ.
וְסִימָנִיף חוּטְמָא דְנְפִיק בִּיהּ תִּנָּנָא מְגוֹ אִשָּׁא.
וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים לג) יִשְׁמִימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפָּךְ.
בְּגִין דְּאַהֲדַר אִשָּׁא לְאַתְרִיהּ. וְחוּטְמָא

הָאֵשׁ לְמִקְוָמָהּ. וְהַחֲטָטִים [מתפעל] נֶאֱסַף בְּאוֹתוֹ רֵיחַ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, עַד שֶׁנֶּאֱחָז הַכֹּל וְחֹזֵר לְמִקְוָמוֹ, וְנִקְרַב הַכֹּל לְתוֹךְ הַמִּחְשָׁבָה וְנִעְשָׂה רִצּוֹן אֶחָד. וְאֵז רֵיחַ נִיחַח, שְׁנַח הִרְגוּ וְנִעְשָׂה נַחַח.

שְׁהָרִי הָעֵשֶׂן נֶאֱסַף וְנִכְנָס וּמִתְקַמֵּט בְּאֵשׁ, וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת בְּעֵשֶׂן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ עַד שֶׁנַּח הִרְגוּ. וְכִשְׁהַכֹּל נֶאֱחָזִים [אוחז] זֶה בְּזֶה וְנַח הִרְגוּ, אֵז הוּא מְנוּחָה וְקָשֶׁר אֶחָד וְנִקְרָאת נַחַח. נַחַח הָרוּחַ חֲדוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד. הָאֲרֵת הַגְּרוֹת הָאֲרֵת הַפְּנִים. וְלִכְן כְּתוּב וַיִּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחַח, כְּמוֹ מִי שֶׁמְרִיחַ וְכֹנֵס הַכֹּל לְתוֹךְ מִקְוָמוֹ.

כֹּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וּמָה כֹּל הַטוֹב הַזֶּה פִּתַח יָדָךְ וְלֹא יִדְעֵתִי בּוֹ? אָמַר, אֲחִזֵּר מִהֲדַרְךָ וְנִתְחַבֵּר עִמָּךְ. הֲלֹכּוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּדַרְךָ זֶה עִם הַשְּׂכִינָה גִלְף, שְׁהָרִי מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ. אֲחִז בְּיַד אוֹתוֹ תִּינוּק וְהֲלֹכּוּ. אָמַר לוֹ, אָמַר לָנוּ פְּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם שְׂאֵבִיד אָמַר לָךְ.

פִּתַּח אוֹתוֹ הַתִּינוּק וְאָמַר, (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דִּינְפָא) רְעוּתָא מְפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נְפִיק מִחוּטְמָא כַּד אֲשָׂא נְפָקָא, דְּהָא כַּד אֲתַחְבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נְפִיק אֲשָׂא בְּרְעוּתָא בְּנִהִירוֹ דְּאֲנָפִין בְּחֻדָּה דְּכֹלָא בְּאֲתַדְבָּקוּתָא דְּנִיחָא.

וּבְגִין כֹּף פִּי טוֹבִים דְּוִדִּיק מִיָּין. מִהֵוּא יֵין (יין) דְּמִחְדִּי וְנִהִיר אֲנָפִין וְחִיכִין עֵינִין וְעֵבִיד רְעוּתָא. וְלֹא מִיָּין דְּמִשְׁפֵּר (דְּשִׁבִיר) וְעֵבִיד רּוּגְזָא וְאֲחֻשִׁיף אֲנָפִין וְלִהְטָאן עֵינִין יֵין דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְּחִמַּר דָּא טַב, נִהִיר אֲנָפִין וְחִדִּי עֵינִין וְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא דְּרַחֲמֵמוֹ, מְקַרִּיבִין לִיהּ כֹּל יוּמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (דף טו)

(אתרניש) אֲתַפְנִישׁ בְּהֵוּא רִיחָא לָגוּ לָגוּ עַד דְּאֲתַאחִיד כֹּלָא וְתַב לְאֲתַרִּיהּ. וְאֲתַקְרִיב כֹּלָא לָגוּ מִחְשָׁבָה וְאֲתַעְבִּיד רְעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין רֵיחַ נִיחַח. דְּנַח רּוּגְזָא וְאֲתַעְבִּיד נִיחָא.

דְּהָא תְּנַנָּא אֲתַפְנִישׁ וְעֵייל וְקָמִיט בְּאֲשָׂא וְאֲשָׂא אֶחָד בְּתַנְנָא וְעֵיילִי תְּרוּוִייהוּ לָגוּ לָגוּ עַד דְּנַח רּוּגְזָא. וְכַד אֲתַאחִיד (אחיד) כֹּלָא דָּא בְּדָא וְנַח רּוּגְזָא, פְּדִין הוּא נִיחָא, וְקָשִׁירוֹ חֵד וְאֲתַקְרִי נִיחָא. נִיחָא דְּרוּחָא חֲדוּתָא דְּכֹלָא כְּחֲדָא. נִהִירוֹ דְּבוּצִינִין נִהִירוֹ דְּאֲנָפִין. וּבְגִין כֹּף פְּתִיב, וַיִּרַח יי אֶת רֵיחַ הַנִּיחַח. כְּמֵאן דְּאֲרַח וְכִנִּישׁ כֹּלָא לָגוּ אֲתַרִּיהּ. אֲתָא רַבִּי יִיסָא וְנִשְׁקִיהּ. אָמַר וּמָה כֹּל הַדִּין טָבָא אִיתַּ תַּחוֹת יָדְךָ וְלֹא יִדְעָנָא בֵּיהּ. אָמַר אֲהֲדַרְנָא מִן אוּרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהֲדָךְ. אָזְלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֲרַחָא דָּא בְּהֲדִי שְׂכִינְתָא נִהִיף דְּהָא מִתְקַנָּא קִמָּן. אֶחָד בִּידָא דְּהֵוּא יְנוּקָא וְאָזְלוּ. אָמַרוּ לִיהּ אִימָא לָן קָרָא חֵד מֵאֲנוּן דְּאָמַר לָךְ אָבוּךְ.

פִּתַּח הֵוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר השירים א) יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דִּינְפָא) רְעוּתָא מְפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נְפִיק מִחוּטְמָא כַּד אֲשָׂא נְפָקָא, דְּהָא כַּד אֲתַחְבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נְפִיק אֲשָׂא בְּרְעוּתָא בְּנִהִירוֹ דְּאֲנָפִין בְּחֻדָּה דְּכֹלָא בְּאֲתַדְבָּקוּתָא דְּנִיחָא.

וּבְגִין כֹּף פִּי טוֹבִים דְּוִדִּיק מִיָּין. מִהֵוּא יֵין (יין) דְּמִחְדִּי וְנִהִיר אֲנָפִין וְחִיכִין עֵינִין וְעֵבִיד רְעוּתָא. וְלֹא מִיָּין דְּמִשְׁפֵּר (דְּשִׁבִיר) וְעֵבִיד רּוּגְזָא וְאֲחֻשִׁיף אֲנָפִין וְלִהְטָאן עֵינִין יֵין דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְּחִמַּר דָּא טַב, נִהִיר אֲנָפִין וְחִדִּי עֵינִין וְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא דְּרַחֲמֵמוֹ, מְקַרִּיבִין לִיהּ כֹּל יוּמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (דף טו)

ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְשִׁתִּי לִיה לִיה חֲדֵי לִיה וְעֵבִיד לִיה נִיחָא דְכְתִיב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ יִין רְבִיעִית הֵהִיז. וּבִגִין כֶּךָ פִּי טוֹבִים דְּוִדִּיךָ מִיִּין. מִהֵהוּא יִין דְּאֲתַעֲר רְחִימוּתָא וְתִיאוּבְתָא.

וּבְרָא כְּמָה דְלִתְתָא אֲתַעֲר רְחִימוּתָא דְלַעֲיִלָא. תְּרִין שְׂרָגִין פִּד אֲתַדְעָךְ נְהוּרָא דְלַעֲיִלָא בְתַנְנָא דְסָלִיק מִהֵהוּא דְלִתְתָא אֲתַדְלִיק הֵהוּא דְלַעֲיִלָא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הֵכִי הוּא וְדָאֵי דְעַלְמָא עֲלָאָה תִלְיָא בְתַתְּאָה וְתַתְּאָה בְעַלְאָה, וּמִזְמַנָּא דְאֲתַחְרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא בְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ לַעֲיִלָא וְתַתָּא. לְאַחְזָאָה דְדָא בְדָא תִלְיָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ וּלְוֹטִין אֲשַׁתְּפַחוּ, דְּהָא יְנִיקוּ דְכֻלָּא בְהֵהוּא

סְטָרָא נְפֻקֵי (ד"א וּבְרַכָּאן לָא נְפֻקוּ), מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיין בְּאַרְעָא וְלָא פְלַחֵי פּוּלְחָנָא דְאַצְטְרִיךְ לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין וְלֹאֲשַׁתְּפַחָא בְרַכָּאן, וּבִגִין כֶּךָ לָא מִשְׁתַּפְּחִי לַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְעַלְמָא לָא יְתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ כְּדָקָא יָאוּת.

וְאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאֲדָם. מָאֵי הוּא, אָמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׂמַעְנָא מִרַבִּי שְׂמַעוֹן דְּאָמַר כֹּל זְמַנָּא דְאִשָּׁא דְלַעֲיִלָא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תַּנְנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלִתְתָא אֲתַקִּיף רוּגְזָא וְשַׁצִּי כֻלָּא. בְּגִין דְּכַד נְפִיק אִשָּׁא לִית לִיה פֶּסֶק (קַמִּיחָה) עַד דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דְלִתְתָא לָא אוֹסִיף לְאַתְתַּקְפָּא בְּדִינָא דְלַעֲיִלָא עֵבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלָא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיצָאָה. וּבִגִין כֶּךָ פְּתִיב לֹא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאַתְתַּקְפָּא דִּינָא דְלִתְתָא.

אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא שְׂמַעְנָא בְּגִין דְכְתִיב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרָךְ. דְּהָא בְהֵהוּא

מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ כֹּל יוֹם עַל גְּבִי הַמְּזוּבָח בְּשַׁעוֹר שְׁמֵי שְׁשׁוּתָה אוֹתוֹ, מְשַׁמַּח אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת, שְׁפָתוֹב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִיז. וּמִשׁוּם כֶּךָ פִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיִּין, מֵאוֹתוֹ הִיִּין שְׂמַעוֹרָר אֶהְבֵּה וְהִשְׁתַּוְּקָקוּת.

וְהַבֵּל כְּמוֹ שְׁלִמְטָה מְעוֹרָר אֶהְבֵּה שְׁלִמְעָלָה. שְׁנֵי גֵרוֹת, כְּשִׁדּוּעָךְ הָאוֹר שְׁלִמְעָלָה בְּעֶשֶׂן שְׁעוּלָה מֵאוֹתוֹ שְׁלִמְטָה, נִדְלַק אוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּךָ הוּא בּוֹדָאֵי, שְׁהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן תְּלוּי בַּתְּחִתּוֹן וְהַתְּחִתּוֹן בְּעֲלִיּוֹן. וּמִזְמַן שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִמְצְאוּ בְּרִכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שְׁזֵה תְּלוּי בְּזֵה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִכּוֹת אֵין נִמְצְאוֹת, וְקַלְלוֹת נִמְצְאוֹת, שְׁהֵרִי יְנִיקַת הַכֹּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים (ד"א וּבְרִכּוֹת לֹא יוֹצְאוֹת). מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל לֹא שְׂרוּיִים בְּאַרְץ וְלֹא עוֹבְדִים עֲבוּדָה שְׂצִרִיךְ לְהַדְלִיק מְאוֹרוֹת וּלְהַמְצִיא בְּרִכּוֹת, וְלִכֵּן לֹא נִמְצְאִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַעוֹלָם לֹא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ כְּרָאוּי. וְאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאֲדָם. מַהוּ זֶה? אָמַר רַבִּי יִיסָא, כֶּךָ שְׂמַעְתִּי מִרַבִּי שְׂמַעוֹן שְׂאָמַר, כֹּל פַּעַם שְׂאֵשׁ שְׁלִמְעָלָה מוֹסִיפָה לְהַתְּחַזֵּק - הָעֶשֶׂן, שְׁהוּא דִּין שְׁלִמְטָה, מְחֻזַּק הֶרְגֵז וּמִשְׁמִיד הַכֹּל. מִשׁוּם שְׁכִישׁוּיִצְאָת אֵשׁ, אֵין לָהּ הַפְּסָקָה (לְפָנָיו) עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַדִּין, וּכְשֶׁדִּין שְׁלִמְטָה לֹא מוֹסִיף לְהַתְּחַזֵּק עִם הַדִּין שְׁלִמְעָלָה, עוֹשֶׂה דִּין וּפּוֹסֵק, וְלֹא יִשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלִכֵּן כְּתוּב לֹא אֶסֶף, לְתַת תּוֹסַפֵּת שְׂחִיתְחֻזַּק הַדִּין שְׁלִמְטָה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׂמַעְתִּי מִשׁוּם שְׁפָתוֹב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרָךְ,

שְׁהַרְי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִתְקַלְלָה
הָאָרֶץ בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה
רְשׁוּת שִׁשְׁלֹט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ
הָרַע, שֶׁהוּא מְשַׁחֵת אֶת הָעוֹלָם
וּמְשַׁמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְרִיב נֹחַ קָרְבָּן וְהָרִיחַ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ, נִתְּנָה
רְשׁוּת לָאָרֶץ לְצַאת מִתַּחַת אוֹתוֹ
הַנְּחֹשׁ וּיֵצֵא מִטְּמֵאָתָהּ. וְלִכֵּן
מְקַרְבִּים יִשְׂרָאֵל קָרְבָּן לַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָאִיר פְּנֵי
הָאָרֶץ.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סימן יג)
עוֹד פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שיר
הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ מִי? אֵלֶּא יֵשׁ רִיחַ וְיֵשׁ רִיחַ,
רִיחַ הַקָּרְבָּן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת. רִיחַ
הַקָּרְבָּן מְקַרֵּב וּמִיַּחַד כֹּל אוֹתָם
שְׁבֻטִים שֶׁל הַיֵּכָל בֵּית דָּוִד, וְרִיחַ
הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב וּמִיַּחַד וּמֵאִיר
אוֹתָם גֵּרוֹת עֲלִיוֹנִים נִהְרֹת
אֶפְרָסִמוֹן וְך.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת הוּא פְּנִימִי, מִזְבַּח
הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת
תַּחְתּוֹנוֹת, רִיחַ מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת.
וְעַל זֶה לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, שְׁמָנִיךָ
טוֹבִים.

בֹּא רֵאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח
פְּנִימִי לְמַעַלָּה מִזְבַּח חִיצוֹן
לְמַטָּה. מִזְבַּח הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם.
וְזֶהוּ שְׁכָתוּב הַמִּזְבְּחָהּ, בְּתוֹסֶפֶת
ה"א, וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם.
וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א,
כְּמוֹ נֶעְרָה, נֶעַר חֶסֶר ה'. נִמְצָא
שֶׁמֶהֱתַעֲוֹרוֹת הַמִּזְבְּחִים (הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל
מַעַלָּה, וּבִמְהַר מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ
[שֶׁמֶהֱתַעֲוֹרוֹת מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר

שְׁעַתָּא דְּאַתְלֻטָּיָא אַרְעָא בְּחוּבָא דְּאָדָם.
אַתְיִיהִיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ הֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא דְּאִיהוּ מִחְבְּלָא דְּעִלְמָא וְשָׂצִי בְּנֵי
עִלְמָא. מַהֵהוּא יוֹמָא דְּקָרִיב נֹחַ קָרְבָּנָא, וְאַרְח
לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְיִיהִיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא
לְנִפְקָא מִתַּחַת הֵהוּא נְחֹשׁ וְנִפְקָא מִמְּסַאָבָא.
וְעַל דָּא מְקַרְיָבִין יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַנְהָרָא אִפִּי אַרְעָא.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סימן יג)

עוֹד פֶּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר הַשִּׁירִים א') לְרִיחַ
שְׁמָנִיךָ טוֹבִים. לְרִיחַ מָאן, אֵלֶּא אִית
רִיחַ וְאִית רִיחַ. רִיחַ הַקָּרְבָּן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת.
רִיחַ הַקָּרְבָּן מְקַרֵּב וּמִיַּחַד כֹּל אִינוֹן שְׁבֻטָּיָא
דְּהִיכְלָא דְּבֵית דָּוִד וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב
וּמִיַּחַד וְאַנְהָרָא אִינוֹן בּוֹצִינִין עֲלֵאִין נְהָרִי
אֶפְרָסִמוֹנָא דְּכָנָא.

וְעַל דָּא תְּרִין מְדַבְּחִין הִיוּ, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת אִיהוּ
פְּנִימָאָה מִזְבַּח הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תַּתְּאִין, רִיחַ
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין
עֲלֵאִין. וְעַל דָּא לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים לְרִיחַ
דְּהֵהוּא קְטֹרֶת שְׁמָנִיךָ טוֹבִים.

בֹּא וּרְאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח פְּנִימִי
לְעִילָא מִזְבַּח חִיצוֹן לְתַתָּא. מִזְבַּח
הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם וְזֶהוּ דְּכָתִיב הַמִּזְבְּחָהּ
בְּתוֹסֶפֶת ה"א וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם. וּמִזְבַּח
הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א כְּמוֹ נֶעְרָה נֶעַר חֶסֶר
ה' אֲשֶׁתְּכֹחַ דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבְּחִים (ס"א חִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה וּבִמְהַר
אַתְעֲרֵר בְּרִיחַ (ס"א דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבְּחִים חִיצוֹן) שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר
מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מַעַלָּה וּבִמְהַר אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁל
מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה, וּבִמְהַר אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ

מזבח החיצון של מעלה, ובמה מתעורר? ברים הקרבנות, וברים הקמרת של מזבח הפנימי של מטה מתעורר מזבח הפנימי של מעלה, ובמה מתעורר? ברים הקמרת. ועל זה הקטרת של מטה. ועל זה (שם) לריח שמניך טובים, אותם גרות מאירים נוצצים. פתוב פאן טובים, וכתוב שם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: ע"כ מההשמטות.

אמר רבי חזקיה, לפה הוא, והוא [וזה היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני. אמר רבי ייסא, הקדוש ברוך הוא הקטין את הלבנה ושלט אותו הנחש, אבל משום חטאו של אדם התקללה כדי לקלל את העולם. באותו יום [שתנה התורה] יצאה הארץ מאותה קללה ועמדה הלבנה באותה גריעות, פרט לשעה שקרבנות נמצאו בעולם וישראל יושבים על ארצם.

אמר רבי ייסא לאותו תינוק, מה שמך? אמר לו, אבא. אמר לו, אבא תהיה בכל, בחכמה ובשנים. קרא עליו (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר רוח הטמאה מהעולם, כמו [שנאמר] שכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, וכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי ה' דבר.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להאיר את הלבנה ולהוציאה מהחשך משום אותו נחש הרע, כמו שכתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. איזה אור? אותו האור שגנזו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ויברך אלהים את נח ואת בניו

הקמרת. ועל דא) הקטרת של מטה. ועל דא (שיר השירים א) לריח שמניך טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין. פתיב הכא טובים וכתוב התם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: (עד כאן מההשמטות)

אמר רבי חזקיה זאת הוא (והיא) והיא הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. אמר רבי ייסא קדשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטייא בגין למילט עלמא. בההוא יומא (דאתייהבת אורייתא) נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, פר פשעתא דקורבניא אשתפחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא לההוא ינוקא מה שמך, אמר ליה אבא. אמר ליה אבא תהא בכלא בחכמה ובשנים. קרא עליה (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה זמין קדשא בריך הוא לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (ד"א ל"ג דאתמר) דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וכתוב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי יי דבר. וזמין קדשא בריך הוא לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויה בישא. כמה דכתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור דגניז ליה קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית:

ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא

וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. רַבִּי אֲבָא פִתַּח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכַּת ה' - זו הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל בְּרִכּוֹת הָעוֹלָם, וּמְמַנָּה יוֹצְאוֹת בְּרִכּוֹת לְכָל.

בֵּא רְאֵה מָה פְּתוּב בְּהִתְחַלָּה, וַיֹּאמֶר ה' לְנִחַם בֵּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה וּגְו'. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שֶׁבַע הַבֵּית נִתְּנָן לּוֹ רְשׁוּת לְהַכְנִס. אַחֲרַי כִּף הָאִשָּׁה אָמְרָה לּוֹ לְצִאתָ. בְּהִתְחַלָּה נִכְנָס בְּרִשׁוּת בַּעֲלָהּ, וּבִסּוּף יֵצֵא בְּרִשׁוּת הָאִשָּׁה. מִכָּאן לְמַדְּנוּ שֶׁבַע הַבֵּית נִכְנָס, וְהָאִשָּׁה תּוֹצִיא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נִחַם לֵאמֹר יֵצֵא מִן הַתְּבָה. שְׂרִשׁוּת הֵיטָה בְּיַדֶּיהָ לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרֶחַ, וְלֹא לְהַכְנִיסוֹ.

בֵּינָן שְׂצֵא, נִתְּנָן לָהּ מִתְּנוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּבֵית וְהַבֵּית בְּיַדֶּיהָ. וְאוֹתָם הַמִּתְּנוּת שֶׁנִּתְּנָן לָהּ, כְּדֵי לְהַרְבוֹת אֶהְבָּה אֶל בַּעֲלָהּ. מִכָּאן לְמַדְּנוּ דֶרֶךְ אֶרֶץ לְאוֹרֶחַ [לחַת בֵּד בַּעֲלָהּ, כְּשׂוֹצֵא נוֹתָן מִתְּנוּת לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא בְּיַדֶּיהָ, בֵּינָן שְׂנִינָן לּוֹ מִתְּנוּת]. וְעַל זֶה, לְאַחַר שְׂנִינָן לָהּ מִתְּנוּת לְהַרְבוֹת לָהּ אֶהְבָּה עִם בַּעֲלָהּ.

גַּ"א בֵּינָן שְׂצֵא, נִתְּנָן מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת בֵּד בַּעֲלָהּ לַחַת לְאִשְׁתּוֹ וְלִשְׁלֹמֹה עִמָּה וְלְהַרְבוֹת לָהּ אֶהְבָּה עִם בַּעֲלָהּ. וְדוּ שְׂכָתוּב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עֵלֶת בְּמִזְבֵּחַ. אֵלּוּ מִתְּנוּת שְׂנִינָן בְּיַד שַׁל בַּעֲלָהּ כְּדֵי לְהַרְבוֹת לָהּ אֶהְבָּה בְּעוֹלָם. וּמִכָּאן לְמַדְּנוּ דֶרֶךְ אֶרֶץ לְאוֹרֶחַ שִׁינָן מִתְּנוּת בְּיַד שַׁל בַּעֲלָהּ לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּיַדֶּיהָ. וְעַל זֶה וְעַל עֵלֶת בְּמִזְבֵּחַ, קָרְבָן לִקְרֹב, לְהַרְבוֹת אֶהְבָּה עִם בַּעֲלָהּ בְּרַךְ אוֹתוֹ [בְּרַךְ אוֹתוֹ], שֶׁכְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נִחַם וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. וְלִכְן כְּתוּב (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר.

וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. רִזָּא דְכְּתִיב בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עֲצָבוֹן עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא בְּלֵא נְהִירוּ דְאַנְפִּין. כִּד אֲתַחֲשׁוּף סִיְהָרָא וּבְרַכָּאן לֹא מִשְׁתַּכְּחִי. בְּעֲצָבוֹן סִטְרָא דְרוּחָא אֲתִירָא

פִּתַּח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַּת יי הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכַּת יי דָּא שְׂכִינְתָּא דְאִיהִי אֲתַפְקָדָא עַל בְּרַכָּאן דְעֵלְמָא, וּמְמַנָּה נְפֻקִי בְּרַכָּאן לְכָלָא.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יי לְנִחַם בֵּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה וּגְו'. כְּמָה דְאֲתַמְר דְּמֵאֲרִיָּה דְבֵיתָא יְהִיב לִיה רְשׁוּ לְמִיעָאֵל. לְבַתָּר אֲתַתָּא אֲמְרָה לִיה לְנִפְקָא. בְּקַדְמִיתָא עָאֵל בְּרִשׁוּתָא דְבַעֲלָהּ, לְסוּף נְפִיק בְּרִשׁוּ דְאֲתַתָּא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מֵאֲרִיָּה (דף עא ע"ב) דְבֵיתָא יַעֲיֵל וְאֲתַתָּא תְּפִיק, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נִחַם לֵאמֹר יֵצֵא מִן הַתְּבָה. דְרִשׁוּ הוּא בִידְהָא לְאַפְקָא לִיה לְאוּשְׁפִיזָא וְלֹא לְאַעֲלָא לִיה.

בֵּינָן דְנִפְקִי יְהִיב מִתְּנָן לָהּ, בְּגִין דְאִיהִי בְּבֵיתָא וּבֵיתָא בִידְהָא. וְאַנּוּן מִתְּנָן דְיִהִיב לָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרְחָא אֶרְעָא לְאוּשְׁפִיזָא. (לְמִיבִיב בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָהּ כִּד נְפִיק יְהִיב מִתְּנָן לְאַתְמִיתָּה וְלֹא בְּיַדֶּיהָ וּבְגִין כִּד בֵּינָן דְיִהִיב לִיה מִתְּנָן) וְעַל דָּא לְבַתָּר דְיִהִיב לָהּ מִתְּנָן לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ.

גַּ"א בֵּינָן דְנִפְקִי יְהִיב מִתְּנָן וּנְכֻבְּוֹן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָהּ לְמִיבִיב לְאַתְמִיתָּה וְלְמַחְדֵּי כַּה וְלְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עוֹלוֹת בְּמִזְבֵּחַ, אֵלּוּ מִתְּנָן דְיִהִיב בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּעֵלְמָא, וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרְחָא אֶרְעָא לְאוּשְׁפִיזָא דְיִהִיב מִתְּנָן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָהּ לְאַתְמִיתָּה וְלֹא בִידְהָא, וְעַל דָּא וְעַל עוֹלוֹת בְּמִזְבֵּחַ, קוֹרְבָּנָא לְדְכוּרָא לְאַסְגָּאָה רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָהּ בְּרַכָּא לִיה) בְּרַכָּא לִיה, דְכְּתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נִחַם וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. וּבְגִין כִּד פְּתִיב, (משלי י) בְּרַכַּת יי הִיא תַעֲשִׂיר. וְדָאִי כְּמָה דְאֲתַמְר.

וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. רִזָּא דְכְּתִיב בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עֲצָבוֹן עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא בְּלֵא נְהִירוּ דְאַנְפִּין. כִּד אֲתַחֲשׁוּף סִיְהָרָא וּבְרַכָּאן לֹא מִשְׁתַּכְּחִי. בְּעֲצָבוֹן סִטְרָא דְרוּחָא אֲתִירָא

וברכות לא נמצאות. בעצבון - צד של רוח אחר שמונע ברכות מהעולם, ולכן לא יוסף עצב עמה. וזהו סוד הפתוב (בראשית ח) לא אסף עוד לקלל את האדמה. ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהיה לכם דמיות בני אדם, שהרי בתחלה לא היו דמיות של בני אדם. בא ראה, בתחלה פתוב (שם ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אתו. כיון שחטאו, השתנתה דמותם מאותה דמות עליונה, והם התהפכו לפחד מלפני חיות השדה.

בתתחלה כל בריות העולם זקפו עינים, וראו דמות קדושה עליונה וזעו ופחדו מלפניו. כיון שחטאו, התהפכה דמותם בעיניהם לדמות אחרת, והתהפך שבני אדם זעים ופחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, כל אותם בני אדם שלא חוטאים לפני רבונם ולא עוברים על מצוות התורה, זיו דמותם לא משתנה ממראה הדמות העליונה, וכל בריות העולם זעים ופחדים לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים על דברי התורה, מתחלפת דמותם, וכלם מזדעזעים ופחדים מלפני הבריות האחרות, משום שהתחלפה הדמות העליונה והעברה מהם, ואז שולטים בהם חיות השדה, שהרי לא רואים בהם אותה דמות עליונה כראוי.

וער כף עכשו, כיון שהעולם התחדש כמו מקדם, ברכם את הברכה הזו והשליט אותם על הכל, כמו שגאמר וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפלו דגי הים. רבי חייא אמר, בידכם נתנו - מקדם לכן. כשהקדוש ברוך הוא ברא את העולם, מסר בידיהם את הכל, שכתוב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עצב עמה. ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהא לכוון דיוקנין דבני נשא דהא בקדמיתא לא הוו דיוקנין דבני נשא. תא חזי, בקדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים את האדם, וכתוב, (בראשית ה) בדמות אלהים עשה אותו. כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנון למדחל מקמי חיוון ברא.

בקדמותא כל בריין דעלמא זקפן עיינין וחקאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלין מקמיה. כיון דחטו אתהפך דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר בריין.

תא חזי, כל אנון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא. זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.

וער בן השתא כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריף לון ברכתא דא ושלטי לון על פלא, כמה דאת אמר וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפילו נויני ימא. רבי חייא אמר בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קדשא בריף הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. פְּסוּק זֶה בְּאֲרוּחוֹ, אֲבָל פְּסוּק זֶה נִתְבָּאָר בְּסוּד הַחֲכָמָה. שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, בַּעֲשֶׂרָה מֵינֵי שְׂבַח שְׂבַח דָּוִד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֶחָד מֵהֶם הוּא מִשְׁפִּיל, וְהוּא דְרָגָה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדוֹד הַתְּקִין עֲצָמוֹ בְּטָרִם שִׁתְּשָׁרָה עָלָיו הַדְּרָגָה הַזֹּאת.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, שְׁהָרִי בִשְׁעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וְזִכְרֵי שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשִׁאוֹתוֹ] מִשְׁקָל שְׂבָצָד הַחֲטָאִים עוֹלִים, וְאוֹתָם הַאֲחֵרִים, הַזִּכְרֵי שֶׁהֵן בְּמִשְׁקָל אַחֵר, מְכַרְעוֹת לַמָּטָה - זֶהוּ נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה - בִּשְׁעָה שֶׁהֵדִין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה מְכֻסָּה שְׁלֵא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְּשַׁחִית, כְּמוֹ שֶׁהִיא לְנֹחַ שְׂכֻסָּה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁהִמְשִׁיף עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם. שְׁכִינָן שְׁחֲטָא זֶה הַשְּׁפִיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת, וְכֵן אָדָם פּוֹחַד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַן בְּתַקְוָנוֹ. וְלָכֵן כְּשִׁיִּצֵּא נֹחַ מִתְּתִיבָה, בְּרָכּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתּוֹב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ לֹא נִמְצְאוּ נְקֻבוֹת, אֲלֵא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נְקֻבוֹת הַפְּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַתֶּם - כָּלֵל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבוֹת כְּאַחַד. וְעוֹד, אֶת נֹחַ - לְרִבּוֹת אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וְאֶת בְּנָיו - לְרִבּוֹת אֶת נְקֻבוֹתֵיהֶם.

וְלָכֵן כְּתוּב וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְהַלָּא, שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְכָאן נִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂבַע מִצְוֹת

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל קָרָא דָא בְרִזָּא דְחֲכָמְתָא אַתְמָר. דִּהָא תַנִּינָן בַּעֲשֶׂרָה זִינֵי שְׂבַחָא שְׂבַח דָּוִד לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְחַד מִזֵּינֵיהוּ מִשְׁפִּיל. וְהוּא דְרָגָא חַד מֵאוֹתָן עֶשֶׂרָה. וְדוֹד אַתְקִין גְּרַמִּיָּה עַד לֹא יִשְׂרִי עָלָיו הַאי דְרָגָא.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, דִּהָא בִשְׁעָתָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתְקִיל הוֹבֵי וְזִכְוֹן דְבִנֵּי נְשָׂא דִּהוּא (ד"א כַּד הָהוּא) תִּיקְלָא דְבִסְטָר חוֹבִין מִסְתַּלְקִין וְאֵנוּן אוּחְרַנִּין זְכִינִין דְאֵנוּן בְּתִיקְלָא אַחְרָא מְכַרְיעִין לְתַתָּא דָא הוּא נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בִשְׁעָתָא דְדִינָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא דִּיהָא מְחַפֵּיא דְלֹא יִשְׁלוּט עָלָיו מְחַבְּלָא, כְּמָה דִּהוּה לְנֹחַ דְכֻסֵּי לִיהָ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵהָהוּא חֲטָאָה דְאִמְשִׁיף עָלֶיהָ אָדָם עַל עֵלְמָא. דְכִינֹן דְחֲטָאָה דָא אֲנַגִּיד אָדָם עַל עֵלְמָא, שְׂאָר בְּרִינִין שְׁלִטָאן וּבַר נֶשׁ דְחִיל מִזֵּינֵיהוּ וְעֵלְמָא לֹא אַתְקִין בְּתַקְוָנִיהָ. וּבְגִין כֶּף כַּד נִפְקָ נֹחַ מִתִּיבּוֹתָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרַכִּיָּה. דְכְתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהֵינִי בְּרַכָּאן לֹא אֲשַׁתְּפַחוּ נּוֹקְבֵי, אֲלֵא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נּוֹקְבֵי לֹא אָמַר קָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַתֶּם כָּלְלָא דְדְכּוֹרֵי (ד"א ע"א ב) וְנוֹקְבֵי כְּחַדָּא. וְתוּ אֶת נֹחַ לְאִסְגָּאָה נּוֹקְבֵיָה. וְאֶת בְּנָיו לְאִסְגָּאָה נּוֹקְבֵי דִלְהוֹן.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמַעַבְדַּד תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְלְהַלָּאָה שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְהָכָא זְהִיב לֹון קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂבַע פְּקוּדֵי אוּרִיָּתָא לֹון וְלָכֵל דְאֵתוּ אַבְתְּרִיָּהוּ, עַד

התורה ולכל הבאים אחריהם, עד שצמדו ישראל בהר סיני ונתנו להם כל מצוות התורה כאחד. ויאמר אלהים לנח וגו', זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וגו', את קשתי נתתי בענן. נתתי - מקדם לכן. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתוב למעלה? ואשמע את קול כנפיהם קול מים רבים קול שדי בלכתן. אלו ארבע חיות גדולות עליונות קדושות שאותו הרקיע מתקן עליהם. וכל הכנפים [גפרות] מתחברות זו בזו לכסות את גופם.

ובשעה שהם פורשים כנפיהם, נשמע קול הכנפים שלכלם שאומרים שירה. זהו שכתוב כקול שדי, שלא שוכף לעולמים, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומה אומרים? (שם צח) הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול מחנה קדוש כשמתחברים כל הצבאות העליונים למעלה. ומה אומרים? קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. חוזרים לדרום, אומרים קדוש. חוזרים לצפון, אומרים קדוש. חוזרים למזרח, אומרים קדוש. חוזרים למערב, אומרים ברוך.

והרקיע הזה עומד על ראשיהם. ובכל מקום שהיא הולכת, מסובבים פנים לאותו צד שנכללים הפנים בו. מסובב פניו לארבעה רוחות, וכלם מסתובבים למטה. ברבוע שלו נחלקת בארבע פנים: פני אריה, פני נשר, פני שור, פני אדם. חקוק בכלם אדם. פני אריה אדם. פני נשר אדם. פני שור אדם. פני כלם פולחים בו. ולכן כתוב

דקיימו ישראל בטורא דסיני ואתייהב לון כל פקודי אורייתא כחדא:

ויואמר אלהים לנח וגו'. זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וגו'. את קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. רבי שמעון פתח (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתוב לעילא ואשמע את קול כנפיהם קול מים רבים קול שדי בלכתן. אליון ארבע חיוון רברבן עליון קדישין דההוא רקיע מתתקנא עלייהו. וכלהו גדפיהו (ד"א ל"ג פרישון) מתחבראן דא בדא לחפייא גופייהו.

ובשעתא דאנון פרשי גדפיהו, אשתמע קול גדפין דכלהו דאמרי שירתא, הדא הוא דכתיב כקול שדי. דלא אשתכיף לעלמין. כמה דכתיב, (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומאי אמרי, (תהלים צח) הודיע יי ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול משרייתא קדישא כד מתחברין כל חילין עליון לעילא. ומאי אמרי קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. אהדרו לדרום אמרו קדוש, אהדרו לצפון אמרו קדוש. אהדרו למזרח אמרו קדוש. אהדרו למערב אמרו ברוך.

והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר דאיהי אזלא, אסחרו אפין לההוא סטרא דאתפלילו אנפין ביה. אסחרו אנפין לארבע זווין, וכלהו מסתחרין לתתא. ברבועא דיליה אתגליפת בארבע אנפין, אנפי אריה. אנפי נשר. אנפי שור. אנפי אדם. גליף בכלהו אדם. אנפי אריה אדם. אנפי נשר אדם. אנפי שור אדם. אנפי אדם. אנפי שור אדם. אנפי נשר אדם. אנפי שור אדם. אנפי אדם.

כְּלִילָן בֵּיהּ. וּבִגְיִן כְּפֹךְ פְּתִיב וּדְמוּת פְּנִיָּהּ פְּנִי אָדָם.

וּדְמוּת פְּנִיָּהּ פְּנִי אָדָם. וְהִרְקִיעַ הָיָה שֶׁהִתְרַבַּע, כֹּל הַגְּוֹנִים כְּלוּלִים בּוֹ. אַרְבַּעַה גְּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ חֻקּוּקִים בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּעַה חֻקּוּקִים וְשׁוּמִים אֲוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרְדִים הַגְּוֹנִים שֶׁל אוֹתָם אַרְבַּע, עוֹלִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן אָדָם. גּוֹן לְבָן. גּוֹן סִפִּיר שְׁנִכְלָלוּ מִכָּל הַגְּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן בְּיוֹם הַגְּשָׁם כִּן מֵרָאָה הַנִּגְהָה סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְמוּת כְּבוֹד ה'. הַמֵּרָאָה שֶׁל כָּל הַגְּוֹנִים, וְלִכְּן אֵת קִשְׁתִּי נִתְּמִי בְּעֵנָן.

וְהָאִי רְקִיעַ דְּאַתְרַבַּע כְּלָהוּ גְּוֹנִין כְּלִילָן בֵּיהּ, אַרְבַּע גְּוֹנִין אֲתַחֲזִיין בֵּיהּ גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כַּד מִתְפָּרְשָׁאן גְּוֹנִין דְּאַנוּן אַרְבַּע סְלָקִין תְּרִיסַר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן סוּמָק. גּוֹן חוּוֹר. גּוֹן סִפִּיר דְּאַתְפְּלִילוּ מִכָּל גְּוֹנִין. הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן בְּיוֹם הַגְּשָׁם כִּן מֵרָאָה הַנּוֹגְהָ סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְגְּוֹנִין דְּכֻלָּא. וּבִגְיִן כְּפֹךְ אֵת קִשְׁתִּי נִתְּמִי בְּעֵנָן.

מָה זֶה קִשְׁתִּי? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּיוֹסֵף, שְׁכֵתוּב (בראשית מט) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתוֹ, מִשׁוּם שְׁיוּסָף נִקְרָא צְדִיק. וְלִכְּן קִשְׁתוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל הַקֶּשֶׁת שְׁנִכְלָלֶת בְּצְדִיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה נֶאֱחָז. וּמִשׁוּם שְׁנַח הָיָה צְדִיק, הַבְּרִית שֶׁלוֹ קִשְׁת.

מָהִי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְּאַתְמַר בְּיוֹסֵף דְּכֵתִיב, (בראשית מט) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתוֹ. בְּגִין דְּיוֹסֵף צְדִיק אֶקְרִי, וּבִגְיִן כְּפֹךְ קִשְׁתוֹ דָּא בְּרִית דְּקִשְׁת דְּאַתְפְּלִיל בְּצְדִיק, דְּבְרִית דָּא בְּדָא אֲתַאֲחִיד. וּבִגְיִן דִּנְחַ הָיָה צְדִיק, קִיּוּמָא דִּילֵיהּ קִשְׁת.

וַיְפֹזֵוּ, מָה זֶה וַיְפֹזֵוּ? הָאִירוּ בְּחֻמְדַּת הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים ט) הַנְּחַמְדִים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמִתּוֹקִים. הוּאֲרוּ בְּאוֹר עֲלִיּוֹן כְּשֶׁשָּׁמֵר הַבְּרִית. וְלִכְּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצְּדִיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרָאת בְּרִית, כּוֹלֵל זֶה בְּזֶה.

וַיְפֹזֵוּ. מָהִי וַיְפֹזֵוּ, אֲנַהֲירוּ בְּחֻמְדוֹ דְּכֻלָּא. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (תהלים יט) הַנְּחַמְדִים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמִתּוֹקִים. אֲתַנְהִירוּ בְּנַהֲירוֹ עֲלָאָה כַּד נִטַר בְּרִית. וּבִגְיִן כְּפֹךְ אֶקְרִי יוֹסֵף הַצְּדִיק. עַל דָּא אֶקְרִי הַקֶּשֶׁת בְּרִית, כְּלִיל דָּא בְּדָא.

זֶהר נִכְבַּד עֲלִיּוֹן הַמֵּרָאָה שֶׁל כָּל הַמֵּרָאוֹת, מֵרָאָה כְּמֵרָאָה טְמוּנִים [ג"א טמון] הַגְּוֹנִים הַטְּמוּנִים. הַגְּוֹנִים שְׁלֵא הִתְגַּלְּוּ וְאִין רְשׁוֹת לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵין בְּקִשְׁת כְּשֶׁנִּרְאִית בְּעוֹלָם, שְׁלֵא יִתְרָאָה קְלוּן בְּשִׁכְיִנְתָּא. וְכֵן גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת הוּא מֵרָאָה מוּצָק קְשׁוֹר כְּמֵרָאָה כְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שְׁלֵא לְהִסְתַּפֵּל.

וְהָרָא יִקְרָא עֲלָאָה חִיזוּ דְכָל חִיזוּ חִזוּ כְּחִיזוּ טְמִירִין (ג"א טמירא) גְּוֹנִין טְמִירִין. גְּוֹנִין דְּלֵא אֲתַגְּלִיין. וְלִית רְשׁוֹ לְאַסְתַּפְּלֵא בְּעֵינָא בְּקִשְׁת כַּד אֲתַחֲזִי בְּעֵלְמָא דְלֵא יִתְחַזִּי קְלָנָא בְּשִׁכְיִנְתָּא. וְכֵן גְּוֹנִין דְּקִשְׁת הוּא חִיזוּ סוּסְטִיפֵא קְטִירָא כְּחִיזוּ יִקְרָא עֲלָאָה דְלֵא לְאַסְתַּפְּלֵא.

וְכִינן שֶׁהָאֲרַץ רֵאתָה אֵת הַקֶּשֶׁת הַזֶּה, בְּרִית קְדוּשָׁה, הַתְּקִימָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. זֶה

וְכִינן דְּאַרְעָא חֲמַאת לְהָאִי קִשְׁת קִיּוּמָא קְדִישָׁא, אֲתַקְיִימַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל דָּא

שֶׁאֵמְרָנוּ שְׂאֵלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגְּנוּיִם
וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בִּינֵיהֶם כָּלֵם סוּד
אֶחָד, וּבְתוֹךְ הָעֵנָן עוֹלָה
לְהִרְאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרִקְיעַ
אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן
סַפִּיר - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא
נִקְדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד
עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, וּמַהִי?
הַפְּסָא הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה
עַל אֲרֻבְעָה אֱלֹהִים דְּמוּת פְּסָא
בְּאֲרֻבְעָה עֲמוּדִים, וְזוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה
אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה - זוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן שֶׁתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב
יִשְׁמָו אוֹתָהּ עַל תוֹרָה שֶׁבַעֲל
פֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁזֶה פְּסָא לְזֶה.
כְּמִרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָה אֶחָד לְעֶסֶק
בְּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה בְּאֶכְסִנְיָה
בְּעִיר מַחְסִיָּא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית
יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבָּא בְּשֵׁתִי אֲמַתְחוֹת
שֶׁל מְלַבּוֹשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה יְהִיָּה בֵּית
אֱלֹהִים - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה
שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ
נִבְנְה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הַרִיִם רֵאשׁוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר
לוֹ, דְּבַר זֶה אֵיךְ אֲפָשֶׁר? וְהָרִי
אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
הַיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְאֵתָה אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה, שֶׁמִּשָּׁמַע שִׁיעַקֵּב
שֵׁם אוֹתָהּ עֲכָשׁוּ, שֶׁכְּתוּב (שם)
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם
מִרְאֲשֹׁתָיו? וְעוֹד, שִׁיעַקֵּב בְּבֵית
אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הַיְתָה
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹבֵב רֵאשׁוֹ אֵלָיו,
פָּתַח וְאָמַר, (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת
אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכְתוּב (דְּבָרִים כז)
הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דְּבַרִי תוֹרָה

וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הַאִי
דְּאֲמָרָן דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנִין וְחַד דְּאֲתַכְּלִיל
בִּינֵיהוּ כְּלָהוּ רְזָא חֲדָא. וּבְגוֹ עֲנָא סְלָקָא
לְאֲתַחְזָאָה. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרִקְיעַ אֲשֶׁר עַל
רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הַאִי הִיא אֶבֶן
שְׁתִיָּה דְּאִיהִי נִקְוֵדָה חֲדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִיִּימָא
עָלָה קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים. וּמַאי הִיא, כְּרִסְיָא
קִדִּישָׁא עֲלָאָה דְּאִיהִי מִמֶּנָּא עַל אֵלִין אֲרֻבְעַ
דְּמוּת פְּסָא בְּאֲרֻבְעַ סְמִכִין, וְדָא הוּא תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו
מְלַמְעֵלָה. דָּא הִיא תוֹרָה שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן
דְּתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב יִשְׁוּוֹן (דף עב ע"א) יְתָה עַל תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה. בְּגִין דְּהִיא כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמִרְאֵה
אָדָם דְּאִיהוּ דִּיּוֹקְנָא דִּיעַקֵּב דְּאִיהוּ יְתִיב עָלָה.
רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָא חַד לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא
כְּפִלְגוֹ לִילָא בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּמַתָּא
מַחְסִיָּא. וְהוּהוּ תַמָּן בְּבֵיתָא חַד יוֹדָאִי דְּאֵתָא
בְּתַרִי קְסִירִי דְּקִטְפִירָא. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר
(בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה
יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמַתַּמָּן
אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא וְעָלָה אֲתַבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא.

זְקַן רִישִׁיהָ הֵהוּא יוֹדָאִי וְאָמַר לִיהָ הַאִי מְלָה
אֵיךְ אֲפָשֶׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לֹא
אֲתַבְּרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָהּ אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא, וְאֵתָ
אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה.
דְּמִשָּׁמַע דִּיעַקֵּב שׁוּי לָהּ הַשְּׁתָא דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית
כח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו. וְתוֹ
דִּיעַקֵּב בְּבֵית אֵל הוּהוּ וְהִיא אֶבְנָא הוֹת
בִּירוּשָׁלַם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא אֲסַחֵר רִישִׁיהָ לְגַבִּיָּה, פָּתַח
וְאָמַר (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל. וְכְתִיב, (דְּבָרִים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

צְרִיכִים פְּנֹנָה, וְדַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים לְהַתְתַּקֵּן בְּגוֹף וּרְצוֹן כְּאַחַד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהִתְלַבֵּשׁ, וַיֵּשֶׁב אֶצֶל רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם הַצְדִּיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עֲכָשׁוּ שְׂכֹנֹת עֲצֻמָּךְ, אָמַר דְּבָרְךָ שְׁנַתְחַבֵּר כְּאַחַד, שְׁהֵרִי דַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים תִּקְוִן הַגּוֹף וְתִקְוִן הַלֵּב, וְאִם לֹא - בְּמַטְתִּי הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבִלְבָבִי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלֹא הֵרִי שְׁנִינוּ, שְׁאִפְלוּ אַחַד שְׁיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְׂכִּינָה מִתְחַבֵּרַת עִמּוֹ, וְמָה שְׂכִינָה כֹּאן וְאֲנִי שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁצָרִיכִים צְחוּת.

וְעוֹד, שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צְפוֹן [בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה], הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְדִּיקִים בְּגוֹן עֵדוֹן. וְהוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׁבֻנָּן, כָּלֶם מְקַשְׁיָבִים [לו, וּמְקַשְׁיָבִים] לְאוֹתָם דְּבָרִים שְׁיוֹצְאִים מִפִּיו. וְמָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׁמַתְעִדְנִים לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשִׁעָה הַזֹּאת, וְאֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! אָמַר לוֹ, כַּעַתְּ לֹא דְבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאֵלְתִי עַל מָה שְׂאֵמַרְתָּ בְּפִסְוִיק הַזֶּה [סוּד שֶׁל אֲבוֹן הַשְּׁתִיָּה שְׂאֵמַרְתָּ], וְהֵאָכֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים, דְּדָא אָכֵן הַשְּׁתִיָּה, [עֲכָשׁוּ שְׁמַקְשִׁיב לְדַבְרֵי] אֵיךְ אֶפְשָׁר? שְׁהֵרִי אָכֵן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שְׁנַבְרָא הַעוֹלָם הֵייתָה, וּמִמְנָה נִשְׁתַּל הַעוֹלָם, וְאַתָּה אֵמַרְתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, שְׁמַשְׁמַע שְׁיַעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ כַּעַת, וְכַתוּב וַיִּקַּח אֶת הָאָכֵן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ? וְעוֹד, שְׁיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הֵיָה, וְהֵאָכֵן הַזֶּה הֵיָה תַּחֲוֹתָיו וְהוּא אָכֵן תַּחֲוֹתֵיהָ הוּת. אָמַר

מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי פְּנֹנָה. וּמְלִין דְאוֹרֵייתָא בְּעָאן לְאַתְתַּקְנָא בְּגוּפָא וּרְעוּתָא כְּחֻדָּא. קָם הוּא יוֹדָאי וְאַתְלַבֵּשׁ, וַיְתִיב לְגַבִּיהַ דְרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקָא דְמַשְׁתַּדְּלִי בְאוֹרֵייתָא יוֹמָא וְלַיְלָה.

אָמַר לֵיה רַבִּי יְהוּדָה הַשְּׁתָא דְכוּוֹנַת גְּרַמְךָ, אֵימָא מִילְךָ דְנִתְחַבֵּר כְּחֻדָּא. דְהָא מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי תִקְוִנָא דְגוּפָא וְתִקְוִנָא דְלִבָּא. וְאִי לֹאוּ בְּעַרְסָאי שְׂכִיבָנָא וּבִלְבָבָאי אִמְרָנָא מְלִין. אֲלֹא הָא תְנִינָן דְאַפִּילוּ חַד דִּיתִיב וְלַעֵי בְאוֹרֵייתָא שְׂכִינְתָא אַתְחַבֵּרַת בְּהַדִּיהָ, וְמָה שְׂכִינְתָא הַכָּא וְאֵנָּה שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְבְּעֵינֵי צְחוּתָא.

וְתוֹ דְכָל בַּר נֶשׁ דְקָם לְמַלְעֵי בְאוֹרֵייתָא מִפְּלָגוּ לַיְלָא כַּד אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן [בְּפִלְגוּ לַיְלָא] קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְעֵדוֹן. וְהוּא וְכָל צְדִיקָא דְבְּגִנְתָּא כְּלָהוּ צִיִּיתִין [לֵיה וְצִיִּיתִין] לְאַלִּין מְלִין דְנִפְקִי מִפּוּמִיָּה. וְמָה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָא מִתְעִדְנִין לְמַשְׁמַע מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּשַׁעֲתָא דָּא וְאֵנָּה אֶהָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. אָמַר לֵיה הַשְּׁתָא אֵימָא מִילְךָ.

אָמַר לֵיה שְׂאֵלְנָא עַל מָה דְאַמַּרְתָּ בְּפִסְוִיקָא דָּא [רַזָּא דְאָבוֹן שְׁתִיָּה דְאַמַּרְתָּ] וְהֵאָכֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים דְדָא אָכֵן שְׁתִיָּה. [הַשְּׁתָא דְצִיִּית לְמִלִּי] הֵיךְ אֶפְשָׁר, דְהָא אָכֵן שְׁתִיָּה עַד לֹא אַתְבְּרִי עֲלִמָא הוּת וּמִנָּה אֲשֵׁתִיל עֲלִמָא, וְאַתְּ אֵמַרְתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְמַשְׁמַע דִּיעֲקֹב שׁוּי לָהּ הַשְּׁתָא. וְכַתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאָכֵן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ.

וְתוֹ דִּיעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָוָה וְאִבְנָא דָּא הוּת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לֵיה כָּל אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲכַפְּלַתְחוּתָיו וְהוּא אָכֵן תַּחֲוֹתֵיהָ הוּת. אָמַר

אמר לו, כל ארץ ישראל
התקפלה תחתיו, ואותה אבן
תחתיו היתה. אמר לו, אשר שם
כתוב, וכתוב והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. אמר לו, אם ידעת
הדבר - אמר אותו.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקיץ
תמונתך. דוד המלך, החביבות
והדבקות שלו היתה באבן
הזאת, ועליה אמר (שם קיח) אבן
מאסו הבונים היתה לראש פנה.
וכשרצה להסתכל במראה פבוד
רבונו, נטל אבן זו בידו בתחלה,
ואחר כך נכנס.

משום שכל מי שרוצה להראות
לפני רבונו, לא נכנס אלא עם
אבן זאת, שכתוב (ויקרא יג) בזאת
יבא אהרן אל הקדש. ודוד
משבח עצמו ואומר, אני בצדק
אחזה פניך. וכל השתדלותו של
דוד להראות באבן זאת פראוי
כלפי מעלה.

בא ותראה, אברהם תקן תפלת
הבקר והודיע טוב רבונו בעולם,
ותקן אותה השעה בתקוניה
פראוי, שכתוב (בראשית כב) וישכם
אברהם בבקר. יצחק תקן תפלת
מנחה, והודיע בעולם שיש דין
ויש דין שיכול להציל ולדון את
העולם.

יעקב תקן תפלת ערבית,
ובשביל התפלה הזו שתקן מה
שלא תקן בן אדם מקדם לזה
פראוי, לכן שבח את עצמו ואמר
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה.
שעד אותה שעה לא תקן אותה
אחר כמותו.

ורבן ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מה
זה מצבה? שהיתה נפולה,
והקים אותה. ויצק שמן על
ראשה. שהרי ביצק תלוי הדבר
לעשות יותר מכל בני העולם.

ליה אשר שם פתיב. וכתוב והאבן הזאת
אשר שמתי מצבה. אמר ליה אי ידעת מלה
אימא לה.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא
חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה.
ועלה אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. וכד בעא לאסתפלא בחיזו יקרא
דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא
ולבתר עייל.

בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה,
לא אעיל אלא בהאי אבן. דכתוב, (ויקרא
יג) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ודוד משבח
גרמיה ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל
אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן
פדקא יאות לגבי דלעילא.

תא חזי, אברהם אתקין צלותא דצפרא
ואודע טיבו דמאריה בעלמא. ואתקין
ההיא שעתא בתקוניהא פדקא יאות דכתוב,
(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. יצחק אתקין
צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין ואית
דיין דיכול לשזבא ולמידן עלמא.

יעקב אתקין צלותא דערבית, ובגין צלותא
דא דאתקין מה דלא אתקין בר נש
מקדמת דנא פדקא יאות. בגין כך שבח
גרמיה ואמר (דף עב ע"ב) והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא לא שוי לה
אחרא כנותיה.

ובגין כך ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מאי
מצבה דהוה נפילה ואוקים לה. ויצוק שמן
על ראשה. דהא ביצק תליא מילתא למעבד
יתיר מכל בני עלמא. אתא רבי יהודה

בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, ואיך אתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם?! אמר לו, שדחוקה היתה לי השעה, ויש לי שני בנים, ועומדים כל היום בבית הרב, ואני משתדל במזונם ולתת להם שכר למורם כדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, (מלכים א-ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד. מה הוא השבח הזה? אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז תפן מלכתו מאד. וכתוב (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם. שהרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבנו. ועל זה כתוב וראייתה לזכר ברית עולם.

וראייתה, מה זה וראייתה? סוד הוא, כמו שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה רשם האות הקדוש שבבשר. אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא. [קד] אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בגונים כפלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כף אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם [בענין] מקשטת בגונים מאירים ויזאר לעולם, ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראייתה לזכר ברית עולם. וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו פלה שמתקשטת לבעלה, ואז

ונשקיה, אמר ליה וכל האי ידעת (ומיד) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא. אמר ליה דהנה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא כבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עליה קדש הקדשים וכדין ותפון מלכותו מאד. וכתוב, (בראשית ט) וראייתה לזכור ברית עולם. דהא קדשא בריך הוא תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה. ועל דא כתיב וראייתה לזכור ברית עולם.

וראייתה. מאי וראייתה, רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט) והתוית תיו על מצחות וגו'. לאתחזאה עלייהו. ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא.

אמר רבי יהודה ודאי כללא הוא. (ד"א הכי) אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגונוני כפלה דא דמתקשטא לבעלה. אמר ליה ההוא יודאי כף אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ד"א ל"ג בענא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מנלן, דכתיב וראייתה לזכור ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין

לזכר ברית עולם, ויזכר הקדוש ברוך הוא את הברית הזו שהיא בגלות ויקימה מהעפר. זהו שכתוב (הושע א) ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם. וכתוב (ירמיה ל) ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם. אשר אקים מעפר. כמו שנאמר (עמוס ט) אקים אקים את סכת דויד הנפלת. ועל זה וראייתה לזכר ברית עולם ולהקימה מהעפר.

ואמר כף אבא, שמשום כף נזכרה בתורה גאלת ישראל וזכרונה. וזהו שכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער כף.

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר, כיון שכתוב ויהיו בני נח, למה אמר היצאים מן התבה? וכי בנים אחרים היו לו שלא יצאו מהתבה? אמר לו רבי אבא, כן, שהרי אחר כף הולידו בניו בנים, שכתוב אלה תולדת שם וגו', והם לא יצאו מהתבה. ולכן כתוב היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר, אלו הייתי מצוי בעולם כשנתן הקדוש ברוך הוא ספרו של חנוף בעולם וספרו של אדם, הייתי מתחזק שלא ימצאו בין האנשים, כי לא חששו כל החכמים להסתפל בהם וטעו בדברים אחרים להוציא מרשות עליונה לרשות אחרת, וכעת הגה חכמי העולם יודעים דברים ומסתירים אותם ומתחזקים בעבודת רבונם.

ופסוק זה מצאתי בסוד הסודות (תוספתא), שקשמעורר חדות כל החדות הטמיר הנסתר, זקן הזקנים מאיר ממנו אור דקיק.

ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכר ברית עולם וידבר קדשא בריך הוא להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתוב, (ירמיה ל) ועבדו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר כמה דאת אמר, (עמוס ט) אקים את סכת דוד הנפלת. ועל דא וראייתה לזכר ברית עולם ולאקמא לה מעפרא.

ואמר הכי אבא דבגין כף אדבר באורייתא פורקנא דישראל ודכורנא דילה. ודא הוא דכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער כף: (דף עב ע"ב)

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר כיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היצאים מן התבה. וכי בניו אחרנין הוו ליה דלא נפקי מן תיבותא. אמר ליה רבי אבא אין. דהא לבתר אולידו בנוי בניו. דכתיב אלה תולדות שם וגו'. ואנון לא נפקי מגו תיבותא. ובגין כף כתיב היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר אילו הוינא שכיח בעלמא כד יהיב קדשא בריך הוא ספרא דחנוף בעלמא וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתפחון בין ביני אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתפלא בהו וטען במלין אחרנין לאפקא מרשו עלאה לרשו אחרא. והשתא הא חכימי עלמא ידעין מלין וסתמין לון ומתתקפי בפולחנא דמאריהון.

והאי קרא אשפחנא ברזא דרזין. (תוספתא)

דכד אתער חדוה דכל חדוון טמירא סתימא סבתין אנהיר

חֲדוֹת כָּל הַחֲדוֹת מֵאִיר לְמִינֵי
בְּשֵׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וּמֵאִיר
לְשִׁמְאֵל בַּחֲדוֹת הַיּוֹן הַטּוֹב,
מֵאִיר לְאַמְצַע בַּחֲדוֹה [של הארנונה]
שֶׁל שְׁנֵי צִדִּים. רוּחַ מִתְעוֹרֶרֶת
וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתֵּן בְּרוּחַ.

דְּבֻקִים זֶה בְּזֶה. שְׁלֹשׁ נִכְנָסִים
לְשֹׁלֶשׁ. מִתּוֹךְ שְׁלֹשׁ יוֹצֵאת בְּרִית
אַחַת שְׂדֻבְקָה בְּבְרִית. עוֹבֶרֶת
הַרוּחַ הַעוֹלָה וּמִתְעַבֶּרֶת מִמֶּנּוּ.
כְּשֶׁנִּתְּנָה בְּשְׁנֵי צִדִּים, נִדְּבָקִים
רוּחַ בְּרוּחַ, וּמִתְעַבְרוֹת מִשְׁלֹשָׁה
בְּנִים. וְנִחַ וְתִבָּה יֵצְאוּ מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֶׁת הָעֲלִיּוֹנִים,
וְאַלֶּה הֵם שֶׁיֵּצְאוּ מִתּוֹךְ הַתִּבָּה -
שֵׁם וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם שְׂבַצַּד יִמִּין,
חַם שְׂבַצַּד שְׂמָאל, יֶפֶת אֲרֻגְמָן
שְׂכּוֹלֵל אוֹתָם.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן, זְהֻמַּת הַזֶּהָב
תַּחַת סִיגִים. הַתְּעוֹרְרוֹת רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁל נֶחֱשׁ הַקְּדֻמוֹנִי. וְלִכְן
רָשַׁם וְאָמַר, וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
שֶׁהֵבִיא קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם. אוֹתוֹ
כְנַעַן שֶׁהִתְקַלֵּל, אוֹתוֹ כְנַעַן
שֶׁהִחְשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֵן [בלש] לֹא יֵצֵא מִכָּלֵל כָּלֵם,
אֲלֹא זֶה שֶׁכְּתוּב וְחַם הוּא אָבִי
כְנַעַן, אוֹתוֹ שֶׁהִחְשִׁיף אֶת
הָעוֹלָם, וְלֹא כְּתוּב בְּכָלֵל זֶה וְשֵׁם
הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן,
אֲלֹא מִיֵּד קִפְצָה וְאָמַר וְחַם הוּא
אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁבָּא אַבְרָהָם, מַה
פְּתוּב? (בראשית יב) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם
בְּאַרְצָה. שְׂעִדִּין לֹא הָיָה קִיּוֹם שֶׁל
הָאֲבוֹת וְלֹא בָּאוּ זֵרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם שֶׁיֵּצֵא הַשֵּׁם הַזֶּה וַיִּכְנַס
שֵׁם עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ. כְּשֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
צַדִּיקִים, נִקְרָאָה הָאֲרֶץ עַל הַשֵּׁם
הַזֶּה - אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלֵּא זָכוּ,
נִקְרָאָה הָאֲרֶץ עַל שֵׁם אַחֵר - אֲרֶץ
כְנַעַן.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר
כְנַעַן עֶבֶד עֶבְדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.

מִגִּיהַ נְהִירוֹ דְקִיק. חֲדוֹה דְכָל חֲדוֹן נְהִיר
לְמִינָא בְּמִשְׁחָ רְבוּת עֲלָאָה. וְנְהִיר לְשִׁמְאֵל
בַּחֲדוֹה דְחִמְרָא טַב, נְהִיר לְאַמְצַעִיתָא
בַּחֲדוֹה (ר"א דְאַרְנוֹנָא) דְתַרִּין סְטְרִין. רוּחַ אֲתַעֲר
וְרוּחַ סְלָקָא וְאַתִּיּהִיב בְּרוּחָא.

דְּבֻקָן דָּא בְּדָא. תְּלַת עָאלין בְּתַלַּת. מְגוּ תְּלַת
נְפָקָא חַד בְּרִית דְּדְבָקָא בְּבְרִית.
אַתְעַבֶּרֶת רוּחַ דְּסְלָקָא, מִתְעַבֶּרֶת מִגִּיהַ. כַּד
אַתִּיּהִיבַת בְּתַרִּין סְטְרִין אֲתַדְבְּקוּ רוּחָא
בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתְעַבְרָן מִתְּלַת בְּנִין. וְנִחַ
וְתִיבָה נְפָקוּ מִגִּיהַו תְּלַתָּא, כְּגוֹוֹנָא דְתְּלַתָּא
עֲלֵאִין, וְאַלִּין אֲנוּן דְנִפְקוּ מְגוּ תִיבּוּתָא שֵׁם
וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם דְּבִסְטֵר יְמִינָא, חַם דְּבִסְטֵר
שְׂמָאֲלָא. יֶפֶת אֲרֻגְוֹנָא דְכָלִּיל לוּן.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. זוֹהֵמָא דְדִהֲבָא תַחֲוֹת
קְסִטִּיפִין. אֲתַעֲרוּתָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא
דְנֶחֱשׁ קְדֻמָּאָה. וּבְגִין כֵּן רְשִׁים וְאָמַר, וְחַם
הוּא אָבִי כְנַעַן. דְּאִיִּתִּי לוֹוֹטִין עַל עֲלֻמָּא.
הֵהוּא כְנַעַן דְּאַתְלֻטִּיא. הֵהוּא כְנַעַן דְּאַחְשִׁיף
אַנְפֵי בְרִיּוֹן.

וּבְגִין כֵּן (בלהו) לֹא נִפְיָק מְגוּ כָּלֵלָא דְכָלְהוּ
אֲלֹא דָּא דְכְּתִיב וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
הֵהוּא דְאַחְשִׁיף עֲלֻמָּא, וְלֹא כְּתִיב בְּכָלֵלָא דָּא
וְשֵׁם הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן, אֲלֹא
מִיֵּד קִפְצָה וְאָמַר וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל דָּא כַּד אֲתָא אַבְרָהָם מַה כְּתִיב (בראשית יב)
וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְצָה. דְּעַד לֹא הָוָה
קִיּוּמָא דְאַבְהָן וְלֹא אֲתוּ זֵרַעָא דְיִשְׂרָאֵל
בְּעֻלְמָא, דִּיפּוּק שְׂמָא דָּא וַיִּיעוּל שְׂמָא עֲלָאָה
קְדִישָׁא. כַּד הָוּ זְכָאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי אֲרַעָא
עַל שְׂמָא דָּא אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לֹא זָכוּ אֲקָרִי
אֲרַעָא עַל שְׂמָא אַחְרָא, אֲרֶץ כְנַעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְנַעַן

שהוא הביא קללות על העולם. ובנחש מה פתוב? (שם א) ארור אתה מכל הבהמה, הינו מה שפתוב עבד עבדים. ועל זה פתוב שם וחס ויפת. שלשת אלה בני נח היוצאים מן התבה, כמו שאמרנו.

שרשה אלה בני נח, הקיום של כל העולם, הקיום של סוד עליון. ומאלה נפצה כל הארץ, הינו סוד [ה] של שלשת הגונים העליונים. שפשאותו נהר ששופע ויוצא, משקה את הגן בכח של שלשת העליונים הללו. ומשם נפרדים הגונים שלמטה כל אחד ואחד כלול בחברו, להראות שפבוד הקדוש ברוך הוא התפשט למעלה ולמטה, והוא אחד בעליונים ובתחתונים.

אמר רבי אלעזר, שלשת הגונים הללו בכל אותם שבאים מצד הקדשה, וממראה של שלשת גונים אלו נפרדים לכל אותם שבאים מצד הרוח האחרת, וכשתסתפל בסוד הדרגות תמצא איך נפרדים הגונים לכל אותם הצדדים, עד שנכנסים למטה בסוד של אותם עשרים ושבעה הצנורות, [הצדדים] של הדלתות שמכסים את התהומות.

והבדל ידוע לחכמים עליונים. אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם וגלה להם סתרי חכמה עליונים, עליהם פתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן. פמה יש לבני אדם להסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא ולשבח לכבודו, משום שכל

עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי לוטין על עלמא. ובנחש מה פתיב, (בראשית ג) ארור אתה מכל הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב שם חס ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התבה כדקאמרינן:

שרשה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא (דא) דתלת גוונים עלאין. דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי לגנתא בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן אתפרשן גוונים דלתתא כל חד וחד פליל בחבריה, לאחזאה דיקרא דקדשא בריה הוא אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד בעלאי ותתאי.

אמר רבי אלעזר תלת גוונים אלין בכל אנון דאתיין מסטר דקדושה, ומחיוזו דתלת גוונים אלין מתפרשן לכל אנון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא. וכד תסתפל ברזא דדרגין תשפח הין מתפרשן גוונים לכל אנון סטרין עד דעילין לתתא ברזא דאנון שבעה ועשרין צנורין (סטר) דדשי דחפיין לתהומי.

וברא ידיעא לחכמין עליונים. זפאה חולקהון דצדיקניא דקדשא בריה הוא אתרעי ביקריהון וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עלייהו כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם.

פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה כה) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. פמה אית לון לבני נשא לאסתפל לא ביקרא דקדשא בריה הוא ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן

מי שיוֹדע לְשַׁבַּח אֶת רְבוֹנוֹ כְּרֵאִי, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד - אֲלֵא שְׁמֵרָבָה בְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְעַל כֵּן, מִי שְׁיוֹדֵעַ לְשַׁבַּח אֶת רְבוֹנוֹ וְלִיחַד אֶת שְׁמוֹ, חֲבִיב הוּא לְמַעַלָּה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ [בַּכְבוֹד], וְעַלֵּיו כְּתוּב (שֵׁם מַט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וַיְחַלֵּךְ נח אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כַּרְם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אַחַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [מְרֻכָּבָה] גִּרְשָׁה וְנִטַּע אוֹתָהּ כְּאֵן. וְאַחַד אָמַר בְּאֶרֶץ הַיְתֵיבָה, וְעַקַר אוֹתָהּ וְשֵׁתֵל אוֹתָהּ, וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָשְׂתָה פְרוֹת וְנִצְנְצוּ לְבָלוּבִים וְעִנְבִים, וְהָיָה סוּחַט אוֹתָהּ וְשׁוֹתָהּ מִהֵינן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה הוּא כְּאֵן בְּפִסּוּק הַזֶּה. כְּשֶׁרָצָה נח לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁבַדֵּק אָדָם הֲרֵאִשׁוֹן - לֹא כְּדִי לְהַתְדַבֵּק בּוֹ, אֲלֵא לְדַעַת וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְלֹא יָכֹל סַחַט עִנְבִים לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ כַּרְם. כִּיִּן שְׁהִגִּיעַ לָזֶה, [וְ] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל, וְלֹא הָיָה לוֹ פֶּחַ לְעַמֵּד. וְלָכֵן וַיִּתְגַּל, גָּלָה פְרֻצָּה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִיָּתָה נִסְתָּרָה. בְּתוֹךְ אֶהְלָה, כְּתוּב בְּה"א. וְעַל זֶה כְּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ אֶהְלָה שֶׁל אוֹתָהּ כַּרְם.

כִּמוֹ זֶה בְּנֵי אֶהְרֹן שֶׁשָּׁנִינוּ שְׁהִיּוּ שְׁתוּיִי זִינן, וְכִי מִי נִתֵּן לָהֶם זִינן בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְשִׁתוֹת? אִם תַּעֲלֶה כְּדַעְתָּךְ שְׁהִיּוּ חֲצוּפִים שֶׁשְׁתוּ זִינן - לֹא כֵּךְ! אֲלֵא וַדָּאִי מְאוֹתוֹ זִינן שְׁתוּ, שְׁפִתוּב [וַיִּקְרָא י] וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה. כְּתוּב כְּאֵן אֵשׁ זָרָה, וְכְתוּב שֵׁם [מִשְׁלִי ז] לְשִׁמְרָךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד.

וְכֵךְ כִּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל זֶה הַתְּעוּרָר חֵם אָבִי כִנְעַן, כִּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר, וְנִתֵּן מְקוֹם

דִּידַע לְשַׁבַּח לְמֵאֲרִיָּה כְּדָקָא יְאוֹת, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַבִּיד לִיָּה רְעוּתִיָּה. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְאַסְגִּי בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דִּידַע לְשַׁבַּח לִיָּה לְמֵאֲרִיָּה וְלִיְחִידָא שְׁמִיָּה, חֲבִיב הוּא לְעִילָא וְחֲמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בֵּיה [נ"א בִּיקְרִיָּה], וְעַלֵּיהּ כְּתִיב, [ישעיה מט] וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר:

וַיְחַלֵּךְ נח אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כַּרְם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. חַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [אֶתְרַכְבַּת] אֶתְתַּרְכַּת וְנִצִּיב לָהּ הַכָּא. וְחַד אָמַר בְּאַרְעָא הוֹת וְעַקַר לָהּ וְשֵׁתֵל לָהּ, וּבְהַהוּא יוֹמָא עַבְדַּת אִיבִין וְנִיצַת לְבָלְבִין וְעִנְבִים וְהָיָה סַחִיט לָהּ וְשְׁתִי מִן חֲמָרָא וְרוּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא דְחֲכָמָתָא אִיהוּ הַכָּא בְּהַאי קָרָא. כִּד בְּעָא נח לְמַבְדֵּק בְּהַהוּא חוּבָא דְבַדֵּק אָדָם הֲרֵאִשׁוֹן. לָאו לְאַתְדַבְּקָא בֵּיה, אֲלֵא לְמַנְדַּע וְלְאַתְקַנָּא עֲלָמָא וְלֹא יָכִיל. סַחַט עִנְבִים לְמַבְדֵּק בְּהַהוּא כַּרְם. כִּיִּן דְּמִטָּא לְהַאי, [ר"א כדו] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְלֹא הָיָה לִיָּה חִילָא לְמִיקָם. וּבְגִין כֵּךְ וַיִּתְגַּל גְּלִי פְרֻצָּה דְעֲלָמָא דְהָיָה סְתִימ. בְּתוֹךְ אֶהְלָה כְּתִיב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ [דף עג ע"ב] אֶהְלָה דְהַהוּא כַּרְם.

בְּגוֹוְנָא דָא בְּנֵי אֶהְרֹן דְתַגִּינוּן שְׁתוּיִי זִינן הוּו. וְכִי מָאן יְהִיב לוֹן חֲמָרָא בְּהַהוּא אֶתְר לְמִשְׁתִּי. אִי סִלְקָא דְעַתָּךְ דְּאִנּוּן חֲצִיפִין הוּו דְרוּו חֲמָרָא. לָאו הַכִּי, אֲלֵא וַדָּאִי מֵהַהוּא חֲמָרָא רוּו דְכְּתִיב, [וַיִּקְרָא י] וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה. כְּתִיב הַכָּא אֵשׁ זָרָה וְכְתִיב הָתָם [מִשְׁלִי ז] לְשִׁמְרָךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה וְכִלָּא חַד מְלָה.

וְכֵן כְּגוֹוְנָא דָא וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל דָּא אֶתְעַר חֵם אָבִי כִנְעַן כְּמָה

לכנען לשלט. ומה שהיה זה צדיק בסוד הברית, סרס אותו. ושנינו, שהעביר ממנו אותו קיום.

ורכן אמר ארור, שהרי הקללות התעוררו בתחלה על ידו בעולם. [ועל זה ואמר ארור כנען, שהרי קללות יבאו על העולם כבתחלה]. עבד עבדים יהיה, כמו שנאמר ארור אתה מכל הבהמה וגו'. הפל תמן לעתיד לבא, והוא לא תמן. וכלם יצאו לחרות, והוא לא יצא. וסוד הוא לאותם שיודעים דרכי ושבילי התורה.

פתח ואמר, (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה יש לבני אדם להשמר מחטאיהם לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי אחר שחטא אדם, רשום חטאו למעלה ולא נמחק, רק בכח של תשובה רפה, כמו שנאמר (ירמיה ב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני.

בא ראה, פיון שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא פעם אחת - עושה רשם. וכשחטא בו פעם שניה - מתחזק יותר אותו הרשם. חטא בו פעם שלישית - מתפשט אותו הכתם מצד זה לצד זה, ואז פתוב נכתם עונך לפני.

בא ראה, פיון שחטא דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא על העסק של בת שבע, חשב שאותו חטא נרשם עליו לעולמים. מה פתוב? (שמואל ב-יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. העבר אותו הרשם מלפניו.

אמר לו רבי אבא, והרי שנינו שבת שבע היתה של דוד המלך מיום שנברא העולם, למה נתן אותה הקדוש ברוך הוא לאוריה החתי מקדם לזה? אמר לו, כף

דאתמר ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהוה הדין צדיק ברזא דברית סרסו. ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא.

ובגין כף אמר ארור דהא לווטין אתערין בקדמיתא על ידיה בעלמא. (ועל דא ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתון על עלמא בקדמיתא). עבד עבדים יהיה כמה דאת אמר ארור אתה מכל הבהמה וגו'. פלא יתתמן לזמנא דאתי והוא לא יתתמן. וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק. ורזא איהו לאנון דיודעי ארחוי ושבילי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובייהו מקמי קדשא ברין הוא. דהא לבתר דחטא בר נש רשים הוא חוביה לעילא ולא אתמחק בר בתוקפא דתיובתא סגיא. כמה דאת אמר, (ירמיה ב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני.

תא חזי, פיון דחב בר נש קמי קדשא ברין הוא זמנא חדא עביד רשימו. וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו יתיר. חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא, פדין פתיב נכתם עונך לפני.

תא חזי, דוד מלכא כיון דחב קמי קדשא ברין הוא על עסקא דבת שבע, חשיב דההוא חובא אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, (שמואל ב יב) גם יי העביר חטאתך לא תמות. אעבר ההוא רשימו מקמיה.

אמר ליה רבי אבא והא תנינן דבת שבע דיליה דדוד מלכא הות מן יומא דאתברי עלמא, אמאי יהבה קדשא ברין הוא

דרכו של הקדוש ברוך הוא - אף על גב שמוזמנת לכן אדם להיות שלו, מקדים אחר ונושא אותה עד שמגיע זמנו של זה. כיון שהגיע זמנו, נדחה זה שנשא אותה מלפני האחר הזה ששא אחר כך ומסתלק מהעולם, וקשה לפני הקדוש ברוך הוא להעבירו מהעולם כשעדין לא הגיע זמנו מלפני האחר הזה.

וסוד שבת שבע שנתנה לאוריה החתי (כפי שאמרנו) בתחלה, צא ודיק ותמצא למה נתנה הארץ הקדושה לכנען בטרם שבאו ישראל, ותמצא דבר זה. והכל סוד אחד הוא ודבר אחד.

בא ראה, דוד, אף על גב שהודה על חטאו ושב בתשובה, לא הסיר מלבו ורצונו מאותם חטאים שחטא ומאותו חטא של בת שבע, כי פחד עליהם תמיד שמא יגרם אחד מהם ויקטרג עליו בשעת הספנה, ולכן לא שכח אותם ממנו ומרצונו.

דבר אחר, כי פשעי אני אדע - כל הדרגות שתלויות בהם חטאי בני אדם אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד - זו פגימת הלכנה שלא יצאה מטמאתה עד ששא שלמה והאירה בשלמות, ואז התבסס העולם וישבו ישראל לבטח, שפתיב (מלכים א-ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל זה - וחטאתי נגדי תמיד, ולא נפסק מהעולם עד שיבא מלך המשיח לעתיד לבא, כמו שנאמר (זכריה א) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

הוא היה גבור ציד לפני ה' על פן יאמר פנמרד גבור ציד לפני ה'. בא ראה, הוא היה איש חזק. לבושי אדם הראשון היה לובש, וידע

לאוריה החתי מן קדמת דנא. אמר ליה הכי אורחוי דקדשא בריך הוא אף על גב דאתתא אזמינא ליה לבר נש למיהוי דיליה, אקדים אחרא ונסיב לה עד דמטא זמניה דהאי. כיון דמטא זמניה, אתדחייא האי דנסיב לה מקמי האי אחרא דאתי לבתר ואסתלק מעלמא. וקשי קמיה קדשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא עד לא מטי זמניה מקמי האי אחרא. ורזא דבת שבע דאתיהיבת לאוריה החתי (בראשית) בקדמיתא, פוק ודיק ותשפח. אמאי אתיהיבת ארעא קדישא לכנען עד לא ייתון ישראל. ותשפח מלה דא. וכלא רזא חדא איהו ומלה חדא.

תא חזי, דוד אף על גב דאודי על חוביה ותב בתיובתא, לא אעדי לביה ורעותיה מאנון חובין דחב, וימההוא חובא דבת שבע, בגין דדחיל עלייהו תדיר דילמא גרים חד מנייהו ויקטרג עליה בשעתא דספנה. ובגין כך לא אנשי לון מיניה ומרעותיה.

דבר אחר כי פשעי אני אדע פלהו דרגין דתליין בהו חובי בני נשא אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד דא פגימו דסיהרא דלא נפקא מסאובתא עד דאתא שלמה ואתנהירת באשלמותא. וכדין אתבסם עלמא ויתיבו ישראל לרחצן דכתיב, (מלכים א ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל דא וחטאתי נגדי תמיד. ולא אתפסק מעלמא. עד דייתי מלכא משיחא לזמנא דאתי כמה דאתמר (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ:

הוא היה גבור ציד לפני יי על פן יאמר פנמרוד גבור ציד לפני יי. תא חזי, הוא היה גבר תקיף. לבושי אדם הראשון היה

לְבִישׁ וְהוּהוּ יָדַע לְמִיַּצֵּד צִיָּדָה דְּבִרְיִיתָא בְּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נִמְרֹד הָוּה מִפְתֵּי לְבִרְיִיתָא לְמִיָּהּ בְּתַר פּוּלְחִין דְּעִבּוּדָה זָרָה וְהוּהוּ שְׁלִיט בְּאַנוּן לְבוּשִׁין וְנָצַח בְּנֵי עֲלָמָא וְהוּהוּ אָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא בְּעֲלָמָא וּפְלַחִין לֵיהּ בְּנֵי נָשָׂא. וְאַמַּאי אֶקְרִי שְׁמִיהּ נִמְרֹד דְּמִרְד בְּמַלְפָּא עֲלָאָה דְּלַעֲיִלָּא דְּמִרְד בְּעֲלָאֵי וּמִרְד בְּתַתָּאֵי.

בְּאַנוּן (דף טד ע"א) לְבוּשִׁין שְׁלִיט עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא וּמָלַךְ בְּהוּ וּמִרְד בְּמַאֲרִיָּה וְאָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא דְּעֲלָמָא וְהוּהוּ מִפְתֵּי לְבִרְיִיתָא אֲבַתְרִיָּה עַד דְּמָשַׁךְ בְּנֵי נָשָׂא לְמִיפְק מִבְּתַר פּוּלְחָנָא דְּמַאֲרֵי עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאִילִין לְבוּשִׁין יָדְעֵי בְּהוּ חִבְרִיא רָזָא עֲלָאָה :

מִתְנִיתִין. וְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח (מלכים א' ו') וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אָבִין שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת וְהַגְרָזִין כָּל כְּלֵי בְּרֹזֶל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְכִי לֹא הָוּה בְּנֵי לֵיהּ שְׁלֵמָה וְכִלְהוּ אֲמַנִּין דְּהוּוּ תַמָּן, מַהוּ בְּהַבְּנוֹתוֹ.

אֲלֵא כִּן הוּא כְּמָה דְּכָתִיב, (שמות כה) מִקְשָׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה מַהוּ תִיעֲשֶׂה. אֲלֵא וְדָאֵי כִּלְאָ בָּאָת וְנִיִּסָּא אַתְּעַבִּיד אִיהוּ מַגְרָמִיָּה. פִּינִין דְּשָׂרָאן לְמַעַבְד עֵבִידְתָּא אֹלִיף לְאוּמַנִּין לְמַעַבְד בְּהּ מַה דְּלֹא הוּוּ יָדְעִין מִקְדַּמַּת דְּנָא.

מַאֲי טַעְמָא בְּגִין דְּבִרְכָתָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׂרָא עַל יְדֵיָּהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַבְּנוֹתוֹ אִיהוּ אַתְּבְּנֵי מַגְרָמִיָּה, דְּהוּא אֹלְפָּא אֹלְפִין לְאוּמַנִּין הִיאָךְ שָׂרָאן לְמַעַבְד, וְלֹא אִסְתַּלַּק מְעִינֵיָּהּ רְשִׁימוֹ דְּהוּא עֵבִידְתָּא מִמָּשׁ

לְצוּר צִיָּדָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת בְּהֵם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִמְרֹד הָוּה מִפְתֵּה אֶת הַבְּרִיּוֹת לְלַכֵּת אַחַר עֲבוּדַת הָעִבּוּדָה זָרָה, וְהָיָה שׁוֹלֵט בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים וּמְנַצֵּחַ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהוּא שְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ נִמְרֹד? שְׁמִרְד בְּמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה, שְׁמִרְד בְּעֲלִיּוֹנִים וּמִרְד בְּתַתְּחוּנִים.

בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא שְׁלֵט עַל כָּל [שָׂרָא] בְּנֵי הָעוֹלָם וּמָלַךְ בְּהֵם, וּמִרְד בְּרַבּוּנּוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא הַשְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָיָה מִפְתֵּה אֶת הַבְּרִיּוֹת אַחֲרָיו, עַד שֶׁמָּשַׁךְ בְּנֵי אָדָם לְצֵאת מֵאַחַר עֲבוּדַת רַבּוֹן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּלְבוּשִׁים הִלְלוּ יוֹדְעִים בְּהֵם הַחִבְרִים סוּד עֲלִיּוֹן.

מִשְׁנָה. וְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (מלכים א' ו') וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אָבִין שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת וְהַגְרָזִין כָּל כְּלֵי בְּרֹזֶל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ - וְכִי לֹא הָיָה בּוֹנֵה אוֹתוֹ שְׁלֵמָה וְכָל הָאֲמָנִים שֶׁהָיוּ שָׁם? מַה זֶה בְּהַבְּנוֹתוֹ?

אֲלֵא כִּן הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שמות כה) מִקְשָׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה, מַהוּ תִיעֲשֶׂה? אֲלֵא וְדָאֵי הַכָּל בְּאוֹת וְנִסַּע נַעֲשֶׂה הוּא מַעֲצָמוֹ. פִּינִין שֶׁהִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת הַמַּעֲשֶׂה, לְמַד אֶת הָאֲמָנִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַה שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים מִקְדָּם לְכֵן.

מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁבְּרַכַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָתָה עַל יָדָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּהַבְּנוֹתוֹ, הוּא נִבְנָה מַעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא לְמַד אֶת הַלְמוּד לְאֲמָנִים אִיךָ לְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת, וְלֹא הִסְתַּלַּק מְעִינֵיהֶם הַרְשָׁם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מִמָּשׁ,

ומסתכלים בו ועושים, עד שנבנה כל הבית.

אכן שלמה מסע נבנה, שלמה כתוב חסד יו"ד, אכן שלמה ודאי. מסע, שנסעה ונבאה ושרתה עליהם ונעשתה העבודה (מסע) שנסעה ידם ונעשתה העבודה. מסע, שהסיע ידם לעשות שלא מדעתם. כתוב פאן מסע, וכתוב שם (במדבר) וילמסע את המחנות. ומקבות והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע, משום שהשמיר בקע הכל ולא נשמע דבר, שלא הצטרכו לשאר הכלים לעשות, והכל היה עם אות ונס.

אמר רבי שמעון, כמה חביבין אנון מלי דאורייתא. ופאה חולקיה מאן דאתעסק בהו וידע למיהן (ביה) בארץ קשוט. והבית בהבנותו. פד סלקא ברעיותא דקדשא בריה הוא למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו מחשבה רעיותא לאתפשטא, ואתפשט מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע. עד דאתפשטת ושריית לבי גרון אתר דאיהו נביע תדיר ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין פד אתפשטת ההיא מחשבה ושריית באתר דא, אקרי ההיא מחשבה אלהים חיים. דכתיב, (ירמיה) הוא אלהים חיים. עוד בעא לאתפשטא ולא תגליא מתמן נפקו אשא ורוח"א ומי"א כלילן פחדא, ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק ואתמע. מהכא מחשבה דהוה סתימא בחשאי אשתמע לאתגליא.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

בין שמיגיעה התפשטות זו ונעשה דבור בכת אותו הקול, אז - והפית בהפנתו. לא כתוב כאשר נבנה, אלא בהפנתו, בכל פעם ופעם. אכן שלמה, כמו שנתבאר. וכתוב (שיר א) בעטרה שעטרה לו אמו.

מסע, שיוצא מבפנים ושורה ונוסע החוצה. יוצא מלמעלה ושורה ונוסע למטה. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל - אלו שאר הדרגות הפתחונות שכלם תלויים בו, ולא נשמעו ולא התקבלו פנימה כשהיא עולה להאחז למעלה ולינוק משם, וזהו בהפנתו. ואז, כשהיא יונקת, כלם עומדים בחדרה ויונקים ומתמלאים בכרכות, ואז כל העולמות עומדים בסוד אחד, ביחוד אחד, ואין בהם בכל העולמות פרוז. אחר שכל אחד ואחד נוטלים חלקם, כלם מתפשטים ונפרדים לצדיהם למה שהתמנו.

בא ראה, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'. מה כתוב אחר כך? ויהי בנסעם מקדם - מאותו קדמונו של העולם - וימצאו בקעה בארץ שנער. שהרי משם נפרדים לכל אותם הצדדים, והוא ראש המלכות להתפזר.

ואם תאמר, הנה כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד? ודאי שפכה זה שפיון שנוסעים משם יש פרוז, וכאשר הם מכנסים שם לינוק אין פרוז. וכשנוסעים יש פרוז, שכתוב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה, כמו שנתבאר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, שאז הרי העולם ביסוד ועקר ושרש אחד ואמונה אחת בקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב? ויהי בנסעם מקדם, מהראשון

בין דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור בתקיפא דההוא קלא, כדין והפית בהפנתו. באשר נבנה לא כתיב אלא בהפנתו בכל זמנא וזמנא. אכן שלמה כמה דאתמר. וכתוב, (שיר השירים ג) בעטרה שעטרה לו אמו.

מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר, נפקא מלעילא ושריא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל. אליו שאר דרגין תתאין דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלן לגו פד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינוקא מתמן. ודא הוא בהפנתו. וכדין פד איהי ינקא, פלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין ברכאן. וכדין קיימין עלמין פלהו ברזא חדא ביחודא חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פירוודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד פלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה דאתמנן.

תא חזי, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' (דף טז ע"ב) לבתר מה כתיב ויהי בנסעם מקדם. מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו בקעה בארץ שנער. דהא מתמן מתפרשן לכל אנון סטריין, ואיהו ריש מלכו לאתבדא.

ואי תימא הא כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירוודא, וכד אנון פנישין תמן לינוקאה לא הוי פירוודא. וכד נטלין הוי פירוודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקדשא

לוח זוהר ש"ס דף היומי מִסְפַּת שַׁבַּת

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א קכז-קכח	שבת דף ב
ח"א קכט-קל	שבת דף ג
ח"א קלא-קלב	שבת דף ד
ח"א קלג-קלד	שבת דף ה
ח"א קלה-קלו	שבת דף ו
ח"א קלז-קלח	שבת דף ז
ח"א קלט-קמ	שבת דף ח
ח"א קמא-קמב	שבת דף ט
ח"א קמג-קמד	שבת דף י
ח"א קמה-קמו	שבת דף יא
ח"א קמז-קמח	שבת דף יב
ח"א קמט-קנ	שבת דף יג
ח"א קנא-קנב	שבת דף יד
ח"א קנג-קנד	שבת דף טו
ח"א קנה-קנו	שבת דף טז
ח"א קנז-קנח	שבת דף יז
ח"א קנט-קס	שבת דף יח
ח"א קסא-קסב	שבת דף יט
ח"א קסג-קסד	שבת דף כ
ח"א קסה-קסו	שבת דף כא
ח"א קסז-קסח	שבת דף כב
ח"א קסט-קע	שבת דף כג
ח"א קעא-קעב	שבת דף כד
ח"א קעג-קעד	שבת דף כה
ח"א קעה-קעו	שבת דף כו
ח"א קעז-קעח	שבת דף כז
ח"א קעט-קפ	שבת דף כח
ח"א קפא-קפב	שבת דף כט
ח"א קפג-קפד	שבת דף ל
ח"א קפה-קפו	שבת דף לא
ח"א קפז-קפח	שבת דף לב
ח"א קפט-קצ	שבת דף לג
ח"א קצא-קצב	שבת דף לד
ח"א קצג-קצד	שבת דף לה
ח"א קצה-קצו	שבת דף לו
ח"א קצז-קצח	שבת דף לז
ח"א קצט-ר	שבת דף לח
ח"א רא-רב	שבת דף לט
ח"א רג-רד	שבת דף מ
ח"א רה-רו	שבת דף מא
ח"א רז-רח	שבת דף מב
ח"א רט-רי	שבת דף מג
ח"א ריא-ריב	שבת דף מד
ח"א ריג-ריד	שבת דף מה
ח"א רטו-רטז	שבת דף מו
ח"א ריז-ריח	שבת דף מז
ח"א ריט-רכ	שבת דף מח
ח"א רכא-רכב	שבת דף מט
ח"א רכג-רכד	שבת דף נ
ח"א רכה-רכו	שבת דף נא
ח"א רכז-רכח	שבת דף נב
ח"א רכט-רל	שבת דף נג

לוח זוהר ש"ס דף היומי מַסְכַּת שַׁבַּת

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א רלא-רלב	שבת דף נד
ח"א רלג-רלד	שבת דף נה
ח"א רלה-רלו	שבת דף נו
ח"א רלז-רלח	שבת דף נז
ח"א רלט-רמ	שבת דף נח
ח"א רמא-רמב	שבת דף נט
ח"א רמג-רמד	שבת דף ס
ח"א רמה-רמו	שבת דף סא
ח"א רמז-רמח	שבת דף סב
ח"א רמט-רנ	שבת דף סג
ח"א רנא-רנב	שבת דף סד
ח"א רנג-רנד	שבת דף סה
ח"א רנה-רנו	שבת דף סו
ח"א רנז-רנח	שבת דף סז
ח"א רנט-רס	שבת דף סח
ח"א רסא-רסב	שבת דף סט
ח"א רסג-רסד	שבת דף ע
ח"א רסה-רסו	שבת דף עא
ח"א רסז-רסח	שבת דף עב
ח"א רסט-רע	שבת דף עג
ח"א רעא-רעב	שבת דף עד
ח"א רעג-רעד	שבת דף עה
ח"א רעה-רעו	שבת דף עו
ח"א רעז-רעח	שבת דף עז
ח"א רעט-רפ	שבת דף עח
ח"א רפא-רפב	שבת דף עט
ח"א רפג-רפד	שבת דף פ
ח"א רפה-רפו	שבת דף פא
ח"א רפז-רפח	שבת דף פב
ח"א רפט-רפז	שבת דף פג
ח"א רצא-רצב	שבת דף פד
ח"א רצג-רצד	שבת דף פה
ח"א רצה-רצו	שבת דף פו
ח"א רצז-רצח	שבת דף פז
ח"א רצט-ש	שבת דף פח
ח"א שא-שב	שבת דף פט
ח"א שג-שד	שבת דף צ
ח"א שה-שו	שבת דף צא
ח"א שז-שח	שבת דף צב
ח"א שט-שי	שבת דף צג
ח"א שיא-שיב	שבת דף צד
ח"א שיג-שיד	שבת דף צה
ח"א שטו-שטז	שבת דף צו
ח"א שיז-שיח	שבת דף צז
ח"א שיט-שכ	שבת דף צח
ח"א שכא-שכב	שבת דף צט
ח"א שכג-שכד	שבת דף ק
ח"א שכה-שכו	שבת דף קא
ח"א שכז-שכח	שבת דף קב
ח"א שכט-של	שבת דף קג
ח"א שלא-שלב	שבת דף קד
ח"א שלג-שלד	שבת דף קה
ח"א שלה-שלו	שבת דף קו

לוח זוהר ש"ס דף היומי מִסְכַּת שֶׁבֶת

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א שלז-שלח	שבת דף קז
ח"א שלט-שמ	שבת דף קח
ח"א שמא-שמב	שבת דף קט
ח"א שמג-שמד	שבת דף קי
ח"א שמה-שמו	שבת דף קיא
ח"א שמז-שמח	שבת דף קיב
ח"א שמת-שנ	שבת דף קיג
ח"א שנא-שנב	שבת דף קיד
ח"א שנג-שנד	שבת דף קטו
ח"א שנה-שנו	שבת דף קטז
ח"א שנז-שנח	שבת דף קיז
ח"א שנט-שס	שבת דף קיח
ח"א שסא-שסב	שבת דף קיט
ח"א שסג-שסד	שבת דף כ
ח"א שסה-שסו	שבת דף כא
ח"א שסז-שסח	שבת דף כב
ח"א שסט-שע	שבת דף כג
ח"א שעא-שעב	שבת דף כד
ח"א שעג-שעד	שבת דף כה
ח"א שעה-שעו	שבת דף כו
ח"א שעז-שעה	שבת דף כז
ח"א שעט-שפ	שבת דף כח
ח"א שפא-שפב	שבת דף כט
ח"א שפג-שפד	שבת דף קל
ח"א שפה-שפו	שבת דף קלא
ח"א שפז-שפח	שבת דף קלב
ח"א שפט-שצ	שבת דף קלג
ח"א שצא-שצב	שבת דף קלד
ח"א שצג-שצד	שבת דף קלה
ח"א שצה-שצו	שבת דף קלו
ח"א שצז-שצח	שבת דף קלז
ח"א שצט-ת	שבת דף קלח
ח"א תא-תב	שבת דף קלט
ח"א תג-תד	שבת דף קמ
ח"א תה-תו	שבת דף קמא
ח"א תז-תח	שבת דף קמב
ח"א תט-תי	שבת דף קמג
ח"א תיא-תיב	שבת דף קמד
ח"א תיג-תיד	שבת דף קמה
ח"א תטו-תטז	שבת דף קמו
ח"א תיז-תיח	שבת דף קמז
ח"א תיט-תכ	שבת דף קמח
ח"א תכא-תכב	שבת דף קמט
ח"א תכג-תכד	שבת דף קנ
ח"א תכה-תכו	שבת דף קנא
ח"א תכז-תכח	שבת דף קנב
ח"א תכט-תל	שבת דף קנג
ח"א תלא-תלב	שבת דף קנד
ח"א תלג-תלד	שבת דף קנה
ח"א תלה-תלו	שבת דף קנו
ח"א תלז-תלח	שבת דף קנז

תשכת מפי זרעו

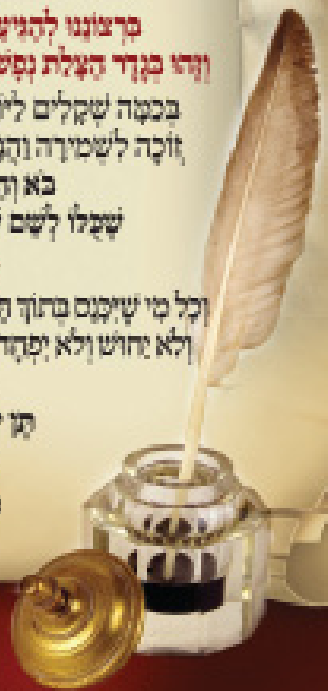
שטר שותפות

יהודי יקר!!!

בס"ד נכית להיות שתף במאמצי הנאולה
 וללמוד אור הקדוש "יתד שבטי ישראל",
 לקרין ירוץ לך, שבשמי דקות לימוד זוכר ליום,
 אשה בן עולם הבא, וזוכה להיות מרואי פני הקולך!
 מרצוננו להגיע לכל יהודי ויהודי באשר הוא שם!
 והוא בקרן העלות נפשות מקושי! וקך משתבח הקב"ה בכל יום!
 בכמה שקלים ליום אותה נעשה שתף לרשב"י הקדוש,
 זוכה לשמירה והגנה לך ולמשפחתך וכל משלה ירד.
 בא ותטה שקב, למפעל הקדוש
 שגלו לשם שמים, לקירוב הנאולה ברחמים.

זכור המשיח בפתחו!

וכל מי שיזכור פתוך תיבת העזרה של הרשב"י, זוכה לקסת סגול!
 ולא חוש ולא יסוד טהאויבים, מהטילים, ומכל מיני פגעים.
 הרוח מולך שלך,
 תו לרשב"י ותקבל מי אלה
 בברכת אלה המון,
 מפעל האור העולמי

אנא היטיבו ידכם ומלאו את המוסם המצריך,
 ישלחו בפקס: 02-9951300
 לתרומות בפרטים אשראי: 054-843385
 ניתן לשלוח בפקס הג"ל, שמות לתפלה וישועה:
 וכן אפשר להתפלל וללמוד זוכר הקדוש לעלוי נשמות
 תזכו למצוות ולחיים טובים!

כנס הזוהר הגדול מגיע לבת-ים!

"צדיק יסוד העולם גילה מדרש הנעלם, יכול לפטור העולם, אדונינו בר יוחאי"

הנכם מוזמנים בהמוניכם למעמד הנשגב של סיום הזוהר הקדוש

אשר יערך ביום חמישי ה' באלול (23.08) למניינם

בשעה 20:00 בישיבת "היכל צבי" רחוב סוקולוב 19 בת ים.

זכור !!!

שעה אחת של לימוד בספר הזוהר בשבת קודש בשמחה,

שקולה כנגד מאה מיליון שנה לימוד הנגלה

אתה רוצה לדעת איך??! - תגיע לכנס ותשמע!!

כל המשתתפים יקבלו חוברות הזוהר הקדוש המחולק ל-960 חלקים!

ויזכו להשתתף בסיום כל הזוהר הקדוש בכ-6 דקות בלבד!

וכך כולנו נזכה ב- 921,600 אלף סיומי זוהר הקדוש ב-6 דקות!

את המעמד יכבדו בדברי אלוקים חיים על גודל מעלת לימוד הזוהר הקדוש

הרב בניהו יששכר שמואלי שליט"א	הרב שלום יהודה גרוס שליט"א
ראש ישיבת המקובלים 'נהר שלום'	כ"ק האדמו"ר מהאלמין נשיא 'מפעל הזוהר העולמי'

הרב **משה ארמוני** שליט"א, הרב **יהונתן חן** שליט"א, **ועוד רבנים.**

- להאיר באור הזוהר את נשמת כל יהודי ויהודי -

הנה ימים באים נאום ה' וכו', לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'

בספרא דא יפקון ביה מן גלותא ברחמי

כל משתתף יקבל שי, את הכנס ילווה זמר אורח.

- איש בל יעדר -

"תורתנו מגן לנו היא מאירת עיננו, הוא ימליץ טוב עלינו, אדוננו בר יוחאי"

דקה
דף הזוהר היומי
ביום

**כולנו קוראים
את הזוהר**

שני תשכח מפירעון

ספר הזוהר לש"ס דף היומי

והוא זוהר המחולק

לשבע שנים, ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

מסכת ברכות

בלשון הקודש ומנוקד

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי

כרה ראשון - למסכת ברכות

'זוהר ספר בראשית חלק א מדף א. עד דף כב

לפי ספר הזוהר 10 פרקים מעמוד א' עד עמוד קכ"ז

ללמוד הזוהר בשבע שנים

כ"ק אדמו"ר מהאלמין
הגה"צ ר' שלום יהודה גרוס
נשיא מופעל הזוהר העולמי
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

אדמו"ר המקובל האלוקי
רבי יהודה לייב הלוי אשכנזי
מחבר פירוש הסולם על הזוה"ק
נשמת האריז"ל בדורינו, שידוע
שהוא אמר שרק הזוהר יציל אותנו

להאיר
את הש"ס
באור הזוהר

נחל לכיש 24/8
בית שמש
טל: 0548436784